

SAHIHU-L-BUHARI

**BUHARIJEVA
zbirka hadisa**

2

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Naslov originala:

صحيح البخاري

Naslov prijevoda:

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prijevod:

Hasan Škapur

Hasan Makić

Redaktura:

dr. Fuad Sedić

mr. Muhamed Mehanović

Izdavač: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH

Tiraž: 6.000

Lektura i korektura:

dr. Senahid Halilović

Samija Halilović

Redakcija:

mr. Muhamed Mehanović

mr. Senad Ćeman

mr. Abdulmedžid Šemsudin

Teufik Mešić

Dtp:

Teufik Mešić

Dizajn korice:

Sead Bećović

Štampa:

Amos Graf, Sarajevo

Za štampariju:

Fahrudin Korjenić

**Sva prava štampanja i izdavanja zadržava
Visoki saudijski komitet za pomoć BiH
i Kulturni centar "Kralj Fahd" u Sarajevu**

نسخة مجانية - Besplatan primjerak

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5

al-BUHARI, Muhammad ibn Ismail
Buharijeva zbirka hadisa = Sahihu-l-Buhari
/ Muhammed b. Ismail El-Buhari;
(prijevod Hasan Škapur i grupa prevodilaca).
- Sarajevo: Visoki saudijski komitet, 2008. - 4 sv.; 24cm
Izv. stv. nasl. na arap. jeziku. - Tekst na bos. i arap. jeziku
ISBN 978-9958-880-32-2
COBISS.BH-ID 16982278

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prvo cjelovito izdanje

2.

Sarajevo, 1430. h.g./2009. godine

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْهُمْرَةِ 'UMRA

O OBAVEZNOSTI 'UMRE I NJENOJ VRIJEDNOSTI

Ibnu-Omer (Abdullah), radijallahu anhuma, rekao je: "Nema nikoga, a da mu hadž i 'umra nisu stavljeni u dužnost."

Ibnu-Omer (Abdullah), radijallahu anhuma, još je rekao: "Umra je uistinu, zajedno s hadžom spomenuta u Knjizi Uzvišenog Allaha: "Upotpunite hadž i 'umru u ime Allaha..."¹

1773. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik, prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana, on od Ebu-Saliha Semmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

بَابُ وَجُوبِ الْهُمْرَةِ وَفَضْلِهَا

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَيْسَ أَحَدٌ إِلَّا وَعَلَيْهِ حَجَّةٌ وَعُمْرَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّهَا لَقَرِينَتُهُمَا فِي كِتَابِ اللَّهِ وَأَتَمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ .

١٧٧٣ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ .

¹ Riječ 'umra u arapskom jeziku znači *posjeta*, a u Šerijatu hodočašće Ka'be u ihramima koje se sastoji od obilaska Ka'be i trčanja između Safe i Merve (sa'j) u ma kom godišnjem dobu.

Preko Nafija je preneseno da je Ibn-Omer jednom prilikom rekao: "Nema nijednog čovjeka, a da mu nisu vadžib hadž i 'umra." Ibnu-Huzejme, Darekutni i Hakim zabilježili su istu izjavu, navodeći još: "... ako je sposoban putovati, a ko uradi preko toga, to je dobrovoljan i dobar čin."

Seid b. Ebî-Arube u svom *Menasiku*, sa senedom, navodi kako je Abdullah b. Omer rekao: "Hadž i 'umra su dva farza." Ovo mišljenje dijeli još Omer b. Hattab, njegov sin Abdullah, Abdullah b. Mes'ud, Džabir, Ata, Tavus, Mudžahid i još neki njihovi suvremenici. Neki učenjaci su rekli kako autor (Buhari) ovim naslovom nedvosmisleno tvrdi da je 'umra vadžib slijedeći u tome ono što je poznat stav Šafije, Ahmeda i nekih drugih. Ibn-Abbas objašnjava stav da je 'umra sunnet, odnosno vadžib, rekavši da je ona spomenuta u Kur'anu uz hadž, te da oni koji smatraju da ona nije vadžib kažu da kontekst ajeta ukazuje da je obavezno upotpunjavanje 'umre kada se već stupi u njene obrede i u tom slučaju ona je obavezna. Inače, nije.

“‘Umra do ‘umre pokriva hodočasniku manje prema Allahu učinjene grijeha, a za hadž, iskreno obavljen, bez grijeha i kod Allaha uvažen, nema druge nagrade osim Dženneta.”¹

OBAVLJANJE ‘UMRE PRIJE HADŽA

1774. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed da ga je obavijestio Abdullah (b. Mubarek), njemu prenio Ibnu-Džubejr da je Ikrima b. Halid pitao Ibn-Omera, radijallahu anhum, za obavljanje ‘umre prije obavljanja hadža, te je odgovorio:

“Ne smeta.”

Ikrima je također rekao: Abdullah b. Omer je izjavio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je ‘umru prije nego hadž.”

Ibrahim b. Sa‘d prenosi da je Ibnu-Ishak rekao: Saopćio mi je Ikrima b. Halid:

“Za isto sam pitao i Ibn-Omera.”

PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim koga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, da je Ikrima b. Halid izjavio:

“To isto sam pitao Ibn-Omera, radijallahu anhum.”²

بَابُ مَنْ اعْتَمَرَ قَبْلَ الْحَجِّ

١٧٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ عِكْرِمَةَ بْنَ خَالِدٍ سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ الْعُمْرَةِ قَبْلَ الْحَجِّ فَقَالَ لَا بَأْسَ قَالَ عِكْرِمَةُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ قَبْلَ أَنْ يَحْجَّ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ مِثْلَهُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِثْلَهُ .

1 Ibn-Abbas, Seid b. Džubejr, Sufjan Sevri i Tavus smatraju da su hadž i ‘umra u potpunosti obavljeni, ako hadžija krene od svoje kuće i obuče ihram na mikatu, ne, radi trgovačkih ili nekih drugih interesa nego samo za hadž i ‘umru u ime Allaha, dželle šanuhu.

Prema mišljenju Šafije pohvalno je (mustehab) ‘umru obaviti više puta u jednoj godini, dok Malik i njegovi sljedbenici smatraju da je to pokuđeno (mekruh). Po mišljenju prvaka hanefijske škole ‘umra se može činiti svake godine u neograničenom broju i samo ju je mekruh činiti u danu stajanja na Arefatu, prvi dan Kurban-bajrama (jevmun-nahri) i sljedeća tri dana (ejjamut-tešrik), tj. 9, 10, 11, 12, i 13. dana mjeseca zul-hidžeta Tirmizi i Nesai u svojim *Sunenima* sa senedom navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uz hadž, uporedo obavljajte i ‘umru! Oba ova obreda odstranjuju siromaštvo i grijeha hadžiji, kao što kovačka mješina (viganj) odstranjuje trosku iz željeza, zlata i srebra. Za hodočašće obavljeno bez grijeha i kod Allaha primljeno, hadžiji nema druge nagrade osim Dženneta.”

2 Ahmed je, sa senedom, zabilježio da je Ikrima b. Halid b. Ās Mahzumi rekao Ibn-Ishaku:

– Došao sam u Medinu s jednom grupom Mekelija, susreo Abdullaha b. Omera i rekao mu: “Mi nismo još nikada obavljali hadž, pa možemo li krenuti sada na obavljanje ‘umre, iz Medine?”

– Da, nema vam nikakve zapreke. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sve svoje ‘umre obavio je prije svoga hadža – odgovorio je Abdullah b. Omer.

– Tako smo mi – rekao je Ikrima – obavili ‘umru.

KOLIKO JE 'UMRI OBAVIO VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM?

1775. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, da je Mudžahid rekao:

– Ja i Urve b. Zubejr smo ušli u džamiju (Vjerovjesnika). Abdullah b. Omer sjedaše do Aišine sobe, dok ostali svijet klanjaše u džamiji duha-namaz. Mi smo Abdullaha b. Omera – rekao je Mudžahid – upitali za taj njihov namaz i on odgovori:

“Novotarija (je klanjati ga u džamiji).”

Potom ga je Mudžahid upitao: “Koliko je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio ‘umri?”

“Četiri, a jednu od njih” – rekao je on –

“u redžebu.”

Bilo nam je neugodno – kaže Mudžahid – da ga demantujemo.

1776. Pošto smo u sobi čuli (škripu) pranja zubi Aiše, majke pravovjernika, Urve je upitao: “Majko, zar ne čuješ šta kaže Ebu-Abdur-Rahman?”

– Šta kaže? – upitala je Aiša.

– Kaže – odgovorio je Urve – da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio četiri ‘umre, a jednu od njih u mjesecu redžebu.

– Allah se smilovao Ebu-Abdur-Rahmanu! Vjerovjesnik – rekla je Aiša – nije obavio nijednu ‘umru, a da joj nije prisustvovao i Abdur-Rahman, a u mjesecu redžebu nije nikada obavljao ‘umru.³

بَابُ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ

١٧٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ الْمَسْجِدَ فَإِذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَالِسٌ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ وَإِذَا نَاسٌ يُصَلُّونَ فِي الْمَسْجِدِ صَلَاةَ الضُّحَى قَالَ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ صَلَاتِهِمْ فَقَالَ بَدْعَةٌ ثُمَّ قَالَ لَهُ كَمْ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَرْبَعًا إِحْدَاهُنَّ فِي رَجَبٍ فَكَرِهْنَا أَنْ نَرُدَّ عَلَيْهِ .

١٧٧٦. قَالَ وَسَمِعْنَا اسْتِنَانَ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْحُجْرَةِ فَقَالَ عُرْوَةُ يَا أُمُّهُ يَا أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَسْمَعِينَ مَا يَقُولُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ مَا يَقُولُ قَالَ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ فِي رَجَبٍ قَالَتْ يَرَحِمُ اللَّهُ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَا اعْتَمَرَ عُمْرَةً إِلَّا وَهُوَ شَاهِدُهُ وَمَا اعْتَمَرَ فِي رَجَبٍ قَطُّ .

³ Ebu-Abdur-Rahman je nadimak Abdullaha b. Omera. Ibn-Bettal tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio svega tri ‘umre, a jednu je bio naredio ashabima da se za nju pripreme, ali je on nije mogao obaviti. Zbog toga je Aiša i demantirala izjavu Ibn-Omera, dodavši još da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u mjesecu redžebu nije činio ‘umre.

Bejheki je sa senedom zabilježio da je Aiša izjavila: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je u svom životu obavio tri ‘umre: jednu u mjesecu ševvalu, a dvije u zul-ka‘detu.” Bejheki je zabilježio i izjavu Ebu-Hurejre u kojoj se ističe da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio tri ‘umre, i to svaki put u zul-ka‘detu.

Veliki broj učenjaka, kao što su Zuhri, Nafi‘, Ibn-Omerov oslobođeni rob, Katade, Musa b. Ukbe, Muhammed b. Ishak i drugi, tvrde da je Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, prva ‘umra planirana, u smislu Hudejbijanskog ugovora 6. godine po Hidžri, a obavljena je u mjesecu zul-ka‘detu. Drugu ‘umru Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je u zul-ka‘detu 7. godine po Hidžri, a treću 8. godine po

1777. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, izjavivši:

– Obavijestio me je Ata od Urve b. Zubejra, koji je rekao: “Pitao sam Aišu, radijallahu anha, (za gornje).”

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – rekla je ona – nije obavio ‘umru u redžebu.

1778. PRIČAO NAM JE Hassan b. Hassan, njemu Hemmam prenoseći od Katade koji je rekao:

– Pitao sam Enesa, radijallahu anhu: “Koliko je ‘umri obavio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Četiri – odgovorio je Enes: ‘umru Hudejbije u zul-ka‘detu, kada su ga idolopoklonici od nje omeli; ‘umru naredne godine u zul-ka‘detu, kako se to s njima i bio sporazumio; ‘umru iz Dži‘rane, kada je podijelio ratni plijen s Hunejnom.

– Koliko je puta činio hadž? – upitao sam (ga).

– Jednom – odgovorio je on.¹

١٧٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي رَجَبٍ .

١٧٧٨. حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ أَرْبَعٌ عُمْرَةً الْحُدَيْبِيَّةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ حَيْثُ صَدَّهُ الْمُشْرِكُونَ وَعُمْرَةً مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ حَيْثُ صَاحَهُمْ وَعُمْرَةً الْجَعْرَانَةَ إِذْ قَسَمَ غَنِيمَةَ أَرَاهُ حُنَيْنٍ قُلْتُ كَمْ حَجَّ قَالَ وَاحِدَةً .

Hidžri, također u zul-ka‘detu iz Dži‘rane. Četvrtu ‘umru Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zanijetio je u zul-ka‘detu, prilikom Oprosnog hadža. Jedan dio ashaba i učenjaka smatra da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom Oprosnog hadža nije obavio ‘umru kao poseban čin prije, a ni poslije svojih hadžskih obreda.

Muhammed je, sallallahu alejhi ve sellem, na mikatu učinio odluku da će obaviti ‘umru u sklopu hadžskih obreda.

Učenjaci koji tvrde da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio tri ‘umre, smatraju da su čini posljednje njegove ‘umre ušli u sastav obreda hadža i da on nije činio ‘umru kao poseban obred. Učenjaci koji tvrde da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio samo dvije ‘umre, pored odbacivanja četvrte, ne priznaju ni onu prvu hudejbijansku, kada su muslimani, zajedno s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, bili spriječeni da je obave.

¹ Bitka u dolini Hunejna vođena je protiv plemena Hevazin 5. ševvala 8. godine po Hidžri, upravo odmah po osvojenju Mekke.

Enes je na pitanje Katade odgovorio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, učinio četiri ‘umre, ali su, međutim, u gornjoj predaji spomenute samo tri, a previd je napravio Hassan, Buharijev učitelj, dok su drugi prenosioci u slijedećim hadisima istakli sve četiri ‘umre.

1779. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hašim b. Abdul-Melik, ovome Hemmam prenoseći od Katade, koji je izjavio:

Pitao sam Enesa, radijallahu anhu, (za ‘umre Vjerovjesnika), pa je odgovorio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je jednu ‘umru one godine kada su ga idolopoklonici odbili; ‘umru Hudejbije u narednoj godini; umru u zul-ka‘detu, i ‘umru zajedno u sastavu svoga hadža.”

1780. PRIČAO NAM JE Hudbe, da mu je Hemmam kazao:

“Vjerovjesnik je obavio četiri ‘umre – izuzimajući ‘umru koju je obavio u sastavu svoga hadža u zul-ka‘detu: s Hudejbije, zatim naredne godine, te iz Dži‘rane kada je podijelio ratne dobiti sa Hunejnom i ‘umru sa svojim hadžom (u zul-hidžetu).”

1781. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Usman, njemu Šurejh b. Mesleme, prenoseći od Ibrahima b. Jusufa, on od svoga oca, da je Ebu-Ishak izjavio:

– Pitao sam Mesruka, Ataa i Mudžahida (o ‘umri Vjerovjesnika) i oni su odgovorili: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je ‘umre u zul-ka‘detu prije nego je obavio hadž.” A čuo sam – kaže Ebu-Ishak – Beraa b. Aziba, radijallahu anhuma, kako govori: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je umru dva puta u zul-ka‘detu prije nego je obavio hadž.”

١٧٧٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ حَيْثُ رَذُوهُ وَمِنْ الْقَابِلِ عُمْرَةَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَعُمْرَةَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةَ مَعَ حَجَّتِهِ حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ وَقَالَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي اعْتَمَرَ مَعَ حَجَّتِهِ عُمْرَتَهُ مِنْ الْحُدَيْبِيَّةِ وَمِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ وَمِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ وَعُمْرَةَ مَعَ حَجَّتِهِ .

١٧٨٠. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ وَقَالَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي اعْتَمَرَ مَعَ حَجَّتِهِ عُمْرَتَهُ مِنْ الْحُدَيْبِيَّةِ وَمِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ وَمِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ وَعُمْرَةَ مَعَ حَجَّتِهِ .

١٧٨١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلْتُ مَسْرُوقًا وَعَطَاءَ وَمُجَاهِدًا فَقَالُوا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ قَبْلَ أَنْ يَحْجَّ وَقَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ قَبْلَ أَنْ يَحْجَّ مَرَّتَيْنِ .

OBAVLJANJE ‘UMRE U RAMAZANU

1782. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Ibn-Džurejdža da je Ata kazao:

– Čuo sam Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, kako kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je jednoj ensarijki koju je Ibnu-Abbas imenovao, ali sam joj ja ime zaboravio: “Šta te je omelo, pa nisi s nama išla na hadž?”

– Imamo – rekla je ona – jednu devu (za okretanje kola za natapanje), pa ju je uzjahao otac toga i toga sa svojim sinom – mužom spomenute ensarijke i njenim sinom – a jednu ostavio da s njom natapamo (palmovik).

– E, kada bude ramazan, ti učini ‘umru, jer ‘umra obavljena u ramazanu – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – jeste kao hadž (obavljen sa mnoštvom) ili kao što je on to rekao.¹

O ‘UMRI PRILIKOM KONAČENJA NA MUHASSABU I NEKOM DRUGOM MJESTU

1783. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, kome je saopćio Ebu-Mu‘avija kako mu je rekao Hišam, prenoseći od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, izjavila:

– Izašli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, očekujući mlađak zulhidžeta (25. zul-ka‘deta), pa nam je on rekao:

“Ko od vas voli stupiti u ihram za hadž, neka stupi, a ko voli stupiti u ihram za ‘umru, neka to učini.

بَابُ عُمْرَةِ فِي رَمَضَانَ

١٧٨٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُخْبِرُنَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمَرْأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ فَتَنَسَّيْتُ اسْمَهَا مَا مَنَعَكَ أَنْ تَحْجِينَ مَعَنَا قَالَتْ كَانَ لَنَا نَاضِحٌ فَرَكِبَهُ أَبُو فَلَانٍ وَابْنُهُ لِرِزْوَجِهَا وَابْنُهَا وَتَرَكَ نَاضِحًا نَنُضِحُ عَلَيْهِ قَالَ فَإِذَا كَانَ رَمَضَانُ اعْتَمِرِي فِيهِ فَإِنَّ عُمْرَةَ فِي رَمَضَانَ حَجَّةٌ أَوْ نَحْوُهَا قَالَتْ .

بَابُ الْعُمْرَةِ لَيْلَةَ الْحَضْبَةِ وَغَيْرِهَا

١٧٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُوَافِينَ لَهْلَالِ ذِي الْحِجَّةِ فَقَالَ لَنَا مَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُهْلَ بِالْحَجِّ فَلْيُهْلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهْلَ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهْلْ بِعُمْرَةٍ فَلَوْلَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ قَالَتْ فَمِمَّا مَنَ .

¹ Drugi muhaddisi, citirajući isti hadis, naveli su da je ovaj dijalog s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, vodila Ummu-Ma‘kil, odnosno Ummu-Sinan, majka Ma‘kila, odnosno Sinana.

Tirmzi, Ebu-Davud i Ibn-Madže u svojim hadiskim zbirkama navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, spomenutoj ensarijki rekao: “‘Umra obavljena u danima ramazana ravna je hadžu.”

Nesai je o istom slučaju zabilježio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio jednom ensariji i njegovoj supruzi: “Obavite ‘umru u danima ramazana, jer ‘umra obavljena u njemu ravna je hadžu.”

Taberani je zabilježio da su Ebu-Talik i njegova supruga Ummi-Ma‘kil upitali jednom prilikom Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, šta je ravno hadžu obavljenom zajedno s tobom?”

“‘Umra obavljena u danima ramazana” – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Da ja nisam ranije pribavio sebi kurban i ja bih se odlučio za ‘umru.”

– I neki od nas – rekla je Aiša – odlučili su se za ‘umru, a neki za hadž. Ja sam bila od onih koji su se odlučili za ‘umru. Na Dan Arefata (9. dan zul-hidžeta) dobila sam menstruaciju, pa sam se potužila Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on mi reče: “Ostavi (trenutno) svoju ‘umru, raspleti svoju kosu, iščešljaj se i donesi odluku za hadž! Kada je bila noć (konačenja) na Muhassabu, on je poslao sa mnom Abdur-Rahmana do Ten‘ima i ja sam tamo učinila nijet za ‘umru, umjesto one moje (ranije) ‘umre.²

أَهْلَ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَ بِحَجٍّ وَكُنْتُ مِمَّنْ أَهَلَ
بِعُمْرَةٍ فَأَظْلَنِي يَوْمَ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ
إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ ارْضِي عُمْرَتَكَ وَانْقُضِي
رَأْسَكَ وَامْتَشِطِي وَأَهْلِي بِالْحَجِّ فَلَمَّا كَانَ لَيْلَةُ
الْحَضْبَةِ أَرْسَلَ مَعِيَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّعِيمِ
فَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِي .

2 Podijeljena su mišljenja ashaba o obavljanju ‘umre u danima hadža. Mudžahid prenosi da su Omer, Alija i Aiša upitani o ‘umri prilikom konačenja na Muhassabu, pa je Omer odgovorio: “‘Umra je bolja od ništa.” Alija je odgovorio da je bolja od zrna gorušice ili nečeg poput toga, dok je Aiša rekla da je vrijednost ‘umre srazmjerna utrošenim materijalnim sredstvima. Ona je time možda mislila da je vrednije krenuti na ‘umru iz svoga mjesta nego izaći iz Mekke do mikata i onda zanijetiti i obaviti ‘umru. Ona je još rekla: “Voljela sam da sam postila 3 dana ili nahranila 10 siromaha umjesto da ponovo obavim ‘umru koju sam obavila iz Ten‘ima.”

Tavus je, za one koji obave ‘umru neposredno iza obavljenog hadža, rekao: “Ja ne znam da li će biti za nju nagrađen ili kažnjen?”

Ata b. Saib je rekao: “Učinili smo ‘umru neposredno odmah iza hadžskih obreda, pa nas je za to ukorio Seid b. Džubejr dok su drugi to dozvolili.”

Ebu-Hanife smatra da se ‘umra može obavljati svake godine neograničeno, u svako doba: 9, 10, 11, 12. i 13. dana zul-hidžeta. Ajni na to dodaje da hanefijski pravници smatraju da je ‘umru dozvoljeno obaviti tokom cijele godine, s tim da ju je mekruh obaviti u spomenutim danima. Šafija i Ahmed smatraju da nije pokušeno obaviti je u ma kojim to bilo danima, a prema stavu Malika mekruh je ‘umru činiti u mjesecima hadža. Malik smatra mustehabom da hadžija odgodi obavljanje ‘umre do iza zalaska sunca 13. dana zul-hidžeta. To isto smatra i Šafija i to je u skladu sa sadržajem Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, zapovijedi Aiši: “Budi i dalje u svom hadžu, a Allah će ti omogućiti ‘umru naknadno.” Aiša je, prema navedenoj preporuci, krenula s bratom Abdur-Rahmanom na Ten‘im po završenim hadžskim danima i obavila naknadno svoju ‘umru.

‘Umru je mekruh obaviti 9, 10, 11, 12. i 13. dan zul-hidžeta, jer bi im se time mogli ispreplesti obredi hadža s obredima ‘umre, što bi možda omelo pravovaljano izvršavanje hadžskih obreda. Međutim, osobe koje nisu došle u Harem radi obavljanja hadža mogu bez prigovora činiti ‘umru.

‘UMRA IZ TEN‘IMA

1784. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Amra, ovaj čuo od Amra b. Evsa kako ga je obavijestio Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr, radijallahu anhum, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da posadi na devu iza sebe Aišu, da ona obavi svoju ‘umru iz Ten‘ima. Sufjan je jednom izjavio: “Čuo sam Amra, i koliko sam puta to slušao od Amra!”¹

1785. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, rekavši da mu je saopćio Abdul-Vehhab b. Abdul-Medžid, prenoseći od Habiba Mu‘allima, on od Ataa kome je rekao Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, da su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi odlučili obaviti hadž, a nijedan od njih, izuzev Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Talhe, nije imao kurban. Alija je došao iz Jemena i imao je kurban, pa je rekao: “Stupio sam u ihram onako kako je učinio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obznanio je svojim drugovima da zanižete umru, pa da obiđu oko Ka‘be, zatim podrežu svoju kosu i potom se oslobode ihrama, izuzev onog koji ima sa sobom kurban.

بَابُ عُمْرَةِ التَّنْعِيمِ

١٧٨٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَمْعٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَهُ أَنْ يُرَدِّفَ عَائِشَةَ وَيُعِمِّرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً سَمِعْتُ عَمْرًا كَمْ سَمِعْتُهُ مِنْ عَمْرِو.

١٧٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ ابْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ حَبِيبِ الْمَعْلَمِ عَنْ عَطَاءٍ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَهْلَ وَأَصْحَابَهُ بِالْحَجِّ وَلَيْسَ مَعَ أَحَدٍ مِنْهُمْ هَدْيٌ غَيْرَ النَّبِيِّ ﷺ وَطَلْحَةَ وَكَانَ عَلِيٌّ قَدِمَ مِنَ الْيَمَنِ وَمَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالَ أَهْلَلْتُ بِمَا أَهْلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَذِنَ لِأَصْحَابِهِ أَنْ يَجْعَلُوا عُمْرَةً يَطُوفُوا بِالْبَيْتِ ثُمَّ يَقْصُرُوا وَيَحْلُوا إِلَّا مَنْ مَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالُوا نَنْطَلِقُ إِلَى مِنًى وَذَكَرُ أَحَدِنَا يَقْطُرُ قَبْلَ الْبَيْتِ فَقَالَ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ

¹ Iz hadisa se razumije da mještani Mekke koji želi obaviti ‘umru, mora izaći izvan granice Harema (na mikat za ‘umru – *hill*) i tamo obući ihram. Ten‘im je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, odredio kao mjesto za ogrtanje ihrama ‘umre samo zato, jer je to jedno od najbližih mjesta Mekki. Prema tome, odluka za ‘umru može se činiti iz svakog mekkanskog predgradskog mjesta u zoni izvan Harema, a koje leži od Mekke 3-4 milje daljine kao i Ten‘im. Ovo mišljenje potvrđuje i jedna verzija Aišine izjave da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Abdur-Rahmanu rekao: “Popni na devu iza sebe svoju sestru i izvedi je iz Harema da učini odluku za ‘umru.”

– On – rekla je Aiša – nije tom prilikom spomenuo ni Ten‘im ni Dži‘ranu.

Pošto je Ten‘im u pojasu izvan Harema (*hill*) najbliže mjesto Mekki, ona se u njemu odlučila za obavljanje ‘umre i kasnije opet izjavila da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije precizirao nijedno mjesto u pojasu izvan Harema. Ovo mišljenje usvojili su: Ebu-Hanife i Šafija. Ima učenjaka koji smatraju da onaj ko obavlja ‘umru (mu‘temir) treba da ode samo do Ten‘ima i tamo zaogrne ihram za obavljanje ‘umre. Neki smatraju da je dovoljno da ode do Ten‘ima, ali je najbolje do Dži‘rane, a zatim do Hudejbije. Neki opet kažu da je potpuno svejedno iz kojeg će od ovih mjesta obući ihram za ‘umru.

– Zar da idemo na Minu, a da iz spolnih organa nekih od nas još curi (sluz?!)² – rekli su ashabi. To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: “Da sam znao prije ono što sad znam, ja ne bih kurban pribavljao. Da nemam kurban, ja bih se sada zaista oslobodio ihrama.”

Aiša, radijallahu anha, tada je imala menstruaciju, pa je i obavila sve hadžske obrede osim obilaska oko Ka'be. Kada je, kaže Džabir, ponovo postala čista i obavila obilaženje oko Ka'be, rekla je: “Allahov Poslaniče, vi se vraćate sa ‘umrom i hadžom, a ja samo sa hadžom (obavljenim) u zul-hidžetu.” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tada naredio Abdur-Rahmanu b. Ebi-Bekru da ode s njom do Ten'ima, pa je (tako) obavila ‘umru poslije hadža u mjesecu zul-hidžetu.

Suraka b. Malik b. Džu'sum je susreo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Akabi (na Mini), gdje bacaše kamenčiće (na Džemretul-Akabi) i rekao mu je:

“Allahov Poslaniče! Je li ovaj postupak (činjenje hadža i ‘umre) samo vaše (pravo) ove godine ili je i vaše i svačije zauvijek?”

– Ne – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – nego vječno.

OBAVLJANJE ‘UMRE NEPOSREDNO POSLIJE OBAVLJANJA HADŽA BEZ PRIPREMLJENOG KURBANA

1786. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovome Hišam kojeg je obavijestio njegov otac, a njega Aiša, radijallahu anha, rekavši: – Izašli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme kada se

مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْلَا أَنَّ مَعِيَ الْهَدْيَ لَأَحْلَلْتُ وَأَنَّ عَائِشَةَ حَاضَتْ فَنَسَكْتُ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا غَيْرَ أَنَّهَا لَمْ تَطْفُفَ بِالْبَيْتِ قَالَ فَلَمَّا طَهَّرْتُ وَطَافْتُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَنْطَلِقُونَ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ وَأَنْتَ طَلِقُ بِالْحَجِّ فَأَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَنْ يُخْرِجَ مَعَهَا إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَعْتَمَرْتُ بَعْدَ الْحَجِّ فِي ذِي الْحِجَّةِ وَأَنَّ سُرَاقَةَ بْنَ مَالِكٍ بْنُ جُعْشُمٍ لَقِيَ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ بِالْعَقَبَةِ وَهُوَ يَرْمِيهَا فَقَالَ أَلَكُمْ هَذِهِ خَاصَّةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا بَلَّ لِلْأَبَدِ .

بَابُ الْإِعْتِمَارِ بَعْدَ الْحَجِّ بِغَيْرِ هَدْيٍ

١٧٨٦ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ أَخْبَرَنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُوَافِينَ

2 Oni su ovo rekli jer im je teško palo da se oslobode ihrama i zabrana koje za sobom povlače, a da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i dalje ostane u njima. U isto vrijeme, nisu željeli da postupe suprotno njemu i da se ne povedu za njim. Skidanjem ihrama ima se pravo na spolni odnos i oni nisu željeli da to urade pa da odmah iza toga ponovo oblače ihrame, a da im kako su rekli “iz spolnih organa još uvijek curi (sluz)”, jer na hadžu treba biti u ibadetu, a ne u užicima. (prim. rec.)

približio izlazak mladaka mjeseca zul-hidžeta. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko voli stupiti u ihram za ‘umru, neka stupi, a ko hoće da stupi u ihram za hadž, neka stupi. Ja bih se, da nisam pripremio kurban, odlučio za ‘umru.” – Tako su neki od ashaba stupili u ihram za umru, a neki su se odlučili za hadž. Ja sam bila od onih (rekla je Aiša) koji su se odlučili za ‘umru i dobila sam menstruaciju prije nego sam ušla u Mekku. I na Dan Arefata sam imala menstruaciju, pa sam se potužila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: “Ostavi (trenutno) svoju ‘umru, raspleti svoju kosu, iščešljaj se i učini odluku za hadž!” To sam uradila i kada je bila noć konačenja na Muhassabu, on je sa mnom poslao Abdur-Rahmana do Ten‘ima. On je nju posadio na devu iza sebe i ona je (tamo) stupila u ihram za ‘umru umjesto ranije ‘umre.

Tako je Allah odlučio – rekao je Hišam – o njenom hadžu i njenoj umri i ni za što od toga nije bio (potreban) ni kurban, ni sadaka, a ni post.¹

NAGRADA ZA ‘UMRU JE PREMA (ULOŽENOM) TRUDU

1787. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej‘ prenoseći od Ibn-Avna, on od Kasima b. Muhammeda..., a (preko drugog seneda) Musedded je prenio od Jezida b. Zureja, on od Ibn-Avna, a ovaj od Ibrahima (Neha‘ija) i Esveda, koji su izjavili da je Aiša, radijallahu anha, rekla: – Allahov Poslaniče, svijet se vraća sa dva (obavljena) obreda, a ja s jednim?, pa joj je rečeno: “Sačekaj! Kada budeš čista, izađi do Ten‘ima

لَهْلَالِ ذِي الْحِجَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهْلَ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهْلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهْلَ بِحِجَّةٍ فَلْيُهْلْ وَلَوْ لَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لِأَهْلِكُ بِعُمْرَةٍ فَمِنْهُمْ مَنْ أَهَلَ بِعُمْرَةٍ وَمِنْهُمْ مَنْ أَهَلَ بِحِجَّةٍ وَكُنْتُ مِمَّنْ أَهَلَ بِعُمْرَةٍ فَحِضْتُ قَبْلَ أَنْ أَدْخُلَ مَكَّةَ فَأَدْرَكَنِي يَوْمَ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ دَعِي عُمْرَتَكَ وَانْقُضِي رَأْسَكَ وَامْتَشِطِي وَأَهْلِي بِالْحَجِّ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ الْحُصْبَةِ أَرْسَلَ مَعِيَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَرْدَفَهَا فَأَهَلْتُ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِهَا فَقَضَى اللَّهُ حَجَّهَا وَعُمْرَتَهَا وَلَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ هَدْيٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَا صَوْمٍ .

بَابُ أَجْرِ الْعُمْرَةِ عَلَى قَدْرِ النَّصَبِ

١٧٨٧ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ يَصْدُرُ النَّاسُ بِنُسُكَيْنِ وَأَصْدُرُ بِنُسُكٍ فَقِيلَ لَهَا انْتِظِرِي فَإِذَا طَهَّرْتَ فَأَخْرُجِي إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهْلِي ثُمَّ اثْنَيْنَا بِمَكَانٍ كَذَا وَلَكِنَّهَا عَلَى قَدْرِ نَفَقَتِكَ أَوْ نَصَبِكَ .

¹ Iako je Aiša obavila ‘umru neposredno iza završenih hadžskih obreda, ona nije na ime kazne zaklala ni kurban, ni nahranila 10 siromaha, a niti postila 10 dana. Ona to nije trebala učiniti, jer se ona na mikatu nije odlučila za hadž i ‘umru, nego samo za obavljanje ‘umre, odnosno kasnije za obavljanje hadža. Osim toga, ona se i za ‘umru odlučila tek iza 10. dana zul-hidžeta, a obavila ju je poslije završenih hadžskih obreda i minulih hadžskih dana. Prema mišljenju imama Malika hadžski dani su dani mjeseca ševvala, zul-kadeta i deset dana zul-hidžeta.

i tamo se odluči (za ‘umru), a potom dođi na to i to mjesto (Ebtah), ali je ‘umra prema tvom izdatku, odnosno trudu.”²

DA LI JE MU‘TEMIRU, AKO OBAVI TAVAF ZA ‘UMRU I VRATI SE KUĆI, TO DOVOLJNO I ZA OPROSNI TAVAF?

1788. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Efleh b. Humejd prenoseći od Kasima, on od Aise, radijallahu anha, koja je rekla: – Izašli smo (iz Medine), izgovarajući telbiju za hadž u hadžskim mjesecima i časnim danima hadža. Potom smo odsjeli u Serifu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao svojim drugovima:

– Ko nema kurban, a voli svoj hadž učiniti ‘umrom, neka to uradi, a ko ima (pribavljen) kurban, neka to ne čini!

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i neki imućni ashabi imali su kurban i nisu se odlučili za ‘umru. Potom mi je ušao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a ja plakah pa mi reče: “Zašto plačeš?”

– Čula sam ono što si kazao svojim drugovima, a ja sam spriječena obaviti ‘umru.

– A šta ti je? – upitao je on.

– Ne klanjam – rekla sam – (jer imam menstruaciju).

– Neće ti to naštetiti – rekao je on. – Ti si jedna od Ademovih kćeri i propisano ti je ono što je bilo njima propisano. Budi i dalje u svom hadžu! A Allah će te ‘umrom, svakako, (naknadno) obdariti.

– Ja sam bila (na hadžu) dok se nismo vratili s Mine i odsjeli u Muhassabu. Potom je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao

بَابُ الْمُعْتَمِرِ إِذَا طَافَ طَوَافَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ خَرَجَ هَلْ يُجْزِيهِ مِنْ طَوَافِ الْوَدَاعِ

١٧٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَفْلَحُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُهْلِينَ بِالْحَجِّ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ وَحُرْمِ الْحَجِّ فَتَزَلُّنَا سَرَفَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَصْحَابِهِ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ فَأَحَبَّ أَنْ يَجْعَلَهَا عُمْرَةً فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلَا وَكَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَرِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِهِ ذَوِي قُوَّةٍ الْهَدْيُ فَلَمْ تَكُنْ لَهُمْ عُمْرَةٌ فَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكَ قُلْتُ سَمِعْتُكَ تَقُولُ لِأَصْحَابِكَ مَا قُلْتَ فَمَنْعْتُ الْعُمْرَةَ قَالَ وَمَا شَأْنُكَ قُلْتُ لَا أَصَلِّي قَالَ فَلَا يَضُرُّكَ أَنْتِ مِنْ بَنَاتِ آدَمَ كُتِبَ عَلَيْكِ مَا كُتِبَ عَلَيْهِنَ فَكُونِي فِي حَاجَّتِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْزُقَكِيهَا قَالَتْ فَكُنْتُ حَتَّى نَفَرْنَا مِنْ مَنَى فَتَزَلُّنَا الْمُحَضَّبَ فَدَعَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَقَالَ اخْرُجْ بِأُخْتِكَ الْحَرَمَ فَلْتَهْلَ بِعُمْرَةٍ ثُمَّ افْرُغَا مِنْ طَوَافِكُمَا أَنْتَظِرْكُمَا هَاهُنَا فَآتَيْنَا فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَقَالَ فَرَعْتُمَا قُلْتُ نَعَمْ فَنَادَى بِالرَّحِيلِ فِي أَصْحَابِهِ فَارْتَحَلَ النَّاسُ وَمَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ ثُمَّ خَرَجَ مُوجِّهًا إِلَى الْمَدِينَةِ.

² Nagrada uvijek odgovara vrijednosti dobrog djela. Allah nagrađuje za dobra djela prema učinjenom izdatku i uloženom trudu. Tako Mekelije imaju za obavljenju ‘umru iz nekog bližeg mjesta Mekki, u pojasu izvan mikata, nagradu manju nego kada je izvrše iz daljeg mjesta. Šafija smatra da je najbolje učiniti ‘umru iz Džirane, jer je to učinio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a onda iz Ten’ima, jer ga je preporučio Aiši.

Abdur-Rahmana i rekao: “Izađi sa svojom sestrom iz Harema i neka se ona tamo odluči za ‘umru, izvršite potom vaša obilaženja oko Ka‘be, a ja ću vas ovdje čekati.”

– Mi smo se vratili sredinom noći, a on reče: “Završiste li?”

– Da – rekla sam.

Zatim je među njegovim drugovima pozvano na pokret, pa je svijet, i onaj ko je učinio obilazak oko Ka‘be, krenuo prije jutarnjeg namaza, a i on je krenuo ka Medini.

ČOVJEK ČINI U ‘UMRI ONO ŠTO ČINI U HADŽU

1789. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Hemmam od Ataa, a ovome Safvan b. Ja‘la b. Umejje prenoseći od svoga oca da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao jedan čovjek kada je on bio u Dži‘rani. Na njemu je bio ogrtač s ostatkom miomirisa, ili je Safvan rekao: “... žutila” i dodao:

“Šta mi naređuješ da činim u svojoj ‘umri?”

Utom je Allah Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, spustio Objavu i on je pokriven haljinom. Ja sam stvarno volio da vidim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u času prenošenja Objave, pa Omer reče: “Raduje li te da vidiš Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu Allah spušta Objavu?”

– Da – odgovorio sam.

On je tada podigao stranu haljine i ja sam ga vidio kako hropti. Mislim da je rekao: “... kao devac.”

Kada je to završeno, upitao je: “Gdje je onaj što je pitao za ‘umru?”

– Skini sa sebe ogrtač, saperi trag miomirisa, očisti žutilo i čini u svojoj ‘umri sve što činiš u svom hadžu (osim stajanja na Arefatu i bacanja kamenčića).

بَابُ يَفْعَلُ فِي الْعُمْرَةِ مَا يَفْعَلُ فِي الْحَجِّ

١٧٨٩. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ يَعْنِي عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ بِالْجِعْرَانَةِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ وَعَلَيْهِ أَثَرُ الْخُلُوقِ أَوْ قَالَ صُفْرَةٌ فَقَالَ كَيْفَ تَأْمُرُنِي أَنْ أَصْنَعَ فِي عُمْرَتِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسُتِرَ بِثَوْبٍ وَوَدِدْتُ أَنِّي قَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَقَدْ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَقَالَ عُمَرُ تَعَالَ أَيْسُرُكَ أَنْ تَنْظُرَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْوَحْيَ قُلْتُ نَعَمْ فَرَفَعَ طَرَفَ الثَّوْبِ فَتَنَظَّرْتُ إِلَيْهِ لَهُ غَطِيطٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ كَغَطِيطِ الْبَكْرِ فَلَمَّا سُرِّي عَنْهُ قَالَ أَيْنَ السَّائِلُ عَنِ الْعُمْرَةِ اخْلَعْ عَنْكَ الْجُبَّةَ وَاغْسِلْ أَثَرِ الْخُلُوقِ عَنْكَ وَأَتَى الصُّفْرَةَ وَاصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ.

1790. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, koga je obavijestio Malik, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svog oca, koji je izjavio:

– Rekao sam Aiši, radijallahu anha, supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a bio sam tada mlad: “Jesi li čula riječi Uzvišenog Allaha: ‘Zaista su Safa i Merva Allahovi znakovi (za hadž), pa ko hodočasti Kabu ili obavlja ‘umru, nema mu grijeha da ih ophodi.’ Mislim da nema niko ništa (od odgovornosti), ako ih ne obiđe.”

– Ne, nikako – rekla je Aiša. – Kada bi to bilo kao što ti kažeš, bilo bi (rečeno): “... pa nema mu grijeha, ako ih ne obiđe.” Ovaj je ajet objavljen u vezi s ensarijama koji su nekada činili hodočašće samo Menatu, a (kip) Menat bio je spram Kudejda, pa su se, potom, klonili da i dalje čine ophodnju između Safe i Merve (bojeći se grijeha). Kada je došao islam, oni su pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za to, pa je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista su Safa i Merva Allahovi znakovi, pa ko hodočasti Ka’bu ili čini ‘umru nije mu grijeh da ih ophodi.”

Sufjan i Ebu-Mu’avija su dodali, prenoseći od Hišama: “Allah ne smatra potpunim hodočašće nijednom čovjeku, a ni njegovu ‘umru, sve dok on ne učini ophođenje između Safe i Merve.”

KADA SE MU’TEMIR OSLOBAĐA IHRAMA

Ata’ je, prenoseći od Džabira, radijallahu anhumu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je svojim drugovima da svoj hadž učine ‘umrom: da izvrše obilazak oko Ka’be (zatim između Safe i Merve), potom podrežu kosu i oslobode se ihrama.”

١٧٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ حَدِيثُ السِّنِّ أَرَأَيْتِ قَوْلَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا فَلَا أَرَى عَلَى أَحَدٍ شَيْئًا أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا فَقَالَتْ عَائِشَةُ كَلَّا لَوْ كَانَتْ كَمَا تَقُولُ كَانَتْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا إِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي الْأَنْصَارِ كَانُوا يُهْلُونَ لِمَنَاةَ وَكَانَتْ مَنَاةَ حَذْوَ قَدِيدٍ وَكَانُوا يَتَحَرَّجُونَ أَنْ يَطُوفُوا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا زَادَ سُفْيَانُ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ مَا أَنْتُمْ اللَّهُ حَجَّ امْرِئٍ وَلَا عُمَرَتُهُ لَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ.

بَابُ مَنْ تَى يَحِلُّ الْمُعْتَمِرُ

وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَصْحَابَهُ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً وَيَطُوفُوا ثُمَّ يَقْصُرُوا وَيَحِلُّوا.

1791. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, prenoseći od Džerira, on od Isma‘ila, ovaj od Abdullaha b. Ebi-Evfaa, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio je ‘umru, a s njim smo činili i mi, pa kada je ušao u Mekku, izvršio je obilazak (Ka‘be), a s njim smo izvršili obilazak i mi. On je zatim otišao do Safe i Merve, pa smo za njim otišli i mi i zaklanjali smo ga od Mekelija da ga kogod (od njih) ne pogodi (nečim).”

Potom je Abdullaha b. Ebi-Evfaa upitao moj drug:

– Je li on (tada) ulazio u Ka‘bu?

– Nije – odgovorio je on.

1792. E, ispričaj nam, rekao je Isma‘il, ono šta je on rekao Hatidži.

– Obradujte Hatidžu, kazao je on, kućom u Džennetu od šupljeg bisera u kojoj neće biti buke i tegobe.

1793. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, prenoseći od Amra b. Dinara, koji je rekao:

– Pitali smo Ibn-Omera, radijallahu anhumu, o čovjeku koji je obišao oko Ka‘be prilikom ‘umre, a nije učinio ophođenje između Safe i Merve, može li on prići (spolno općiti) svojoj supruzi?

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je on, došao je (u Mekku), obišao oko Ka‘be sedam puta, klanjao dva rekata iza Mekami-Ibrahima, potom obavio sedam puta obilaženje između Safe i Merve, a vi u Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, imate idealan primjer.

1794. – Pitali smo, rekao je Amr b. Dinar, Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, a on reče: “Neka joj se nipošto ne primiče dok ne obavi obilaženje između Safe i Merve!”

١٧٩١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاعْتَمَرْنَا مَعَهُ فَلَمَّا دَخَلَ مَكَّةَ طَافَ وَطُفْنَا مَعَهُ وَآتَى الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ وَاتَيْنَاهَا مَعَهُ وَكُنَّا نَسْتُرُهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ أَنْ يَرْمِيَهُ أَحَدٌ فَقَالَ لَهُ صَاحِبٌ لِي أَكَانَ دَخَلَ الْكَعْبَةَ قَالَ لَا .

١٧٩٢. قَالَ فَحَدَّثَنَا مَا قَالَ لِحَدِيْجَةَ قَالَ بَشُرُوا حَدِيْجَةَ بِبَيْتٍ مِنَ الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيْهِ وَلَا نَصَبَ .

١٧٩٣. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَأَلْنَا ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَجُلٍ طَافَ بِالْبَيْتِ فِي عُمْرَةٍ وَلَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَيَّامِيَّ امْرَأَتِهِ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكَعَتَيْنِ وَطَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سَبْعًا وَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ .

١٧٩٤. قَالَ وَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَا يَقْرَبْنَهَا حَتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ .

1795. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be prenoseći od Kajsa b. Muslima, on od Tarika b. Šihaba, a ovaj od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Bathau, gdje je bio odsjeo, pa mi reče:

– Jesi li naumio obaviti hadž?

– Da – rekao sam.

– Kako si (klicao) nijet učinio? – upitao je.

Rekao sam: “Odazivam Ti se klicanjem kao što je klicanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Dobro si učinio – rekao je on. – Izvrši ophodnju oko Ka'be, uzmeđu Safe i Merve, a potom se oslobodi ihrama!

– Ja sam izvršio ophodnju oko Ka'be, Safe i Merve, otišao jednoj ženi (plemena) Kajs i ona mi je obiskala glavu, pa sam kasnije učinio odluku za hadž. Ja sam tako davao odgovor (deciziju) sve do Omerova hilafeta i on mi reče: “Ako se držimo Allahove Knjige, ona nam naređuje upotpunjavanje (nastavljanje) obreda, a ako se pridržavamo izjave Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, on se nije oslobađao ihrama sve dok mu kurban nije stigao na svoje mjesto.”

1796. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Isa, njemu Ibn-Vehb kome je saopćio Amr, prenoseći od Ebul-Esveda, da mu je pričao Abdullah, oslobođeni rob Esme bint Ebu-Bekr, da je on slušao Esmu kako govori:

“Kad god sam prošla pokraj Hadžuna, Allah se smilovao Muhammedu, odsjeli smo tu s njim. Mi smo tada imali lagahne torbe, malo smo imali jahalica, a i naše opskrbe bile su male. ‘Umr sam obavila ja, moja sestra Aiša Zubejr, te taj i taj. Kada smo (obavljajući ophodnju Ka'be), dotakli Ka'bu, oslobodili smo se ihrama, a, potom, navečer odlučili se za hadž.”

١٧٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِالْبَطْحَاءِ وَهُوَ مُنِيخٌ فَقَالَ أَحَبَبْتُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِمَا أَهْلَلْتُ قُلْتُ لَيْتَكَ بِأَهْلَالِ كَاهِلَالِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَحْسَنْتَ طُفَّ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَحَلَّ فَطُفْتُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَتَيْتُ امْرَأَةً مِنْ قَيْسٍ فَقُلْتُ رَأْسِي ثُمَّ أَهْلَلْتُ بِالْحَجِّ فَكُنْتُ أُفْتِي بِهِ حَتَّى كَانَ فِي خِلَافَةِ عُمَرَ فَقَالَ إِنْ أَخَذْنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُنَا بِالتَّهَامِ وَإِنْ أَخَذْنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ فَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ .

١٧٩٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ مَوْلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَ يَسْمَعُ أَسْمَاءَ تَقُولُ كُلَّمَا مَرَّتْ بِالْحَجُّونِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ لَقَدْ نَزَلْنَا مَعَهُ هَاهُنَا وَنَحْنُ يَوْمَئِذٍ خِفَافٌ قَلِيلٌ ظَهَرْنَا قَلِيلَةً أَزْوَادُنَا فَأَعْتَمَرْتُ أَنَا وَأُخْتِي عَائِشَةُ وَالزُّبَيْرُ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ فَلَمَّا مَسَحْنَا الْبَيْتَ أَحْلَلْنَا ثُمَّ أَهْلَلْنَا مِنَ الْعَشِيِّ بِالْحَجِّ .

ŠTA (HADŽIJA) IZGOVARA KADA SE VRAĆA S HADŽA ILI ‘UMRE I (RATNIK) IZ BORBE

1797. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma:

– Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao iz borbe, s hadža ili ‘umre, izgovarao bi na svakoj uzvisini zemlje (brežuljku) tri tekbi-
ra, a zatim: “Nema Boga osim Jedinog Allaha koji nema sudruga. Njemu pripada sva neograničena vlast i hvala i On sve može. Vraćamo se, kajući se za svoje propuste. Obožavamo Ga i ničice padamo na zemlju, samo smo našem Stvoritelju zahvalni. Allah je ispunio svoje obećanje, pomogao svoga roba i On je sam porazio neprijateljske grupe.”

O DOČEKU HADŽIJA I TROJICI NA DEVI

1798. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Jezid b. Zurej*, a ovome Halid prenoseći od Ikreme, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Mekku, izašli smo mu u susret i dječacići Benu-Abdil-Muttaliba, pa je on jednog od njih stavio (na devu) ispred sebe, a drugog iza sebe.”

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَجَعَ مِنَ الْحَجِّ أَوِ الْعُمْرَةِ أَوْ الْغَزْوِ

١٧٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرْفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.

بَابُ اسْتِقْبَالِ الْحَاجِّ الْقَادِمِينَ وَالثَّلَاثَةَ عَلَى الدَّائِيَةِ

١٧٩٨. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ مَكَّةَ اسْتَقْبَلَتْهُ أُغَيْلَمَةُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَحَمَلَتْ وَاحِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ وَآخَرَ خَلْفَهُ.

O DOLASKU (KUĆI) JUTROM

1799. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Hadžadž, kome je rekao Enes b. Ijad, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhumu:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao do u Mekku, klanjao bi u mesdžidu kod drveta (mesdžidu-šedžere), a kada se vraćao, klanjao bi u Zul-Hulejfi, u sredini doline, i konačio.”

O ULASKU U KUĆU PREDVEČER

1800. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Hemmam, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dolazio noću svojim ukućanima. On ne ulazaše (u drugo vrijeme) nego samo jutrom i predvečer.”

KADA (ČOVJEK) STIGNE U GRAD NOĆU, NEĆE UĆI SVOJIM UKUĆANIMA

1801. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Šu'be, prenoseći od Muhariba, a on od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da (čovjek) dolazi svojim ukućanima noću.”

O ONOM KOJI JE NAJURIO SVOJU DEVU KADA JE STIGAO U GRAD (MEDINU)

1802. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, koga je obavijestio Muhammed b. Dža'fer, a njega Humejd, da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako kaže:

بَابُ الْقُدُومِ بِالْغَدَاةِ

١٧٩٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَجَّاجِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُثَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ يُصَلِّي فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ وَإِذَا رَجَعَ صَلَّى بِذِي الْحُلَيْفَةِ بَيْطُنِ الْوَادِي وَبَاتَ حَتَّى يُضْبَحَ .

بَابُ الدُّخُولِ بِالْعِشَاءِ

١٨٠٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ كَانَ لَا يَدْخُلُ إِلَّا غَدَوَةً أَوْ عِشِيَّةً .

بَابُ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ إِذَا بَلَغَ الْمَدِينَةَ

١٨٠١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَطْرُقَ أَهْلَهُ لَيْلًا .

بَابُ مَنْ أَسْرَعَ نَاقَتَهُ إِذَا بَلَغَ الْمَدِينَةَ

١٨٠٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ

“Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao s puta i ugledao brdske puteve Medine, najurio bi svoju devu, a ako je to bila neka druga jahaća životinja potjerao bi je brže.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao: – Haris b. Umejr prenoseći od Humejda dodao je: “... potjerao bi je brže zbog ljubavi prema Medini.”

PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma‘il, prenoseći od Humejda, a on od Enesa da je kazao: “... zidine (Medine)...”

Isma‘ila (u drugom senedu) slijedi Haris b. Umejr.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“DOLAZITE KUĆAMA NA NJIHOVA VRATA”

1803. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od Ebu-Ishaka koji je kazao:

– Čuo sam Beraa, radijallahu anhu, gdje govori: “Ovaj je ajet sišao o nama. Kada su ensarije obavljali hadž i vraćali se (kućama), oni nisu ulazili na vrata u svoje kuće, nego otraga. Potom je došao jedan od ensarija i ušao na vrata (svoje kuće) i kao da mu je to uzeto za sramotu, pa je objavljeno: ‘Nije dobročinstvo da dolazite kućama otraga, nego je pravo dobročinstvo, dobročinstvo onoga ko je bogobožan. Dolazite kućama na njihova vrata!’”¹

فَابْصَرَ دَرَجَاتِ الْمَدِينَةِ أَوْضَعَ نَاقَتَهُ وَإِنْ كَانَتْ دَابَّةً حَرَّكَهَا .

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ زَادَ الْحَارِثُ بْنُ عَمِيرٍ عَنْ حُمَيْدٍ حَرَّكَهَا مِنْ حُبِّهَا .

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ جُدْرَاتٍ تَابَعَهُ الْحَارِثُ بْنُ عَمِيرٍ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا

١٨٠٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا كَانَتْ الْأَنْصَارُ إِذَا حَجُّوا فَجَاءُوا لَمْ يَدْخُلُوا مِنْ قَبْلِ أَبْوَابِ بُيُوتِهِمْ وَلَكِنْ مِنْ ظُهُورِهَا فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَدَخَلَ مِنْ قَبْلِ بَابِهِ فَكَانَهُ غَيْرَ بِذَلِكَ فَنَزَلَتْ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا .

¹ Ebu-Huzejme i Hakim navode u svojim hadiskim zbirkama da je Džabir rekao: “Kurejšije su se u davna vremena zvali Ahmesije (Hums) i, zaogrnuti u ihrame, ulazili bi u svoje kuće na vrata, dok ensarije i ostali Arapi nisu ulazili na vrata. Jednom prilikom Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, našao se u nekom vrtu u Medini i izašao na vrata, pa je s njim izašao i Kutbe b. Amir Ensari. Prisutni su javno reagovali i rekli: “Allahov Poslaniče, Kutbe je učinio grijeh, jer je izašao s tobom na vrata.”

– Zašto si to učinio? – upitao ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Zato što sam vidio da si ti to učinio – odgovorio je on.

– Pa ja sam Ahmesija (Ahmes) – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– A ja sam, opet, pristalica iste vjere kao i ti – odgovorio je Kutbe.

Potom je Uzvišeni Allah objavio gornji ajet.

U *Tefsiru* Mukatila b. Sulejmana je zabilježeno, kako Medineli je u predislamsko doba s donesenom odlukom za odlazak na hadž ili ‘umru nisu ulazili u svoje domove na vrata, nego pomoću stepenica kroz krov kuće ili kroz unaprijed napravljen otvor na vrhu zida pozadi kuće. Tako su to činili sve do polaska u Mekku. Nomadi su, opet, ulazili u svoje šatore i iz njih izlazili sa stražnje strane. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, taj običaj je zatekao u Medini i jednog dana, kada je bio odlučio ići na hadž, ušao je u palmovik Benu-Nedžara. S njim je ušao i Kutbe b. Amir Ensari i to na vrata s prednje strane, iako je i on bio učinio odluku za odlazak na hadž. Kasnije je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izašao opet na vrata

PUTOVANJE JE DIO PATNJE (AZABA)

1804. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, a on opet od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Putovanje je dio patnje (azaba): ometa pojedinca od vas u njegovom (redovnom) jelu, njegovom piću i njegovom spavanju, zato kada ostvari (obavi) svoju želju (i cilj), neka požuri svojim ukućanima!”²

KADA PUTNIKU OTEŽA PUTOVANJE, POŽURIT ĆE SVOJIM UKUĆANIMA

1805. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, kojeg je obavijestio Muhammed b. Dža'fer, a njega Zejd b. Eslem prenoseći od svoga oca, koji je rekao:

– Bio sam s Abdullahom b. Omerom, radijallahu anhumu, na putu za Mekku, pa mu je preneseno da je Safijja (supruga mu), kćerka Ebu-Ubejda, teško bolesna. On je žurio (na putovanju) sve do iza nestanka akšamske crveni, kada je odsjeo i klanjao akšam i jaciju međusobno ih spojivši. Potom je rekao: “Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je odgodio klanjanje akšama (do na izmak vremena) i spojio akšam i jaciju međusobno, kada mu je putovanje uzelo maha.”

بَابُ السَّفَرِ قِطْعَةً مِنَ الْعَذَابِ

١٨٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَنَوْمَهُ فَإِذَا قَضَى نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ.

بَابُ الْمُسَافِرِ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ يُعَجِّلُ إِلَى أَهْلِهِ

١٨٠٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِطَرِيقِ مَكَّةَ قَبْلَغَهُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ شِدَّةٌ وَجَعٌ فَاسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى كَانَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّفَقِ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعَتَمَةَ جَمَعَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ أَخَّرَ الْمَغْرِبَ وَجَمَعَ بَيْنَهُمَا.

palmovika, a za njim odmah i Kutbe. Prisutni su to Kutbetu prigovorili, pa ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

- Šta te je privuklo da izadeš na vrata palmovika, kad si već muhrim?
- Izašao sam s tobom, a mi smo iste vjere – odgovorio je Kutbe.
- Ja sam to učinio, jer sam Ahmesija – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

- 2 Nepotrebno kretanje na putu je pokuđeno. Ono može ponekad prouzrokovati i materijalnu i moralnu štetu. Opravdano putovanje je preporučljivo. Ibn-Omer i Ibn-Abbas prenose hadise koji sežu do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poput: “Putujte, pa ćete steći nafaku (korist)!”, a u drugoj verziji: “Putujte, da budete zdravi!”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمُحْصِرِ

SPRIJEČENI HADŽIJA

POGLAVLJA O ONOM KOJI JE SPRIJEČEN DA OBAVI HADŽ; O KAZNI ZBOG LOVA

Iriječima Uzvišenog Allaha: “Ako budete spriječeni (obaviti hadž i ‘umru), tada (koljite) kurban koji vam je lahko nabaviti. Nemojte brijati svoje glave dok kurban ne stigne na svoje mjesto!”

Ata je rekao: “Spriječenost je ma od koga ili čega i to prema situaciji u kojoj bude hadžija.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Riječ “husuren” (u Kur’anu) označava onoga koji “ne prilazi” ženama.

KADA MU‘TEMIR BUDE SPRIJEČEN (OD ‘UMRE)

1806. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf kojeg je obavijestio Malik prenoseći od Nafija da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhumu, kada je u vrijeme nereda išao u Mekku kao mu‘temir rekao: “Ako budem spriječen od Ka’be, učinit ću onako kako smo učinili (nekada) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.” On je donio odluku za ‘umru (u Zul-Hulejfi), zbog toga što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, donio odluku za ‘umru godine Hudejbije.¹

أَبْوَابُ الْمُحْصِرِ وَجَزَاءُ الصَّيْدِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى فَإِنْ أَحْصَرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ وَ قَالَ عَطَاءُ الْإِحْصَارُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَجِبُ لَهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَصُورًا لَا يَأْتِي النِّسَاءَ .

بَابُ إِذَا أَحْصَرَ الْمُعْتَمِرُ

١٨٠٦ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حِينَ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ قَالَ إِنْ صُدِدْتُ عَنِ الْبَيْتِ صَنَعْتُ كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَهْلَ بِعُمْرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ أَهْلًا بِعُمْرَةٍ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ .

¹ Spriječenost obavljanja hadža ili ‘umre može nastati usljed bolesti hadžije, aktivnosti neprijatelja, odluke i zakona državne vlasti i slično. Godine Hudejbije – Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim

1807. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija koga su obavijestili Ubejdullah b. Abdullah i Salim b. Abdullah da su oni govorili Abdullahu b. Omeru, radijallahu anhumu, u noćima kada se vojska (Hadžadžova) spustila (u Mekku) na Ibnu-Zubejra:

– Neće li štetiti, ako ne učiniš hadž ove godine. Mi se, uistinu, bojimo da ne budeš spriječen od Ka'be.
– Izašli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je on, i kurejšijski nevjernici spriječili su (nas) od Ka'be, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao svoj kurban (na Hudejbiji), a potom obrijao glavu. Uzimam vas za svjedoka, da sam sebi stavio u dužnost (obaviti) 'umru. Ja, ako Bog da, krećem, pa ako između mene i Ka'be ne bude nikakve zapreke, običi ću oko nje, a ako se pojavi između mene i nje zapreka, učinit ću kao što je učinio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada sam bio s njim.

Potom je obukao ihram za 'umru u Zul-Hulejfi, putovao jedno vrijeme, a zatim rekao: stvar 'umre i hadža je jedno. Uzimam vas za svjedoka da sam stavio sebi u dužnost obaviti sa svojom umrom i hadž. Tako se on nije oslobodio (ihrama) hadža i 'umre dok nije nastupio 10. (dan) zul-hidžeta i zaklao kurban. On govoraše: "Ihrama se (hadžija) ne oslobađa dok ne obavi jedan tavaf (obilaženje sedam krugova oko Ka'be) na dan ulaska u Mekku."

١٨٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَسَالِمَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَاهُ أَنَّهَا كَلِمًا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَيْلَى نَزَلَ الْجَيْشُ بِابْنِ الزُّبَيْرِ فَقَالَا لَا يَضُرُّكَ أَنْ لَا تُحَجَّ الْعَامَ وَإِنَّا نَخَافُ أَنْ يُحَالَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَحَالَ كُفَارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَفَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ وَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ الْعُمْرَةَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْطَلِقُ فَإِنْ خَلَى بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ طُفْتُ وَإِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَعَلْتُ كَمَا فَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا مَعَهُ فَأَهْلًا بِالْعُمْرَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا شَأْنُهُمَا وَاحِدٌ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ حَجَّةً مَعَ عُمْرَتِي فَلَمْ يَحِلَّ مِنْهُمَا حَتَّى حَلَّ يَوْمَ النَّحْرِ وَأَهْدَى وَكَانَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافًا وَاحِدًا يَوْمَ يَدْخُلُ مَكَّةَ .

drugovima idolopoklonici su omeli ulazak u Mekku, pa su muslimani obrijali svoje glave i poklali svoje kurbane izvan Harema. U situaciji normalnih uvjeta kada se Ka'ba može obići, hadžija ne smije brižati glavu dok mu kurban ne stigne na njegovo određeno mjesto i ne bude zaklan.

1808. PRIČAO MI JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija da je neki od sinova Abdullahovih rekao Abdullahu (b. Omeru): "... Kada bi ostao (da ne ideš na hadž) ovdje (odnosno ove godine)...?!"

1809. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Jahja b. Salih, ovome Mu'avija b. Selam, a njemu Jahja b. Ebu-Kesir prenoseći od Ikreme da je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, izjavio: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je spriječen (od 'umre), pa je obrijao glavu, sastao se sa svojim suprugama i zaklao svoj kurban, a 'umru učinio tek slijedeće godine."

O SPRIJEČENOSTI U OBAVLJANJU HADŽA

1810. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, kojeg je obavijestio Abdullah, a njega Junus prenoseći od Zuhrija, da mu je Salim rekao:

– Ibn-Omer, radijallahu anhum, govoraše: "Nije li vam dovoljna praksa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem! Kada neko od vas bude spriječen od hadža, obići će (kada mogne) oko Ka'be, te učiniti sa'j između Safe i Merve. Potom će se osloboditi ihrama do obavljanja hadža iduće godine i zaklati kurban ili će, ako ne nađe kurban, postiti."

I od Abdullaha (b. Mubareka) preneseno je da je rekao kako ga je o ovome obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, koji kaže da mu je gore izloženo prenio Salim od Ibn-Omera.

١٨٠٨. حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ بَعْضَ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَهُ لَوْ أَقَمْتُ بِهَذَا.

١٨٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرَمَةَ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَدْ أَحْصَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَلَقَ رَأْسَهُ وَجَامَعَ نِسَاءَهُ وَنَحَرَ هَدْيَهُ حَتَّى اغْتَمَرَ عَامًا قَابِلًا.

بَابُ الْإِحْصَارِ فِي الْحَجِّ

١٨١٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَلَمٌ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَلَيْسَ حَسْبُكُمْ سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنْ حُبِسَ أَحَدُكُمْ عَنِ الْحَجِّ طَافَ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى يَحْجَّ عَامًا قَابِلًا فَيُهْدِيَ أَوْ يَصُومَ إِنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا.

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَلَمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ نَحْوَهُ.

O KLANJU KURBANA PRIJE BRIJANJA U SPRIJEČENOM HADŽU

1811. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu Abdur-Rezak, a njega obavijestio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Misvera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao kurban prije nego je obrijao glavu i da je to naredio i svojim drugovima.

1812. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, koga je obavijestio Ebu-Bedr Šudža' b. Velid prenoseći od Umera b. Muhammeda Umerija da je Nafi' pričao da su Abdullah i Salim prenijeli (gornje) Abdullahu b. Omeru, radijallahu anhuma, pa je on izjavio:

“Izašli smo (iz Medine) s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, namjeravajući obaviti ‘umru. Potom su kurejšijski nevjernici zapriječili put Ka'bi pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poklao svoje deve i potom je obrijao glavu.”

O ONOM KOJI JE REKAO: “SPRIJEČENI OD HADŽA NIJE DUŽAN DA GA OBAVI NAKNADNO”

Revh prenosi od Šibla, on od Ibn-Ebi-Nedžiha, ovaj od Mudžahida, a on, opet, od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma:

“Naknadni (hadž) je dužan obaviti samo onaj ko pokvari svoj hadž suživanjem (spolnim općenjem), dok onaj koga je spriječio (i zadržao) opravdan razlog ili nešto drugo osim toga, istupa iz ihrama i ne vraća se (na hadž kasnije). Ako spriječeni hadžija ima kurban, on će ga zaklati (gdje može), ako nije u mogućnosti da ga pošalje (do Ka'be), a ako je u mogućnosti da ga pošalje do (Ka'be), on ne istupa iz ihrama dok mu kurban ne stigne na svoje mjesto.”

بَابُ النَّحْرِ قَبْلَ الْحُلُقِ فِي الْحَضَرِ

١٨١١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنِ الْمُسَوَّرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَحَرَ قَبْلَ أَنْ يَحْلُقَ وَأَمَرَ أَصْحَابَهُ بِذَلِكَ .

١٨١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا أَبُو بَدْرٍ شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيِّ قَالَ وَحَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ وَسَلَامًا كَلَّمَا عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مُعْتَمِرِينَ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَدَنَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ .

بَابُ مَنْ قَالَ لَيْسَ عَلَيَّ الْمُحَضَرُ بَدَلًا

وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ شَيْبَلٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّمَا الْبَدَلُ عَلَى مَنْ نَقَضَ حَجَّهُ بِالتَّلَذُّذِ فَأَمَّا مَنْ حَبَسَهُ عَذْرٌ أَوْ غَيْرُ ذَلِكَ فَإِنَّهُ يَحِلُّ وَلَا يَرْجِعُ وَإِنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ وَهُوَ مُحَضَّرٌ نَحَرَهُ إِنْ كَانَ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَبْعَثَ بِهِ وَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَبْعَثَ بِهِ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ وَقَالَ مَالِكٌ وَغَيْرُهُ يَنْحَرُ هَدْيَهُ وَيَحْلُقُ فِي أَيِّ مَوْضِعٍ كَانَ وَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ لِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَصْحَابَهُ بِالْحُدُوبِ نَحَرُوا وَحَلَقُوا

Malik, a i drugi osim njega su rekli: "... zaklat će svoj kurban i obrijat će glavu u kome bilo mjestu i nije zadužen naknadom (obreda), jer su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi poklali na Hudejbijji kurbane, obrijali glave i oslobodili se svih (obaveza) prije obavljenog obilaska oko Ka'be i prije nego mu je (drugi) kurban stigao do Ka'be." On nije spomenuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ikome naredio da oni išta naknadno obave, niti da obnove, a Hudejbija je van Harema.¹

1813. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Nafija, da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao kada je u vrijeme nereda izašao do Mekke, namjeravajući obaviti 'umru: "Ako budem od Ka'be spriječen, učinit ću ono što smo učinili kada smo bili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem." Potom se on odlučio za 'umru, jer se i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio za 'umru godine Hudejbije. Zatim je Abdullah b. Omer razmotrio svoju situaciju i kazao: "Stvarni cilj hadža i 'umre je jedan." Potom se okrenuo i svojim drugovima rekao: "Svrha

وَحَلُّوا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَبْلَ الطَّوَافِ وَقَبْلَ أَنْ يَصِلَ
الْهَدْيُ إِلَى الْبَيْتِ ثُمَّ لَمْ يُذَكَّرْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ
أَحَدًا أَنْ يَقْضُوا شَيْئًا وَلَا يَعُودُوا لَهُ وَالْحَدِيثُ
خَارِجٌ مِنَ الْحَرَمِ.

١٨١٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ
نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حِينَ
خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ إِنْ صُدِّدْتُ عَنْ
الْبَيْتِ صَنَعْنَا كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَهْلُ
بُعْمَرَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ أَهْلَ بُعْمَرَةَ عَامَ
الْحَدِيثِ ثُمَّ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ نَظَرَ فِي أَمْرِهِ فَقَالَ
مَا أَمْرُهُمَا إِلَّا وَاحِدٌ فَالْتَفَتَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ مَا
أَمْرُهُمَا إِلَّا وَاحِدٌ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ الْحَجَّ

¹ Neobavezni hadž pokvaren spolnim općenjem ne nadoknađuje se, dok obavezni treba naknadno ponovo obaviti slijedeće godine. Ovakav stav se prenosi od Ibn-Abbasa.

Ebu-Hanife je rekao: "Spriječeni će hadžija, kada bude oslobođen zapreke, obaviti naknadno svoj hadž, radilo se o neobaveznom ili obaveznom hadžu."

Zatim, postoje oprečna mišljenja ashaba i onih poslije njih o tome gdje će spriječeni hadžija zaklati svoj kurban? Uzrok ovog razilaženja je podvojenost mišljenja, da li je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Hudejbije zaklao svoj kurban u području izvan ili u Haremu, te da li Hudejbija spada u Harem ili ne? Ata' tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao kurban u Haremu. Ovo mišljenje usvaja i Ebu-Hanife.

Šafija kaže da je jedan dio Hudejbije u području izvan Harema, a drugi u području Harema. Ata' je izjavio: "Šator Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Hudejbije bio je postavljen baš u Haremu i prema tome nemoguće je da je on zaklao svoj kurban u području izvan Harema.

Od Misvera je preneseno da je šator Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, na Hudejbiji bio postavljen u području izvan Harema, a da je mjesto zajedničkog klanjanja bilo u području Harema.

Ima ashaba koji tvrde da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao svoj kurban na Hudejbiji u području izvan Harema. Malik u svom *Muvettau* kaže: "Preneseno je da su se Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi oslobodili ihrama na Hudejbiji, poklali svoje kurbane, obrijali glave i potom se oslobodili svih obaveza ihrama prije nego su obavili obilazak oko Ka'be i prije nego su im kurban stigli do Ka'be." Osim toga, nije poznato da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ikome od svojih drugova, ili onim koji su bili s njim, naredio da ma šta izvrše naknadno ili da štogod obnove.

hadža i ‘umre je jedna. Uzimam vas za svjedoke da sam se obavezao na obavljanje hadža s ‘umrom.” Tada je učinio obilaženje oko Ka‘be sa po jednim obilaskom na ime ‘umre i hadža i smatrao da je to dovoljno, a kasnije zaklao kurban.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “KO OD VAS BUDE BOLESTAN ILI BUDE IMAO SMETNJU U GLAVI, OTKUP (MU) JE POST, MILOSTINJA ILI KURBAN...”

Hadžija (u ovom) ima pravo izbora, a što se tiče posta, on je tri dana.

1814. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Humejda b. Kajsa, on od Mudžahida, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejsa, a on, opet, od Ka‘ba b. Udžre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjerovatno te uznemiravaju uši?”

– Da, Allahov Poslaniče – rekao je on.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Obrij glavu i potom posti tri dana ili nahrani 6 siromaha, ili žrtvuj na ime kurbana jednu ovcu!”¹

مَعَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ طَافَ لَهَا طَوَافًا وَاحِدًا وَرَأَى أَنَّ ذَلِكَ مُجْزِيًا عَنْهُ وَأَهْدَى .

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ)

وَهُوَ خَيْرٌ فَأَمَّا الصَّوْمُ فَثَلَاثَةُ أَيَّامٍ .

١٨١٤ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَعَلَّكَ أَذَاكَ هَوَامُّكَ قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اخْلُقْ رَأْسَكَ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ أَوْ انْشُكْ بِشَاةٍ .

¹ Najveći broj učenjaka pod izrazom “nahriniti siromahe” podrazumijeva najmanje šest siromaha, davši svakom 1,67 kg (pola sa‘a) pšenice ili ječma, odnosno hurmi. Ovo je stav Malika, Šafije, Ishaka, Ebu-Sevra i Davuda. Ebu-Hanife i Ebu-Sevr smatraju da se daje pola sa‘a samo u pšenici, a cio sa‘ (3,34 kg) u ječmu ili datulama; Ebu-Hanife smatra da se cio iznos može dati jednom umjesto šesterici siromaha.

Navedeni otkup hadžija može realizovati, po mišljenju Malika, gdje god hoće, dok Šafija to veže za Mekku ili Harem. Od Ebu-Hanife su preneseni različiti stavovi. Jedan je da kurban treba zaklati u Mekki ili Haremu, dok se siromasi ne moraju nahraniti tamo. Drugi stav je da to oboje treba učiniti u Mekki ili Haremu, a post se može obaviti gde god se hoće.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“ILI MILOSTINJU”

a ona je nahraniti šest siromaha.

1815. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sejf, a ovome Mudžahid, rekavši:

– Čuo sam Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejla kad kaže da mu je Ka‘b b. Udžre rekao: “Na Hudejbiji poviše mene je stao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a s moje glave padale su uši.”

– Uznemiravaju te uši? – upitao je on.

– Da – rekao sam.

– Pa obrij svoju glavu! – rekao je on. Ili je kazao: “Obrij se!”

Zbog mene je, kaže Ka‘b, objavljen ovaj ajet: “Ko od vas bude bolestan ili bude imao smetnji u glavi...” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Posti tri dana ili udijeli šesterici (siromaha) jedan ferek (tri sa‘a, tj. oko 10 kg), odnosno zakolji kurban koji ti je lakše nabaviti.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (أَوْ صَدَقَةً)

وَهِيَ إِطْعَامُ سِتَّةِ مَسَاكِينَ .

١٨١٥ . حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفٌ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى أَنَّ كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ حَدَّثَهُ قَالَ وَقَفَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْحُدَيْبِيَّةِ وَرَأْسِي يَتَهَافَتُ قَمَلًا فَقَالَ يُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ رَأْسَكَ أَوْ قَالَ احْلِقْ قَالَ فِي نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ إِلَى آخِرِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ تَصَدَّقْ بِفَرَقٍ بَيْنَ سِتَّةٍ أَوْ أَنْسُكَ بِمَا تَيَسَّرَ .

HRANA (SIROMAHA) NA IME OTKUPA JE POLA SA'A¹

1816. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid kome je prenio Šu'be od Abdur-Rahmana b. Asbehanija, da je Abdullah b. Ma'kil rekao:

– Sjeo sam (u džamiji) kod Ka'ba b. Udžre, radijallahu anhu, i pitao ga za otkup, pa mi reče: “Ajet o otkupu se na mene odnosi naročito, a na vas općenito. Priveden sam do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a uši su me bile spopale toliko da su miljele i po mom licu.

Nisam mislio da te je boljka obuzela ovako kako vidim! Ili (je rekao): Nisam mislio da te je muka spopala ovako kako vidim! Imaš li ovcu (za kurban)?

– Nemam, rekao sam.

– Pa posti tri dana – rekao je on – ili nahrani šest siromaha (davši) svakom siromahu pola sa'a (pšenice).

POD POJMOM EN-NUSUK (SPOMENUTOM U RANIJE NAVEDENOM AJETU) MISLI SE NA OVCU – KURBAN

1817. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Revh, ovome Šibl, prenoseći od Ibni-Ebi-Nedžiha, on od Mudžahida kome je pričao Abdur-Rahman b. Ebu-Lejla prenoseći od Ka'ba b. Udžre, radijallahu anhu, da ga je vidio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a uši padahu po njegovom licu.

– Muče li te uši! – rekao je on.

– Da – odgovorio je Ka'b.

Potom mu je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) naredio da obrije glavu. On je tada bio na Hudejbijji i ashabima nije bilo tada jasno da su oni već na Hudejbijji oslobođeni ihrama. Oni su

بَابُ الإِطْعَامِ فِي الْفِدْيَةِ نِصْفَ صَاعٍ

١٨١٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ عَنِ الْفِدْيَةِ فَقَالَ نَزَلَتْ فِي خَاصَّةٍ وَهِيَ لَكُمْ عَامَّةٌ حُمِلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْقَمَلُ يَتَنَاقَرُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ مَا كُنْتُ أَرَى الْوَجَعَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى أَوْ مَا كُنْتُ أَرَى الْجَهْدَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى تَجِدُ شَاةً فَقُلْتُ لَا فَقَالَ فَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ لِكُلِّ مِسْكِينٍ نِصْفَ صَاعٍ.

بَابُ النَّسْكِ شَاةً

١٨١٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شَيْبُلٌ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَاهُ وَأَنَّهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ أَيُّذِيكَ هَؤُلَاءِ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَهُ أَنْ يَحْلِقَ وَهُوَ بِالْحُدَيْبِيَّةِ وَلَمْ يَتَبَيَّنْ لَهُمْ أَنَّهُمْ يَحْلِقُونَ بِهَا وَهُمْ عَلَى طَمَعٍ أَنْ يَدْخُلُوا مَكَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْفِدْيَةَ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُطْعِمَ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةٍ أَوْ يُهْدِيَ شَاةً أَوْ يَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.

¹ Jedan sa' kod hanefija iznosi 3261,5 grama, pa je pola sa'a nešto više od jednog kg i šest stotina grama.

željeli ući u Mekku, pa je Allah objavio spomenuti ajet o otkupu, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se on daje u hrani i to jedan *ferek* šesterici (siromaha) ili da zakolje ovcu na ime kurbanda ili posti tri dana.

1818. Slično je od Muhammeda b. Jusufa preneseno da mu je pričao Verka' prenoseći od Ibn-Ebu-Nedžiha, on od Mudžahida koga je obavijestio Abdur-Rahman b. Ebu-Lejla prenoseći od Ka'ba b. Udžre, radijallahu anhu, da ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, a uši mu padahu po njegovom licu...²

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“... TADA NEMA SPOLNOG OPĆENJA...”

1819. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Mensura, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ko je hodočastio ovu Kuću, a nije spolno općio niti neki drugi ispad (griješenje) učinio, on se vratio (kući bez grijeha) kao na dan, kada ga je rodila njegova majka.”

١٨١٨. وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَاهُ وَقَمَلُهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ مِثْلَهُ.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فَلَا رِفَثَ)

١٨١٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَرْفَثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

² Iz navedenog hadisa se zaključuje:

- Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi “obrij” upućuju na pohvalnost i poželjnost. Ibn-Tin kaže da one upućuju na to da je odstranjivanje vaški iz glave za vrijeme hadža zabranjeno i da je za to obavezan otkup (fid'ja). Tako je i u slučaju odstranjivanja ušiju s ostatka tijela. Ibn-Tin dalje kaže da je Šafija rekao kako je dozvoljeno odstraniti uši s tijela, dok za odstranjivanje iz glave treba dati otkup, ali ne zbog samih vaški, već zbog udobnosti koja se time postiže. Međutim, autor *Et-Tevdiha* kaže da je Šafija rekao da je poželjno za to dati sadaku;
- spomenuti kurban mora biti najmanje ovca;
- post na ime otkupa je tri dana i to izvan bajramskih dana;
- hadis je nadopuna i komentar kur'anskog teksta;
- briga rukovodioca o članovima svoje zajednice i o njihovoj boljoj budućnosti.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
 "... NEMA ISPADA (GRIJEŠENJA)
 NI PREPIRKE ZA VRIJEME HADŽA..."

1820. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko je hodočastio ovu Kuću i nije spolno općio, niti učinio drugi ispad (grijech), vratio se kući (bez grijeha) kao na dan, kada ga je rodila njegova majka."

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
 (وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ)

١٨٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
 عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ
 فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ جَزَاءِ الصَّيْدِ

KAZNA ZA LOV

KAZNA ZA LOV I SLIČNO

i riječi Uzvišenog Allaha:

“(O vjernici), ne lovite dok ste u ihramima! Ko od vas hotimično ubije (divljač), kazna mu je (žrtvovati) jednu domaću životinju, sličnu onoj koju je ubio. O tome donose presudu dva pravedna čovjeka između vas, žrtvujući i predajući Ka'bi (za sirotinju); ili otkup hranjenjem siromaha, ili ravno tome (hranjenju) postiti, da bi okusio težinu svoga (grješnog) posla. Allah je oprostio ono što je prošlo (u predislamsko doba). Ko se ponovo vrati (sličnom radu), Allah će ga kazniti. Allah je veliki i on kažnjava.

Dozvoljen vam je morski lov i jelo od njega kao uživanje vama (kod kuće) i na putovanju, a zabranjen vam je kopneni lov dok ste u ihramima. Bojte se Allaha pred kojim ćete se iskupiti.” (El-Maide: 98-99)

بَابُ جَزَاءِ الصَّيْدِ وَنَحْوِهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَنْمَا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ).

MUHRIMU JE DOZVOLJENO JESTI LOV KOJI JE ULOVIO ONAJ KO NIJE U IHRAMU

Ibnu-Abbas i Enes nisu smatrali da ima smetnje (da muhrim) kolje (životinju) kada ona ne spada u lov kao što je: deva, goveče, kokoš i konj.

Riječ *'adlun* znači *mislun*, tj. jednak. Kada se ajn čita s kesrom, tj. *'idlun* tada to znači težina, mjera (*'idlu zalike* znači težina toga). *Kijamen* znači *kavamen*.

(Izraz u Kur'anu) *Ja'dilun*, znači: "Idolopoklonici čine (Allahu) ravnog (druga)."

1821. PRIČAO NAM JE Mu'az b. Fedale, njemu Hišam prenoseći od Jahjaa, on od Abdullaha b. Ebu-Katade koji je rekao:

– Krenuo je moj otac godine Hudejbije na put. Potom su njegovi drugovi obukli ihrame, a on nije. Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, tada je saopćeno kako neprijatelj namjerava da na njega napadne (u mjestu Gajka), pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavio put. Dok sam bio sa svojim drugovima, jedni su se od njih smijali (okrenuti) drugim, i u tom sam pogledao (na stranu) i vidio divljeg magarca. Navalio sam na njega, ranio ga, privezao ga i zatražio njihovu pomoć, ali mi oni nisu htjeli pomoći.

Potom smo jeli nešto od njegovog mesa. Mi smo se bojali da ne budemo odsječeni (neprijateljem) pa sam želio (stići) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zato sam (pojurio) svoga konja a ponekad bih jahao polahko. Sredinom noći susreo sam jednog čovjeka iz (plemena) Benu-Gifar i upitao: – Gdje si ostavio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?

بَابُ وَإِذَا صَادَ الْحَلَالُ فَاهْدَى لِلْمُحْرِمِ الصَّيْدَ أَكَلَهُ

وَلَمْ يَرِ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَنَسُ بِالذَّبْحِ بَأْسًا وَهُوَ غَيْرُ
الصَّيْدِ نَحْوُ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْبَقَرِ وَالِدَّجَاجِ
وَالْخَيْلِ .

يُقَالُ (عَدْلٌ ذَلِكَ) مِثْلُ فَإِذَا كُسِرَتْ عِدْلٌ فَهُوَ
زِنَةُ ذَلِكَ (قِيَامًا) قِيَامًا (يَعْدِلُونَ) يَجْعَلُونَ عَدْلًا .

١٨٢١ . حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ
يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ انْطَلَقَ أَبِي عَامَ
الْحُدَيْبِيَّةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ يُحْرِمِ وَحَدَّثَ النَّبِيُّ
ﷺ أَنَّا عَدُوًّا يَغْزُوهُ فَانْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ قَبِينَا أَنَا مَعَ
أَصْحَابِهِ تَضَحَّكَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَنَظَرْتُ فَإِذَا
أَنَا بِحِمَارٍ وَخَشٍ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ فَطَعَنْتُهُ فَأَثْبَتَهُ
وَاسْتَعْنْتُ بِهِمْ فَأَبَوْا أَنْ يُعِينُونِي فَأَكَلْنَا مِنْ لَحْمِهِ
وَخَشِينَا أَنْ نُقْتَطَعَ فَطَلَبْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَرْفَعُ فَرَسِي
شَاؤُوا وَأَسِيرُ شَاؤُوا فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ بَنِي غِفَارٍ فِي
جَوْفِ اللَّيْلِ قُلْتُ أَيْنَ تَرَكْتَ النَّبِيَّ ﷺ

قَالَ تَرَكْتُهُ بِتَعْنَنٍ وَهُوَ قَائِلُ السَّقِيَا فَقُلْتُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَهْلَكَ يَقْرَأُونَ عَلَيْكَ السَّلَامَ
وَرَحْمَةَ اللَّهِ إِنَّهُمْ قَدْ خَشَوْا أَنْ يُقْتَطِعُوا دُونَكَ
فَانْتَظِرْهُمْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَبْتُ حِمَارًا وَخَشٍ
وَعِنْدِي مِنْهُ فَاضِلَةٌ فَقَالَ لِلْقَوْمِ كُلُوا وَهُمْ
مُحْرَمُونَ .

– Ostavio sam ga – rekao je on – u Ta'henu, a podnevno spavanje namjeravaše učiniti u Sukjau. (Kasnije sam ga sustigao) i rekao: "Allahov Poslaniče, tvoji te drugovi selame i žele ti Allahovu milost. Oni se boje da ne budu od tebe odsječeni, pa sačekaj ih! Allahov Poslaniče, nastavio sam, pogodilo sam divljeg magarca i imam od njega još mesa." On je tada svijetu rekao: "Jedite!", iako bijahu tada u ihramima.¹

KADA MUHRIMI UGLEDAJU LOVLJENU DIVLJAČ PA SE NASMIJU, A ONAJ KOJI NIJE U IHRAMU TO SHVATI

1822. PRIČAO NAM JE Sa'd b. Rebija, da mu je rekao Ali b. Mubarek, prenoseći od Jahjaa, on od Abdullaha b. Ebu-Katade, kako mu je njegov otac prenio:

– Godine Hudejbije krenuli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, (za Mekku) pa su njegovi drugovi zaogrnuili ihrame, a ja nisam bio u ihramu. U Gajkau smo obaviješteni o neprijatelju, pa smo pošli prema njemu. Moji su drugovi, potom, spazili divljeg magarca i počeli su se jedni drugima smijati. U tom sam pogledao i ja, vidio ga i najurio

بَابُ إِذَا رَأَى الْمُحْرِمُونَ صَيْدًا
فَضَحِكُوا فَفُطِنَ الْحَلَالُ

١٨٢٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ قَالَ انْطَلَقْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ أُحْرَمْ فَأَنْبَتْنَا بَعْدَ بَغْيَةٍ فَتَوَجَّهْنَا نَحْوَهُمْ فَبَصُرَ أَصْحَابِي بِحِمَارٍ وَخَشٍ فَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَضْحَكُ إِلَى بَعْضٍ فَظَرْتُ فَرَأَيْتُهُ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ الْفَرَسَ فَطَعَنْتُهُ فَأَنْبَتَهُ فَاسْتَعْتَبْتُهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُعِينُونِي فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثُمَّ لَحِقْتُ

¹ Konkretni slučaj naveli su u svojim hadiskim zbirkama sastavljači najpoznatijih hadiskih zbirki. Tahavi je zabilježio da je Ebu-Seid Hudri izjavio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Ebu-Katadu radi prikupljanja zekata, a on je s ostalim ashabima u ihramima krenuo u Mekku. Na putu je odsjeo u Asfanu. Tu ih je stigao i njima se pridružio i Ebu-Katade koji nije namjeravao hodočašće i, prema tome, nije ni zaogrnuo ihram. U tom se pojavio divlji magarac i ashabi su oborili glave zemlji ne želeći da usmjere svoje poglede na lovinu pa da je on primijeti. Međutim, on ju je ugledao, uzjahao je konja, dohvatio koplje koje mu je trenutno ispalo, pa je doviknuo: ‘Drugovi, doхватите mi ga!’

‘Mi ti u tome ne možemo ništa pomoći’ – odgovorili su oni.

Ebu-Katade je, potom, sam dohvatio koplje, jurnuo na magarca i ulovio ga.

Zatim su pekli njegovo meso, a onda su rekli: ‘Allahov Poslanik je među nama (a mi to jedemo)?!’ On je bio ispred njih, pa su ga sustigli i o tome pitali. On u tome nije vidio nikakve štete.”

Drugi su muhaddisi slučaj iznijeli u nešto drugim verzijama, koje se međusobno uglavnom samo nadopunjuju. Neki su meso lovine jeli kuhano, neki pečeno, a ostatak ponijeli dalje sa sobom, dok ga, opet, drugi nisu htjeli okusiti.

Prema izloženom, meso ulovljene divljači muhrim može jesti, ako lovcu za tu divljač nije pružio nikakvu pomoć. Ta'hen ili Ta'hin i Sukjan su mjesta između Mekke i Medine.

na njega konja, probo ga (kopljem) i učvrstio ga (za zemlju), a potom zatražio njihovu pomoć, ali mi oni nisu htjeli pomoći. Kasnije smo od njega nešto jeli. Zatim sam se priključio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Bojali smo se da ne budemo od njega odsječeni pa sam ponekad pojurio svoga konja, a ponekad bih jahao polahko. Sredinom noći susreo sam jednog čovjeka iz plemena Benu-Gifar i upitao: “Gdje si ostavio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Ostavio sam ga u Te’henu, a on namjeravaše podnevno spavanje učiniti u Sukjau – odgovorio je on.

Kasnije sam se priključio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao do njega i rekao: “Allahov Poslaniče, tvoji su (me) poslali, selame te i žele ti Allahovu milost i bereket. Oni su uplašeni da ih neprijatelj ne odsiječe od tebe, pa ih sačekaj!”

On je to uradio. Kasnije sam rekao: “Allahov Poslaniče, mi smo ulovili divljeg magarca i imamo od njega nešto viška mesa.”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao svojim drugovima: “Jedite (ga), a oni su bili u ihramima.”

ONAJ KO JE U IHRAMU NE POMAŽE ONOM KOJI NIJE U IHRAMU U LOVLJENJU

1823. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Saliha b. Kejsana, on od Nafija Ebu-Muhammeda, Ebu-Katadovog oslobođenog roba, da je Ebu-Katade, radijallahu anhu, rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Kahatu, tri (merhale – konaka) od Medine...”

Preko drugog seneda: PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Saliha b. Kejsana, on od Ebu-Muhammeda da je

بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَخَشِينَا أَنْ نُقْتَطَعَ أَرْفَعُ قَرْسِي شَأْوًا وَأَسِيرُ عَلَيْهِ شَأْوًا فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ بَنِي غِفَارٍ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَقُلْتُ أَيْنَ تَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ تَرَكْتُهُ بَتَعْنَهُ وَهُوَ قَائِلُ السَّقِيَا فَلَحِقْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَصْحَابَكَ أَرْسَلُوا يَقْرَءُونَ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَإِنَّهُمْ قَدْ خَشُوا أَنْ يَقْتَطِعَهُمُ الْعَدُوُّ دُونَكَ فَاَنْظُرْهُمْ فَفَعَلَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا أَصَدْنَا حِمَارَ وَحْشٍ وَإِنْ عِنْدَنَا فَاضِلَةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَصْحَابِهِ كُلُّوا وَهُمْ مُحْرَمُونَ .

بَاب لَا يُعِينُ الْمُحْرِمُ الْحَلَالَ فِي قَتْلِ الصَّيْدِ

١٨٢٣ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ سَمِعَ أَبَا قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِالْقَاحَةِ مِنَ الْمَدِينَةِ عَلَى ثَلَاثِ حَوْسٍ وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِالْقَاحَةِ

Ebu-Katade, radijallahu anhu, rekao: “Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Kahatu. Neki između nas su bili u ihramu, a bilo ih je i bez ihrama. U tom sam vidio svoje drugove kako se međusobno gledaju, pogledao sam na stranu i gle, divlji magarac.” Potom mu je – smatra prenosilac – ispao bič. Oni su mi rekli: “Mi smo u ihramima i nećemo ti (u lovljenju) ništa pomoći.” Konačno sam ga uhvatio (bič), uzeo ga, i prišao magarcu iza brežuljka, ranio ga, oborio i donio ga svojim drugovima. Neki od njih su govorili: “Jedite!”, a drugi: “Ne jedite!” Kada sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio ispred nas, upitao sam ga (za ovaj slučaj), a on reče: “Jedite, to je dozvoljeno.”

Rekao nam je – kaže Sufjan – Amr (b. Dinar): Idite do Saliha i pitajte ga za to i za ostalo. A Salih nas je ovdje (u Mekki) stigao (kaže Sufjan).

ONAJ KOJI JE U IHRAMU NEĆE POKAZIVATI NA LOVINU KAKO BI JE ONAJ ŠTO NIJE U IHRAMU ULOVIO

1824. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Ebu-Avane, a ovome Usman, a on je sin Mevheba koga je obavijestio Abdullah b. Ebu-Katade kako mu je saopćio njegov otac da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao (iz Medine) kao hodočasnik (za ‘umru), pa su s njim izašli i oni.

Potom je on jednu grupu od njih poslao (na drugu stranu), a među njima i Ebu-Katadu. On im je tada rekao: “Držite se morske obale dok se opet ne sastanemo.” I oni su se držali morske obale! Kada su pošli, svi su obukli ihrame osim Ebu-Katade koji to nije učinio.

Dok su tako putovali iznenadno su ugledali divlje magarce. Ebu-Katade se okomio na njih i ubio jednu magaricu. Potom su odsjeli, jeli od nje mesa, pitajući se: “Da li nam je dozvoljeno jesti meso od lova dok smo u ihramu?” Zatim smo ono što

وَمِنَّا الْمُحْرِمُ وَمِنَّا غَيْرُ الْمُحْرِمِ فَرَأَيْتُ أَصْحَابِي يَتَرَاءَوْنَ شَيْئًا فَتَنَظَّرْتُ فَإِذَا حِمَارٌ وَخَشِ يَعْنِي وَقَعَ سَوْطُهُ فَقَالُوا لَا نَعِينُكَ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ إِنَّا مُحْرِمُونَ فَتَنَازَلْتُهُ فَأَخَذْتُهُ ثُمَّ أَتَيْتُ الْحِمَارَ مِنْ وَرَاءِ أَكْمَةِ فَعَقَرْتُهُ فَاتَيْتُ بِهِ أَصْحَابِي فَقَالَ بَعْضُهُمْ كُلُّوا وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَأْكُلُوا فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ أَمَامَنَا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كُلُّوهُ حَلَالٌ قَالَ لَنَا عَمْرُو أَذْهَبُوا إِلَى صَالِحٍ فَسَلُّوهُ عَنْ هَذَا وَغَيْرِهِ وَقَدِمَ عَلَيْنَا هَاهُنَا .

بَاب لَا يُشِيرُ الْمُحْرِمُ إِلَى الصَّيْدِ لَكِنِّي يَصْطَادُهُ الْحَلَالُ

١٨٢٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ هُوَ ابْنُ مَوْهَبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ حَاجًّا فَخَرَجُوا مَعَهُ فَصَرَفَ طَائِفَةً مِنْهُمْ فِيهِمْ أَبُو قَتَادَةَ فَقَالَ خُذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ حَتَّى نَلْتَقِيَ فَأَخَذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ فَلَمَّا انْصَرَفُوا أَحْرَمُوا كُلُّهُمْ إِلَّا أَبُو قَتَادَةَ لَمْ يُحْرَمْ قَبِينَا هُمْ يَسِيرُونَ إِذْ رَأَوْا حِمْرًا وَخَشِ فَحَمَلَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَى الْحِمْرِ فَعَقَرَ مِنْهَا أَتَانَا فَتَزَلُّوا فَأَكَلُوا مِنْ لَحْمِهَا وَقَالُوا أَنَاكُلُ لَحْمَ صَيْدٍ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ فَحَمَلْنَا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِ الْإِثْنَانِ فَلَمَّا أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ

je preostalo (višak) od mesa ulovljene magarice ponijeli. Kada su došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, oni su rekli: “Allahov Poslaniče, mi smo uistinu obukli ihrame, a Ebu-Katade nije. Kada smo ugledali divlje magarce, Ebu-Katade je na njih navalio i ustrijelio jednu magaricu. Zatim smo odsjeli; od njenog mesa nešto pojeli i pitali se: ‘Je li nam dozvoljeno jesti meso od lova dok smo u ihramima.’ Ono što je ostalo od mesa donijeli smo.”

– Je li od vas iko njemu zapovjedio da se na nju okomi ili mu na nju pokazao? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Ne – rekli su oni.

– Onda jedite taj ostatak od njenog mesa! – rekao je on.

KADA (OSOBA BEZ IHRAMA) POKLONI ŽIVOG DIVLJEG MAGARCA HADŽIJI KOJI JE U IHRAMU, NEĆE GA PRIMITI

1825. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes'uda, ovaj od Abdullaha b. Abbasa, a on od Sa'ba b. Džessame Lejsija, da je on Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio divljeg magarca kada je on bio u Ebvau ili u Veddanu, pa je odbio da primi. Kada mu je na licu vidio negodovanje, rekao je: “Mi smo ga odbili samo zato što smo bili u ihramima.”¹

إِنَّا كُنَّا أَحْرَمْنَا وَقَدْ كَانَ أَبُو قَتَادَةَ لَمْ يُحْرِمْ فَأَرَيْنَا حُمْرًا وَحُشًّا فَحَمَلَ عَلَيْهَا أَبُو قَتَادَةَ فَعَقَرَ مِنْهَا أَنَا فَتَزَلْنَا فَأَكَلْنَا مِنْ لَحْمِهَا ثُمَّ قُلْنَا أَنَا كُلُّ لَحْمٍ صَيْدٍ وَنَحْنُ مُحْرَمُونَ فَحَمَلْنَا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا قَالَ أَمِنْكُمْ أَحَدٌ أَمْرَهُ أَنْ يَحْمَلَ عَلَيْهَا أَوْ أَشَارَ إِلَيْهَا قَالُوا لَا قَالَ فَكُلُوا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا .

بَاب إِذَا أَهْدَى لِلْمُحْرِمِ
حِمَارًا وَحُشِيًّا حَيًّا لَمْ يَقْبَلْ

١٨٢٥ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّعْبِ ابْنِ جَثَامَةَ اللَّيْثِيِّ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِمَارًا وَحُشِيًّا وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بَوْدَانَ فَرَدَّهُ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ إِنَّا لَمْ نَرُدَّهُ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَا حُرْمٌ .

¹ Ša'bi, Tavus, Mudžahid, Džabir b. Zejd, Lejs, Sevri i Malik, oslanjajući se na gornji slučaj, smatraju da hadžiji u ihramu nije dozvoljeno jesti meso divljači koju je ulovila osoba koja nije u ihramu. Međutim, Ata, po jednoj verziji, Seid b. Džubejr, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed i, po jednoj verziji, Ahmed, rekli su, da lov osobe koja nije u ihramu nije zabranjeno jesti hadžiji u ihramu. Ovi se učenjaci oslanjaju na hadis koji Muslim sa senedom donosi u svom *Sahihu* u kom Mu'az b. Abdur-Rahman prenosi od svoga oca da je rekao: “Bili smo u ihramima zajedno s Talhom b. Abdullahom kome je poklonjena neka ulovljena ptica. Talha je tada spavao, pa su je neki od nas jeli, a neki to nisu htjeli. Kada se Talha probudio, odobrio je ovo jedenje ptice i rekao: ‘Mi smo jeli zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on nam je to odobrio.’”

Nesai u svom *Sunenu* preko Behzija iznosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo iz Medine u Mekku kao hadžija i u Revhau naišlo se na pogođenog divljeg magarca. Slučaj su javili Muhammedu,

ŽIVOTINJE KOJE HADŽIJA DOK JE I U IHRAMU MOŽE UBITI

1826. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pet je vrsta životinja koje muhrimu nije grijeh ubijati.”

Malik je (u drugom senedu) prenio od Abdullaha b. Dinara, on od Ibnu-Omera, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (gornje)...

1827. PRIČAO NAM JE Musedded, ovome Ebu-Avane, prenoseći od Zejda b. Džubejra, koji je kazao:

– Čuo sam Ibn-Omera, radijallahu anhuma, kako govori:

“Pričala mi je jedna od žena Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Hadžija u ihramu smije ubiti (štetočinu)...”

بَابُ مَا يَقْتُلُ الْمُحْرِمُ مِنَ الدَّوَابِّ

١٨٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ لَيْسَ عَلَى الْمُحْرِمِ فِي قَتْلِهِنَّ جُنَاحٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ ...

١٨٢٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ حَدَّثَنِي إِحْدَى نِسْوَةِ النَّبِيِّ ﷺ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ يَقْتُلُ الْمُحْرِمُ ...

sallallahu alejhi ve sellem, a on je odgovorio: “Ostavite ga! Možda će mu doći njegov gospodar.” Kasnije je stigao vlasnik ulova i rekao: “Allahov Poslaniče, ovaj je magarac vaš.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je naredio Ebu-Bekru i on ga je razdijelio prisutnim, a zatim su nastavili putovanje. Kada su stigli u Esase, naselje između Ruvejse i Ardža, naišli su u jednom hladu na gazelu sa zabodenom strijelom u leđima. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispred nje postavio je jednog čovjeka da je ne bi kogod od ashaba uhvatio. Tako se pokraj nje mirno prošlo.

Ata', po jednoj verziji, Malik, Šafija, Ahmed, Ishak i Ebu-Sevr, rekli su: “Divljač ulovljena hadžiji u ihramu zabranjena je jesti osobi u ihramu, a lov koji nije ulovljen na ime hadžije u ihramu dozvoljeno je jesti hadžiji u ihramu.” Preneseno je da je ovo bio i stav Osmana, radijallahu anhu.

Ovi učenjaci oslanjaju se na hadis koji Ebu-Davud bilježi u svom *Sunenu*, kako je Džabir b. Abdullah rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: “Kopneni ulov vama je dozvoljen, ako ga niste vi osobno lovili ili on nije ulovljen vama.”

Isti hadis zabilježio je i Tirmizi u svom *Sunenu* uz dodatak: “... dozvoljen vam je iako ste u ihramu.”

1828. PRIČAO NAM JE Asbeg b. Feredž koga je obavijestio Abdullah b. Vehb prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Salima koji je kazao da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao:

– Hafsa je izjavila: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Pet je vrsta životinja za koje nema grijeha onome ko ih ubije, i to: vrana, kobac, miš, škorpija i pas koji napada (ljude).”

1829. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibnu-Vehb, a njega obavijestio Junus prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ima pet vrsta životinja i svaka od njih je štetočina i čovjek ih može u Haremu ubiti, a to su: vrana, kobac, škorpija, miš i pas koji napada.”¹

1830. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, a njemu Ibrahim, prenoseći od Esveda da je Abdullah, radijallahu anhu, izjavio:

– Dok smo bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u špilji na Mini, objavljeno mu je poglavlje “Vel-Murselati”. On ga je učio, a ja ga pamtio (naučio) iz njegovih usta. Usta su mu njim (učenjem) bila još svjež, kad li na nas napade zmija i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ubijte je!” Mi smo na nju požurili, ali nam je umakla. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče. “Ona je sačuvana od vašeg zla, kao što ste i vi sačuvani od njenog zla.”

١٨٢٨. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَلَمٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ حَفْصَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ لَا حَرَجَ عَلَى مَنْ قَتَلَهُنَّ الْغُرَابُ وَالْحِدَاةُ وَالْفَأْرَةُ وَالْعُقْرُبُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ.

١٨٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ كُلُّهُنَّ فَاسِقٌ يَقْتُلُهُنَّ فِي الْحَرَمِ الْغُرَابُ وَالْحِدَاةُ وَالْعُقْرُبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ.

١٨٣٠. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَارٍ بَمِنَى إِذْ نَزَلَ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتِ وَإِنَّهُ لَيَتْلُوهَا وَإِنِّي لَأَتَلَقَّاها مِنْ فِيهِ وَإِنَّ فَاهُ لَرَطْبٌ بِهَا إِذْ وَثَبْتُ عَلَيْنَا حَيَّةٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اقْتُلُوهَا فَابْتَدَرْنَاهَا فَذَهَبَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَيْتُمْ شَرَّكُمْ كَمَا وَقَيْتُمْ شَرَّهَا.

¹ Iz navedenih hadisa zaključuje se:

– muhrimu je dozvoljeno ubiti ma koju od gore navedenih štetočina u hadisu. Analogno tome, to je dozvoljeno i svakoj osobi bez ihrama. To potvrđuje hadis koji je Muslim zabilježio u svom *Sahihu* da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Čula sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Četiri vrste životinja su prestupnici i dozvoljeno ih je ubiti i u pojasu izvan Harema i u Haremu, a to su: kobac, vrana, miš i pas koji napada.” U drugim hadisima navedena je još zmija, a u nekim i škorpija.

Ibnu-Munzir, pored ovih pet, naveo je još: vuka, tigra, a drugi su dodali još “i po svojoj prirodi druge deraće životinje”. Prema ovome mnogi zaključuju da muhrim može ubiti svaku životinju štetočinu;

– pod pojmom “pas koji nasrće na ljude” spadaju: lav, tigar, leopard, ris i druga opasna divljač. Lisica i hijena ne spadaju u ovu grupu štetočina i njih muhrim ne smije ubijati.

1831. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za guštera (geka) rekao: "mala štetočina", a nije čula da je naredio da se ubije.

Ebu-Abdullah (Buhari) je rekao: "S ovim smatramo da je Mina dio Harema i da oni ubijanje zmije nisu smatrali štetnim (griehom)."²

DRVEĆE U HAREMU SE NE SIJEČE

Ibnu-Abbas, radijallahu anhuma, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Trnje Harema se ne siječe."

1832. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Seida b. Ebu-Seida Makburija, on od Ebu-Šurejha Adevija, kako je on rekao Amru b. Seidu dok odašiljaše vojne odrede prema Mekki: – Dozvoli mi, zapovjedniče, da ti prenesem govor koji je održao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jutrom na dan osvojenja (Mekke), koji su čule moje uši, upamtilo moje srce, a moje ga oči vidjele kada je govorio. On je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a potom rekao: "Allah je Mekku učinio svetom (časnom), a nije je svetom učinio svijet i (prema tome) nije dozvoljeno nijednom čovjeku koji vjeruje u Allaha i Sudnji dan da

١٨٣١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِلزُّوْغِ فَوَيْسِقٌ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ إِنَّمَا أَرَدْنَا بِهَذَا أَنَّ مَنَى مِنَ الْحَرَمِ وَأَنَّهُمْ لَمْ يَرَوْا بِقَتْلِ الْحَيَّةِ بَأْسًا .

بَابُ لَا يُعْضَدُ شَجَرُ الْحَرَمِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ .

١٨٣٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْقُبَيْرِيِّ عَنْ أَبِي شَرِيحٍ الْعَدَوِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرٍو بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ أَتَذَنُّ لِي أَيُّهَا الْأَمِيرُ أَحَدْتُكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلْغَدِ مِنْ يَوْمِ الْفَتْحِ فَسَمِعْتُهُ أُذْنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرْتُهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ إِنَّهُ حَمْدُ اللَّهِ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ فَلَا يَحِلُّ لِمَرِيٍّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يُعْضَدَ بِهَا شَجَرَةٌ فَإِنْ أَحَدٌ

2 Iz Aišine izjave ne slijedi zaključak da je guštera zabranjeno ubiti. Muslim donosi hadis preko Sa'da b. Ebi-Vekasa, kako je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se gušter ubija. Hadis istog smisla Muslim je zabilježio od Aiše.

Ibn-Abbas je rekao: "Ko ubije guštera (geka), imat će nagradu kao da je podijelio milostinju."

Od Aiša se prenosi da je ubijala ove guštere kod Ka'be. Ibrahim b. Nafi' pitao je Ataa za ubijanje guštera u Haremu, pa mu je on odgovorio: "Nema štete ubiti ga."

Od Malika je preneseno: "Muhrim nema pravo ubiti guštera", a Ibnu-Kasim je dodao: "A ako ga ubije, podijelit će milostinju, jer gušter nije nabrojan među spomenutih pet štetočina."

Ibn-Hazm ističe da je Omer naredio da hadžije ubijaju u Haremu ose. Ata' je rekao: "Za ubijenu osu hadžija ne podliježe nikakvoj kazni ni odgovornosti." Izmi Hazm je izjavio: "Hadžiji nije dozvoljeno u Haremu ubiti mrava, pčelu, sureda (jednu vrstu sokola), pupavca i žabu." Poneki učenjaci misle da za ubijenu osu treba podijeliti milostinju u vidu hrane.

u njoj prolijeva (tuđu) krv i da u njoj siječe drveće. Ako neko to dozvoli sebi, zbog toga što se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio (pri njenom osvajanju) recite mu: Allah je to dozvolio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a vama nije dozvolio. Meni je on to dozvolio samo časak dana i danas joj je njena svetost već vraćena onako kao što je tu svetost imala jučer. Svaki od vas ovdje prisutan, neka ovo dostavi odsutnom!” Ebu-Šurejh je upitao: “Šta ti je odgovorio Amr?” Rekao je: “Ja to znam od tebe bolje, Ebu-Šurejhu. Harem ne može biti sklonište neposlušnom ni bjeguncu utočište od kazne za (prolivenu) krv, a ni sklonište pobjeglom zbog učinjenog nereda.” *Hurbe* je isto što i *belijje*.¹

تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُولُوا لَهُ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ
لِرَسُولِهِ ﷺ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي سَاعَةً مِنْ
نَهَارٍ وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ
وَلِيُبْلِغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَا قَالَ
لَكَ عَمْرُو قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ
إِنَّ الْحَرَمَ لَا يُعِيدُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا
بِخُرْبَةٍ خُرْبَةٌ بَلِيَّةٌ .

¹ Imam Ahmed u svom *Musnedu* spomenuti dijalog završava Amrovom primjedbom: “Ja sam bio prisutan, a ti odsutan. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da prisutni prenese odsutnom i ja sam ti, evo, to sada saopćio.”

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

– sjeći drveće, pa i granje drveća i drugog zelenila u Mekki nije dozvoljeno. Vinovnik treba, po mišljenju Malika, zamoliti od Allaha samo oprost. Ovo je stav Ataa, a to je zastupao i Ebu-Sevr, dok Taberi navodi da je Omer imao sličan stav. Po mišljenju Šafije za gornji prekršaj, čovjek, bio on hadžija ili ne, dužan je da za posječeno veliko stablo zakolje goveče, za malo – ovcu, a za komad (granu) drveta – sadaku odgovarajuće vrijednosti. Ovo su propisi za zaštitu samoniklog drveća i zelenila, a za planske nasade su podijeljena mišljenja, ali najveći broj dozvoljava njihovu sječ.

Ibnul-Arebi navodi da Šafija smatra da vinovnik u svakom slučaju treba podnijeti odgovarajuću kaznu, izuzev sječenja granja stabla misvaka, te lišća i plodova, ukoliko to neće štetiti samom stablu.

On još kaže da je ovo stav Ataa i Mudžahida. Ova dvojica učenjaka dozvoljavaju sjeći i trnje, jer ono obično može nanijeti štetu ljudima. Međutim, najveći broj učenjaka ne dozvoljava sjeći trnje u Haremu.

Ibn-Kudame kaže da nema smetnje koristiti se slomljenim granama i drvećem, te opalim lišćem drveća koje nije zasadio čovjek. Svi se učenjaci, međutim, slažu, da je dozvoljeno koristiti se povrćem, žitaricama i cvijećem koje ljudi zasade u Haremu;

– istinu treba uvijek i svugdje širiti svim raspoloživim putevima i sredstvima. Ako se to ne može činiti djelom, može riječima;

Harem je časno i sveto područje, ali ono ne može služiti kao oaza zločincima i ljudima odgovornim za zlodjela.

Hurbe je isto što i *belijje* je rečenica koju je dodao prenosilac ili sam Buhari. U osnovi ova riječ znači krađa deva, te se upotrebljava za svaku pronevjeru i izdaju. Neki lingvisti kažu da je to fesad (nemoral) u vjeri, smutnja, ili mahana.

LOV HAREMA NE RASTJERUJE SE

1833. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Halid prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je Mekku uistinu učinio svetom i nije nikom prije mene bilo (u njoj) sve dozvoljeno, a niti će se ikome sve dozvoliti poslije mene. Meni je to bilo dozvoljeno samo jedan časak dana. Njenu travu nije dozvoljeno čupati (sjeći), drveće joj potkresivati (sjeći), lov joj razgoniti, a ni tuđu u njoj nađenu stvar uzeti, izuzev onoga koji će je obznaniti.”

– Osim izhira (iđirota) za naše kovače i naše grobove, Allahov Poslaniče – rekao je Abbas.

– Osim izhira – kazao je on.

Od Halida je preneseno da je upitao: “Znaš li ti (Halide) šta znači da se lov Harema ne rastjeruje?”

– To znači da ga čovjek ne pomakne iz hlada na stranu da bi on odsjeo na njegovo mjesto.

BORBA U MEKKI NIJE DOZVOLJENA

Ebu-Šurejh, radijallahu anhu, rekao je, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Krv se u Mekki ne prolijeva.”²

بَابُ لَا يُنْفَرُ صَيْدُ الْحَرَمِ

١٨٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ فَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ لَا يُخْتَلَى خِلَافَهَا وَلَا يُعْصَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا تُلْتَقَطُ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُعْرِفٍ وَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ لِمَصَاغَتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ وَعَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرَمَةَ قَالَ هَلْ تَذَرِي مَا لَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا هُوَ أَنْ يُنَحِّيَهُ مِنَ الظِّلِّ يَنْزِلُ مَكَانَهُ .

بَابُ لَا يَحِلُّ الْقِتَالُ بِمَكَّةَ

وَقَالَ أَبُو شُرَيْحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ لَا يَسْفِكُ بِهَا دَمًا .

² Voditi borbu u Mekki je strogo zabranjeno, ali izvršenje smrtno kazne za zločin učinjen bilo u Haremu bilo u pojasu izvan Harema je dozvoljeno.

Maverdi je rekao: “Prednost Mekke nad ostalim naseljima je da se na njeno stanovništvo ne smije pokrenuti borba. A ako bi oni napali na čestite ljude, ne bi bilo dozvoljeno napasti na Mekelije ako ih je moguće spriječiti bez borbe. Ako je to moguće samo s borbom, većina učenjaka kaže da je dozvoljeno ratovati protiv Mekelija, jer je borba protiv nasilnika obaveza prema Allahu i to ne treba zanemariti. Drugu kažu: “Nije dozvoljeno ratovati protiv njih, već treba na njih izvršiti pritisak (izolacijom i sl.) sve dok se ne pokore.” Ovo je mišljenje najvećeg broja pravника. Ima učenjaka koji i ovakvu borbu nikako ne dozvoljavaju. Oni smatraju da neprijateljske snage u Haremu treba držati u blokadi sve dok se one same, gladne i žedne, bez borbe ne predaju.

1834. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Mudžahida, ovaj od Tavusa, a ovaj, opet, od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan osvojenja Mekke rekao je: “Nema više seljenja (iz Mekke), nego ima odlučna borba i dobra iskrena namjera. Kada god budete pozvani na vojni pohod, idite! Ovaj grad Allah je učinio, uistinu, svetim još na dan stvaranja nebesa i zemlje. On je svet Allahovom svetošću do Sudnjeg dana. U njemu prije mene nije bilo dozvoljeno nikome voditi borbu, a nije ni meni bila dozvoljena nego samo jedan časak dana. On je častan Allahovom časću sve do Sudnjeg dana. Trnje u njemu ne siječe se, njegov lov ne rastjeruje se, u njemu nađen izgubljeni tuđi predmet uzima samo onaj koji će ga obznaniti, a trava (zelenilo) u njemu ne čupa se.”

– Osim izhira, Allahov Poslaniče – primijetio je Abbas – jer je on potreban za njihove kovače i njihove kuće.

– Osim izhira – rekao je on.¹

O HIDŽAMI (PUŠTANJU KRVI) HADŽIJI DOK JE U IHRAMU

Ibn-Omer je spržio (ranu) svome sinu, kada je bio u ihramu, i liječao ga onim (lijekovima) u kojima nije bilo miomirisa.

1835. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan da je Amr (b. Dinar) rekao: “Prvi put čuo sam Ataa kako govori: Čuo sam Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhuma, da kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv dok je bio u ihramu.”

١٨٣٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ افْتَتَحَ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا فَإِنَّ هَذَا بَلَدٌ حَرَّمَ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْصَدُ شَوْكُهُ وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهُ وَلَا يُلْتَقَطُ لِقَطْعَتُهُ إِلَّا مَنْ عَرَفَهَا وَلَا يُخْتَلَى خِلَاهَا قَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لَقَيْنِهِمْ وَلِيُؤْتِيَهُمْ قَالَ قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ .

بَابُ الْحِجَامَةِ لِلْمُحْرِمِ

وَكَوَى ابْنُ عُمَرَ ابْنَهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَيَتَدَاوَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِبٌّ .

١٨٣٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ قَالَ قَالَ لَنَا عَمْرُو أَوَّلُ شَيْءٍ سَمِعْتُ عَطَاءً يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- u općem interesu zajednice podanicima je dozvoljeno dobronamjerno stavljanje prijedloga i korisnih napomena svojim rukovodiocima i zakonodavcima;
- veliki ugled Abbasa kod Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i ostalih ashaba;
- naklonost i simpatije Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, prema Mekki, kao svom rodnom gradu.

– Potom sam čuo Ataa, kako govori: Meni je to prenio Tavus od Ibnu-Abbasa, pa sam mu ja, kaže Amr, kazao: “Možda je on to čuo od njih dvojice (od Ataa i Tavusa).”

1836. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, prenoseći od Alkame b. Ebu-Alkame, on od Abdur-Rahmana A‘redža, a ovaj od Ibnu-Buhajne, radijallahu anhu, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv na sredini svoje glave u Lahji Džemelu dok je bio u ihramu.”²

O VJENČANJU HADŽIJE U IHRAMU

1837. PRIČAO NAM JE Ebul-Mugire Abdul-Kuddus b. Hadždžadž, njemu Evza‘i, a ovome Ata’ b. Ebu-Rebah, prenoseći od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vjenčao sebi Mejmunu kada je bio u ihramu.

اُخْتَجِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ مُحْرِمٌ ثُمَّ سَمِعَتْهُ يَقُولُ حَدَّثَنِي طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَعَلَّهُ سَمِعَهُ مِنْهُمَا .

١٨٣٦ . حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ أَبِي عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اخْتَجِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ مُحْرِمٌ بِلَحْيٍ جَمَلٍ فِي وَسْطِ رَأْسِهِ .

بَابُ تَزْوِيجِ الْمُحْرِمِ

١٨٣٧ . حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ الْحَجَّاجِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ .

2 I imam Malik u *Muvetti* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u Lahji Džemelu dao sebi uzeti krv s tjemena glave, a bio je u ihramu. Prenosi se i da je rekao: “Ovo je lijek protiv pospanosti, glavobolje i zubobolje.”

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

– hadžiji u ihramu dozvoljeno je da uzme, odnosno, pusti sebi krv. U tom se slaže najveći broj učenjaka, samo što dodaju: “Da na tom mjestu ne siječe kosu.”

Abdullah b. Omer, Malik i neki drugi su mišljenja da hadžija u ihramu može uzimati sebi krv (puštati) samo u slučaju nužde i potrebe za svoje zdravlje, jer je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to činio radi otklanjanja glavobolje.

Brijanje kose na glavi bez naročite potrebe nije dozvoljeno po jednoglasnom mišljenju učenjaka sve dok se ne bace kamenčići na Džemretul-Akabi. Ako hadžija to uradi iz opravdanog razloga i stvarne potrebe, treba dati otkup na ime tog prestupa. Ako hadžija pusti krv, ali ne obrije kosu, to ne smeta i nije obavezan ni na kakav otkup, mišljenje je većine učenjaka. Iste su posljedice, po mišljenju nekih učenjaka, i za otklanjanje kose s drugih dijelova tijela;

– dozvoljeno je hadžiji pustiti krv ili uzeti krv, razrezati ranu ili izvaditi kost i tome slično, što je u interesu čuvanja zdravlja, bez činjenja otkupa. To sve je dozvoljeno uraditi i na njegovoj jahaćoj životinji, bez posljedica otkupa.

ŠTA SE OD MIRISA ZABRANJUJE HADŽIJI I HADŽINICI DOK SU U IHRAMIMA

Aiša je rekla: “Žena u ihramu ne oblači haljinu (obojenu) versom ili šafranom.”

1838. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jezid, njemu Lejs, a ovome Nafi‘ prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Ustao je jedan čovjek i upitao: “Allahov Poslaniče, šta nam naređuješ da od haljina obučemo u ihramu?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Ne oblačite košulju, gaće, saruke, a ni kapuljače s pelerinom. Ako neko nema obuće, neka obuče mestve, samo neka ih podreže do ispod gležnjeva, i ne oblačite ništa što je dohvatio šafran i (ili) vers. Žena u ihramu ne pokriva lice i ne oblači rukavice.”

Lejsa (u drugim hadisima), gdje se spominje nikab i rukavice, slijede Musa b. Ukbe, Isma‘il b. Ibrahim b. Ukbe i Džuvejrije i Ibnu-Ishak.

Ubejdullah je dodao: “... a ni versom.” On je govorio: “... Hodočasnica u ihramu ne pokriva lice i ne oblači rukavice.”

Malik je kazao, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera: “... hodočasnica u ihramu ne pokriva lice.” Malika (u drugom senedu) slijedi Lejs b. Ebi-Sulejman.

1839. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Hakema, ovaj od Seida b. Džubejra, a on, opet, od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Jednom čovjeku u ihramu zbacivši ga slomila je vrat njegova deva i ubila ga. On je, potom, donesen Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Okupajte ga i zamotajte, a ne pokrivajte mu glavu i ne stavljajte u miomiris, jer će on biti proživljen učeći telbiju.”

بَابُ مَا يُنْهَى مِنَ الطِّيبِ لِلْمُحْرِمِ وَالْمُحْرِمَةِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَا تَلْبَسُ الْمُحْرِمَةُ ثَوْبًا بَوْرَسٍ أَوْ زَعْفَرَانٍ .

١٨٣٨ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَاذَا تَأْمُرُنَا أَنْ نَلْبَسَ مِنَ الثِّيَابِ فِي الْإِحْرَامِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تَلْبَسُوا الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا الْبُرَانِسَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ أَحَدٌ لَيْسَتْ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسِ الْخَفَيْنِ وَلْيَقُطَعْ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا الْوَرَسُ وَلَا تَتَّقِبِ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسِ الْقُفَّازَيْنِ تَابَعَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ وَجُوَيْرِيَةُ وَابْنُ إِسْحَاقَ فِي النَّقَابِ وَالْقُفَّازَيْنِ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ وَلَا وَرَسٌ وَكَانَ يَقُولُ لَا تَتَّقِبِ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسِ الْقُفَّازَيْنِ وَقَالَ مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ لَا تَتَّقِبِ الْمُحْرِمَةُ وَتَابَعَهُ لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ .

١٨٣٩ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَصَتْ بَرَجُلٌ مُحْرَمٌ نَاقَتَهُ فَقَتَلَتْهُ فَأَتَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ اغْسِلُوهُ وَكَفِّنُوهُ وَلَا تَغْطُوا رَأْسَهُ وَلَا تَقَرِّبُوهُ طِيْبًا فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَهْلٍ .

O KUPANJU HADŽIJE DOK JE U IHRAMU

Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, rekao je: “Hadžija u ihramu ulazi u kupatilo.”

Ibn-Omer i Aiša nisu smatrali da ima ikakve smetnje u trljanju (pri kupanju).

1840. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf koga je obavijestio Malik, prenoseći od Zejda b. Eslema, on od Ibrahima b. Abdullaha b. Hunejna, a ovaj od svoga oca da se Abdullah b. Abbas i Misver b. Mahreme nisu na Ebvau složili: Abdullah b. Abbas je rekao: “Muhrim može oprati svoju glavu”, a Misver:

“Muhrim ne može prati svoju glavu.”

Potom me je Abdullah b. Abbas poslao do Ebu-Ejjuba Ensarije i ja sam ga našao da se kupa između direkta čekrka (bunarskog) zastrt jednim haljinčetom. Poselamio sam ga, a on upita: “Ko je to?”

– Ja sam Abdullah b. Hunejn – rekao sam. – Poslao me do tebe Abdullah b. Abbas da te upitam, kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je bio u ihramu, prao svoju glavu.

Potom je Ebu-Ejjub stavio svoju ruku na haljinu i spustio je toliko da mu se ukazala glava. Tada je nekoj osobi, koja mu je polijevala, rekao: “Polij!” Ona je polila po njegovoj glavi, a zatim je Ebu-Ejjub okrenuo svoju glavu rukama, potrljao rukama sprijeda i straga rekavši: “Ovako sam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da radi.”¹

بَابُ الْإِغْتِسَالِ لِلْمُحْرِمِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَدْخُلُ الْمُحْرِمُ الْحَمَّامَ وَلَمْ يَرِ ابْنُ عُمَرَ وَعَائِشَةُ بِالْحَلِكِ بَأْسًا.

١٨٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ وَالْمِسْوَرَ ابْنَ مَخْرَمَةَ اخْتَلَفَا بِالْأَبْوَاءِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ يَغْسِلُ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ وَقَالَ الْمِسْوَرُ لَا يَغْسِلُ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ فَأَرْسَلَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ بَيْنَ الْقَرْنَيْنِ وَهُوَ يُسْتَرُّ بِثَوْبٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقُلْتُ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُنَيْنٍ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ أَسْأَلُكَ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَوَضَعَ أَبُو أَيُّوبَ يَدَهُ عَلَى الثَّوْبِ فَطَاطَأَهُ حَتَّى بَدَأَ لِي رَأْسُهُ ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ يَصُبُّ عَلَيْهِ اصْبُبْ فَصَبَّ عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ حَرَّكَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِيهَا وَأَذْبَرَ وَقَالَ هَكَذَا رَأَيْتُهُ ﷺ يَفْعَلُ.

¹ Kupanje može biti iz razloga higijene ili zbog ejakulacije. Darekutni i Bejheki navode da Ejjub prenosi od Ikrima, koji prenosi od Ibn-Abbasa, da je rekao: “Muhrim može ulaziti u banju da se okupa, može izvaditi zub sebi, razbijen nokat otkinuti.” Često bi on govorio, navode isti pisci: “Odstranite od sebe što vas uznemiruje, jer Allah neće otkloniti vaše smetnje!”

Bejheki je zabilježio da je Abdullah b. Abbas ušao u banju u Džuhfi kao muhrim, okupao se i potom rekao: “Neće se Allah brinuti za vaše prljavštine (tj. vi to trebate odstraniti).”

O MUHRIMOVOM OBLAČENJU MESTAVA KADA NE NAĐE OBUĆU

1841. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be koga je obavijestio Amr b. Dinar da je čuo Džabira b. Zejda, kako je izjavio:

– Čuo sam Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na Akabi govori: ‘Onaj ko ne imadne obuti sandale, neka obuže mestve, a ko nema donjeg ogrtača, neka obuče gaće! To je propis za muhrima’”

1842. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa'd, a ovome Ibn-Šihab prenoseći od Salima, on od svoga oca Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan:

“Šta muhrim može od odjeće oblačiti?”

– Ne može oblačiti – rekao je on: košulju, saruk, gaće, kapuljaču s pelerinom, niti haljinu koju je dotakao šafran i (ili) vers, a ako ne imadne sandale, neka obuže mestve i podreže ih da budu ispod gležnjeva!

KADA MUHRIM NE NAĐE DONJI OGRTAČ NEKA OBUČE GAĆE

1843. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, a ovome Amr b. Dinar, prenoseći od Džabira b. Zejda, a ovaj od Ibn-Abbasa, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je držao hutbu na Arefatu i rekao: “Ko nema donje haljine (ogrtač), neka obuče gaće, a ko nema obuče, neka obuže mestve.”

بَابُ لُبْسِ الْخَفَيْنِ لِلْمُحْرِمِ إِذَا لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ

١٨٤١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ بَعْرَفَاتٍ مَنْ لَمْ يَجِدِ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخَفَيْنِ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسْ سَرَائِيلَ لِلْمُحْرِمِ.

١٨٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ابْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنَ الثِّيَابِ فَقَالَ لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنَسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ وَإِنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخَفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ.

بَابُ إِذَا لَمْ يَجِدْ الْإِزَارَ فَلْيَلْبَسِ السَّرَاوِيلَ

١٨٤٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَنَا النَّبِيُّ ﷺ بَعْرَفَاتٍ فَقَالَ مَنْ لَمْ يَجِدِ الْإِزَارَ فَلْيَلْبَسِ السَّرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَجِدِ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسِ الْخَفَيْنِ.

O MUHRIMOVOM NOŠENJU ORUŽJA

Ikrima kaže: “Kad se hadžija u ihramu boji (napada) neprijatelja, opasat će oružje i (za to) dati otkup.”

Ikrimu (kaže Buharija) nije niko popratio (potvrdio) o otkupu.

1844. PRIČAO NAM JE Ubejdullah, prenoseći od Isma‘ila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Beraa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo u zul-hidžetu da obavi ‘umru i Mekelije nisu htjele da ga puste da uđe u Mekku dok nije pristao ući u Mekku, ali s oružjem u koricama.

O ULASKU U HAREM I MEKKU BEZ IHRAMA

Ušao je (tako) Ibn-Omer.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ogrtanje ihrama samo onom koji je naumio obaviti hadž i (ili) ‘umru, a nije (kaže Buharija) ništa spomenuo za nosače drva i druge osim njih.

1845. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Vuhejb, a ovome Ibnu-Tavus prenoseći od svoga oca, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu je odredio Medinelijama mjesto za stupanje u ihram Zul-Hulejfu, za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemlem. Oni su za njih (mikati) i za svakog nahodnika osim njih koji kroz njih naiđe i koji namjerava (obaviti) hadž i (ili) ‘umru. Onaj ko je ispred tog (mikata), on će (stupiti u ihram) od mjesta u kome je rođen. Tako će stanovnici Mekke (stupiti u ihram) iz same Mekke.”

بَابُ لُبْسِ السِّلَاحِ لِلْمُحْرِمِ

وَقَالَ عِكْرَمَةُ إِذَا خَشِيَ الْعَدُوَّ لَبَسَ السِّلَاحَ وَافْتَدَى وَلَمْ يُتَابِعْ عَلَيْهِ فِي الْفِدْيَةِ .

١٨٤٤ . حَدَّثَنَا عُيَيْنُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدْعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ لَا يَدْخُلُ مَكَّةَ سِلَاحًا إِلَّا فِي الْقِرَابِ .

بَابُ دُخُولِ الْحَرَمِ وَمَكَّةَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ

وَدَخَلَ ابْنُ عُمَرَ وَإِنَّمَا أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْإِهْلَالِ لِمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ لِلْحَطَّائِينَ وَغَيْرِهِمْ .

١٨٤٥ . حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَقَّتْ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمَ هُنَّ لَهُنَّ وَلِكُلِّ آتٍ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِمْ مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمِنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ .

1846. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, godine oslobođenja (Mekke) ušao je (u Mekku), a na glavi mu kaciga. Pošto ju je skinuo, došao mu je jedan čovjek (Ebu-Berze Eslemi) i rekao: “Ibnu-Hatal (Abdullah) se prihvatio za zastor Ka’be?”

– Ubijte ga – rekao je on.¹

١٨٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ ابْنَ حَظَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ.

¹ O naslovnoj temi podijeljena su mišljenja učenjaka. Malik, Šafija, Ebu-Hanife i Lejs ne dozvoljavaju bez ihrama ulaziti u Mekku ni onima koji ne namjeravaju obaviti ‘umru, odnosno hadž, ma iz kog naselja oni bili, izuzev drvara i njima sličnih profesija iz Džide, Taifa ili iz Asfana.

Imam Ahmed, Ebu-Sevr i Hasan b. Hajj smatraju da nije dobro muslimanu koji stanuje iza mjesta u kojima hadžije ogrću svoje ihrame, da ulaze u Mekku bez obučenog ihrama. Ali ako i uđe, nema za to nikakve odgovornosti ni kazne, po mišljenju Šafije i Ebu-Sevra.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u doba oslobođenja Mekke ušao je u grad kao vojni zapovjednik, a ne kao hodočasnik, i zato je bio bez ihrama, s kacigom na glavi.

Ime Ibn-Hatala je Abdullah, a u predislamsko doba zvao se Abdul-Uzza. Ime Abdullah uzeo je sebi tek po prelasku na islam. Kada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, s vojskom ušao u Mekku, nabrojio je četiri kvislinga koje je stavio van zakona i odobrio da se ubiju, bilo u Haremu, bilo u pojasu izvan Harema, i to: Huvejris b. Nukajd, Abdullah b. Hatal (Hilal), Mukis b. Sababe i Abdullah b. Ebi-Serh. Abdullaha b. Hatala ubio je Zubejr ili Seid b. Hurejs na prostoru između Ka’be i Zemzema ili dok se držao za pokrivač Ka’be.

Ibn-Ishak navodi da je Ibn-Hatal svojevremeno primio islam, pa ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslao do nekih plemena kao sakupljača zekata. S njim je poslan još islamizirani njegov oslobođeni rob i jedan ensarija. Na putu su odsjeli, pa je Ibn-Hatal naredio svom oslobođenom robu da zakolje jednog jarca i napravi bolji objed, a on se povukao u šator na spavanje. Kada se Ibn-Hatal probudio i vidio da jarac nije zaklan, a ni jelo pripremljeno, nasrnuo je na svog oslobođenog roba, isprebijao ga i konačno ubio, a potom napustio islam i pobjegao natrag u Mekku, među idolopoklonike. Tamo je imao dvije pjevačice koje su javno pjevale pogrdne i uvredljive pjesme o Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

Ebu-Amr je rekao da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ibn-Hatala s jednim ensarijom da sakupi zekat. Pošto su sakupili zekat, Ibn-Hatal je, vraćajući se u Medinu, ubio ensariju i sa skupljenim zekatom pobjegao u Mekku.

Iz hadisa se još zaključuje:

– dozvoljeno je u Mekki izvršiti zakonsku kaznu nad prestupnikom;

– da je Mekka oslobođena vojnom snagom i borbom, dok Šafija smatra da je prešla u ruke muslimana predajom stanovništva, jer u njoj nije bilo oružane borbe. Ovo vrijedi osobito u dijelu Mekke u koji je ulazio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojom pratnjom.

KADA HADŽIJA STUPI U IHRAM NE POZNAJUĆI (PROPISE) I NA NJEMU (OSTANE) KOŠULJA

Ata' je rekao: "Kada se hadžija namiriše ili obuče štogod ne poznajući propise, ili iz zaborava on nije obavezan na keffaret."²

1847. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Hemmam, ovome Ata', a njemu Safvan b. Ja'la, prenoseći od svoga oca, koji je rekao:

"Bio sam (u Dži'rani) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad mu dođe jedan čovjek u džubetu na kojem se vidi trag žutila ili njemu slično."

Omer mi reče: "Ti voliš da ga (Muhammeda) vidiš kada mu dolazi Objava?... Pošto mu je Objava već sišla i on se odmorio, rekao je nekom čovjeku: "Radi u svojoj 'umri ono što radiš u svom hadžu!"

1848. Ugrizao jedan čovjek za ruku nekog čovjeka, a on mu, kaže Ibnu-Ja'la, izvalio njegov sjekutić i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio ga je (odgovornosti).

بَابُ إِذَا أَحْرَمَ جَاهِلًا وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ

وَقَالَ عَطَاءٌ إِذَا تَطَيَّبَ أَوْ لَبَسَ جَاهِلًا أَوْ نَاسِيًا فَلَا كَفَّارَةَ عَلَيْهِ .

١٨٤٧ . حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَتَاهُ رَجُلٌ عَلَيْهِ جُبَّةٌ فِيهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ أَوْ نَحْوُهُ كَانَ عُمَرُ يَقُولُ لِي تُحِبُّ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ أَنْ تَرَاهُ فَتَنَزَّلَ عَلَيْهِ ثُمَّ سُرِّي عَنْهُ فَقَالَ اصْنَعْ فِي عُمَرَتِكَ مَا تَصْنَعُ فِي حَجَّكَ .

١٨٤٨ . وَعَصَّرَ رَجُلٌ يَدَ رَجُلٍ يَعْنِي فَاَنْتَرَعَ ثِيْبَهُ فَأَبْطَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ .

² Šafija se drži striktno izjave Ataove, dok Ebu-Hanife i njegovi učenici smatraju da je otkup (fid'ja) obavezna ako bi se hadžija namirisao iz zaborava ili obukao nešto iz zaborava.

Iz hadisa se zaključuje:

- Ata, Zuhri, Seid b. Džubejr, Muhammed b. Sirin, Malik i Muhammed b. Hasan, oslanjajući se na gornji slučaj namirisavanje hadžija pri stupanju u ihram smatraju mekruhom;
- Omer b. Aziz, Urve b. Zubejr, Esved b. Jezid, Ibrahim Neha'i, Sufjan Sevri, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Zufer, Šafija, Ahmed i Ishak drže da namirisavanje pri stupanju u ihram nije zabranjeno;
- hadžiji u ihramu nije dozvoljeno oblačiti sašivenu haljinu;
- obučen mantil, košulju i slično haljinče muhrim neće sjeći, nego će normalno svući sa sebe preko glave;
- ako čovjek čupanjem svoje ruke iz usta napadača izvali napadaču zube ili vilicu, on se ne duži odštetom i nema za to nikakve zakonske odgovornosti. To je uzus samoodbrane.

O MUHRIMU KOJI UMRE NA AREFATU

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije naredio da se za njega obavi ostatak (obreda) hadža.

1849. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Jezid prenoseći od Amra b. Dinara, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, koji je rekao:

– Dok je među nama, zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na Arefatu jedan čovjek, iznenada je pao sa svoje deve i ona mu je zdrobila vrat, ili je Ibn-Abbas rekao da ga je ona satrala. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je rekao: “Okupajte ga vodom i sidrom i zamotajte ga u dvije haljine, ili je rekao, dvjema hajinama, a ne pokrivate mu glavu i ne namirisavajte ga. Allah će ga, uistinu, proživiti na Sudnjem danu, a on izgovara telbiju.”

1850. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Ejžuba, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, koji je rekao:

“Zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je među nama na Arefatu jedan čovjek i iznenada pao sa svoje deve pa mu je ona zdrobila vrat, ili je Ibnu-Abbas rekao, da ga je ona satrala.” Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Okupajte ga vodom i sidrom i zamotajte ga u dvije haljine, ne mažite ga miomirisom, ne pokrivate mu glavu, i ne opkađujte ga. Njega će Allah na Sudnjem danu proživiti, a on će izgovarati telbiju.

بَابُ الْمُحْرِمِ يَمُوتُ بِعَرَفَةَ

وَلَمْ يَأْمُرِ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُؤَدَّى عَنْهُ بَقِيَّةُ الْحَجِّ .

١٨٤٩ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ وَقَفَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَوَقَصَتْهُ أَوْ قَالَ فَأَقْعَصَتْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ أَوْ قَالَ ثَوْبَيْهِ وَلَا تَحْنَطُوهُ وَلَا تُحْمَرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَلْبِي .

١٨٥٠ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ وَقَفَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَوَقَصَتْهُ أَوْ قَالَ فَأَوَقَصَتْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ وَلَا تَمْسُوهُ طَبِيبًا وَلَا تُحْمَرُوا رَأْسَهُ وَلَا تَحْنَطُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا .

O POSTUPKU S MUHRIMOM KADA UMRE

1851. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu Hušejm, a ovoga je obavijestio Ebu-Bišr, prenoseći od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, da je jedan čovjek bio zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je njegova deva zdrobila vrat. On je, potom, umro i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Okupajte ga vodom i sidrom i zamotajte ga u dvije haljine, a nemojte ga namirisavati i ne pokrivajte mu glavu. On će biti na Sudnjem danu proživljen izgovarajući telbiju."

O OBAVLJANJU HADŽA I ZAVJETA ZA UMRLOG

Čovjek obavlja hadž za svoju ženu (suprugu).

1852. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avane prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je jedna žena (Gasija) iz Džuhejne (plemena) došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: "Moja se majka zavjetovala da će obaviti hadž, pa je umrla, a hadž nije obavila. Mogu li ja za nju obaviti hadž?"

– Da – rekao je on. – Obavi za nju hadž! Šta misliš da je na tvojoj majci (ostao) kakav dug, bi li ga ti isplatila! Izvršite obavezu prema Allahu! Allah je, zaista, najpreči (i najdostojniji) za ispunjavanje obaveza (prema Njemu).¹

بَابُ سُنَّةِ الْمُحْرِمِ إِذَا مَاتَ

١٨٥١. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا كَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَوَقَصَتْهُ نَاقَتُهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِهِ وَلَا تَمْسُوهُ بِطِيبٍ وَلَا تَخْمُرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا .

بَابُ الْحَجِّ وَالنُّذُورِ عَنِ امْلَيْتِ

وَالرَّجُلُ يُحْجُّ عَنِ الْمَرْأَةِ .

١٨٥٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحْجَّ فَلَمْ تَحْجَّ حَتَّى مَاتَتْ أَفَأَحْجُّ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ حُجِّي عَنْهَا أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكَ دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَةً أَقْضُوا اللَّهَ فَاللَّهُ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ .

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dozvoljeno je da kći obavi zavjetni hadž za svoju umrlu majku. To je dozvoljeno i mužu za svoju umrlu suprugu ili supruzi za svog umrlog muža;
- Abdullah b. Omer, Kasim i Neha'i ne dozvoljavaju obavljanje hadža za drugog. Malik i Lejs su izjavili: "Niko ne može obaviti hadž za živu osobu nego samo za umrlu koja nije uspjela obaviti svoj obavezni hadž." Navedeni učenjaci smatraju da u osobnim tjelesno obaveznim vjerskim obredima (farzovima) ne može biti zamjena drugim licem, pa makar za to bila i oporuka umrlog;
- trošak za naknadno obavljanje hadža za umrloga treba pokriti iz jedne trećine ostavštine umrlog.

O OBAVLJANJU HADŽA ZA ONOG KO SE NE MOŽE USTALITI NA JAHALOJ ŽIVOTINJI

1853. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Sulejmana b. Jesara, on opet od Ibn-Abbasa, a ovaj od Fadila b. Abbasa, radijallahu anhu, da je jedna žena..., a u drugom senedu:

1854. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme, a ovome Ebu-Šihab prenoseći od Sulejmana b. Jesara, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: "Jedna žena iz Has'am (plemena) došla je godine Oprosnog hadža i rekla: 'Allahov Poslaniče, Allahom određena dužnost hadža na Njegove robove zatekla je oca kao starog i iznemoglog koji se ne može ravno držati na jahaćoj životinji. Je li dozvoljeno da ja obavim hadž za njega?'" – Da, rekao je on.¹

بَاب الْحَجِّ عَمَّنْ لَا يَسْتَطِيعُ الثُّبُوتَ عَلَى الرَّاحِلَةِ

١٨٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَّارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ امْرَأَةً ح .

١٨٥٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَّارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَذْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي عَنْهُ أَنْ أَحْجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ .

Ovo je stav Ebu-Hanife, Malika i Neha'ija, a Šafija smatra da treba biti iz glavnice imetka. Po mišljenju Šafije neobavljen hadž je obaveza kao i svaki materijalni dug koji se mora cio izmiriti potražiocu, makar umrli to ne oporuči. Sa Šafijom se slažu još: Abdullah b. Abbas, Ebu-Hurejre, Ata, Tavus, Ibn-Sirin, Mekhul, Evza'i i Ebu-Sevr.

Ebu-Hanife smatra da nasljednici nisu obavezni na teret ostavštine umrlog poslati zamjenika na hadž, bez obzira da li je ostavitelj to oporučio ili nije. Ukoliko ga je ostavitelj oporučio, on se izmiruje po odobrenju nasljednika iz trećine ostavštine umrlog. Ako jedna trećina ostavštine ne može podmiriti izdatke hadža, on se neće ni obaviti.

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dozvoljeno je obaviti hadž za drugu osobu trajno nesposobnu za putovanje, slijepu, paralizovanu i teže bolesnu, od koje bolesti i umre;
- da se djeca brinu za roditelja i čine im potrebnu uslugu;
- osoba koja može samostalno sjediti na konju, devu, u autu i sličnom vozilu ne može slati za sebe zamjenika;
- žena može obaviti hadž za muškarca;
- žena traži objašnjenja o aktuelnim problemima svoga života.

O HADŽU ŽENE ZA MUŠKARCA

1855. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Sulejmana b. Jesara, da je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Fadl je jahao na sapima deve iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Utom je došla jedna žena iz Has'am (plemena) i Fadl je počeo da u nju gleda, a ona je opet gledala u njega, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo lice Fadla na drugu stranu. Žena je, potom, rekla: “Allahom određena dužnost zatekla je moga oca, kao oronulog starca, koji se ne može učvrstiti na jahaćoj životinji. Mogu li za njega obaviti hadž?”

– Da – rekao je on.

– A to je bilo (rekao je Abdullah) na Oprosnom hadžu.

O HADŽU DJECE

1856. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Jezida koji je kazao:

– Čuo sam Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, kako govori: “Poslao me, ili (je rekao) proturio me Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u prtljagu sa Džem'a (Muzdelife) noću.”

1857. PRIČAO NAM JE Ishak, njega obavijestio Ja'kub b. Ibrahim kome je pričao (Muhammed b. Abdullah), bratić Ibnu-Šihaba, prenoseći od svoga strica kome je saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'ud da je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, rekao:

“(Jednom) putovao na svojoj magarici, a bio sam blizu punoljetnosti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je klanjajući na Mini. Ja sam propao ispred dijela prvog reda, i sišao

بَابُ حَجِّ امْرَأَةٍ عَنِ الرَّجُلِ

١٨٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْفَضْلُ رَدِيفَ النَّبِيِّ ﷺ فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَتَمِ الْفَضْلِ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَتَنْظُرُ إِلَيْهِ فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَصْرِفُ وَجْهَ الْفَضْلِ إِلَى الشَّقِ الْأَخْرَفِ فَقَالَتْ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ أَفَأُحْجُّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ .

بَابُ حَجِّ الصَّبِيَّانِ

١٨٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَنِي أَوْ قَدَّمَنِي النَّبِيُّ ﷺ فِي الثَّقَلِ مِنْ جَمْعِ بَلِيلٍ .

١٨٥٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقْبَلْتُ وَقَدْ نَاهَزْتُ الْحُلُمَ أَسِيرٌ عَلَى أَتَانٍ لِي وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ يُصَلِّي بِمَنَى حَتَّى سَرَتْ بَيْنَ يَدَيْ

s magarice, ona je, potom, pasla, a ja stao u red, zajedno s prisutnim svijetom, iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

Junus je rekao, prenoseći od Ibnu-Šihaba:

“... na Mini u Oprosnom hadžu.”

1858. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Junus, njemu Hatim b. Isma‘il prenoseći od Muhammeda b. Jusufa, on od Saiba b. Jezida, koji je rekao:

“Obavio sam hadž (i sa mnom moj otac i majka) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada sam imao sedam godina.”

1859. PRIČAO NAM JE Amr b. Zurare, njega obavijestio Kasim b. Malik prenoseći od Džu‘ajda b. Abdur-Rahmana, koji je rekao:

“Čuo sam Omera b. Abdul-Aziza kako govori Saibu b. Jezidu (o otkupu za prestupe u hadžu), a s njim se išlo na hadž (nošen kao dijete) u prtljagu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

بَعْضُ الصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ نَزَلْتُ عَنْهَا فَرَتَعْتُ
فَصَفَفْتُ مَعَ النَّاسِ وَرَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ
يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ بِمَنْى فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ .

١٨٥٨ . حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا
حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ
السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ حُجَّ بِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
وَأَنَا ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ .

١٨٥٩ . حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ
ابْنُ مَالِكٍ عَنْ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ
سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَقُولُ لِلْسَّائِبِ بْنِ
يَزِيدَ وَكَانَ قَدْ حُجَّ بِهِ فِي ثَقَلِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Muslim u svom *Sahihu* navodi preko Abdullaha b. Abbasa da je Vjerovjesnik u Revhau susreo neke konjanike i upitao: “Ko su ti ljudi?”

“Mi smo muslimani” – odgovorili su oni.

Oni su, potom, upitali ko je on, a on im je odmah odgovorio da je Allahov Poslanik. Tada je jedna žena podigla svoje dijete i upitala: “Može li ono učiniti hadž?”

“Da” – odgovorio je on – “i ti ćeš imati za to nagradu.”

Poneki učenjaci smatraju da je hadž maloljetnika punopravan i odgovara obaveznom hadžu koji bi on trebao učiniti kasnije u danima svoje punodobnosti. Prema tome, ko bi obavio hadž u danima svoje malodobnosti, nije obavezan da ga opet čini kada bude punodoban.

Suprotno mišljenje imaju: Hasan Basri, Ata b. Ebi-Rebah, Mudžahid, Neha‘i, Sevri, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed, Malik, Šafija, Ahmed i drugi priznati učenjaci. Ovi smatraju da hadž malodobnika nije ravan obaveznom hadžu punodobnika. Hadž obavljen u danima malodobnosti treba obnoviti u punodobnosti.

Stav Ebu-Hanife je da akti malodobnika pravno nisu valjani, pa ni odluka za hadž. Ako, prema tome, malodobnik pokvari svoj hadž, on ga nije dužan naknadno obaviti, a ako ulovi lov u Haremu ili učini neki propust nije dužan za to učiniti otkup.

Malik je rekao: “Malodobnik može ići na hadž, bacati kamenčiće i mora se čuvati prekršaja kao i odrasli punodobni hadžija. Obilaženje oko Ka‘be, istrčavanje na Safu i Mervu i bacanje kamenčića na Mini obavlja sam, a ako to nije u mogućnosti, nosit će ga njegov staratelj. Za učinjene prekršaje ili nastale propuste staratelj daje za njega otkup, staratelj malodobniku oblači na mikatu ihram, a i skida po obavljenom hadžu.”

O HADŽU ŽENA

1860. REKAO MI JE (kaže Buharija) Amr b. Muhammed, da mu je pričao Ibrahim prenoseći od svoga oca, on od svoga djeda da je Omer, radijallahu anhu, dozvolio odlazak na hadž suprugama Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tek u posljednjem hadžu koji je on obavio, poslavši sa njim Osmana b. Affana i Abdur-Rahmana.

1861. PRIČAO NAM JE Musedd, njemu Abdul-Vahid da je Habib b. Ebu-Amre rekao:

– Pričala nam je Aiša kćerka Talhe prenoseći od Aiše, radijallahu anha, majke pravovjernih, koja je rekla: “Allahov Poslaniče, zašto mi ne ratujemo i ne borimo se zajedno s vama?”

– Imate vi bolju borbu, a najljepša od nje je hadž, hadž obavljen bez grijeha i kod Allaha primljen – rekao je on.

Aiša je kasnije rekla: “Kada sam to čula od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisam više ostavljala hadž.”

1862. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Amra, ovaj od Ebu-Ma‘beda, oslobođenog roba Ibn-Abbasa, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Neka žena ne putuje nego samo sa svojim najbližim od rodbine (koji su joj mahremi) i neka joj ne ulazi muškarac nego samo kada je kod nje neko od njene najbliže rodbine (koji su joj mahremi).”

Potom je jedan čovjek rekao: “Allahov Poslaniče, ja namjeravam ići u taj i taj vojni pohod, a moja supruga na hadž?”

– Izađi sa njom! – rekao je on.

بَابُ حَجِّ النِّسَاءِ

١٨٦٠. وَقَالَ لِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ الْأَزْرَقِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَذِنَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِأَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا فَبَعَثَ مَعَهُنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ .

١٨٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَائِشَةُ بِنْتُ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَغْزُو وَنُجَاهِدُ مَعَكُمْ فَقَالَ لَكِنَّ أَحْسَنَ الْجِهَادِ وَأَجْمَلُهُ الْحَجُّ حَجٌّ مَبْرُورٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَلَا أَدْعُ الْحَجَّ بَعْدَ إِذْ سَمِعْتُ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

١٨٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو الثَّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ وَلَا يَدْخُلُ عَلَيْهَا رَجُلٌ إِلَّا وَمَعَهَا مُحْرَمٌ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ فِي جَيْشٍ كَذَا وَكَذَا وَامْرَأَتِي تُرِيدُ الْحَجَّ فَقَالَ أَخْرِجْ مَعَهَا .

1863. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Jezid b. Zurej, a ovoga Habib Mu'allim prenoseći od Ataa, on od Ibn-Abbasa, koji je rekao:

– Kada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio sa svoga hadža, upitao je Ummu-Sinan Ensarijku: “Šta te omelo od hadža?”

– Otac toga i toga, misljaše ona na svoga muža, činio je hadž na jednoj od dviju (deva), a druga nam natapa zemlju – odgovorila je ona.

– ‘Umra (obavljena) uz ramazan nadoknada (ravna) je hadžu sa mnom (obavljenim) – rekao je on.

Gornje je još prenio Ibnu-Džurejdž od Ataa, koji je rekao:

“Čuo sam Ibnu-Abbasa da ovaj slučaj prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

I Ubejdullah je to isto kazao, prenoseći od Abdul-Kerima, on od Ataa, ovaj od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1864. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, on od Kazaa, oslobođenog roba Zijadova, koji je kazao:

– Čuo sam Ebu-Seida, a on je vojevao zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u dvanaest vojni, kada je rekao: “Četiri izjave koje sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je rekao, koje on pričaše, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su mi se svidjele i obradovale me: da žena ne putuje razdaljinu od dva dana hoda, kada nema s njom njenog supruga ili najbližeg joj rođaka; da nema posta (prva) dva dana Ramazanskog i Kurban-bajrama; da nema (klanjanja nafila) namaza poslije dva obavezna namaza – poslije (farza) ikindije, pa dok sunce ne zađe, poslije (farza) sabaha, pa dok sunce ne izađe; da se sedla ne pritežu nego samo radi tri džamije: do Mesdžidul-Harama (Ka'be), do moje džamije (u Medini) i do Mesdžidul-Aksa (u Jerusalemu).”

١٨٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا حَبِيبُ الْمَعْلَمِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا رَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ حَجَّتِهِ قَالَ لَأُمِّ سِنَانِ الْأَنْصَارِيَّةِ مَا مَنَعَكَ مِنَ الْحَجِّ قَالَتْ أَبُو فُلَانٍ تَغْنِي زَوْجَهَا كَانَ لَهُ نَاضِحَانِ حَجَّ عَلَى أَحَدِهِمَا وَالْآخَرُ يَسْقِي أَرْضًا لَنَا قَالَ فَإِنَّ عُمْرَةَ فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةً أَوْ حَجَّةً مَعِيَ رَوَاهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

وَقَالَ عُثَيْدُ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

١٨٦٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ قَزَعَةَ مَوْلَى زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ وَقَدْ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثِنْتِي عَشْرَةَ غَزْوَةً قَالَ أَرْبَعٌ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَوْ قَالَ يُحَدِّثُهُنَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَأَعْجَبْنِي وَأَنْقَنِي أَنْ لَا تُسَافِرَ امْرَأَةٌ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ لَيْسَ مَعَهَا زَوْجُهَا أَوْ ذُو مُحَرَّمٍ وَلَا صَوْمَ يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَلَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِي وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى .

O ONOM KOJI SE ZAVJETOVAO OTIĆI PJEŠICE DO KA'BE (NA HADŽ)

1865. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, rekavši da ga je obavijestio (Ibn-Hazm) Fezari prenoseći od Humejda Tavila, kojem je saopćio Sabit prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu vidio jednog starca kako ide oslanjajući se na svoja dva sina i upitao:

- Šta je to?
- Zavjetovao se da ide pješke (na hadž) – rekli su oni.
- Kažnjavanje tako samog sebe – rekao je on – Allahu nije potrebno, i naredio mu da jaše.

1866. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa kojeg je obavijestio Hišam b. Jusuf, ovoga Ibn-Džurejdž, njega Seid b. Ebu-Ejjub kome je rekao Jezid b. Ebi-Habib, prenoseći od Ebul-Hajra, da je Ukbe b. Amir kazao:

- Moja se sestra zavjetovala da ide pješice do Ka'be i meni naredila da za to pitam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ja sam ga, potom pitao, a on reče: "Neka pješači, a i neka jaše!"

Jezid b. Ebi-Habib je rekao: "Ebul-Hajr nije se odvajao (u senedu) od Ukbe."

PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Jahjaa b. Ejjuba, ovaj od Jezida, on, opet, od Ebul-Hajra, a ovaj od Ukbe spomenuvši gornji slučaj.¹

بَاب مَنْ نَذَرَ الْمَشْيَ إِلَى الْكَعْبَةِ

١٨٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّوِيلِ قَالَ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى شَيْخًا يَهَادِي بَيْنَ ابْنَيْهِ قَالَ مَا بَالُ هَذَا قَالُوا نَذَرْنَا أَنْ يَمْشِيَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسَهُ لَغَنِيٌّ وَأَمْرُهُ أَنْ يَرْكَبَ .

١٨٦٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ أَنَّ يَزِيدَ بْنَ أَبِي حَبِيبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا الْخَيْرِ حَدَّثَهُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ نَذَرْتُ أُخْتِي أَنْ تَمْشِيَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَأَمَرْتَنِي أَنْ أَسْتَفْتِيَ لَهَا النَّبِيَّ ﷺ فَاسْتَفْتَيْتُهُ فَقَالَ ﷺ لَتَمْشِ وَلَتَرْكَبَ قَالَ وَكَانَ أَبُو الْخَيْرِ لَا يُفَارِقُ عُقْبَةَ .

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ .

¹ Taberani i još poneki muhaddisi u svojim zbirkama navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Naredite joj da se pokrije i jaše i tako ode na hadž", a drugi su dodali: "... i neka potom posti tri dana!"

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- ko se zavjetuje otići do Ka'be pješice i ne bude u stanju to učiniti pa uzjaši jahaću životinju, zaklat će ovcu na ime toga propusta. Ovo je stav Hasana Basrija i Ataa, Šafije i Ebu-Hanife koji još dodaje da će zavjetodavac zaklati ovcu i kada uzjaši jahaću životinju iako je bio u stanju da ide pješke. Ostali učenjaci, oslanjajući se na gornje hadise, smatraju da zavjetodavac nesposoban za pješačenje može jahati životinju na svom hadžu bez obaveznosti klanja brava;
- Abdullah b. Omer je rekao: "Zavjetodavac nesposoban za pješačenje do Ka'be odgodit će privremeno svoj hadž, odnosno obnoviti ono obavljeno jašući, pa će pješačiti onoliko koliko bude jahao i za to nije dužan klati bravče." Međutim, kurban treba zaklati po mišljenju Abdullaha b. Abbasa, Neha'ija i Malika.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَضَائِلِ الْمَدِينَةِ

ODLIKE (FADILETI) MEDINE

O HAREMU MEDINE

1867. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Sabit b. Jezid, a ovome Asim Ebu-Abdur-Rahman Ahvel prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Medina je Harem od (Ajra), pa do (Sevra), drveće (a i cvijeće) u njemu ne siječe se. U njemu se ne čini nikakva novotarija. Ko bi u njemu učinio kakvu novotariju, neka je na njega prokletstvo Allahovo, meleka i svih ljudi."¹

بَابُ حَرَمِ الْمَدِينَةِ

١٨٦٧. حَدَّثَنَا أَبُو التُّعْمَانِ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَحْوَلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مِنْ كَذَا إِلَى كَذَا لَا يُقَطَّعُ شَجَرُهَا وَلَا يُحْدَثُ فِيهَا حَدَثٌ مَنْ أَحْدَثَ حَدَثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.

¹ Muhamed Zuhri, Šafija, Malik, Ahmed i Ishak kažu: "Medina je časna i neprikosnovena i u njoj nije dozvoljeno sjeći drveće i loviti, ali ko to ipak učini nema zakonske odgovornosti." Ibn-Ebi-Zi'b smatra da treba zakonski odgovarati.

Ibn-Nafi' je prenio da su Malika pitali o zabrani sječenja lotosa u Medini, pa je odgovorio: "Sjeća u Medini je zabranjena radi čuvanja bujnosti zelenila, estetike naselja i hladovanja ljudi pod krošnjama stabala."

Ibn-Hazm smatra da usječenja drva u Haremu Medine treba drvosjeći zaplijeniti. Sevri, Abdullah b. Mubarek, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf i Muhamed izjavili su: "Medina nema Harema u smislu svetosti Harema Mekke i u njemu sjeća drveća i lov nisu zabranjeni onako kao u Haremu Mekke."

Zbog estetskog izgleda i čuvanja starina Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao je rušenje utvrda oko Medine. Završetak hadisa ukazuje da je uvođenje novotarije i davanje utočišta novatoru u Medini veliki grijeh jer je na njega prizvano prokletstvo, a ono se priziva samo u slučaju velikog grijeha.

1868. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, a njemu Abdul-Varis prenoseći od Ebu-Tejjaha, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je u Medinu, naredio građenje džamije i rekao:
- Sinovi Nedždžara, prodajte mi (plac)!
- Ne tražimo vrijednost za njega. Dajemo ga samo u ime Allaha – rekli su oni.

Potom je zapovjedio za grobove idolopoklonika pa su prekopani, zatim su po naređenju poravnani, stabla palmi su isječena i stupove palmi su poredali džamijskom stranom u pravcu Ka'be.

1869. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu njegov brat (Abdul-Hamid) prenoseći od Sulejmana, on od Ubejdullaha, ovaj od Seida Makburija, a on, opet, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svetim je učinjeno preko moga jezika ono između dva kamenjara Medine.”

Kasnije je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao, kaže Ebu-Hurejre, Benu-Harisu (plemenu) i rekao: “Vidim vas da ste vi, Benu-Harise, već izašli izvan Harema (Medine).” Potom se je obazro i kazao: “Ali vi ste, ipak, u njemu.”

1870. PRIČAO NAM JE Muhamed b. Beššar, rekavši da ga je obavijestio Abdur-Rahman, a njega Sufjan, prenoseći od A'meša, a ovaj od Ibrahima Tejmija da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Kod nas nema ništa napisano osim Allahove Knjige i ove stranice (lista) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Medina je harem zajedno s onim što je između Ajra i ovoga (Sevra). Ko u njega unese neku vjersku novotariju ili skloni (sakrije) onoga ko izmišlja novotariju, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi skupa. Od takvoga neće biti ništa primljeno (ni obavezni ni dobrovoljni posao).”

١٨٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَأَمَرَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي فَقَالُوا لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَأَمَرَ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ ثُمَّ بِالْخَرْبِ فَسَوِّيَتْ وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَ فَصَفِّفُوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ .

١٨٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ حُرِّمَ مَا بَيْنَ لَابَتَيِ الْمَدِينَةِ عَلَى لِسَانِي قَالَ وَآتَى النَّبِيُّ ﷺ بَنِي حَارِثَةَ فَقَالَ أَرَأَيْكُمْ يَا بَنِي حَارِثَةَ قَدْ خَرَجْتُمْ مِنَ الْحَرَمِ ثُمَّ التَفَتَ فَقَالَ بَلْ أَنْتُمْ فِيهِ .

١٨٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عِنْدَنَا شَيْءٌ إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ وَهَذِهِ الصَّحِيفَةُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا مِنْ أَحَدٍ فِيهَا حَدَّثَنَا أَوْ أَوْى مُحَدَّثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةُ وَالنَّاسُ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَقَالَ ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا

– Štićeništvo – rekao je još – dato nemuslimanu od muslimana je jedno (po obaveznosti za svakog muslimana). Ko prekrši ugovor (zadanu riječ) muslimanu, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i cijelog svijeta. Neće mu biti (kod Allaha) uvažen ni obavezni ni dobrovoljni posao (a ni otkup). Ko se prijatelji s nekim narodom, bez dozvole svojih staratelja (pretpostavljenih), neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i cijelog svijeta. Od njega neće biti ništa primljeno.¹

O ODLICI MEDINE I DA ONA STVARNO UDALJAVA (OD SEBE) ZAO SVIJET

1871. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Jahjaa b. Seida, koji je kazao:

Čuo sam Ebu-Hubaba Seida b. Jesara da kaže: Slušao sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Naređeno mi je (stanovanje) u naselju koje će ovladati ostalim naseljima. (Dvoličnjaci) govore “Jesrib”, a to je Medina (grad). Ona odstranjuje (od sebe) zao svijet, kao što kovačka mješina odstranjuje trosku od željeza.”

فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ تَوَلَّى قَوْمًا بَغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَدْلٌ فِدَاءٌ .

بَابُ فَضْلِ الْمَدِينَةِ وَأَنَّهَا تَنْفِي النَّاسَ

١٨٧١ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحُبَابِ سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُمِرْتُ بِقَرْيَةٍ تَأْكُلُ الْقُرَى يَقُولُونَ يَثْرِبُ وَهِيَ الْمَدِينَةُ تَنْفِي النَّاسَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ حَبَثَ الْحَدِيدِ .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- proklet je ko u vjeru unosi novotariju i svijetu čini nasilje;
- Alija nije imao nikakve tajne povjerenje Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem;
- začetnik novotarije i njegov suradnik su jednako odgovorni;
- štićeništvo nemuslimanu može punopravno dati i muslimanka. Ovo je stav Malika i Šafije. Štićeništvo dato nemuslimanu od Islamske zajednice i muslimana kao pojedinca je punopravno i nepovredivo od muslimana;
- iznevjeriti obećanje, prekršiti ugovor ili zadanu riječ bespravno, jeste haram.

MEDINA JE TABA (DIVAN GRAD)

1872. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman, a ovome Amr b. Jahja prenoseći od Abbasa b. Sehla b. Sa'da, on od Ebu-Humejda, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Krenuli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, s Tebuka i kada smo ugledali Medinu, on je kazao: “To je Taba (divni grad)!”

O KAMENJARIMA MEDINE

1873. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Seida b. Musejjeba, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je govorio:

“Kada bih vidio u Medini gazele da pasu, ne bih ih ni poplašio.” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Prostor između dva njena kamenjara je neprikosnoven (svet).”

بَابُ الْمَدِينَةِ طَابَةِ

١٨٧٢. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَقْبَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ تَبُوكَ حَتَّى أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَذِهِ طَابَةُ.

بَابُ لَا بَيْتِي الْمَدِينَةِ

١٨٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ لَوْ رَأَيْتُ الطَّبَاءَ بِالْمَدِينَةِ تَرْتَعُ مَا دَعَرْتُهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا بَيْنَ لَا بَيْتِيهَا حَرَامٌ.

O ONOM KOJI SE OKRENE OD MEDINE

1874. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman da ga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, ovaj od Seida b. Musejjeba, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Medinu će ostaviti pored dobra koje ona ima i neće u nju dolaziti nego samo divljač.”

– Namjeravaše on divljač od deraćih životinja i od ptica (grabljivica) – kaže Ebu-Hurejre.

– Posljednji koji će biti proživljeni na mahšeru bit će dva pastira iz Muzejne (plemena). Oni će doći u Medinu, vabiti svoje stado i naći će je pustu, a kada stignu do Senijjetul-Veda'a srušit će se obadva (mrtva) na svoja lica.¹

1875. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Abdullaha b. Zubejra, a on od Sufjana b. Ebu-Zubejra, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Oslobođen će biti Jemen i svijet će doći i dotjerati deve, potovariti (na njih) svoje ukućane i one između svijeta koji su njima odani, a Medina je za njih bolja samo kada bi oni to znali.

Oslobođen će biti Šam i svijet će doći (u Medinu), dotjerati deve, potovariti svoje ukućane i između svijeta one koji su njima odani, a Medina im je bolja, samo kada bi oni to znali.

بَابُ مَنْ رَغِبَ عَنِ الْمَدِينَةِ

١٨٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ يَتْرُكُونَ الْمَدِينَةَ عَلَى خَيْرِ مَا كَانَتْ لَا يَغْشَاهَا إِلَّا الْعَوَافِ يُرِيدُ عَوَافِي السَّبَاعِ وَالطَّيْرِ وَآخِرُ مَنْ يُحْشَرُ رَاعِيَانِ مِنْ مُزَيْنَةَ يُرِيدَانِ الْمَدِينَةَ يَنْعِقَانِ بَعْنَمَهُمَا فَيَجِدَانَهَا وَحْشًا حَتَّى إِذَا بَلَغَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ خَرَا عَلَى وُجُوهِهِمَا.

١٨٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ أَبِي زُهَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ تَفْتَحُ الْيَمَنُ قِيَّاتِي قَوْمٌ يُبْسُونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ وَتَفْتَحُ الشَّامُ قِيَّاتِي قَوْمٌ يُبْسُونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ وَتَفْتَحُ الْعِرَاقُ قِيَّاتِي قَوْمٌ يُبْسُونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ.

¹ Kadi Ijad smatra da se smisao jednog dijela navedenog hadisa zbio već u prvom stoljeću širenja islama. Medina je do polovine prvog stoljeća bila prijestolnica muslimana, svijet se u nju naseljavao, broj stanovništva rastao, a trgovina i zanatstvo razvijalo se više nego u drugim naseljima. S prijenosom prijestonice u Damask, a kasnije u Bagdad, prestaje dalji jači razvoj Medine. Pojavom političkih nereda i plemenskih ratova iz Medine su se iseljavali mnogi ugledni ljudi, pa je grad ponekad izgledao pust iznad kojeg su se vijali lešinari, a u njenoj okolini raznolike zvijeri. Normaliziranjem životnih uvjeta grad je svaki put opet oživljavao.

Oslobodeni će biti i Irak i svijet će doći jureći (svoje) deve, potovariti svoje ukućane i između stanovništva one koji su im odani, a Medina im je bolja, samo kada bi oni to znali.”¹

PRAVOVJERNICI (ISPRAVNO VJEROVANJE) ĆE SE SKUPITI (SKLONITI) U MEDINU

1876. PRIČAONAMJE Ibrahim b. Munzir, rekavši da mu je saopćio Enes b. Ijad, njemu Ubejdullah prenoseći od Hubejba b. Abdu-Rahmana, ovaj od Hafsa b. Asima, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Pravovjernici (ispravno vjerovanje) će se skloniti (skupiti) u Medini kao što se skloni zmija u svojoj rupi.”²

O GRIJEHU ONOGA KO SPLETKARI MEDINELIJAMA

1877. PRIČAO NAM JE Husein b. Hurejs da ga je obavijestio Fadl prenoseći od Džu'ajda, on od Aiše, kćerke Sa'dove, koja je kazala:

– Čula sam Sa'da, radijallahu anhu, kada je rekao: “Slušala sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori:

‘Stanovništvu Medine neće niko učiniti splotku, a da se ona ne rastopi kao što se rastopi so u vodi.’”

بَابُ الْإِيمَانِ يَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ

١٨٧٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ حُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا .

بَابُ إِثْمٍ مَنْ كَادَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ

١٨٧٧. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ عَنْ جُعَيْدٍ عَنْ عَائِشَةَ هِيَ بِنْتُ سَعْدٍ قَالَتْ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَكِيدُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَحَدٌ إِلَّا اِنْمَاعَ كَمَا يَنْمَاعُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ .

1 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, gornjom izjavom nagovijesio je iseljavanje iz Medine u bogatije osvojene krajeve. Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi da je Džabir čuo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: “Doći će vrijeme kada će stanovništvo Medine ići i tražiti udobniji život i kada ga nađu, povratit će se u Medinu, potovariti svoje ukućane i otići tamo, a Medina im je bolja, samo kada bi oni to znali.”

Medina je poslije Mekke najpoštovaniji grad muslimana. U Medini se nalazi džamija u kojoj je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vršio imamsku dužnost, grad u kome je silazila Objava Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i koji je od njega blagoslovljen. Medina je prva prijestolnica islamske države, puna spomenika islamske kulture i prirodnih rijetkosti Arabijskog poluotoka.

Seoba iz Medine u druga mjesta radi prolaznog materijalnog dobra i lične udobnosti je znak pomanjkanja patriotizma i znak indiferentnosti prema tom poštovanom gradu.

2 Poneki historičari misle da će se muslimani ispravnog vjerovanja povući jednog dana u Medinu. Period čistog islama bez novotarija i sujevjerja je doba Vjerovjesnika i prve četverice halifa, a to je konac prvog stoljeća islama. U drugom stoljeću i kasnijim vremenima u vjeru se uvlači sujevjerje, raznolika pravna i filozofska mišljenja, što je muslimane podijelilo na frakcije.

O UTVRDAMA MEDINE

1878. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Ibnu-Šihab obavijestivši ga da je Urve kazao:

– Čuo sam Usamu kada je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, popeo se na jednu utvrdu od utvrda Medine i rekao: ‘Da li vidite ono što ja vidim? Ja stvarno vidim da su mjesta smutnji među vašim kućama poput mjesta gdje pada kiša.’”

Sufjana (u drugom senedu) slijedi Ma‘mer, (u trećem) Sulejman b. Kesir koji hadis prenosi od Zuhrija.³

U MEDINU NEĆE UĆI DEDŽAL

1879. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa‘d prenoseći od svoga oca, on od svoga djeda, ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“U Medinu neće ući zastrašivanje lutajućeg ćoravog Dedžala (lašca). Ona će tada imati sedam vrata, a na svakim vratima (bit će) po dva meleka.”

1880. PRIČAO NAM JE Isma‘il, a njemu Malik prenoseći od Nu‘ajma b. Abdullaha Mudžmira, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Na ulazima Medine su meleki i u nju neće ući kuga ni Dedžal.”

بَابُ أَطَامِ الْمَدِينَةِ

١٨٧٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ سَمِعْتُ أَسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أَطَامِ مِنْ أَطَامِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي لَأَرَى مَوَاقِعَ الْفِتَنِ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ كَمَوَاقِعِ الْقَطْرِ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ وَسُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

بَابُ لَا يَدْخُلُ الدَّجَالُ الْمَدِينَةَ

١٨٧٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُغْبُ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ لَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ .

١٨٨٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُجَمِّرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَا يَدْخُلُهَا الطَّاغُوتُ وَلَا الدَّجَالُ .

³ Stvarnost sadržaja gornjeg hadisa potvrdila je pogibija halifa Omera i Osmana i kasniji politički pokreti na Arabijskom poluotoku koji nisu mimoišli ni Medinu. Ovdje se porede mjesta gdje će se dešavati smutnje s mjestima gdje pada kiša, odnosno bit će ih mnogo i ubuhvatit će sve.

1881. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Velid, ovome Ebu-Amr koga je obavijestio Ishak, a njega Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao:

“Nema grada (zemlje) da ga neće gaziti Dedžal, izuzev Mekke i Medine. Neće biti nijedan ulaz od njenih ulaza, a da na njemu neće biti postavljeni meleki u redovima koji će je budno čuvati. Medinu će s njenim stanovništvom, kasnije, potresti tri potresa pa će Allah s trećim izbaciti (iz nje) sve nevjernike i dvoličnjake.”

1882. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, koji je kazao:

– Saopćio mi je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao: “Pričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dugu zgodu o Dedžalu. Između ostalog rekao je: ‘Doći će Dedžal, a zabranjeno mu je da uđe u medinske ulaze (puteve), do nekih pustara pred Medinom. Tada će mu izaći čovjek koji je najbolji od svijeta, ili je rekao, od najboljih ljudi (Medine) i reći: Očitujem da si ti, uistinu, onaj Dedžal, što nam je o tebi govorio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.’”

Dedžal će, potom, reći: “Šta misliš? Da ja sada ubijem ovoga (jednog) čovjeka, a potom ga proživim, da li ćete u ovaj posao sumnjati?”

– Ne – kazat će oni (prisutni).

Potom će ga on ubiti, a zatim proživiti, i on će, kada ga proživi, reći: “Allaha mi, nisam imao više saznanja nikad kao danas!”

– Ubit ću ga – kazat će Dedžal, ali on neće moći to učiniti.

١٨٨١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيْسَ مِنْ بَلَدٍ إِلَّا سَيَطُوهُ الدَّجَالُ إِلَّا مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ لَيْسَ لَهُ مِنْ نِقَابِهَا نَقَبٌ إِلَّا عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ صَافِينَ يَخْرُسُونَهَا ثُمَّ تَرْجُفُ الْمَدِينَةُ بِأَهْلِهَا ثَلَاثَ رَجَفَاتٍ فَيُخْرِجُ اللَّهُ كُلَّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ .

١٨٨٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدِيثًا طَوِيلًا عَنْ الدَّجَالِ فَكَانَ فِيهَا حَدَّثَنَا بِهِ أَنْ قَالَ يَأْتِي الدَّجَالُ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْهِ أَنْ يَدْخُلَ نِقَابَ الْمَدِينَةِ بَعْضَ السَّبَاحِ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ يَوْمئِذٍ رَجُلٌ هُوَ خَيْرُ النَّاسِ أَوْ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّكَ الدَّجَالُ الَّذِي حَدَّثَنَا عَنْكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدِيثُهُ فَيَقُولُ الدَّجَالُ أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلْتُ هَذَا ثُمَّ أَحْيَيْتُهُ هَلْ تَشْكُونَ فِي الْأَمْرِ فَيَقُولُونَ لَا فَيَقْتُلُهُ ثُمَّ يُحْيِيهِ فَيَقُولُ حِينَ يُحْيِيهِ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَشَدَّ بَصِيرَةً مِنِّي الْيَوْمَ فَيَقُولُ الدَّجَالُ أَقْتُلُهُ فَلَا أُسَلِّطُ عَلَيْهِ .

MEDINA ODSTRANJUJE OLOŠ (NEVALJALCE)

1883. PRIČAO NAM JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, a ovome Sufjan prenoseći od Muhameda b. Munkedira, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan beduin i zakleo se na islam. Sutra ujutro došao je uzrujan i rekao: “Raskini mi zakletvu!” Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to nije učinio, već je rekao: “Medina je kao kovački mijeh; ona istiskuje iz sebe ološ, a čuva ono što je u njoj dobro.”

1884. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu‘be, prenoseći od Alija b. Sabita, on od Abdullaha b. Jezida, koji je rekao:

Čuo sam Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da govori: – Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao na Uhud, neki ljudi od njegovih drugova vratili su se natrag (dezertirali), pa je jedna grupa (pravovjernih boraca) rekla: “Ubit ćemo ih!”, a druga je rekla: “Nećemo ih ubiti!” Potom je objavljeno: “Zašto ste se vi u vezi s dvoličnjacima podijelili u dvije skupine?”¹

Zatim je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Medina odstranjuje takve ljude kao što vatra istiskuje (odstranjuje) iz željeza što ne valja (trosku).”

بَابُ الْمَدِينَةِ تَنْفِي الْخَبَثِ

١٨٨٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ النَّبِيَّ ﷺ فَبَايَعَهُ عَلَى الْإِسْلَامِ فَجَاءَ مِنَ الْعَدُوِّ مُحْمُومًا فَقَالَ أَقْلِنِي فَأَبَى ثَلَاثَ مَرَارٍ فَقَالَ الْمَدِينَةُ كَالْكَبِيرِ تَنْفِي خَبَثِهَا وَيَنْصَعُ طَيِّبُهَا.

١٨٨٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى أُحُدٍ رَجَعَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَتْ فِرْقَةٌ نَقَتْلُهُمْ وَقَالَتْ فِرْقَةٌ لَا نَقْتُلُهُمْ فَتَرَلَّتْ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنِينَ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّهَا تَنْفِي الرِّجَالَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ خَبَثَ الْحَدِيدِ.

¹ Dalji prijevod 88-90. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “... Allah je njih okrenuo u nevjerovanje zbog onog što su zaradili. Da li ti želiš okrenuti na pravi put onoga koga je Allah okrenuo (u nevjerovanje)? Koga Allah okrene zabludi, ti mu nećeš naći (spasonosnog) puta.

Oni žele da ni vi ne vjerujete kao što ni oni ne vjeruju, pa da budete jednaki. Nipošto ne uzimajte između njih (sebi) prijatelje sve dok ne presele na Allahov put. A ako se oni okrenu (od Allahovog puta), uhvatite ih i ubijte ih gdje god ih nadete! Ne uzimajte od njih ni prijatelja ni pomagača, osim onih koji su se sklonili kod naroda s kojim ste vi sklopili ugovor, ili onih koji su vama došli, a teško im je boriti se protiv vas ili se boriti protiv svoga naroda. Da je Allah htio dao bi im vlast nad vama i oni bi se borili protiv vas. Ako se oni povuku od vas i ne stupe u borbu protiv vas, pa vam ponude mir, onda vam Allah nije ostavio put protiv njih (da se borite protiv njih).”

POGLAVLJE

1885. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhamed, rekavši da mu je saopćio Vehb b. Džerir, njemu njegov otac koji je čuo Junusa da prenosi od Ibn-Šihaba, on od Enesa, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je molio:

“Allahu moj! Podaj Medini bereket (blagoslov) dva puta veći od onog kakav si dao Mekki!”

Vehba (u drugom senedu) slijedi Usman b. Umer koji gornju izjavu prenosi od Junusa.

1886. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi se vraćao s putovanja i ugledao zidine Medine, potjerao svoju devu, a kada bi bio na drugoj jahaćoj životinji, gonio bi je brže iz ljubavi prema Medini.

VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, PREZIRAO JE DA SE OKOLICA MEDINE NAPUŠTA

1887. PRIČAO NAM JE Ibn-Selam da ga je obavijestio (Mervan b. Mu'avije) Fezari, prenoseći od Humejda Tavila, da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Benu-Seleme (pleme) je htjelo da se preseli bliže džamiji. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije volio da se okolica Medine napušta, pa je kazao: “Benu-Seleme! Zar ne mislite na vaše stope (korake) do džamije i nagradu za njih?”, pa su tamo ostali.

بَاب

١٨٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ بِالْمَدِينَةِ ضِعْفِي مَا جَعَلْتَ بِمَكَّةَ مِنَ الْبَرَكَةِ تَابِعَهُ عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ عَنْ يُونُسَ .

١٨٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَنَظَرَ إِلَى جُدْرَاتِ الْمَدِينَةِ أَوْضَعَ رَاحِلَتَهُ وَإِنْ كَانَ عَلَى دَابَّةٍ حَرَّكَهَا مِنْ حُبِّهَا .

بَاب كَرَاهِيَةِ النَّبِيِّ ﷺ أَنْ تُعْرَى الْمَدِينَةُ

١٨٨٧. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرَادَ بَنُو سَلَمَةَ أَنْ يَتَحَوَّلُوا إِلَى قُرْبِ الْمَسْجِدِ فَكَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُعْرَى الْمَدِينَةُ وَقَالَ يَا بَنِي سَلَمَةَ أَلَا تَحْتَسِبُونَ أَثَارَكُمْ فَأَقَامُوا .

POGLAVLJE

1888. PRIČAO NAM JE Musedded, prenoseći od Jahjaa, on od Ubejdullaha b. Omera, kome je saopćio Hubejb b. Abdu-Rahman prenoseći od Hafsa b. Asima, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ono između moje sobe i moga minbera je bašča od džennetskih bašči, a moj minber je nad mojim zdencem (u Džennetu).”

1889. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma‘il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: – Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, razboljeli su se Ebu-Bekr i Bilal. Kada bi Ebu-Bekra obuzela groznica, govorio bi:

“Svaki čovjek osvane među svojim ukućanima, a smrt mu je bliža od kaiša njegovih nanula.”

A kada bi groznica pustila Bilala, podigao bi svoj glas i izgovarao (stihove Bekra b. Galiba):

“Znajte! Želio bih znati da li ću prenoćiti još i jednu noć u dolini (Mekke), a oko mene izhir i dželil (trave)? Da li ću jednog dana doći vodama Midženne i da li će se ukazati Šamet i Tafil (brežuljci)?”

Zatim bi molio: “Allahu moj! Udalji od svoje milosti Šejbu b. Rebija, Utbu b. Rebija i Umejju b. Halefa, kao što su oni nas udaljili iz naše zemlje u zemlju kolere.”

Kasnije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovarao: “Allahu moj! Omili nam Medinu kao što si nam omilio Mekku ili još više! Allahu moj, podaj nam bereket u naše sa‘ove i naše muddove i učini nam je zdravom, a njenu groznicu prebaci u Džuhfu!”

باب

١٨٨٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضٍ .

١٨٨٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَوَعَكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ أَمْرٍ مُصَبِّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَذْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أَقْلَعَ عَنْهُ الْحُمَّى يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ يَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْ خِرْتُ وَجَلِيلٌ وَهَلْ أَرَدْتُ يَوْمًا مَيَّاهُ مَجَنَّةً وَهَلْ يَبْدُونَ لِي شَامَةً وَطَفِيلٌ .

قَالَ اللَّهُمَّ الْعَنْ شَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ كَمَا أَخْرَجُونَا مِنْ أَرْضِنَا إِلَى أَرْضِ الْوَبَاءِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَفِي مُدَّنَا وَصَحْحِهَا لَنَا وَانْقُلْ حُمَاهَا إِلَى الْجُحْفَةِ قَالَتْ وَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَهِيَ أَوْبَاءُ أَرْضِ اللَّهِ قَالَتْ فَكَانَ بَطْحَانٌ يَجْرِي نَجْلًا تَغْنِي مَاءُ آجِنَا .

- Došli smo u Medinu – rekla je Aiša – a ona je bila najzaraženija kolerom.
- Buthanom (dolinom) – rekla je ona – tekla je “nedžla” – mislila je ona na gorku vodu.¹

1890. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Halida b. Jezida, on od Seida b. Ebu-Hilala, ovaj od Zijada b. Eslema, a on od svoga oca, da je Omer, radijallahu anhu, molio:

“Allahu moj, podari mi šehidsku smrt na Tvom putu i podaj mi smrt u gradu Tvoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

Ibnu-Zurej‘ prenosi od Revha b. Kasima, on od Zijada b. Eslema, ovaj od svoje majke, a ona od Hafse, kćerke Omera, radijallahu anhu, da je izjavila: “Čula sam Omera gdje govori to isto.”

Hišam je izjavio, prenoseći od Zejda, on od svoga oca, a ovaj od Hafse, da je rekla: “Čula sam Omera, radijallahu anhu...”²

١٨٩٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شَهَادَةً فِي سَبِيلِكَ وَاجْعَلْ مَوْتِي فِي بَلَدِ رَسُولِكَ ﷺ وَقَالَ ابْنُ زُرَيْعٍ عَنْ رَوْحِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ سَمِعْتُ عُمَرَ نَحْوَهُ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصَةَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

1 Iz navedenih hadisa zaključuje se:

- beskrajna Ebu-Bekrova odanost islamu i Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Dok su najugledniji ashabi uzdisali za Mekom i njenom okolicom, Ebu-Bekr misli na smrt za koju musliman treba biti uvijek spreman;
- Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, blagosiljanje Medine je uslišeno, jer kolera je nije više harala, a Mekelije su je zavoljeli kao svoj rodni zavičaj;
- dozvoljeno je recitovati i pjevati pjesme koje bude estetske osjećaje i moralno oplemenjuju čovjeka;
- poželjno je Allaha moliti za zdravlje, napredak i sreću u životu i isticati dobre ljude kao primjer drugim;
- gajiti ljubav prema svome zavičaju je prirodna osobina ljudi koju ne treba suzbijati. Patriotizam je pozitivna strana čovjeka.

2 Želja Omera bila je uslišena: poginuo je kao šehid od uboda zatrovanog noža Ebu-Lu'lua, roba Mugire b. Šu'be, klanjajući sabah-namaz u Muhammedovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji u Medini u srijedu 25. zul-hidžeta 23. (644) godine. Omer je umro u 63. godini svoga života i ukopan je pokraj Ebu-Bekra, koji je ukopan neposredno do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الصَّوْمِ

POST

DUŽNOST POŠĆENJA RAMAZANA

I riječi Uzvišenog Allaha: “O vjernici, propisan vam je post kao što je bio propisan (i) onima prije vas, da biste bili bogobožni...”

1891. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Isma‘il b. Dža‘fer prenoseći od Ebu-Suhejla, on od svoga oca, ovaj od Talhe b. Ubejdullaha da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao jedan beduin raščupane kose i rekao:

– Allahov Poslaniče, obavijesti me o onome šta mi je Allah naredio od namaza?

– Pet (dnevni) namaza – kazao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – osim ako ti hoćeš još štogod dobrovoljno.

Zatim je beduin rekao: “Obavijesti me o onome šta mi je Allah odredio od posta?”

– Mjesec ramazan osim ako ti hoćeš nešto dobrovoljno – rekao je Muhammed, alejhis-selam.

– A obavijesti me o onome šta mi je Allah odredio od zekata? – ponovo je rekao beduin.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ga je o svim islamskim dužnostima.

– Tako mi Onoga – rekao je beduin – koji te počastio (poslanstvom), neću dodavati ništa dobrovoljno a neću ni umanjivati ništa od onoga što mi je Allah naredio.

بَابُ وُجُوبِ صَوْمِ رَمَضَانَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) .

١٨٩١ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثَائِرَ الرَّأْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَاذَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فَقَالَ الصَّلَوَاتُ الْخَمْسَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنَ الصِّيَامِ فَقَالَ شَهْرَ رَمَضَانَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنَ الزَّكَاةِ فَقَالَ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ قَالَ وَالَّذِي أَكْرَمَكَ لَا أَتَطَوَّعُ شَيْئًا وَلَا أَنْقُصُ مِمَّا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ أَوْ دَخَلَ الْجَنَّةَ إِنْ صَدَقَ .

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ako je istinu rekao, ući će u Džennet.”¹

1892. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma'il prenoseći od Ejžuba, on od Nafija, a ovaj od (Abdullaha) Ibni-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je Dan ašure i naredio da se on posti. Kada je naređeno pošćenje ramazana, Dan ašure je ostavljen i (Abdullah) Ibnu-Omer ga nije više postio, osim kada bi se to podudaralo s njegovim (uobičajenim) postom.”

١٨٩٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ
عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَامَ
النَّبِيُّ ﷺ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا فُرِضَ
رَمَضَانُ تَرَكَ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يَصُومُهُ إِلَّا أَنْ
يُؤَافِقَ صَوْمَهُ .

¹ Podijeljena su mišljenja učenjaka, koji post je muslimanima prvi propisan. Neki misle da je to post Ašure, a neki pošćenje po tri dana svakog mjeseca, jer je tako radio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, po svom preseljenju u Medinu. Po dolasku naredbe o pošćenju ramazana, muslimanima je dato pravo izbora da ih poste ili da mrse.

Obavezno pošćenje ramazana propisano je u mjesecu ša'banu 2. godine po Hidžri. Tako je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, postio devet ramazana. Šafi'ja i najveći broj učenjaka smatraju da je pošćenje ramazana prvi obavezno propisan post muslimanima. Hanefije smatraju da je prvi obavezni post muslimanima bio post Ašure i da je derogiran po dolasku naredbe o pošćenju ramazana.

Post je mnogostruko koristan za zdravlje, jača moral, a umanjuje histeričnost ljudi. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Omladinci, ko od vas ima mogućnosti, neka se ženi, a ko nije u mogućnosti, neka posti, jer je post sredstvo za ukroćivanje strasti.”

Historičari navode da je Ademu, alejhis-salam, bilo naređeno da posti bijele dane svakog mjeseca, a Musau dan Ašure.

Neki pisci navode da je i kršćanima bilo propisano da poste ramazan tako što će ostavljati jelo i piće u toku dana i neće imati intimne odnose sa ženama u ramazanu. Pošto je ramazan tada padao nekako za vrijeme vrućih dana, ljudima se post učinio težak i neizdržljiv, oni su ga prebacili u zimske dane i početak proljeća, povećavši ga još za 20 dana, kako bi se time oslobodili grijeha za učinjenu izmjenu.

Kurtubi navodi da je Katade rekao: “Narodima Musaa i Isaa Allah je propisao pošćenje ramazana. Zatim su njihovi svećenici dodali još deset dana. Kasnije se neki od uglednih svećenika razbolio i zavjetovao da će postiti još 10 dana, ako ozdravi. Po ozdravljenju zavjet je održao. Tako je njihov post bio pedeset dana. Nakon toga im je bilo teško postiti u danima vrućine, pa su post prebacili u zimske dane.”

1893. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Zijada b. Ebu-Habiba, kako mu je Irak b. Malik saopćio da ga je Urve obavijestio prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da su Kurejšije u predislamsko doba postili Ašuru, pa je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se taj dan posti, dok nije naređen ramazan, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko hoće, neka ga (i dalje) posti, a ko neće, neka ne posti.”²

VAŽNOST POSTA

1894. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ebu-Zinada, ovaj od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Post je štitnik (pokrivač), pa neka postač ne čini sramotna (spolno općenje) i ružna djela, a ako ga kogod napadne ili počne grditi, neka mu dva puta kaže: “Ja postim!”

– Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, zadah iz usta postača sigurno je kod Allaha bolji od mirisa mošusa.

– Postač ostavlja svoje jelo, svoje piće i svoju požudu (strast) – kaže Allah – radi Mene. Post je Moj i Ja za njega posebno nagrađujem, a za svako dobro djelo ima deseterostruka nagrada.³

١٨٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ عِرَاكَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا كَانَتْ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِصِيَامِهِ حَتَّى فُرِضَ رَمَضَانُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرْ.

بَابُ فَضْلِ الصَّوْمِ

١٨٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الصِّيَامُ جُنَّةٌ فَلَا يَرُفُثُ وَلَا يَجْهَلُ وَإِنْ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِ الصَّيَامِ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا.

2 Ibnu-Abbas je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu i vidio da na Dan ašure poste Jevreji, govoreći: ‘Ovo je dobar dan, dan u kome je Allah spasio Izraeliđane od progona njihovih neprijatelja iz Egipta, pa ga je Musa zato i postio.’”

– Pa mi smo preći da ga postimo – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

3 Na moralan i uredan život musliman je uvijek obavezan, a posebno u danima posta. U postu ne može biti pretvaranja, kao u drugim poslovima, i zato ga Allah i prisvaja sebi i obećava nagradu mnogo veću od ostalih pobožnih djela. Treba imati na umu da se ovdje ne radi samo o ustezanju od jela i pića nego i od svih nevaljanih djela i ružnih riječi.

Pobožni ljudi smatraju da je post četverovrstan: post širokih narodnih masa, post opće dobrih ljudi, post izvanredno pobožnih ljudi i post posebno Bogom odabranih ljudi.

Post prve grupe je obično pošćenje od jela, pića i spolnog općenja, post druge grupe je čuvanje još organa tijela od akcija i poslova vjerom zabranjenih, post trećih je ustezanje od spominjanja bilo čega osim Allaha i robovanja bilo čemu mimo Njega, i post četvrtih je ustezanje od svega drugog osim Allaha i takvi će pravo mršenje osjetiti tek kada se susretnu s Njim.

POST BRIŠE GRIJEHE

1895. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Džami* prenoseći od Ebu-Vaila, on od Huzejfe koji je rekao da je Omer, radijallahu anhu, upitao: “Ko je upamtio izjavu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o smutnji (neredu)?”

– Ja sam ga čuo – rekao je Huzejfe – kako govori: “Smutnja za čovjeka može biti u njegovim ukućanima, u njegovoj imovini i u njegovom susjedu, a pokriva je redovno obavljanje namaza, post i dijeljenje zekata.

– Ne pitam za to – rekao je Omer – nego pitam za nered koji će se zatalasati kao što se zatalasa more.

– Ispred toga su zasada zaključana vrata – odgovorio je Huzejfe.

– Pa hoće li se ona (normalno) otvoriti ili (morati) razbiti? – upitao je Omer.

– Razbit će se – odgovorio je Huzejfe.

– Najprikladnije je da se ona neće više zatvoriti do Sudnjeg dana – rekao je Omer.

– Kasnije smo rekli Mesruku: “Pitaj Huzejfu, je li Omer znao, koja su to vrata?”

Mesruk ga je pitao, i on mu je rekao: “Da, kao što je dobro znao da je prije sutrašnjeg dana noć.”

بَابُ الصَّوْمِ كَفَّارَةً

١٨٩٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا جَامِعٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ يَحْفَظُ حَدِيثًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْفِتْنَةِ قَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تُكْفَرُهَا الصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ قَالَ لَيْسَ أَسْأَلُ عَنْ ذِهِ إِنَّمَا أَسْأَلُ عَنْ الَّتِي تَمُوجُ كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ قَالَ وَإِنَّ دُونَ ذَلِكَ بَابًا مُغْلَقًا قَالَ فَيُفْتَحُ أَوْ يُكْسَرُ قَالَ يُكْسَرُ قَالَ ذَاكَ أَجْدَرُ أَنْ لَا يُغْلَقَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَقُلْنَا لِمَسْرُوقٍ سَلُهُ أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ مِنَ الْبَابِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ نَعَمْ كَمَا يَعْلَمُ أَنَّ دُونَ غَدِ اللَّيْلَةِ .

POSTAČIMA PRIPADAJU (DŽENNETSKA VRATA) "REJJAN"

1896. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, ovome Ebu-Hazim prenoseći od Sehla, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

– Na Džennetu imaju jedna vrata koja se nazivaju "Rejjan" (što gasi žeđ) kroz koja će na Sudnji dan ulaziti postači. Osim postača na njih neće više niko ulaziti.

Pitat će se: "Gdje su postači?" Oni će ustati i osim njih na ta vrata neće više niko ući. Kada postači uđu, vrata će se zaključati i na njih neće više niko ući.¹

1897. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ma'n, a ovome Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko na Allahovom putu žrtvuje "u dvoje" (od svoga dobra), vikne se sa svih vrata Dženneta: "Božiji robe, to je veliko dobro! Ako je bio od onih koji su redovno obavljali (farz i nafil) namaze, pozvat će se sa namaskih vrata; borci za vjeru, pozvat će se sa boračkih vrata, a postači sa vrata Rejjan (koja gasi žeđ). Oni koji su davali milostinju, bit će pozvani sa vrata milostinje."

– Allahov Poslaniče, žrtvovao bih za tebe i oca i majku, rekao je Ebu-Bekr, radijallahu anhu.

بَابُ الرِّيَّانِ لِلصَّائِمِينَ

١٨٩٦. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ الرِّيَّانُ يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ يُقَالُ أَتَيْنَ الصَّائِمُونَ فَيَقُومُونَ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ.

١٨٩٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ نُودِيَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرِّيَّانِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي

¹ U hadisima se ističe da na Džennetu ima osam glavnih vrata i još drugih vezanih za pojedine poslove ljudi. Tako se spominju: vrata Muhammedova, vrata Allahove milosti, pa vrata oprosta koja su otvorena od pojave svijeta, a zatvorit će se nakon propasti svijeta, zatim vrata hadža, 'umre, zekata, vrata ljudi koji su savladivali svoju srdžbu, vrata ljudi koji će u Džennet ući bez polaganja računa za svoj rad i još mnoga druga.

El-Adžuri bilježi da je Ebu-Hurejra rekao: "Na Džennetu imaju vrata koja se zovu 'Vrata duha-namaza' – jutarnji namaz. Na Sudnjem danu će se zovnuti: 'Gdje su oni koji su redovno obavljali duha-namaz? Ovo su vam vrata za Džennet, pa ulazite!'"

U djelu *El-Firdevs* zabilježeno je da je Ibnu-Abbas prenio izjavu da na Džennetu imaju "Vrata radosti" za one koji su davali djeci poklone, brinuli se za njih, činili ih radosnim.

Ljudi se, dakle, dijele po vrstama svojih korisnih djela za koja imaju sve posebni ulazi u Džennet.

Sretan je onaj koji bude prozvan sa tih svih vrata i da li će iko biti prozvan sa njih svih?

– Da – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i nadam se da si ti od njih.¹

DA LI SE KAŽE RAMAZAN ILI MJESEC RAMAZAN I MIŠLJENJE DA JE I JEDNO I DRUGO DOZVOLJENO

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko je ispostio ramazan...” i “... ne činite prije ramazana...”

1898. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma‘il b. Dža‘fer prenoseći od Ebu-Suhejla, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada dođe ramazan, otvore se vrata Dženneta...”

1899. PRIČAO MI JE Jahja b. Bukejr i rekao da mu je saopćio Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, kojeg je obavijestio Ibnu-Ebu-Enes, oslobođeni rob Tejmija, kako je njegov otac izjavio da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje govori da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada nastupi mjesec ramazan, otvore se sva nebeska vrata, a zatvore džehennemska i šejtane (satane) povežu u lance.”²

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلَى مَنْ دُعِيَ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ
مِنْ ضَرُورَةٍ فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ
كُلُّهَا قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ .

بَابُ هَلْ يُقَالُ رَمَضَانُ

أَوْ شَهْرُ رَمَضَانَ وَمَنْ رَأَى كُلَّهُ وَاسِعًا

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ وَقَالَ لَا تَقْدَمُوا
رَمَضَانَ .

١٨٩٨ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ
عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فَتُحْتَفَتُ
أَبْوَابُ الْجَنَّةِ .

١٨٩٩ . حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي
اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ
أَبِي أَنَسٍ مَوْلَى التَّيْمِيِّ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ
أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فَتُحْتَفَتُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ
وَتُغْلَقُ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَتُسَلِّسُ الشَّيَاطِينُ .

1 Pod žrtvovanjem “u dvoje” od svoje imovine misli se: ko podijeli milostinju makar dva novčića, dva hajvančeta i ma kakva dva istovjetna svoja predmeta, ili učini dobra dva različita čina kao što su namaz i post i njima slično. Zabilježeno je da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko izdržava dvije kćerke, dvije svoje sestre, dvije tetke, bilo po ocu ili majci ili dvije nene, bit će sa mnom u Džennetu.”

Za pravoavljanje obavljanje namaza potrebno je prethodno angažovanje i žrtvovanje imovine za nabavku solidne odjeće, pa i za nabavku hrane, kojom se pospješuje tjelesna energija i čuva zdravlje. To je upravo žrtvovanje “u dvoje” i trošenje “u dvoje” svoje imovine. Takav je slučaj i s ostalim vjerskim obredima.

2 Smisao navedenog hadisa prenesen je i u drugim verzijama. Nesai i Ibnu-Madže u svojim *Sunenima* sa senedom navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Allah je propisao pošćenje ramazana, ja sam vam preporučio obavljanje dobrovoljnih noćnih namaza. Ko posti ramazan, klanja noćne nafile, vjerujući i računajući na Allahovu nagradu, oslobodit će se grijeha kao na dan kada ga je majka rodila.”

Haris b. Ebu-Usame u svom *Musnedu* zabilježio je da je Selman Farisi rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao nam je govor zadnji dan šabana i rekao:

1900. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba koga je obavijestio Salim da je (Abdullah) Ibnu-Omer, radijallahu anhumā, rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: “Kada vidite mladač (ramazana), postite, a kada ga (opet) vidite, prestanite! A ako on bude zastrt oblakom, odredite ga (računanjem)!”

Drugi (osim Jahjaa b. Bukejra) prenosi od Lejsa kome je pričao Ukajl i Junus: “... za mladač ramazana...”³

١٩٠٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَافْطَرُوا فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَقْدَرُوا لَهُ وَقَالَ غَيْرُهُ عَنْ اللَّيْثِ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ وَيُونُسُ لَهْلَالِ رَمَضَانَ.

“Ljudi, približio vam se veliki mjesec, mjesec blagoslova, sreće i napretka u kome se nalazi Lejletul-kadr, noć vrednija od hiljadu mjeseci. Allah vam je propisao da postite u njegovim danima, a klanjanje u njegovim noćima učinio vam je dobrovoljnim, da klanjate štogod dobrovoljnih namaza. Ko u njemu učini neko dobrovoljno dobro djelo, to će mu vrijediti kao 70 obavljenih obaveznih djela. A ko u njemu obavi jedno obavezno djelo, bit će kao onaj ko je obavio 70 obaveznih djela. Ramazan je mjesec strpljivosti, a nagrada za strpljivost je Džennet. To je mjesec međusobnog ispomaganja, mjesec u kome se dohoci i opskrba vjernicima povećaju. Ko dadne iftar (večeru) postaču, računa mu se kao da je oslobodio roba i još će biti oslobođen manjih (prema Allahu) učinjenih grijeha.

– Allahov Poslaniče – primijetio je neko od prisutnih – nema svako od nas mogućnosti da dadne iftar?

– Allah daje gornju nagradu – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – i onome ko dadne postaču na ime iftara čašu mlijeka ili vode, ili makar jednu hurmu, a ko postača nahrani večerom, Allah mu oprašta sve manje učinjene grijehe prema Allahu i napojit će ga iz moga zdenca da neće više nikada osjećati žed, a imat će i nagradu kao taj postač, a da se tom postaču ništa od njegove nagrade neće umanjiti.

Početkom mjeseca ramazana Allah, dželle šanuhu, prosipa među ljude svoju milost, sredinom oprost manjih grijeha, a koncem opraštanje i onima koji su zaslužili džehennemsku vatru. Ko u njemu pomogne robu da se oslobodi, Allah će njega osloboditi od Džehennema.

Taberani je preko Ubade b. Samita naveo da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana ramazana rekao: “Došao vam je ramazan, mjesec u kome Allah daje svoj blagoslov, sreću i napredak svojim dobrim robovima, mjesec u kome Allah prosipa među ljude svoju milost, prihvata im molbe i oprašta grijehe, mjesec u kome Allah prati vaše utrkivanje na činjenju dobrih djela i s vama se pred melekima ponosi. Pokažite se prema Allahu s dobrim poslovima. Zaista je veliki nesretnik ko bude u ovom mjesecu lišen Allahove milosti.”

Taberani, opet, preko Ibnu-Abasa navodi, kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hoćete li da vas obavijestim o najodabranijim melekima?! To je Džibril, alejhis-selam. A o najodabranijim vjerovjesnicima?! To je Adem, alejhis-selam. A o najodabranijim danima?! To je petak. A o najodabranijim mjesecima?! To je mjesec ramazan. A o najodabranijoj noći? To je Lejletul-kadr. A o najodabranijoj ženi?! Merjem, kćerka Imranova.”

Nagrade u Džennetu upoređene su s ovozemaljskim materijalnim uživanjima samo da bude lakše shvatljivo, dok će stvarni život na drugom svijetu biti usklađen s uvjetima toga svijeta.

Izjava da se “otvore vrata Dženneta” je podstrek muslimanima za takmičenje u dobrim poslovima koji će nas dovesti do džennetskog uživanja; podstrek na pošćenje, redovno obavljanje namaza, učenje Kur’ana i činjenje drugih pobožnih djela s kojima se u danima ramazana lakše dobiva Allahova naklonost.

Post je kao pancir ili zastor što štiti postača od griješnja koje bi ga dovelo do odgovornosti i džehennemske kazne. To ima za posljedicu da se vrata Džehennema uz ramazan zatvore. Ljudi, ako žive u pobožnosti, nemaju grijeha i nema potrebe da se kažnjavaju niti ima potrebe da vrata Džehennema budu otvorena.

³ Završetak hadisa “fakduru lehu!” hanbelije shvataju da zadnji oblačni dan šabana treba postiti na ime prvog dana ramazana. Ibnu-Šurejh i Ibnu-Kutejbe, oslanjajući se na isti tekst, shvataju i da se mladač ramazana utvrdi računanjem ranijih mijena Mjeseca i kretanjem drugih zvijezda.

POŠĆENJE RAMAZANA S UVJERENJEM DA JE TAJ POST OBLIGATAN, RAČUNAJUĆI (NA ALLAHOVU NAGRADU)

Aiša, radijallahu anha, prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Bit će proživljeni u skladu s njihovim namjerama.”

1901. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, ovome Jahja prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ko Lejletul-kadr provede u pobožnosti, vjerujući i računajući (samo na Allahovu nagradu), oprost će mu se ranije učinjeni grijesi, a ko isposti ramazan, vjerujući u njegovu obaveznost i računajući samo na Allahovu nagradu, opraštaju mu se njegovi ranije počinjeni grijesi.”

بَابُ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا وَنِيَّةً

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ يُبْعَثُونَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ .

١٩٠١ . حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

Najveći broj pravnikâ Hidžaza, Iraka, Sirije, zatim Malik, Šafija, Evza'i, Sevri, Ebu-Hanife i veliki broj priznatih muhaddisa, osim imama Ahmeda, tvrde da je post obavezan i punovažan samo sa videnjem mladaka za ramazan, pravednim svjedočenjem, a u slučaju oblačnosti s ispunjenjem 30 dana šabana.

U knjizi hanefijskog pravca *El-Kin'je*, navodi se: “Nije zabranjeno osloniti se na mišljenje astronoma. Ibnu-Mukatil preneseno je mišljenje nekih učenjaka: ‘Nema štete pitati za mladak astronome i osloniti se na njihovo mišljenje kada je ono jednoglasno.’”

Završetak spomenutog hadisa iznijeli su drugi muhaddisi nešto preciznije. Abdur-Rezzak je prenio od Ejžuba, a on od Nafija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za mladak ramazana rekao: “Kada ga vidite postite, a kada ga ponovo vidite, prestanite s postom, a ako vam on bude zastrt oblakom odredite ga brojanjem 30 dana šabana!”

U hadiskoj zbirci Ebu-Davuda navedeno je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne činite ramazan na dan-dva prije videnja mladaka ramazana, osim ako se to poklapa s pošćenjem koje je neko od vas uobičajio postiti. Zapostite ramazan kada vidite mladak, a prekinite post kada ga opet vidite (za ševal). Kada vam on bude zastrt oblakom, tada nimirite 30 dana, a potom prestanite postiti. A mjesec inače ima dvadeset i devet dana.”

Postiti neposredno pred ramazan 1-2 dana ili neposredno iza ramazana nije dozvoljeno zbog toga da široke mase ne bi to jednog dana prihvatile kao redovan obavezni post i priključivali ga postu ramazana, kao što su to činili raniji narodi. Osim toga, postiti neprekidno više od mjeseca je mučenje samog sebe, što Allah, dželle šanuhu, ne traži od svojih robova. Post izvan dana ramazana je preporučljiv, ali u određenim vremenskim razmacima.

Abdullah b. Omer postio je mjesec šaban osim zadnjeg njegovog dana. Tako on uoči ramazana obavezno ne bi postio.

VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, BIO JE NAJDAREŽLJIVIJI U RAMAZANU

1902. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ibrahim b. Sa'd kojeg je obavijestio Ibn-Šihab, prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe da je (Abdullah) Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je (po činjenju dobra) najdarežljiviji od svijeta, a bio je opet najdarežljiviji u ramazanu, kada bi ga sretao Džibril, a Džibril, alejhis-selam, srećaše ga svake noći ramazana. Njemu bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio (recitovao) Kur'an i kada god bi ga susreo Džibril, alejhis-selam, on bi bio (po činjenju dobročinstva) darežljiviji od poslanog (kišnog) vjetra."

NEOSTAVLJANJE LAŽNOG GOVORA I POSTUPANJE PO NJEMU ZA VRIJEME POSTA

1903. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebi-Ijas, njemu Ibn-Ebi-Zi'b, ovome Seid Makburi prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko ne ostavi lažni govor i postupa po njemu (za vrijeme posta), Allah nema potrebe (ne želi da mu ga primi samo) zato što on ostavlja svoje jelo i svoje piće."¹

بَابُ أَجْوَدَ مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَكُونُ فِي رَمَضَانَ

١٩٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَلْقَاهُ كُلَّ لَيْلَةٍ فِي رَمَضَانَ حَتَّى يَنْسَلَخَ يَعْزِضُ عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ الْقُرْآنَ فَإِذَا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ.

بَابُ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فِي الصَّوْمِ

١٩٠٣. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ.

¹ U drugoj verziji istog hadisa navedeno je: "... i kloniti se svih grešnih poslova." U navedenom hadisu izričito je zabranjena laž, a u drugim još i ogovaranje, klevetanje i prenošenje tuđih riječi. Dobra djela mogu činiti i dobri i loši ljudi, a klonjenje od grešnih akata je odlika samo moralno pobožnih osoba.

DA LI POSTAČ, KADA BUDE GRĐEN, TREBA REĆI: "JA POSTIM!"

1904. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega obavijestio Hišam b. Jusuf prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koga je obavijestio Ata' prenoseći od Ebu-Saliha Zejjata, kako je on čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

Allah kaže: – Svaki posao pripada čovjeku osim posta. Post je Moj i ja za njega posebno nagrađujem. Post je štitnik. Kada neko od vas bude postio, neka ostavi spolno općenje i neka ne galami, a ako ga neko bude psovao ili se htio s njim tući, neka kaže: "Ja sam postač!" Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, zadah iz usta postača sigurno je kod Allaha bolji od mirisa mošusa. Postač ima dva veselja kojima se raduje: veseli se kada iftari i veselit će se svome postu kada bude susreo svoga Stvoritelja.¹

POST ONOGA KOJI SE BOJI SEBI (SVOM MORALU) OD NEŽENJENOSTI (LEDIČNOSTI)

1905. PRIČAO NAM JE Abdan, prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Ibrahima, a on od Alkame da je izjavio: – Išao sam s Abdullahom (b. Mes'udom), radijallahu anhu, i on reče: – Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on reče:

بَابُ هَلْ يَقُولُ إِنِّي صَائِمٌ إِذَا شُئِمَ

١٩٠٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ أَبِي صَالِحٍ الزِّيَّاتِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُ كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرَفُثْ وَلَا يَصُحَبْ فَإِنْ سَابَهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي امْرُؤٌ صَائِمٌ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصَوْمِهِ .

بَابُ الصَّوْمِ مَنْ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ الْعِزَّةَ

١٩٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَزْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَنْ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ

¹ Iftaru se obični smrtnici raduju što će se najesti i napiti i udovoljiti drugim ljudskim fizičkim potrebama, dok radost visoko moralnih i pobožnih ljudi je zbog toga što su uspješno izvršili svoju obavezu posta i druge vjerske dužnosti konkretnog dana, živeći u nadi da će tako moći nastaviti i sljedećeg, pa i drugog ramazana. Postač će biti osobito ponosan svojim postom, kada vidi da će za njega na Sudnjem danu dobiti neobično veliku nagradu. Ljudi visokog vjersko-moralnog života u danima posta su mirni, staloženi i bez galame, smijeha i beskorisnog razgovora. Hasan Basri, prolazeći uz ramazan pokraj grupe muslimana koji su se smijali, dobacio je: "Allah je ljudima dao ramazan kao polje da se na njemu utrkuju svojim dobrim djelima ka Allahovoj milosti i njegovom zadovoljstvu, pa neki uteknu i dođu do sreće, a drugi izostanu i budu na gubitku. Čudnovato je smijanje neozbiljnih u vrijeme kada dolaze do sreće oni koji čine dobro, a propadaju oni koji se bave besposlicom."

“Ko je (materijalno) mogućan za brak, neka se ženi, jer to jače utiče na obaranje pogleda (prema zemlji) i najsigurnije zaštićuje spolni život (organ), a onaj koji nije u mogućnosti, neka posti, jer mu je post jedna vrsta štita.”²

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “KADA VIDITE MLAĐAK (RAMAZANA) POSTITE, A KADA GA VIDITE (DRUGI PUT) PRESTANITE POSTITI!”

Sile (b. Zufer), prenoseći od Ammara, rekao je: “Ko posti sumnjivi dan, on pokazuje neposlušnost Ebul-Kasimu, sallallahu alejhi ve sellem.”³

1906. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo ramazan i rekao:

“Ne postite dok ne vidite mlađak (ramazana), a ne prestajte postiti dok ga opet ne vidite. A kada vam on bude zastrt oblakom, odredite ga (odbrojavanjem šabana)!”

وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ إِذَا رَأَيْتُمُ الْهَلَالَ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَافْطَرُوا

وَقَالَ صِلَّةٌ عَنْ عَمَّارٍ مِّنْ صَامٍ يَوْمَ الشَّكِّ فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ ﷺ .

١٩٠٦ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ رَمَضَانَ فَقَالَ لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهَلَالَ وَلَا تُفْطَرُوا حَتَّى تَرَوْهُ فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ .

2 Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dozvoljeno je upotrebljavati sredstva koja umanjuju strastvenost kod ljudi;
- post smanjuje nagon strastvenosti;
- stupanje u brak je sunnet za osobe umjerenog seksualnog nagona. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ženite se, plodite se, množite se, a ja ću se s vama na Sudnjem danu ponositi pred drugim narodima.” Brak je vadžib za osobe sa jače razvijenim seksualnim nagonom, a pokuđen osobama koje znaju da ne mogu udovoljavati seksualnim potrebama svog bračnog druga.

3 Izjavu Silea b. Zufera donio je i Tirmizi u ovoj verziji: “Bili smo kod Ammara b. Jasira i on nam je donio pečenu ovcu i rekao: ‘Jedite!’ Neki se čovjek povukao na stranu i rekao da posti, pa je Ammar kazao: ‘Ko posti ovaj dan u koji se sumnja, je li on posljednji dan šabana ili prvi dan ramazana, on je neposlušan Ebul-Kasimu (Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem).’” Sumnjivi dan (jevmi šek) je dan za koji se samo misli da je prvi dan ramazana, ali se viđenje mladaka nije moglo dokazati.

Ebu-Hanife smatra da nije zabranjeno postiti sumnjivi dan na ime (nafile). Ovo je stav još: Evza‘ija, Lejsa b. Sa‘da, Ahmeda, Ishaka, Omera, Alije, Enesa, Ebu-Hurejre i još ponekih ashaba. Esma bint Ebu-Bekra postila ga je kao nafilu.

1907. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Abdullaha b. Dinara, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mjesec je 29 noći i ne postite dok ne vidite mladak, a ako vam bude zastrt oblakom, upotpunite (šaban) broj od 30 (dana).”

1908. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od Džebele b. Suhajma da je rekao: Čuo sam (Abdullaha) Ibnu-Omera, radijallahu anhum, gdje kaže: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Ovaj mjesec je ovoliko (10 dana) i ovoliko (10 dana), a u trećem (pokazivanju rukom) savio je palac (9 dana).”

1909. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Muhammed b. Zijad rekavši da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje govori: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Zapostite kad vidite mladaka, i prestanite postiti kada ga vidite, a ako vam on bude zastrt oblakom, upotpunite šaban 30 dana.”

1910. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibnu-Džurejdža, on od Jahjaa b. Abdullaha b. Sajfija, ovaj od Ikreme b. Abdur-Rahmana, a on od Ummi-Seleme, radijallahu anha, da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uz zakletvu povukao jedan mjesec od svojih žena i kada je prošlo 29 dana došao je (ženama), pa mu je rečeno: “Ti si se zakleo da nećeš ulaziti (ženama) mjesec?” – Poneki mjesec je uistinu 29 dana – rekao je on.

١٩٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً فَلَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ .

١٩٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ ابْنِ سُهَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا وَخَنَسَ الْإِبْهَامَ فِي الثَّلَاثَةِ .

١٩٠٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ صُومُوا لِرُؤْيَيْهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَيْهِ فَإِنْ غُبِيَ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا عِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ .

١٩١٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ آلَى مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا فَلَمَّا مَضَى تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ يَوْمًا غَدَا أَوْ رَاحَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ حَلَفْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا .

1911. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uz zakletvu se povukao od svojih žena, a bijaše ga noga (ranjena) već preboljela, pa je ostao 29 noći na balkonu (verandi), a potom sišao (u prizemlje).”

– Allahov Poslaniče – rekle su mu – povukao si se od žena na jedan mjesec?

– Ovaj mjesec je 29 (dana) – rekao je on.

DVA BAJRAMSKA MJESECA SE NE UMANJUJU

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Ishak je izjavio: “Kada i bude koji od njih umanjen, nagrada je neumanjena.”

Muhamed kaže:

“Ramazan i zul-hidže ne mogu se sastati (u godini) budući da su oba umanjena.”

1912. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir koji je čuo Ishaka b. Suvejda da prenosi od Abdur-Rahmana b. Ebi-Bekra, on od svoga oca, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a preko drugog seneda, kazivao mi je Musedded, njemu prenio Mu'temir od Halida Hazzaija, ovome Abdur-Rahman b. Ebi-Bekr od svoga oca, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Dva mjeseca se ne umanjuju: bajramska dva mjeseca – ramazan i zul-hidže.”¹

١٩١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ نِسَائِهِ وَكَانَتْ انْفَكَّت رِجْلُهُ فَأَقَامَ فِي مَشْرَبَةٍ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ .

بَابُ شَهْرَا عِيدٍ لَا يَنْقُصَانِ

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِسْحَاقُ وَإِنْ كَانَ نَاقِصًا فَهُوَ تَمَامٌ وَقَالَ مُحَمَّدٌ لَا يَجْتَمِعَانِ كِلَاهُمَا نَاقِصٌ .

١٩١٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ إِسْحَاقَ بْنَ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَحَدَّثَنِي مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ شَهْرَانِ لَا يَنْقُصَانِ شَهْرًا عِيدٍ رَمَضَانَ وَذُو الْحِجَّةِ .

¹ Ahmed u svom *Musnedu* isti hadis iznosi preciznije u ovoj verziji: “Dva mjeseca ne mogu biti umanjena (u istoj godini). U svakom od njih je Bajram, a to su ramazan i zul-hidže.”

Raznolika su tumačenja ovog hadisa. Jedni učenjaci smatraju da u jednoj godini ne mogu biti ramazan i zul-hidže smanjeni na 29 kalendarskih dana, drugi rezonuju da nagrade za učinjena djela ne mogu biti umanjene u obadva mjeseca: kome nije bilo suđeno da obavi hadž i da za njega dobije Allahovu nagradu, on je postio ramazan za što će dobiti neumanjenu nagradu za post.

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: "MI NE PIŠEMO I NE RAČUNAMO"

1913. PRIČAO NAM JE Adem, kome je saopćio Šu'be, njemu Esved b. Kajs, a ovome Seid b. Amr, kako je čuo (Abdullaha) Ibnu-Omera, radijallahu anhum, da prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:
"Mi smo nepismen narod: ne pišemo i ne računamo (astronomskom metodom). Mjesec je ovoliko i ovoliko", tj. jednom 29, a jednom 30 dana.

RAMAZAN SE NE MOŽE NIKAKO UNAPRIJED POMAKNUTI POŠĆENJEM JEDNOG ILI DVA DANA

1914. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, a ovome Jahja b. Ebi-Kesir prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:
"Ne može niko od vas pomicati ramazan unaprijed ranijim pošćenjem jednog ili dva dana, osim onaj koji posti svoj uobičajeni post, pa neka posti i taj dan!"¹

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ

١٩١٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ ابْنُ قَيْسٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِنَّا أُمَّةٌ أُمِّيَّةٌ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ الشَّهْرَ هَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي مَرَّةً تِسْعَةً وَعِشْرِينَ وَمَرَّةً ثَلَاثِينَ .

بَابُ لَا يَتَقَدَّمُ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ وَلَا يَوْمَيْنِ

١٩١٤. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمَهُ فَلْيَصُمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ .

¹ Mekruh je zapaštati na dan-dva prije ramazana i tako neposredno nastaviti pošćenje ramazana. Davud smatra da post tih dana nije punovažan, pa makar se on podudara s postom koji je čovjek uobičavao postiti. Jedna grupa učenjaka smatra da pošćenje tih dana kao nafila-post nije dozvoljeno, osim ako ih je postač ranije uobičajao u drugim mjesecima. Ovo je mišljenje preneseno od Omera, Alije, Ammara, Huzejfe, Ibn-Mes'uda, Ša'bija, Neha'ija, Hasana Basrija i Šafije.

Ikrime je rekao: "Ko posti sumnjivi dan, on griješi prema Allahu i Njegovom Poslaniku."

Prenosi se da su Aiša i njena sestra Esma postile ovaj dan. Aiša je rekla: "Draže mi je postiti sumnjivi dan šabana, nego mrsiti prvi dan ramazana." Ovo mišljenje dijele još: Lejs, Evza'i, Ebu-Hanife, Ahmed i Ishak. Ibn-Munzir navodi da su Ata', Omer b. Abdul-Aziz i Hasan Basri smatrali: "Ako vjernik naumi noću da će sutra postiti na ime prvog dana ramazana, i sutradan, ujutro ili krajem dana, sazna za mladak, taj dan vrijedi mu kao punopravni prvi dan posta ramazana." Ovo je stav još: Sevrija, Evza'ija i Ebu-Hanife.

U *Sunenima* je zabilježeno da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne postite, kada nastupi druga polovina šabana!" Na osnovu ovoga imperativa i hadisa koji je Buharija iznio, Ruvejjenai, pripadnik šafijskog mezheba, smatra haramom postiti zadnji 1 ili 2 dana šabana, nastavljajući potom neposredno pošćenje ramazana.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“DOZVOLJENO VAM JE DA SE U SVAKOJ NOĆI POSTA PRIBLIŽAVATE SVOJIM ŽENAMA. ONE SU VAŠA ODJEĆA, A VI STE NJIHOVA ODJEĆA (ZAŠTITA). ALLAH JE ZNAO DA STE VI SEBE VARALI PA JE PRIMIO VAŠE POKAJANJE I OPROSTIO VAM. SADA IM PRILAZITE (NOĆU) I TRAŽITE ONO ŠTO VAM JE ALLAH PROPISAO!”

1915. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Beraa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Kada bi koji od drugova Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, postio (početkom objave posta) i nastupio iftar, a on zaspao prije nego bi večerao, on ne bi te noći više jeo, a ni sutrašnji dan dok ne nastupi večer. Tako je Kajs b. Sirme Ensari postio, i kada je bilo vrijeme iftara, došao je svojoj ženi i rekao joj: “Ima li kod tebe šta za jelo?”

– Nema – kazala je ona – ali ću otići da ti potražim.

On je toga dana radio, pa ga je savladao san. Kasnije mu je došla njegova žena i kada ga je vidjela (da spava) rekla je: “Tebi ne uspije!” Oko pola narednog dana on se onesvijestio.

To je kasnije spomenuto Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je objavljen ovaj ajet:

“Dozvoljeno vam je svake ramazanske noći spolno općiti s vašim ženama...” čemu su se oni veoma obradovali. A objavljeno je i: “... Jedite i pijte dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca...”²

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ (أَحَلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصَّيَامِ الرَّفَثَ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ)

١٩١٥. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ صَائِمًا فَحَضَرَ الْإِفْطَارُ فَنَامَ قَبْلَ أَنْ يُفْطِرَ لَمْ يَأْكُلْ لَيْلَتَهُ وَلَا يَوْمَهُ حَتَّى يُمَسِّيَ وَإِنْ قَيْسَ بْنِ صَرْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ كَانَ صَائِمًا فَلَمَّا حَضَرَ الْإِفْطَارُ أَتَى امْرَأَتَهُ فَقَالَ لَهَا أَعِنْدَكَ طَعَامٌ قَالَتْ لَا وَلَكِنْ أَنْطَلِقُ فَأَطْلُبُ لَكَ وَكَانَ يَوْمُهُ يَعْمَلُ فَعَلَبَتُهُ عَيْنَاهُ فَجَاءَتْهُ امْرَأَتُهُ فَلَمَّا رَأَتْهُ قَالَتْ خَيِّبَتْ لَكَ فَلَمَّا انْتَصَفَ النَّهَارُ غَشِيَ عَلَيْهِ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ أَحَلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصَّيَامِ الرَّفَثَ إِلَى نِسَائِكُمْ فَفَرَحُوا بِهَا فَرَحًا شَدِيدًا وَنَزَلَتْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ .

2 Supruga Kajsova donijela je svom mužu večeru, kada je on bio od umora već zaspao. Ona ga je probudila ali on nije htio jesti, smatrajući da poslije spavanja nije dozvoljeno jesti. Posteći bez večere i bez ručka, on se sutradan onesvijestio i uz velike muke dočekao večeru toga dana.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "... I JEDITE I PIJTE DOK VAM NE BUDE JASAN BIJELI KONAC OD CRNOG KONCA OD ZORE, ZATIM NASTAVITE POST DO NOĆI..."¹

Ovo je Bera' prenio (navedeni hadis) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1916. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Hušejm, ovoga obavijestio Husajn b. Abdur-Rahman prenoseći od Ša'bija, on od Adijja b. Hatima, radijallahu anhu, da je rekao:

– Kada je objavljeno: "Dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca", uzeo sam crni i bijeli konac i stavio pod jastuk. Noću sam ih gledao i nisam mogao razlikovati. Sutra ujutro došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu iznio a on reče:

"To je samo crnina noći i bjelina dana."

1917. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, njemu Ibnu-Ebi-Hazim prenoseći od svoga oca, a on od Sehla b. Sa'da..., a preko drugog seneda, pričao nam je Seid b. Ebi-Merjem, rekavši da mu je saopćio Ebu-Gassan Muhamed b. Mutarrif, a njemu Ebu-Hazim prenoseći od Sehla b. Sa'da, da je izjavio:

– Objavljeno je: "I jedite i pijte dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca...", a nije bilo još objavljeno "od zore", pa kada bi neko htio postiti, svezao bi za svoju nogu bijeli i crni konac i jeo bi dok mu ne bi njihove boje postale jasne. Tada je Allah još objavio: "Od zore". Tada su – kaže Sehl – oni shvatili da se time mislilo samo na noć i dan.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ)

فِيهِ الْبَرَاءُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

١٩١٦. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنِي حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ عَمَدْتُ إِلَى عِقَالِ أَسْوَدَ وَإِلَى عِقَالِ أَبْيَضَ فَجَعَلْتُهُمَا تَحْتِ وَسَادَتِي فَجَعَلْتُ أَنْظُرَ فِي اللَّيْلِ فَلَا يَسْتَيِّنُ لِي فَعَدَوْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّمَا ذَلِكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَبَيَاضُ النَّهَارِ .

١٩١٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ أَنْزَلْتُ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ وَلَمْ يَنْزَلْ مِنَ الْفَجْرِ فَكَانَ رَجَالٌ إِذَا أَرَادُوا الصَّوْمَ رَبَطَ أَحَدُهُمْ فِي رِجْلِهِ الْخَيْطَ الْأَبْيَضَ وَالْخَيْطَ الْأَسْوَدَ وَلَمْ يَزَلْ يَأْكُلُ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُ رُؤْيَاهُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ بَعْدُ مِنَ الْفَجْرِ فَعَلِمُوا أَنَّهُ إِنَّمَا يَعْنِي اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ .

¹ Dalji prijevod navedenog 187. ajeta poglavlja El-Bekare glasi: "Ne prilazite im, dok se zadržavate u džamijama (u itikafu). To su Allahove granice (propisi), pa im se ne približavajte! Tako Allah objašnjava ljudima svoje znakove da bi oni bili bogobojažni."

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “NEKA VAS NIPOŠTO NE OMETA EZAN BILALA OD VAŠEG SEHURA (NOĆNOG RUČKA)”

1918, 1919. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma‘il, prenoseći od Usame, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, on od Ibnu-Omera i Kasima b. Muhameda koji su prenijeli od Aiše, radijallahu anha, kako je Bilal učio ezan noću i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jedite i pijte dok ne zauči ezan Ibnu-Ummi-Mektum (Amr b. Kajs), jer on ne uči ezan, dok se zora ne pojavi.”

– A između njihovih ezana bilo je toliko – kaže Kasim – da se popne ovaj, a siđe onaj.

ODGAĐANJE SEHURA (DO PRED ZORU)

1920. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejdullah, njemu Abdul-Aziz b. Ebi-Hazim prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa‘da, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ručavao sam kod svojih ukućana, a potom žurio da stignem (klanjati sabahski) namaz s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.”

KOLIKO JE VRIJEME IZMEĐU SEHURA I SABAHSKOG NAMAZA

1921. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, a ovome Katade prenoseći od Enesa, on od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ručavali smo (ponekad) s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim je ustajao da klanja namaz.”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَا يَمْنَعُكُمْ مِنْ سَحُورِكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ

١٩١٨-١٩١٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَالْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ بِلَالَ كَانَ يُؤَذِّنُ بَلِيلٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَإِنَّهُ لَا يُؤَذِّنُ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ قَالَ الْقَاسِمُ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ أَذَانِهَا إِلَّا أَنْ يَرْقَى ذَا وَيَنْزِلَ ذَا.

بَابُ تَأْخِيرِ السَّحُورِ

١٩٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَتَسَحَّرُ فِي أَهْلِي ثُمَّ تَكُونُ سُرْعَتِي أَنْ أُدْرِكَ السُّجُودَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

بَابُ قَدْرِكُمْ بَيْنَ السَّحُورِ وَصَلَاةِ الْفَجْرِ

١٩٢١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَسَحَّرْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالسَّحُورِ قَالَ قَدْرُ خَمْسِينَ آيَةً.

- Koliko je bilo (vremena) – upitao sam – između (sabahskog) ezana i sehura?
- Koliko (se može proučiti) 50 ajeta (srednje dužine) – odgovorio je Zejd b. Sabit.¹

BLAGOSLOVLJENOST SEHURA, ALI ON NIJE OBAVEZAN

Naime, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi su spajali post i nije spominjan sehur.

1922. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spajao post pa ga je spajao i svijet, što mu je bilo teško, pa im je on to zabranio.

- Ti spajaš post (ne jedući u noći) – rekli su ashabi.
- Ja nisam kao vi. Ja sam uvijek nahranjen i napojen
- odgovorio je.

1923. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebi-Ijas, njemu Šu'be, a ovome Abdul-Aziz b. Suhejb, rekavši da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kada je rekao:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Sehurite, jer u sehuru ima blagoslov (bereket)!”²

بَابُ بَرَكَةِ السَّحُورِ مِنْ غَيْرِ إِجَابٍ

لَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَصْحَابَهُ وَاصَلُوا وَلَمْ يُذَكَّرِ السَّحُورُ.

١٩٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَاصَلَ فَوَاصَلَ النَّاسُ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَتَنَاهُمْ قَالُوا إِنَّكَ تَوَاصِلُ قَالَ لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَظِلُّ أُطْعِمُ وَأُسْقِي.

١٩٢٣. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً.

¹ Arapi su dužinu vremena određivali i mjerili osim prema kretanju Sunca i Mjeseca još i prema pojedinim poslovima koji se mogu u njemu obaviti. Neki su za dužinu vremena između sehura i sabahskog ezana rekli da je bila koliko se može ovca pomusti.

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- vrijeme između ručka (sehura) i sabah-namaza lijepo je provoditi u učenju Kur'ana i drugim pobožnim poslovima;
 - ručak (sehur) treba odgoditi do pred pojavu zore;
 - ramazanske noći treba maksimalno provoditi u društvu učenih ljudi.
- ² Zabilježeno je da je Ibnu-Zubejr postio neprekidno i dan i noć 15 dana, zbog čega su mu se crijeva osušila, pa mu je doneseno maslo koje je jeo kako mu crijeva ne bi popucala, a Amir b. Abdullah je spajao post između 16. i 17. noći ramazana, a poslije bi iftario maslo. Kada su ga o tome upitali, rekao je da maslo vlaži njegove žile, a da voda samo izađe iz tijela. Dvodnevno pošćenje, i dan i noć, običavali su Abdullah b. Zubejr i još nekii ashabi. Postiti ovako, smatraju mekruhom Ebu-Hanife, Malik, Šafija i još mnogi učenjaci. Dvodnevno danonoćno pošćenje bilo je, kaže Hattabi, odlika Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovjesnika – a ostalima je ono zabranjeno.

DONOŠENJE ODLUKE ZA POST U TOKU DANA

Ummu-Derda je kazala: Ebu-Derda bi pitao: “Imate li jelo (za ručak)?” Kad bi mu odgovorili: “Nema”, on bi rekao: “Ja ću ovaj moj dan postiti.”
To su radili i Ebu-Talha, Ebu-Hurejra, Ibnu-Abbas i Huzejfe, radijallahu anhum.

1924. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Jezida b. Ebi-Ubejda, on od Seleme b. Ekve’a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jednog čovjeka (Hinda b. Esma) da na Dan ašure među svijetom vikne: “Ko je jeo (početkom dana), neka tako nastavi, ili neka posti, a ko nije ništa jeo, pa neka i ne jede!”³

بَابُ إِذَا نَوَى بِالنَّهَارِ صَوْمًا

وَقَالَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ كَانَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُولُ عِنْدَكُمْ طَعَامٌ فَإِنْ قُلْنَا لَا قَالَ فَإِنِّي صَائِمٌ يَوْمِي هَذَا وَفَعَلَهُ أَبُو طَلْحَةَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ وَابْنُ عَبَّاسٍ وَحُذَيْفَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ .

١٩٢٤ . حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ رَجُلًا يُنَادِي فِي النَّاسِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ إِنْ مَنْ أَكَلَ فَلْيُتِمِّمْ أَوْ فَلْيَصُمْ وَمَنْ لَمْ يَأْكُلْ فَلَا يَأْكُلْ .

Ibnu-Madže u svom *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku* zabilježili su da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Tražite ispomoć u sehuru, u pošćenju preko dana i u podnevnom spavanju za noćno klanjanje!”

Ibnu-Hibban u svom *Sahihu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sehurite pred zorom, pa makar to bio gutljaj vode!”

Taberani je zabilježio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bože moj! Podaj sreću i napredak mojim sljedbenicima u sehuru. Sehurite, pa makar to bio samo jedan gutljaj vode, jedna hurma ili koja boba grožđa, jer će tada meleki moliti Allaha za oprost vaših grijeha.”

Pod izrazom “blagoslov” razumijeva se otklanjanje gladi preko dana, jačanje fizičke snage tijela, buđenje samilosti i saosjećaja prema gladnim ljudima i bodrednje na druga brojna humana i za ljude korisna djela. Ebu-Hurejra je izjavio: “Musliman neće polagati obračun na Sudnjem danu za tri učinjena djela: za jelo sehura, za jelo iftara i za hranu jedenu zajednički.”

³ Odluka za pošćenje ramazanskog posta može se donijeti do podne konkretnog dana. Huzejfe je rekao: “Ko se odluči na pošćenje nakon što Sunce krene sa zenita, neka nastavi pošćenje!”

Evza’i, Malik, Šafija, Ahmed b. Hanbel i Ishak smatraju da za post ramazana postač mora donijeti odluku još u toku noći.

Neha’i, Sevri, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhamed i Zufer smatraju da se odluka može učiniti do podne za post ramazana, za zavjetni i za dobrovoljni post.

O POSTAČU KOJI OSVANE DŽUNUB

1925, 1926. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama b. Mugire, kako je čuo Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana da je rekao: “Kada smo ušli Aiši i Umme-Selemi ja i moj otac...; a preko drugog seneda, pričao nam je Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris b. Hišam, da je njegov otac Abdur-Rahman prenio Mervanu, da su Aiša i Umme-Selema rekle, da je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatjecala zora, a on još džunup od spolnog akta sa svojim suprugama, i on bi se zatim okupao i postio.”

Mervan je rekao Abdur-Rahmanu b. Harisu:

“Zaklinjem te Allahom da o tome jasno obavijestiš Ebu-Hurejru!” Mervan je tada bio vladar Medine. Ebu-Bekr je kasnije izjavio: “Abdur-Rahmanu to nije bilo drago.” Poslije nam je bilo suđeno da se sastanemo u Zul-Hulejfi, gdje je Ebu-Hurejra imao nešto zemlje, pa je Abdur-Rahman rekao Ebu-Hurejri: “Spomenut ću ti jednu stvar, a da me za nju nije zakleo Mervan, ja ti je ne bih ni spomenuo.” Zatim je prenio izjavu Aiše i Umme-Seleme, na što je on rekao: “Tako isto pričao mi je Fadl b. Abbas, a on to najbolje zna.”

Hemmam i Ibnu-Abdullah b. Omer su prenijeli od Ebu-Hurejre:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao je nepošćenje (ako čovjek osvane džunup), ali prvi hadis je jačeg seneda.”¹

بَابُ الصَّائِمِ يُصْبِحُ جُنُبًا

١٩٢٥-١٩٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بَكْرٍ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَأَبِي حِينَ دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ أَبَاهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَ مَرْوَانَ أَنَّ عَائِشَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُدْرِكُهُ الْفَجْرُ وَهُوَ جُنُبٌ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ يَغْتَسِلُ وَيَصُومُ وَقَالَ مَرْوَانُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَقْسِمُ بِاللَّهِ لَتَقَرَّ عَنْ بَيِّهَا أَبَا هُرَيْرَةَ وَمَرْوَانُ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَكَّرَهُ ذَلِكَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ثُمَّ قَدَّرَ لَنَا أَنْ نَجْتَمِعَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ وَكَانَتْ لِأَبِي هُرَيْرَةَ هُنَالِكَ أَرْضٌ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لِأَبِي هُرَيْرَةَ إِنِّي ذَاكَرْتُكَ أَمْرًا وَلَوْ لَا مَرْوَانُ أَقْسَمَ عَلَيَّ فِيهِ لَمْ أَذْكُرْهُ لَكَ فَذَكَرَ قَوْلَ عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَ كَذَلِكَ حَدَّثَنِي الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ وَهُنَّ أَعْلَمُ وَقَالَ هَمَّامُ وَابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَأْمُرُ بِالْفِطْرِ وَالْأَوَّلِ أَسْنَدُ.

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dobro je raspravljati s rukovodiocem o naučnim pitanjima;
- Mervan je, kao i sin mu Abdul-Melik, bio učen čovjek;
- u spornim pitanjima treba se obraćati učenim i držati se njihovog stava;
- mišljenje učene žene je punovažno i ravnopravno mišljenju muškarca.

O MEDUSOBNOM DOTICAJU POSTAČA (I ŽENE)

Aiša je rekla: “Postaču se zabranjuje doticati spolni organ svoje supruge (spolni čin).”

1927. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb prenoseći od Šu‘be, on od Hakema, ovaj od Ibrahima, a on od Esveda koji je prenio od Aiše, radijallahu anha, da je kazala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao postač ljubio je (svoje supruge) i doticao ih, ali je on svojim seksualnim nagonima vladao više od vas.”
– Ibnu-Abbas je – kaže Esved – izjavio: “Mearibun” je “Hadžetun”, potreba, a Tavus je za dio ajeta: “Gajri ulil-irbeti” (En-Nur, 31), rekao da označava osobu nerazvijenog shvaćanja koja ne osjeća još potrebu za ženama.

بَابُ الْمُبَاشَرَةِ لِلصَّائِمِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَحْرُمُ عَلَيْهِ فَرْجُهَا.

١٩٢٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ عَنْ شُعْبَةَ
عَنِ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْبَلُ وَيُبَاشِرُ
وَهُوَ صَائِمٌ وَكَانَ أَمْلَكَكُمْ لِإِرْبِهِ وَقَالَ قَالَ ابْنُ
عَبَّاسٍ مَا رَبُّ حَاجَةٍ قَالَ طَاوُسٌ غَيْرُ أُولَى الْإِرْبَةِ
الْأَحْمَقُ لَا حَاجَةَ لَهُ فِي النِّسَاءِ .

Raznolika su mišljenja o punovažnosti posta čovjeka koji osvane džunup. Po općem mišljenju učenjaka post džunupa je punovažan, bio on farz ili nafile, odgodio postač kupanje do iza izlaska sunca namjerno ili iz opravdanog razloga ili zbog samog spavanja. Ovo je stav: Alije, Ibnu-Mes'uda, Zejda b. Sabita, Ebu-Derdaa, Ebu-Zerraa, Abdullaha b. Omera. Ebu-Omer je izjavio da navedeno mišljenje zastupaju još učenjaci Iraka i Hidžaza, zatim Malik, Ebu-Hanife, Šafija, Sevri, Evza'i, Lejs, Ahmed, Ishak, Ebu-Sevr, Ebu-Ubejd, Ibnu-Džerir Taberi i još mnogi drugi.

Post osvanule džunup osobe nije punovažan po mišljenju Fadla b. Abbasa, Usame b. Zejda i Ebu-Hurejre, u prvo vrijeme, a kasnije se i on, kako je rečeno, priključio mišljenju ranije navedenih učenjaka.

Post džunup osobe, koja je namjerno odgodila kupanje do iza svanuća, nije punovažan po mišljenju Tavusa, Urve b. Zubejra, Ibrahima Neha'ija i, po jednoj verziji, Ebu-Hurejre.

Post osvanule džunup osobe nije punovažan samo kada posti farz. Ovo je mišljenje preneseno od Ibrahima Neha'ija, Hasana Basrija i Hasana b. Saliha b. Hajja.

Salim b. Abdullah, Hasan Basri i Ata b. Ebu-Rebah smatraju da osvanula džunup osoba treba nastaviti post tog dana, ali će ga, radi sigurnosti, kasnije napostiti.

Mustehab je da džunup farz-post naposti, ali ne i nafile. Ovo je mišljenje Hasana b. Saliha b. Hajja.

Post osvanulog džunupa pokvaren je tek s izlaskom sunca. Prema tome, post džunup osobe, koja se do izlaska sunca okupala, punovažan je. Ovo je mišljenje Ibn-Hazma.

O POSTAČEVOM LJUBLJENJU (SVOJE ŽENE)

Džabir b. Zejd je rekao:

“Kada postač pogleda (ženu), pa ejakulira, nastaviti će svoj post.”

1928. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Hišama kojeg je obavijestio njegov otac prenoseći od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem..., a preko drugog seneda, pričao nam je Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Hišama, ovaj od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao postač zaista ljubio neke od svojih supruge, a potom se nasmijala.

1929. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Hišama b. Ebu-Abdullaha, kome je pričao Jahja b. Ebu-Kesir prenoseći od Ebu-Seleme, on od Zejnebe bint (kćerke) Ummu-Seleme, a ona od svoje majke, radijallahu anhum, da je rekla:

“Kada sam bila s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj šarenoj vunenoj haljini, dobila sam menstruaciju, pa sam se neopaženo povukla (iz sobe) i uzela haljinu za menstruaciju.

On je, potom, pitao:

– Šta ti je? Jesi li dobila menstruaciju?

– Da – odgovorila sam, pa sam se zavukla s njim u šarenu vunenu haljinu.

Zejneba kaže: “Ona se i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupao iz jedne posude, i on je kao postač ljubljao.”

بَابُ الْقُبْلَةِ لِلصَّائِمِ

وَقَالَ جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ إِنْ نَظَرَ فَأَمْنَى يُتِمُّ صَوْمَهُ .

١٩٢٨ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيَقْبَلُ بَعْضَ أَزْوَاجِهِ وَهُوَ صَائِمٌ ثُمَّ ضَحِكَتُ .

١٩٢٩ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ ابْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْنَبِ ابْنَةِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ بَيْنَمَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْخِمِيلَةِ إِذْ حِضْتُ فَأَنْسَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي فَقَالَ مَا لَكَ أَنْفَسْتَ قُلْتُ نَعَمْ فَدَخَلْتُ مَعَهُ فِي الْخِمِيلَةِ وَكَانَتْ هِيَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَسِلَانِ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ وَكَانَ يُقْبَلُهَا وَهُوَ صَائِمٌ .

KUPANJE POSTAČA

(Abdullah) Ibnu-Omer, radijallahu anhum, kvasio je haljinu i stavljao je na sebe, a Ša'bi se kao postač kupao.

Ibnu-Abbas je rekao: "Nema štete da (postač) okuša ukus (hrane) lonca ili nečega drugog."¹

Hasan (Basrija) je rekao: "Postaču nije zabranjeno izapirati usta do samog grla i rashlađivati se."

Ibnu-Mes'ud je rekao: "Kada neko od vas bude htio postiti, neka osvane nakvašen vodom i začesljan!" Enes je kazao: "Ja imam bazen u koji ulazim kao postač."

Spominje se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kao postač prao zube misvakom, a Ibnu-Omer je rekao: "On je prao zube misvakom (keficom) početkom i krajem dana." Poslije je Ata' rekao: "Ako je gutao svoju pljuvačku, ne kažem da se omrsio."

Ibnu-Sirin je izjavio: "Nema štete u vlažnosti (sirovosti) misvaka." Tada mu je rečeno: "Misvak ima ukus!"

– I voda ima okus² – odgovorio je Ibnu-Sirin – pa njom opet izapiraš usta.

Enes, Hasan (Basrija) i Ibrahim (Neha'i) nisu smatrali da je postaču surma zabranjena.

بَابُ اغْتِسَالِ الصَّائِمِ

وَبَلَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ثَوْبًا فَأَلْقَاهُ عَلَيْهِ وَهُوَ صَائِمٌ وَدَخَلَ الشَّعْبِيُّ الْحَمَّامَ وَهُوَ صَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَتَطَعَّمَ الْقِدْرَ أَوْ الشَّيْءَ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ بِالْمُضْمَضَةِ وَالتَّبَرُّدِ لِلصَّائِمِ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ إِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلْيُضْبِحْ دَهْنًا مُتَرَجِّلًا وَقَالَ أَنَسٌ إِنَّ لِي أَبْرَنَ أَتَقَحَّمُ فِيهِ وَأَنَا صَائِمٌ وَيُذَكِّرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ اسْتَكَ وَهُوَ صَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ يَسْتَاكَ أَوَّلَ النَّهَارِ وَآخِرَهُ وَلَا يَبْلَعُ رِيْقَهُ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ أَرْدَدَ رِيْقَهُ لَا أَقُولُ يُفْطَرُ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بِالسَّوَالِكِ الرَّطْبِ قِيلَ لَهُ طَعَّمَ قَالَ وَالْمَاءُ لَهُ طَعْمٌ وَأَنْتَ تَمْضِضُ بِهِ وَلَمْ يَرَ أَنَسٌ وَالْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ بِالْكُحْلِ لِلصَّائِمِ بَأْسًا .

¹ Hasan Basri je rekao: "Postaču nije zabranjeno kušati jezikom med i slično, ali da to na koncu sve ispljuje. Ovo je mišljenje Mudžahida i Hakema, a Urve je to osobno često činio.

U *Tevdihu* stoji: "Preporučljivo je kloniti se probanja hrane, jer bi ona mogla lahko kroz grlo stići u organe za varenje."

Ibnu-Abbas je rekao: "Ženi nije zabranjeno izvakati tvrdu hranu djetetu." Ovo je stav Hasana Basrija i Neha'ija, a Malik i Sevrī dodaju: "Ako nema nikakve druge mogućnosti."

² Ajni u svom komentaru (*Umdetul-kari*, 9/75) kaže: "Ako bi rekao: Voda nema okusa zato što je bljutka, odgovorio bih ti: Uzvišeni Allah kaže: Allah će vas sigurno staviti na kušnju jednom rijekom, pa ko se napije iz nje, nije moj, a ko je ne kuša (ko se ne napije), on je moj." Inače, za sve što se kuša, kaže se hrana (ta'am), pa i za vodu. (prim. rec.)

1930. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu Ibnu-Vehb, ovome Junus prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve i Ebu-Bekra, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, zora je zatjecala uz ramazan kao džunupa, i to ne od sanjanja, pa bi se on okupao i postio.”

1931. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama b. Mugire, da je on čuo Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana da je rekao: “Išli smo moj otac i ja i ušli Aiši, radijallahu anha, i ona reče:

“Svjedočim za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je sigurno osvanjivao džunup od spolnog općenja, a ne sanjajući, a iza toga je postio.”

1932. “Potom smo ušli Ummi-Selemi, pa je i ona to isto rekla.”

KADA POSTAČ IZ ZABORAVA (NEŠTO) POJEDE ILI POPIJE

Ata' je rekao: “Nema štete, ako je postač ispirao nos, pa mu voda ušla u grlo, a nije bio u mogućnosti (to spriječiti).”

Hasan je rekao: “Kada postaču uđe u grlo mušica, nema za to nikakve odgovornosti.”

Hasan i Mudžahid su rekli: “Kada postač spolno opći iz zaborava, nema mu nikakve odgovornosti.”

١٩٣٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَأَبِي بَكْرٍ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُدْرِكُهُ الْفَجْرُ فِي رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ حُلُمٍ فَيَغْتَسِلُ وَيَصُومُ .

١٩٣١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بَكْرٍ ابْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ كُنْتُ أَنَا وَأَبِي فَذَهَبْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنْ كَانَ لَيُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ جَمَاعٍ غَيْرِ احْتِلَامٍ ثُمَّ يَصُومُهُ .

١٩٣٢. ثُمَّ دَخَلْنَا عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ مِثْلَ ذَلِكَ .

بَابُ الصَّائِمِ إِذَا أَكَلَ أَوْ شَرِبَ نَاسِيًا

وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ اسْتَشْرَفَ فَدَخَلَ الْمَاءُ فِي حَلْقِهِ لَا بَأْسَ إِنْ لَمْ يَمْلِكْ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ دَخَلَ حَلْقَهُ الذُّبَابُ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الْحَسَنُ وَمُجَاهِدٌ إِنْ جَامَعَ نَاسِيًا فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ .

1933. PRIČAONAMJE Abdan, koga je obavijestio Jezid b. Zurej, njemu ispričao Hišam, a ovome Ibnu-Sirin prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kada postač zaboravi, pa nešto pojede ili popije, neka nastavi svoj post, jer ga je nahranio i napojio Allah.”

O POSTAČEVOM KORIŠTENJU SIROVOG I SUHOG MISVAKA

Od Amira b. Rebija se prenosi da je rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kao postač čisti zube misvakom toliko puta da ne mogu ni izbrojati, odnosno nabrojiti.”

Ebu-Hurejra prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kada mojim sljedbenicima ne bih napravio poteškoću, naredio bih im da upotrebljavaju misvak pri svakom abdestu.”

Ovo se prenosi još od Džabira i Zejda b. Halida, a oni od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali on nije postača istakao posebno mimo drugog. Aiša, prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Misvak je sredstvo za čišćenje usta i put za pribavljanje Allahovog zadovoljstva.”

Ata' i Katade su izjavili: “Onaj koji posti može progutati svoju pljuvačku.”

1934. PRIČAONAMJE Abdan, koga je obavijestio Abdullah, njega Ma'mer, a njemu saopćio Zuhri prenoseći od Ataa b. Zejda, a on od Humrana:

– Vidio sam Osmana, radijallahu anhu, kada je uzimao abdest, da je tri puta polio vodu po svojim rukama, zatim isprao usta do grla i nos do hrskavice. Potom je tri puta oprao svoje lice, pa tri puta oprao svoju desnu ruku do iza lakta, a onda isto tako lijevu ruku do iza lakta tri puta, i

١٩٣٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا ابْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا نَسِيَ فَأَكَلَ وَشَرِبَ فَلْيَتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطَعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ.

بَابُ سُوَالِ الرُّطْبِ وَالْيَابِسِ لِلصَّائِمِ

وَيُذَكَّرُ عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَاكُ وَهُوَ صَائِمٌ مَا لَا أُحْصِي أَوْ أَعْدُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ لَوْلَا أَنِ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسُّوَالِ عِنْدَ كُلِّ وُضُوءٍ وَيُرْوَى نَحْوَهُ عَنْ جَابِرٍ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَمْ يُخَصَّ الصَّائِمُ مِنْ غَيْرِهِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ السُّوَالُ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ وَقَالَ عَطَاءٌ وَقَتَادَةُ يَبْتَلَعُ رِيْقَهُ.

١٩٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ هُمُرَانَ رَأَيْتُ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَوَضَّأَ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثًا ثُمَّ تَضَمَّضَ وَاسْتَشْرَّ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْمَرْفِقِ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُسْرَى إِلَى الْمَرْفِقِ ثَلَاثًا

zatim potrao svoju glavu. Iza toga je oprao tri puta svoju desnu, a zatim tri puta lijevu nogu i rekao: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje uzima abdest ovako kao ja.” Zatim je još rekao:

“Ko uzme abdest ovako kao što sam ja uzeo, zatim svesrdno klanja dva rekata namaza, potpuno se predavši tom namazu, bit će mu oprošteni njegovi raniji grijesi (učinjeni prema Allahu).”

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “KADA (NEKO OD VAS) UZIMA ABDEST, NEKA VODOM ISPERE ŠUPLJINU SVOGA NOSA!”

On nije u tome pravio razliku između postača i nepostača.

Hasan (Basrija) kaže: “Postaču nema štete sipati lijek u nos, ako mu on i dospije u njegovo grlo, a niti podvlačiti surmu.”

Ata’ je rekao:

“Ako postač ispira usta do grla i sve ono (što bude bilo) od vode u njegovim ustima izbaci, neće mu štetiti (postu) samo ako nije progutao pljuvačku i ono što mu je ostalo (vode) u ustima. Smolu ne treba žvakati i ako bi osmoljenu pljuvačku progutao, ne kažem da bi ga to omrsilo nego da mu je to zabranjeno (činiti); a ako neko ispira nosnu šupljinu, pa mu voda uđe u grlo, nema nikakve štete, jer to on nije mogao spriječiti.”

ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى ثَلَاثًا ثُمَّ الْيُسْرَى ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ فِيهِمَا شَيْءٍ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

باب قول النبي ﷺ إذا توضأ فليستدشق بمنخره ماء

وَلَمْ يُمَيِّزْ بَيْنَ الصَّائِمِ وَغَيْرِهِ .
وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ بِالسَّعُوطِ لِلصَّائِمِ إِنْ لَمْ يَصِلْ إِلَى حَلْقِهِ وَيَكْتَحِلْ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ تَمَضَّضَ ثُمَّ أَفْرَغَ مَا فِيهِ مِنَ الْمَاءِ لَا يَضِيرُهُ إِنْ لَمْ يَزِدْ رِيْقَهُ وَمَاذَا بَقِيَ فِيهِ وَلَا يَمْضَغُ الْعِلْكُ فَإِنْ أَرْدَدَ رِيْقَ الْعِلْكِ لَا أَقُولُ إِنَّهُ يُفْطَرُ وَلَكِنْ يُنْهَى عَنْهُ فَإِنْ اسْتَنْشَرَ فَدَخَلَ الْمَاءُ حَلْقَهُ لَا بَأْسَ لَمْ يَمْلِكْ .

SPOLNO OPĆENJE POSTAČA OBDAN U RAMAZANU

Od Ebu-Hurejre se prenosi hadis koji on pripisuje Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ko samo jedan dan ramazana mrsi bez opravdanog razloga, i(ili) bolesti, ne može mu ga naknaditi post cijelog života.”

Ovo kaže i (Abdullah) Ibnu-Mes‘ud, a Seid b. Musejjeb, Ša‘bi, Ibnu-Džubejr, Ibrahim (Neha‘i), Katade i Hammad su rekli:

“On će naknadno postiti samo jedan dan.”

1935. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir, da je čuo Jezida b. Haruna da mu je pričao Jahja b. Seid, da ga je Abdur-Rahman b. Kasim obavijestio prenoseći od Muhameda b. Dža‘fera b. Zubejra b. Avvama b. Huvejlida, a ovaj od Abbada b. Abdullaha b. Zubejra, koji je čuo Aišu, radijallahu anha, kako govori:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i rekao da je izgorio (propao).”

– Pa šta ti je? – upitao je Vjerovjesnik.

– Spolno sam općio sa svojom suprugom (danju) uz ramazan – odgovorio je ovaj.

Potom je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen jedan zembilj (torba, zvani el-‘arek), pa je rekao:

– Gdje je onaj izgorjeli?

– Evo me – rekao je ovaj.

– Podijeli ovo kao milostinju! – reče mu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.¹

بَابُ إِذَا جَامَعَ فِي رَمَضَانَ

وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ عَذْرِ وَلَا مَرَضٍ لَمْ يَقْضِهِ صِيَامُ الدَّهْرِ وَإِنْ صَامَهُ وَبِهِ قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَالشَّعْبِيُّ وَابْنُ جُبَيْرٍ وَإِبْرَاهِيمُ وَقَتَادَةُ وَحَمَّادٌ يَقْضِي يَوْمًا مَكَانَهُ.

١٩٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ بْنَ هَارُونَ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ أَخْبَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ بْنِ خُوَيْلِدٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ إِنَّهُ احْتَرَقَ قَالَ مَا لَكَ قَالَ أَصَبْتُ أَهْلِي فِي رَمَضَانَ فَأُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِمُكْتَلٍ يُدْعَى الْعَرَقُ فَقَالَ أَيْنَ الْمُحْتَرِقُ قَالَ أَنَا قَالَ تَصَدَّقْ بِهَذَا.

¹ Držeći se teksta gornjih hadisa Avf b. Malik, Abdullah b. Rehm, a po jednoj verziji i imam Malik, smatraju da postač koji je namjerno spolno općio danju daje na ime kazne samo milostinju.

Ebu-Hanife, Sevri i Ebu-Sevr kažu da navedeni treba obaviti još otkupninu, a ako je siromašan dat će je kada bude u boljoj materijalnoj mogućnosti.

Pošto je u spomenutoj torbi bilo 15 saova hurmi, Hatabi kaže da je ta količina dovoljna za kefare (otkup), davši svakom siromahu po jedan mudd.

Ebu-Hanife smatra da treba nahraniti 60 siromaha, davši im ručak i večeru, ili svakom od njih dati po pola

AKO POSTAČ PREKO DANA
UZ RAMAZAN SPOLNO OPĆI, A NEMA
NIŠTA (DATI NA IME OTKUPA), PA MU SE
DADNE MATERIJALNA POMOĆ,
NEKA SE NJOME OTKUPI

1936. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Humejd b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

- Kada smo jednom sjedili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, došao mu je jedan čovjek i rekao: “Allahov Poslaniče, ja sam propao!”
- Šta ti je? – upitao je Muhammed, alejhis-selam.
- Spolno sam općio sa svojom ženom, a postio sam – odgovorio je ovaj.
- Imaš li roba da ga oslobodiš? – upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.
- Nemam – rekao je on.
- A jesi li u mogućnosti da postiš dva uzastopna mjeseca? – upitao je dalje Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.
- Nisam – odgovorio je ovaj.
- Da li imaš (mogućnost) nahraniti 60 siromaha? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- Ne – odgovorio je ovaj.

بَابُ إِذَا جَامَعَ فِي رَمَضَانَ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْءٌ فَتَصَدَّقَ عَلَيْهِ فَلْيَكْفُرْ

١٩٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ
أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ
النَّبِيِّ ﷺ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتُ
قَالَ مَا لَكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي وَأَنَا صَائِمٌ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً تُعْتِقُهَا قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ
تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا فَقَالَ
فَهَلْ تَجِدُ إِطْعَامَ سِتِينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَمَكَتَ
النَّبِيُّ ﷺ فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِعَرَقٍ
فِيهَا تَمْرٌ وَالْعَرَقُ الْمَكْتَلُ قَالَ أَيْنَ السَّائِلُ فَقَالَ أَنَا
قَالَ خُذْهَا فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ الرَّجُلُ أَعْلَى أَفْقَرٍ مِنِّي
يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يُرِيدُ الْحَرَّتَيْنِ
أَهْلُ بَيْتٍ أَفْقَرُ مِنِّي أَهْلُ بَيْتِي فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ
حَتَّى بَدَتْ أُنْيَابُهُ ثُمَّ قَالَ أَطْعِمُهُ أَهْلَكَ .

sa'a pšenice ili hurmi, jer je u Muslimovom *Sahihu* navedeno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naručio još jedan zembilj hurmi od 15 sa'ova i predao navedenom čovjeku da ih podijeli siromasima. Tako je svakom od 60 siromaha moglo dopasti po pola sa'a hurmi.

Šafija i Ebu-Davud su rekli da kefaret za konkretni prestup vrijedi i za muža i za ženu dok Ebu-Hanife, Malik i Ebu-Sevr smatraju da se ona mora dati zasebno za supruga, a zasebno opet za suprugu, ako je ona dragovoljno spolno općila.

Evza'i je rekao: “Jednake su posljedice u ovom slučaju i za suprugu, bilo da je ona spolno općila prisilno, bilo dragovoljno.”

Malik kaže: “Ako je supruga prisilno spolno općila, dat će zakonsku otkupninu, a neće postiti onih 60 dana.”

Neki učenjaci smatraju da žena s kojom je muž spolno općio, dok je ona bila u dubokom snu ili bila prisiljena na spolni snošaj, nema nikakve odgovornosti, osim ako je i ona u tom snošaju osjećala seksualno uživanje.

Za namjerno i neopravdano nepošćenje jednog dana dužnost je isti dan napostiti i potom postiti još uzastopno 60 dana ili nahraniti sa po dva obroka 60 siromaha ili hraniti 60 dana jednog siromaha. Umjesto gotovog jela mogu se dati žitarice koje se daju na ime sadekatul-fitra, dajući svakom siromahu po pola sa'a, odnosno sa', ako su to slabije žitarice kao ječam i sl.

Potom se on zadržao – rekao je Ebu-Hurejra – kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i dok smo mi još bili tu, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je jedan *arek* (torba) u kome su bile hurme i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: “Gdje je onaj što je pitao?”

– Ja sam – odazvao se on.

– Uzmi ih i podijeli na ime milostinje! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Je li siromašnijem od mene? – upitao je on.

– Allahov Poslaniče! Bogami, između dva njena kamenjara (dva krša Medine) nema nikog siromašnijeg od mojih ukućana.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao se toliko da su mu se ukazali njegovi zubi očnjaci, a zatim rekao: “Nahrani njima svoje ukućane!”

DA LI ONAJ KO JE SPOLNO OPĆIO UZ RAMAZAN MOŽE OD OTKUPNINE NAHRANITI SVOJE UKUĆANE AKO SU ONI POTREBITI?

1937. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, ovaj od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao jedan čovjek i rekao:

“Posljednji među ljudima je spolno općio sa suprugom obdan uz ramazan.”

– Imaš li ti imovine kojom bi oslobodio roba? – upitao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Nemam – odgovorio je on.

– Jesi li u mogućnosti da postiš uzastopno dva mjeseca? – upitao je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

– Nisam – odgovorio je ovaj.

– Pa imaš li da nahraniš 60 siromaha? – dalje je pitao (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

بَابُ الْمُجَامَعِ فِي رَمَضَانَ

هَلْ يُطْعَمُ أَهْلُهُ مِنَ الْكَفَّارَةِ إِذَا كَانُوا مُحَاوِجِينَ

١٩٣٧. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ الْأَخِيرَ وَقَعَ عَلَى امْرَأَتِهِ فِي رَمَضَانَ فَقَالَ أَتَجِدُ مَا تُحَرِّرُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ أَتَجِدُ مَا تُطْعِمُ بِهِ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَأَتَى النَّبِيُّ ﷺ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ وَهُوَ الزَّبِيلُ قَالَ أَطْعِمْ هَذَا عَنْكَ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنَّا مَا يَبِينُ لَا بَتَّيْهَا أَهْلُ بَيْتِ أَحْوَجَ مِنَّا قَالَ فَأَطْعِمُهُ أَهْلَكَ .

- Nemam – odgovorio je on opet.
- Utom je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen – kaže Ebu-Hurejre – “arek” tj. zembilj u kome su bile hurme, pa je on rekao: “Nahrani ih ovim od sebe!”
- Je li potrebnijeg od nas? – upitao je ovaj.
- Između njena (Medine) dva krša nema nikoga potrebnijeg od nas.
- Nahrani ovim svoje ukućane! – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).¹

O PUŠTANJU KRVI I POVRAĆANJU ONOGA KO POSTI

Rekao mi je Jahja b. Salih: Pričao mi je Mu‘avija b. Sellam, a njemu Jahja prenoseći od Umera b. Hakema b. Sevbana, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje kaže: “Kada onaj ko posti povrati (ne punim ustima), nije pokvario post. To samo izlazi (iz usta), a ne ulazi (u njih).”

Od Ebu-Hurejre se još spominje “da je postač pokvario post”, ali je (njegova) prva izjava ispravnija.

Ibnu-Abbas i Ikrima su rekli: “Kvarenje posta je samo onim što ulazi (u usta), a ne onim što izlazi.”

(Abdullah) Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, puštaše sebi krv kada je postio, a kasnije je to ostavio, pa puštao krv u noći.

Ebu-Musa (Eš‘ari) puštao je sebi krv noću.

بَابُ الْحِجَامَةِ وَالْقِيَاءِ لِلصَّائِمِ

وَقَالَ لِي يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ ثَوْبَانَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا قَاءَ فَلَا يَفْطِرُ إِنَّمَا يُخْرِجُ وَلَا يُولِجُ وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ يَفْطِرُ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَعِكْرِمَةُ الصَّوْمُ مِمَّا دَخَلَ وَلَيْسَ مِمَّا خَرَجَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَحْتَجِمُ وَهُوَ صَائِمٌ ثُمَّ تَرَكَهُ فَكَانَ يَحْتَجِمُ بِاللَّيْلِ وَاحْتَجِمَ أَبُو مُوسَى لَيْلًا وَيَذْكُرُ عَنْ سَعْدِ بْنِ زَيْدٍ ابْنِ أَرْقَمٍ وَأُمِّ سَلَمَةَ اخْتَجِمُوا صِيَامًا وَقَالَ بُكَيْرٌ عَنْ أُمِّ عَلْقَمَةَ كُنَّا نَحْتَجِمُ عِنْدَ عَائِشَةَ فَلَا تَنْهَى وَيُرَوَّى عَنِ الْحَسَنِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مَرْفُوعًا

¹ Iz navedenih hadisa razabire se:

- kod sprovođenja otkupa za prekršaje treba se držati redoslijeda navedenog u izloženom hadisu;
- siromaha treba materijalno pomoći da izvrši Šerijatom utvrđeni otkup;
- iznos otkupa prestupnik može dati i svojoj najbližoj rodbini, pa i svojim ukućanima, ako su siromašni;
- milostinja i poklon su punovažni akti čim ih primalac prihvati bez izričitog prihvatanja riječima;
- prestupnik izvršava (kefaret) tek kada su mu ukućani pristojno materijalno opskrbljeni;
- zaklinjati se Allahom iz opravdanog razloga je dozvoljeno;
- prema ljudima treba biti taktičan, obazriv i prijatan, ispomažući ih u njihovim obavezama i potrebama;
- u džamiji se može sjediti i razgovarati o problemima i akcijama korisnim za islamsku zajednicu i njene članove.

Spominje se od Sa'da, Zejda b. Erkama i Ummu-Seleme da su posteći puštali sebi krv.

Bukejr je rekao prenoseći od Umme-Alkame: "Mi smo (posteći) puštale sebi krv kod Aise i ona nam (to) nije zabranjivala."

Prenosi se od Hasana (Basrija), koji prenosi od više prenosilaca predanje koje pripisuju Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Omršen je onaj ko pušta krv (posteći) i onaj kome se (ona) pušta."

Rekao mi je Ajjaš: "Pričao mi je Abdul-A'la, njemu Junus prenoseći od Hasana (Basrija) kome je rečeno: '(Je li to) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?'

'Da' – odgovorio je, a zatim dodao: 'a Allah to opet najbolje zna.'"

1938. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Vuhejb prenoseći od Ejjuba, on od Ikreme, a ovaj od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao sebi pustiti krv kada je bio u ihramu, a puštao je sebi krv i kada je postio.

1939. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Ejjub, prenoseći od Ikreme, a on od (Abdullaha) Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je izjavio:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv kada je postio."

فَقَالَ أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ وَقَالَ لِي عِيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ مِثْلَهُ قِيلَ لَهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمَ .

١٩٣٨ . حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ احْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَاحْتَجَمَ وَهُوَ صَائِمٌ .

١٩٣٩ . حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ صَائِمٌ .

1940. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, a njemu Šu‘be rekavši:

– Čuo sam Sabita Bunanija kada je pitao Enesa b. Malika, radijallahu anhu:

“Jeste li vi prezirali da postač pušta sebi krv (posteci)?”

– Ne – rekao je on – osim zbog slabosti.

Šebabe je još dodao da mu je Šu‘be pričao: “... u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

POŠĆENJE I NEPOŠĆENJE NA PUTU

1941. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Ebu-Ishaka Šejbanija koji je čuo Ibnu-Ebu-Evfaa, radijallahu anhu, kada je rekao:

– Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na vojnom pohodu (na Mekku), pa je on jednom čovjeku (Bilalu) rekao:

“Sjaši i razmuti mi (prekrupu s vodom)!”

– A sunce, Allahov Poslaniče!? – rekao je Bilal.

– Sjaši i razmuti mi! – ponovio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– A sunce, Allahov Poslaniče!? – rekao je Bilal ponovo.

– Siđi i razmuti mi! – kazao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Bilal je sišao, razmutio mu (prekrupu s vodom) i on je popio, a zatim pokazao rukom tamo odakle je noć nastupila i rekao: “Kada vidite da je noć nastupila odavde i postaču je (nastupilo) vrijeme iftara.”

Sufjana u drugom senedu slijedi Džerir i Ebu-Bekr b. Ajjaš koji prenose od Šejbanija, on od Ibnu-Ebu-Evfaa da je rekao: “Bio sam na jednom putovanju s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem...”

١٩٤٠. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتًا الْبُنَانِيَّ قَالَ سَأَلَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَكُنْتُمْ تَكْرَهُونَ الْحِجَامَةَ لِلصَّائِمِ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ أَجْلِ الضَّعْفِ وَزَادَ شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ الصَّوْمِ فِي السَّفَرِ وَالْإِفْطَارِ

١٩٤١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ سَمِعَ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ فَقَالَ لِرَجُلٍ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الشَّمْسُ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الشَّمْسُ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لِي فَنَزَلَ فَجَدَحَ لَهُ فَشَرِبَ ثُمَّ رَمَى بِيَدِهِ هَاهُنَا ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّيْلَ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ تَابِعَهُ جَرِيرٌ وَأَبُو بَكْرٍ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ .

¹ Hadisi u kojima se ističe da je post pokvaren i onom koji pušta krv i onom kome se ona pušta zabilježeni su 8. godine po Hidžri, a derogirani kasnije izjavom prenesenom po Ibnu-Abbasu, koju je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao 10. godine po Hidžri na vojnom pohodu za oslobođenje Mekke.

1942. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Hišama, kome je saopćio njegov otac prenoseći od Aiše, da je Hamza b. Amr Eslemi rekao: “Allahov Poslaniče, ja stalno postim...”

١٩٤٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ هَمْزَةَ بْنَ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَسْرُدُ الصَّوْمَ .

1943. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Hamza b. Amr Eslemi rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Mogu li postiti na putu?”, a on je mnogo postio.

١٩٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ هَمْزَةَ بْنَ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيَّ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَأَصُومُ فِي السَّفَرِ وَكَانَ كَثِيرَ الصِّيَامِ فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَصُمْ وَإِنْ شِئْتَ فَأَفْطِرْ .

– Ako hoćeš, posti, a ako hoćeš, ne posti! – rekao mu je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.²

2 Tirmizi u svom *Sunenu* preko Omera b. Hattaba navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada nastupi noć, a prođe dan i sunce zađe, nastupilo ti je vrijeme iftara.” To su znaci akšama i iftara svakom pristupačni.

Iz hadisa se zaključuje:

– postiti na putu je bolje nego ne postiti, jer je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, postio. Ovo je stav Esveda b. Jezida, Ebu-Hanife, a u *Tevdihu* se navodi da ovo mišljenje dijele Šafija Malik, Ebu-Sevr, Usman b. Ebul-As i Enes b. Malik;

– pravo izbora daju Abdullah b. Abbas, Enes, Ebu-Seid, Seid b. Musejjeb, Ata, Seid b. Džubejr, Hasan Basri, Neha'i, Mudžahid, Evza'i i Lejs;

– prednost nepošćenju daju Omer b. Abdul-Aziz, Ša'bi, Katade, Muhamed b. Ali, Šafija, Ahmed i Ishak. Od Omera, njegovog sina, Ebu-Hurejre i Ibnu-Abbasa je preneseno: “Ko bi na putovanju postio, dužan je taj dan napostiti kod kuće.” A Abdur-Rahman b. Avf je rekao: “Ko posti na putu, jednako griješi kao i onaj što ne posti kod kuće.”

Zabilježeno je da su na putovanju postili: Aiša, Kajs b. Ubbad, Ebul-Esved, Ibnu-Sirin, Ibnu-Omer, njegov sin Salim, Amr b. Mejmun i Ebu-Vasil.

Halifa Alija je rekao: “Koga zateče ramazan kod kuće i on poslije krene na put, dužan je nastaviti postiti ramazanske dane, jer je u Kur'anu rečeno: ‘Ko od vas bude prisutan (kod svoje kuće) mladaku ramazana mjeseca, neka ga posti!’”

Ebu-Midžlez je rekao: “Neka uz ramazan niko ne putuje, a ako već krene na putovanje, neka posti!”

Imam Ahmed je rekao: “Putniku je dozvoljeno ne postiti, a mekruh postiti, ali ako posti, post mu je punovažan.”

Imam Ahmed je govorio da su Omer i Ebu-Hurejre naređivali napaštanje dana koji su se postili na putu;

– iftar nastaje čim sunce zađe, ne čekajući da nastupi noć;

– dozvoljeno je zakonodavcu stavljati umjesne primjedbe u interesu vjere i vjerskog života;

– neznani ponekad kritiziraju ljude iz svog neznanja i nepoznavanja pravog stanja nastalih problema. Muslim navodi kako je Hamza b. Amr Eslemi pitao: “Allahov Poslaniče! Ja se osjećam snažan za pošćenje na putu, pa jesam li grešan ako na putu ne postim?”

– Nepošćenje na putu je samo Allahova povlastica, i ko je koristi, dobro je, a ko voli da posti, on nije grešan.

KADA MUSLIMAN POSTI NEKOLIKO DANA RAMAZANA I ONDA KRENE NA PUT...?!

1944. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a ovaj od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhumā, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao (iz Medine) prema Mekki uz ramazan i postio, a kada je stigao u Kedid, omrsio se, pa se omrsio i ostali svijet.

Ebu-Abdullah (Buharija) rekao je: “Kedid je voda između Usfana i Kudejda.”¹

POGLAVLJE

1945. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Jahja b. Hamza prenoseći od Abdur-Rahmana b. Jezida b. Džabira, da mu je Ismail b. Ubejdullah prenio od Ummi-Derdaa, ona od Ebu-Derdaa, radijallahu anhu, da je izjavio:

“Izašli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u neku od njegovih vojni, pohoda u tako vrućem danu da je čovjek zbog jake žege stavljao ruku na svoju glavu. Među nama nije niko postio osim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i (Abdullaha) Ibni-Revahe.”

بَابُ إِذَا صَامَ أَيَّامًا مِنْ رَمَضَانَ ثُمَّ سَافَرَ

١٩٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ أَفْطَرَ فَأَفْطَرَ النَّاسُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَالْكَدِيدُ مَاءٌ بَيْنَ عُسْفَانَ وَقُدَيْدٍ .

بَابُ

١٩٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ حَمْزَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ أَنَّ إِسْمَاعِيلَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَهُ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ فِي يَوْمٍ حَارٍّ حَتَّى يَضَعُ الرَّجُلُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ وَمَا فِيْنَا صَائِمٌ إِلَّا مَا كَانَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ وَابْنِ رَوَاحَةَ .

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je s vojskom iz Medine na Mekku 8. godine po Hidžri u srijedu 10. dan ramazana poslije ikindija-namaza, i kada je stigao na Salsal, brdo blizu Zulhulejfe, njegov je glasnik viknuo: “Ko hoće da prekine post, neka prekine, a ko hoće da posti, neka posti!” Sutradan je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, stigao s vojskom u Kedid i poslije ikindije prekinuo post na svojoj devi, kako bi to svijet vidio.

Najveći broj historičara tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo iz Medine 10. dana ramazana, a ušao u Mekku 19. ramazana.

Iz hadisa se još zaključuje:

– da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, na putovanju postio; i to prvi dan svoga putovanja, a sutradan u Kedidu javno prekinuo post. Na osnovu ovoga slučaja Šafija ne dozvoljava nepošćenje u danu u kome se krene na putovanje. Nepošćenje prvog dana dozvoljeno je, kaže Šafija, samo onom koga je zora uhvatila na putu, a to znači da je krenuo od kuće prije svanuća.

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, ONOME KOME
SE PRAVIO HLAD: "NIJE (PRAVA)
POBOŽNOST POSTITI NA PUTU
KADA PRIGRIJE"

1946. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, a
ovome Muhamed b. Abdur-Rahman Ensari:

– Čuo sam Muhammeda b. Amra b. Hasana b. Alija,
koji je prenio od Džabira b. Abdullaha, radijallahu
anhuma, da je rekao: "Bijaše Allahov Poslanik,
sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju
(radi oslobođenja Mekke), pa je vidio grupu ljudi i
među njima jednoga kome je pravljen hlad."

– Ko je onaj? – upitao je Muhammed, sallallahu
alejhi ve sellem.

– Postač – rekli su prisutni.

– Post na putovanju ne predstavlja (pravu)
pobožnost – odgovorio je Muhammed, sallallahu
alejhi ve sellem.

ASHABI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, NISU JEDAN
DRUGOG KORILI ZBOG POŠĆENJA
I (ILI) NEPOŠĆENJA (NA PUTU)

1947. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme
prenoseći od Malika, on od Humejda-Tavila, ovaj
od Enesa b. Malika, da je rekao:

"Putovali smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi
ve sellem, (uz ramazan) i onaj ko je postio nije
onom ko nije postio to smatrao mahanom, a i onaj
ko nije postio nije zamjerao onom ko je postio."

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ ظَلَّلَ عَلَيْهِ
وَاشْتَدَّ الْحَرُّ لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ

١٩٤٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ
ابْنَ عَمْرِو بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ
فَرَأَى زِحَامًا وَرَجُلًا قَدْ ظَلَّلَ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا
فَقَالُوا صَائِمٌ فَقَالَ لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ.

بَابُ لَمْ يَعْيبْ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ
بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي الصَّوْمِ وَالْإِفْطَارِ

١٩٤٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ
حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُسَافِرُ
مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يَعْيبِ الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ وَلَا
الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ.

ONAJ KOJI ZA VRIJEME PUTOVANJA (JAVNO) NIJE POSTIO DA GA SVIJET VIDI

1948. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avane prenoseći od Mensura, on od Mudžahida, ovaj od Tavusa, a on, opet, od (Abdullaha) Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je iz Medine prema Mekki i postio dok nije stigao u Usfan. Tada je zatražio vodu, podigao je (iznad sebe) do (dužine) svojih ruku da ga svijet vidi i nije postio sve dok nije stigao u Mekku, a to je bilo uz ramazan.”

Ibn-Abbas još govoraše: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je, a i nije postio, i ko je htio, postio je, a ko nije htio, nije ni postio.”

“A NA ONE KOJI GA (TEŠKO) PODNOSE JE OTKUP (FID'JA)...”

(Abdullah) Ibnu-Omer i Seleme b. Ekve' kažu: Ovaj (ajet) je derogiran ajetom: “(... Određeni dani posta su) mjesec ramazan u kome je objavljen Kur'an. Kao putokaz čovječanstvu, jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja (istine od neistine). Ko od vas bude prisutan (kod kuće) toga mjeseca, pa neka ga posti! Ko bude bolestan ili na putu, (napostit će) isti broj drugih dana. Allah vam želi olakšati, a ne želi vam otežati da ispunite određeni broj (dana posta), da slavite Allaha zato što vas je uputio (na Pravi put) i da mu budete zahvalni.”

Ibnu-Numejr je rekao da mu je pričao A'meš, njemu Amr b. Murre, ovome Ibni-Ebi-Lejla, a njemu ashabi Muhammedovi, sallallahu alejhi ve sellem, kako je objavljena naredba o postu mjeseca ramazana i bilo im je teško (postiti), pa bi onaj ko bi nahranio svaki dan po jednog siromaha, ostavljao post, i to onaj koji ga je podnosio (teško).

بَابُ مَنْ أَفْطَرَ فِي السَّفَرِ لِيَرَاهُ النَّاسُ

١٩٤٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ عُشْفَانَ ثُمَّ دَعَا بِبَاءٍ فَرَفَعَهُ إِلَى يَدَيْهِ لِيَرِيَهُ النَّاسُ فَأَفْطَرَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَدْ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَفْطَرَ فَمَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ.

بَابُ (وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ)

قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَسَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ نَسَخَتْهَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ وَقَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ نَزَلَ رَمَضَانَ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَكَانَ مَنْ أَطْعَمَ كُلَّ يَوْمٍ مِسْكِينًا تَرَكَ الصَّوْمَ مَنْ يُطِيقُهُ وَرُخِّصَ لَهُمْ فِي ذَلِكَ فَنَسَخَتْهَا وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ فَاْمُرُوا بِالصَّوْمِ.

To im je bilo olakšanje, a zatim je to derogirao (ajet): “A bolje vam je da postite.” Tako im je naređeno pošćenje.

1949. PRIČAO NAM JE Ajjaš, njemu Abdul-A‘la, a ovome Ubejdullah prenoseći od Nafija, a on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumā, da je citirao: “Otkup je hranjenje siromaha...” i rekao: “Ovo je derogirano.”

KADA SE OBAVLJA NAPAŠTANJE RAMAZANA

Ibnu-Abbas je rekao:

– Nema smetnje da se napaštanje razdvoji prema riječima Uzvišenog Allaha “... pa isti broj drugih dana...”

Seid b. Musejjeb je rekao za post u prvih deset dana zul-hidžeta:

“Nije dobro dok prvo ne naposti ramazan.”

Ibrahim (Neha‘i) kaže: “Kada musliman ne stigne (napaštanje) i dođe drugi ramazan, postit će obadva (posta jedan iza drugog), a hranjenje (otkup) nije mu smatrao dužnošću.”

Od Ebu-Hurejre se spominje predaja s prekinutim lancem prenosilaca, a i od Ibnu-Abbasa, da je svaki od njih hranio (siromahe), a Allah nije (u Kur’anu) spomenuo to hranjenje. On je samo rekao: “... Napostite isti broj drugih dana...!”

1950. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus kome je saopćio Zuhejr, a ovome Jahja prenoseći od Ebu-Seleme koji je kazao: Čuo sam Aišu, radijallahu anha, gdje kaže:

“Imala sam propuštenog ramazanskog posta i nisam bila u mogućnosti da ga napostim nego tek u šabanu.”

١٩٤٩. حَدَّثَنَا عِيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا
عَبِيدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَرَأَ فِدْيَةَ طَعَامٍ مَسَاكِينَ قَالَ هِيَ مَنسُوحَةٌ .

بَاب مَتَى يُقْضَى قِضَاءُ رَمَضَانَ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يُفَرَّقَ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فِي
صَوْمِ الْعَشْرِ لَا يَصْلُحُ حَتَّى يَبْدَأَ بِرَمَضَانَ وَقَالَ
إِبْرَاهِيمُ إِذَا فَرَطَ حَتَّى جَاءَ رَمَضَانُ آخِرُ يَصُومُهَا
وَلَمْ يَرَ عَلَيْهِ طَعَامًا وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مُرْسَلًا
وَإِنَّ عَبَّاسَ أَنَّهُ يُطْعَمُ وَلَمْ يَذْكُرْ اللَّهُ إِلَّا طَعَامَ إِنَّمَا
قَالَ (فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ) .

١٩٥٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ
حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ كَانَ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ
مِنْ رَمَضَانَ فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ إِلَّا فِي شَعْبَانَ
قَالَ يَحْيَى الشُّغْلُ مِنَ النَّبِيِّ أَوْ بِالنَّبِيِّ ﷺ .

Jahja kaže: “Zauzetost (njena) bijaše od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno, s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

ŽENA S MENSTRUACIJOM OSTAVLJA POST I NAMAZ

Ebu-Zinad je rekao:

“Sunneti i ostali vidovi Istine (Šerijata) stvarno dolaze puno u kontradikciju (slogičnim) mišljenjem i muslimani ne mogu naći izlaza nego da ih kao takve slijede. Zbog toga osoba s menstruacijom obligatni post koji nije postila, treba napostiti, a neobavljene namaze ne treba naklanjati.”²

1951. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebi-Merjem, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovome Zejd prenoseći od Ijada, on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: ‘Nije li sa ženom slučaj kada god dobije menstruaciju da ne klanja i ne posti. To je krnjavost njene vjere.’”

بَابُ الْحَائِضِ تَتْرُكُ الصَّوْمَ وَالصَّلَاةَ

وَقَالَ أَبُو الزُّنَادِ إِنَّ السُّنَنَ وَوُجُوهَ الْحَقِّ لَتَأْتِي كَثِيرًا عَلَى خِلَافِ الرَّأْيِ فَمَا يَجِدُ الْمُسْلِمُونَ بُدًّا مِنْ اتِّبَاعِهَا مِنْ ذَلِكَ أَنَّ الْحَائِضَ تَقْضِي الصِّيَامَ وَلَا تَقْضِي الصَّلَاةَ.

١٩٥١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَّاضٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تَصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ فَذَلِكَ نُقْصَانُ دِينِهَا.

1 Mišljenje Ibnu-Abbasa je da će bolesnik koji je mrsio dane ramazana, pa kasnije ozdravio i nije ih napostio u toku godine, nego dočekao i drugi ramazan, postiti prispjeli ramazan, zatim napostiti dane koje nije postio ranijeg ramazana i još sa svakim napošćenim danom nahraniti jednog siromaha.

Ebu-Hurejra je za konkretni slučaj rekao: “... Za svaki tako napošćeni dan treba dati siromahu pola sa'a pšenice.”

Aiša je napošćivanje izmaklih joj dana ramazana odgađala, čekajući da joj Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to sam dozvoli ili, pak, naredi. Tako ga je ona napostila u šabanu, kada se i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ponajviše posvećivao ibadetu i postu.

Iz hadisa se zaključuje:

- napošćivanje dana ramazana koji se opravdano nisu postili može se obaviti u svakom godišnjem dobu, a najkasnije u šabanu, bez kefareta;
- supruga treba da pazi na seksualne potrebe svoga muža i prema njima planira vršenje svoga ibadeta, koliko je to god moguće.

2 Dane ramazana koje opravdano nije postila žena treba samo napostiti. Analogno ovom trebala bi naklanjati ispuštene namaze. Propis je, međutim, da namaz ne naklanjava.

Kao razlozi navode se:

- post ramazana dolazi jednom u godini i nije ga teško napostiti, dok namaz dolazi pet puta dnevno i naklanjavati ga bio bi težak i neizdrživ ibadet;
- napošćivanje obaveznog posta naredeno je Kur'anom.

O ONOM KO JE UMRO, A OSTAO MU U OBAVEZI POST (RAMAZANA)

Hasan (Basri) je rekao: “Ako bi za umrloga (naknadno) postilo trideset ljudi jednog dana, to bi bilo dozvoljeno.”

1952. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Halid, njemu Muhammed b. Musa A‘jen, a ovome njegov otac prenoseći od Amra b. Harisa, ovaj od Ubejdullaha b. Ebu-Dža‘fera da ga je obavijestio Muhammed b. Dža‘fer, prenoseći od Urve, on od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko je umro, a na njemu ostao dug posta, napostit će ga za njega njegov najbliži rođak (nasljednik).”

Muhammeda b. Musaa slijedi (u drugom senedu) Ibnu-Vehb koji je isti hadis prenio od Amra, a prenio ga je još i Jahja b. Ejjub od Ibnu-Ebu-Dža‘fera.³

بَابُ مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صَوْمٌ

وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ صَامَ عَنْهُ ثَلَاثُونَ رَجُلًا يَوْمًا وَاحِدًا جَازَ.

١٩٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ أَغَيْنَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جَعْفَرٍ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ تَابِعَهُ ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو وَرَوَاهُ يَحْيَى ابْنُ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي جَعْفَرٍ.

3 Ovo napošćivanje može obaviti najbliži rođak ostavitelja, bio on rođak po lozi oca ili majke umrlog. Ako bi napošćivanje učinio poznanik ili samo prijatelj umrlog, onda je to napošćivanje punovažno samo ukoliko je učinjeno uz odobrenje i saglasnost najbližeg živog rođaka umrle osobe. Napošćivanje ne spada u dužnost i obavezu nasljednika ili roda ostavitelja; ono je samo mustehab.

Iz hadisa se zaključuje:

- dozvoljeno je napostiti post umrle osobe. Ovo je mišljenje Šafije, Ebu-Sevra, Tavusa, Hasana, Zuhrija, Katade, Hammada b. Ebu-Sulejmana Lejsa b. Sa‘da, Davuda Zahirija i Ibnu-Hazma, bilo to napošćivanje ramazanskog posta, zavjeta ili kefareta.

Po mišljenju Zuhrije, Malika i Šafije najbliži rođak ostavitelja daje za svaki nenapošćeni dan jedan mudd (trećina sa‘a) pšenice siromahu. Ovi učenjaci ne dozvoljavaju napošćivanje za drugog.

Od Ibnu-Abbasa je preneseno da nasljednici trebaju dati polovinu sa‘a za svaki nenapošćeni dan, a to je bilo mišljenje i Sufjana Sevrija.

Ebu-Hanife kaže: “Nasljednici ostavitelja dat će siromahu za svaki nenapošćeni dan polovinu sa‘a pšenice ili jedan sa‘ nekih drugih žitarica, i to, ako je ostavitelj za života to oporučio, a ako nije oporučio, nasljednici ne trebaju to ni činiti.”

Ahmed, Ishak i Ebu-Ubejd razlikuju napošćivanje ramazana od napošćivanja zavjetnog posta i kažu: “Zavjetni post ostavitelja, napostit će njegovi nasljednici, a za svaki dan posta ramazama, dat će siromahu jedan mudd hrane (pšenice, a to iznosi trećinu sa‘a).”

Seid b. Musejjeb i Evza‘i su rekli: “Nasljednici neće lično napošćivati post svoga ostavitelja, osim ako nemaju mogućnosti da izdaju siromahu navedenu količinu hrane.”

Učenjaci hanefijske škole smatraju da živi ne napašta post za umrlog, a ako je to ostavitelj oporučio, nasljednici će za svaki dan u koji se opravdano nije postilo, a taj dan nije napošćen, dati siromahu pola sa‘a pšenice ili sa‘ ječma, odnosno raži.

Argument hanefijama je predanje koje bilježi Nesai, preko Ibni-Abbasa, da je Muhammed, sallallahu

1953. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahman, njemu Mu'avija b. Amr, ovome Zaide prenoseći od A'meša, on od Muslima Betina, ovaj od Seida b. Džubejra, a on, opet, od (Abdullaha) Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

– Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i rekao:

“Allahov Poslaniče, umrla mi je majka, a na njoj je ostao (zavjetni) post od jednog mjeseca. Mogu li ga ja za nju naknadno napostiti?”

– Da – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. – Dug prema Allahu – kazao je on, najpreči je da se obavi.

– Sulejman (A'meš) je rekao:

Mi smo skupa sjedili kada je Muslim pričao ovaj slučaj a Hakem i Seleme su rekli: “Čuli smo Mudžahida kako to spominje...” prenoseći od Ibnu-Abbasa. A spominje se i od Ebu-Halida kako je njemu prenio A'meš od Hakema, Muslima, Betina i Seleme b. Kuhejla da su prenijeli od Seida b. Džubejra, Ataa i Mudžahida, a oni od Ibni-Abbasa: Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Moja sestra je umrla...”

Jahja i Ebu-Mu'avija kažu da im je pričao A'meš prenoseći od Muslima, on od Seida, a ovaj od Ibnu-Abbasa:

– Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Moja majka je umrla...”

Ubejdullah je rekao prenoseći od Zejda b. Ebi-Unejse, on od Hakema, ovaj od Seida b. Džubejra, a on, opet, od Ibni-Abbasa:

– Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu

۱۹۵۳. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمِ الْبَطِينِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمٌ شَهْرٍ أَفَأَقْضِيهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَدَيْنُ اللَّهِ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى قَالَ سُلَيْمَانُ فَقَالَ الْحَكَمُ وَسَلَمَةُ وَنَحْنُ جَمِيعًا جُلُوسٌ حِينَ حَدَّثَ مُسْلِمٌ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَا سَمِعْنَا مُجَاهِدًا يَذْكُرُ هَذَا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْحَكَمِ وَمُسْلِمِ الْبَطِينِ وَسَلَمَةَ بْنِ كُثَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَعَطَاءٍ وَمُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُخْتِي مَاتَتْ وَقَالَ يُحْيَى وَأَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَنَسَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمٌ نَذْرٍ وَقَالَ أَبُو حَرِيرٍ حَدَّثَنَا عِكْرَمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَاتَتْ أُمِّي وَعَلَيْهَا صَوْمٌ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا .

alejhi ve sellem, rekao: “Niko ni za koga ne može klanjati, ali može za njega nahraniti (siromaha)”, a preko Abdullaha b. Omera: “Ko umre prije nego je mogao napostiti svoj ranije neobavljeni ramazanski post, neka njegovi nasljednici u ime njega, za svaki dan, nahrane jednog siromaha.”

Tahavi navodi da je Amra bint Abdur-Rahman rekla Aiši: “Umrla mi je majka ne napostivši jedan dan ramazana, pa mogu li ja za nju napostiti?”

– Ne možeš – rekla je ona – nego podijeli ispred nje milostinju siromasima, i to za svaki dan ramazana. To je za njenu dušu bolje nego da napaštaš taj post.

Tahavi dalje kaže kako je jednoglasno mišljenje učenjaka, da niko ni za koga ne može namaz naklanjati, a tako i post postiti, jer su to osobne fizičke obaveze ljudi prema Uzvišenom.

alejhi ve sellem: “Umrla mi je majka, a njoj u obavezi je ostao (neobavljen) zavjetni post...”

Ebu-Hariz je rekao: – Pričao nam je Ikrime od Ibnu-Abbasa:

– Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Umrla mi je majka, a njoj u obavezi je ostao post od 15 dana.”¹

KADA JE ONOME KO POSTI DOZVOLJENO IFTARITI

Ebu-Seid Hudri iftario je nakon zalaska sunčeve ploče.

1954. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Hišam b. Urve, rekavši: Čuo sam Asima b. Omera Hattaba koji prenosi od svoga oca (Omera), radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada se pojavi noć odavde sa zapada, a dan ode odavde i sunce zađe, iftari onaj ko je postio.”

بَابُ مَنْ يَحِلُّ فِطْرُ الصَّائِمِ

وَأَفْطَرَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ حِينَ غَابَ قُرْصُ
الشَّمْسِ .

١٩٥٤ . حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا
هَيْشَامُ بْنُ عُرْوَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ
عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَا
هُنَا وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَا هُنَا وَغَرَبَتِ الشَّمْسُ فَقَدْ
أَفْطَرَ الصَّائِمُ .

¹ Pošto se iz nekih hadisa razabire da u ličnim fizičkim dužnostima prema Allahu, dželle šanuhu, ne može niko nikoga zamjenjivati, to sadržaj gornjih hadisa, navedenih u Buhariji, ne treba shvatiti imperativno, nego samo dozvoljenim činom.

Ovi hadisi neće biti u potpunoj kontradikciji s ajetom: “Neće niko ničijeg tereta nositi”; “Čovjeku pripada sam ono što je sam sebi privrijedio” i njima slični, jer se – po nekima – oni odnose na narode Ibrahima i Musaa. Međutim, na ovo se može odgovoriti da je mjerodavna općenitost teksta, pa se ne može reći da se ovi ajeti odnose samo na spomenute narode, nego i na sljedbenike Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibnu-Hazm je rekao: “Nasljednici osobe koja je umrla pod dugom ramazanskog ili zavjetnog posta ili nekog kefareta, dužni su da to naposte (farz), a ne da daju hranu siromasima, oporučio to ostavitelj ili ne. Nasljednici su dužni iz imovine ostavitelja, poslije troškova ukopa, prvo, isplatiti vjerovnicima materijane dugove ostavitelja, pa onda izmiriti druge obaveze.”

1955. PRIČAO NAM JE Ishak Vasiti, njemu Halid prenoseći od Šejbanija, on od Abdullaha b. Ebu-Evfaa, radijallahu anhu, da je rekao: Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. On je postio i kada je sunce zašlo, rekao je jednom od prisutnih (Bilalu):

“Ustani i razmuti nam (prekrupu s vodom)!”

– Allahov Poslaniče – rekao je ovaj – da si sačekao mrak!

– Sjaši i razmuti nam! – ponovio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Pa zaista je još dan – ponovo je rekao ovaj.

– Sjaši i razmuti nam (napitak) – naredio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovaj je potom sjahao i razmutio im (napitak). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je popio, a onda rekao:

“Kada vidite da je noć došla odavde, za onoga ko posti, nastupio je iftar.”

POSTAČ IFTARI VODOM I (ILI) NEČIM DRUGIM ŠTO MU JE LAHKO PRIBAVITI

1956. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome Šejbani (Sulejman):

– Čuo sam Abdullaha b. Ebi-Evfa, radijallahu anhu, kada je rekao: “Putovali smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada je on postio. Kada je sunce zašlo, on je jednom od prisutnih rekao:

“Sjaši i razmuti nam (napitak)!”

– Allahov Poslaniče, da si sačekao mrak – kazao je ovaj.

– Sjaši i razmuti nam! – ponovio je on.

– Allahov Poslaniče, još ti je dan! – primijetio je onaj.

– Sjaši i razmuti nam! – kazao je ponovo (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

Ovaj je sjahao i razmutio (napitak), a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je:

١٩٥٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَمَّا غَرَبَتِ الشَّمْسُ قَالَ لِبَعْضِ الْقَوْمِ يَا فُلَانُ قُمْ فَاجِدْخْ لَنَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ أَنْزِلْ فَاجِدْخْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ أَنْزِلْ فَاجِدْخْ لَنَا قَالَ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا قَالَ أَنْزِلْ فَاجِدْخْ لَنَا فَتَنَزَلَ فَجَدَخَ هُمْ فَشَرِبَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ.

بَابُ يُفْطَرُ بِمَا تَيْسَّرُ مِنَ الْمَاءِ أَوْ غَيْرِهِ

١٩٥٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سُلَيْمَانٌ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَرَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَمَّا غَرَبَتِ الشَّمْسُ قَالَ أَنْزِلْ فَاجِدْخْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ أَنْزِلْ فَاجِدْخْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا قَالَ أَنْزِلْ فَاجِدْخْ لَنَا فَتَنَزَلَ فَجَدَخَ ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّيْلَ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ قِبَلَ الْمَشْرِقِ.

“Čim vidite da se noć pomolila sa ove strane, pokazavši svojom rukom prema istoku, postaču je nastupilo vrijeme iftara.”

O ŽURENJU S IFTAROM

1957. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svijet (muslimanski) bit će na dobru sve dok bude žurio s iftarom.”

1958. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ebu-Bekr prenoseći od Sulejmana, on od Ibnu-Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, da je rekao: – Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. On je postio do mraka i jednom čovjeku rekao:

“Sjaši i razmuti mi (napitak)!”

– Da si sačekao dok se smrači – rekao je čovjek.

– Sjaši i razmuti mi! Čim vidiš noć da se pojavila s one strane (istoka), postaču je nastupio iftar – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

KADA POSTAČ UZ RAMAZAN IFTARI (MISLEĆI DA JE PAO MRAK), A ZATIM SE SUNCE UKAŽE

1959. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejbe, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama b. Urve, on od Fatime (bint Munzir), a ona od Esme bint Ebi-Bekr, radijallahu anhuma, da je rekla:

“Jednog oblačnog dana, u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, doba omrsili smo se, a zatim se sunce pojavilo.

Hišamu je rečeno: “Pa bilo im je, vjerovatno, naređeno, da ga naknadno naposte?”

بَابُ تَعْجِيلِ الْإِفْطَارِ

١٩٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ.

١٩٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَصَامَ حَتَّى أَمْسَى قَالَ لِرَجُلٍ انْزِلْ فَاجْدِخْ لِي قَالَ لَوْ أَنْتَظَرْتُ حَتَّى تُمْسِيَ قَالَ انْزِلْ فَاجْدِخْ لِي إِذَا رَأَيْتَ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ.

بَابُ إِذَا أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ ثُمَّ طَلَعَتِ الشَّمْسُ

١٩٥٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَفْطَرْنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ غَيْمٍ ثُمَّ طَلَعَتِ الشَّمْسُ قِيلَ لِهِشَامٍ فَأَمُرُوا بِالْقَضَاءِ قَالَ لَا بُدَّ مِنْ قَضَاءٍ وَقَالَ مَعْمَرٌ سَمِعْتُ هِشَامًا لَا أَذْرِي أَقْضُوا أَمْ لَا.

– Neophodno je napošćivanje – rekao je on.
Ma'mer je izjavio: Čuo sam Hišama (gdje kaže):
“Ne znam da li su ga napostili ili nisu.”¹

POST DJECE

Omer, radijallahu anhu, rekao je jednom pijanom čovjeku uz ramazan: “Teško tebi! I djeca naša poste”, a onda ga udario.

1960. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Bišr b. Mufeddal, a ovome Halid b. Zekvan, prenoseći od Rubejji'e bint Muavviz, da je rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je ujutro Dana ašure (stanovnicima) ensarijskih sela (oko Medine) vijest:

“Ko je osvanuo ne posteći, neka tako nastavi i ostatak svoga dana, a ko je osvanuo posteći, neka i posti!”

– Mi smo – rekla je Rubejji'a – postili, a navikavali smo i našu djecu da poste. Pravili smo im igračke od (obojene) vune, pa kada bi koje od njih zaplakalo za hranom, davali smo mu tu igračku i tako sve do iftara.²

بَابُ صَوْمِ الصِّبْيَانِ

وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِنَشْوَانَ فِي رَمَضَانَ
وَيْلَكَ وَصِبْيَانُنَا صِيَامُ فَضْرَةٍ.

١٩٦٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ
حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ الرَّبِيعِ بْنِ مُعَوَّذٍ
قَالَتْ أَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ غَدَاةَ عَاشُورَاءَ إِلَى قُرَى
الْأَنْصَارِ مَنْ أَصْبَحَ مُفْطِرًا فَلَيْتَمَ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَمَنْ
أَصْبَحَ صَائِمًا فَلْيَصُمْ قَالَتْ فَكُنَّا نَصُومُهُ بَعْدَ
وَنُصُومُ صِبْيَانَنَا وَنَجْعَلُ لَهُمُ اللَّعْبَةَ مِنَ الْعِهْنِ
فَإِذَا بَكَى أَحَدُهُمْ عَلَى الطَّعَامِ أَعْطَيْنَاهُ ذَلِكَ حَتَّى
يَكُونَ عِنْدَ الْإِفْطَارِ.

1 Kada se postač zavarao oblakom iftari, a potom se Sunce ukaže, on ne treba više ništa jesti dok mrak ne nastupi, a poslije ramazana taj će dan napostiti bez kefareta. Ovo je stav Ibnu-Sirina, Seida b. Džubejra, Evza'ija, Sevrija, Malika, Ahmeda, Šafija i Ishaka.

Od Mudžahida, Ataa i Urve b. Zubejra preneseno je da su rekli da u ovom slučaju nema napošćivanja, baš kao u slučaju kada bi čovjek jeo ili pio, zaboravivši da posti.

Preneseno je da je halifa Omer iftario jednog oblačnog dana nešto prije zalaska Sunca. To su učinili i ostali ljudi oko njega. Kasnije se ukazalo Sunce, pa je glasnik obznanio da Sunce nije još zašlo, a Omer opet dodao: “Ko je iftario, neka ovaj dan naposti!”

2 Većina učenjaka smatra da malodobna djeca nisu dužna postiti. Međutim, Ibn-Sirin, Zuhri i Šafija smatraju da je mustehab (preporučljivo) naređivati djeci da poste, ako to mogu, kako bi se uvježbavali (navikavali) na post.

Ishak smatra da dijete s navršenih 12 godina treba tjerati da posti, a imam Ahmed, po jednoj predaji, kaže da tako treba postupati i s djetetom od 10 godina.

I Evza'i smatra da dijete treba natjerati da posti, ako to može podnijeti. On kao argument uzima hadis koji prenosi Ibn-Ebi-Lejla da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Ako dijete može postiti uzastopno tri dana, ono je dužno postiti cijeli ramazan.”

S druge strane, Ešheb smatra da je mustehab da djeca poste.

SPAJANJE POSTA
(POŠĆENJE OD IFTARA DO IFTARA),
POKUĐENOST PRETJERIVANJA
I IZJAVA: “NOĆU NEMA POŠĆENJA”

To temelji na riječima Uzvišenog: “... Zatim nastavite pošćenje do noći.” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je to iz milosti prema njima (ashabima) i zbog održavanja kondicije.

1961. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Šu‘be, ovome Katade prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ne spajajte post.”

– Pa ti spajaš? – rekli su ashabi.

– Ja nisam kao bilo koji od vas. Ja sam nahranjen i napojen – ili je kazao:

– Ja obnoćim nahranjen i napojen (snagom duha i strpljenja).

1962. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je izjavio:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je spajanje (posta).

– Pa ti postiš i dan i noć? – rekli su ashabi.

– Ja nisam kao vi. Ja se hranim i napajam (snagom strpljenja) – odgovorio je on.

بَابُ الْوَصَالِ وَمَنْ قَالَ لَيْسَ فِي اللَّيْلِ صِيَامٌ

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ) وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْهُ رَحْمَةً لَهُمْ وَإِبْقَاءَ عَلَيْهِمْ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ التَّعَمُّقِ .

١٩٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تُوَاصِلُوا قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ لَسْتُ كَأَحَدٍ مِنْكُمْ إِنِّي أَطْعَمُ وَأُسْقِي أَوْ إِنِّي أَبَيْتُ أَطْعَمُ وَأُسْقِي .

١٩٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ الْوَصَالِ قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي لَسْتُ مِثْلَكُمْ إِنِّي أَطْعَمُ وَأُسْقِي .

1963. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Ibnul-Had prenoseći od Abdullaha b. Habbaba, on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Ne spajajte post. Kada neko od vas hoće da spoji post dana i noći, neka ga spoji do sehura!”

– Pa ti, Allahov Poslaniče, spajaš post – rekli su ashabi.

– Ja nisam vašeg kova (stanja i položaja). Ja obnoćim imajući Hranitelja, koji me hrani i Napojitelja, koji me napaja.

1964. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe i Muhamed (b. Selam), njih obavijestio Abde prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je spajanje posta iz milosti prema ashabima, pa su mu oni rekli:

– Pa ti spajaš post.

– Ja nisam vašeg kova (stanja i položaja). Mene nahranjuje i napaja moj Stvoritelj – rekao je on.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: – Usman nije spomenuo: “... iz milosti prema ashabima...”

PRIMJERNO KAŽNJAVANJE ONOGA KO JE MNOGO SPAJAO POST (DANA I NOĆI)

To je Enes prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1965. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je kazao Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je u postu spajanje (dana i noći), pa mu je jedan čovjek od muslimana rekao:

– Allahov Poslaniče, pa ti spajaš post.

١٩٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا تُوَاصِلُوا فَأَيُّكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ فَلْيُوَاصِلْ حَتَّى السَّحَرِ قَالُوا فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَبِيتُ لِي مُطْعَمٌ يُطْعِمُنِي وَسَاقٍ يَسْقِينِي .

١٩٦٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَ مُحَمَّدٌ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ الْوَصَالِ رَحْمَةً لَهُمْ فَقَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَذْكُرْ عُثْمَانُ رَحْمَةً لَهُمْ .

بَابُ التَّنْكِيلِ مِنْ أَكْثَرِ الْوَصَالِ

رَوَاهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

١٩٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ الْوَصَالِ فِي الصَّوْمِ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ

– A ko je od vas kao ja – rekao je on. Ja obnoćim, a moj me Stvoritelj hrani i napaja (svojim nadahnućem).

Pošto oni nisu htjeli prestati sa spajanjem posta, on je postio s njima neprekidno dva dana. Potom su ugledali mladač i on im je rekao:

“Da se mladač još nije pojavio, ja bih vam povećavao pošćenje.”

To im je bilo na ime kazne što se nisu htjeli sustegnuti (od spajanja posta).

1966. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je dva puta rekao:

“Čuvajte se spajanja posta!”

– Pa ti spajaš post – rečeno mu je.

– Ja obnoćim – kazao je on – a moj me Stvoritelj hrani i napaja. Teretite se samo koliko podnosite!

PRODUŽENJE POSTA DO SEHURA

1967. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibnu-Ebi-Hazim prenoseći od Jezida, on od Abdullaha b. Habbaba, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: “Ne spajajte post (dana i noći)! Ko od vas hoće da spaja post, pa neka ga spoji samo do sehura!”

– Pa ti, Allahov Poslaniče, spajaš post – rekli su ashabi.

– Nisam ja – rekao je on – poput vas. Ja obnoćim imajući Hranioca koji me hrani i Napajača koji me napaja.

وَأَيْتُكُمْ مِثْلِي إِنِّي أَبَيْتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي فَلَمَّا أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنِ الْوَصَالِ وَاصِلَ بِهِمْ يَوْمًا ثُمَّ يَوْمًا ثُمَّ رَأَوْا الْهَلَالَ فَقَالَ لَوْ تَأَخَّرَ لَزِدْتُكُمْ كَالْتَشْكِيلِ لَهُمْ حِينَ أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا.

١٩٦٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْوَصَالَ مَرَّتَيْنِ قِيلَ إِنَّكَ تُوَصِلُ قَالَ إِنِّي أَبَيْتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي فَكَلَّفُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ.

بَابُ الْوَصَالِ إِلَى السَّحَرِ

١٩٦٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَا تُوَصِلُوا فَإِيَّكُمْ أَرَادَ أَنْ يُوَصِلَ فَلْيُوَصِلْ حَتَّى السَّحَرِ قَالُوا فَإِنَّكَ تُوَصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَبَيْتُ لِي مُطْعِمٌ يُطْعِمُنِي وَسَاقٍ يَسْقِينِي.

O ONOM KOJI JE ZAKLEO SVOGA
BRATA DA BI ON DOBROVOLJNI POST
PREKINUO I NIJE SMATRAO DA GA JE
DUŽAN NAPOSTITI, AKO MU JE TO BILO
PRIKLADNIJE

1968. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Dža'fer b. Avn, a ovome Ebul-Umejs prenoseći od Avna b. Ebi-Džuhejfe, a on od svoga oca koji je rekao:

– Vjerovjesnik je pobratio Selmana i Ebu-Derdaa. Potom je Selman posjetio Ebu-Derdaa i vidio Ummu-Derda potištenu pa je upitao: “Šta ti je?”
– Tvoj brat, Ebu-Derda – odgovorila je ona – nema potrebe (za ženama) na ovom svijetu.

Kasnije je došao i Ebu-Derda i pripremio Selmanu neko jelo, a Selman mu je rekao: “Jedi i ti!”

– Ja postim – kazao je Ebu-Derda.

– (Bogami) neću ni ja jesti dok ne budeš i ti jeo

– rekao je Selman – pa je Ebu-Derda jeo – izjavio je Selman.

U noći je Ebu-Derda ustao da klanja.

– Spavaj – kazao je Selman – i on je zaista zaspao. Nešto kasnije htio je opet ustati klanjati, a Selman mu je rekao: “Spavaj!” Kada je bilo pred kraj noći, Selman mu je rekao: “Sada ustani!” Potom su obadva klanjali. Selman mu je rekao: “Ti imaš dužnost prema Allahu, imaš dužnost prema sebi, a imaš dužnost i prema svojim ukućanima i svakom od njih podaj njegovo pravo!”

Kasnije je Ebu-Derda došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu spomenuo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Selman je istinu rekao.”¹

بَابُ مَنْ أَقْسَمَ عَلَى أَخِيهِ لِيُفْطِرَ
فِي النَّطْوَعِ وَلَمْ يَرِ عَلَيْهِ قِضَاءُ إِذَا كَانَ أَوْفَقَ لَهُ

١٩٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ
ابْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ
أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ أَخِي النَّبِيُّ ﷺ
سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ فَرَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ
فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَدِّلَةً فَقَالَ لَهَا مَا شَأْنُكَ قَالَتْ
أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا فَجَاءَ
أَبُو الدَّرْدَاءِ فَصَنَعَ لَهُ طَعَامًا فَقَالَ كُلْ قَالَ فَإِنِّي
صَائِمٌ قَالَ مَا أَنَا بِأَكْلٍ حَتَّى تَأْكُلَ قَالَ فَأَكَلَ فَلَمَّا
كَانَ اللَّيْلُ ذَهَبَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُومُ قَالَ نَمْ فَنَامَ ثُمَّ
ذَهَبَ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَلَمَّا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ قَالَ
سَلْمَانُ قُمْ الْآنَ فَصَلِّ يَا فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ إِنَّ لِرَبِّكَ
عَلَيْكَ حَقًّا وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ عَلَيْكَ
حَقًّا فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ
ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ سَلْمَانُ .

¹ Buharija, držeći se striktno teksta navedenog hadisa, smatra da se prekinuti nafil-post ne napašta. Međutim, drugi pravници, imajući u vidu još niz drugih hadisa, drže da ovaj post treba napostiti. Oni, između brojnih hadisa, navode i izjavu koju Tirmizi sa senedom donosi, da je Aiša rekla: “Postile smo ja i Hafsa, pa nam je ponuđeno jedno jelo koje smo voljele i mi smo ga pojele. Kasnije je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Hafsa je izašla pred njega prva – a ona je bila poput svoga oca – i rekla mu:

O POSTU U (MJESECU) ŠABANU

1969. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Nadra, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je toliko da smo govorili da i ne mrsi, a mrsio je toliko da smo govorili da i ne posti. Međutim, nisam vidjela Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je u potpunosti postio i jedan mjesec osim ramazana, a nisam ga vidjela da je od dobrovoljnog posta postio više nego li u šabanu.”

1970. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedale, njemu Hišam prenoseći od Jahjaa, a on od Ebu-Seleme, kome je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije (nafilu) postio nijednog mjeseca više (dana) od šabana. Skoro cijeli šaban je postio i govorio:

“Činite od dobrog posla samo koliko podnosite, jer Allah uistinu neće dodijati (nagrađivati) dok vama ne dodije (rad).”²

بَابُ صَوْمِ شَعْبَانَ

١٩٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفٍ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَصُومُ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ إِلَّا رَمَضَانَ وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ .

١٩٧٠. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ قَالَتْ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ يَصُومُ شَهْرًا أَكْثَرَ مِنْ شَعْبَانَ فَإِنَّهُ كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ وَكَانَ يَقُولُ خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ مَا دُوِرَ عَلَيْهِ وَإِنْ قَلَّتْ وَكَانَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً دَاوَمَ عَلَيْهَا .

“Allahov Poslaniče, mi smo postile, ali nam je ponuđeno jelo koje smo voljele i mi smo ga pojele?”

– Mjesto toga postite jedan drugi dan! – rekao je on.

Darekutni navodi da je Muhamed b. Munkedir rekao: – Jedan drug Allahovog Poslanika pripremio je jelo i na njega pozvao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nekoliko njegovih drugova. Kada je on iznio jelo, jedan se od njih povukao na stranu i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao mu je: “Šta je tebi?”

– Postim – reče.

– Tvoj brat se potrudio radi tebe i napravio hranu, a ti kažeš: Ja postim!? Jedi i kasnije naposti ovaj dan!

– rekao mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Vadžib je prekinutu nafilu napostiti dan za dan po mišljenju Ebu-Bekra, Omera, Alije, Ibnu-Abbasa, Džabira b. Abdullaha, Aiše i Ummu-Seleme. Ovo mišljenje dijele Hasan Basrija, Seid b. Džubejr, Ebu-Hanife, po jednoj verziji, Malik, Ebu-Jusuf i Muhamed.

Ovaj post nije dužnost napostiti, prekinuo postač post sa ili bez razloga, ali može ga napostiti ko želi. Ovo je mišljenje Mudžahida, Tavusa, Ataa, Sevrija, Šafije, Ahmeda, Ishaka, Selmana i Ebu-Derdaa. Ovi se, pored ranije spomenutih slučajeva, drže još i izjave navedene u Ahmedovom *Musnedu* da je Ummu-Hani’ rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pio je nešto, pa je to i meni ponudio.” – Postim – rekla sam, a ne volim da odbijem piće koje si ti pio.

– Ako je to napošćivanje ramazana, naposti u nekom drugom danu, a ako je to nafila-post, onda, ako hoćeš, naposti ga, a ako nećeš, ne napaštaj!

Ovaj slučaj naveli su Tahavi i Tirmizi u nešto izmijenjenoj varijanti.

2 Dosada, dodijavanje je nešto što je svojstveno ljudima, a nikako Uzvišenom Allahu. Zato je potrebno ovaj

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdraži namaz na kome se ustraje, pa makar on bio i kratak. Kada je on klanjao koji namaz, na njemu je bio ustrajan.¹

O POSTU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I NJEGOVOM NEPOŠĆENJU

1971. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il kome je kazao Ebu-Avane prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida, a ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada nijedan mjesec potpuno čitav postio osim ramazana. A postio je toliko da je poneko govorio: Ne, bogami, on neće ni prekidati, a prekidao je toliko da je poneko govorio: Ne, bogami, on neće ni postiti.”

بَابُ مَا يُذَكَّرُ مِنْ صَوْمِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَفْطَارِهِ

١٩٧١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا صَامَ النَّبِيُّ ﷺ شَهْرًا كَامِلًا قَطُّ غَيْرَ رَمَضَانَ وَيَصُومُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ لَا وَاللَّهِ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ لَا وَاللَّهِ لَا يَصُومُ.

dio hadisa dodatno pojasniti. Ajni (Umda, 9/153) preferira ovo značenje: Uzvišeni Allah vas (o ljudi) nikada neće tretirati s dosadom i uskratiti vam svoju milost, obilje i nagradu sve dok vi ne prestanete činiti dobra djela. Osim toga on navodi da postoje i ova tumačenja:

- ako vama dodije, Njemu ne dodije;
- Njemu ništa ne može dodijati, bez obzira da li vama dodijalo ili ne;
- On vam neće uskratiti svoje obilje, dok vama ne dodije moliti Ga za to;
- riječ dodijavanje je ovdje upotrijebljena metaforički, a u značenju uskraćivanja nagrade. A Allah najbolje zna! (prim. rec.)

¹ Nesai navodi da je Usume rekao: “Allahov Poslaniče, vidim da ne postiš ni u jednom mjesecu koliko u ša‘banu?”

– To je mjesec – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – u kome se dižu ljudska djela Gospodaru svjetova, pa želim da se moja djela u njemu dižu dok sam postač.

Tirmizi, preko Enesa b. Malika, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: “Koji je post najbolji?”

– Post u ša‘banu – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, jer se time odaje počast ramazanu.

– A kada je najbolje dijeliti milostinju? – upitan je.

– U mjesecu ramazanu – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Tirmizi preko Ebu-Hurejre navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada od mjeseca ša‘bana ostane polovina, ne postite!”

Ebu-Davud, Ibnu-Madže, Nesai, Ibn-Hibban, Ibn-Adij i Bejheki i ovu izjavu donose u svojim hadiskim zbirkama u nešto izmijenjenoj varijanti, ali je smisao ostao isti.

1972. PRIČAO MI JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Humejda, da je čuo Enesa, radijallahu anhu, gdje govori:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svakog mjeseca nije postio toliko, da smo mi mislili da on u tom mjesecu neće ništa ni postiti, a postio je toliko da smo mislili, da on od njega neće ništa propustiti da ne posti. On bijaše takav, da si ga mogao vidjeti noću kako klanja, a ako si htio, mogao si da vidiš i kako spava (on noću i klanjaše, a i spavaše).”

Sulejman je izjavio, prenoseći od Humejdija, da je on (Humejdi) pitao Enesa za post (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).

1973. PRIČAO MI JE Muhammed, njega obavijestio Ebu-Halid b. Ahmed, a ovoga Humejd rekavši: – Pitao sam Enesa, radijallahu anhu, o postu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je odgovorio:

“Nisam nikada zaželio da ga u kom dijelu mjeseca vidim kako posti, a da ga nisam i vidio; niti da ne posti, a da ga nisam baš i vidio; niti da u kom dijelu noći klanja, a da ga nisam i vidio; niti da spava, a da ga nisam i vidio. Nisam doticao vuneno-svilenu tkaninu, a ni čistu svilu mekšu od dlana Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niti sam mirisao mošus ni amber ljepši od mirisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

١٩٧٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَفْطِرُ مِنَ الشَّهْرِ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يَصُومَ مِنْهُ وَيَصُومُ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يَفْطِرُ مِنْهُ شَيْئًا وَكَانَ لَا تَشَاءُ تَرَاهُ مِنَ اللَّيْلِ مُصَلِّيًّا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَقَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَنَسًا فِي الصَّوْمِ .

١٩٧٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ صِيَامِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا كُنْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَاهُ مِنَ الشَّهْرِ صَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مُفْطِرًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مِنَ اللَّيْلِ قَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مَسِسْتُ خَزَّةً وَلَا حَرِيرَةً أَلَيْنَ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا شَمِمْتُ مِسْكَةً وَلَا عَبِيرَةً أَطِيبَ رَائِحَةً مِنْ رَائِحَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

PRAVO GOSTA U POSTU

1974. PRIČAO NAM JE Ishak, rekavši da ga je obavijestio Harun b. Isma'il kome je kazao Ali, njemu Jahja, a ovome Ebu-Seleme, da je Abdullah b. Amr b. Ās, radijallahu anhu, rekao:

- Ušao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a potom je (Abdullah) spomenuo Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Zaista ti imaš prema svome gostu dužnost i prema svojoj supruzi imaš dužnost...”
- A šta je to Davudov (post)? – pitao sam.
- Pola vremena (postiti) – odgovorio je on.

OBAVEZA PREMA TIJELU
ZA VRIJEME POSTA

1975. PRIČAO NAM JE Ibnu-Mukatil, rekavši da ga je obavijestio Abdullah, a njega Evza'i, prenoseći od Jahjaa b. Ebi-Kesira, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, ovome saopćio Abdullah b. Amr b. As, radijallahu anhuma, rekavši:

- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je:
- “Abdullahu, nisam li obaviješten kako ti, uistinu, danju postiš, a noću se stalno Allahu moliš?”
- Da, Allahov Poslaniče – rekao sam.
- Pa, ne radi tako! – kazao je on.
- Posti, a i ne posti, moli se Allahu noću, a i spavaj! Ti imaš dužnost prema svome tijelu, dužnost prema svojim očima, dužnost prema supruzi, a imaš dužnost i prema svome gostu. Zaista ti je dosta da postiš svakog mjeseca po tri dana, jer ti stvarno za svako dobro djelo imaš deseterostruku nagradu i to je kao da postiš cijelo vrijeme.
- Bio sam (u tome) veoma uporan, pa sam rekao:
- “Allahov Poslaniče, ja još osjećam izvjesnu snagu!”

بَابُ حَقِّ الضَّيْفِ فِي الصَّوْمِ

١٩٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنُ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ يَعْنِي إِنَّ لِرَّوْكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرَّوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَقُلْتُ وَمَا صَوْمُ دَاوُدَ قَالَ نِصْفُ الدَّهْرِ.

بَابُ حَقِّ الْجِسْمِ فِي الصَّوْمِ

١٩٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنُ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَمْ أُخْبَرَ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ فَقُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَلَا تَفْعَلْ صُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ فَإِنَّ لِحَسَبِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرَّوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرَّوْكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ بِحَسَبِكَ أَنْ تَصُومَ كُلَّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ لَكَ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا فَإِنَّ ذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ كُلِّهِ فَشَدَّدْتُ فَشَدَّدَ عَلَيَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَجِدُ قُوَّةَ قَالَ فَصُمْ صِيَامَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَا تَزِدْ عَلَيْهِ

– Pa posti post Allahovog poslanika Davuda, alejhis-selam, i na njega ništa ne dodaji! – rekao je on.

– Kakav je bio post Allahovog vjerovjesnika Davuda, alejhis-selam? – upitao sam.

– Polovina vremena (života) – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Poslije, kada je Abdullah već ostario, govorio je: “Kamo sreće, da sam prihvatio povlasticu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem!”

O POSTU CIJELOG VREMENA (ŽIVOTA)

1976. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kojeg su obavijestili Seid b. Musejjeb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman da je Abdullah b. Omer rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je obaviješten da sam ja izjavio:

“Allaha mi, danju ću postiti, a noću se stalno Allahu moliti, i to sve dok sam živ.”

Rekao sam mu: “Žrtvovao bih za tebe i oca i majku, to sam zaista rekao.”

– Pa ti to, uistinu, ne možeš podnijeti – odgovorio je on. – Posti i prekidaj, Allahu se moli noću, a (ali) i spavaj! Posti od svakog mjeseca po tri dana, jer svako dobro djelo nagrađuje se deseterostruko, a to je kao da postiš cijelo vrijeme (život).

– Ja zaista mogu više od toga – rekao sam.

– Jedan dan posti, a dva dana ne posti – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Ja mogu više od toga – ponovio sam.

– Posti dan, a dan ne posti! – rekao je on. – To je post Davuda, alejhis-selam, i to je najvredniji post.

– Ja mogu i više od toga – kazao sam.

– Više (i bolje) od toga nema – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

قُلْتُ وَمَا كَانَ صِيَامُ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ نِصْفَ الدَّهْرِ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ بَعْدَ مَا كَبِرَ يَا لَيْتَنِي قَبِلْتُ رُخْصَةَ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ صَوْمِ الدَّهْرِ

١٩٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ أَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَا صُومَ مِنَ النَّهَارِ وَلَا قَوْمَ مِنَ اللَّيْلِ مَا عَشْتُ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ قُلْتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي قَالَ فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بَعَشْرَ أَمْثَالِهَا وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا فَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ .

PRAVO ČLANOVA UŽE PORODICE U POSTU (KUĆE DOMAĆINA)

To je prenio Ebu-Džuhajfe od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1977. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njega obavijestio Ebu-Asim prenoseći od Ibni-Džurejdža:

Čuo sam Ataa da ga je Ebul-Abbas, pjesnik, obavijestio da je čuo Abdullaha b. Amra, radijallahu anhumu, gdje govori:

- Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, stigla je vijest kako ja stvarno (danju) stalno postim, a noću se Allahu molim, pa ili je on po mene poslao, ili sam ga ja susreo i on mi rekao: “Zar ja nisam obaviješten, da ti postiš, a ne prekidaš post, klanjaš (nafile-namaze), a ne spavaš? Posti, a(ali) i prekidaš post, moli se Allahu, a(ali) i spavaj, jer tvoje oko ima kod tebe svoj udio, tvoja duša (nagon) i tvoji ukućani imaju kod tebe svoj udio.”
- Ja sam za (sve) to dosta jak – rekao je Abdullah.
- Posti post Davuda, alejhis-selam – rekao je on.
- Kako? – upitao je Abdullah.
- On je dan postio, a dan nije i nije uzmicao kada bi se susreo (s neprijateljem) – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- Da je i meni tako, Allahov Poslaniče – rekao je Abdullah.

Ata je kazao:

- Ne znam kako je on opet spomenuo stalno pošćenje, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dva puta rekao: Ne posti onaj ko stalno posti!¹

بَابُ حَقِّ الْأَهْلِ فِي الصَّوْمِ

رَوَاهُ أَبُو جُحَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

١٩٧٧. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَطَاءَ أَنَّ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ أَنِّي أَسْرُدُ الصَّوْمَ وَأُصَلِّي اللَّيْلَ فَإِنَّمَا أُرْسِلَ إِلَيَّ وَإِنَّمَا لَقِيْتُهُ فَقَالَ أَلَمْ أَخْبَرَ أَنَّكَ تَصُومُ وَلَا تَفْطِرُ وَتُصَلِّي فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَتَمْ فَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَظًّا وَإِنَّ لِنَفْسِكَ وَأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَظًّا قَالَ إِنِّي لَأَقْوَى لِذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صِيَامَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ وَكَيْفَ قَالَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى قَالَ مَنْ لِي بِهَذِهِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ عَطَاءٌ لَا أَدْرِي كَيْفَ ذَكَرَ صِيَامَ الْأَبَدِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَامَ مَنْ صَامَ الْأَبَدَ مَرَّتَيْنِ .

¹ Zahirije smatraju da je zabranjeno postiti cijeli život oslanjajući se na vanjski smisao hadisa koji to zabranjuju. Međutim, najveći broj učenjaka dozvoljava pošćenje cijele godine, izuzimajući dane Bajrama u kojima je zabranjeno postiti. Najveći dio godine postili su: halifa Omer, njegov sin Abdullah, Osman, Aiša, Ebu-Talha i Ebu-Umame.

– Zabilježeno je kako je Nuh, alejhis-selam, postio po cijelu godinu osim prva dva dana Ramazanskog i Kurban-bajrama.

O POŠĆENJU JEDNOG DANA, A NEPOŠĆENJU JEDNOG DANA

1978. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be, prenoseći od Mugire, da je rekao: Čuo sam Mudžahida da prenosi od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Posti od svakog mjeseca tri dana!”

– Ja mogu više od toga – rekao je Abdullah – i to je neprestano govorio, dok Muhammed, alejhis-selam, nije kazao: “Posti dan, a ne posti dan!”

Potom (mu) je još rekao: “Prouči Kur'an u svakom mjesecu!”

– Ja mogu više od toga – rekao je Abdullah – i nije prestajao to ponavljati, dok Muhammed, alejhis-selam, nije kazao: “Pa, u tri noći (dana).”

POST DAVUDA, ALEJHIS-SELAM

1979. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, a ovome Habib b. Ebu-Sabit, koji je rekao: “Čuo sam Ebul-Abbasa Mekkija, a on je bio pjesnik i u njegovo prenošenje nije se sumnjalo, da je rekao kako je čuo Abdullaha b. Amra b. Āsa, radijallahu anhum, kada je izjavio:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: “Ti stvarno postiš cijelo vrijeme, a noću se moliš Allahu?”

– Da – odgovorio sam.

– Ako budeš tako radio – rekao je on – upast će ti oči, a snaga oslabiti. Nema posta onaj ko posti cijelo vrijeme. Post po tri dana (svakog mjeseca) je kao post cijelog vremena.

– Ja mogu više od toga – rekao sam.

– Pa posti post Davuda, alejhis-selam – rekao je on.

– Davud je dan postio, a dan nije, a kada bi se sukobio (s neprijateljem) nije uzmicao.

بَابُ صَوْمِ يَوْمٍ وَإِفْطَارِ يَوْمٍ

١٩٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ صُمْ مِنْ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَالَ أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَمَا زَالَ حَتَّى قَالَ صُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا فَقَالَ اقْرَأِ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ قَالَ إِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ فَمَا زَالَ حَتَّى قَالَ فِي ثَلَاثٍ .

بَابُ صَوْمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

١٩٧٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ ابْنِ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الْمَكِّيَّ وَكَانَ شَاعِرًا وَكَانَ لَا يُتَّهَمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّكَ لَتَصُومُ الدَّهْرَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتْ لَهُ الْعَيْنُ وَنَفِهَتْ لَهُ النَّفْسُ لَا صَامَ مَنْ صَامَ الدَّهْرَ صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلِّهِ قُلْتُ فَإِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى .

1980. PRIČAO NAM JE Ishak b. Šahin Vasiti, njemu Halid b. Abdullah, prenoseći od Halida (b. Mehrana) Hazzaa, on od Ebu-Kilabe koji je rekao da je njemu Ebul-Melih kazao:

– Ušao sam s ocem Abdullahu b. Amru i on nam je rekao:

“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spomenut je moj post i on mi je ušao (u kuću). Ja sam mu dao kožni jastuk napunjen likom. On je, međutim, sjeo na zemlju, a jastuk je bio između mene i njega.”

– Zar ti nije dosta – rekao je on – (postiti) tri dana od svakog mjeseca?

– Uh (malo je), Allahov Poslaniče! – rekao sam.

– Pet (dana) – rekao je on.

– Uh, Allahov Poslaniče, (malo je).

– Pa sedam – kazao je on.

– Malo je i to, Allahov Poslaniče.

– Devet – rekao je on.

– I to je malo, Allahov Poslaniče.

– Pa jedanaest – rekao je on. Iza toga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovio: “Nema posta iznad posta Davudova, alejhis-selam, a to je polovina vremena. Posti (dakle) dan, a dan nemoj!”¹

١٩٨٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ شَاهِينَ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْمَلِيحِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِيكَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ لَهُ صَوْمِي فَدَخَلَ عَلَيَّ فَأَلْقَيْتُ لَهُ وَسَادَةً مِنْ أَدَمَ حَشَوُهَا لَيْفٌ فَجَلَسَ عَلَى الْأَرْضِ وَصَارَتْ الْوَسَادَةُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَقَالَ أَمَا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خُمْسًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ سَبْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تِسْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِحْدَى عَشْرَةَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامَ شَطْرَ الدَّهْرِ صُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا .

¹ Iz navedenog hadisa razabire se:

- Najbolji nafile-post je Davudov post;
- briga i milost Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prema ashabima i rad na njihovom ličnom i općem dobru. Bojeći se malaksalosti i iscrpljenosti fizičke snage on je zabranjivao stalni isposnički post;
- dozvoljeno je javno isticati dobra djela ljudi;
- dužnost je svakog muslimana bodriti ljude na rad dobrih, a odvrćati ih od loših djela.

O POŠĆENJU BIJELIH DANA: TRINAESTOG, ČETRNAESTOG I PETNAESTOG DANA SVAKOG HIDŽRETSKOG MJESECA

1981. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, ovome Ebu-Tejjah kome je prenio Ebu-Usman od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

“Preporučio mi je moj prijatelj (Muhammed), sallallahu alejhi ve sellem, troje: postiti tri dana svakog mjeseca, dva rekata duha-namaza i klanjati vitr-namaz prije nego legnem da spavam.”²

KO JE POSJETIO PRIJATELJE I NIJE KOD NJIH PREKINUO POST

1982. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Halid b. Haris, a ovome Humejd prenoseći od Enesa, radijallahu anhu:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je Umme-Sulejmi, pa mu je ona donijela hurmi i masla.

– Vratite maslo u mješčić, a hurme u posudu, jer ja postim – rekao je on.

Potom je otišao u kraj (sobe), klanjao nafile-namaz, blagoslovio Umme-Sulejmu i njene ukućane.

بَابُ صِيَامِ أَيَّامِ الْبَيْضِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ وَخَمْسَ عَشْرَةَ

١٩٨١. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوْصَانِي خَلِيلِي ﷺ بِثَلَاثِ صِيَامٍ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَكَعَتَيْ الضُّحَى وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَنَامَ.

بَابُ مَنْ زَارَ قَوْمًا فَلَمْ يُفِطِرْ عَنْدهُمْ

١٩٨٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي خَالِدٌ هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أُمِّ سُلَيْمٍ فَاتَتْهُ بِتَمْرٍ وَسَمْنٍ قَالَ أَعِيدُوا سَمْنَكُمْ فِي سِقَائِهِ وَتَمْرَكُمْ فِي وَعَائِهِ فَإِنِّي صَائِمٌ ثُمَّ قَامَ إِلَى نَاحِيَةِ مِنَ الْبَيْتِ فَصَلَّى غَيْرَ الْمَكْتُوبَةِ فَدَعَا لِأُمِّ سُلَيْمٍ وَأَهْلِ بَيْتِهَا فَقَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي خُوَيْصَّةً قَالَ مَا هِيَ

2. Bijeli dani su 13, 14. i 15. dan svakog hidžreetskog mjeseca, čije su noći vedre i bez tame ili su to noći kada Mjesec obasjava Zemlju po cijelu noć, odnosno to je noć kada je mjesec u uštapu, te noć prije i noć poslije nje.

Ibnu-Madže, preko Minhala, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao postiti bijele dane, ističući da je to kao post cijelog vremena.

Ebu-Davud navodi da je Hafsa rekla: “Vjerovjesnik je postio po tri dana od svakog mjeseca – prvi ponedjeljak i prvi četvrtak u toku mjeseca i ponedjeljak posljednje sedmice, a to nisu bijeli dani.”

Preko Alije zabilježeno je da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pošćenje mjeseca strpljivosti (ramazana) i još po tri dana od svakog mjeseca ravno je postu cijele godine i takav post odstranjuje mržnju iz srca ljudi.”

Ibnu-Habib je kazao, da je Ebu-Derda postio prvi, deseti i dvadeseti dan svakog mjeseca i govorio: “Ovo je ravno postu cijele godine, jer se svako dobro djelo deseterostruko računa.”

Mustehab je postiti bijele dane svakog mjeseca. Neki pravници preporučuju pošćenje tri dana početkom, odnosno sredinom svakog mjeseca, poneki da se posti prvi, deseti i dvadeseti dan u mjesecu, a neki opet da se posti svaki ponedjeljak i četvrtak.

- Allahov Poslaniče – rekla je Ummu-Sulejm – imam jednu malu naročito želju!
- Kakva je? – upitao je on.
- Tvoj sluga Enes (uputi za njega dovu) – rekla je ona – nije ostavio dobro ni budućeg ni ovog svijeta a da ga nije za mene zatražio (od Allaha).
- Allahu moj! – molio je on – podari mu bogatstvo, djecu i učini mu u tome napredak!
- I ja sam (rekao je Enes) bio uistinu od najbogatijih ensarija.
- Pričala mi je – (rekao je Humejd) – i moja kćerka Umejna da je on do Hadždžadžova dolaska u Basru ukopao sto dvadeset i nekoliko svoje rođene djece. PRIČAO NAM JE ovo i Ibnu-Ebi-Merjem rekavši da mu je prenio Jahja od Humejda koji je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako onu izjavu prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

POST KRAJEM SVAKOG MJESECA

1983. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, njemu Mehdi prenoseći od Gajlana..., a preko drugog seneda, pričao nam je Ebu-Nu'man kazavši da mu je prenio Mehdi b. Mejmun, njemu Gajlan b. Džerir prenoseći od Mutarrifa, on od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on pitao Imrana, ili da je pitao nekog čovjeka, a Imran to slušao:
- O ti i ti! – rekao je on – nisi li ti postio kraj (zadnja dva dana) ovoga mjeseca?

قَالَتْ خَادِمُكَ أَنَسٌ فَمَا تَرَكَ خَيْرَ آخِرَةٍ وَلَا دُنْيَا إِلَّا دَعَا لِي بِهِ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ مَالًا وَوَلَدًا وَبَارِكْ لَهُ فِيهِ فَإِنِّي لَمِنَ أَكْثَرِ الْأَنْصَارِ مَالًا وَحَدَّثَنِي ابْنَتِي أُمَيْنَةُ أَنَّهُ دَفِنَ لِصُلْبِي مَقْدَمَ حَجَّاجِ الْبَصْرَةِ بَضْعَ وَعِشْرُونَ وَمِائَةً.

حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ الصَّوْمِ مِنْ آخِرِ الشَّهْرِ

١٩٨٣. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ عَنْ غِيْلَانَ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ ابْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا غِيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ سَأَلَهُ أَوْ سَأَلَ رَجُلًا وَعِمْرَانُ يَسْمَعُ فَقَالَ يَا أَبَا فُلَانٍ أَمَا صُمْتَ سَرَرَ هَذَا الشَّهْرَ قَالَ أَظُنُّهُ قَالَ يَعْنِي رَمَضَانَ قَالَ الرَّجُلُ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ

¹ Hadždžadž b. Jusuf je došao kao namjesnik u Basru 75. godine po Hidžri, a Enes je tada imao nešto preko 80 godina života. Historičari su zabilježili da je Enes za svoga života ukopao 123 svoje djece, ne računajući unučad.

Iz hadisa se zaključuje:

- nafila-post ne treba mrsiti bez opravdanog razloga;
- poklon se može odbiti, ako to neće biti uvreda za darovaoca;
- čuvati se raskoša u jelu, piću, nošnji i drugim vidovima života;
- učenici ljudi treba da zalaze među svijet i prosvjećuju ga;
- dova iza namaza je ozakonjen čin;
- Allahove blagodati ne treba tajiti;
- blagoslov Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bio je stvarnost. Enes je pored brojne djece imao još dva vrta koja su mu davala dvaput plod, pa i više u jednoj godini.

Ebu-Nu'man kaže:

– Mislim da je Mutarrif kazao: “Mislio je Imran na ramazan.” Ne, Allahov Poslaniče, (jer nije to bio ramazan), odgovorio je čovjek, a Muhammed je rekao: “Kada napraviš prekid, posti dva dana!”

Salt (u prvom senedu) nije kazao:

– Mislim da je Mutarrif rekao: “Mislio je Imran na ramazan.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Sabit je kazao, prenoseći od Mutarrifa, on od Imrana, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “... zadnja dva dana šabana.”

O POSTU PETKOM; KADA OSOBA OSVANE POSTEĆI PETAK, DUŽNA JE OMRSITI SE

Misli se na to kada čovjek nije postio dan prije, niti želi postiti dan poslije.

1984. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Ibnu-Džurejdža, on od Abdul-Hamida b. Džubejra, ovaj od Muhammeda b. Abbasa:

– Pitao sam Džabira, radijallahu anhu: “Je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio post petkom?”

– Da – rekao je on.

Ostali, osim Ebu-Asima su dodali: “... da se sam posti.”

1985. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, a njemu Ebu-Salih prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je izjavio: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori:

“Neka niko od vas nipošto ne posti samo petak, nego još jedan (dan) ispred njega ili iza njega!”

قَالَ فَإِذَا أَفْطَرْتَ فَصُمْ يَوْمَيْنِ لَمْ يَقُلْ الصَّلْتُ أَظُنُّهُ يَعْنِي رَمَضَانَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ سَرَرِ شَعْبَانَ .

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

فَإِذَا أَصْبَحَ صَائِمًا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَعَلَيْهِ أَنْ يُفْطِرَ

يَعْنِي إِذَا لَمْ يَصُمْ قَبْلَهُ وَلَا يُرِيدُ أَنْ يَصُومَ بَعْدَهُ .

١٩٨٤ . حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ بْنِ شَيْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ قَالَ سَأَلْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ قَالَ نَعَمْ زَادَ غَيْرُ أَبِي عَاصِمٍ يَعْنِي أَنْ يَنْفَرِدَ بِصَوْمِ .

١٩٨٥ . حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ .

1986. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Šu'be..., a preko drugog seneda, pričao mi je Muhammed, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Katade, on od Ejžuba, ovaj od Džuvejrije bint Harisa, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod nje u petak, kada je ona postila i rekao:

- Jesi li jučer postila?
- Nisam, odgovorila je ona.
- Namjeravaš li postiti sutra? – upitao je on.
- Ne – odgovorila je.
- Pa, prekini post! – rekao je on.

Hammad b. Dža'd kaže da je čuo Katadu, kada je rekao da mu je pričao Ebu-Ejžub, kome je Džuvejrija ispričala slučaj, pa joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio i ona prekinula post.¹

١٩٨٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ ح
و حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
قَتَادَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمَ
الْجُمُعَةِ وَهِيَ صَائِمَةٌ فَقَالَ أَصُمْتِ أَمْسَ قَالَتْ
لَا قَالَ تُرِيدِينَ أَنْ تَصُومِي غَدًا قَالَتْ لَا قَالَ
فَأَفْطِرِي وَقَالَ حَمَّادُ بْنُ الْجَعْدِ سَمِعَ قَتَادَةَ حَدَّثَنِي
أَبُو أَيُّوبَ أَنَّ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَتْهُ فَأَمَرَهَا فَأَفْطَرَتْ .

¹ Nesai preko Muhammeda b. Sirina navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ebu-Derda, ne određuj petak za post mimo drugih dana uz njega, a ne određuj noć uoči petka za pobožne čine mimo drugih noći!"

Taberani je zabilježio, kako je Enes čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: "Ko posti srijedu, četvrtak i petak, Allah će mu dati sagraditi u Džennetu palaču od bisera, jakuta i smaragda i osloboditi ga džehennemske vatre."

Nesai navodi kako je Džunade Ezdi došao jednog petka Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa sedam svojih drugova i on im iznio neko jelo, a oni mu rekli da poste.

– Jeste li postili jučer? – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Nismo – odgovorili su oni.

– Hoćete li postiti sutra? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Nećemo – kazali su oni.

– A vi prekinite post – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Izjave ponekih ashaba da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, često postio u petak nisu u kontradikciji s gornjim navodima. To su punopravne izjave, samo treba shvatiti da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, postio u petak uvijek sa još kojim danom neposredno, prije ili poslije petka.

Iz navedenog hadisa se zaključuje:

– Mekruh je samo postiti u petak. Ovo je mišljenje Nehaija, Ša'bija, Zuhrija i Mudžahida, a preneseno je još i od Alije, te od Ahmeda i Ishaka. Ibnu-Munzir i Ibnu-Hazm prenijeli su zabranu posta petkom od Alije, Ebu-Hurejre, Selmana i Ebu-Zerraa.

Post samo petkom, ne smatrajući to mekruhom, dozvoljavali su: Ibnu-Abbas, Muhammed b. Munkedir, Malik, Ebu-Hanife i Muhammed b. Hasan. Malik je izjavio: "Nisam čuo nijednog priznatog teologa, a ni učenjaka da zabranjuju post petkom."

Post samo petkom, po Ibnu-Hazmu je haram, osim ako mu se doda još četvrtak, odnosno subota ili se on podudara s uobičajenim pošćenjem Davudova posta.

Mršenje petkom i Bajramima je zahtjev logike. To su dani dugih vjerskih obreda, međusobnog druženja ljudi, dani zborovanja i veselja u kojima treba imati više energije i raspoloženja, više otvorenosti i gostoljubivosti, pa bi se pošćenjem tih dana omeli vidniji rezultati.

DA LI SE ZA POST ODREĐUJE NEKI DAN (U SEDMICI)

1987. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Sufjana, on od Mensura, ovaj od Ibrahima, a on, opet, od Alkame:

– Upitao sam Aišu, radijallahu anha: “Je li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, određivao neki dan (u sedmici) za post?”

– Ne – rekla je ona. – Njegov je posao bio trajan, a ko od vas može činiti ono što je mogao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem!

O POSTU NA DAN STAJANJA NA AREFATU

1988. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Malika, ovome saopćio Umejir, oslobođeni rob Ummu-Fadle, da mu je Ummu-Fadla rekla..., a preko drugog seneda, pričao nam je Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Nadra, oslobođenog roba Osmana b. Ubejdullaha, on od Umejra, oslobođenog roba Abdullaha b. Abbasa, on od Ummu-Fadle bint Harisa, da su neki diskutirali kod nje o postu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan stajanja na Arefatu (9. zul-hidže). Neki su od njih rekli: “On posti”, a neki: “Ne posti.” Ja sam mu poslala čašu mlijeka, dok je on još bio na svojoj devi, i on ju je popio.

1989. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibnu-Vehb, ili mu je to pročitano, koji je rekao da mu je saopćio Amr, prenoseći od Bukejra, on od Kurejba, a ovaj od Mejmune, radijallahu anha, da je svijet sumnjao u post Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Arefata, i jedni su rekli: “On posti”, a drugi “On ne posti”, pa mu je poslala posudu svježeg mlijeka, dok on još stajaše u pobožnosti na Arefatu, i on se napio mlijeka, a svijet ga gledaše.

بَابُ هَلْ يَخْصُ شَيْئًا مِنَ الْأَيَّامِ

١٩٨٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْتَصُّ مِنَ الْأَيَّامِ شَيْئًا قَالَتْ لَا كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً وَأَيُّكُمْ يُطِيقُ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُطِيقُ .

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ

١٩٨٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مَالِكٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرٌ مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ أَنَّ أُمَّ الْفَضْلِ حَدَّثَتْهُ ح وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّ نَاسًا تَمَارَوْا عِنْدَهَا يَوْمَ عَرَفَةَ فِي صَوْمِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ بَعْضُهُمْ هُوَ صَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَيْسَ بِصَائِمٍ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَهُوَ وَقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ فَشَرِبَهُ .

١٩٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَوْ قُرَيْئٌ عَلَيْهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّاسَ شَكُّوا فِي صِيَامِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِحَلَابٍ وَهُوَ وَقِفٌ فِي الْمَوْقِفِ فَشَرِبَ مِنْهُ وَالنَّاسُ يَنْظُرُونَ .

O POSTU NA DAN RAMAZANSKOG BAJRAMA

1990. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Ibnu- Šihaba, on od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Ibnu-Ezhera:
– Prisustvovao sam Bajramu uz Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, i on reče: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je postiti ova dva dana: dan vašeg prekidanja posta (prvi dan Ramazanskog bajrama) a drugi dan je u kome jedete (meso) vaših kurbana.”

1991. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb prenoseći od Amra b. Jahje, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je rekao:
“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je postiti na dan prekida pošćenja (prvi dan Ramazanskog bajrama) i na dan u kome se kolju kurbani, zabranio je sjedenje (čućanje) podvijenih koljena u jednoj haljini, prebacivanje (kraja) ogrtača preko lijevog ramena unazad pa otpozadi preko desnog ramena...

1992. ... i klanjanje nafila-namaza neposredno poslije sabahskog i ikindijskog farza.”

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ

١٩٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ قَالَ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ هَذَانِ يَوْمَانِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ صِيَامِهِمَا يَوْمٌ فَطَرَكُم مِّنْ صِيَامِكُمْ وَالْيَوْمُ الْآخَرُ تَأْكُلُونَ فِيهِ مِمَّنْ نُّسَكِّكُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَنْ قَالَ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ فَقَدْ أَصَابَ وَمَنْ قَالَ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَدْ أَصَابَ .

١٩٩١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ وَعَنْ الصَّائِئِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ .

١٩٩٢. وَعَنْ صَلَاةٍ بَعْدَ الصُّبْحِ وَالْعَصْرِ .

O POSTU NA DAN KLANJA KURBANA

1993. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, i rekao da ga je obavijestio Hišam prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koga je obavijestio Amr b. Dinar, prenoseći od Ataa b. Minaa:

– Čuo sam Amra gdje priča, prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu: “Zabranjene su dvije vrste pošćenja i dvije vrste trgovanja: pošćenje na Ramazanski i Kurban-bajram i trgovanje samim opipivanjem robe i bacanjem (gađanjem) novca na robu prodavca.”

1994. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Mu‘az, ovoga obavijestio Ibni-Avn, prenoseći od Zijada b. Džubejra, koji je kazao:

– (Abdullahu) Ibnu-Omeru, radijallahu anhuma, prišao je (na Mini) jedan čovjek i rekao: “Jedan čovjek učinio je zavjet da posti jedan dan. Mislim, kaže Zijad, da je rekao da je to bio ponedjeljak, pa se on podudario s (prvim) danom Bajrama?”

(Abdullah) Ibnu-Omer je odgovorio: “Allah je naredio izvršavanje zavjeta, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je post na ovaj (prvi) dan (Kurban-bajrama).¹

1995. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu‘be, a ovome Abdul-Melih b. Umejr, rekavši:

– Čuo sam Kaze‘a kada je rekao: “Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, koji je zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ratovao u 12 vojni, rekao je:

– Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, čuo sam četvero što mi se veoma dopalo, a to je:

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ النَّحْرِ

١٩٩٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يُنْهَى عَنْ صِيَامَيْنِ وَبَيْعَتَيْنِ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ وَالْمَلَأَمَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

١٩٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ رَجُلٌ نَذَرَ أَنْ يَصُومَ يَوْمًا قَالَ أَظْنَهُ قَالَ الْاِثْنَيْنِ فَوَافَقَ ذَلِكَ يَوْمَ عِيدٍ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَمَرَ اللَّهُ بِوَفَاءِ النَّذْرِ وَنَهَى النَّبِيَّ ﷺ عَنْ صَوْمِ هَذَا الْيَوْمِ.

١٩٩٥. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ قَزْعَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً قَالَ سَمِعْتُ أَرْبَعًا مِنَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَعْجَبَنِي قَالَ لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ إِلَّا وَمَعَهَا زَوْجُهَا

¹ Kur'anska je naredba općenita, a Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, zabrana specifično izuzetna i prema tome njoj se daje prioritet. Osim toga, kada se na jedan skoro isti posao ili pojam odnosi zapovijed, a i zabrana, prioritet ima zabrana.

“Neka žena ne putuje dva dana hoda osim samo sa svojim mužem ili sa svojim najbližim rođakom; neka se ne posti dva dana: (prvi dan) Ramazanskog i Kurban-bajrama; neka se ne klanja (nafila) namaz neposredno poslije (obavljenog) farza sabaha, pa dok sunce ne izađe, i poslije farza ikindije, pa dok sunce ne zađe; da se ne pritežu kolani (ne čine putovanja) osim samo radi tri džamije: radi Mesdžidul-Harema (Ka'be), Mesdžidul-Aksaa (u Jerusalemu) i radi ove moje džamije (u Medini).”

O POSTU NA DRUGI I TREĆI DAN KURBAN-BAJRAMA

1996. – Kazao mi je Muhammed b. Musenna prenoseći od Jahjaa, a on od Hišama:

“Obavijestio me je moj otac da je Aiša, radijallahu anha, postila dane, kada je bila na Mini, a i njen otac ih je postio.”

1997, 1998. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be rekavši:

– Čuo sam Abdullaha b. Isaa kako prenosi od Zuhrija, on od Urve, ovaj od Aiše i od Salima, a on od (Abdullaha) Ibn-Omera, radijallahu anhum, da su Aiša i Abdullah b. Omer izjavili: “(Vjerovjesnik) nije dozvolio da se poste dani tešrika izuzev onom ko nije imao kurban.”

1999. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, koga je obavijestio Malik prenoseći od Ibni-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Post je dozvoljen onom ko hoće da se koristi umrom do hadža, i to samo do dana stajanja na Arefatu (do 9. zul-hidžeta). Ako hodočasnik nije nabavio kurban i nije prije postio, on će postiti na dane, kada bude na Mini (dani tešrika).”

أَوْ ذُو مَحْرَمٍ وَلَا صَوْمَ فِي يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى
وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَلَا
بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ وَلَا تُشَدُّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى
ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى
وَمَسْجِدِي هَذَا .

بَابُ صِيَامِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ

١٩٩٦. وَقَالَ لِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى
عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي كَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهَا تَصُومُ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ بِمَنَى وَكَانَ
أَبُوهَا يَصُومُهَا .

١٩٩٧-١٩٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا
عُذْرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عِيسَى بْنَ
أَبِي لَيْلَى عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَعَنْ
سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمْ يُرَخَّصْ
فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ أَنْ يُصُومَنَّ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدْ الْهَدْيَ .

١٩٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ
ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ الصِّيَامُ لِمَنْ تَمَتَّعَ
بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ إِلَى يَوْمِ عَرَفَةَ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا
وَلَمْ يُصُمْ صَامَ أَيَّامِ مِنَى وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ
عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ تَابِعَهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ .

Isto je preneseno od Ibnu-Šihaba koji je to prenio od Aiše.

U drugom senedu, Malika slijedi Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Ibnu-Šihaba.¹

O POSTU DANA AŠURE (DESETI DAN MUHARREMA)

2000. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Umera b. Muhammeda, on od Salima, ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Na Dan ašure ko hoće može postiti.”

2001. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, kojeg je obavijestio Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao je postiti Dan ašure (deseti dan muharrema), a kada je određen ramazan (da se posti), ko je htio, postio ga je i dalje, a ko nije htio, nije ni postio.”

2002. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Hišama b. Urve, ovaj od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je izjavila:

“Dan Ašure (deseti dan muharrema) postili su u predislamsko doba Kurejšije, a postio ga je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On ga je postio i kada je došao u Medinu i naređivao da se posti, a kada je naređen ramazan (za pošćenje), ostavljen je deseti dan muharrema, pa ko je htio postio ga je, a ko nije htio postiti, ostavio ga je.”

بَابُ صِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ

٢٠٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَلَمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ عَاشُورَاءَ إِنْ شَاءَ صَامَ .

٢٠٠١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِصِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ كَانَ مَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ .

٢٠٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُومُهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ تَرَكَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَمَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ .

¹ Dani tešrika su dani sušenja kurbanskog mesa, a to su 11, 12. i 13. dan zul-hidžeta, dok po mišljenju Ebu-Hanife, Malika i Ahmeda 13. dan zul-hidžeta ne ulazi u dane tešrika.

Na dane tešrika nije dozvoljeno postiti po mišljenju halife Alije, Hasana Basrija, Ataa, Šafije, Lejsa, Ibnu-Atijje i Ebu-Hanife. Ko se zavjetuje postiti ove dane, neće postiti tada, nego kasnije.

Postiti dane tešrika dozvoljavaju Ibnu-Ishak, Ibnu-Munzir, Zubejr b. Avvam i Ebu-Talha.

2003. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana koji je čuo sa govornice (minbera) Mu'aviju b. Ebu-Sufjana, radijallahu anhu, kako desetog dana muharrema, godine njegovog hodočašća govori:

– Medinelije, gdje su vaši učenjaci? Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: “Ovo je Dan ašure (deseti dan muharrema). Vama nije propisano da ga postite, a ja ga postim. Pa ko hoće, neka ga posti, a ko neće, neka ne posti!”

2004. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njega obavijestio Abdul-Varis, ovoga Ejjub, a njega Abdullah b. Seid b. Džubejr prenoseći od svoga oca, on od (Abdullaha) Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu i vidio da Jevreji poste Dan ašure (deseti dan muharrema), pa upitao: “Šta je to (što postite)?”

– Ovo je dobar dan – odgovorili su, dan u kome je Bog spasio Izraelićane od njihovog neprijateja (faraona) i Musa ga je zato postio.

– Pa ja sam Musau preči od vas – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

On ga je, potom, postio i naredio da se posti.

2005. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ebu-Usame prenoseći od Ebu-Umejsa, on od Kajsa b. Muslima, ovaj od Tarika b. Šihaba, a on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Jevreji su Dan ašure (deseti dan muharrema) ubrajali u svetkovinu (blagdan) pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Postite ga i vi (muslimani)!”

٢٠٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَوْمَ عَاشُورَاءَ عَامَ حَجِّ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَتَيْنَ عُلَمَاءُكُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ هَذَا يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَلَمْ يَكُتُبِ اللَّهُ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ وَأَنَا صَائِمٌ فَمَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُفْطِرْ.

٢٠٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ فَرَأَى الْيَهُودَ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ مَا هَذَا قَالُوا هَذَا يَوْمٌ صَالِحٌ هَذَا يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَصَامَهُ مُوسَى قَالَ فَأَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْكُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.

٢٠٠٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عُمَيْسٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ تَعُدُّهُ الْيَهُودُ عِيدًا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَصُومُوهُ أَنْتُمْ.

2006. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, prenoseći od Ibnu-Ujejne, on od Ubejdullaha b. Ebi-Jezida, ovaj od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

“Nisam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da se drži posta ma kojeg dana, smatrajući ga boljim od drugog, osim ovog dana, desetog muharrema i ovoga mjeseca”, tj. mjeseca ramazana.

2007. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Jezid b. Ebi-Ubejd prenoseći od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je izjavio.

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je jednom čovjeku iz plemena Eslem da među svijetom obznani:

“Ko je jeo, neka ipak posti ostatak svoga dana, a ko nije jeo, pa neka posti, jer je danas Dan ašure (deseti muharrem).”¹

٢٠٠٦. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَحَرَّى صِيَامَ يَوْمٍ فَضَّلَهُ عَلَى غَيْرِهِ إِلَّا هَذَا الْيَوْمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَهَذَا الشَّهْرُ يَعْنِي شَهْرَ رَمَضَانَ .

٢٠٠٧. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ أَنْ أَذِّنُ فِي النَّاسِ أَنَّ مَنْ كَانَ أَكَلَ فَلْيَصُمْ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ أَكَلَ فَلْيَصُمْ فَإِنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ .

1) Prema jednom mišljenju, deseti dan muharrema nazvan je Ašura zato što je u njemu Uzvišeni Allah počastio kerametima desetericu svojih poslanika i to:

1. Musa, alejhis-selam, uspio se sa Izraeliđanima prebaciti preko Crvenog mora na Sinajski poluotok i spasiti svoj narod od terora faraona koji se zajedno sa svojom potjernicom ugušio u valovima mora;
2. Nuh, alejhis-selam, sa svojim vjernicima iskrcao se na planini Džudijj i tako se spasio od potopa;
3. Junusa, alejhis-selam, izbacio je kit iz svojih čeljusti na obalu mora i on je kasnije nastavio svoju misiju;
4. Allah Uzvišeni je oprostio Ademu, alejhis-selam, njegov prekršaj učinjen u Džennetu;
5. trgovački karavan putujući za Egipat izvadilo je Jusufa, alejhis-selam, iz bunara u koji su ga bacila braća iz zavidnosti;
6. rođen je, a i uzdignut s ovog svijeta, Isa, alejhis-selam;
7. Uzvišeni Allah prihvatio je pokajanje Davuda, alejhis-selam;
8. rođen je Ibrahim, alejhis-selam;
9. ostarjelom Jakubu, alejhis-selam, povraćen je vid, izgubljen plačući za sinom Jusufom, alejhis-selam;
10. Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, u tom danu su oprošteni prema Allahu Uzvišenom, učinjeni manji grijesi, kao i manji budući propusti.

Svi vjerski propisi služe dobru čovjeka, pa i post.

Dr. W. Spengler kaže: “... Muhammed je postio i molio se Bogu u samoći. Ko se želi spremati za velika djela, treba se u molitvu udubiti i postiti.

Post je jedno sredstvo za čišćenje duše i tijela, možda najvredniji lijek koga u prirodi poznajemo. Post produžava život, jača razum i vrši duševni i tjelesni preporod čovjeka. Ljudi naklonjeni debljanju, reumi, bolestima stomaka, crijeva, bubrega, kožnim i mnogim drugim hroničnim bolestima, mogu se postom liječiti kada sva druga sredstva otkazu.”

Dr. O. Buchinger: “Nemasna jela i godišnji post su efikasna sredstva protiv srčanog infarkta. Post poboljšava krvotok i rad probavnih organa, a to suzbija bolesti kože, krvni pritisak, arteriosklerozu i procese starenja. Godišnji post obnavlja duševnu harmoniju i vanjski izgled čovjeka.”

Dr. Riedlein: “Post je operacija bez noža.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ صَلَاةِ الرَّائِضِ

TERAVIJA

VRIJEDNOST PROVOĐENJA (NOĆI) RAMAZANA U POBOŽNOSTI (NAMAZU)

2008. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, a on od Ibnu-Šihaba: – Ebu-Seleme me je obavijestio da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje za ramazan kaže:

“Ko ga provede u pobožnosti (klanjajući noću), vjerujući da mu je to dužnost i računajući na (Allahovu) nagradu, oprostit će mu se ranije (prema Allahu) učinjeni grijesi.”

2009. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko ramazan provede u pobožnosti (klanjajući noću), vjerujući (da mu je to dužnost) i računajući (na Allahovu nagradu), oprostit će mu se njegovi grijesi ranije učinjeni (prema Allahu).”

Ibnu-Šihab je rekao: “Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a stvar je ostala tako (ramazan se provodio u pobožnosti). Tako je bilo u doba Ebu-Bekra i početkom uprave Omera, radijallahu anhuma.”

بَابُ فَضْلِ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ

٢٠٠٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لِرَمَضَانَ مَنْ قَامَهُ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

٢٠٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ كَانَ الْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ فِي خِلَافَةِ أَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا .

2010. Ibnu-Šihab je prenio od Urve b. Zubejra, ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdul-Karija, koji je izjavio: “Izašao sam jedne noći uz ramazan s Omerom b. Hattabom, radijallahu anhu, u džamiju kad u njoj svijet podijeljen u grupe: neki klanjahu sami za sebe, a neki u džematu.”

Tada je Omer kazao: “Meni se čini da bi bilo bolje da ove (ljude) skupim sve oko jednog učača (imama).” On se, zatim, na to odlučio i skupio ih oko Ubejja b. Ka’ba.

Poslije toga sam s njim, opet, izašao druge noći, a svijet klanjaše u džematu i Omer reče:

“Ovo je divna novina. Onaj (noćni namaz) koji oni prespavljaju bolji je od onog koji oni klanjaju” – misleći na namaz pri kraju noći – a ljudi su klanjali teraviju s početka noći.¹

2011. PRIČAO NAM JE Isma’il, njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao (noću), i to uz ramazan.

2012. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, koge je obavijestio Urve, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao jedne noći, i to u njenoj sredini, i klanjao u džamiji (kao imam) nekolicini ljudi. Ujutro su ti ljudi (o tome) pričali, pa se (drugu noć) sakupilo njih više i s Vjerovjesnikom, sallallahu

٢٠١٠. وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِيِّ أَنَّهُ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَيْلَةً فِي رَمَضَانَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا النَّاسُ أَوْزَاعٌ مُتَفَرِّقُونَ يُصَلِّي الرَّجُلُ لِنَفْسِهِ وَيُصَلِّي الرَّجُلُ فَيُصَلِّي بِصَلَاتِهِ الرَّهْطُ فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي أَرَى لَوْ جُمِعَتْ هَؤُلَاءِ عَلَى قَارِيٍّ وَاحِدٍ لَكَانَ أَثْمَلُ ثُمَّ عَزَمَ فَجَمَعَهُمْ عَلَى أَبِي بِنِ كَعْبٍ ثُمَّ خَرَجْتُ مَعَهُ لَيْلَةً أُخْرَى وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ قَارِيَّتِهِمْ قَالَ عُمَرُ نِعَمَ الْبِدْعَةُ هَذِهِ وَالَّتِي يَنَامُونَ عَنْهَا أَفْضَلُ مِنَ الَّتِي يَقُومُونَ يُرِيدُ آخِرَ اللَّيْلِ وَكَانَ النَّاسُ يَقُومُونَ أَوَّلَهُ .

٢٠١١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ .

٢٠١٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ لَيْلَةً مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ وَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلَاتِهِ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ فَصَلَّى فَصَلُّوا مَعَهُ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا

¹ Ova Omerova izjava jasno ukazuje na to da je noćni namaz koji se klanja pri kraju noći bolji od onoga koji se klanja na početku. Istovremeno, u ovom hadisu nije spomenuto koliko je rekata Ubejj klanjao, a o broju rekata ima više mišljenja. Tirmizi ističe da neki smatraju kako treba klanjati 41 rekat na ime teravije, jacije i vitr-namaza. Ovo je stav ranijih učenjaka Medine i primjena u njenom kraju.

Malik je izjavio: “Preporučljivo je klanjati 38 rekata na ime jacije i teravije, ili 36 rekata, što se puno primjenjuje u Medini.” Nafi’ je rekao: “Meni poznati ashabi klanjali su 39 rekata, uključujući pored jacije i teravije još i vitr-namaz.”

Najveći broj učenjaka opredijelio se za teraviju od 20 rekata, ne računajući u njih jaciju i vitr-namaz. Ovo je stav Omera, Alije, Abdullaha b. Mes’uda, Ibnu-Ebi-Mulejke, Harisa Hemedanija, Ataa b. Ebi-Rebaha, učenjaka Kufe, Ubejja b. Ka’ba i Ebu-Hanife.

alejhi ve sellem, klanjali. I oni su, kada su osvanuli, pričali (o tome) pa se treće noći broj klanjača povećao. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je i klanjao, pa su i oni za njim klanjali. Kada je bila četvrta noć, džamija je bila tijesna za sve posjetioce, ali je (Allahov Poslanik) došao (u džamiju) tek za sabah-namaz i kada je završio sabah okrenuo se prisutnom svijetu, proučio šehadet i rekao: “A sada (zapamtite)! Meni nije nepoznato vaše mjesto (odanost vjeri), nego sam se pobojavao, da vam se (teravija) ne odredi kao farz-namaz, pa da je vi ne mognete (stalno) obavljati.”

– Potom je (kaže Ibnu-Šihab) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a ova je stvar, eto, tako i ostala.

2013. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Seida Makburija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je pitao Aišu, radijallahu anha:

“Kakav je bio namaz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz ramazan?”

– Nije povećavao, preko jedanaest rekata uz ramazan, a ni u drugom nekom mjesecu osim ramazana. On klanjaše – rekla je ona – četiri rekata. Ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu! Potom bi klanjao opet četiri rekata i ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu, a iza toga bi klanjao tri.”

Potom sam ga (jednom) upitala: “Allahov Poslaniče, spavaš li prije nego što klanjaš vitr-namaz?”

– Aiša! – rekao je on – moje oči spavaju, a (ali) moje srce ne spava.

فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّلَاثَةِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى فَصَلُّوا بِصَلَاتِهِ فَلَمَّا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشْهَدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ لَمْ يَخَفْ عَلَى مَكَانِكُمْ وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ .

٢٠١٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ فَقَالَتْ مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةِ رُكْعَةٍ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ قَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ عَيْنَيَّ تَنَامَانِ وَلَا يَنَامُ قَلْبِي .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَضْلِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ

LEJLETUL-KADR

VRIJEDNOST (NOĆI) "LEJLETUL-KADRA" I RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“Mi smo ga (Kur'an) spustili u noći Kadr (na ovozemno nebo ili prvu objavu Muhammedu). A što znaš šta je noć Kadr? Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci. Spuštaju se u njoj meleki i Džibril s Allahovim odobrenjem radi svake stvari (i posla). Spas je ona do pojave zore.”¹

Ibn-Ujejne je rekao: “Svako pitanje *Ma edrake* postavljeno Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Allah Uzvišeni mu je objasnio, a svako pitanje *Vema judrike*, nije mu objasnio.

2014. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu rekao Sufjan: “Upamtili smo ga”, a upamtio ga je samo on od Zuhrija, ovaj od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko posti ramazan, vjerujući da mu je to dužnost i računajući da će za to dobiti nagradu (neće mu biti uzaludan trud), oprostit će mu se njegovi ranije učinjeni grijesi, a ko provede noć Kadr u pobožnosti (namazu), vjerujući da je to tako trebao

يَاب فَضْلُ لَيْلَةِ الْقَدْرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ) قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَا كَانَ فِي الْقُرْآنِ (مَا أَدْرَاكَ) فَقَدْ أَعْلَمَهُ وَمَا قَالَ (وَمَا يُدْرِيكَ) فَإِنَّهُ لَمْ يَعْلَمْهُ .

٢٠١٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ قَالَ حَفِظْنَاهُ وَإِنَّمَا حَفِظَ مِنَ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ . تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

¹ Mudžahid je prenio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao kako je jedan Izraelićanin nosio oružje i borio se na Allahovom putu 1.000 mjeseci. Ashabi su se čudili tolikoj izdržljivosti i žudjeli za njegovom nagradom, našto je Allah Uzvišeni objavio u prijevodu, navedenu suru *El-Kadr*, proklamujući da je nagrada za pobožnost provedenu u noći Kadr adekvatna, pa i veća od hiljadumjesečne borbe na bojnom polju.

učiniti i računajući (samo na Allahovu nagradu), oprostit će mu se njegovi grijesi koje je ranije učinio.”

Sulejmana b. Kesira u prenošenju od Zuhrija slijedio je Sufjan.

ISTRAŽIVANJE LEJLETUL-KADRA U ZADNJIH SEDAM NOĆI (RAMAZANA)

2015. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Nafija, on od (Abdullaha) Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je nekim ashabima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pokazano u snu, da je noć Kadr u zadnjih sedam noći ramazana pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vidim da su se vaši snovi podudarili da je ona u zadnjih sedam noći, pa ko je bude tražio, neka je traži u zadnjih sedam noći (ramazana).”¹

2016. PRIČAO NAM JE Mu'az b. Fedale, njemu Hišam, prenoseći od Jahje, on od Ebu-Seleme koji je rekao:

– Pitao sam Ebu-Seida, a on mi je bio prijatelj, pa je rekao: Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u itikafu drugih deset dana ramazana. On je izašao dvadeseti dan ujutro, održao govor (hutbu), rekavši: Pokazana mi je noć Kadr, samo je se sada više ne sjećam, ili je rekao: Samo sam je već zaboravio, pa je tražite u zadnjih deset neparnih noći (ramazana). Ja sam se, zaista, vidio kako činim sedždu na vodi i blatu.

بَابُ التَّمَاسِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ فِي السَّبْعِ الْآخِرِ

٢٠١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ أُرْوَى لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْمَنَامِ فِي السَّبْعِ الْآخِرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَى رُؤْيَاكُمْ قَدْ تَوَاطَأَتْ فِي السَّبْعِ الْآخِرِ فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيًا فَلْيَتَحَرَّهَا فِي السَّبْعِ الْآخِرِ .

٢٠١٦. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ وَكَانَ لِي صَدِيقًا فَقَالَ اعْتَكَفْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ مِنْ رَمَضَانَ فَخَرَجَ صَبِيحَةَ عَشْرِينَ فَخَطَبَنَا وَقَالَ إِنِّي أُرِيتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ ثُمَّ أَنْسِيْتُهَا أَوْ نُسِيْتُهَا فَالْتِمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ فِي الْوُثْرِ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنِّي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلْيَرْجِعْ فَرَجَعْنَا

¹ Brojna su i raznolika mišljenja o noći Kadr. Jedni misle da je to prva noć, a drugi misle da je to zadnja noć ramazana. Neki kažu to je 17. odnosno, 18. ili 19. noć ramazana. Poneki smatraju da je to 21. odnosno, 23. ili 25. noć, a najviše se opredjeljuju za 27. noć.

Ebu-Hanife smatra da je to neodređena noć u ramazanu i da se pomjera naprijed i nazad. Muhamed i Ebu-Jusuf smatraju da se ona ne pomjera, ali da nije tačno precizirano koja je to noć u ramazanu. Isto tako, od Ebu-Hanife je prenesen stav da ova noć može biti u ramazanu, ali i u bilo kojem drugom mjesecu.

Ibnu-Zubejr smatra da je noć Kadr 17. noć ramazana, a Ebu-Seid Hudri i Šafija 21. noć ramazana. Ibnu-Abbas i još neki ashabi smatraju da je to 27. noć ramazana, Bilal 24, a Alija 19. noć ramazana.

Ima mišljenja da je noć Kadr 15. noć ša'bana, odnosno, da je to bila samo jedna noć jedne godine u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, što je mišljenje koje pobijaju sami hadisi.

Ko god je bio u itikafu s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, (rekao mu je), neka se vrati (opet) u itikaf. Tako smo se i mi vratili. Na nebu nismo vidjeli ni komadić oblaka. Potom se naoblačilo i kiša udarila tako jako da je i krov džamije, koji je bio od palminog granja, prokisnuo. Zatim je nastupilo vrijeme namaza i vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje čini sedždu na vodi i blatu i trag toga blata vidio sam na njegovom čelu.

ISTRAŽIVANJE LEJLETUL-KADRA U NEPARNIH ZADNJIH DESET NOĆI RAMAZANA

O ovoj temi hadis prenosi i Ubade.

2017. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ismail b. Dža'fer, ovome Ebu-Suhejl prenoseći od svoga oca, on od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Istražujte (iščekujte) Lejletul-kadr u zadnjih deset neparnih noći.”

2018. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibni-Ebi-Hazim i Deraverdi, prenoseći od Jezida, on od Muhameda b. Ibrahima, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

— Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u džamiji deset dana ramazana, i to u drugoj trećini mjeseca, i kada je pao mrak dvadesete noći i ona prošla, a nastupila dvadeset prva, on se ponovo vratio u svoj stan (itikaf) sa svima koji su bili s njim u itikafu. On je tako boravio toga mjeseca i kada je proboravio u itakafu noć u kojoj se vratio, održao je svijetu hutbu, naredivši mu ono što je Allah htio i rekao:

“Ja sam boravio u itikafu ovih deset dana. Kasnije mi se ukazalo da ostanem i ovih zadnjih deset

وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً فَجَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ حَتَّى سَالَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ وَكَانَ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ وَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَسْجُدُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي جَبْهَتِهِ.

بَابُ تَحْرِيرِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ فِي الْوَتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْآخِرِ

فِيهِ عَنْ عُبَادَةَ.

٢٠١٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْوَتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ.

٢٠١٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَزْمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَّأَوْرَدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُجَاوِرُ فِي رَمَضَانَ الْعَشَرَ الَّتِي فِي وَسْطِ الشَّهْرِ فَإِذَا كَانَ حِينَ يُمِصِّي مِنْ عِشْرِينَ لَيْلَةً تَمْضِي وَيَسْتَقْبِلُ إِحْدَى وَعِشْرِينَ رَجَعَ إِلَى مَسْكَنِهِ وَرَجَعَ مَنْ كَانَ يُجَاوِرُ مَعَهُ وَأَنَّهُ أَقَامَ فِي شَهْرِ جَاوَرَ فِيهِ اللَّيْلَةُ الَّتِي كَانَ يَرْجِعُ فِيهَا فَخَطَبَ النَّاسَ فَأَمَرَهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ كُنْتُ أُجَاوِرُ هَذِهِ الْعَشَرَ ثُمَّ قَدْ بَدَأَ لِي أَنْ أُجَاوِرَ

dana, pa ko je bio sa mnom u itikafu, neka boravi još u svom itikafu! Pokazana mi je ova noć (Kadr) i ja je zaboravih, ali je tražite u posljednjih deset noći, tragajte za njom u svakoj neparnoj noći! Vidio sam se da činim sedždu na vodi i blatu.”

– Te noći (rekao je Ebu-Seid) nebo je grmjelo, pala kiša i džamija prokisla baš na mjestu gdje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dvadeset prvu noć. To su vidjela moja dva oka i kada se poslije sabah-namaza okrenuo (svijetu), pogledao sam ga, a na licu mu puno blata i vode.

2019. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Hišama koji je kazao:

– Obavijestio me moj otac, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Istražujte (Kadr)!...”

2020. PRIČAO MI JE Muhammed, njega obavijestio Abde, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svog oca, a ovaj od Aiše, da je rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povlačio se (u džamiju) zadnjih deset dana ramazana i govorio je:

“Iščekujte noć Kadr u zadnjih deset dana ramazana!”

2021. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovome Ejjub, prenoseći od Ikrime, ovaj od (Abdullaha) Ibni-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Istražujte (Kadr) u zadnjih deset dana ramazana: iščekujte noć Kadr u devetoj (21. noć), u sedmoj (23. noć) i (ili) u petoj noći koja ostaje (25. noć) u zadnjoj dekadi.”

هَذِهِ الْعَشْرُ الْآخِرَ فَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعِيَ فَلْيَثُبْ فِي مُعْتَكَفِهِ وَقَدْ أُرِيتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ ثُمَّ أَنْسَيْتُهَا فَابْتَغُوهَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ وَابْتَغُوهَا فِي كُلِّ وَتْرٍ وَقَدْ رَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَاسْتَهَلْتُ السَّمَاءَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ فَأَمْطَرَتْ فَوَكَفَ الْمَسْجِدُ فِي مُصَلَّى النَّبِيِّ ﷺ لَيْلَةَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ فَبَصُرْتُ عَيْنِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَنَظَرْتُ إِلَيْهِ أَنْصَرَفَ مِنَ الصُّبْحِ وَوَجْهُهُ مُمْتَلِئٌ طِينًا وَمَاءً .

٢٠١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ التَّمِسُّوا .

٢٠٢٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُجَاوِرُ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ وَيَقُولُ تَحَرُّوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ .

٢٠٢١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ التَّمِسُّوهَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي تَاسِعَةٍ تَبْقَى فِي سَابِعَةٍ تَبْقَى فِي خَامِسَةٍ تَبْقَى تَابَعَهُ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ .

2022. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebi-Esved, njemu Abdul-Vahid, a ovome Asim prenoseći od Ebu-Midžleza i Ikrime koji su izjavili da je (Abdullah) Ibnu-Abbas, radijallahu anhumā, rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je:

“Ona je – misljaše na noć Kadr – u (zadnjoj) dekadi, i to devetoj noći što prolazi ili u sedmoj što ostaje (27).”

U drugom senedu, Vuhejba slijedi Abdul-Vehhab, prenoseći isti hadis od Ejjuba.

Od Halida je preneseno, da je on prenio od Ikrime, a ovaj od Ibnu-Abbasa: “... Istražujte (Kadr) u dvadeset četvrtoj noći!”

ISČEZNUĆE PRECIZNOG ZNANJA O LEJLETUL-KADRU ZBOG PREPIRANJA LJUDI

2023. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Halid b. Haris, ovome Humejd, a njemu Enes prenoseći od Ubade b. Samita, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je da nas obavijesti o noći Kadr. Utom se prepirahu (o njoj) dva čovjeka (muslimana) i on reče:

“Izašao sam da vas obavijestim o noći Kadr, ali se, eto, prepiraše taj i taj i smetnulo mi se s uma (kada tačno pada), a to je za vas možda, i bolje. Iščekujte je u devetoj, u sedmoj i (ili) u petoj noći (zadnje dekade)!”¹

٢٠٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي مَجْلَزٍ وَعِكْرِمَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هِيَ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ هِيَ فِي تِسْعٍ يَمْضِينَ أَوْ فِي سَبْعٍ يَبْقَيْنَ يَعْنِي لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَعَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ التَّمَسُّوْا فِي أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ .

بَابُ رَفْعِ مَعْرِفَةِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ لِتَلَاخِي النَّاسِ

٢٠٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ لِيُخْبِرَنَا بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاخَى رَجُلَانِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاخَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرَفَعْتُ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ فَالتَّمَسُّوْهَا فِي التَّاسِعَةِ وَالسَّابِعَةِ وَالْخَامِسَةِ .

¹ Najveći broj učenjaka smatra da je noć Kadr 27. noć ramazana. Pored sadržaja izloženih hadisa, oni u prilog svoga stava ističu još, da izraz “Lejletul-kadr”, tj. “noć Kadr” spomenuti u poglavlju Kadr tri puta, imaju ukupno 27 slova. Osim toga ajeti sure Kadr do teksta “Hatta matle‘il-fedžr” imaju upravo 27 riječi, a to su dijelovi spomenutog poglavlja Kur’ana koji se odnose na noć Kadr.

Noć Kadr je ostala, uglavnom, neodređena, što znači da muslimani trebaju živjeti u stalnoj pobožnosti, čineći uvijek dobra djela, a posebno u danima ramazana.

DOBRA DJELA U ZADNJIH DESET DANA RAMAZANA

2024. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Ibnu-Ujejne od Ebu-Ja'kuba, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on opet od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Kada bi nastupilo deset (zadnjih) dana (ramazana), Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pritegao bi svoje haljine (povukao se od supruge), oživljavao svoju svaku noć (većom pobožnošću) i budio svoje ukućane (i ljude u itikafu na pobožnost).”¹

بَابُ الْعَمَلِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

٢٠٢٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ شَدَّ مِئْزَرَهُ وَأَحْيَا لَيْلَهُ وَأَيَقَظَ أَهْلَهُ.

¹ Vjerovjesnik se u zadnjoj dekadi ramazana odavao pobožnosti nešto više nego u ranijim danima. Noći u itikafu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, provodio bi klanjajući nafile-namaze, učio Kur'an, razne dove, razmišljao o Allahu, o činjenju dobrih i za ljude korisnih djela i na to bodrio svoje drugove govoreći: “Ne pretvarajte svoje kuće u grobove!” On je želio da muslimani manje spavaju, a više rade korisnih djela za sebe i svoju zajednicu.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ljude u itikafu svoje džamije lično je budio i podstrekivao na pobožnost. Zejneba bint Mesleme kaže: “Kada bi nastupilo posljednjih deset dana ramazana, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi ostavio od svojih ukućana nikoga sposobnog za noćni namaz, a da ga ne bi na njega podigao.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْإِغْتِكَافِ

ITIKAF

ITIKAF ZADNJIH DESET DANA (RAMAZANA) I ITIKAF U SVIM DŽAMIJAMA

To se temelji na riječima Uzvišenog Allaha:
“Njih se (žena) ne dotičite dok u pobožnosti boravite u džamijama! To su Allahove granice i ne prikućujte im se! Eto, tako Allah objašnjava ljudima svoje znakove (propise) da bi bili bogobožni.”

2025. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Ibnu-Vehb, ovome Junus, koga je obavijestio Nafija, prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je izjavio:
“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u džamiji zadnjih deset dana ramazana.”

2026. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio u pobožnosti u džamiji (itikafu) posljednjih deset dana ramazana, sve dok ga nije Allah uzeo k sebi, a iza njega boravile su njegove supruge.

بَابُ الْإِغْتِكَافِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ
وَالْإِغْتِكَافِ فِي الْمَسَاجِدِ كُلِّهَا

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ).

٢٠٢٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ أَنَّ نَافِعًا أَخْبَرَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَكِفُ الْعَشْرَ الْآخِرَ مِنْ رَمَضَانَ.

٢٠٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَغْتَكِفُ الْعَشْرَ الْآخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اغْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ.

2027. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Jezida b. Abdullaha b. Hada, on od Muhammeda b. Ibrahima b. Harisa Tejmija, ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u pobožnosti u džamiji srednjih deset dana ramazana. Tako je boravio jedne godine i kada je bila dvadeset prva noć, a to je noć kada je on ujutru izlazio iz svoga itikafa, rekao je: “Ko je bio sa mnom u itikafu, neka ga produži još zadnjih deset dana! Meni je ova noć (Kadr) predočena, ali je se sada ne sjećam, a vidio sam se kako činim sedždu na vodi i blatu u jutru (21. noć), pa je iščekujte u zadnjih deset dana i istražujte je u svakoj neparnoj noći!”

– Te noći je stvarno pala kiša, džamija je bila pokrivena granjem, pa je prokislila i moje su oči vidjele dvadeset prvog dana ujutro Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i na njegovom čelu trag vode i blata.

ŽENA S MENSTRUACIJOM MOŽE ČEŠLJATI ONOGA KO JE U ITIKAFU

2028. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, prenoseći od Hišama, koji je kazao:

– Saopćio mi je moj otac, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naginjao mi je svoju glavu, kada je boravio u itikafu, i ja sam ga češljala a imala sam menstruaciju.”

٢٠٠٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَكَبَّفُ فِي الْعَشْرِ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ فَأَعْتَكَفَ عَامًا حَتَّى إِذَا كَانَ لَيْلَةُ إِحْدَى وَعِشْرِينَ وَهِيَ اللَّيْلَةُ الَّتِي يَخْرُجُ مِنْ صَبِيحَتِهَا مَنْ اعْتَكَفَهُ قَالَ مَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعِيَ فَلْيَعْتَكِفْ الْعَشْرَ الْأَوَّخِرَ وَقَدْ أُرِيتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ ثُمَّ أَنْسَيْتُهَا وَقَدْ رَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ مِنْ صَبِيحَتِهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَّخِرِ وَالْتَمِسُوهَا فِي كُلِّ وَتْرٍ فَمَطَرَتِ السَّمَاءُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَكَانَ الْمَسْجِدُ عَلَى عَرِيشٍ فَوَكَّفَ الْمَسْجِدُ فَبَصُرْتُ عَيْنَايَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى جَبْهَتِهِ أَثَرُ الْمَاءِ وَالطِّينِ مِنْ صُبْحِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ .

بَابُ الْحَائِضِ تُرَجِّلُ رَأْسَ الْمُعْتَكِفِ

٢٠٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصْغِي إِلَيَّ رَأْسَهُ وَهُوَ مُجَاوِرٌ فِي الْمَسْجِدِ فَأَرْجُلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ .

ONAJ KO JE U ITIKAFU, NE ULAZI U SVOJU KUĆU OSIM SAMO RADI NAROČITE POTREBE

2029. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve i Amre bint Abdur-Rahmana, da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekla: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proturao mi je svoju glavu dok je bio u džamiji, i ja sam ga tako češljala. U kuću nije ulazio dok je god bio u itikafu, osim samo radi (svoje) naročite potrebe.”

PRANJE ONOGA KO JE U ITIKAFU

2030. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, doticao me je kada sam imala menstruaciju.

2031. A proturao je iz džamije svoju glavu kada je bio u itikafu i ja mu je prala, a imala sam menstruaciju.”¹

بَاب لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ

٢٠٢٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَعَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيَدْخُلُ عَلَى رَأْسِهِ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَرْجُلُهُ وَكَانَ لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ إِذَا كَانَ مُعْتَكِفًا.

بَابُ غَسْلِ الْمُعْتَكِفِ

٢٠٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ.

٢٠٣١. وَكَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ مِنَ الْمَسْجِدِ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ.

¹ Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi da je Aiša rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilazio mi je dok je boravio u itikafu u džamiji, naslanjao se na dovratnik moje sobe i ja sam mu prala glavu, a njegovo cijelo tijelo, osim glave, bijaše u džamiji.”

Iz izloženih hadisa zaključuje se:

– osoba u itikafu može se češljati, kupati, namirisivati, s gostima razgovarati, spavati, u toku noći jesti, izlaziti na šeref minareta radi učenja ezana, pa makar ulaz minareta bio izvan džamije, izaći (poslije akšama) radi pribavljanja vode ili hrane;

– ruke žene do iza šaka ne spadaju u avret (ne podliježu propisima obaveznog pokrivanja tijela). U džamiji je uvijek bilo ljudi koji su mogli vidjeti šake Aiše kada je ona na vratima svoga stana, kroz koja se direktno ulazilo u džamiju, prala kosu Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

Itikaf se ne može napustiti radi obilaska bolesnika ili praćenja dženaze na groblje, a može radi odlaska na džuma-namaz, ukoliko se u toj džamiji džuma ne klanja. Veliki broj pravnika dozvoljava povremeno kraće napuštanje itikafa radi odlaska na predavanja u drugu džamiju, dok imam Malik to ne odobrava. Osoba u itikafu može šiti i tkati za sebe i svoju ličnu potrebu.

ITIKAF (U DŽAMIJI) NOĆU

2032. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid, prenoseći od Ubejdullaha, koga je obavijestio Nafi' prenoseći od (Abdullaha) Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Ja sam se zavjetovao u predislamsko doba da ću u El-Mesdžidul-Haramu (Ka'bi) proboraviti jednu noć u pobožnosti?

– Ispuni svoj zavjet! – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

ITIKAF ŽENA (U DŽAMIJI)

2033. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd, a ovome Jahja prenoseći od Amre, ona od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u itikafu u džamiji zadnjih deset dana ramazana i ja sam mu (jednom) postavila šator, pa kada je klanjao sabah-namaz, ušao je u njega.”

– Potom je (kaže Amra), od Aiše zatražila dozvolu Hafsa da postavi šator, pa joj je ona dozvolila i ona je šator postavila. Kada je to vidjela Zejneba bint Džahš, podigla je i ona drugi šator. Pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, osvanuo i vidio šatore, pitao je: “Šta je ovo?”, i bio je (tačno) obaviješten (od prisutnih). Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Vidite li u njima neko dobročinstvo?”, i ostavio itikaf toga mjeseca (ramazana), te boravio u itikafu deset dana ševvala.

بَابُ الْإِعْتِكَافِ لَيْلًا

٢٠٣٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ كُنْتُ نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ .

بَابُ اِعْتِكَافِ النِّسَاءِ

٢٠٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَعْتَكِفُ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَكُنْتُ أَضْرِبُ لَهُ خِبَاءً فَيُصَلِّي الصُّبْحَ ثُمَّ يَدْخُلُهُ فَاسْتَأْذَنَتْ حَفْصَةُ عَائِشَةَ أَنْ تَضْرِبَ خِبَاءً فَأَذِنَتْ لَهَا فَضَرَبَتْ خِبَاءً فَلَمَّا رَأَتْهُ زَيْنَبُ ابْنَةُ جَحْشٍ ضَرَبَتْ خِبَاءً آخَرَ فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَى الْأَخْيِيَّةَ فَقَالَ مَا هَذَا فَأُخْبِرَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَيْسَ تُرَوْنَ بِهِنَّ فَتَرَكَ الْإِعْتِكَافَ ذَلِكَ الشَّهْرَ ثُمَّ اِعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ .

U Beda'iu stoji: “Zabranjeno je onome ko je u itikafu izlaziti iz itikafa izuzev radi obavljanja prirodne nužde. Iz itikafa se ne izlazi radi objeda, spavanja, obilaženja bolesnika i klanjanja dženaze. Ko izađe iz itikafa samovoljno, bilo to namjerno ili iz zaborava, itikaf mu je pokvaren.”

O ŠATORIMA U DŽAMIJI

2034. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Amre bint Abdur-Rahmana, a ova od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio ići u itikaf u džamiju, i kada je došao do mjesta gdje je htio ostati u pobožnosti, kad tamo šatori: šator Aiše, šator Hafse i šator Zejnebe. On reče: “Iz pobožnosti su oni podignuti, kažete?”¹ Potom se vratio i nije tada boravio u itikafu, nego je bio u itikafu deset dana ševvala (poslije bajrama).

DA LI OSOBA KOJA JE U ITIKAFU MOŽE IZLAZITI NA VRATA DŽAMIJE RADI SVOJIH POTREBA?

2035. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je kazao: Saopćio mi je Ali b. Husejn, radijallahu anhu, da ga je Safija, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila da je došla (uvečer) Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiju da ga posjeti u njegovom itikafu zadnjih deset dana ramazana. Ostala je kod njega neko vrijeme, zatim ustala da ide (kući), pa je ustao i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da je isprati. Kada je stigao džamijskim vratima, uz vrata Ummu-Seleme, naišla su dvojica ensarija i Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nazvali selam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je: “Polahko vas dvojica! Ovo je Safijja, kćerka Hujejjova!” Njima je to bilo teško, pa su kazali: “Subhanallah”.

بَابُ الْأَخْبِيَةِ فِي الْمَسْجِدِ

٢٠٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفٍ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ فَلَمَّا انْصَرَفَ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ إِذَا أَخْبِيَةُ خِبَاءَ عَائِشَةَ وَخِبَاءَ حَفْصَةَ وَخِبَاءَ زَيْنَبَ فَقَالَ أَلْبَرْتُ تَقُولُونَ بِهِنَّ ثُمَّ انْصَرَفَ فَلَمْ يَعْتَكِفْ حَتَّى اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ.

بَابُ هَلْ يَخْرُجُ الْمُعْتَكَفُ

لِحَوَائِجِهِ إِلَى بَابِ الْمَسْجِدِ

٢٠٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَرَوُّهُ فِي اعْتِكَافِهِ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ مَعَهَا يَقْلِبُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ مَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبَّرَ عَلَيْهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنَ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِّ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْدِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا.

¹ Ovim riječima on je htio osuditi njihov postupak bojeći se da to nisu uradile iz iskrene pobožnosti, već kako bi bile u njegovoj blizini. U tom slučaju izgubio bi se smisao itikafa. Moguće je da je on osudio ovaj njihov postupak zato što su zauzele veći prostor u džamiji.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio im je: “Šejtan (satana) dopre čovjeku gdje mu dopire krv, pa sam se bojao da ne ubaci što (loše) u vaša srca.”

O ITIKAFU I IZLASKU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DVADESETOG (DANA) UJUTRO

2036. PRIČAO MI JE Abdullah b. Munir, da je čuo Haruna b. Isma‘ila, kako mu je rekao Ali b. Mubarek, a njemu Jahja b. Ebu-Kesir:

– Čuo sam Ebu-Selemu b. Abdur-Rahmana kada je kazao:

– Pitao sam Ebu-Seida Hudrija: “Jesi li čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da spominje noć Kadr?”

– Da – odgovorio je on. Ostajali smo u itikafu s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, srednjih deset dana ramazana. Potom smo – rekao je Ebu-Seid – izašli dvadesetog dana ujutro, pa nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održao hutbu i rekao:

“Predočena mi je noć Kadr i ja sam joj vrijeme zaboravio, pa je tražite u zadnjih deset neparnih noći i vidio sam se kako činim sedždu na vodi i blatu.”

Ko god je tada bio u itikafu s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, (on mu je rekao): “Neka se vrati!” Tako se svijet vratio u džamiju. Na nebu nismo tada vidjeli ni komadić oblaka. Iza toga je – kaže Ebu-Seid – došao oblak i pala kiša. U tom je nastupilo vrijeme namaza, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio sedždu na blatu i vodi i ja sam to blato vidio na vrhu njegova nosa i njegova čela.

بَابُ الْإِعْتِكَافِ وَخُرُجِ النَّبِيِّ ﷺ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ

٢٠٣٦. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ هَارُونَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ قَالَ نَعَمْ اعْتَكَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعَشَرَ الْأَوْسَطَ مِنْ رَمَضَانَ قَالَ فَخَرَجْنَا صَبِيحَةَ عِشْرِينَ قَالَ فَخَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ فَقَالَ إِنِّي أَرَيْتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَإِنِّي نُسِّيْتُهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فِي وَثَرٍ فَإِنِّي رَأَيْتُ أَنِّي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ وَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلْيَرْجِعْ فَرَجَعَ النَّاسُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً قَالَ فَجَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ وَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَسَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الطِّينِ وَالْمَاءِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي أُرْنَبَتِهِ وَجَبْهَتِهِ .

BORAVLJENJE U ITIKAFU ŽENE S IZVANMENSTRUALNIM ODLJEVOM KRVI

2037. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Jezid b. Zurej', prenoseći od Halida, on od Ikrime, ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“S Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, boravila je u itikafu u džamiji jedna od njegovih supruga (Aiša) s izvanmenstrualnim odljevom krvi. Ona je gledala crvenilo i žutilo (krv), i mi smo često, dok je ona klanjala, postavljale pod nju legen.”¹

ŽENINO POSJEĆIVANJE MUŽA DOK JE ON U ITIKAFU

2038. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufej, njemu Lejs, a ovome Abdur-Rahman b. Halid, prenoseći od Ibnu-Šihaba, a ovaj od Alija b. Huseina, radijallahu anhuma, koga je obavijestila Safijja, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...; a preko drugih prenosilaca, pričao nam je Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam b. Jusuf, koga je obavijestio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Alija b. Huseina:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u džamiji i kod njega (u posjeti) bile su njegove supruge. Pošto su se u sumrak vratile kući, on je Safijji bint Huzejj rekao: “Ne žuri se, i ja ću s tobom”; a njena soba bila je u kući Usame. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je s njom (do vrata). U tom su ga susrela dva čovjeka od ensarija, pogledali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i pošli dalje. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je: “Dođite ovamo! Ovo je Safijja, kćerka Huzejjova!”
– Subhanallah – rekli su oni.

بَابُ اعْتِكَافِ الْمُسْتَحَاضَةِ

٢٠٣٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اعْتَكَفْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ امْرَأَةً مِنْ أَزْوَاجِهِ مُسْتَحَاضَةً فَكَانَتْ تَرَى الْحُمْرَةَ وَالصُّفْرَةَ قُرْبًا وَضَعْنَا الطُّسْتَ تَحْتَهَا وَهِيَ تُصَلِّي.

بَابُ زِيَارَةِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي اعْتِكَافِهِ

٢٠٣٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ وَعِنْدَهُ أَزْوَاجُهُ فَرُحْنَ فَقَالَ لَصَفِيَّةَ بِنْتُ حُيَيٍّ لَا تَعْجَلِي حَتَّى أَنْصَرِفَ مَعَكَ وَكَانَ بَيْتُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ مَعَهَا فَلَقِيَهُ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَنَظَرَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ أَجَارَا وَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ تَعَالِيَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِّ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يُلْقِيَ فِي أَنْفُسِكُمَا شَيْئًا.

¹ Žena s istihadom ne smatra se nečistom. Istihada je vanredni ili izvanmenstrualni odljev krvi.

– Šejtan – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – kola kroz čovjeka kao krv kroz krvne sudove,¹ pa sam se pobojavao da u vaše duše ne ubaci što (loše).

HOĆE LI (ČOVJEK) ODBITI SUMNJU OD SEBE DOK JE U ITIKAFU?

2039. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, njega obavijestio njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Muhammeda b. Ebu-Atika, ovaj od Ibnu-Šihaba, a on od Alija b. Huseina, radijallahu anhum, koga je Safijja obavijestila...; a preko drugog seneda, pričao nam je Ali b. Abdullah, kome je Sufjan rekao:

– Čuo sam Zuhrija, gdje prenosi od Alija b. Huseina, da je Safijja, radijallahu anha, došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on još bio u itikafu i kada se vraćala on ju je ispraćao, pa ga je vidio jedan ensarija. Kada je i Vjerovjesnik njega ugledao, pozvao ga je: “Dođi ovamo! Ona je Safijja!”

Sufjan je ponekad govorio: “Ovo je Safijja. Šejtan uistinu kola kroz čovjeka poput kruženja njegove krvi.”

– Došla mu je noću? – upitao sam (kaže Abdullah) Sufjana.

– Zar je dolazak mogao i biti nego samo noću?

– odgovorio je Sufjan.

بَابُ هَلْ يَذْرَأُ الْمُعْتَكِفُ عَنْ نَفْسِهِ

٢٠٣٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حِمْيٍ أَخْبَرَتْهُ ح وَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يُخْبِرُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَنَّ صَفِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَلَمَّا رَجَعَتْ مَشَى مَعَهَا فَأَبْصَرَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا أَبْصَرَهُ دَعَاهُ فَقَالَ تَعَالَ هِيَ صَفِيَّةُ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ هَذِهِ صَفِيَّةُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ قُلْتُ لِسُفْيَانَ أَتَتْهُ لَيْلًا قَالَ وَهَلْ هُوَ إِلَّا لَيْلٌ .

¹ Ovaj dio hadisa neki komentatori shvataju u smislu da šejtan kola po čovjeku kroz njegov krvotok, jer mu je Uzvišeni Allah dao tu moć. (prim. rec.)

IZLAZAK IZ ITIKAFA UJUTRO

2040. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Bišr, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu- Džurejdža, on od Sulejmana Ahvela, daidže Ibni-Ebi-Nedžihova, ovaj od Ebu-Seleme, a on opet od Ebu-Seida...; a preko drugog seneda, Sufjan je rekao da mu je pričao Muhammed b. Amr prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Seida – mislim kaže Sufjan – da je to pričao Ibnu-Ebi-Lebid, prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Seida:

– Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u itikafu srednjih deset dana (ramazana) i kada je bilo dvadeseto jutro prenijeli smo svoj prtljag (kućama). Nešto kasnije došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Ko je bio u itikafu, neka se vrati u itikaf! Ja sam vidio ovu noć (Kadr), vidio sam se i kako činim sedždu na vodi i blatu.”

Kada se vratio u itikaf, naoblačilo se i pala je kiša.

“Tako mi onoga koji ga je poslao s Istinom (rekao je Ebu-Seid), nebo se naoblačilo već krajem toga dana. Džamija je bila pokrivena granjem (palmi) i ja sam zaista vidio na sredini i na vrhu njegova nosa trag vode i blata.”

ITIKAF (U DŽAMIJI) U ŠEVVALU

2041. PRIČAO NAM JE Muhammed, a on je sin Selamov, njemu Muhammed b. Fudajl b. Gazvan, prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Amre bint Abdur-Rahmana, a ona od Aiše, radijallahu anha: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bivao je u itikafu svakog ramazana. Kada bi klanjao jutarnji namaz, zatvarao bi se u itikaf.

– Potom je – kaže Abdur-Rahman – Aiša zatražila od njega odobrenje da i ona stupi u itikaf, pa joj

بَابُ مَنْ خَرَجَ مِنْ اِغْتِكَافِهِ عِنْدَ الصُّبْحِ

٢٠٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ خَالَ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ح قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ح قَالَ وَأُظُنُّ أَنَّ ابْنَ أَبِي لَبِيدٍ حَدَّثَنَا عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اِغْتَكَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ فَلَمَّا كَانَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ نَقَلْنَا مَتَاعَنَا فَأَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ اِغْتَكَفَ فَلْيَرْجِعْ إِلَى مُعْتَكِفِهِ فَإِنِّي رَأَيْتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ وَرَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَلَمَّا رَجَعُ إِلَى مُعْتَكِفِهِ وَهَاجَتْ السَّمَاءُ فَمُطِرْنَا فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَقَدْ هَاجَتْ السَّمَاءُ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَكَانَ الْمَسْجِدُ عَرِيشًا فَلَقَدْ رَأَيْتُ عَلَى أَنْفِهِ وَأَرْبَبَتِهِ أَثَرَ الْمَاءِ وَالطِّينِ .

بَابُ الْاِغْتِكَافِ فِي شَوَّالٍ

٢٠٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ بْنُ غَزْوَانَ عَنْ يُحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانَ وَإِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ دَخَلَ مَكَانَهُ الَّذِي اِغْتَكَفَ فِيهِ قَالَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ عَائِشَةُ أَنْ تَغْتَكِفَ

je on dozvolio i ona je postavila u džamiji jedan kupolast prigradak. To je čula Hafsa, pa je i ona napravila prigradak, a kada je to čula Zejneba i ona je to učinila. Pošto je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, idućeg jutra vidio četiri prigratka, upitao je: “Šta ih je na ovo natjeralo? Je li pobožnost? Nosite ih da ih ne gledam (jer su postavljeni iz ljubomore)!” Tako su oni svi uklonjeni. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije tog ramazana bio u itikafu, nego je to učinio u drugoj desetini ševvala.

MIŠLJENJE DA NE TREBA POSTITI KADA SE JE U ITIKAFU (U MJESECIMA VAN RAMAZANA)

2042. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, prenoseći od svoga brata, on od Sulejmana, ovaj od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, a on od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslaniče, zavjetovao sam se u predislamsko doba da ću u itikafu provesti jednu noć u Ka'bi?

“Ispuni svoj zavjet!” – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Omer je boravio u itikafu jednu noć.

فَإِذَنْ لَهَا فَضَرَبَتْ فِيهِ قُبَّةً فَسَمِعَتْ بِهَا حَفْصَةُ
فَضَرَبَتْ قُبَّةً وَسَمِعَتْ زَيْنَبُ بِهَا فَضَرَبَتْ قُبَّةً
أُخْرَى فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْغَدَاةِ أَبْصَرَ
أَرْبَعَ قِبَابٍ فَقَالَ مَا هَذَا فَأُخْبِرْ خَبَرَهُنَّ فَقَالَ مَا
حَمَلَهُنَّ عَلَى هَذَا أَلَبَرُ أَنْزَعُوهَا فَلَا أَرَاهَا فَتَزَعَتْ
فَلَمْ يَعْتَكِفْ فِي رَمَضَانَ حَتَّى اعْتَكَفَ فِي آخِرِ
الْعَشْرِ مِنْ شَوَّالٍ .

بَاب مَنْ لَمْ يَرِ عَلَيْهِ صَوْمًا إِذَا اعْتَكَفَ

٢٠٤٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَخِيهِ
عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ
نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَذَرْتُ فِي
الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكَفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ
لَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَوْفِ نَذْرَكَ فَأَعْتَكَفَ لَيْلَةً .

PRIMANJE ISLAMA NAKON ZAVJETOVANJA U PREDISLAMSKO DOBA DA ĆE SE BORAVITI U ITIKAFU

2043. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Ismail, njemu Ebu-Usame, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, da se Omer, radijallahu anhu, još u predislamsko doba zavjetovao da će boraviti u itikafu u Ka'bi – mislim da se zavjetovao – rekao je Nafi' – jednu noć.
– Ispuni svoj zavjet! – rekao mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

ITIKAF U DŽAMIJI U SREDNJOJ DEKADI RAMAZANA

2044. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejbe, njemu Ebu-Bekr prenoseći od Ebu-Husajna, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:
“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u itikafu svakog ramazana po deset dana, a u godini u kojoj je preselio na ahiret, boravio je dvadeset dana.”

KO JE HTIO BITI U ITIKAFU, PA SE PREDOMISLIO DA IZAĐE

2045. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebul-Hasan, njega obavijestio Abdullah, ovoga Evza'i, kome je rekao Jahja b. Seid, njemu Amra bint Abdur-Rahman prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo da će boraviti u itikafu zadnjih deset dana ramazana, pa je tražila dozvolu Aiša da i ona boravi i on joj je dozvolio. Hafsa je pitala Aišu da joj ona zatraži dozvolu, što je ona i učinila.

بَابُ إِذَا نَذَرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَعْتَكِفَ ثُمَّ أَسْلَمَ

٢٠٤٣. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَذَرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَعْتَكِفَ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ أَرَاهُ قَالَ لَيْلَةً قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْفِ بِنَذْرِكَ .

بَابُ الْإِعْتِكَافِ فِي الْعَشْرِ الْاَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ

٢٠٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَعْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ اعْتَكَفَ عَشْرِينَ يَوْمًا .

بَابُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَخْرُجَ

٢٠٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرَةُ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ أَنْ يَعْتَكِفَ الْعَشْرَ الْاَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ عَائِشَةُ فَأَذِنَ لَهَا وَسَأَلَتْ

Kada je to vidjela Zejneba bint Džahš, naredila je postavljanje (prigratka) i on je napravljen. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao (sabah) i pošao svom podignutom prigratku, ugledao je – kaže Aiša – ostale podignute šatore i upitao:

“Šta je ovo?”

– Prigraci Aiše, Hafse i Zejnebe – odgovorili su prisutni.

– Namjeravaju li one time neku pobožnost? Ja neću biti u itikafu! – rekao je on i vratio se (u stan) i tek kada je ispostio (iza Bajrama) proveo je u itikafu deset dana ševvala.

ONAJ KO JE U ITIKAFU MOŽE PROMOLITI SVOJU GLAVU U STAN RADI PRANJA (KOSE)

2046. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam b. Jusuf prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, ovaj od Urve, a Urve od Aiše, radijallahu anha, da je ona, imajući menstruaciju, češljala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on bio u džamiji, u itikafu. Ona je bila u svojoj sobi, a on bi joj samo proturio svoju glavu.

حَفْصَةُ عَائِشَةَ أَنْ تَسْتَأْذِنَ لَهَا فَفَعَلَتْ فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ زَيْنَبُ ابْنَةُ جَحْشٍ أَمَرَتْ بِنَاءَ فُبَيْيَ لَهَا قَالَتْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى انْصَرَفَ إِلَى بَنَائِهِ فَبَصُرَ بِالْأَبْنَةِ فَقَالَ مَا هَذَا قَالُوا بِنَاءَ عَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَزَيْنَبَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا بَرٌّ أَرَدَنَ بِهَذَا مَا أَنَا بِمُعْتَكِفٍ فَرَجَعَ فَلَمَّا أَفْطَرَ اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ .

بَابُ الْمُعْتَكِفِ يَدْخُلُ رَأْسَهُ الْبَيْتَ لِلْغُسْلِ

٢٠٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ النَّبِيَّ ﷺ وَهِيَ حَائِضٌ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا يَنَاقِلُهَا رَأْسَهُ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْبَيْعِ

KUPOPRODAJA

i riječima Uzvišenog Allaha:

“Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu...”
i Njegovim riječima: “... osim ako je to trgovanje
u kojem robu plaćate odmah i koje vi međusobno
svakodnevno obavljate...”¹

ONO ŠTO JE NAVEDENO O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“A kada se završi džuma-namaz, razidite se
po zemlji i tražite Allahove blagodati i mnogo
spominjite Allaha da biste se spasili. Kada oni
ugledaju kakvu trgovinu ili zabavu, pohrle k njoj,
a tebe ostave stojeći (na minberu). Reci: ‘Ono što
je kod Allaha bolje je od zabave i trgovine. Allah
je najbolji opskrbnik.’”²

I o Njegovim riječima: “Ne jedite međusobno
svoje imetke na nedozvoljen način, osim ako je to
trgovina uz vaše međusobno zadovoljstvo...”³

وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ
الرِّبَا) وَقَوْلُهُ (إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ).

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا
وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
التَّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) وَقَوْلُهُ (لَا تَأْكُلُوا
أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ
تَرَاضٍ مِنْكُمْ).

1 El-Bekare: 276-283.

2 El-Džumu'a: 10-11. ajet. Jedne godine vladaše u Medini glad, pa je Dihje b. Halife došao iz Šama s karavanom hrane. Karavan je stigao u grad u petak kada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu. Prisutni su čuli pljeskanje i buku bubnjeva i, misleći da će ostati bez hrane, pohrlili su na trg. U džamiji je ostao Ebu-Bekr, Omer i još 8 ashaba, odnosno 11-12 ili najviše 40 ljudi. Poslije ovog slučaja objavljen je gore citirani ajet, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allaha mi, da ste otišli svi za trgovinom, ovu bi dolinu spržila vatra.”

3 Varanje u trgovini je zabranjeno. Poštena trgovina je neophodna. Međusobnom razmjenom dobara ljudi se opskrbljuju potrebnim i tim se unekoliko suzbija krađa i prevara. Putem kupoprodaje ljudima dolaze opravdano u vlasništvo predmeti potrebni za normalno održavanje zdravlja i života. Kupoprodaja nuka čovjeka na produktivan rad čijom produktivnošću, putem uobičajene zakonske zamjene dobara, dolazi do osobno potrebnog dobra. Kada ljudi ne bi mogli doći do materijalnih dobara potrebnih za

2047. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao:

– Obavijestili su me Seid b. Musejjeb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao: “Vi stalno govorite: Ebu-Hurejra prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mnoge hadise i izjavljujete: Što muhadžiri i ensarije ne prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hadise kao i Ebu-Hurejra!”

Međutim, moju braću muhadžire obuzelo je rukovanje (prilikom trgovanja) po trgovima, a ja sam bio uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ako mi je makar bio stomak pun. Tako sam bio prisutan, kada su oni bili odsutni i pamtio sam što bi oni i zaboravili. Moju braću ensarije okupirao je posao njihovih imanja, dok sam ja bio čovjek siromah, jedan od onih siromaha Suffe (nastrešnice pored džamije); pamtio sam što bi oni zaboravili.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj izjavi koju Ebu-Hurejre prenosi, zaista je rekao: “Neće prostrijeti svoju haljinu niko dok ja ne završim ovaj svoj govor, a neće potom niko skupiti oko sebe svoju haljinu, a da ne upamti ono što sam rekao.”

– Potom sam (rekao je Ebu-Hurejre) prostro sebi prugastu haljinu i kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio svoj govor,

٢٠٤٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ تَقُولُونَ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ يُكْثِرُ الْحَدِيثَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَتَقُولُونَ مَا بَالُ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لَا يُحَدِّثُونَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمِثْلِ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنَ الْمُهَاجِرِينَ كَانُوا يَشْغَلُهُمْ صَفْقُ الْأَسْوَاقِ وَكُنْتُ أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى مِلءِ بَطْنِي فَأَشْهَدُ إِذَا غَابُوا وَأَحْفَظُ إِذَا نَسُوا وَكَانَ يَشْغَلُ إِخْوَتِي مِنَ الْأَنْصَارِ عَمَلُ أَمْوَالِهِمْ وَكُنْتُ أَمْرًا مِسْكِينًا مِنْ مَسَاكِينِ الصُّفَّةِ أَعْيَى حِينَ يَنْسَوْنَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَدِيثٍ يُحَدِّثُهُ إِنَّهُ لَنْ يَنْسُطَ أَحَدٌ ثَوْبَهُ حَتَّى أَقْضِيَ مَقَالَتِي هَذِهِ ثُمَّ يَجْمَعُ إِلَيْهِ ثَوْبَهُ إِلَّا وَعَى مَا أَقُولُ فَبَسَطْتُ ثِمَرَةً عَلَيَّ حَتَّى إِذَا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَقَالَتَهُ جَمَعْتُهَا إِلَى صَدْرِي فَمَا نَسِيتُ مِنْ مَقَالَةٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تِلْكَ مِنْ شَيْءٍ .

život milom, oni bi ih grabili silom, a tada bi vladao zakon jačeg i svijetom gospodario nered.

Osnov kupoprodajnog ugovora je ponuda i prihvatanje zainteresiranih stranaka. Za ponudu i prihvrat uopotrebljavaju se glagoli u prošlom ili sadašnjem vremenu. Naprimjer: “Prodadoh ti ovu knjigu za 10 dinara”, a kupac odgovori: “I ja je uzimam.”

Kupoprodajni ugovor ne može biti sklopljen izrazima glagola u imperativu ili u budućem vremenu. Uvjeti za valjanost kupoprodajnog ugovora su:

- da predmet kupoprodaje ima i postoji u času sklapanja ugovora. Kupoprodaja predmeta koji u času sklapanja ugovora, bilo usmenog ili pismenog, ne postoje, ništeta je. Naprimjer: prodaja ploda na drvetu koji se nije još pokazao;
- da je prodaja kupoprodajnog predmeta moguća. Prema tome ne može se prodati čamac potonuo u moru;
- da kupoprodajni predmet ima prometnu vrijednost. Ne može se prodati lešina ili slobodan čovjek,
- da kupac poznaje predmet kupoprodaje i
- da su kupoprodajne stranke punodobne i pametne.

Muslimanu je zabranjeno biti bez zanata i ljenčariti, tj. biti bez ikakve produktivnosti. Rad je adekvatan pobožnosti. Mudri Lukman savjetovaše svoga sina riječima: “Sinak moj, od dunjaluka uzmi koliko ti je potrebno, troši osobno stečenu imovinu da bi stekao nagradu na budućem svijetu i nemoj materijalnog dobra ovog svijeta potpuno odbacivati, pa da osiromašiš i živiš na teret drugih ljudi!”

skupio sam je iznad svojih prsa (oko sebe) i nisam od toga predavanja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ništa zaboravio.¹

2048. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je rekao:

– Abdu-Rahman b. Avf, radijallahu anhu, kazao je: “Kada smo došli u Medinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratio je mene i Sa'da b. Rebija. Potom je Sa'd b. Rebi' rekao: Ja sam, uistinu, najbogatiji ensarija i dodijelit ću ti polovinu svoje imovine, a pogledaj koju bi od dviju mojih supruga volio pa da je tebi pustim i kada se oslobodi (pričeka) da je sebi vjenčaš?”

– Abdur-Rahman je – rekao je Ibrahim – odgovorio: “Nemam za to potrebe. Ima li gdje trg gdje se trguje?”

– Ima trg Kajnuka' – rekao je Sa'd.

– Sutradan ujutro otišao je na njega Abdur-Rahman i donio – rekao je Ibrahim – sira i masla.

– Potom je – kazao je Ibrahim – otišao on i drugi dan i jedanput dođe, a na njemu bješe (žuti) trag od mirisa. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

– Oženi li se?

– Da – reče on.

– A koja je? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Jedna žena od ensarija – odgovorio je Abdur-Rahman.

– Koliko si dao (vjenčanog dara?) – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Težinu (mjeru) zlatne košpice, odnosno zlatnu košpicu (*nevat*).

– Pa napravi svadbu makar u vrijednosti jedne ovce – rekao mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٠٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ أَخَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ الرَّبِيعِ إِنِّي أَكْثَرُ الْأَنْصَارِ مَالًا فَأَقْسِمُ لَكَ نِصْفَ مَالِي وَأَنْظُرَ أَيَّ زَوْجَتِي هَوَيْتَ نَزَلْتُ لَكَ عَنْهَا فَإِذَا حَلَّتْ تَزَوَّجْتُهَا قَالَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لَا حَاجَةَ لِي فِي ذَلِكَ هَلْ مِنْ سُوقٍ فِيهِ تِجَارَةٌ قَالَ سُوقٌ قَيْنَقَاعٌ قَالَ فَعَدَا إِلَيْهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَتَى بِأَقِطٍ وَسَمْنٍ قَالَ ثُمَّ تَابَعَ الْغَدُوَّ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَلَيْهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَزَوَّجْتَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ قَالَ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ كَمْ سَقَيْتَ قَالَ زَنَةَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

¹ Pod nastrešnicom (*suffa*) pred džamijom Allahovog Poslanika u Medini bijahu smješteni putnici namjernici, beskućnici i siromasi, a Ebu-Hurejra im je bio starješina. Ova grupa ashaba slušala je svaku riječ Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i bila uvijek spremna na vojne pohode. Rashode izdržavanja ovih ljudi podmirivali su bogatiji muslimani neposredno, a nekad se to činilo iz društvene blagajne.

2049. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Humejd prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Došao je u Medinu Abdur-Rahman b. Avf, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratio sa Sa'dom b. Rebijom – ensarijom. Sa'd je bio bogat, pa je Abdur-Rahmanu rekao: “Podijelit ću svoj imetak s tobom popola i oženit ću te (jednom od svojih žena nakon što je pustim).

– Allah te blagoslovio (dao ti napredak) u tvojim kućanima i tvom imetku! Uputi me – rekao je Abdur-Rahman – na koji trg!

I on se nije vratio dok nije zaradio nešto sira i masla i to donio svojim ukućanima. Malo smo se tu zadržali, odnosno koliko je to Allah htio, i on opet dođe, a na njemu bijaše trag šafrana, pa mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Šta je to?”

– Allahov Poslaniče – reče on – oženio sam se jednom ženom od ensarija.

– Šta si joj dao? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Košpicu zlata, odnosno težinu jedne košpice zlata – odgovori on.

– Čini svadbu (veselje) makar jednom ovcom – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

2050. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, prenoseći od Sufjana, on od Amra, a ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– U predislamsko doba bili su ovi trgovi (vašarišta): Ukaz, Medženne i Zul-Medžaz. S objavom islama muslimani su ih se klonili pa je objavljeno: “Nije vam grijeh da tražite blagodati vašeg

٢٠٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ قَدَمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ فَأَخَى النَّبِيَّ ﷺ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ ابْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ وَكَانَ سَعْدٌ ذَا غَنًى فَقَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ أَقَاسِمُكَ مَالِي نِصْفَيْنِ وَأَزْوَجُكَ قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ دُلُونِي عَلَى الشُّوقِ فَمَا رَجَعَ حَتَّى اسْتَفْضَلَ أَقْطَا وَسَمْنَا فَأَتَى بِهِ أَهْلَ مَنْزِلِهِ فَمَكَّنَا يَسِيرًا أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ فَجَاءَ وَعَلَيْهِ وَضْرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ مَهَيْمٌ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ مَا سُقْتُ إِلَيْهَا قَالَ نَوَآةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ وَزْنُ نَوَآةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

٢٠٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرِو عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ عُكَاظُ وَجَنَّةُ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ فَكَانَتْهُمْ تَأْتُمُوا فِيهِ

¹ “Nevat” je mjera za zlato i srebro, a u leksikonu znači košpicu. Buharija smatra da “nevat” iznosi 5 dirhema, Ahmed b. Hanbel 3 dirhema, dok predstavnici malikija drže da je to četvrtina zlatnika.

Pristojno sprovesti svadbeno veselje spada u lijepe islamske običaje. Preporučljivo je to veselje činiti od 2-7 dana, a pokuđeno je da traje duže od sedmice.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sprovodio je svadbu nekih svojih supruge uz čašćenje gostiju hurmama i prekrupom (jelom od isitnjene pšenice ili ječma).

Gospodara u sezonama hadža”, po kiraetu (učenju) Ibni-Abbasa.²

ŠTA JE DOZVOLJENO (HALAL) JASNO JE,
A ŠTA JE ZABRANJENO (HARAM)
JASNO JE, A IZMEĐU NJIH IMA
SUMNJIVIH (NEJASNIH) POSLOVA

2051. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, a njemu Ibnu-Ebi-Adijj prenoseći od Ibnu-Avna, a on od Ša'bija, koji je rekao:

– Čuo sam Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, gdje kaže: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem... Preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Ali b. Abdullah, njemu Ibnu-Ujejne, a ovome Ebu-Ferve, prenoseći od Ša'bija koji je izjavio: “Čuo sam Nu'mana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...”, a opet preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Muhammed b. Kesir, prenoseći od Sufjana, on od Ebu-Ferve, ovaj od Ša'bija, a on opet od Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, da je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Što je dozvoljeno (halal), jasno je, a što je zabranjeno (haram), jasno je, a između njih ima poslova nejasnih. Ko god ostavi ono što mu sličij grijehu, on će ono što mu je jasno (zabranjeno) još više ostavljati (kloniti se), a ko se usudi na ono što sumnja da je grijeh (ili nije), može lahko upasti u ono što je jasno (zabranjeno).

Grijesi su Allahova zabrana, pa ko napasa stado oko zabrane može mu ono lahko u nju upasti.”

فَنَزَلْتُ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ قَرَأَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ .

بَابُ الْحَلَالِ بَيْنَ وَالْحَرَامِ
بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ

٢٠٥١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ ... وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَبُو فَرْوَةَ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْحَلَالُ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَةٌ فَمَنْ تَرَكَ مَا شَبَّهَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ كَانَ لِمَا اسْتَبَانَ أَثَرُكَ وَمَنْ اجْتَرَأَ عَلَى مَا يَشْكُ فِيهِ مِنَ الْإِثْمِ أَوْشَكَ أَنْ يُوَاقَعَ مَا اسْتَبَانَ وَالْمَعَاصِي حَمَى اللَّهِ مَنْ يَرْتَعِ حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ .

2 Iz navedenih hadisa zaključuje se:

- moral i pošten rad je ponos, a posebno pošteno trgovanje;
- trgovna je berićetli posao;
- za opskrbljivanje porodice treba se maksimalno truditi i raditi, a kod djece razvijati radne navike i osposobiti ih za samostalni život putem škole i suvremenih zanata. Djeca bez zanata i školovanja su osuđena na propast. Materijalna dobra mogu pomoći čovjeku da postigne sreću ovoga i budućeg svijeta;
- bratimljenje i drugarstvo u ime Allaha, dželle šanuhu, otvara puteve iskrenoj suradnji i međusobnom materijalnom ispomaganju ljudi i smanjuje razlike životnog standarda među svijetom. Primjer Sa'da nije bio usamljen slučaj neograničene brige za goloruke izbjeglice iz Mekke.

OBJAŠNJENJE SUMNJIVIH POSLOVA

Hasan b. Ebu-Sinan je rekao: “Ne vidim da je išta lakše od pobožnosti: ostavi ono u što sumnjaš, uzimajući ono u što ne sumnjaš!”¹

2052. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, koga je obavijestio Sufjan, a njega Abdullah b. Abdur-Rahman b. Ebu-Husein, ovoga Abdullah b. Ebu-Mulejke prenoseći od Ukbe b. Harisa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Došla je jedna crna žena i rekla da nas je ona oboje zadojila (Ukbu i suprugu mu).”

Ukbe je to kasnije spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo od njega, nasmijao se i kazao:

– Kako, a već se (o tom) govorilo?

Kćerka Ebu-Ihaba Tejmije (kaže Buharija) bila je već Ukbetova supruga.²

بَابُ تَفْسِيرِ الْمُشَبَّهَاتِ

وَقَالَ حَسَّانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَهْوَنَ مِنَ الْوَرَعِ دَعَا مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ .

٢٠٥٢ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ جَاءَتْ فَزَعَمَتْ أَنَّهَا أَرْضَعَتْهُمَا فَذَكَرَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَعْرَضَ عَنْهُ وَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ وَقَدْ كَانَتْ تَحْتَهُ ابْنَةُ أَبِي إِيَّابَ التَّمِيمِيِّ .

¹ Ebu-Umame je kazao:

- Jedan je čovjek upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Šta je vjerovanje?”
- Dobar si vjernik – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ako te učinjeno dobro djelo razveseli, a nevaljalo rastuži.
- A šta je grijšenje? – upitao je ovaj čovjek.
- Postupak koji te tišti u duši i zato ga ostavi! – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

² Tirmizi iznoseći konkretni slučaj kaže da je Ukbe rekao:

- Oženio sam se jednom ženom. Kasnije je došla jedna druga crna žena i rekla mi: “Ja sam vas oboje zadojila.” Potom sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: “Vjenčao sam kćerku tog i tog. Potom mi je došla jedna crna žena i rekla: ‘Ja sam vas oboje zadojila’, ali ona laže.” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo se od mene i ja sam mu prišao opet i rekao: “Ona je lažljivica.”
 - Kako? – upitao je on – a ona tvrdi kako vas je oboje zadojila? Ostavi je!
- Rodbinstvo po mlijeku sprečava muslimanima međusobno sklapanje braka isto kao i rodbinstvo po krvi. Zadajanje navedenih nije utvrđeno nego se samo prepričavalo, ali je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iz opreznosti i želje da se ljudi čuvaju od grijeha naredio Ukbi raskid braka. Za utvrđivanje zadajanja punovažno je svjedočenje jedne žene i njena zakletva se prihvata. Ovo je stav Ibnu-Abbasa i još nekih ashaba, a usvajaju ga imami Ahmed i Ishak. Šafija uvažava svjedočenje samo više žena.

2053. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, a njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

– Utbe b. Ebi-Vekkas preporučio je svome bratu Sa'du b. Ebu-Vekkasu: “Sin robinje Zem'e je moj, pa uzmi ga!”

– Kada je bila godina oslobođenja (Mekke), uzeo ga je – kazala je Aiša – Sa'd b. Ebi-Vekkas i rekao: “On je sin moga brata i on mi ga je preporučio.” Potom je ustao Ubejd (drugi) sin Zem'e i rekao: “On je moj brat, sin robinje moga oca, i rođen je na njegovom dušeku.”

Kasnije su se oni sporili pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Sa'd kazao: “Allahov Poslaniče, on je sin moga brata i on ga je meni preporučio.”

Potom je Ubejd b. Zem'a rekao: “(On je) moj brat, sin robinje moga oca, i rođen je na njenoj postelji.”

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ubejde, on pripada tebi!”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još je dodao: “Dijete pripada vlasniku postelje (dušeka), a onom koji se ženama noću privlači (bludniku) pripada kamenovanje.”

Kasnije je Sevdī, kćerki Zem'e, a supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sevdo, pokrivaj se od njega!”, jer je uvidio da je on sličan Utbi. Tako je on i umro, a nije je više vidio.³

٢٠٥٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ مِنِّي فَأَقْبَضَهُ قَالَتْ فَلَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَقَالَ ابْنُ أَخِي قَدْ عَهَدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ سَعْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي كَانَ قَدْ عَهَدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسُودَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبْهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَأَاهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ .

3 U predislamsko doba robinje su bludom privredivale svojim gospodarima velike materijalne dohotke. S njima su se seksualno izivljavali istovremeno njihovi gospodari i drugi nahodnici, pa ako bi koja rodila dijete, usvajao bi ga prvenstveno gospodar ili drugi preljubnik. Ako je u međuvremenu gospodar umro, a nije dao nikakvu izjavu o čedonostvu, pravo usvajanja djeteta imali su nasljednici ostavitelja.

Islam očinstvo novorođenčeta pripisuje vlasniku postelje, domaćinu, odnosno gospodaru, upravo mužu bračne zajednice, osim ako se sudskim postupkom dokaže očinstvo nekoga drugog.

Za Vjerovjesnikovu odluku bitan je bio gospodar robinje Zem'e više nego sličnost djeteta na Utbu. Cilj je novorođenčetu osigurati status zakonitosti i očinstvo, a time i starateljstvo.

2054. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be, koga je obavijestio Abdullah b. Ebi-Sefer prenoseći od Ša'bija, on od Adijja b. Hatima, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o strijeli koja pogodi životinju pljoštice i on reče: “Ako (strijela) pogodi oštricom (sječivom) jedi, a ako pogodi pljoštice (poledinom ili drškom), pa ubije (životinju) ne jedi je, jer je ona premlaćena (vekiz).”

– Allahov Poslaniče – rekao sam – ja pustim svoga psa (kera) i spomenem Allahovo ime, a potom nađem s njim u lovu drugog psa na koga nisam izgovorio Bismillu i ne znam koji je od njih dvojice lov uhvatio?

– Ne jedi! Ti si izgovorio Bismillu samo na svoga kera, a nisi je izgovorio na onog drugog – rekao je on.

O SUMNJIVIM POSLOVIMA KOJIH SE TREBA KLONITI

2055. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan prenoseći od Mensura, on od Talhe, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj jedne opale hurme i rekao: “Da (znam) da nije milostinja, pojeo bih je.”

Hemmam je kazao, prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je (Vjerovjesnik) rekao: “Našao sam hurmu koja je pala na moju postelju...”¹

٢٠٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ الْمِعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَابَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَإِذَا أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَقَتْلٌ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُرْسِلُ كَلْبِي وَأَسْمِي فَأَجِدُ مَعَهُ عَلَى الصَّيْدِ كَلْبًا آخَرَ لَمْ أَسْمِ عَلَيْهِ وَلَا أَدْرِي أَيُّهُمَا أَخَذَ قَالَ لَا تَأْكُلْ إِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تَسْمِ عَلَى الْآخَرِ .

بَابُ مَا يُنْزَعُ مِنَ الشُّبُهَاتِ

٢٠٥٥. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِتَمْرَةٍ مَسْقُوطَةٍ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَكُونَ مِنْ صَدَقَةٍ لَأَكَلْتُهَا وَقَالَ هَمَامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَجِدُ تَمْرَةً سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي .

¹ Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je zabranjeno jesti i koristiti milostinju. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije znao porijeklo spomenute hurme, i sumnjajući u to, nije je htio pojesti iz navedenog razloga. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio bi siromasima hurme od prihoda sadakatul-fitra, pa bi se možda priličilo koja hurma za njegovo odijelo i ispala na njegovu postelju.

Na putu nađenu tuđu stvar zabranjeno je prisvojiti ako ona predstavlja neku stvarnu vrijednost za njenog vlasnika i on je hoće za svoje potrebe koristiti. Iz Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Pojeo bih je...” zaključuje se da se na putu nađena hurma, kao i jabuka, šljiva, trešnja i slično može uzeti i pojesti bez obznanjivanja nalaza i traganja za vlasnikom.

O ONOM KOJI PRIČINJAVANJA I SLIČNO NIJE SMATRAO SUMNJIVIM ČINIMA

2056. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Ibnu-Ujejne prenoseći od Zuhrija, on od Abbada b. Temima, a ovaj od svoga amidže, koji je rekao: "Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, potužio se jedan čovjek da u samom namazu nešto osjeti, pa da li će prekinuti namaz?"

– Ne, dok god ne čuje glas (vjetra) ili osjeti smrad – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem). Ibnu-Ebi-Hafs prenosi od Zuhrija (hadis): "Ne treba (obnavljati) abdeset nego samo kada si osjetio smrad (ispuštenog vjetra) ili čuo glas."

2057. PRIČAO MI JE Ahmed b. Mikdam Idžli, njemu Muhammed b. Abdur-Rahman Tufavi, a njemu Hišam b. Urve prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da su neki ljudi rekli: – Allahov Poslaniče, neki ljudi donesu nam meso, a mi ne znamo jesu li oni na njega (koljući) izgovorili Allahovo ime ili nisu?

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Proučite na njega vi Bismillu i jedite ga!"²

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "A KADA VIDE TRGOVINU I ZABAVU POHRLE K NJOJ..."

2058. PRIČAO NAM JE Talha b. Gannam, njemu Zaide prenoseći od Husajna, on od Salima koji je kazao da mu je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

– Dok smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, klanjali (džumu), stigao je iz Sirije karavan

بَابُ مَنْ لَمْ يَرِ الْوَسَاوِسَ وَنَحْوَهَا مِنَ الشُّبُهَاتِ

٢٠٥٦. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِتَمْرَةٍ مَسْقُوطَةٍ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَكُونَ مِنْ صَدَقَةٍ لَأَكَلْتُهَا وَقَالَ هَمَامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَجِدُ تَمْرَةً سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي .

٢٠٥٧. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ الْعِجْلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ ابْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قَوْمًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ قَوْمًا يَأْتُونَنَا بِاللَّحْمِ لَا نَدْرِي أَذَكَرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَمُّوا اللَّهَ عَلَيْهِ وَكُلُّوهُ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا)

٢٠٥٨. حَدَّثَنَا طَلْحُ بْنُ غَنَامٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَقْبَلَتْ مِنَ الشَّامِ عِيرٌ تَحْمِلُ طَعَامًا فَالْتَفَتُوا إِلَيْهَا حَتَّى

2 Stoku treba klati izgovarajući bismillu. Ukoliko se to zaboravi koljući, treba je proučiti jedući njeno meso. Neki učenjaci smatraju da je navedeni hadis derogiran ajetom: "Ne jedite meso životinje nad kojom pri klanju nije spomenuto Allahovo ime!"

Ajni, međutim, kaže da ovaj ajet ima opći karakter i da se odnosi na svaku životinju pri čijem klanju nije proučena bismilla. Ali, izuzetak iz ovog općeg pravila jeste slučaj kada ona ne bude proučena iz zaborava.

sa hranom i svijet se okrenuo prema njoj, tako da s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostalo nego samo dvanaest ljudi, pa je zbog toga objavljeno: “A kada vide kakvu trgovinu ili zabavu, pohrle k njoj...”

STJECANJE IMETKA, NE VODEĆI RAČUNA ODAKLE I KAKO

2059. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibnu-Ebi-Zi'b, a ovome Seid Makburi prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Svijetu će doći vrijeme kada se čovjek neće brinuti za imovinu (dohodak), odakle ju je uzeo: da li iz dozvoljenog ili nedozvoljenog.”¹

O TRGOVINI PO KOPNU

i riječima Uzvišenog Allaha: “...ljudi koje trgovina i kupoprodaja ne ometaju da spominju Allaha...”² Katade je rekao: “Ljudi su se bavili kupoprodajom (u svom mjestu) i trgovali (u drugim krajevima), ali

مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا فَنَزَلَتْ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا .

بَابٌ مِّنْ لَّمْ يُبَالِ مِنْ حَيْثُ كَسَبَ أَمْثَالُ

٢٠٥٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذُئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ مَا أَخَذَ مِنْهُ أَمِنَ الْحَلَالِ أَمْ مِنْ الْحَرَامِ .

بَابُ التِّجَارَةِ فِي الْبَرِّ

وَقَوْلِهِ (رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) وَقَالَ قَتَادَةُ كَانَ الْقَوْمُ يَتَّبِعُونَ وَيَتَجَرَّوْنَ

1 Najavljena situacija bit će, kaže Ibnu-Betal, zbog slabog imana (vjerovanja), a pretjerane neograničene pohlepe ljudi za materijalnim dobrima.

Ibnu-Dževzi u djelu “Et-tergibu vet-terhib” navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko obnoći večeravši hranu pošteno zarađenu, obnoćio je s Allahovim zadovoljstvom i osvanuo oprošten od manjih grijeha učinjenih prema Allahu. Dužnost svakog muslimana je da stječe imovinu samo pošteno i na dozvoljen način.”

Preneseno je da je Enes rekao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem:

– Allahov Poslaniče, učini da moje dove budu primljene!

– Pošteno stiči svoju imovinu, pa će ti molba biti uvažena. Ko prinese svojim ustima zalogaj stečen nepošteno, na nedozvoljen i nepravedan način, njegova se molba ne uvažava četrdeset dana – naglasio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

2 Potpun prijevod fragmentarno navedenog 37. ajeta poglavlja En-Nur zajedno sa 36-38, glasi: “U domovima u kojima je Allah naredio da se uzdiže i spominje Njegovo ime, Njega veličaju u njima jutrom i večerom ljudi koje trgovina i kupoprodaja ne ometaju da spominju Allaha, obavljaju namaz, daju zekat i boje se Dana u kojem će se okrenuti srca i pogledi, da bi ih Allah nagradio najljepše za ono što su radili i da bi im povećao On svoje blagodati. Allah dariva koga hoće bez računa.”

Ashabi su se takmičili u izvršavanju svojih dužnosti prema Allahu i ljudima, pa su u njihovu pohvalu objavljeni gornji ajeti. Među ashabima bilo je krojača, kovača, tesara, zidara i drugih zanatlija. Kada bi kovač kujući željezo podigao čekić iznad nakovnja i u tom trenutku čuo učenje ezana, on ga nije više supštao na nakovanj, nego na stranu pored njega, a krojač zadjevenu iglu u platno ostavljaše tako dok se vrati iz džamije.

kada bi im došla na red ma koja dužnost od dužnosti prema Allahu, ne bi ih trgovanje niti kupoprodaja zabavile od sjećanja na Allaha (namaze), sve dok ih ne bi prema Allahu potpuno obavili.”

2060, 2061. PRIČAONAMJE Ebu-Asim, prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koji je rekao da ga je obavijestio Amr b. Dinar prenoseći od Ebu-Minhala:

– Bavio sam se (poslom) mijenjanjem novca i za to pitao Zejda b. Erkama, radijallahu anhu, pa mi on reče: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je..., a preko drugih prenosilaca, pričao mi je Fadl b. Ja’kub, njemu prenio Hadždžadž b. Muhammed da je Ibnu-Hadždžadž rekao: “Saopćili su mi Amr b. Dinar i Amr b. Mus’ab da su čuli Ebu-Minhala gdje kaže: ‘Pitao sam Beraa b. Aziba i Zejda b. Erkama za (trgovinu) mijenjanje novca i oni su odgovorili: Mi smo u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili trgovci i pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za (posao) mijenjanje novca.’”

– Ako je to iz ruke u ruku (gotovina za gotovinu) nema štete, a ako je na odgodu (priček), onda nije dobro – odgovorio je on.

O IZLASKU ZA TRGOVINOM

i o riječima Uzvišenog Allaha: “Raziđite se (po obavljenoj džumi) po zemlji i tražite Allahovu blagodat...!”

2062. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, koga je obavijestio Mahled b. Jezid, njega Ibnu-Džurejdž, a ovoga Ata’, prenoseći od Ubejda b. Umejra da je Ebu-Musa Eš’ari zatražio da bude primljen kod Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, pa mu nije dozvoljeno, jer je Omer tada bio zauzet, i on se vratio. Kada je Omer završio posao, rekao je: “Zar nisam čuo glas Abdullaha b. Kajsa (Ebu-Musaa)? Dozvolite mu ulazak!”

وَلَكِنَّهُمْ إِذَا نَابَهُمْ حَقٌّ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ حَتَّى يُؤَدُّوهُ إِلَى اللَّهِ .

٢٠٦٠ - ٢٠٦١. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ قَالَ كُنْتُ أَتَجَرُّ فِي الصَّرْفِ فَسَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ح وَحَدَّثَنِي الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ وَعَامِرُ ابْنُ مُصْعَبٍ أَنَّهَا سَمِعَا أَبَا الْمُنْهَالِ يَقُولُ سَأَلْتُ الْبَرَاءَ ابْنَ عَازِبٍ وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ عَنِ الصَّرْفِ فَقَالَا كُنَّا تَاجِرَيْنِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّرْفِ فَقَالَ إِنْ كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَلَا بَأْسَ وَإِنْ كَانَ نَسَاءً فَلَا يَصْلُحُ .

بَابُ الْخُرُوجِ فِي التِّجَارَةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) .

٢٠٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ أَنَّ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ اسْتَأْذَنَ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَلَمْ يُؤْذَنَ لَهُ وَكَأَنَّهُ كَانَ مَشْغُولًا فَرَجَعَ أَبُو مُوسَى فَفَرَغَ عُمَرُ فَقَالَ أَلَمْ أَسْمَعْ صَوْتَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ

Rečeno je: “Pa on se vratio.”

Omer ga je potom pozvao, a on reče: “Tako nam je naređeno.”

– Donijet ćeš mi za to dokaz! – kazao je Omer.

Ebu-Musa je otišao na sastanak ensarija i pitao ih.

– To će ti – rekli su oni – posvjedočiti samo najmlađi između nas – Ebu-Seid Hudri. Tako je on došao s Ebu-Seidom Hudrijem i Omer reče: “Kako je meni bila nepoznata ta naredba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem! Zabavilo me je kleptanje ruku po trgovima (tj. rukovanje pri pogodbi).”

Mišljaše on (kaže Ebu-Musa) na izlazak na pijacu radi trgovanja.¹

TRGOVINA NA MORU

Metar je rekao:

“U tome nema štete. Ono što je Allah u Kur'anu spomenuo je sušta istina.” Potom je citirao: “Vidiš lađe kako sijeku more da biste tragali za Njegovim blagodatima...”

Izraz *Fulk* (u Kur'anu) znači lađe, a jednina i množina su jednog oblika.

Mudžahid je rekao: “To su lađe što sijeku vjetar”, a vjetar ne može sjeći obična lađa nego veliki brod.

2063. Lejs je kazao:

– Pričao mi je Dža'fer b. Rebi', prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana kako je izašao do na more i obavio svoj trgovački posao. On je potom ispričao cijeli slučaj. Pričao nam je Abdullah b. Salih i rekao: “To je meni pričao Lejs.”²

اٰذْنُوْا لَهُ قِيْلَ قَدْ رَجَعَ فَدَعَاہُ فَقَالَ كُنَّا نُوْمِرُ بِذٰلِكَ فَقَالَ تَاْتِيْنِيْ عَلٰی ذٰلِكَ بِالْبَيِّنَةِ فَاَنْطَلَقَ اِلٰی مَجْلِسِ الْاَنْصَارِ فَسَاَلَهُمْ فَقَالُوْا لَا يَشْهَدُ لَكَ عَلٰی هٰذَا اِلَّا اَصْغَرُنَا اَبُو سَعِيْدٍ الْخُدْرِيُّ فَذَهَبَ بِاَبِي سَعِيْدٍ الْخُدْرِيِّ فَقَالَ عُمَرُ اَخْفِيْ هٰذَا عَلٰی مَنْ اَمَرَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالْاَسْوَاقِ يَعْنِي الْخُرُوْجَ اِلٰی تِجَارَةٍ .

بَابُ التِّجَارَةِ فِي الْبَحْرِ

وَقَالَ مَطَرٌ لَا بَأْسَ بِهِ وَمَا ذَكَرَهُ اللّٰهُ فِي الْقُرْآنِ اِلَّا بِحَقٍّ ثُمَّ تَلَا (وَتَرٰی الْفُلْكَ مَوَاحِرَ فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ) وَالْفُلْكَ الشُّفْنُ الْوَاحِدُ وَالْجَمْعُ سَوَاءٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ تَمْخَرُ الشُّفْنُ الرِّیْحَ وَلَا تَمْخَرُ الرِّیْحُ مِنَ الشُّفْنِ اِلَّا الْفُلْكَ الْعِظَامُ .

٢٠٦٣ . وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ اَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَآئِيْلَ خَرَجَ اِلَى الْبَحْرِ فَقَضَى حَاجَتَهُ وَسَاقَ الْحَدِيْثَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بِهٰذَا .

1 Ponekad manje obrazovan čovjek upozori učenog na nešto što ovaj nije znao. Omer je bio halifa i učena ličnost svoga vremena. Ibnu-Mes'ud je za njega kazao: “Kada bi se znanje Omera stavilo na jedan tas vage, a znanje ostalog živog svijeta na Zemlji na drugi, Omerovo bi znanje prevagnulo.”

2 Gomilanje kapitala i briga za njim ometa stručno uzdizanje. Ukoliko se čovjek više angažuje na stjecanju imetka, utoliko više zapostavlja nauku. Stjecanje nauke i imetka treba razumno usklađivati.

“KADA VIDE TRGOVINU
ILI ZABAVU ODU K NJOJ...”

I Allahove riječi: “... ljudi koje trgovina i kupoprodaja ne ometa od sjećanja na Allaha...”

Katade je rekao:

“Svijet je trgovao, ali kada bi im nastupilo vrijeme neke dužnosti prema Allahu, ne bi ih trgovina niti kupoprodaja zanijele (omele) od sjećanja na Allaha, tako da bi tu obavezu prema Allahu odmah obavili.”³

2064. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Muhammed b. Fudajl prenoseći od Ebul-Dža‘da, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao:

– Stigao je karavan, a mi smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, klanjali džumu i svijet je pohitao prema njoj osim dvanaest ljudi, pa je objavljen ovaj ajet: “Kada vide trgovinu ili zabavu (svirku), pohitaju k njoj, a tebe ostave stojeći (na minberu)...”

بَاب (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا)

وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ (رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ)

وَقَالَ قَتَادَةُ كَانَ الْقَوْمُ يَتَجَرَّوْنَ وَلَكِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا نَابَهُمْ حَقٌّ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ حَتَّى يُؤَدُّوهُ إِلَى اللَّهِ .

٢٠٦٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْتُ عَيْرٌ وَنَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْجُمُعَةَ فَانْفَضَّ النَّاسُ إِلَّا اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَتَزَلَّتْ هَذِهِ الْآيَةُ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوكَ قَائِمًا .

3 Prijevod cijelog navedenog 14. ajeta poglavlja En-Nahl glasi: “Allah je onaj koji je potčinio (vama) more da iz njega jedete svježe meso i da vadite iz njega nakit koga nosite. I vidiš lađe kako sijeku more da bi mogli tražiti Njegovu blagodat i biti zahvalni...”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“... DIJELITE OD LIJEPIH STVARI KOJE STE
(POŠTENO) ZARADILI...”¹

2065. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, ovaj od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je kazala:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada supruga podijeli štogod hrane iz svoje kuće, ali ne na način koji nije valjan, ona ima svoju nagradu za što je podijelila, njen muž za ono što je zaradio, a isto tako i čuvar (sluga) i nikom od njih neće se umanjiti nagrada na račun drugog.”

2066. PRIČAO MI JE Jahja b. Dža‘fer, kome je rekao Abdur-Rahman prenoseći od Ma‘mera, on od Hemmama:

– Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada žena podijeli štogod od zarade svoga muža bez njegove zapovijedi, on ima za to polovicu nagrade (a supruga polovicu).”

POVEĆANJE OPSKRBE

2067. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebi-Ja‘kub Kirmani, njemu Hassan, a ovome Junus prenoseći od Muhammeda, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(أَنْفَقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ)

٢٠٦٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ وَلِزَوْجِهَا بِمَا كَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا.

٢٠٦٦. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِهِ.

بَابُ مَنْ أَحَبَّ الْبَسْطَ فِي الرِّزْقِ

٢٠٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْكِرْمَانِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ قَالَ مُحَمَّدٌ هُوَ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ أَوْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

¹ Prijevod cijelog fragmentarno navedenog 267. ajeta poglavlja El-Bekare sa 268. ajetom glasi: “O vjernici, dijelite od lijepih stvari koje ste pošteno zaradili i od onoga što smo vam darovali iz zemlje! Ne darivajte lošu stvar koju vi ne bi uzeli osim da zažmirite. Znaite da je Allah imućan i hvaljen. Šejtan vas zastrašuje siromaštvom i naređuje vam griješenje, a Allah vam obećava svoj oprost i blagodat, Allah sve obuhvaća i sve zna.”

“Koga raduje da mu se njegova opskrba poveća (proširi) ili da mu se njegov život produlji, neka obilazi svoju rodbinu!”²

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, KUPOVANJE NA VERESIJU (KREDIT)

2068. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Abdul-Vahid, a ovome A‘meš, kazavši:
– Spominjali smo kod Ibrahima (Neha‘ija) zalog na ime duga pa on reče: “Pričao mi je Esved prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo na priček do određenog vremena nešto hrane od jednog Jevreja, a dao mu u zalog svoj željezni oklop.”

2069. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Hišam, a ovome Katade prenoseći od Enesa..., i pričao mi je Muhammed b. Abdullah b. Havšeb, njemu Esbat Ebul-Jese‘ Basri, a ovome Hišam Destevai prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je on odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ječmeni hljeb i užeženo maslo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, već je bio založio svoj oklop kod jednog Jevreja u Medini i od njega uzeo ječam za svoje ukućane. Tada sam ga čuo gdje kaže: “Kod ukućana Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, nije omrknuo sa‘ (3 kg 33 dkg) pšenice, a niti sa‘ drugog žita, a on je, uistinu, imao devet supruge.”

بَابُ شِرَاءِ النَّبِيِّ ﷺ بِالنَّسِيئَةِ

٢٠٦٨. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ ذَكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنِ فِي السَّلَمِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ وَرَهْنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ .

٢٠٦٩. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا أَصْبَاطُ أَبُو الْيَسَعِ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَشَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ ﷺ دِرْعًا لَهُ بِالْمَدِينَةِ عِنْدَ يَهُودِيٍّ وَأَخَذَ مِنْهُ شَعِيرًا لِأَهْلِهِ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَمْسَى عِنْدَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ صَاعٌ بُرٍّ وَلَا صَاعٌ حَبٍّ وَإِنَّ عِنْدَهُ لَتِسْعَ نِسْوَةٍ .

2 Učenjaci se ne slažu oko toga šta podrazumijeva pojam *er-rahim* (rodbina). Tako se time podrazumijeva svako onaj s kim je zabranjeno stupati u brak, zatim nasljednici ili, pak, svi rodaci bez obzira da li je brak s njima zabranjen ili ne. Dobri odnosi s rođacima i češći obilazak ovih spada u djelomično obaveznu dužnost, a zanemarivanje u veliki grijeh.

Ebu-Seid Hudri i Ebu-Hurejre prenose da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovječe, boj se svoga Gospodara, čini dobro svojim roditeljima i obilazi svoju rodbinu, pa će ti život produžiti, u tvom blagostanju lahkoću dati, odstraniti poteškoću i laskom učiniti tvoju opskrbu.”

Dobri odnosi s rodbinom doprinose produženju sretnog i udobnog života na ovom svijetu i ostavljaju lijepu uspomenu i dugo pohvalno sjećanje poslije smrti. To je djelimično produžavanje života za čim ljudi teže. Rodaci u međusobnom iskrenom razgovoru upućuju jedan drugog na korisne poštene poslove koji će im pribaviti sreću, zadovoljstvo i ugled u životu, i dobru uspomenu među živima, a nagradu i Allahovo zadovoljstvo u zagrobnom životu. Za takve ljude pravi život nastaje tek smrću.

O ČOVJEKOVOJ ZARADI I NJEGOVOM RADU

بَابُ كَسْبِ الرَّجُلِ وَعَمَلِهِ بِيَدِهِ

2070. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Ibnu-Vehb prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

– Pričao mi je Urve b. Zubejr da je Aiša, radijallahu anha, kazala: “Kada je Ebu-Bekr Siddik izabran za halifu, izjavio je: ‘Moj je narod svakako znao da ja sa svojim zanatom (trgovinom) nisam bio nemoćan za izdržavanje svojih ukućana. Sada sam zauzet općim poslovima muslimana, pa će se ukućani Ebu-Bekra hraniti iz ove (državne) imovine, ali on će njome trgovati u korist muslimana (da vrati ono što je potrošio).’”¹

٢٠٧٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا اسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ قَالَ لَقَدْ عَلِمَ قَوْمِي أَنَّ حِرْفَتِي لَمْ تَكُنْ تَعْجِزُ عَنْ مَتُونَةِ أَهْلِي وَشُغْلَتُ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَسَيَأْكُلُ آلُ أَبِي بَكْرٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَيَحْتَرِفُ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ .

1 Iako je Ebu-Bekr izabran za halifu, on je nastavio svoj trgovački posao. Tako je jednog jutra s bremenom odjeće na glavi krenuo na pijacu Medine i u putu ga susretoše Omer i Ubejd i primijetiše mu kako on kao vladar da se bavi trgovinom.

– A kako ću izdržavati svoju porodicu? – upitao je Ebu-Bekr.

– Odredit ćemo ti potreban iznos iz državne blagajne – odgovorili su oni.

Tako su se ashabi jednog dana sastali i odredili mu dnevno iznos u vrijednosti od pola ovce. Zabilježeno je da je Ebu-Bekr u danima svoga hilafeta primao navedeni iznos, a pred smrt naredio nasljednicima da se $\frac{3}{4}$ njegovog imetka preda u društvenu blagajnu. Time je Ebu-Bekr povratio zajednici više nego je od nje primio.

Prema tvrđenju Aiše Ebu-Bekr je naredio, dok je bio zdrav, da mu se poslije smrti pregleda imetak i utvrdi višak stečen u danima njegova hilafeta i preda halifi koji bude iza njega izabran. Oformljena komisija s njegovim nasljednicima utvrdila je da je stekao jednog momka za poslugu iz Nubije i jednu devu za natapanje bašče, pa je to odmah predano novoizabranom vladaru Omeru.

Iz hadisa se zaključuje:

– velika pobožnost Ebu-Bekra. On je služio zajednici i konačno joj povratio opet sve što je od nje dobio. To je njegov svojevolutni čin, jer to nije bio dužan po Šerijatu učiniti;

– najvrednija imovina je ona koju čovjek pošteno svojim ličnim trudom zaradi. Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, upitaše:

– Koji je rad najbolji?

– Posao koga čovjek obavi svojim rukama – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Aiša, radijallahu anha, prenijela je da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najbolja hrana je ona koju čovjek sobom zaradi.”

Putevi privređivanja su mnogobrojni: poljoprivredni, privredni, a posebno trgovački. Šafija daje prednost poštenom trgovačkom privređivanju, a Nevevi poljoprivrednom, jer je tu općeprivredna korist i ljudima i životinjama:

– službenik za svoj uloženi rad u interesu zajednice ima pravo na plaću potrebnu za pristojan život njegov i njegove porodice.

2071. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Abdullah b. Jezid, ovome Seid, kome je kazao Ebul-Esved prenoseći od Urve:

– Aiša, radijallahu anha, rekla je: “Drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, radili su (privređivali su) sami sobom i osjetili bi se znojem pa im je rečeno: Da ste se (pred skupno klanjanje) okupali!”

Ovo je prenio još Hemmam od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše.

2072. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Isa b. Junus prenoseći od Sevrija, on od Halida b. Ma'dana, ovaj od Mikdada, radijallahu anhu, a on opet od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Niko nikada neće jesti bolju hranu od one što je zaradio svojom rukom. Allahov vjerovjesnik Davud, alejhis-selam, jeo je samo ono što je zaradio svojim rukama.”

2073. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Abdu-Rezzak, rekavši da ga je obavijestio Ma'mer prenoseći od Hemmama b. Munebbiha:

– Pričao nam je Ebu-Hurejre prenoseći od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Zaista Davud, alejhis-selam, nije jeo nego samo od svojeručne zarade.”

2074. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Abdur-Rahmana b. Avfa da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže:

“Da neko od vas uprti breme drva na svoja leđa, bolje je nego da od koga zatraži milostinju, dao mu je on ili ne dao.”

٢٠٧١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَمَالًا أَنْفُسِهِمْ وَكَانَ يَكُونُ لَهُمْ أَرْوَاحٌ فَقِيلَ لَهُمْ لَوْ اغْتَسَلْتُمْ رَوَاهُ هَمَّامٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ .

٢٠٧٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ الْمُقْدَامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ .

٢٠٧٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ دَاوُدَ النَّبِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ لَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدِهِ .

٢٠٧٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُيَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَنْ يَحْتَطَبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ .

2075. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Veki', ovome Hišam b. Urve, prenoseći od svoga oca, on od Zubejra b. Avvama, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Da neko od vas uzme svoja užeta...”¹

PRIJAZNOST I BLAGOST PRI KUPOVANJU I PRODAVANJU I TRAŽENJE SVOGA PRAVA NA ULJUDAN NAČIN

2076. PRIČAO NAM JE Ali b. Ajjaš, njemu Ebu-Gassan Muhammed b. Mutarrif, a ovome Muhammed b. Munkedir prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah se smilovao čovjeku koji je blag kada prodaje i (ili) kupuje, i (ili) kada naplaćuje (potraživanje)!”²

DAVANJE (ROBE) I BOGATOM NA PRIČEK

2077. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, ovome Mensur, a njemu Rib'i b. Hiraš kome je Huzejfe, radijallahu anhu, rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji kaže:

– Meleki su primili (susreli) dušu jednog čovjeka od naroda koji je bio prije vas i upitali: “Da li si uradio kakvo dobro?”

– Naređivao sam svojim momcima da daju robu na priček i da otpišu dug (oprost) čak i bogatom.

٢٠٧٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحَبْلَهُ.

بَابُ السُّهُولَةِ وَالسَّمَاخَةِ فِي الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ وَمَنْ طَلَبَ حَقًّا فَلْيُطْلَبْهُ فِي عَقَافٍ

٢٠٧٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ وَإِذَا اشْتَرَى وَإِذَا اقْتَضَى.

بَابُ مَنْ أَنْظَرَ مُوسِرًا

٢٠٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ أَنَّ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ حَدَّثَهُ أَنَّ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَلَقَّتِ الْمَلَائِكَةُ رُوحَ رَجُلٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَالُوا أَعْمَلْتَ مِنَ الْخَيْرِ شَيْئًا قَالَ كُنْتُ أَمْرُ فِتْيَانِي أَنْ يُنْظَرُوا وَيَتَجَاوَزُوا عَنِ الْمُوسِرِ قَالَ قَالَ فَتَجَاوَزُوا عَنْهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ أَبُو مَالِكٍ

¹ Nastavak gore nedovršenog hadisa glasi: “Da neko od vas uzme uže i donese na svojim leđima breme drva, pa ga proda i Allah mu s njim očuva njegov obraz (od sramne prošnje), bolje mu je nego da od ljudi traži milostinju, dali mu je oni ili ne dali.” (V. hadis broj 1471.)

² Trgovac treba biti u međusobnom poslovanju s ljudima susretljiv, blag, taktičan i prijazan bez imalo grubosti. Tirmizi i Hakim ističu hadis: “Allah voli raspoloženost pri prodavanju robe, raspoloženost u kupovanju i plaćanju.” Nesai preko Osmana, radijallahu anhu, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Allah će uvesti u Džennet čovjeka koji je prijazan i blag u kupovanju i prodavanju robe, u plaćanju i naplaćivanju.”

– I oni su – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – snizili njemu odgovornost.

Ebu-Malik je rekao da prenosi od Rib'ija da kaže: “Ja sam bogatom snižavao cijenu, a siromahu otpisivao dug (opraštao).”

U drugom senedu Ebu-Malika slijedi Šu'be, prenoseći od Abdul-Malika, a on od Rib'ija.

Ebu-Avane je rekao da prenosi od Abdul-Malika, a on od Rib'ija, da je rekao: “Bogatog sam čekao, a siromahu otpisivao dug (opraštao).”

A Nu'ajm b. Ebu-Hind prenosi od Rib'ija da je izjavio: “Od bogatog sam (ponuđeni mi) novac primao, a siromahu otpisivao dug (opraštao).”

DAVANJE ROBE SIROMAŠNOME NA PRIČEK

2078. PRIČAO NAM JE Hišam b. Ammar, njemu Jahja b. Hamza, ovome Zubejdi prenoseći od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Jedan trgovac davaše svijetu robu na priček, pa kada bi vidio siromaha, rekao bi svojim momcima: otpišite mu dug, pa će, možda, i Allah nama oprostiti.”

I Allah mu je, zaista oprostio.³

عَنْ رَبِيعٍ كُنْتُ أُيَسِّرُ عَلَى الْمُسْرِ وَأُنْظِرُ الْمُعْسِرَ وَتَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعٍ وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعٍ أَنْظِرُ الْمُسْرَ وَآتَجَاوِزُ عَنْ الْمُعْسِرِ وَقَالَ نَعِيمُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ رَبِيعٍ فَأَقْبَلَ مِنَ الْمُسْرِ وَآتَجَاوِزُ عَنْ الْمُعْسِرِ .

بَابُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا

٢٠٧٨. حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَزْمَةَ حَدَّثَنَا الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَ تَاجِرٌ يُدَايِنُ النَّاسَ فَإِذَا رَأَى مُعْسِرًا قَالَ لِفَتْيَانِهِ تَجَاوِزُوا عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا فَتَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهُ .

³ Muslim u svom *Sahihu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Ko proda robu siromahu na otplatu ili mu otpiše plaćanje duga, Allah će ga smjestiti na Sudnjem danu u hladovinu svoga prijestolja (Arša).” Drugom prilikom Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko olakša svom dužniku plaćanje duga ili mu ga otpiše, bit će na Sudnjem danu u hladu Arša.”

NESKRIVANJE I POKAZIVANJE (MAHANA ROBE) I ISKRENOST (U KUPOPRODAJI)

Spominje se od Addaa b. Halida da je rekao:

– Napisao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: “Ovo je (rob) što ga je Muhammed, Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkupio od Addaa b. Halida, kupoprodajom muslimana muslimanu, bez (tjelesne) mahane, bez nevaljalštine (u naravi, ili nije iz nedozvoljene imovine) i bez pokvarenosti.”

Katade kaže: – Izraz *Gailetun* znači prostitucija, krađa i bjekstvo.

Ibrahimu (Neha'iju) je rečeno: – Neki trgovci stokom daju ime staji *Horasan* i *Sidžistan* i (pri prodaji) govore: “Došao je (konj) sinoć iz Horasana; došao je danas iz Sidžistana”, pa je Ibrahimu to bilo jako neugodno.

Ukbe b. Amir je izjavio: “Nijednom čovjeku nije dozvoljeno da proda robu znajući da ona ima neku mahanu (bolest), a da kupca o njoj ne obavijesti.”¹

2079. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Katade, on od Saliha Ebu-Halida, ovaj od Abdullaha b. Harisa koji to pripisuje Hakimu b. Hizamu, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Kupoprodavci imaju pravo izbora (da prihvate ili ne prihvate kupoprodaju) dok se nisu rastavili, ili je rekao, sve dok se ne rastave, pa ako su bili iskreni i međusobno sve razjasnili, bit će obojici napredak (bereket) u njihovoj kupoprodaji, a ako su što jedan durgom ukrali i slagali, umanjit će im se napredak (bereket) u njihovoj kupoprodaji.”²

بَابُ إِذَا بَيَّنَّ الْبَيْعَانِ وَلَمْ يَكْتُمَا وَنَصَحَا

وَيُذَكِّرُ عَنْ الْعَدَاءِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ كَتَبَ لِي النَّبِيُّ ﷺ هَذَا مَا اشْتَرَى مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْعَدَاءِ بْنِ خَالِدٍ بَيْعَ الْمُسْلِمِ مِنَ الْمُسْلِمِ لَا دَاءَ وَلَا خَبْثَةَ وَلَا غَائِلَةَ وَقَالَ قَتَادَةُ الْغَائِلَةُ الزَّانَا وَالسَّرِيقَةُ وَالْإِبَاقُ وَقِيلَ لِابْرَاهِيمَ إِنَّ بَعْضَ النَّحَّاسِينَ يُسَمِّي أَرِيَّ خُرَاسَانَ وَسِجِسْتَانَ فَيَقُولُ جَاءَ أُمْسٍ مِنْ خُرَاسَانَ جَاءَ الْيَوْمَ مِنْ سِجِسْتَانَ فَكَرِهَهُ كَرَاهِيَةً شَدِيدَةً وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ لَا يَحِلُّ لِأَمْرِيٍّ يَبِيعُ سِلْعَةً يَعْلَمُ أَنَّ بِهَا دَاءً إِلَّا أَخْبَرَهُ .

٢٠٧٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَالِحِ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ رَفَعَهُ إِلَى حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ قَالَ حَتَّى يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَّتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا .

1 Stoka navedenih pokrajina, a naročito konji, cijeni se i računa u plemenitu pasminu, pa su nakupci gornjim postupkom privlačili kupce lažnim izjavama, povisivali cijene i ostvarivali nepravednu dobit.

2 Ibnu-Madže u svom *Sunenu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko proda što, ne izloživši kupcu mahanu, on je stalno u Allahovom preziru i proklinjanju meleka.”

PRODAVANJE SMIJEŠANIH DATULA

2080. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Šejban prenoseći od Jahjaa, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu:

– Mi smo se opskrbljivali (iz društvenog skladišta) sakupljenim datulama, a to je bila mješavina raznih vrsta datula i prodavali smo dva sa'a za jedan sa' (bolje vrste). Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ne (mijenjajte) dva sa'a za jedan, niti dva dirhema za jedan dirhem!”

O MESARU (KASAPU)

2081. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, kome je pričao njegov otac, njemu A'meš, a ovome Šekik prenoseći od Ebu-Mes'uda, koji je kazao:

– Došao je jedan čovjek ensarija, koji se zvaše Ebu-Šu'ajb, i rekao svom dječaku (sluzi) kasapu: “Napravi mi jelo koje će zadovoljiti petericu. Ja hoću da pozovem Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao petog od peterice jer sam na njemu primijetio da je gladan.”

بَابُ بَيْعِ الْخُلْطِ مِنَ التَّمْرِ

٢٠٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُرْزَقُ تَمْرَ الْجَمْعِ وَهُوَ الْخُلْطُ مِنَ التَّمْرِ وَكُنَّا نَبِيعُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَاعَيْنِ بِصَاعٍ وَلَا دِرْهَمَيْنِ بِدِرْهَمٍ.

بَابُ مَا قِيلَ فِي اللَّحَامِ وَالْجَزَارِ

٢٠٨١. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُكْنَى أَبَا شُعَيْبٍ فَقَالَ لِلْغُلَامِ لَهُ قَصَابٌ اجْعَلْ لِي طَعَامًا يَكْفِي خَمْسَةَ فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَدْعُو النَّبِيَّ ﷺ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَإِنِّي قَدْ عَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْجُوعَ فَدَعَاهُمْ فَجَاءَ مَعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ هَذَا قَدْ تَبِعَنَا فَإِنْ شِئْتَ

Prema mišljenju Ibrahima Neha'ija, Sevrija, Malika, Ebu-Hanife i Muhammeda b. Hasana kupoprodajni ugovor je perfektan sa završenim verbalnim sporazumom i onda kada kupac kaže: Kupih, a prodavac: Prodadoh – oni poslije toga nemaju pravo izbora i kupoprodaja je sklopljena.

Ebu-Jusuf, Šafija, Isa b. Eban i drugi pravници izraze u hadisu “... dok se nisu rastavili...” tumače dok se kupoprodavci nisu međusobno fizički rastavili, nakon verbalne ponude prodavca, a prije nego kupac prihvati ponudu. Pravo izbora prihvatanja ili odbijanja kupoprodaje ne gubi se dovršenom ponudom i prihvatanjem kupoprodavca nego kada se oni međusobno rastanu i krenu za drugim poslom.

Seid b. Musejjeb, Zuhri, Ata b. Ebi-Rebah, Sufjan b. Uzejne, Evza'i, Lejs b. Sa'd, Hasan Basri, Hišam b. Jusuf, Ubejdullah b. Hasan, Šafija, Ahmed, Ishak, Ebu-Ubejd i Taberi smatraju da se u hadisu misli na fizičko rastavljanje i sve dok su kupac i prodavac fizički rastavljeni, kupoprodaja ne može biti sklopljena. Hanefije iz svega ovog zaključuju da ugovor postaje važeći onda kada se izjavi ponuda i potražnja i prodata stvar prelazi u vlasništvo kupca. Kupoprodavci imaju pravo izbora: ili da prihvate ili da odbiju kupoprodaju, dok se nisu definitivno sporazumjeli o kupoprodajnom predmetu. Po sklopljenom sporazumu kupcu je dozvoljeno koristiti se kupljenim predmetom, jer je u Kur'anu rečeno: “Vjernici, ne jedite međusobno vaše imetke na nedozvoljen način, osim ako je to trgovanje kojim ste vi zadovoljni.” Prema sadržaju ovog ajeta pravne posljedice kupoprodaje nastaju samim sporazumom kupoprodajnih stranaka, a ne kada se one jedna od druge fizički rastave.

On ih je zatim pozvao. S njima je došao još jedan čovjek, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ovaj nas je stalno pratio, pa ako hoćeš da mu dozvoliš, dozvoli mu, a ako hoćeš da se vrati, on će se vratiti.”

– Ne, naprotiv, dozvoljavam mu – odgovorio je Ebu-Šu‘ajb.¹

O ONOME ŠTO UMANJUJE NAPREDAK U TRGOVINI: LAŽ I SKRIVANJE MAHANE (ROBE)

2082. PRIČAO NAM JE Bedel b. Muhabber, kome je rekao Šu‘be prenoseći od Katade:

– Čuo sam Ebu-Halila da prenosi od Abdullaha b. Harisa, on od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili ne prihvatiti kupoprodaju) dok se nisu međusobno rastali – ili je rekao: “Sve dok se međusobno ne rastave, pa ako su bili međusobno iskreni i jedan drugom sve objasnili, bit će im u njihovoj trgovini napredak (bereket), a ako su u tom što ukrali i jedan drugog lagali, umanjit će im se napredak (bereket) u njihovoj trgovini.”

أَنْ تَأْذَنَ لَهُ فَأَذِنَ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ أَنْ يَرْجِعَ رَجَعَ
فَقَالَ لَا بَلْ قَدْ أَذِنْتُ لَهُ .

بَابُ مَا يَمْحَقُ الْكَذِبُ وَالْكَثْمَانُ فِي الْبَيْعِ

٢٠٨٢. حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْخَلِيلِ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
ابْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ
قَالَ حَتَّى يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لَهُمَا فِي
بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- dozvoljeno je biti kasap i stjecati imovinu putem toga zanata;
- dozvoljeno je u zanatskim poslovima imati pomoćnika i koristiti se produktom njegova rada;
- pohvalno je priređivati umjerene gozbe za prijatelje, a naročito za siromašne susjede;
- pozivajući svoga prijatelja na gozbu preporučljivo je pozvati još kojeg njegovog suradnika i poznanika, a hranu pripremiti u dovoljnoj količini;
- nepozvan može biti među uzvanicima uz naknadni poziv kuće domaćina. Bejheki u svom *Sinemu*, preko Aíše, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko na gozbu dođe nepozvan i s uzvanicima jede, ušao je na nju kao prestupnik, i jeo je ono što mu nije dozvoljeno.”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “O VJERNICI, NE JEDITE MNOGOSTRUKU KAMATE NA KAMATE! BOJTE SE ALLAHA, PA ĆETE BITI SPAŠENI!”

2083. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibnu-Ebi-Zi’b, kome je prenio Seid Makburi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Svijetu će sigurno doći vrijeme kada čovjek neće gledati odakle je stekao (uzeo) imovinu; da li iz dozvoljenog ili nedozvoljenog (poslovanja).”

O ONOM KOJI JEDE KAMATU,
SVJEDOČI ZA NJU I KOJI JE ZAPISUJE
(OBRAČUNAVA)

i riječima Uzvišenog Allaha:

“Oni koji jedu kamatu, stajat će (na Sudnjem danu) samo kao što stoji onaj koga je šejtan spopao svojim dohvatom (ludilom). To je zato što su oni govorili: Trgovina je potpuno isto što i kamata. A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu. Kome dođe pouka od njegova Stvoritelja i Gospodara, pa se sustegne (od kamate), njemu pripada što je ranije stekao, a njegova stvar (oprosta) pripada Allahu. Ko se vrati (uzimanju kamate), bit će od drugova Džehennema; oni će u njemu vječito ostati.”

2084. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kome je rekao Gunder prenoseći od Šu’be, on od Mensura, ovaj od Ebu-Duhaa, a on opet od Mesruka, koji je prenio od Aise, radijallahu anha: “Kada su objavljeni posljednji (gornji) ajeti poglavlja El-Bekare, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ih je ashabima u džamiji i potom zabranio trgovinu opojnim pićima.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)

٢٠٨٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَيْبٍ حَدَّثَنَا
سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ
لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمُرءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ
أَمِنْ حَلَالٍ أَمْ مِنْ حَرَامٍ .

بَابُ أَكْلِ الرِّبَا وَشَاهِدِهِ وَكَاتِبِهِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا
كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ
وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى
فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) .

٢٠٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ
عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا نَزَلَتْ آخِرُ
الْبَقَرَةِ قَرَأَهُنَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْهِمْ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ حَرَّمَ
التَّجَارَةَ فِي الْخَمْرِ .

2085. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džerir b. Hazim, a ovome Ebu-Redža' prenoseći od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Vidio sam u noći (Miradža) dva čovjeka (meleka). Došli su mi i izveli me do u Svetu zemlju. Potom smo išli i došli do jedne rijeke od krvi. U njoj je stajao jedan čovjek. Bio je u sredini te rijeke, a (na obali) drugi čovjek pred kojim je mnogo kamenja. Kada bi se god onaj čovjek, što je u rijeci, okrenuo i htio izaći, bacio bi se onaj drugi (s obale) kamenom u njegova usta i vratio ga gdje je i bio. Tako bi ovaj činio, i kada bi god onaj htio izaći, on bi mu se bacio kamenom u usta i on bi se vratio gdje je i bio.

‘Ko je to?’ – upitao sam.

‘Onaj što ga vidiš u rijeci, jeste čovjek koji je jeo kamate’ – odgovorio je melek.”

ZABRANA (PLAĆANJA VJEROVNIKU) KAMATE

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha:

“O vi koji vjerujete, bojte se Allaha i odbacite ono što je ostalo od kamata, ako ste pravi vjernici. Ako to ne učinite, najavite sebi rat od Allaha i Njegova Poslanika, a ako se pokajete, pripada vam glavnica vašeg imetka. Nećete (time) učiniti nasilje, a niti će se vama učiniti nasilje. Ako bi dužnik bio u poteškoći, pa (treba ga) pričekati do boljeg stanja, a još vam je bolje da mu (dug) poklonite, ako (to) znate.”

“Bojte se dana u kome ćete se vratiti Allahu; u kome će se ispuniti svakom ono što je zaradio i neće im se učiniti nasilje.”

Ibnu-Abbas kaže: “Ovo je posljednji ajet objavljen Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

٢٠٨٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيْنِي فَأَخْرَجَانِي إِلَى أَرْضٍ مُقَدَّسَةٍ فَأَنْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى نَهْرٍ مِنْ دَمٍ فِيهِ رَجُلٌ قَائِمٌ وَعَلَى وَسْطِ النَّهْرِ رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيْهِ حِجَارَةٌ فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ الَّذِي فِي النَّهْرِ فَإِذَا أَرَادَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرُجَ رَمَى الرَّجُلُ بِحَجَرٍ فِيهِ فَرْدَةٌ حَيْثُ كَانَ فَجَعَلَ كُلَّمَا جَاءَ لِيَخْرُجَ رَمَى فِيهِ بِحَجَرٍ فَيَرْجِعُ كَمَا كَانَ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقَالَ الَّذِي رَأَيْتُهُ فِي النَّهْرِ أَكَلَ الرِّبَا .

بَابُ مُوَكَّلِ الرِّبَا

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هَذِهِ آيَةٌ نَزَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Koristiti se kamatom, zabranjeno je Kur'anom i Hadisom i u tom se slažu svi islamski učenjaci. Preneseno je da je Ebu-Hajjan rekao: “Uživalac kamate poznavat će se na Sudnjem danu kao što se luđak poznaje na ovom svijetu.”

2086. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od Avna b. Ebi-Džuhajfe:

– Vidio sam svoga oca, kada je kupio roba koji je znao uzimati (puštati) krv, pa sam ga za to upitao, a on reče: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (koristiti) novac od (prodanog) psa i novac od krvi. On je zabranio tetoviranje tetovirki i tetoviranoj, da neko jede kamate i daje drugom da je jede (plaća), a slikara je prokleo.”²

٢٠٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ ابْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي اشْتَرَى عَبْدًا حَجَّامًا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَثَمَنِ الدَّمِّ وَنَهَى عَنْ الْوَاشِمَةِ وَالْمَوْشُومَةِ وَآكِلِ الرَّبَا وَمُوكِلِهِ وَلَعْنِ الْمُصَوِّرَ.

Dužnost je odgoditi siromahu plaćanje duga do boljeg njegovog materijalnog stanja i mogućnosti. Zabranjeno je dužnika ucjenjivati i zbog nemogućnosti pravovremene isplate duga zaračunavati mu kamate.

Taberani navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko želi da ga Allah stavi u svoj hlad na dan kada ne bude drugog hlada osim Njegovog, neka oslobodi siromaha duga ili mu otpiše njegovu isplatu.” Imam Ahmed prenosi da je Burejde rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Ko pričekava siromaha za isplatu duga, ima svakog dana nagradu učinjene milostinje.”

– Čuo sam te, Allahov Poslaniče, kazao je Burejde, kada si rekao: “Ko pričekava siromaha za isplatu duga, ima svakog dana nagradu učinjene milostinje.” Poslije sam te čuo kada si rekao: “Ko pričekava siromaha za isplatu duga, ima za svaki dan nagradu kao da je učinio dvije milostinje.”

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: Vjerovnik ima svakog dana nagradu jedne milostinje do dana naplate potraživanja, a prolaskom toga dana i odgodom naplate ima svakog dana nagradu dviju podijeljenih milostinja.

Hakim je zabilježio slijedeću izjavu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Ko materijalno pomogne borca na Allahovom putu, ratnika, zaduženog siromaha ili roba da se otkupi, Allah će ga staviti u svoj hlad (zaštitu) na dan kada ne bude bilo nikakvog drugog hlada (zaklona) osim Njegovog.”

Smatra se da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, po objavi gornjih ajeta živio još 31 dan. Ibnu-Džurejdž kaže da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, po objavi gornjih ajeta živio još 9 noći, a samo 7 po mišljenju Mukatila.

2 Iz hadisa se zaključuje:

– podijeljena su mišljenja pravnika o pitanju korištenja novca od prodatog psa. To zabranjuju Evza‘i, Šafija, Ahmed, Davud, Malik i još neki pravници. Ebu-Hurejre to smatraše samo pokuđenim poslom. Ibnu-Hazm ne dozvoljava uzeti novac za psa, bio on lovački, ovčarski ili neki drugi. Ovo je stav Malika, Šafije, Ahmeda, Ebu-Sevra i drugih pravnika.

Ata b. Ebi-Rebah, Ibrahim Neha‘i, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed i Suhun od Malikija dozvoljavaju prodavati psa korisnog za domaćinstvo i koristiti se dobivenim novcem. Ebu-Hanife ne dozvoljava prodaju psa, pa ni korištenje dobivenog novca za njega, ako on napada ljude.

U Beda‘iu stoji: “Dozvoljeno je prodati zvjerku sa zubima deračima kao, naprimjer: psa, tigra, lava, vuka, hijenu i njima slične derače, izuzimajući svinju, dok Šafija to ne dozvoljava.”

Tahavi kaže da svojevremeno nije bilo dozvoljeno držati psa, a kasnije je to dozvoljeno za potrebe lova, čuvanje domaćinstva i slično, pa se i kupoprodaja dozvolila;

– naplaćivanje usluge za puštanje krvi bilo je svojevremeno zabranjeno, ali je kasnije to dozvoljeno. Zabilježeno je da je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, tu uslugu plaćao;

– tetoviranje je zabranjeno, jer se time izobličuje oblik ljudi koji im je Allah odredio. Tirmizi u svom *Sunenu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo osobu koja upliće kosu i onu koja traži da joj se upliće kosa, te onu koja tetovira i onu koja traži da se tetovira.”

“ALLAH UMANJUJE KAMATU, A UVEĆAVA
SADAKE, ALLAH NE VOLI NIJEDNOG
NEVJERNIKA (GRJEŠNIKA)”

2087. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, da je Ibnu-Musejjeb rekao:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, uistinu je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Zaklinjanje doprinosi prodaji robe, a smanjivanju napretka (bereketa).”

ZABRANA (LAŽNOG) ZAKLINJANJA PRI PRODAJI

2088. PRIČAO NAM JE Umer b. Muhammed, njemu Hušejm, ovoga obavijestio Avvam prenoseći od Ibrahima b. Abdur-Rahmana, on od Abdullaha b. Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, da je jedan čovjek postavio robu a bio je s njom na sajmu (vašaru), i zaklinjao se Allahom da je za nju dao onoliko koliko uistinu nije dao, da bi je prodao nekom od muslimana, pa je objavljeno:

“Zaista, oni koji posredstvom Allahovog govora i svojih (lažnih) zakletvi kupuju malu vrijednost...”¹

بَاب (يَمَحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيَرْبِي الصَّدَقَاتِ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ)

٢٠٨٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ الْحَلْفُ مُنْفِقَةٌ لِلسَّلْعَةِ مُمِحِقَةٌ لِلْبَرَكَاتِ.

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْحَلْفِ فِي الْبَيْعِ

٢٠٨٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَقَامَ سِلْعَةً وَهُوَ فِي السُّوقِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا مَا لَمْ يُعْطَ لِيُوقِعَ فِيهَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَتَرَلَّتْ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا.

¹ Dalji prijevod fragmentarno navedenog 77. ajeta (poglavlja) Ali-Imran, glasi: “... Oni neće imati udjela na drugom svijetu. S njima Allah neće razgovarati niti će ih očistiti (od grijeha) i njih čeka bolna kazna.”

Imam Ahmed u svom *Musnedu* i Muslim u svom *Sahihu* navode da je Ebu-Zerr prenio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah neće na Sudnjem danu razgovarati sa tri vrste ljudi, niti ih pogledati, a niti ih grijeha očistiti, nego će im dosuditi bolnu kaznu.”

– Ko su ti nesretnici i gubitnici? – upitao sam.

On je gornje riječi još tri puta ponovio i potom kazao: “Onaj koji pušta odjeću (da se vuče po zemlji), trgovac koji svoju robu prodaje pomoću lažne zakletve i onaj koji prigovara (nakon što učini dobro djelo).”

O ZLATARIMA (KOVAČIMA)

Tavus je rekao prenoseći od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhu:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Neće se kositi (čupati) trava dvorišta Ka’be”, a Ibnu-Abbas je rekao: “... osim šašike (izhira), jer je ona stvarno potrebna svakom njihovom zlataru i za njihove kuće.”

– Pa osim šašike – dodao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

2089. PRIČAO NAM JE Abdan, da ga je obavijestio Abdullah, a njega Junus prenoseći od Ibnu-Šihaba, kome je izjavio Ali b. Husejn, da je Husejn, sin Alijin, radijallahu anhuma, rekao da je Alija kazao: “Imao sam ja jednu postariju devu od mog dijela ratnog plijena (s Bedra). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mi je tu devu iz (državne) petine. Kada sam se htio oženiti Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dogovorio sam se sa kujundžijom iz plemena Kajnuka’ da pođe sa mnom da donesemo šašike koju sam naumio prodati nekom od zlatara (kovača) i time se pomoći u pripremi gozbe za svoju svadbu.”

2090. PRIČAO NAM JE Ishak, a njemu Halid b. Abdullah prenoseći od Halida, on od Ikrime, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je Mekku učinio svetom i nije dozvolio (borbe u njoj) nikome prije mene, a niti ikome poslije mene. Meni ju je dozvolio samo jedan čas. Njena trava neće se kositi, njeno drveće potkresivati (sjeći), ni njen lov razgoniti, a niti uzimati u njoj izgubljena stvar osim od onog koji će je obznaniti.”

Potom je Abbas b. Abdil-Muttalib rekao: “Osim

بَاب مَا قِيلَ فِي الصَّوَاغِ

وَقَالَ طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَقَالَ الْعَبَّاسُ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِقَيْنِهِمْ وَيُوتِيهِمْ فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ .

٢٠٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنَ الْمَغْنَمِ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنَ الْخُمْسِ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِي بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَاغًا مِنْ بَنِي قَيْنَقَاعٍ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِيَ فَنَأْتِي بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أَيْعَهُ مِنَ الصَّوَاغِينَ وَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي .

٢٠٩٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا لِأَحَدٍ بَعْدِي وَإِنَّمَا حَلَّتْ لِي سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَلَا يُعْصَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا يُلْتَقَطُ لُقْطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ وَقَالَ عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْإِذْخِرَ لِمَاغَتِنَا وَلِسُقْفِ بَيْوتِنَا فَقَالَ

rogozine za naše zlatare (kovače) i za krovove naših kuća?”

– Osim rogozine – kazao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

Zatim je Ikrime rekao: “Znaš li što je to rastjerivanje lovine Harema? To je da je otjeraš iz hlada na stranu, a ti se spustiš na njeno mjesto.”

Abdul-Vehab je rekao prenoseći od Halida: “... za naše kovače i naše grobove.”¹

SPOMINJANJE KOVAČA I TALIOCA ŽELJEZA

2091. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibnu-Ebi-Adijj, prenoseći od Šu‘be, a on od Sulejmana, ovaj od Ebu-Duhaa, on opet od Mesruka, a ovaj od Habbaba:

“U predislamsko doba bio sam kovač i imao sam kod Asa b. Vaila svoje potraživanje, pa sam mu otišao da ga naplatim.”

– Neću ti ga dati – rekao je on – sve dok ne napustiš vjerovanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Neću ga napustiti dok te Allah ne usmrti i potom budeš proživljen – rekao sam.

– Pa ostavi me dok umrem i budem proživljen. Tada će mi biti dati imetak i djeca, pa ću ti isplatiti – rekao je on.

Potom je objavljeno: “Vidje li onog što niječe naše dokaze i kaže sigurno će mu biti dati imetak i djeca? Zna li on tajnu ili je od Allaha uzeo obećanje?!”

إِلَّا الْإِذْحَرَ فَقَالَ عِكْرَمَةُ هَلْ تَدْرِي مَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا هُوَ أَنْ تُنَحِّيَهُ مِنَ الظِّلِّ وَتَنْزِلَ مَكَانَهُ قَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ خَالِدٍ لَصَاغَتَنَا وَقُبُورُنَا .

بَابُ ذِكْرِ الْقَيْنِ وَالْحَدَّادِ

٢٠٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ لِي عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ دَيْنٌ فَأَتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ قَالَ لَا أُعْطِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ ﷺ فَقُلْتُ لَا أَكْفُرُ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ تَبِعَتْ قَالَ دَعْنِي حَتَّى أَمُوتَ وَأُبْعَثَ فَسَأَوْتِي مَالًا وَوَلَدًا فَأَقْضِيكَ فَنَزَلَتْ أَفْرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَا أُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا أَطْلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا .

¹ Ovi i slijedećih nekoliko hadisa ukazuju na vrste zanata koji su njegovani u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i na njihovu potrebu za zajednicu. Zanati su pohvalni jer doprinose podizanju standarda ljudi. Iz hadisa se zaključuje:

– dozvoljeno je trgovati sa šašikom (izhirom) i privređivati sa svakim poštenim čovjekom;
– svadbene troškove snosi mladoženja a ne mlada.

SPOMINJANJE KROJAČA

2092. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, da je on čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako govori:

“Jedan krojač pozvao je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na jelo koje je za njega pripremio.

– S Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, otišao sam i ja na to jelo – rekao je Enes b. Malik.

Pred Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (domaćin) je primakao kruh i čorbu u kojoj je bilo bundeve i komadića mesa. Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako traži bundevu po ćasi. Od tada sam – kaže Enes – stalno volio bundevu.”

SPOMINJANJE TKAČA I VEZIOCA

2093. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Jakub b. Abdur-Rahman prenoseći od Ebu-Hazima:

– Čuo sam Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, kada je rekao: “Jedna žena donijela je ogrtač (Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem).”

– A znate li šta je to ogrtač? (burda)? – upitao je Sehl.

– Da – odgovoreno mu je. – To je otkan ogrtač okeranih krajeva.

– Allahov Poslaniče, rekla je žena – ovo sam otkala svojom rukom da ti ga obučem.

I kako mu je bio potreban, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ga je i kasnije među nas izašao njim ogrnut.

Potom je jedan čovjek između svijeta rekao: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, ogrni me njim!

بَابُ ذِكْرِ الْخِيَّاطِ

٢٠٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنَّ خِيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِبَطْعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى ذَلِكَ الطَّعَامِ فَقَرَّبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خُبْزًا وَمَرَقًا فِيهِ دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَّبِعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوَالِي الْقُصْعَةِ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَّاءَ مِنْ يَوْمِئِذٍ.

بَابُ ذِكْرِ النَّسَاجِ

٢٠٩٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ بِبُرْدَةٍ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْبُرْدَةُ فَقِيلَ لَهُ نَعَمْ هِيَ الشَّمْلَةُ مَنْسُوجَةٌ فِي حَاشِيَتِهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَسَجْتُ هَذِهِ بِيَدِي أَكْسُوكَهَا فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ ﷺ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّمَا إِزَارُهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكْسِنِيهَا فَقَالَ نَعَمْ فَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ رَجَعَ فَطَوَّأَهَا ثُمَّ أَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْقَوْمُ مَا أَحْسَنْتَ سَأَلْتَهَا إِيَّاهُ لَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ سَائِلًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِتَكُونَ كَفَنِي يَوْمَ أَمُوتُ قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ.

– Hoću – odgovorio je on.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je odsjeo na tom sijelu, onda se vratio kući, smotao ogrtač i poslao mu ga.

Poslije toga mu je svijet prigovorio: “Nisi dobro uradio što si mu ga zatražio. Ti si sigurno znao da on ne odbija nikoga ko mu što zatraži.”

– Allaha mi – rekao je ovaj (čovjek) – ja sam mu ga zatražio da mi bude kefin kada umrem.

– I on mu je kasnije i bio kefin – kaže Sehl.

O STOLARU

2094. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Abdul-Aziz prenoseći od Ebu-Hazima:

– Došli su neki ljudi Sehlu b. Sa'du da ga pitaju za minber, pa je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poručio je nekoj ženi, koju je Sehl i imenovao, da zapovjedi svome sluzi stolaru da mu napravi nekoliko drvenih sjedala na koje će sjedati kada svijetu drži govor.”

I ona mu je naredila da to napravi od tamariskovog (tarfa) drveta. Kada je to uradio, odnio je i ona ga je poslala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On je naredio, pa se to postavilo (u džamiji) i on je na njemu sjedio.

2095. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Abdul-Vahid b. Ejmen prenoseći od svoga oca, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je jedna žena od ensarija rekla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Allahov Poslaniče, hoćeš li da ti napravim nešto na čemu ćeš sjediti? Ja imam slugu stolara.

– Ako hoćeš – odgovorio je.

Ona mu je, potom, dala napraviti minber. I kada je bio petak, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo je na taj minber koji mu je načinjen, pa je panj palme kod njega, na kome je on ranije držao govor,

بَابُ النَّجَّارِ

٢٠٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَتَى رَجُلًا إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ يَسْأَلُونَهُ عَنِ الْمُنْبَرِ فَقَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى فُلَانَةِ امْرَأَةٍ قَدْ سَمَّاهَا سَهْلٌ أَنْ تُرِيَ غُلَامَكَ النَّجَّارَ يَعْمَلُ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِنَّ إِذَا كَلَّمْتُ النَّاسَ فَأَمَرْتُهُ يَعْمَلُهَا مِنْ طَرَفَاءِ الْغَابَةِ ثُمَّ جَاءَ بِهَا فَأَرْسَلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِهَا فَأَمَرَ بِهَا فَوَضِعْتُ فَجَلَسَ عَلَيْهِ .

٢٠٩٥. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ ابْنُ أَبِي يَمِينَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَجْعَلُ لَكَ شَيْئًا تَقْعُدُ عَلَيْهِ فَإِنِّي لِي غُلَامًا نَجَّارًا قَالَ إِن شِئْتَ قَالَ فَعَمِلْتُ لَهُ الْمُنْبَرَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ قَعَدَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الْمُنْبَرِ الَّذِي صُنِعَ فَصَاحَتْ النَّخْلَةُ الَّتِي كَانَ يُحْطَبُ عِنْدَهَا حَتَّى كَادَتْ تَنْشَقُّ فَنَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ

zaplakao da se skoro raspukne. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je sišao, uzeo ga i prislonio uza se, a on poče jecati kao što jeca dijete kada se ušutkuje dok se ne umiri.

– Plakao je – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – zbog onog što je slušao od učenja zikra (Kur’ana, spominjanja Allaha).

KUPOVANJE POTREPŠTINA LIČNO

Ibnu-Omer, radijallahu anhum, izjavio je:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od Omera devca”, a Abdur-Rahman b. Ebi-Bekr, radijallahu anhum, kazao je: “Jedan idolopoklonik dotjerao je stado (na pijacu) pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od njega jednu ovcu a od Džabira je kupio (drugom prilikom) devu.”

2096. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa, njemu Ebu-Mu’avija, a ovome A’muš prenoseći od Ibrahima, on od Esveda, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od jednog Jevreja nešto hrane na kredit (veresiju) i kod njega založio svoj oklop.”

KUPOVANJE JAHACIH ŽIVOTINJA I MAGARACA; DA LI JE ODLUKA VALJANA AKO NEKO KUDI TAKVU JAHACU ŽIVOTINJU ILI DEVCA PRIJE NEGO ŠTO PRODAVAC S NJE SJASE?

Ibnu-Omer, radijallahu anhu, kazao je:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Omeru: “Prodaj mi ga!” Mišljaše on na neposlušnog devca.

حَتَّى أَخَذَهَا فَضَمَّهَا إِلَيْهِ فَجَعَلَتْ تَتْنُ أَنْيْنَ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكَّتُ حَتَّى اسْتَقَرَّتْ قَالَ بَكَتْ عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الذُّكْرِ .

بَابُ شِرَاءِ الْإِمَامِ الْحَوَائِجِ بِنَفْسِهِ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا اشْتَرَى النَّبِيُّ ﷺ جَمَلًا مِنْ عُمَرَ وَاشْتَرَى ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِنَفْسِهِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَاءَ مُشْرِكٌ بِغَنَمٍ فَاشْتَرَى النَّبِيُّ ﷺ مِنْهُ شَاةً وَاشْتَرَى مِنْ جَابِرٍ بَعِيرًا .

٢٠٩٦. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا بِنَسِيئَةٍ وَرَهْنَهُ دِرْعَهُ .

بَابُ شِرَاءِ الدَّوَابِّ وَالْحُمُرِ وَإِذَا اشْتَرَى دَابَّةً أَوْ جَمَلًا وَهُوَ عَلَيْهِ هَلْ يَكُونُ ذَلِكَ قَبْضًا قَبْلَ أَنْ يَنْزَلَ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ بِعْنِي يَعْني جَمَلًا صَعْبًا .

2097. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ubejdullah prenoseći od Vehba b. Kejsana, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao:

– Bio sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj vojni pa me je zadržao moj devac a i nije mogao ići. Kasnije mi je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Džabire!”

– Da – rekao sam.

– Šta ti je bilo? – upitao je on.

– Zadržao me moj devac – odgovorio sam – i nije mogao ići, pa sam izostao (od družine). Potom je on sjahao, povukao ga (udario) svojim kukastim (na vrhu iskrivljenim) štapom i rekao: “Jaši!” Ja sam ga, potom, uzjahao i stalno gledao kako da ga zadržim da ne pretekne Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Jesi li oženjen? – upitao je on.

– Da – odgovorio sam.

– Djevojkom ili udovicom? – upitao je.

– Udovicom – kazao sam.

– A što se nisi oženio djevojkom da se s njom možeš zabavljati, a i ona s tobom – rekao je on.

Odgovorio sam: “Imam (malih) sestara pa sam želio vjenčati ženu koja će ih čuvati, češljati i bdjeti nad njima.”

– Ti ćeš se vratiti (kući) – rekao je on – pa kada stigneš, u pamet, u pamet (nastoj da ti se nađe dijete)!

Zatim reče: “Hoćeš li prodati svoga devca?”

– Hoću – odgovorio sam.

On ga je od mene kupio za *ukijju* (srebra). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio se prije mene. Ja sam stigao sutra ujutro, došao u džamiju i našao ga na vratima džamije.

– Zar si sada stigao? – upitao je.

– Da – rekao sam.

– Ostavi svoga devca, udi i klanjaj dva rekata! – rekao je.

٢٠٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزَاةٍ فَأَبْطَأَ بِي جَمَلِي وَأَعْيَا فَاتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ جَابِرُ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا شَأْنُكَ قُلْتُ أَبْطَأَ عَلَيَّ جَمَلِي وَأَعْيَا فَتَخَلَّفْتُ فَنَزَلَ يَحْجُبُهُ بِمِخْحَنِهِ ثُمَّ قَالَ ارْكَبْ فَرَكِبْتُ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَكْفُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَزَوَّجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِكَرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا قَالَ أَفَلَا جَارِيَةٌ تَلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قُلْتُ إِنَّ لِي أَخَوَاتٍ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ امْرَأَةً تَجْمَعُهُنَّ وَتَمْشِيْنَ وَتَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ أَمَّا إِنَّكَ قَادِمٌ فَإِذَا قَدِمْتَ فَالْكَيْسَ الْكَيْسَ ثُمَّ قَالَ أَتَبِيعُ جَمَلَكَ قُلْتُ نَعَمْ فَاشْتَرَاهُ مِنِّي بِأَوْقِيَّةٍ ثُمَّ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَبْلِي وَقَدِمْتُ بِالْغَدَاةِ فَجِئْنَا إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدْتُهُ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ قَالَ الْآنَ قَدِمْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَدَعْ جَمَلَكَ فَادْخُلْ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَدَخَلْتُ فَصَلَّيْتُ فَأَمَرَ بِلَالًا أَنْ يَزِنَ لَهُ أَوْقِيَّةَ فَوْزَنَ لِي بِلَالٌ فَأَرْجَحَ لِي فِي الْمِيزَانِ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى وَلَّيْتُ فَقَالَ ادْعُ لِي جَابِرًا قُلْتُ الْآنَ يَرُدُّ عَلَيَّ الْجَمَلَ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْهُ قَالَ خُذْ جَمَلَكَ وَلَكَ ثَمَنُهُ .

Ušao sam i klanjao, a on potom naredi Bilalu: “Izmjeri mu *ukijju* srebra!” Bilal je izmjerio i dao da na vagi pretegne.

Zatim sam pošao i već se udaljio, a on reče: “Zovni mi Džabira!”

– Sada će mi – rekao sam – vratiti devca, a nije mi bilo ništa mrže od njega.

– Uzmi svoga devca! – rekao je – a tvoja je i za njega primljena novčana vrijednost.¹

O TRGOVIMA (VAŠARIMA) IZ PREDISLAMSKOG DOBA NA KOJE JE SVIJET IŠAO I U DOBA ISLAMA

2098. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhumu, koji je rekao:

“U predislamsko doba bili su trgovi (vašari): Ukaz, Medženne i Zul-Medžaz. Nakon pojave islama muslimani su smatrali grijehom trgovati na bilo kojem od njih, pa je Allah objavio: “Nije vam grijeh u sezonama hadža...” po kiraetu Ibnu-Abbasa.

بَابُ الْأَسْوَاقِ الَّتِي كَانَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَتَبَايَعَ بِهَا النَّاسُ فِي الْإِسْلَامِ

٢٠٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ عُكَاظُ وَمَجَنَّةُ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ تَأَثَّمُوا مِنَ التَّجَارَةِ فِيهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ قَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَذَا.

¹ “Ukijja” je iznosila 40 dirhema srebra.

Iz hadisa se zaključuje:

- musliman svoje dobre poslove ističe sa osjećajem skromnosti, a ne iz oholosti;
- za svoje drugove, suradnike i susjede treba se interesirati i ispomagati ih svakom prilikom;
- musliman sposoban za bračne obaveze treba se ženiti prvenstveno djevojkom, odnosno ženom s kojom će se slagati i bračnu zajednicu zajednički uzdizati;
- preporučljivo je klanjati 2 rekata nafile po povratku s putovanja;
- kupac robu treba plaćati tačno i pravovremeno a prodavac tačno je mjeriti i po mogućnosti još nešto dodati. Trgovački pomoćnik tu prevagu čini samo uz odobrenje vlasnika robe.

O KUPOVANJU JOGUNASTE (BOLESNE) ILI ŠUGAVE DEVE

“El-haimu” je (životinja) koja u svemu postupa suprotno (želji vlasnika).¹

2099. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan:

– Amr je kazao: “Ovdje je bio jedan čovjek po imenu Nevvas i imao obijesne deve (bolesne usljed žeđi). Kasnije je otišao Ibnu-Omer, radijallahu anhumu, i kupio te deve od njegova dioničara (ortaka). Poslije mu je došao taj njegov dioničar i on reče: Prodali smo onu devu.”

– A kome si je prodao? – upitao je Nevvas.

– Starcu tom i tom – rekao je on.

– Teško tebi! – rekao je Nevvas. – To je, Allaha mi, Ibnu-Omer.

Nevvas je zatim došao Ibnu-Omeru i rekao: “Moj ortak je tebi prodao deve bolesne od žeđi, a nije te poznavao (ili: nije te o tom upoznao).”

– Goni ih! – rekao je Ibnu-Omer.

I kad ih je on htio goniti, Ibnu-Omer je kazao: “Ostavi ih! Zadovoljni smo sudom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Nije bolest sama po sebi prelazna, (tj. Allah Uzvišeni daje bolest).”

Tako je Sufjan čuo Amra.

بَابُ شِرَاءِ الْإِبِلِ الْهَيْمِ أَوْ الْأَجْرَبِ

الْهَائِمُ الْمُخَالِفُ لِلْقَصْدِ فِي كُلِّ شَيْءٍ .

٢٠٩٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عُمَرُوَ كَانَ هَذَا رَجُلٌ اسْمُهُ نَوَاسٌ وَكَانَتْ عِنْدَهُ إِبِلٌ هَيْمٌ فَذَهَبَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَاشْتَرَى تِلْكَ الْإِبِلَ مِنْ شَرِيكِ لَهُ فَجَاءَ إِلَيْهِ شَرِيكُهُ فَقَالَ بَعْنَا تِلْكَ الْإِبِلَ فَقَالَ مِمَّنْ بَعْتَهَا قَالَ مِنْ شَيْخٍ كَذَّابٍ فَقَالَ وَيْحَكَ ذَاكَ وَاللَّهِ ابْنُ عُمَرَ فَجَاءَهُ فَقَالَ إِنَّ شَرِيكِي بَاعَكَ إِبِلًا هَيْمًا وَلَمْ يَعْرِفْكَ قَالَ فَاسْتَقْفَهَا قَالَ فَلَمَّا ذَهَبَ يَسْتَأْذِنُهَا فَقَالَ دَعْنَاهَا رَضِينَا بِقَضَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا عَدْوَى سَمِعَ سُفْيَانُ عَمْرًا .

¹ Ajni (Umda, 9/305) kaže: riječ *el-him* znači bolesne, u ovom slučaju deve, a *el-hijam* je bolest koju prouzrokuje žeđ, zbog koje kasnije te deve piju vodu i nikako se ne mogu zasititi.

O PRODAVANJU ORUŽJA U VRIJEME NEREDA I U DRUGIM SITUACIJAMA

Imran b. Husajn je prezirao prodavanje oružja u vrijeme nereda.

2100. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Jahjaa b. Seida, ovaj do Ibnu-Efleha, a on opet od Ebu-Muhammeda, oslobođenog roba Ebu-Katade, ovaj od Ebu-Katade, radijallahu anhu, da je rekao:

“Izašli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Hunejna, pa mi je on dao da prodam oklop Ebu-Katade. Ja sam ga prodao i od toga kupio sebi mali palmovik u plemenu Benu-Seleme i to je prvo što sam zaimao u islamu.”

O PRODAVCU MIRISA I TRGOVANJU MOŠUSOM

2101. PRIČAO MI JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovome Ebu-Burde b. Abdullah:

– Čuo sam Ebu-Burdu b. Ebu-Musaa, a on svoga oca, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: Primjer dobrog i lošeg druga je kao primjer trgovaca mošusom i kovačevog mijeha. Od prodavca mirisa neće ti nedostajati: ili da kupiš miomiris ili da osjetiš njegov miris, mijeh kovača opržit će ti tijelo ili odjeću ili ćeš od njega osjetiti ružan zapah.”²

بَابُ بَيْعِ السِّلَاحِ فِي الْفِتْنَةِ وَغَيْرِهَا

وَكَرِهَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ بَيْعَهُ فِي الْفِتْنَةِ.

٢١٠٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرٍ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ حُنَيْنٍ فَأَعْطَاهُ يَغْنِي دِرْعًا فَبَعَثْتُ الدَّرْعَ فَاثْبَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلَمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهِ فِي الْإِسْلَامِ.

بَابُ فِي الْعِطَارِ وَبَيْعِ الْمِسْكِ

٢١٠١. حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ بْنَ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوِّءِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْمِسْكِ وَكَبِيرِ الْحَدَادِ لَا يَعْدُمُكَ مِنْ صَاحِبِ الْمِسْكِ إِذَا تَشْتَرِيهِ أَوْ تَجِدُ رِيحَهُ وَكَبِيرِ الْحَدَادِ يُحْرِقُ بَدَنَكَ أَوْ تُؤْبِكَ أَوْ تَجِدُ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً.

2 Iz hadisa se zaključuje:

- dužnost je kloniti se neodgojenih i zlobnih ljudi, a družiti se s moralno odgojenim i pobožnim. Ahmed, Tirmizi i Ebu-Davud bilježe da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovjek je obično vjere svoga druga, pa neka svako gleda s kim će se družiti!” Naša je izreka: “S kim si, onaki si.” “S kim te vide, s tim te i pišu”;
- mošus je čist miomiris i može se bez bojazni koristiti.

O ONOME KO PUŠTA KRV

2102. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik prenoseći od Humejda, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: “Ebu-Tajbe je pustio krv Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu odredio sa‘ datula, a njegovom gospodaru naredio da mu smanji (olakša) porez.”

2103. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, a on je bio sin Abdullahov, a ovome Halid prenoseći od Ikrima, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv i onom koji mu je pustio krv platio je, a da je to (zvanje) zabranjeno, ne bi mu za to platio.”¹

O TRGOVANJU ROBOM ČIJE JE NOŠENJE
POKUĐENO MUŠKARCIMA I ŽENAMA

2104. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Ebu-Bekr b. Hafs prenoseći od Salima b. Abdullaha b. Omera, a on od svoga oca, da je rekao:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Omeru, radijallahu anhuma, svilenu ili prugastu odoru. Kasnije ju je vidio na njemu i rekao: “Nisam ti je poslao da je oblačiš. Nju oblači samo onaj ko hoće da nema udjela (na Sudnjem danu). Poslao sam ti je samo zato da se njom koristiš, tj. da je prodaš.”

بَابُ ذِكْرِ الْحَجَامِ

٢١٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَجَّمَ أَبُو طَيْبَةَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ مِنْ تَمْرٍ وَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يُخَفِّفُوا مِنْ خَرَاجِهِ .

٢١٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَعْطَى الَّذِي حَجَّمَهُ وَلَوْ كَانَ حَرَامًا لَمْ يُعْطِهِ .

بَابُ التَّجَارَةِ فِيمَا يُكْرَهُ لِبَسُّهُ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

٢١٠٤. حَدَّثَنَا آدَمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ حَفْصٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِحُلَّةٍ خَرِيرٍ أَوْ سِرَاءَ فَرَأَاهَا عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْسِلْ بِهَا إِلَيْكَ لِتَلْبَسَهَا إِنَّمَا يَلْبَسُهَا مَنْ لَا خَلْقَ لَهُ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتَسْتَمْتَعَ بِهَا يَعْنِي تَبِيعَهَا .

1 Tahavi navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao roba Tajbu da mu pusti krv. Po obavljenom poslu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: “Koliki ti je porez?”

– Tri sa‘a – odgovorio je Tajba.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, potom je intervenisao kod njegovog gospodara i on mu je smanjio dažbinu za jedan sa‘.

Gornji hadis govori o tome da je dozvoljena tzv. hidžama (puštanje krvi) i da je dozvoljeno naplatiti taj posao. On, istovremeno, derogira ranije hadise kontradiktornog značenja.

2105. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Kasima b. Muhammeda, ovaj od Aiše, majke pravovjernih, radijallahu anha, da je ona saopćila kako je kupila jedan jastučić na kome je bilo slika i kako ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, stao na vratima, a nije ušao unutra. – Na licu sam mu – kaže ona – primijetila ljutnju i rekla: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, obraćam se za oprost Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, šta sam to zgriješila?”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Što će ti taj jastučić?”

– Kupila sam ga – rekla je ona – tebi, da na njemu sjediš i pod glavu ga mećeš.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Zaista oni koji izrađuju ove slike (likove) bit će mučeni na Sudnjem danu, a onda će im se reći: ‘Oživite to što ste napravili!’”

I još je rekao: “U kući (sobi) u kojoj ima (izloženih) slika (kipova) meleki ne ulaze.”²

٢١٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرٌ فَلَمَّا رَأَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْهُ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ مَاذَا أَذْنَبْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا بَالُ هَذِهِ النُّمْرُقَةِ قُلْتُ اشْتَرَيْتُهَا لَكَ لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّورِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعَذَّبُونَ فَيَقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّورُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ.

VLASNIK ROBE NAJPREČI JE DA KAŽE CIJENU

2106. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Varis prenoseći od Ebu-Tejjaha, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Sinovi Nedždžara, odredite mi vrijednost vaše bašče!” A u njoj je bilo razvalina i palmi.

٢١٠٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ وَفِيهِ خَرْبٌ وَنَخْلٌ.

بَابُ صَاحِبِ السَّلْعَةِ أَحَقُّ بِالسُّؤْمِ

² Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, izjava, koju je zabilježio Buhari, nastala je u doba obožavanja slika (kipova) i trebalo je tu zablude iz temelja iskorijeniti.

Pod izrazom “meleki” misli se na sve meleke, osim meleka pisara koji bilježe svaki naš posao.

KADA JE DOZVOLJENO PRAVO IZBORA (PRIHVATANJA ILI ODBIJANJA KUPOPRODAJNOG UGOVORA)?

2107. PRIČAO NAM JE Sadaka, njega obavijestio Abdul-Vehhab koji kaže da je čuo Jahjaa, on Nafija, a on prenio od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji kaže:

“Kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili ne prihvatiti kupoprodajni ugovor) u svojoj kupoprodaji sve dok se ne rastave jedan od drugog, ili kada kupoprodaja bude uvjetovanog prava izbora.”

Nafi' kaže: “Kada bi Ibnu-Omer kupio nešto što bi mu se sviđalo, odmah bi se rastavio od njenog bivšeg vlasnika.”

2108. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, a njemu Hemmam prenoseći od Katade, on od Ebu-Halila, ovaj od Abdullaha b. Harisa, on opet od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kupoprodavci imaju pravo izbora ugovora dok se nisu rastali.”

Ahmed je dodao:

– Nama je pričao Behz i rekao: “To je kazao i Hemmam.”

Potom sam to iznio Ebu-Tejjahu, a on reče: “Bio sam s Ebu-Halilom kada mu je taj hadis ispričao Abdullah b. Haris.”

بَابُ كَمْ يَجُوزُ الْخِيَارُ

٢١٠٧. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ الْمُتَبَايِعِينَ بِالْخِيَارِ فِي بَيْعِهِمَا مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ يَكُونَ الْبَيْعُ خِيَارًا قَالَ نَافِعٌ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا يُعْجِبُهُ فَارَقَ صَاحِبَهُ.

٢١٠٨. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَزَادَ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا بِهِ قَالَ قَالَ هَمَّامٌ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِأَبِي التَّيَّاحِ فَقَالَ كُنْتُ مَعَ أَبِي الْخَلِيلِ لَمَّا حَدَّثَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ بِهَذَا الْحَدِيثِ.

JE LI DOZVOLJENA KUPOPRODAJA KADA NIJE ODREĐENO VRIJEME IZBORA (PRIHVATANJA ILI ODBIJANJA UGOVORA)?

2109. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd, ovome Ejjub prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumā, da je kazao:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili odbiti kupoprodajni ugovor) dok se nisu rastavili, ili dok jedan od njih ne kaže svome drugu (sugovorniku): ‘Odaberi (odluči se).’ A možda je rekao: “Ili dok je trgovina u statusu prava izbora.”

KUPOPRODAVCI IMAJU PRAVO IZBORA DOK SE NISU RASTALI

To smatraju: Ibnu-Omer, Šurejh, Ša'bi, Tavus, Ata' i Ibnu-Ebi-Mulejke.

2110. PRIČAO NAM JE Ishak, njega obavijestio Habban b. Hilal, ovome rekao Šu'be da je Katade izjavio da mu je preneseno od Saliha Ebu-Halila, koji kaže da je Abdullah b. Haris kazao:
– Čuo sam Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:
“Kupoprodavci imaju pravo na izbor ugovora dok se ne rastave, pa ako su bili jedan prema drugom iskreni i objasnili (mahane robe) imat će blagoslov u svojoj kupoprodaji, a ako su lagali i tajili, odstranjen im je blagoslov u njihovoj trgovini.”

بَابُ إِذَا لَمْ يُوقَّتْ فِي الْخِيَارِ هَلْ يَجُوزُ الْبَيْعُ

٢١٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ يَقُولُ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ اخْتَرْ وَرُبَّمَا قَالَ أَوْ يَكُونُ بَيْعَ خِيَارٍ .

بَابُ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا

وَبِهِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَشَرِيحُ وَالشَّعْبِيُّ وَطَاوُسٌ وَعَطَاءٌ وَابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ .

٢١١٠. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ قَتَادَةُ أَخْبَرَنِي عَنْ صَالِحِ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ سَمِعْتُ حَكِيمَ بْنَ حَزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَّتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا .

2111. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao:

“Kupoprodavci, svaki od njih dvojice imaju kod svoga druga (sugovornika) pravo izbora dok se ne rastave, osim trgovine uvjetovanog prava izbora.”¹

KADA JEDNA OD KUPOPRODAJNIH STRANAKA DA PRAVO IZBORA UGOVORA DRUGOJ STRANCI PO OBAVLJENOJ KUPOPRODAJI, TA JE KUPOPRODAJA PUNOVAŽNA

2112. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Kada dva čovjeka čine međusobnu kupoprodaju, svaki od njih dvojice ima pravo izbora ugovora dok se nisu rastavili, pošto su bili zajedno, ili dok jedan od njih ne javi svoj izbor (odluku), pa ako su kupoprodaju obavili tako, kupoprodaja je bila važeća. Ako se oni, pošto završe kupoprodavanje, rastave, a nijedan od njih nije stavio (pravo izbora) na to kupoprodavanje, i ta je kupoprodaja punovažna.”

٢١١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْمُتَبَايعَانِ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ عَلَى صَاحِبِهِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا إِلَّا بَيْعَ الْخِيَارِ .

بَابُ إِذَا خَيَّرَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ
بَعْدَ الْبَيْعِ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ

٢١١٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِذَا تَبَايَعَ الرَّجُلَانِ فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَكُنَّا جَمِيعًا أَوْ يُخَيَّرُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَتَبَايَعَا عَلَى ذَلِكَ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ وَإِنْ تَفَرَّقَا بَعْدَ أَنْ يَتَبَايَعَا وَلَمْ يَتْرُكْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا الْبَيْعَ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ .

¹ Kupoprodajni predmet treba biti bez mahane, zdrav i bez prigovora. Ako se otkrije prijašnja mahana kupoprodajnog predmeta kupac ima pravo predmet ili povratiti ili ga zadržati plativši ugovorenu cijenu. Kupac ne može takav predmet zadržati jednostrano plativši prodavcu prema mahani smanjenu cijenu. Mahana koja nastane u predmetu kupoprodaje u vremenu koje protekne od sklopljenog ugovora do primitka stvari i u vremenu dok se stvar nalazi još kod prodavca zadržava stare mahane i kupoprodajne stranke imaju pravo odstupanja od ugovora. Kada prodavac pri prodaji predmeta spomene njegovu mahanu, i kupac ga opet uzme, nema pravo kasnijeg izbora zbog te mahane. Kupac nema pravo biranja zbog mahane, kada prodavac proda predmet pod uvjetom da on ne jamči niti odgovara za ma kakvu mahanu. Ako kupac kupi predmet rekavši: “Kupujem ga sa svakom mahanom”, on nema pravo tužbe niti izbora zbog kasnije stvarno uočenih mahana na tom predmetu. Kupac gubi pravo izbora zbog mahana, kada on poslije saznanja mahane, koristi predmet kao svoje vlasništvo. Ako stara mahana predmeta kupoprodaje bude otkrivena tek pošto je na istom predmetu nastala kod kupca nova mahana, kupac nema pravo vratiti predmet prodavcu, nego ima pravo na plaćanje prosječno smanjene cijene predmeta. Naprimjer, ako kupac sreže i skroji odijelo i odmah primijeti mjestimično oštećenje na štofu, nema pravo povratiti srezan štof prodavcu, ali može tražiti smanjenje cijene zbog njegovog oštećenja.

JE LI KUPOPRODAJA DOZVOLJENA KADA PRODAVAC UVJETUJE IZBOR?

2113. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, ovome Sufjan prenoseći od Abdullaha b. Dinara, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Nijedan od kupoprodavaca nemaju međusobne kupoprodajne obaveze dok se ne rastanu, izuzev trgovanja uz uvjetovani izbor.”

2114. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Habban, ovome Hemmam, kome je kazao Katade, prenoseći od Ebu-Hilala, on od Abdullaha b. Harisa, ovaj od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kupoprodavci imaju pravo izbora (odluke) dok se nisu rastali.”

Hemmam kaže:

– Našao sam u svojoj knjizi: “Odabire tri puta (tri dana), pa ako su bili iskreni (prenosi Hakim) i sve objasnili jedan drugome, bit će blagoslovljena njihova trgovina, a ako su lagali jedan drugom i sakrili mahane, možda zarade nešto, ali će im blagoslov u njihovom trgovanju zaista nedostajati.”

Habban kaže:

– Pričao mi je Hemmam, njemu Ebu-Tejjah koji je čuo Abdullaha b. Harisa da prenosi ovaj hadis od Hakima b. Hizama, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

بَابُ إِذَا كَانَ الْبَائِعُ بِالْخِيَارِ هَلْ يَجُوزُ الْبَيْعُ

٢١١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ بَيْعٍ لَا يَبْعُ بَيْنَهُمَا حَتَّى يَتَفَرَّقَا إِلَّا بَيْعُ الْخِيَارِ.

٢١١٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا قَالَ هَمَّامٌ وَجَدْتُ فِي كِتَابِي يُخْتَارُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا فَعَسَى أَنْ يَرْبَحَا رِبْحًا وَيُمْحَقَا بِرَكَّةٍ بَيْعَهُمَا قَالَ وَحَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ الْحَارِثِ يُحَدِّثُ بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

² Perfektnost kupoprodaje može se uvjetovati određenim vremenom, podesnošću kupoprodajnog predmeta i sl. Prihvatanje kupoprodajnog ugovora očituje se riječima ili uobičajenim činima.

Ako kupac kupoprodajni predmet ne isplati prodavcu u ugovorenom roku, ugovor je raskinut.

Ko kupi predmet ne vidjevši ga, ima pravo izbora do časa kada ga bude vidio i u tom času on odlučuje o prihvatanju ili odbijanju kupoprodajnog ugovora.

Kod stvari koje se prodaju po mustri (uzorku) dovoljno je da kupac vidi uzorak.

Kod kupovanja nekretnina treba vidjeti svaku prostoriju, osim ako su one napravljene po jednom planu. Kod skupnog kupovanja različitih stvari, kupac treba pregledati svaku stvar pojedinačno. Ako kupac nije pregledao sve stvari, može, ukoliko mu se ne svide, odustati od kupovine svih stvari koje nije ranije pregledao. On ne može jednostavno preuzeti samo one stvari koje mu se dopadaju, a ostaviti one koje mu se ne sviđaju.

KUPOVANJE I POKLANJANJE
ISTODOBNO NEČEGA (DRUGOME)
PRIJE RASTAVLJANJA OD PRODAVCA,
AKO PRODAVAC TO NE OSPORI KUPCU;
OTKUPLJIVANJE ROBA I NJEGOVO
OSLOBAĐANJE OD OTKUPITELJA

Za onoga koji kupi robu po zadovoljstvu prodavca i odmah je proda, Tavus je kazao: “Punovažno mu je, a i zarada je njegova.”

2115. Humejdi nam je rekao:

– Pričao nam je Sufjan, njemu Amr, prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putu i ja sam bio na jogunastom Omerovom devcu. On me je savladao i prolazio pored naroda. Omer bi ga spriječio i vratio. Zatim je opet prošao naprijed i Omer ga je odbio i vratio. Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Omeru: “Prodaj mi ga!”

– Tvoj je Allahov Poslaniče – rekao je on.

– Prodaj mi ga! – ponovio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

I on ga je prodao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “On je tvoj, o Abdullahu b. Omere, i radi s njim šta hoćeš.”¹

بَابُ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا فَوَهَبَ مِنْ سَاعَتِهِ
قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقَا وَلَمْ يُذَكِّرِ الْبَائِعَ
عَلَى الْمُشْتَرِي أَوْ اشْتَرَى عَبْدًا فَأَعْتَقَهُ

وَقَالَ طَاوُوسٌ فِيمَنْ يَشْتَرِي السَّلْعَةَ عَلَى الرِّضَا
ثُمَّ بَاعَهَا وَجَبَتْ لَهُ وَالرَّيْبُ لَهُ .

٢١١٥ . وَقَالَ لَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا
عُمَرُو عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ
النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكُنْتُ عَلَى بَكْرِ صَعْبٍ لِعُمَرَ
فَكَانَ يَغْلِبُنِي فَيَتَقَدَّمُ أَمَامَ الْقَوْمِ فَيَزْجُرُهُ عُمَرُ
وَيَرُدُّهُ ثُمَّ يَتَقَدَّمُ فَيَزْجُرُهُ عُمَرُ وَيَرُدُّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ
ﷺ لِعُمَرَ بَعْنِيهِ قَالَ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَعْنِيهِ
فَبَاعَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هُوَ لَكَ
يَا عَبْدَ اللَّهِ بَنَ عُمَرَ تَصْنَعُ بِهِ مَا شِئْتَ .

Kupoprodaja slijepca u načelu je valjana. Ako slijepac kupi stvar čije svojstvo ne poznaje, on može, kada ga upozna, po volji, prihvatiti ugovor ili ga raskinuti. Ako se slijepcu objasni i opiše stanje stvari koju on hoće prije kupovanja, nema više pravo izbora odlučivanja.

Slijepac, gubi pravo izbora odlučivanja, ako je on kupljeni predmet prethodno opipao, pomirisao, okusio hranu i sl.

Viđenje i pregled predmeta kupoprodaje po zastupniku vrijedi kao i pregled kupca, a pregled po izaslaniku, kome je kupac naredio da samo stvar primi i donese, ne ukida kupčevo pravo odlučivanja kada on tu stvar vidi.

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio je Ibni-Omeru devca prije nego se od njega (kupca) rastavio;
- mlađi ashabi neizmjerne su poštovali starije, a posebno Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i u zajedničkom putovanju starijeg nisu prolazili;
- kupljeni predmet kupac može punopravno koristiti i s njim raspolagati i prije isplate novca prodavcu.

2116. Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

– A Lejs je rekao da mu je prenio Abdur-Rahman b. Halid od Ibnu-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumā:
– Osmanu, zapovjedniku pravovjernih, prodao sam jedan imetak u Vadil-Kurau za imetak koji je on imao u Hajberu. Kada smo obavili kupoprodaju, vratio sam se natrag, tako da sam odmah izašao iz njegove kuće, bojeći se da mi ne razvrgne kupoprodaju, jer je bio običaj da kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili odbiti) ugovor sve dok se ne rastanu. Kada je moja i njegova kupoprodaja postala punovažna, vidio sam – rekao je Abdullah – da sam ga u njoj prevario, jer sam ga otjerao u zemlju Semuda tri dana (noći) hoda, a on mene približio Medini za tri dana.

OSUDA VARANJA U TRGOVINI

2117. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Abdullaha b. Dinara, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumā, da je jedan čovjek (Habban b. Munkiz) spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da on u trgovini bude prevaren, pa je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao:
– Kada (štogod) prodaješ, reci: “Nema varanja!”²

٢١١٦. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعْتُ مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ مَالًا بِالْوَادِي بِمَالٍ لَهُ بِخَيْبَرَ فَلَمَّا تَبَايَعْنَا رَجَعْتُ عَلَى عَقْبِي حَتَّى خَرَجْتُ مِنْ بَيْتِهِ خَشْيَةً أَنْ يُرَادَّنِيَ الْبَيْعُ وَكَانَتْ السُّنَّةُ أَنَّ الْمُتَبَايِعِينَ بِالْخِيَارِ حَتَّى يَتَفَرَّقَا .
قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَمَّا وَجِبَ بَيْعِي وَبِيعَهُ رَأَيْتُ أَنِّي قَدْ غَبَيْتُهُ بِأَنِّي سَقَيْتُهُ إِلَى أَرْضِ ثَمُودَ ثَلَاثَ لَيَالٍ وَسَاقَنِي إِلَى الْمَدِينَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ .

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ الْخِدَاعِ فِي الْبَيْعِ

٢١١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ يُخَدَعُ فِي الْبَيْعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ .

² Zakidanje (el-gabn) nije obavezujuće i ako kod kupoprodaje bude zakidanja (prikrate), zakinuta stranka ne može kupoprodaju raskinuti bez obzira da li zakidanje bilo u velikoj ili maloj mjeri. Ovo je stav hanefijske i šafijske pravne škole, a tačnija verzija je i da je to stav imama Malika.
Njegovi sljedbenici iz Bagdada smatraju da osoba koja je oštećena za trećinu vrijednosti kupoprodajnog predmeta ima pravo poništiti ugovor, a ako je oštećenje manje od toga, nema na to pravo. Neki smatraju da je u tome mjerodavna šestina vrijednosti predmeta kupoprodaje.
Po mišljenju ovog pravnika kupoprodajni se ugovor ne kvari, ako je objema strankama roba i njena cijena u času kupoprodaje bila poznata, a ako je to bilo poznato samo jednoj od njih, ugovor se raskida.

O ONOME ŠTO JE SPOMENUTO O TRGOVIMA

Abdu-Rahman b. Avf kaže:

– Kada smo došli u Medinu, upitao sam: “Ima li kakav trg (vašarište) na kome se trguje?”

– Ima trg Kajnuka’ – rečeno mi je.

Enes je kazao:

– Abdur-Rahman je, zatim, rekao: “Uputite me na taj trg!”

Omer kaže: “Zabavilo me je pljeskanje ruku (rukovanje prilikom trgovanja) po trgovima (pa sam malo zapamtio hadisa).”

2118. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, njemu Isma’il b. Zekerijja prenoseći od Muhammeda b. Sukaa, on od Nafija b. Džubejra b. Mut’ima, koji je rekao:

– Prenijela mi je Aiša, radijallahu anha:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Pohodit će Ka’bu jedna vojska i kada bude na zemlji Bejda, propast će i prvi i posljednji od njih.”

Aiša kaže:

– Kazala sam: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, kako će propasti i prvi i posljednji od njih, a među njima ima onih s njihovih trgova i onih koji nisu od njih?”

– Propast će – odgovorio je on – i prvi i posljednji od njih, a zatim će biti proživljeni (i nagrađeni) prema svojim namjerama.

2119. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir prenoseći od A’meša, on od Ibnu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je:

– Namaz jednog od vas obavljen u džematu, bolji je od namaza obavljenog (pojedinačno) na trgu i(ili) u kući za dvadeset i nekoliko stepeni.

بَاب مَا ذَكَرَ فِي الْأَسْوَاقِ

وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قُلْتُ هَلْ مِنْ سُوقٍ فِيهِ تِجَارَةٌ قَالَ سُوقٌ قَيْنُقَاعَ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ دُلُونِي عَلَى السُّوقِ وَقَالَ عُمَرُ أَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ .

٢١١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ ابْنِ مُطْعِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْزُو جَيْشُ الْكَعْبَةِ فَإِذَا كَانُوا بَيْنَدَاءَ مِنَ الْأَرْضِ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ وَفِيهِمْ أَسْوَاقُهُمْ وَمَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ قَالَ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ ثُمَّ يُبْعَثُونَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ .

٢١١٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةُ أَحَدِكُمْ فِي جَمَاعَةٍ تَرِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي سُوقِهِ وَبَيْتِهِ بَضْعًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً وَذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ

A ta je nagrada (čovjeku), kada uzme abdest i lijepo opere potrebne organe, zatim ode u džamiju, namjeravajući samo klanjanje namaza i na to ga ne bude pokrenulo ništa drugo osim namaz, neće koračati ni koraka, a da mu se tim ne podigne jedan stepen (kod Allaha) ili se s njega ne skine jedan prestup (griješ); a za svakog se od vas mole meleki za oprost na mjestu gdje on klanja namaz dok ga još klanja, govoreći: “Allahu naš, oprosti mu (grijehe)! Allahu naš, smiluj mu se!” Sve dotle, dok mu se ne dogodi nešto što abdest kvvari i dok ih ne bude time uznemirio.

I još je rekao: “Svaki je od vas u namazu dok ga god njegov namaz zadržava (na mjestu njegova klanjanja).”

2120. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebi-Ijas, njemu Šu‘be prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u čaršiji i jedan je čovjek rekao: “O Ebul-Kasime!” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo mu se, a on je rekao: “Zvao sam samo ovoga.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikome moj nadimak!” (kun’ju)

2121. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, njemu Zuhejr, prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu:

– Jedan je čovjek zovnuo na Beki‘u (trgu ili pijaci): “Ebul-Kasime!”, pa mu se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo, a on je rekao: “Nisam mislio na tebe.”

– Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikome moj nadimak (kun’ju) – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَا يَنْهَزُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خُطْوَةً إِلَّا رَفَعَ بِهَا دَرَجَةً أَوْ حُطَّتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ وَالْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ الَّذِي يُصَلِّي فِيهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ أَرْحَمَهُ مَا لَمْ يُحْدِثْ فِيهِ مَا لَمْ يُؤْذِ فِيهِ وَقَالَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتْ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ .

٢١٢٠. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي السُّوقِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ إِنَّمَا دَعَوْتُ هَذَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي .

٢١٢١. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا رَجُلٌ بِالْبَقِيعِ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ لَمْ أَغْنِكَ قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُمُوا بِكُنْيَتِي .

2122. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Abdullaha b. Jezida, on od Nafija b. Džubejra b. Mut'ima, a ovaj od Ebu-Hurejre Devsija, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je u neko doba dana. Nije mi ništa govorio, a nisam ništa govorio ni ja njemu. Kada je došao na trg (plemena) Benu Kajnuka', sjeo je u dvorištu Fatimine kuće i rekao: "Je li tamo mališan! Je li tamo mališan (Hasan)!" Ona ga je nešto zadržala i ja sam mislio da mu oblači ljepšu košulju ili ga kupa. Potom je on dotrčao, zagrlio ga i poljubio, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Allahu moj, voli ga i voli onog ko njega voli!"

Sufjan je rekao:

– Ubejdullah me je obavijestio da je on vidio Nafija b. Džubejra da klanja vitr-namaz od jedan rekat (čineći ga neparnim s jednim dodatnim rekatom).

2123. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ebu-Damre, a ovome Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, da su u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kupovali (u predgrađu) hranu od karavandžija, pa im je on poslao jednoga ko će ih spriječiti da je prodaju tamo, gdje su je kupili, dok je ne prenesu na mjesto gdje se hrana i prodaje (na pijaci).

2124. Potom je Nafi' rekao:

– A Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se hrana prodaje čim je kupe, sve dok je izmjerenu ne preuzme (kupac).¹

٢١٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ الدَّوْسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فِي طَائِفَةِ النَّهَارِ لَا يُكَلِّمُنِي وَلَا أَكَلُمُهُ حَتَّى أَتَى سُوقَ بَنِي قَيْنِقَاعَ فَجَلَسَ بِفَنَاءِ بَيْتِ فَاطِمَةَ فَقَالَ أَتُمْ لَكُمْ أَثَمٌ لَكُمْ فَحَبَسَتْهُ شَيْئًا فَظَنَنْتُ أَنَّهَا تُلْبِسُهُ سَخَابًا أَوْ تُغَسِّلُهُ فَجَاءَ يَشْتَدُّ حَتَّى عَانَقَهُ وَقَبَّلَهُ وَقَالَ اللَّهُمَّ أَحْبِبْهُ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُ قَالَ سُفْيَانٌ قَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ رَأَى نَافِعَ بْنَ جُبَيْرٍ أَوْتَرَ بِرُكْعَةٍ.

٢١٢٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَشْتَرُونَ الطَّعَامَ مِنَ الرُّكْبَانِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَيَبِعَتْ عَلَيْهِمْ مَنْ يَمْنَعُهُمْ أَنْ يَبِيعُوهُ حَيْثُ اشْتَرَوْهُ حَتَّى يَنْقُلُوهُ حَيْثُ يُبَاعُ الطَّعَامُ.

٢١٢٤. قَالَ وَحَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُبَاعَ الطَّعَامُ إِذَا اشْتَرَاهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ.

¹ Iz navedenih hadisa zaključuje se:

– skromnost Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, i samilost prema djeci;

– rodbini je dozvoljeno grliti se i ljubiti međusobno.

Ebu-Hanife i Muhammed grljenje smatraju mekruhom. Oni se drže hadisa koji Tirmizi donosi u svom *Sunenu* kako je jedan čovjek rekao: "Allahov Poslaniče, kada neko od nas susretne svoga brata ili prijatelja, hoće li mu se nakloniti?"

– Neće – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Hoće li ga zagrliti i poljubiti? – upitao je ovaj.

O PREZRENOSTI GALAMLJENJA NA PIJACI (TRGU)

2125. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, ovome Halil prenoseći od Ataa b. Jesara:

– Susreo sam Abdullaha b. Amra b. Asa, radijallahu anhu, i rekao mu: Obavijesti me o svojstvu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Tevratu!

– Hoću – odgovorio je. – On je, tako mi Allaha, u Tevratu opisan s nekim svojim atributima iz Kur’ana, kao: “O Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao donosioca radosne vijesti, kao opominjača² i kao čuvara nepismenima (ummijun). Ti si moj rob i moj Poslanik. Dao sam ti ime Mutevekkil* koji nema grubosti i osorosti, ne galami po vašarima (trgovima), zlo ne vraća zlim, nego oprašta i pokriva (uvrede). Allah ga neće uzeti dok ne ispravi iskrivljenu vjeru i dok (ljudi) ne budu govorili: ‘Samo je Bog Allah i njom im otvori slijepe oči, gluhe uši i oklopljena srca.’”

U drugom senedu Fulejha slijedi Abdul-Aziz b. Seleme, prenoseći od Hilala, a Seid ga je prenio od Hilala, on od Ataa, a ovaj od Ibnu-Selame.

بَابُ كَرَاهِيَةِ السَّخَابِ فِي السُّوقِ

٢١٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ لَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ صِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي التَّوْرَةِ قَالَ أَجَلٌ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي التَّوْرَةِ بِبَعْضِ صِفَتِهِ فِي الْقُرْآنِ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكَّلَ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا سَخَابٍ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَغْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بَأَنْ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَفْتَحُ بِهَا أَعْيُنًا عُمَيَّا وَأَذَانًا صُمًّا وَقُلُوبًا غُلْفًا تَابَعَهُ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ هِلَالٍ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ هِلَالٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ سَلَامٍ غُلْفٌ كُلُّ شَيْءٍ فِي غِلَافٍ سَيْفٌ أَغْلَفٌ وَقَوْسٌ غُلْفَاءُ وَرَجُلٌ أَغْلَفٌ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَخْتُونًا.

- Neće – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- A hoće li se s njim rukovati? – upitao je opet ovaj čovjek.
- Hoće – odgovorio je on.

Ostali učenjaci, držeći se navedenog hadisa u Buhariji, grljenje i ljubljenje smatraju potpuno dozvoljenim činom, a hadis na koji se Ebu-Hanife oslanja derogiranim.

Tahavi navodi da je Abdullah b. Dža'fer prenoseći od svoga oca, rekao: “Kada smo se vratili od Negusa iz Etiopije Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, on me je susreo i zagrlio.”

U cilju suzbijanja špekulacije živežnim namirnicama posljednjim hadisom zabranjeno je presretati proizvođače živežnih namirnica, kupovati od njih hranu i vršiti kupoprodaju. Prodaja hrane obavlja se javno na za to određenim mjestima. Kupac može hranu prodati drugom tek kada je on primi od proizvođača, a kod nekretnina to se može učiniti i prije primopredaje. Ovo je stav Ataa, Sevrija, Ibnu-Ujejne, Ebu-Hanife, Ebu-Jusufa, Muhammeda i Šafiije, dok Usman Tejmi i još neki pravници imaju suprotno mišljenje.

- 2 Nastavak prijevoda 46-48. ajeta El-Ahzab poglavlja glasi: “... i kao onoga koji poziva Allahu i Njegovom poslaniku i kao svjetiljku koja obasjava. Obraduj vjernike da za njih ima kod Allaha velika blagodat, a ne slušaj nevjernike i licemjerce! Pusti njihovo uznemiravanje i osloni se na Allaha, a Allah (ti) je dosta kao zaštitnik.”

* Mutevekkil je čovjek koji se oslanja na Allaha.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: *Gulf* je sve što je u oklopu, kao sablja u koricama, luk u koplju, a čovjek s oklopom kaže se za onoga koji nije osunećen.

VAGANJE JE OBAVEZA PRODAVCA I SVAKOG KOJI NEŠTO DAJE

To se temelji na riječima Uzvišenog:

“Kada im mjere (šupljom mjerom) ili vagaju, umanjuju (mjeru).” *Kaluhum ev vezenuhum* znači *kalu lehum vezenu lehum*, tj. kada ljudima mjere ili kada im vagaju, a isto tako se kaže: *jesme ‘unekum* ili *jesme ‘une lekum*, tj. čuju vas.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Mjerite sebi dok ne ispunite mjeru!”

Preko Osmana, radijallahu anhu, preneseno je da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Kada prodaješ, izmjeri, a kada kupuješ, neka ti se izmjeri!”¹

2126. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao:

“Ko kupi hranu, neka je ne prodaje dok je svu ne primi (izmjerenu)!”

بَابُ الْكَفْلِ عَلَى الْبَائِعِ وَالْمُعْطَى

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ) يَعْنِي كَالُوا لَهُمْ وَوَزَنُوا لَهُمْ كَقَوْلِهِ (يَسْمَعُونَكُمْ) يَسْمَعُونَ لَكُمْ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَكْتَالُوا حَتَّى تَسْتَوْفُوا وَيَذْكُرَ عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ إِذَا بَعْتَ فَكِلْ وَإِذَا ابْتَعْتَ فَاكْتَلْ .

٢١٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبْعُهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ .

¹ Na teret prodavca su troškovi koji se odnose neposredno na predaju predmeta kupoprodaje, kao plaća za mjerenje i vaganje stvari, a na teret kupca su troškovi za brojanje novca, za mijenjanje novca kod mjenjača i slično.

Kod kupoprodaje đuture sve troškove snosi kupac. Tako, npr., ako je prodano grožđe jednog vinograda nasumice, troškove njegova branja snosi kupac. Isti je slučaj s prodanim đuture hambarom žita. Troškovi oko knjiženja nekretnine na novog vlasnika padaju na teret kupca.

Kod kupoprodaje stvari koje se prenose na leđima životinje ili u rukama, kao što su ogrjevno drvo, ugalj, živežne namirnice i slično, troškovi prijenosa od kuće kupca prosuđuju se po mjesnom običaju.

2127. PRIČAO NAM JE Abdan rekavši da ga je obavijestio Džerir, prenoseći od Mugire, on od Ša'bija, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Preselio je na ahiret Abdullah b. Amr b. Haram (Džabirov otac), a imao je duga, pa sam zamolio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da posreduje kod njegovih vjerovnika da snize štogod od njegovog duga. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od njih je to tražio, ali oni na to nisu pristali. Tada im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Idi i razvrstaj svoje datule na vrste: posebno bolje (‘adžve) a posebno slabije (‘azka zejdin) i tada pošalji po mene!”

To sam uradio, zatim poslao po Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i on je došao, sjeo poviše njih ili između njih, a zatim rekao: “Mjeri ljudima!” Ja sam mjerio dok nisam ispunio ono što im je pripadalo, a moje su datule ostale kao da se od njih nije ništa umanjilo.

Firas je prenio od Ša'bija da mu je Džabir saopćio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “... On im je neprestano mjerio dok nije otplatio (dugove).”

Hasan je rekao, prenoseći od Vehba, on od Džabira, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... nabavi mu (vjerovniku) datula i oduži mu se!”

O ONOME ŠTO JE POŽELJNO PRILIKOM MJERENJA

2128. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu Velid prenoseći od Sevrā, on od Halida b. Ma'dana, ovaj od Mikdama b. Ma'dikeriba, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Mjerite svoju hranu, bit će vam u njoj blagoslov!”

٢١٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُغِيرَةَ
عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَوَفَّى
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ حَرَامٍ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاسْتَعْنَتْ
النَّبِيُّ ﷺ عَلَى غُرَمَائِهِ أَنْ يَضَعُوا مِنْ دَيْنِهِ فَطَلَبَ
النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَفْعَلُوا فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ
أَذْهَبْ فَصَنِّفْ تَمْرَكَ أَصْنَافًا الْعَجْوَةَ عَلَى حِدَةٍ
وَعَذْقَ زَيْدٍ عَلَى حِدَةٍ ثُمَّ أَرْسِلْ إِلَيَّ فَفَعَلْتُ ثُمَّ
أَرْسَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَجَاءَ فَجَلَسَ عَلَى أَعْلَاهُ
أَوْ فِي وَسْطِهِ ثُمَّ قَالَ كُلْ لِلْقَوْمِ فَكَلَّتُهُمْ حَتَّى
أَوْفَيْتُهُمُ الَّذِي هُمْ وَبَقِيَ تَمْرِي كَأَنَّهُ لَمْ يَنْقُصْ
مِنْهُ شَيْءٌ وَقَالَ فِرَاسٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ حَدَّثَنِي
جَابِرٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَذَاهُ
وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
جُذِّلْ لَهُ فَأَوْفِ لَهُ .

بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْكَيْلِ

٢١٢٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ
عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ الْمُقْدَامِ بْنِ
مَعْدِي كَرَبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ
كَيْلُوا طَعَامَكُمْ يُبَارَكْ لَكُمْ .

O BLAGOSLOVU U VJEROVJESNIKOVIM, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, MJERAMA (SA'U I MUDDU)¹

O tome postoji Aišina, radijallahu anha, predaja.

2129. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Vuhejb, a ovome Amr b. Jahja, prenoseći od Abbada b. Temima Ensarija, ovaj od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

– Ibrahim je zabranio u Mekki činiti zlo i molio (Allaha) za nju, a ja sam Medinu učinio svetom onako kao što je Ibrahim učinio svetom Mekku i molio sam za nju: za njen mudd i njen sā' kao što je Ibrahim molio za Mekku.

2130. PRIČAO MI JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Bože moj, blagoslovi ih u njihovoj mjerici! Blagoslovi ih u njihovom sā'u i njihovom muddu!”, misleći na stanovnike Medine.

O ONOME ŠTO JE SPOMENUTO U VEZI S PRODAVANJEM HRANE I NJENIM ZADRŽAVANJEM RADI ŠPEKULACIJE NJOME

2131. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, rekavši da ga je obavijestio Velid b. Muslim, prenoseći od Evza'ija, on od Zuhrija, ovaj od Salima, a on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vidio sam one koji su kupovali hranu nasumice (đuture) da su bili udarani još u doba Allahovog

بَابُ بَرَكَةِ صَاعِ النَّبِيِّ ﷺ وَمُدِّهِ

فِيهِ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

٢١٢٩. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لَهَا وَحَرَّمْتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ وَدَعَوْتُ لَهَا فِي مُدَّهَا وَصَاعِهَا مِثْلَ مَا دَعَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِمَكَّةَ .

٢١٣٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَكِّيَّاتِهِمْ وَبَارِكْ لَهُمْ فِي صَاعِهِمْ وَمُدِّهِمْ يَغْنِي أَهْلَ الْمَدِينَةِ .

بَابُ مَا يُذَكَّرُ فِي بَيْعِ الطَّعَامِ وَالْحِكْمَةِ

٢١٣١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ ابْنُ مُسْلِمٍ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ الطَّعَامَ مُجَازَفَةً يُضْرَبُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعُوهُ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رِحَالِهِمْ .

¹ Sā' iznosi 1 kg i 66 dkg, a mudd 41,50 dkg.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je prodaju prije nego je sklone u svoja prebivališta (i preuzmu u vlasništvo).²

2132. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb, prenoseći od Ibnu-Tavusa, on od svoga oca, a ovaj od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio čovjeku (nakupcu) da prodaje hranu (robu) dok je ne preuzme. Ja sam rekao Ibni-Abbasi:

– Kako to?

– Tako što je to prodaja novca za novac – odgovorio je on – a hrana je odgođena za kasnije.³

2133. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be, ovome Abdullah b. Dinar:

– Čuo sam Ibni-Omera, radijallahu anhu, gdje kaže: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Ko kupi hranu (robu), neka je ne prodaje, dok je ne primi (u ruke)!”

2134. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Sufjan, ovome Amr b. Dinar prenoseći od Zuhrija, on od Malika b. Evsa:

– Ko mi ima razmijeniti novac?

– Ja – odgovorio je Talha – samo dok dođe naš blagajnik iz Gabe.

– Ovo smo – rekao je Sufjan – zapamtili od Zuhrije. U njemu nema nikakvog dodavanja. Potom je Sufjan rekao:

– Obavijestio nas je Malik b. Evs b. Hadesan, da je čuo Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi

٢١٣٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى أَنْ يَبِيعَ الرَّجُلُ طَعَامًا حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ كَيْفَ ذَاكَ قَالَ ذَاكَ دَرَاهِمٌ بِدَرَاهِمٍ وَالطَّعَامُ مُرْجَأٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُرْجُونَ مُؤَخَّرُونَ .

٢١٣٣. حَدَّثَنِي أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِيعُهُ حَتَّى يَقْبِضَهُ .

٢١٣٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ كَانَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ يُحَدِّثُهُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّهُ قَالَ مَنْ عِنْدَهُ صَرْفٌ فَقَالَ طَلَحَةُ أَنَا حَتَّى يَجِيءَ خَازِنُنَا مِنَ الْغَابَةِ قَالَ سُفْيَانُ هُوَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ لَيْسَ فِيهِ زِيَادَةٌ فَقَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ ابْنُ أَوْسٍ بِنِ الْحَدَّثَانِ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُخْبِرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ

2 Špekulirati i monopolizirati robom, a naročito hranom, strogo je zabranjeno. Ibnu-Madže u svom *Sunenu* je preko Omera zabilježio hadis: “Ko neće da prodaje hranu muslimanima čekajući njeno poskupljenje, Allah će ga kazniti teškom bolešću (leprom) i propašću stečenog kapitala.” Ovaj hadis je osnova za to da *muhtesib* (čovjek čija funkcija otprilike odgovara funkciji tržišnog inspektora u današnje vrijeme) može udarati prodavce na pijaci ako prekrše šerijatski propis u svom poslovanju i trgovanju.

3 Tavus je upitao Ibn-Abbasa kakav je to vid kupoprodaje, pa je zabranjen? On je odgovorio da je to kupoprodaja gdje se mijenja novac za novac, a hrana će biti preuzeta kasnije. Zato je to zabranjeno.

ve sellem: “Zlato za zlato (mijenjati na priček) je kamata, osim – evo ti, daj mi! Datule za datule (na priček) je kamata, osim – evo ti, daj mi! (Mijenjati) ječam za ječam (na priček) je kamata, osim – evo ti, daj mi!”

**O PREPRODAVANJU HRANE (ROBE)
PRIJE PREUZIMANJA I O PRODAVANJU
ONOGA ŠTO NIJE KOD TEBE**

2135. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, rekavši:

– Ovo smo zapamtili od Amra b. Dinara, koji kaže da je čuo Tavusa, da govori: Čuo sam od Ibni-Abbasa, radijallahu anhumu:

“Što se tiče onoga što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio, to je da se hrana (roba) ne prodaje dok se ne primi (u ruke).”

Ibni-Abbas kaže: – Isti slučaj je, smatram, i sa svim drugim.

2136. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko kupi hranu, neka je ne prodaje, dok je ne primi.”

Isma'il je dodao: “Ko kupi hranu, neka je ne preprodaje, dok je ne preuzme.”

وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ
بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ .

**بَابُ بَيْعِ الطَّعَامِ قَبْلَ
أَنْ يُقْبَضَ وَبَيْعِ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ**

٢١٣٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
قَالَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرٍو بْنِ دِينَارٍ سَمِعَ
طَاوُسًا يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
يَقُولُ أَمَّا الَّذِي نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ فَهُوَ الطَّعَامُ أَنْ
يُبَاعَ حَتَّى يُقْبَضَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَلَا أَحْسِبُ كُلَّ
شَيْءٍ إِلَّا مِثْلَهُ .

٢١٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا
مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبْعُهُ حَتَّى
يَسْتَوْفِيَهُ زَادَ إِسْمَاعِيلُ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبْعُهُ
حَتَّى يَقْبِضَهُ .

O ONOME KO JE SMATRAO, KADA KUPI HRANU ĐUTURE, DA NE PRODAJE PRIJE NEGO JE SMJESTI U SVOJE PREBIVALIŠTE (KUĆU), I O KAZNI AKO TO NE URADI

2137. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ebu-Šihaba, koji je rekao:

– Obavijestio me je Salim b. Abdullah, da je Ibnu-Omer, radijallahu anhum, izjavio:

“Vidio sam u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svijet kako vrši kupoprodaju đuture – misli na hranu – i bili su tučeni ako bi je prodavali na samom mjestu (kupovanja), prije nego je smjeste u svoja prebivališta.”¹

KADA NEKO KUPI ROBU ILI ŽIVOTINJU I OSTAVI JE KOD PRODAVCA ILI KUPAC UMRE PRIJE NEGO KUPOPRODAJNI PREDMET PREUZME

Ibnu-Omer, radijallahu anhum, rekao je: “Sve što u momentu sklapanja ugovora (kleptanja ruku) bude živo i sjedinjeno (nepromijenjenog stanja), kasniji nedostatak je na štetu kupca.”

بَابُ مَنْ رَأَى إِذَا اشْتَرَى طَعَامًا جَزَافًا أَنْ لَا يَبِيعَهُ حَتَّى يُؤْوِيَهُ إِلَى رَحْلِهِ وَالْأَدَبُ فِي ذَلِكَ

٢١٣٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّاسَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَتَتَاعُونَ جَزَافًا يَعْنِي الطَّعَامَ يُضْرَبُونَ أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِمْ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رَحْلِهِمْ .

بَابُ إِذَا اشْتَرَى مَتَاعًا أَوْ دَابَّةً فَوَضَعَهُ عِنْدَ الْبَائِعِ أَوْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يُقْبَضَ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَا أَدْرَكْتُ الصَّفْقَةَ حَيًّا مَجْمُوعًا فَهُوَ مِنَ الْمُبْتَاعِ .

¹ Cijene artikala vremenom se mijenjaju, a i kvalitet stvari i zato razmjenu treba obavljati u času sklopljenog ugovora. Prema drugim hadisima pod strogu zabranu spada još srebro i so. Primopredaja kupoprodajnog predmeta ne spada u bitnosti kupoprodaje, tako da se isti u času kupoprodaje mora obaviti, ali iza sklopljenog ugovora prodavac je dužan dati predmet kupcu. Raznolikosti predmeta kupoprodaje traže raznolik način prodaje. Ako kupac stoji na nekom zemljištu ili to zemljište sa strane motri, tada prodavčevo dopuštenje primitka je i sama predaja tog zemljišta. Kod predaje zemljišta na kome se nalazi još nepožnjeveno žito, prodavac treba zemljište od njega očistiti, bilo da žito stoka popase ili ga on požanje. Kod predaje voćke na kojoj se nalazi plod, prodavac treba sa te voćke obrati plod prije predaje. Ako je prodan plod voćke koja se nalazi na voćki, prodavac treba dopustiti kupcu da taj plod obere. Predaja nekretnine zatvorene ključem obavlja se predajom ključa kupcu. Predaja životinje obavlja se ako se ona uhvati za glavu, za uho ili za povodac. Ako se životinja nalazi na mjestu gdje je kupac može odmah primiti, prodavac pokaže na to mjesto i dozvoli kupcu da životinju uzme. Predaja robe obavlja se tako što je prodavac stavi u ruke kupca, ili je metne pred njega, ili je kupcu pokaže i dopusti mu da je sam uzme. Primopredaja ukupno prodanih stvari koje se nalaze u prostoriji zaključane, kao u hambaru, sanduku i slično, obavi se tako što prodavac da kupcu ključ u ruke i dozvoli mu da uzme prodane stvari. Bez privole prodavca i prije nego kupac plati ugovorenu cijenu, primitak kupoprodajnog predmeta po kupcu ne može biti valjan. Međutim, taj primitak je valjan, ako kod kupca predmet propadne ili bude oštećen.

2138. PRIČAO NAM JE Ferve b. Ebu-Magra', njemu Ali b. Mushir prenio od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, (koja je rekla):

– Malo koji dan da je bio, a da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ušao u kuću Ebu-Bekra (bilo ujutro bilo predvečer). Kada mu je dozvoljen izlazak u Medinu, uplašio nas je što nam je došao u podne. To je saopćeno Ebu-Bekru i on je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u ovo doba samo zbog nečega vrlo važnoga."

Kada je Ebu-Bekr ušao (Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem), on mu je rekao:

– Izvedi te što su kod tebe!

– Allahov Poslaniče – kazao je on – ovo su samo dvije moje kćerke, misljaše on na Aišu i Esmu.

– Znaš li da mi je dozvoljen izlazak? – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– (Mogu li ti praviti društvo?) – upitao je Ebu-Bekr.

– (Možeš mi praviti) društvo – odgovorio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Allahov Poslaniče – rekao je Ebu-Bekr – imam dvije deve koje sam pripremao za seljenje, pa uzmi jednu od njih.

– Uzeh je za novac – rekao je on.¹

٢١٣٨. حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَقَلَّ يَوْمٌ كَانَ يَأْتِي عَلَى النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا يَأْتِي فِيهِ بَيْتَ أَبِي بَكْرٍ أَحَدَ طَرَفِي النَّهَارِ فَلَمَّا أُذِنَ لَهُ فِي الْخُرُوجِ إِلَى الْمَدِينَةِ لَمْ يَرْعُنَا إِلَّا وَقَدْ أَتَانَا ظَهْرًا فَخَبَّرَ بِهِ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ مَا جَاءَنَا النَّبِيُّ ﷺ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِأَمْرٍ حَدَّثَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا هُمَا ابْنَتَايَ يَعْنِي عَائِشَةَ وَأَسْمَاءَ قَالَ أَشَعَرْتَ أَنَّهُ قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ قَالَ الصُّحْبَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الصُّحْبَةُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عِنْدِي نَاقَتَيْنِ أَعَدَدْتُهُمَا لِلْخُرُوجِ فَخُذْ إِحْدَاهُمَا قَالَ قَدْ أَخَذْتُهَا بِالشَّيْءِ.

¹ Kada predmet kupoprodaje propadne kod prodavca prije primitka po kupcu, štetu snosi prodavac, a kada predmet kupoprodaje propadne pošto ga je kupac primio, štetu snosi kupac.

Ako je kupac umro prezadužen, prije nego je preuzeti predmet isplatio prodavcu, prodavac nema pravo tražiti taj predmet natrag, nego on stupa kao vjerovnik ostavitelja za naplatu ugovorene cijene.

Ako kupac umre kao prezadužen prije nego je primio i platio predmet kupoprodaje, prodavac ima pravo zadržati taj predmet dok ne bude primio ugovorenu cijenu iz imetka ostavitelja.

Ako je prodavac primio novac za predmet kupoprodaje i prije predaje istog predmeta umro kao prezaduženik, smatra se da je taj predmet bio u pohrani umrlog prodavca, te ga kupac može za sebe uzeti, a ostali vjerovnici prodavca ne mogu mu to zabraniti.

Kod kupoprodaje sklopljene na probu, tj. kada kupac ugovori cijenu stvari, odnese je s namjerom da je stvarno kupi i ta stvar propadne u rukama kupca, on je obavezan da prodavcu plati njenu vrijednost, ako je ona nezamjenjiva, a ako je zamjenjiva, treba mu nabaviti i predati sličnu stvar. Međutim, ako se cijena nije prethodno ugovorila, smatrat će se da je stvar bila u pohrani kod kupca, pa ako je ona bez krivice kupca propala, on nije za nju odgovoran.

NE NADMEĆE SE NA KUPOPRODAJU
SVOGA BRATA (MUSLIMANA) NITI DAJE
CIJENA NAD CIJENU SVOGA BRATA
(KUPCA) DOK ON TO NE DOZVOLI ILI
OSTAVI (KUPOPRODAJU)

2139. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Neka se niko od vas ne nadmeće na kupoprodavanje svoga brata (muslimana)!”

2140. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Zuhri, prenoseći od Seida b. Musejbe, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:
“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da stanovnik grada preprodaje (što) od stanovnika pustinje; da jedni druge namamljuju da bi podigli cijenu artikla, da se čovjek nameće u trgovanju na kupoprodaju svoga brata, da prosi ženu nad prošnjom svoga brata; da neka žena traži puštanje svoje sestre (druge žene) izvrnuvši tako ono što joj je u posudi (sreću).”²

بَابُ لَا يَبِيعُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَسْوُمُ
عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ حَتَّى يَأْذِنَ لَهُ أَوْ يَتْرَكَ

٢١٣٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ
نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ .

٢١٤٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَبِيعَ الرَّجُلُ
عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبُ عَلَى خُطْبَةِ أَخِيهِ وَلَا
تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَكْفَأَ مَا فِي إِنْثَاهَا .

² Među kupoprodavce ne smije se drugi nametati svojom robom ili cijenom.

Zabranjeno je građaninu da sporazumno s poljoprivrednikom preuzme njegove proizvode donesene na pijacu po dnevnoj cijeni i sačekavši bolju potražnju kasnije ih prodaje po znatno većoj cijeni. To je špekulacija robom i ucjenjivanje potrošača. To je nepoštena zarada i islam je zabranjuje.

Roba se kupcu mora prikazati u njenom pravom stanju. Svoju robu hvaliti, potvrđujući to zakletvom, a tuđu kudititi nije dozvoljeno.

Bacati oko na bračne parove ili tek zaljubljene i remetiti im planiran bračni život želeći nekog od njih pridobiti sebi i brak sklopiti, spada u stroge zabrane.

O PRODAJI LICITACIJOM

Ata je rekao: “Zapamtio sam svijet koji nije smatrao ružnim prodavati ratnu dobit onom koji da više (novaca).”

2141. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, rekavši da ga je obavijestio Abdullah, a njega Husejn Muktib prenoseći od Ataa b. Ebi-Rebaha, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je jedan čovjek uvjetovao oslobađanje svoga roba svojom smrću (rekavši: Slobodan si nakon što umrem!). Kasnije je on osiromašio (i bio mu je potreban novac), pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo tog roba i (licitirajući) rekao: “Ko će ga od mene kupiti?”

Potom ga je kupio Nu'man b. Abdullah za toliko i toliko (800 dirhema) i on mu ga je predao.¹

O NAPUCAVANJU (PRI KUPOPRODAJI)
(I KRIVOM ZAKLINJANJU) I ONOM KOJI
JE REKAO: “TAKVA KUPOPRODAJA NIJE
DOZVOLJENA”

Ibnu-Ebi-Evfa kaže: “Ko svoju robu hvali, a tuđu kudi i na to se zaklinje, on jede kamatu; on je varalica koji bespravno stječe imovinu, a to nije dozvoljeno.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Varalica će u vatru, a onome koji radi jedan posao koji ne spada u našu vjeru (Šerijat), taj posao bit će odbijen.”

بَابُ بَيْعِ الْمَزَادَةِ

وَقَالَ عَطَاءٌ أَدْرَكْتُ النَّاسَ لَا يَرَوْنَ بَأْسًا بِبَيْعِ
الْمَغَانِمِ فِيمَنْ يَزِيدُ .

٢١٤١. حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ الْمُكْتَبِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ
عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا
أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَاحْتَجَّ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ ﷺ
فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَأَشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
بِكَذَا وَكَذَا فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ .

بَابُ النَّجْشِ وَمَنْ قَالَ لَا يَجُوزُ ذَلِكَ الْبَيْعُ

وَقَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى النَّاجِشُ أَكَلُ رَبًّا خَائِنٌ وَهُوَ
خِدَاعٌ بَاطِلٌ لَا يَحِلُّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْخَدِيعَةُ فِي النَّارِ
وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ .

¹ Tj. predao je novac vlasniku roba ili je predao roba kupcu. Dozvoljeno je kupoprodavati putem licitacije. Robovi su svojevremeno imali status trgovačke robe. Radi poboljšanja pravno-ekonomskog položaja robova islam je oslobađanje robova uvrstio u pobožna djela.

U *Telvihi* je navedeno da Ebu-Hanife, Malik i učenjaci Kufe ne dozvoljavaju gospodaru prodati roba kome je on obećao slobodu poslije svoje smrti, dok Šafija, Ahmed, Ishak, Aiša i Tavus imaju suprotno mišljenje.

2142. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je napucavanje (prilikom kupoprodaje) i zaklinjanje na to.”

O TRGOVANJU UZ NEIZVJESNOST I O KUPOPRODAJI MLADUNČETA OD MLADUNČETA KOJE JE JOŠ U UTROBI DEVE

2143. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio kupoprodaju mladunčeta od mladunčeta koje je još u utrobi. Predislamski Arapi bavili su se tom trgovinom: čovjek unaprijed kupovaše za mladunče od mladunčeta što će ga oteliti deva.²

KUPOPRODAJA OPIPOM ROBE

Enes kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je zabranio.”

2144. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Lejs, a ovome Ukajl prenoseći od Ibnu-Šihaba koga je obavijestio Amir b. Sa'd, a njega Ebu-Seid, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio “munabezu”, a to je da čovjek baci svoju haljinu (robu) na ime perfektne kupoprodaje drugom čovjeku prije nego je ovaj prevrne i pogleda; a zabranio je i “mulamesu”, a “mulamesa” je pipanje haljine, a da je kupoprodavac i ne vidi.

٢١٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ النَّجْشِ .

بَابُ بَيْعِ الْغَرَرِ وَحَبْلِ الْحَبْلَةِ

٢١٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبْلِ الْحَبْلَةِ وَكَانَ بَيْعًا يَتْبَاعُهُ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ كَانَ الرَّجُلُ يَتَّاعُ الْجَزُورَ إِلَى أَنْ تُتَجَّجَ النَّاقَةُ ثُمَّ تُتَجَّجَ الَّتِي فِي بَطْنِهَا .

بَابُ بَيْعِ الْمَلَامَسَةِ

وَقَالَ أَنَسٌ نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ .

٢١٤٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْمُنَابَذَةِ وَهِيَ طَرَحُ الرَّجُلِ ثَوْبَهُ بِالْبَيْعِ إِلَى الرَّجُلِ قَبْلَ أَنْ يَقْلِبَهُ أَوْ يَنْظُرَ إِلَيْهِ وَنَهَى عَنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمَلَامَسَةُ لَمْسُ الثَّوْبِ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِ .

² Predmet kupoprodaje ne može biti ono što ne postoji u času sklapanja ugovora, što nema svoje stvarne vrijednosti i čija je primopredaja nesigurna, pa i nemoguća kao, npr.: riba u moru, ptica na slobodi, potpuno izgubljena odlutala životinja, tele od tek začetog telea i tome slično. To je trgovina uz neizvjesnost, jer prvo, tek začeto tele treba životinja oteliti, pa ga treba othraniti, pa da zasteoni i potom oteli svoje mladunče, te da se predmet kupoprodajnog ugovora realizira.

2145. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ejjub, prenoseći od Muhammeda, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije vrste odijevanja: da čovjek čuča u jednoj haljini i da je još podiže na svoja ramena (i omotavanje haljine preko ramena), i dvije vrste trgovanja: samim opipom i bacanjem kupcu predmeta kupoprodaje.”¹

O KUPOPRODAJI BACANJEM ROBE KUPCU

Enes kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je zabranio.”

2146. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Muhammeda b. Jahje b. Habbana i od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je opip i bacanje robe (da bi stranke obavezao na kupoprodaju).”

2147. PRIČAO NAM JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-A‘la, a ovome Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, on od Ataa b. Jezida, ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu:

٢١٤٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى عَنْ لِبْسَتَيْنِ أَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ ثُمَّ يَرْفَعَهُ عَلَى مَنْكِبِهِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ اللَّيْسَ وَالنَّبَازَ.

بَابُ بَيْعِ الْمُنَابَذَةِ

وَقَالَ أَنَسٌ نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ.

٢١٤٦. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانٍ وَعَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

٢١٤٧. حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

¹ Perfektnost kupoprodajnog ugovora opipivanjem predmeta kupoprodaje, sastojala bi se u tome da jedna stranka kaže drugoj: “Kada ja opipam tvoju haljinu, a ti opipaš moju, kupoprodaja je neopoziva.” Ebu-Hanife je dao slijedeću izjavu: “Kupoprodaja opipavanjem, jeste da jedna od kupoprodajnih stranaka kaže: ‘Prodat ću ti ovaj predmet za toliko dinara, i kada te dotaknem, kupoprodaja je obavezna.’”

Nesai u svom *Sunenu* navodi da je Ebu-Hurejra kazao:

– Kupoprodaja opipom je da čovjek čovjeku kaže: “Zamjenjujem svoju haljinu za tvoju”, a nijedan od njih nije vidio haljinu drugog nego ju je samo opipao u mraku ili u omotu.”

Jedan od vidova kupoprodaje opipom, po šafijama, jeste da jedna kupoprodajna stranka drugoj kaže: “Prodajem ti predmet za toliko dinara pod uvjetom da opip predmeta bude umjesto viđenja predmeta, a poslije viđenja nemaš pravo izbora odlučivanja o kupoprodajnom ugovoru.”

Navedeni vidovi kupoprodaje nisu dozvoljeni i takvi su ugovori ništavni.

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije vrste odijevanja i dvije vrste trgovanja: međusobno opipavanje i međusobno bacanje (kupoprodajnog predmeta)...”²

PRODAVAČU (MLIJEKA) JE ZABRANJENO
DA SAKUPLJA MLIJEKO (U VIMENU)
DEVE, KRAVE I (ILI) BRAVČETA
I OSTALE STOKE

Stoka nepomuženog mlijeka je ona u koje se mlijeko zadržalo, nalilo u sise i skupilo, i nije muženo nekoliko dana. Osnov riječi et-tasrijetu je zadržati tekuću vodu. Kaže se: *Sarreftul-mae*, kada čovjek zadrži vodu.

2148. PRIČAONAM JE Ibnu-Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Dža'fera b. Rebija, on od A'redža, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, prenio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne zadržavajte mlijeko u (vimenu) devi i bravčetu (ovci), jer onaj ko je kasnije kupio ima pravo da odabere što mu bude bolje od dvoje: kada je pomuze, ako hoće zadržat će je, a ako hoće, vratit će je (prodavcu) sa sā'om datula.” Prenosi se od Ebu-Saliha, Mudžahida, Velida b. Rebaha, Musaa b. Jesara, koji je prenio od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “... i sa' datula”, a neki od njih prenijeli su od Ibnu-Sirina: “... sā' hrane, i on ima pravo (da

بَابُ النَّهْيِ لِلْبَائِعِ أَنْ لَا يُحْفَلَ الْإِبِلَ
وَالْبَقَرِ وَالْغَنَمِ وَكُلِّ مُحْفَلَةٍ

وَالْمَصْرَاةُ الَّتِي صُرِّي لِبَنِيهَا وَحُقِنَ فِيهِ وَجُمِعَ فَلَمْ
يُحْلَبْ أَيَّامًا .
وَأَصْلُ التَّصْرِیَةِ حَبْسُ الْمَاءِ يُقَالُ مِنْهُ صَرَّيْتُ الْمَاءَ
إِذَا حَبَسْتَهُ .

٢١٤٨ . حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ
ابْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لَا تَصْرُوا الْإِبِلَ وَالْغَنَمَ فَمَنْ
ابْتَاعَهَا بَعْدَ فَإِنَّهُ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْتَلِبَهَا
إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ وَإِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَصَاعَ تَمْرٍ وَيَذْكُرُ
عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَجَاهِدٍ وَالْوَلِيدِ بْنِ رَبَاحٍ وَمُوسَى
ابْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ صَاعَ تَمْرٍ
وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ
وَهُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثًا وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ
صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَلَمْ يَذْكُرْ ثَلَاثًا وَالتَّمْرُ أَكْثَرُ .

2 Bacanje i izlaganje robe je da svaka od kupoprodajnih stranaka iznese pred drugu svoju haljinu, a nijedna od njih nije prethodno pregledala ponudenu haljinu druge stranke. Događa se da kupoprodajne stranke jedna drugoj kažu:

“Prodat ću ti traženi predmet, ali kad ti ga iznesem i stavim pred tebe, nemaš pravo odustati od kupovine.”

Prodavac je uvjetovao neopozivost kupovine robe samim njenim iznošenjem pred kupca.

Neki kažu da se gornjim hadisom namjerava i gađanje izložene robe s određene udaljenosti kamenčićima, odnosno nabacivanje halke na izložene predmete kupoprodaje, u kom slučaju kupcu pripada samo ono što je slučajno pogodio i na što je halku nabacio. Ovaj slučaj je bio poznat kod predislamskih Arapa.

Slično ovome je da prodavac zemljišta kaže kupcu: “Prodajem ti za toliko dinara površinu zemlje koju možeš prebaciti kamenom.”

Predmet kupoprodaje mora biti poznat i među kupoprodajnim strankama potpuno utvrđen, u protivnom trgovanje prelazi u hazard – kimar, što islam strogo zabranjuje.

je zadrži ili vrati) u vremenu od tri dana”; a neki od njih prenijeli su opet od Ibnu-Sirina: “... sa’ datula”, a da nije spomenuo “tri dana”.

A više je, kaže Buhari, predaja koje spominju datule (od hrane).

2149. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Mu’temir, koji je čuo svoga oca da mu je kazao Ebu-Osman, prenoseći od Abdullaha b. Mes’uda, radijallahu anhu:

“Ko kupi ovcu zadržanog mlijeka (u vimenu), pa je vrati (prodavcu), neka sa njom povрати sā’ (hrane)”, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je presretati trgovce (izvan grada i tržnice).

2150. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, ovaj od A’redža, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaista je rekao:

“Nemojte presretati karavane; neka se niko od vas ne nadmeće (ponudom) na kupoprodaju drugome; ne napucavajte cijenu (samo da bi namamili druge); nek građanin ne preprodaje (lihvarno deponovan kod sebe) seljakov proizvod; ne zadržavajte mlijeko u ovci, jer onaj ko je kupi ima pravo, nakon što je pomuze, izabрати ono što mu je bolje od ovo dvoje: ako je s njom zadovoljan, da je zadrži, a ako mu se ne svidi, da je vrati (prodavcu) i jedan sā’ datula.”¹

٢١٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَنْ اشْتَرَى شَاةَ مُحَفَّلَةٍ فَرَدَّهَا فَلْيَرُدَّ مَعَهَا صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُلْقَى الْبُيُوعُ .

٢١٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَلْقُوا الرُّكْبَانَ وَلَا يَبِيعَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تَتَجَشَّسُوا وَلَا يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تُصَرُّوا الْغَنَمَ وَمَنْ ابْتَاعَهَا فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْتَلِبَهَا إِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا رَدَّهَا وَصَاعًا مِنْ تَمْرٍ .

1 Ovim hadisom grupa učenjaka i to Ibn-Ebu-Lejla, Malik, Lejs, Šafija, Ahmed, Ishak, Ebu-Sevr, Ebu-Ubejd, Ebu-Sulejman, Zufer i Ebu-Jusuf, argumentiraju stav da onaj ko kupi životinju koja nije mužena jedan period, pa je pomuze, ali ne bude s njome zadovoljan, ima pravo da je vrati, ako hoće, s tim da s njom dadne i jedan sa’ datula zbog pomuženog mlijeka. Malik samo dodaje da će kupac dati jedan sa’ najdominantnijeg prehranbenog artikla u dotičnom mjestu. Po mišljenju Ibnu-Ebi-Lejlai kupac će dati nešto što ima protuvrijednost jednog sa’a datula.

Imam Zufer kaže: “Kao naknada daje se sa’ datula ili ječma, a može pola sa’a pšenice.” Međutim, ako kupac naknadno uoči kod kupljene stoke neku drugu (staru) mahanu, on je vraća prodavcu bez naknade za pomuženo mlijeko.

Kada postoji kakva zapreka povratku predmeta kupoprodaje, prodavac ga ne može uzeti natrag, nego mora pristati na smanjenje cijene. Kupac u ovom slučaju, kada otkrije mahanu, može od prodavca tražiti smanjenje cijene. Naprimjer, ako kupac od kupljenog platna sašije košulju i ustanovi da je to platno truhlo, prodavac ne može to platno uzeti natrag, nego mora pristati na smanjenje cijene platna. Ako se samo kod

AKO (KUPAC) HOĆE VRATITI
STOKU S NEPOMUŽENIM MLIJEKOM,
ZA NJENO POMUŽENO MLIJEKO (DAJE)
SĀ‘ DATULA (KAO NAKNADU)

بَابُ إِنْ شَاءَ رَدُّ الْمَصْرَاةِ
وَفِي حَلْبَتِهَا صَاعٌ مِنْ تَمْرٍ

2151. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr, njemu Mekki, koga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a njega Zijad, da mu je Sabit, oslobođeni rob Abdur-Rahmana b. Zijada, prenio kako je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, da kaže:
– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko kupi stoku s nepomuženim mlijekom i pomuže je, ako je zadovoljan, zadržat će je, a ako nije zadovoljan, za njeno pomuženo mlijeko dat će sâ‘ datula.”²

٢١٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّ ثَابِتًا مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ اشْتَرَى غَنَمًا مَصْرَاةً فَاحْتَلَبَهَا فَإِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا فَفِي حَلْبَتِهَا صَاعٌ مِنْ تَمْرٍ.

nekih od više ukupno kupljenih stvari opaze mahane prije primitka, kupac može ili sve te stvari vratiti ili ih sve prihvatiti za ugovorenu cijenu, a nema pravo vratiti samo stvari sa mahanom, a ostale zadržati. Ako su mahane primijećene prije primopredaje, i ako nema štete da se stvari međusobno razvrstaju – rastave, tada kupac može vratiti stvari koje imaju mahanu, a njemu se ima vratiti cijena koja otpada na njih. Međutim, kupac ne može bez privole prodavca vratiti i stvari bez mahane i one s mahanom podjednako. Ako bi ovakve stvari bilo škodljivo rastaviti, tada će ih kupac ili sve vratiti ili sve zadržati, plativši prodavcu ugovorenu cijenu.

Naprimjer, ako kupac od dvije kupljene mahrame za ukupno 100 dinara, opazi prije primopredaje da jedna od njih ima mahanu, može vratiti obje. Međutim, ako kupac zapazi mahanu poslije primitka, on može vratiti samo onu s mahanom, odbivši od 100 dinara vrijednost koju bi ta mahrama imala bez mahane. Ali, ako se kupi par cipela pa na jednoj otkrije mahanu poslije primopredaje, kupac ima pravo vratiti obje cipele uz vraćanje cijele cijene.

Kupoprodaja određene količine stvari koje se mjere šupljom mjerom ili vagaju; ako je kupac poslije primitka opazio da je jedan dio od tih stvari pokvaren (npr. jabuke), ima pravo izbora ili da zadrži sve kupljene stvari, ili da sve vrati.

Kupoprodaja je valjana i neopoziva kada se u žitu nađe zemlje toliko koliko običaj drži za malu stvar, ali ako zemlje ima pomiješano toliko da se u narodu smatra mahanom, tada kupac ima pravo biranja: da održi ugovor, ili da ga raskine.

Ako se neki dio jaja, oraha i njima slične stvari pronađu pokvarenim toliko da se po običaju to ne smatra mnogo, kao 2-3%, kupoprodaja je punovažna, ali ako se to po običaju smatra mnogo, kupac može prodavcu vratiti cijeli predmet kupoprodaje i tražiti da mu se vrati cijeli isplaćeni novac.

- 2 Najveći broj učenjaka smatra, da se kao naknada za pomuženo mlijeko, bez obzira koliko ga je bilo, daje sâ‘ datula.

Kada prodavalac očituje da kupoprodajni predmet ima neko dobro svojstvo, pa se pokaže da ga nema, kupac ima pravo izbora.

Naprimjer, ako prodajom krava muzara kod kupca presuši, kupac ima pravo izbora: da je zadrži ili vrati prodavaocu uz vraćanje isplaćenog novca. Isti je postupak s kupljenim draguljem u noći za koga trgovac kaže da je crven, a danju se pokaže da je žut. Pravo izbora u ovom slučaju prelazi i na nasljednike kupca.

Robu, stoku i poljoprivredne proizvode treba kupovati na određenom javnom mjestu, a ne izlaziti van naselja pred proizvođače. Presretati proizvođače van trga, Lejs smatraše mekruhom, a Malik ga dozvoljava samo ako se izade 6 i po milja daleko od grada.

O TRGOVANJU ROBOM – BLUDNIKOM

Šurejh kaže: “Ako (kupac) hoće, vratit će ga (prodavaocu) zbog bluda.”

2152. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Seid Makburi prenoseći od svoga oca, koji kaže da je čuo Ebu-Hurejru, kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada robinja počini blud i to bude jasno dokazano, neka se išiba, a ne ukorava. Ako opet počini blud, neka se išiba, a ne ukorava, pa ako učini blud i treći put, neka se proda, pa makar za uže od kakve dlake.”

2153, 2154. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, ovaj od Ebu-Hurejre i Zejda b. Halida, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan za robinju koja počini blud a nije u braku, odgovorio:

“Ako učini blud, išibajte je. Ako opet učini blud, opet je išibajte, pa ako opet učini blud, prodajte je, pa makar za pleteno uže!”

– Ne znam – kaže Ibnu-Šihab – je li (rekao da se ovako postupi poslije njene treće ili četvrte preljube).¹

بَابُ بَيْعِ الْعَبْدِ الزَّانِي

وَقَالَ شُرَيْحٌ إِنْ شَاءَ رَدَّ مِنَ الزَّانَا.

٢١٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا زَنَتِ الْأَمَةُ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُتْرَبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتِ فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُتْرَبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتِ الثَّلَاثَةَ فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعْرِ .

٢١٥٣-٢١٥٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنِ الْأَمَةِ إِذَا زَنَتِ وَلَمْ تُحْصِنْ قَالَ إِنْ زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتِ فَبَيْعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ لَا أَدْرِي بَعْدَ الثَّلَاثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ .

Ebu-Hanife smatra da je to zabranjeno samo ako to šteti normalnoj ponudi i potražnji robe.

¹ Iz navedenih hadisa može se zaključiti:

– dozvoljeno je pa i dužnost prodati roba naklonjenog bludu. Blud treba da je dokazan svjedocima, bremenitošću bludnice ili samopriznanjem bludnika.

Nesai u svom *Sinenu* iznosi ovaj slučaj:

– Jedan je čovjek došao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Moja robinja je učinila blud i to je dokazano.”

– Udari joj pedeset štapova! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Kasnije mu je došao i rekao: “Ponovno je učinila blud i taj je blud dokazan.”

– Udari joj opet pedeset štapova! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Potom je isti čovjek opet došao i kazao: “Opet je učinila blud.”

– Prodaj je, pa makar za uže od kakve bilo dlake! – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Robinja se za učinjeni blud ne kamenuje, bila ona udata ili ne. Za kamenovanje bludnika ili bludnice trebaju sljedeći uvjeti: da je osoba slobodna, islamske vjeroispovijesti, pametna, punodobna, sklopljenog braka, da je

O OTKUPLJIVANJU I PRODAJI ŽENA (ROBINJA)

2155. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, koga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, da je Urve b. Zubejr kazao:

– Aiša, radijallahu anha, rekla je: “Ušao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja sam mu spomenula (otkup Berire).

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je rekao: “Kupi je i oslobodi, a patronat pripada onom ko je roba oslobodio!”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je ostao do navečer, klanjao i zahvalio Allahu onako kako mu dolikuje i rekao: “Šta je svijetu!? Postavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Ko postavi ma kakav uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, on je nevažeci, pa makar ga uvjetovao stotinu puta. Allahov uvjet je preči i jači.”

2156. PRIČAO NAM JE Hassan b. Ebul-Abbad, a njemu Hemmam:

– Čuo sam Nafija kako prenosi od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Aiša, radijallahu anha, kupovala Beriru. Utom je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) izašao da klanja, pa kada se vratio, ona je rekla: “Neće da je prodaju, osim da uvjetuju (svoj) patronat.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Patronat pripada samo onom ko roba oslobodi.”

– Upitao sam (rekao je Hemmam) Nafija: “Je li njen muž bio slobodan ili rob?”

– Otkuda ja znam – odgovorio je on.

بَابُ الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ مَعَ النِّسَاءِ

٢١٥٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَرِي وَأَعْتِقِي فَإِنَّا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْعِشِيِّ فَأَتَانِي عَلَى اللَّهِ بِهَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ أَنْاسٍ يَشْتَرُطُونَ شُرُوطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ شَرْطُ اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ .

٢١٥٦. حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَوَتْ بَرِيرَةَ فَخَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَلَمَّا جَاءَ قَالَتْ إِنَّهُمْ أَبَوْا أَنْ يَبِيعُوهَا إِلَّا أَنْ يَشْتَرُطُوا الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قُلْتُ لِنَافِعٍ حُرًّا كَانَ زَوْجُهَا أَوْ عَبْدًا فَقَالَ مَا يُدْرِينِي .

DA LI GRAĐANIN MOŽE PRODATI BILO
ŠTA BEDUINOVO BEZ NAKNADE, I DA LI
MU U TOME MOŽE SAMO POMOĆI ILI GA
NASAVJETOVATI?

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada neko od vas zatraži iskreni savjet od svoga brata, neka ga nasavjetuje!”

Ata je ovakvu prodaju odobrio.

2157. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan prenoseći od Isma‘ila, on od Kajsa koji je čuo Džerira, radijallahu anhu, gdje kaže: “Prisegao sam se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na svjedočenje da nema Boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, na obavljanje namaza, davanje zekata, na poslušnost i pokornost i iskren odnos (i savjet) prema svakom muslimanu.”

2158. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, Abdul-Vahid, a njemu Ma‘mera, prenoseći od Abdullaha b. Tavusa, a ovaj od svoga oca, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhuma, rekao:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Karavandžije ne presrećite a građanin nek ne prodaje beduinov proizvod (poput mešetara).”

– Rekao sam – kaže Tavus – Ibu-Abbasu: “Šta znače (Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem) riječi: ‘Građanin nek ne prodaje beduinov proizvod ...?’”

– Neka ne bude njegov posrednik (mešetar) – odgovorio je Ibnu-Abbas.

بَابُ هَلْ يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ
بِغَيْرِ أَجْرٍ وَهَلْ يُعِينُهُ أَوْ يَنْصَحُهُ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا اسْتَنْصَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَنْصَحْ لَهُ وَرَخَّصَ فِيهِ عَطَاءٌ .

٢١٥٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ سَمِعْتُ جَرِيرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

٢١٥٨. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَلْقُوا الرُّكْبَانَ وَلَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَوْلُهُ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ لَا يَكُونُ لَهُ سِمْسَارًا .

O ONOM KOJI JE OSUĐIVAO DA GRAĐANIN PRODAJE BEDUINOV PROIZVOD ZA PLAĆU

2159. PRIČAO MI JE Abdullah b. Sabbah, njemu Ebu-Ali Hanefi prenoseći od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Dinara, kojem je saopćio njegov otac i prenio od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da građanin prodaje proizvode beduina.”

Tako je smatrao i Ibnu-Abbas.

GRAĐANIN NE TREBA POSREDNO U IME BEDUINA VRŠITI KUPOPRODAJU

Ibnu-Sirin i Ibrahim smatrali su to posredovanje mekruhom i za kupca i za prodavaoca.

Ibrahim je izjavio:

– Arapi kažu: “Bi‘ li sevben (doslovno: Prodaj mi haljinu!)”, a time misle na kupovanje.

2160. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, a njega obavijestio Ibnu-Džurejdž, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Seida b. Musejjeba da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Čovjek se pri kupovanju neće nametati kad kupuje njegov brat, neće se međusobno nametati cijenom i neće građanin činiti posredničku prodaju seljaku.”

2161. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Mu‘az, a ovome Ibn-Avn, prenoseći od Muhammeda, kako je Enes b. Malik izjavio:

“Zabranjeno nam je da građanin prodaje što u ime beduina.”

بَابُ مَنْ كَرِهَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ بِأَجْرٍ

٢١٥٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنْفِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ دِينَارٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَبِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ .

بَابُ لَا يَشْتَرِي حَاضِرٌ لِبَادٍ بِالسَّمْسَرَةِ

وَكَرِهَهُ ابْنُ سِيرِينَ وَإِبْرَاهِيمُ لِلْبَائِعِ وَالْمُشْتَرِي وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِنَّ الْعَرَبَ تَقُولُ بَيْعٌ لِي ثَوْبًا وَهِيَ تَعْنِي الشَّرَاءَ .

٢١٦٠. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَتَتَاْعُ الْمَرْءُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا تَتَاجَسُوا وَلَا يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ .

٢١٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَيْنَا أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ .

O ZABRANI PRESRETANJA KARAVANDŽIJA I O TOME DA JE KUPOPRODAJA TAKVOG ODBIJENA (NIŠTETNA)

Njen kupac je neposlušnik i grješnik, ako to bude radio znajući (da je zabranjeno), on je varalica u trgovini, a varanje nije dozvoljeno.

2162. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ubejdullah Umeri, prenoseći od Seida b. Ebu-Seida, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je kazao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je presretanje karavandžija i da građanin u ime beduina što prodaje.”

2163. PRIČAO MI JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-Ata, a ovome Ma'mer prenoseći od Ibnu-Tavusa, a on od svoga oca koji je rekao: Pitao sam Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, šta znači (Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem) izjava: “Građanin ne treba prodavati u ime beduina?”

– Da neće biti – odgovorio je – njegov posrednik (mešetar).

2164. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej', a ovome Tejmi prenoseći od Ebu-Usmana, on od Abdullaha, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Ko kupi stoku s nepomuženim mlijekom, neka s njom vrati (prodavaocu) sā' (hrane).”

I još je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je presretanje u trgovanjima.”

بَابُ النَّهْيِ عَنْ تَلْقَى الرُّكْبَانِ

وَأَنْ يَبْعَهُ مَرْدُودٌ لِأَنَّ صَاحِبَهُ عَاصٍ أَثِمٌ إِذَا كَانَ بِهِ عَالِمًا وَهُوَ خِدَاعٌ فِي الْبَيْعِ وَالْخِدَاعُ لَا يَجُوزُ

٢١٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ الْعُمَرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ التَّلْقَى وَأَنْ يَبْعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ.

٢١٦٣. حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَا مَعْنَى قَوْلِهِ لَا يَبْعَنَّ حَاضِرٌ لِبَادٍ فَقَالَ لَا يَكُنْ لَهُ سِمْسَارًا.

٢١٦٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنِي التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَنْ اشْتَرَى مُحْفَلَةً فَلْيُرِدْ مَعَهَا صَاعًا قَالَ وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ تَلْقَى الْبُيُوعِ.

2165. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće se (neka se) pri kupoprodaji niko od vas nadmetati u trgovanju drugog i nemojte presretati robu dok se ona ne ‘spusti’ na tržnicu.”¹

٢١٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تَلْقُوا السَّلَعَ حَتَّى يُهْبَطَ بِهَا إِلَى السُّوقِ .

O KRAJNJOJ GRANICI PRESRETANJA

بَابُ مُنْتَهَى التَّلَقِّي

2166. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Presretali smo karavandžije i od njih kupovali hranu, pa nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da je preprodajemo dok se ne donese na prehrambenu pijacu.”

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: “To je u vrhu (na ulazu) pijace što objašnjava i hadis Ubejdullaha.”

٢١٦٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَتَلَقَّى الرُّكْبَانَ فَنَشْتَرِي مِنْهُمْ الطَّعَامَ فَهَنَانَا النَّبِيُّ ﷺ أَنْ نَبِيعَهُ حَتَّى يَبْلُغَ بِهِ سُوقُ الطَّعَامِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هَذَا فِي أَعْلَى السُّوقِ يُبَيِّنُهُ حَدِيثُ عُبَيْدِ اللَّهِ .

¹ Izlaziti pred dobavljače robe van grada, radi kupovanja njihovih proizvoda, Ibní-Hazm uvrštava u haram i dobavljač po dolasku na tržnicu ima pravo izbora, da prihvati ili da odbije kupoprodajni ugovor.

Lejs i Evza'i to smatraju mekruhom.

Malik ovaj način kupovanja ne dozvoljava sve dok roba ne stigne na pijacu, a ako neko od prodavalaca s pijace nešto kupi, svi prodavaoci imaju pravo na to.

Ibni-Kasim je dodao: “Ako za dotičnu robu nema tržnice (pijace), ona će se izložiti svijetu u podesnom kraju grada da je građani zajednički kupe, a ako to neće, vratit će je prekupeu, ali ne i njenom prvobitnom prodavaocu.”

Malik smatra da se ovim hadisima žele zaštititi ekonomski interesi prodavača na pijaci više nego interesi proizvođača.

Šafija je izjavio: “Griješi ko presreće trgovca van grada. Takav prodavalac ima pravo izbora kada stigne na tržnicu i vidi stvarnu cijenu svoga u putu prodanog artikla.”

Proizvođače presreću obično špekulanti i daju im krive informacije o cijeni i potražnji njihove robe u gradu, što spada u nepošteno trgovanje. Ovi se učenjaci dosljedno drže hadisa koji Ebu-Hurejra prenosi u ovoj verziji: “Kada vlasnik robe dođe na tržnicu, on ima pravo izbora, da prihvati kupoprodaju ili da je odbije.”

Imajući u vidu hadise koji ovaj postupak zabranjuju i druge koji ga dozvoljavaju, uz pravo izbora kupoprodajnih stranaka, Ebu-Hanife smatra da je presretanje karavana, odnosno proizvođača van grada dozvoljeno, ako to ne šteti ekonomskim interesima ostalih građana i ne remeti stabilnost cijena, a u protivnom, to je mekruh činiti.

2167. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je kazao:

“Kupovali su (ljudi) hranu u vrhu (na ulazu) pijace i prodavali je u mjestu njihovog (kupovanja), pa im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da je prodaju u njenom mjestu dok je ne prenesu (sebi).”¹

POSTAVLJANJE NEDOZVOLJENIH UVJETA PRILIKOM KUPOPRODAJE

2168. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Došla mi je Berira i rekla: “Ugovorila sam sa svojim gospodarima otkup za devet oka, u svakoj godini po jednu oku, pa pomози me!”

– Ako hoće tvoji gospodari – rekla sam – da ih za njih pripremim, a patronat nad tobom da bude moj, učinit ću.

Berira je, potom, otišla svojim gospodarima, rekla im to i oni nisu htjeli. Zatim se ona vratila od njih, a Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

٢١٦٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَتَتَاعُونَ الطَّعَامَ فِي أَعْلَى السُّوقِ فَيَبِيعُونَهُ فِي مَكَانِهِ فَنَهَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِ حَتَّى يَنْقُلُوهُ.

بَابُ إِذَا اشْتَرَطَ شُرُوطًا فِي الْبَيْعِ لَا تَحِلُّ

٢١٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَنِي بَرِيرَةُ فَقَالَتْ كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ وَقِيَّةٌ فَأَعِينَنِي فَقُلْتُ إِنَّ أَحَبَّ أَهْلِكَ أَنْ أَعِدَّهَا لَهُمْ وَيَكُونُوا وَلَاؤُكَ لِي فَعَلْتُ فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَقَالَتْ لَهُمْ فَأَبَوْا ذَلِكَ عَلَيْهَا فَجَاءَتْ مِنْ عِنْدِهِمْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ

¹ Izlazak iz grada pred prodavače radi kupovanja njihove robe može biti i strogo zabranjen (haram). Izlazak i presretanje izvan grada ima svoju početnu i završnu fazu. Početna faza je od kuće kupca pa do pijace, a završna faza počinje od grada pa do neograničene tačke udaljenosti od njega.

Presretanje je mekruh, ako je kupoprodaja bila u samom gradu, ali izvan pijace ili blizu nje, tako da se prodavalac mogao informirati o dnevnoj cijeni svoga artikla. Kupcu je, po mišljenju šafija, dozvoljeno izaći van trga u grad i sačekati prodavaoca, pa makar otišao i podalje od tržnice.

Malik je rekao: “Smatram pokuđenim (mekruh) da građani kupuju robu po predgrađima, sve dok se ona ne smjesti na pijacu.” Ibnu-Munzir tvrdi da su ovo mišljenje zastupali još Ahmed i Ishak, ali su dozvoljavali kupcu izlaženje do vrha pijace.

Jahja b. Seid kazao je: “Zabranjeno je izlaziti pred prodavaoce izvan grada više od milje, odnosno od posljednje kuće predgrada.” Ibnu-Kasim je prenio od Malika: “Milja od grada ne spada u okvir zabranjenog presretanja trgovca.” Potom mu je primijećeno: “A šest milja?”

– Nije to presretanje i nema štete kupiti robu – odgovorio je on.

Prema ovoj Malikovoj izjavi zabranjeno je prodavače presretati van grada na razdaljini manjoj od šest milja. A Ešheb prenosi da je Malik rekao kako nema smetnje izaći izvan grada i kupiti voće i povrće u mjestu njihove proizvodnje, jer se to ne smatra presretanjem prodavaoca na putu za pijacu.

Ibnu-Habib je izjavio: Ako u gradu ima pijaca, građaninu nije dozvoljeno kupiti robu od trgovca koji je nosi na pijacu, pa makar je pronosio ispred njegovih vrata.”

Ko stanuje izvan grada (naselja), dozvoljeno mu je za potrebe prehrane svojih ukućana kupiti hranu koja se nosi na pijacu u grad pokraj njegove kuće, a za preprodaju, po mišljenju Malika, nije mu dozvoljeno.

sjedio, i rekla je: “Ono sam im izložila, ali oni neće da prihvate osim pod uvjetom da patronat bude njihov.”

To je čuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je Aiša, radijallahu anha, o tom (opširnije) obavijestila, a on je rekao: “Uzmi je i uvjetuj im patronat, jer patronat pripada samo onome ko roba oslobodi.”

Aiša je to uradila, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije je stao među svijet (u džamiji), Uzvišenom Allahu zahvalio i pohvalio Ga i potom rekao: “A, šta je ljudima da postavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi je beskoristan (bespravan), pa makar se uvjetovao stotinu puta. Allahova je odluka preča, a Allahov uvjet je jači. Patronat pripada samo onome ko je roba oslobodio.”

2169. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Aiša, majka pravovjernih, htjela kupiti robinju i osloboditi je, pa su njeni gospodari rekli: “Prodat ćemo ti je samo da starateljstvo nad njom bude naše.”

Ona je to spomenula Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je rekao: “Neka te to ne ometa! Skrbništvo pripada samo onome ko je roba oslobodio.”

O ZAMJENJIVANJU DATULA ZA DATULE

2170. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Malika b. Enesa, da je čuo Ibni-Omera, radijallahu anhuma, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Pšenica za pšenicu je kamata, osim “evo ti, daj mi” (zamjena iz ruke u ruku). Ječam za ječam je kamata, osim “evo ti, daj mi”, i datule za datule bit će kamata, osim “evo ti i daj mi!”

الْوَلَاءُ لَهُمْ فَسَمِعَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ خُذِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمُ الْوَلَاءَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ فَقَعَلَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ مَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ قَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ وَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

٢١٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَائِشَةَ أُمَ الْمُؤْمِنِينَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً فَتَعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا نَبِيعُكَهَا عَلَى أَنْ وَلَاءَهَا لَنَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَا يَمْنَعُكَ ذَلِكَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

بَابُ بَيْعِ التَّمْرِ بِالتَّمْرِ

٢١٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ .

O ZAMJENJIVANJU SUHOG GROŽĐA ZA SUHO GROŽĐE I HRANE ZA HRANU

2171. PRIČAO NAM JE Isma'il, a njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu je zabranio *muzabenu*, a *muzabena* je mijenjanje sirovih datula za suhe, mjereći šupljom posudom i mijenjanje suhog grožđa za sirovo u grozdu, mjereći šupljom mjerom."

2172. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu zabranio *muzabenu*. – A *muzabena* je – rekao je Ibni-Omer – mijenjati sirov plod (za suhi), mjereći šupljom mjerom, i dodao je: "Ako bude više (od mjere), moje je, a ako bude manje, na moju je štetu."

2173. On je još kazao:

– Pričao mi je Zejd b. Sabit da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to dozvolio u slučaju palmi čiji se sirovi plodovi darivaju nekome uz procjenu količine (pretpostavkom, odoka).¹

بَابُ بَيْعِ الزَّبِيبِ بِالزَّبِيبِ وَالطَّعَامِ بِالطَّعَامِ

٢١٧١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابِنَةِ وَالْمَزَابِنَةُ بَيْعُ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ كَيْلًا وَبَيْعُ الزَّبِيبِ بِالكَرْمِ كَيْلًا .

٢١٧٢. حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابِنَةِ قَالَ وَالْمَزَابِنَةُ أَنْ يَبِيعَ الثَّمَرُ بِكَيْلٍ إِنْ زَادَ فَلِي وَإِنْ نَقَصَ فَعَلَيَّ .

٢١٧٣. قَالَ وَحَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا .

¹ Lingvisti različito tumače pojam "arijje", a Ajni ovu riječ tumači ovako: "To je naziv za palmu čiji se plodovi dadnu nekome, pa je to, prema tome, poseban dar..." (v.: Umda, 9/387) On dalje kaže kako su se učenjaci razišli o tumačenju ovog pojma sa stanovišta Šerijata. Tako Malik, Evza'i, Ahmed i Ishak kažu da je to palma ili dvije palme koje čovjek iz svoga palmovika dadne nekom drugom u trajanju od jedne godine. Ebu-Hanife, međutim, smatra da ovo znači da čovjek dadne nekome palmu, pa se predomisli prije nego mu preda njene sirove plodove, te umjesto sirovih hurmi tom čovjeku dadne suhe datule, procjenjujući količinu hurmi na grani đuture; odoka. (prim. rec.)

O ZAMJENJIVANJU JEČMA ZA JEČAM

2174. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Malika b. Evsa, koji je rekao da je on tražio mijenjanje (srebrenjaka) za stotinu dinara (zlatnika).

Potom me je pozvao Talha b. Ubejdullah pa smo razgovarali i on je pristao da mi razmijeni. Zatim je uzeo zlato (zlatnike) i prevrtao ga u svojoj ruci, a onda rekao: "Samo dok dođe moj blagajnik iz Gabe."

To je čuo Omer i kazao:

– Allaha mi, nećeš se od njega odvojiti dok to od njega i ne uzmeš. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

"Zlato za zlato (mijenjati) je kamata, osim 'evo ti, daj mi'; pšenica za pšenicu je kamata, osim, 'evo ti, daj mi'; ječam za ječam je kamata osim 'evo ti, daj mi' i datule za datule je kamata, osim 'evo ti, daj mi'!"²

O ZAMJENJIVANJU ZLATA ZA ZLATO

2175. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, a njega obavijestio Isma'il b. Ulejje, njemu saopćio Jahja b. Ebu-Ishak, a ovome Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr i kazao da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, izjavio:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: Ne zamjenjujte (istokaratno) zlato za zlato, nego samo jednako za jednako, a ni srebro (istovrsno) nego samo jednako za jednako, a zlato za srebro i srebro za zlato zamjenjujte kako hoćete!"

بَابُ بَيْعِ الشَّعِيرِ بِالشَّعِيرِ

٢١٧٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ التَّمَسَّ صَرَفًا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَدَعَانِي طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ فَمَرَّ أَوْضًا حَتَّى اضْطَرَفَ مِنِّي فَأَخَذَ الذَّهَبَ يُقْلِبُهَا فِي يَدِهِ ثُمَّ قَالَ حَتَّى يَأْتِيَ خَازِنِي مِنَ الْغَابَةِ وَعُمَرُ يَسْمَعُ ذَلِكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا تُفَارِقُهُ حَتَّى تَأْخُذَ مِنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمَرُ بِالتَّمَرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ .

بَابُ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالذَّهَبِ

٢١٧٥. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَالْفِضَّةَ بِالْفِضَّةِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ وَالْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شِئْتُمْ .

² Ovaj hadis potrebno je dodatno pojasniti jer se spominje zamjena zlata za srebro koju u ovom slučaju Omer nije dozvolio. Međutim, u sljedećem hadisu se kaže da se zlato za srebro i obrnuto, može mijenjati kako se hoće, tj. da budu jednake ili različite količine. No, ono što mora biti ispoštovano u slučaju ovakve kupoprodaje jeste da primopredaja mora biti izvršena na licu mjesta. Ako to ne bude tako, onda takva zamjena nije dozvoljena. (prim. rec.)

O ZAMJENI SREBRA ZA SREBRO

2176. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Sa'd, rekavši da mu je pričao njegov amidža, a njemu njegov bratić Zuhri prenoseći od svoga amidže:

– Prenio mi je Salim b. Abddullah od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, kako mu je on isti hadis prenio od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je susreo Abdullah b. Omer i pitao:

“Ebu-Seide, šta si ti to pričao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”

– O mijenjanju novca – odgovorio je Ebu-Seid. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori:

“Zlato za zlato, samo isto za isto, a srebro za srebro, samo isto za isto.”

2177. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaista je rekao:

“Ne zamjenjujte zlato za zlato nego samo isto za isto i ne dajte više jedno za drugo, i ne zamjenjujte od njega što je odsutno za ono što je prisutno (gotovina)!”

O ZAMJENI DINARA (ZLATNIKA)
ZA DINAR (ZLATNIK) UZ PRIČEK
JEDNE STRANKE

2178, 2179. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Dahhak b. Mahled, a ovome Ibnu- Džurejdž, kojeg je obavijestio Amr b. Dinar, a njega Ebu-Salih Zejjat, kako je on čuo Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, kako govori:

“Zlatnik za zlatnik, dirhem za dirhem”, pa sam mu rekao: “Ibnu-Abbas to ne kaže?”

بَابُ بَيْعِ الْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ

٢١٧٦. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا عَمِّي حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عَمِّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَلَمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ حَدَّثَهُ مِثْلَ ذَلِكَ حَدِيثًا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَقِيَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ فَقَالَ يَا أَبَا سَعِيدٍ مَا هَذَا الَّذِي تَحَدَّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ فِي الصَّرْفِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ مِثْلًا بِمِثْلِ وَالْوَرِقُ بِالْوَرِقِ مِثْلًا بِمِثْلِ .

٢١٧٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلِ وَلَا تُشِفُوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ وَلَا تَبِيعُوا الْوَرِقَ بِالْوَرِقِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلِ وَلَا تُشِفُوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ وَلَا تَبِيعُوا مِنْهَا غَائِبًا بِنَاجِزٍ .

بَابُ بَيْعِ الدِّينَارِ بِالدِّينَارِ نَسَاءً

٢١٧٨ - ٢١٧٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّ أَبَا صَالِحٍ الزِّيَّاتِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ الدِّينَارُ بِالدِّينَارِ وَالْدِّرْهَمُ بِالدِّرْهَمِ فَقُلْتُ لَهُ

– Ja sam ga – rekao je Ebu-Seid – upitao: “Čuo si to od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili si našao to u Allahovoj Knjizi?”

– Sve to ne kažem ja, a vi ste od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, saznali više, nego je meni saopćio Usame:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kamata je samo u odgađanju primopredaje (po jednoj stranci).”

ZAMJENA SREBRA ZA ZLATO NA PRIČEK

2180, 2181. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be, kojeg je obavijestio Habib b. Ebu-Sabit, rekavši kako je čuo Ebu-Minhala kada je kazao: Pitao sam Beraa b. Aziba i Zejda b. Erkama, radijallahu anhum, za mijenjanje jedne vrste novca za drugi novac i svaki od njih reče (za drugog): “On je od mene bolji.”

Potomobojicarekoše: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju zlata za srebro poput duga, (tj. uz odloženo plaćanje).”

KUPOVANJE ZLATA ZA SREBRO IZ RUKE U RUKU

2182. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsere, njemu Abbad b. Avvam kojeg je obavijestio Jahja b. Ebu-Ishak, a ovome saopćio Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr prenoseći od svoga oca, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju srebra za srebro, zlata za zlato osim samo jedanko za jednako, a naredio nam je da kupujemo zlato za srebro kako hoćemo i srebro za zlato kako hoćemo.

فَإِنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ لَا يَقُولُهُ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَأَلْتُهُ فَقُلْتُ سَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ أَوْ وَجَدْتُهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ كُلُّ ذَلِكَ لَا أَقُولُ وَأَنْتُمْ أَعْلَمُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنِّي وَلَكِنْ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا رَبًّا إِلَّا فِي النَّسِيئَةِ .

بَابُ بَيْعِ الْوَرِقِ بِالذَّهَبِ نَسِيئَةً

٢١٨٠ - ٢١٨١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْمُنْهَالِ قَالَ سَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ الصَّرْفِ فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَقُولُ هَذَا خَيْرٌ مِنِّي فَكِلَاهُمَا يَقُولُ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالْوَرِقِ دَيْنًا .

بَابُ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالْوَرِقِ يَدًا بِيَدٍ

٢١٨٢. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبَادُ بْنُ الْعَوَّامِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ بِالذَّهَبِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَأَمَرَنَا أَنْ نَبْتَاعَ الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ كَيْفَ شِئْنَا وَالْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شِئْنَا .

O "MUZABENI"

To je zamjenjivanje suhih datula za plod (na grani), zamjenjivanje suhog grožđa za grožđe u grozdu i zamjenjivanje poklonjenih datula na grani palme. Enes kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je "muzabenu" i zamjenu pšenice u klasu za onu očišćenu od pljeve."

2035. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibni-Šihaba, kojeg je obavijestio Sabit b. Abdullah prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao:

"Ne prodajte plod dok on ne počne zreti i ne mijenjajte plod za suhe datule!"

2184. Salim je izjavio: – Mene je obavijestio Abdullah prenoseći od Zejda b. Sabita:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslije toga dozvolio je zamjenu poklonjenih datula na grani palme za sirove ili za suhe datule, a nije dao odobrenje u vezi s bilo čim drugim."

2185. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je 'muzabenu', tj. kupovati plod na palmi za suhe datule šupljom mjerom i vršiti kupoprodaju grožđa u grozdu za suho grožđe šupljom mjerom."

بَابُ بَيْعِ الْمَزَابِنَةِ

وَهِيَ بَيْعُ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ وَبَيْعُ الزَّيْبِ بِالْكَرْمِ وَبَيْعُ الْعَرَايَا .

قَالَ أَنَسٌ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْمَزَابِنَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ .

٢١٨٣ . حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهُ وَلَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ بِالثَّمَرِ .

٢١٨٤ . قَالَ سَالِمٌ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَخَّصَ بَعْدَ ذَلِكَ فِي بَيْعِ الْعَرِيَّةِ بِالرُّطْبِ أَوْ بِالثَّمَرِ وَلَمْ يُرَخَّصْ فِي غَيْرِهِ .

٢١٨٥ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْمَزَابِنَةِ وَالْمَزَابِنَةِ اشْتِرَاءً الثَّمَرَ بِالثَّمَرِ كَيْلًا وَبَيْعَ الْكَرْمِ بِالزَّيْبِ كَيْلًا .

2186. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Davuda b. Husajna, on od Ebu-Sufjana, oslobođenog roba Ibni-Ebi-Ahmeda, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ‘muzabenu’ i zamjenjivanje pšenice na klasu za pšenicu odvojenu od pljeve. A ‘muzabena’ je kupovati plod na vrhovima (krošnjama) palme za suhe datule.”

2187. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Ebu-Mu‘avija prenoseći od Šejbanija, on od Ikreme, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zamjenjivanje žita u klasu za žito očišćeno od slame i trgovinu zvanu ‘muzabena’.”

2188. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Malik prrenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, ovaj od Zejda b. Sabita, koji je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je vlasniku palme ‘arijje’ – da je zamijeni za (suhe) datule po procjeni (pretpostavka; odoka).”

O PRODAJI PLODA NA KROŠNJAMA PALME ZA ZLATO I (ILI) SREBRO

2189. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibnu-Vehb, rekavši da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž prenoseći od Ataa i Ebu-Zubejra, da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodaju ploda dok ne bude dobar (ukusom), i da se od njega ništa ne prodaje nego samo za dinar i dirhem, izuzev poklonjenih plodova na palmi (arijje).”

٢١٨٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ أَبِي سَفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابِنَةِ وَالْمَحَاقِلَةِ وَالْمَزَابِنَةِ اشْتِرَاءَ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ فِي رُءُوسِ النَّخْلِ .

٢١٨٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ الْمَحَاقِلَةِ وَالْمَزَابِنَةِ .

٢١٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَرَخَصَ لِصَاحِبِ الْعَرِيَّةِ أَنْ يَبِيعَهَا بِخَرْصِهَا .

بَابُ بَيْعِ الثَّمَرِ عَلَى رُءُوسِ النَّخْلِ بِالذَّهَبِ أَوْ الْفِضَّةِ

٢١٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ وَأَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَطِيبَ وَلَا يَبَاعَ شَيْءٌ مِنْهُ إِلَّا بِالْدِّينَارِ وَالْدِّرْهَمِ إِلَّا الْعَرَايَا .

2190. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab rekavši da je čuo Malika kad ga pitaše Ubejdullah b. Rebi‘:

“Je li ti Davud prenio od Ebu-Sufjana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio zamjenu ‘arijje’ do pet *veskova* ili ispod pet *veskova*?”

– Da – rekao je on.

2191. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, da je Jahja b. Seid rekao: “Čuo sam Bušejra da je kazao kako je čuo Sehla b. Ebi-Hasme da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju plodova na stablu palme za suhe datule, a da je za ‘arijje’ dozvolio da se proda uz njenu procjenu i da je tada njen vlasnik jede svježu.”

Sufjan je više puta govorio: “... Samo za ‘arijje’ dozvolio je da je njen vlasnik zamijeni, procijenivši je u datulama, pa da je može svježu jesti, a to je – rekao je on – isto (kao i ono gore).”

Sufjan je još rekao: Rekao sam Jahjau, a bio sam dječak: “Mekelije govore da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio zamjenu poklonjenih plodova na palmama.”

– A ko je to kazao Mekelijama? – upitao je on.

– Oni to – rekao sam – prenose od Džabira, i on je ušutio.

Sufjan je rekao: “Mislím da je on to prenio samo od Medinelija.”

– A u ovom hadisu – rečeno je Sufjanu – nema zabrane kupoprodaje ploda dok ne pokaže svoju zrelost?

– Nema – odgovorio je on (nego u drugom).

٢١٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّهْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا وَسَأَلَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الرَّبِيعِ أَحَدَثَكَ دَاوُدُ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فِي خُمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ دُونَ خُمْسَةِ أَوْسُقٍ قَالَ نَعَمْ

٢١٩١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ بُشَيْرًا قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ أَبِي حُثَمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ وَرَخَّصَ فِي الْعَرِيَّةِ أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا يَأْكُلُهَا أَهْلُهَا رُطْبًا وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً أُخْرَى إِلَّا أَنَّهُ رَخَّصَ فِي الْعَرِيَّةِ يَبِيعُهَا أَهْلُهَا بِخَرْصِهَا يَأْكُلُونَهَا رُطْبًا قَالَ هُوَ سَوَاءٌ قَالَ سُفْيَانُ فَقُلْتُ لِيَحْيَى وَأَنَا غُلَامٌ إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ يَقُولُونَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فَقَالَ وَمَا يُدْرِي أَهْلَ مَكَّةَ قُلْتُ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ عَنْ جَابِرٍ فَسَكَتَ قَالَ سُفْيَانُ إِنَّمَا أَرَدْتُ أَنَّ جَابِرًا مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قِيلَ لِسُفْيَانَ وَلَيْسَ فِيهِ نَهْيٌ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهُ قَالَ لَا .

OBJAŠNJENJE IZRAZA "ARAJA"

Malik je rekao: "Arijje" je da čovjek pokloni palmu čovjeku koji ga poslije uznemirava svojim dolaskom do nje, pa je darovaocu dozvoljeno da je od daroprimca kupi za suhe datule.

Ibnu-Idris je rekao: "Arijje" se (odmjerava) samo šupljom mjerom u suhim datulama iz ruke u ruku, a ne đuture, a to je ono što pojačava i izjava Sehla b. Hasme: "Izmjereno veskovima".

Ibnu-Ishak u svojoj predaji prenosi od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhu, da je rekao: – "Araja" je da čovjek pokloni u svom imanju jednu-dvije palme.

A Jezid je rekao, prenoseći od Sufjana b. Husejna: – "Araja" je poklonjen plod palme siromasima koji oni ne mogu čekati i njime je dozvoljeno da ga kako hoće zamijene za suhe datule.

2192. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, rekavši da ga je obavijestio Abdullah b. Mubarek, njega Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, a ovaj od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio da se "araja" zamjenjuje uz procjenu šupljom mjerom.

Musa b. Ukbe je rekao: – "Araja" je poznat broj (poklonjenih) palmi kojima se može doći i koje se mogu kupiti.¹

بَابُ تَفْسِيرِ الْعَرَايَا

وَقَالَ مَالِكُ الْعَرِيَّةُ أَنْ يُعْرِيَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ النَّخْلَةَ ثُمَّ يَتَأَذَى بِدُخُولِهِ عَلَيْهِ فَرُخِصَ لَهُ أَنْ يَشْتَرِيَهَا مِنْهُ بِتَمْرٍ وَقَالَ ابْنُ إِدْرِيسَ الْعَرِيَّةُ لَا تَكُونُ إِلَّا بِالْكَيْلِ مِنَ التَّمْرِ يَدًا بِيَدٍ لَا يَكُونُ بِالْجِزَافِ وَمِمَّا يُقَوِّيه قَوْلُ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ بِالْأَوْسُقِ الْمَوْسَقَةِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ فِي حَدِيثِهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ الْعَرَايَا أَنْ يُعْرِيَ الرَّجُلُ فِي مَالِهِ النَّخْلَةَ وَالنَّخْلَتَيْنِ وَقَالَ يَزِيدُ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ حُسَيْنٍ الْعَرَايَا نَخْلٌ كَانَتْ تُوهَبُ لِلْمَسَاكِينِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يَنْتَظِرُوا بِهَا رُخْصَ لَهُمْ أَنْ يَبِيعُوهَا بِمَا شَاءُوا مِنَ التَّمْرِ .

٢١٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا كَيْلًا قَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَالْعَرَايَا نَخْلَاتٌ مَعْلُومَاتٌ تَأْتِيهَا فَتَشْتَرِيهَا .

¹ Brojna su objašnjenja vezana za "arijje".

Tahavi iznosi da je Malik b. Enes rekao: "Arijje" je poklonjen plod datule koju su daroprimci trgali zajednički sa svojim ukućanima što je vlasnika palmovika uznemiravalo, pa bi on daroprimcu rekao: 'Za plod na poklonjenoj datuli dajem ti po procjeni suhe datule'."

Ahmed b. Hambel u svom *Musnedu* navodi: "Neki Arapi izložili su Vjerovjesniku kako su svježe datule prispjele, ali oni nemaju novaca da ih kupe nego imaju prošlogodišnjih suhih datula, preostalih od hrane, pa im je Vjerovjesnik dozvolio da uz pravednu procjenu plod na datuli mogu zamijeniti za svoje suhe datule."

Prema mišljenju Šafije i Ebu-Sevra "arijje" je poklon nesazrelog ploda datule koji se uz procjenu može zamijeniti za suhe datule do ispod 5 veskova. Ovu zamjenu oni su ograničili samo na datule i grožđe.

Ebu-Hanife smatra da je "arijje" poklon označene palme u vlastitom palmoviku koju darodavac ne preda odmah daroprimcu, a prilikom sazrijevanja ploda da mu za taj plod suhe datule prema procjeni.

PRODAJA PLODOVA PRIJE NEGO SE POKAŽE NJIHOVA ZRELOST

2193. Lejs je, prenoseći od Ebu-Zinada, rekao:

– Urve b. Zubejr prenosi od Sehla b. Ebi-Hasme Ensarije iz plemena Benu-Harise da je Zejd b. Sabit, radijallahu anhu, rekao:

“U doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svijet je vršio kupoprodaju plodova (nezrelih), pa kada bi ih taj svijet potrgao i nastao između njih obračun, kupac bi govorio da je plod pogođen slabošću; da su ga pogodile bolesti, opadanje i druge nesreće kojima su to dokazivali.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada su se kod njega ti sporovi umnožili, kao upozorenje koje aludira na njihove brojne prepirke, izjavio je: “Ako se nećete proći svađe, onda ne vršite kupoprodaju dok se ne pokaže zrelost ploda!”

Saopćio mi je (rekao je Ebu-Zinad) Haridže b. Zejd b. Sabit da Zejd b. Sabit nije nikada prodavao plodove svoje zemlje dok ne izađu Vlašići¹ i ne bude bilo jasno rumenilo od zrelosti (ploda).

Ebu-Abdullah (Buharija) rekao je: “To je prenio i Ali b. Bahr.”

PRIČAO NAM JE Hakkam, njemu Anbese prenoseći od Zekerijjaa, on od Ebu-Zinada, ovaj od Urve, on opet od Sehla, a ovaj od Zejda ovo isto.

بَابُ بَيْعِ الثَّمَرِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلاَحُهَا

٢١٩٣. وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ كَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ مِنْ بَنِي حَارِثَةَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّاسُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَتَّبِعُونَ الثَّمَارَ فَإِذَا جَدَّ النَّاسُ وَخَضِرَ تَقَاضِيهِمْ قَالَ الْمُتَّبِعُ إِنَّهُ أَصَابَ الثَّمَرَ الدَّمَانُ أَصَابَهُ مُرَاضٌ أَصَابَهُ قُشَامٌ عَاهَاتٌ يَحْتَجُونَ بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا كَثُرَتْ عِنْدَهُ الْخُصُومَةُ فِي ذَلِكَ فِيمَا لَا فَلََّا تَتَّبِعُوا حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُ الثَّمَرِ كَالْمَشُورَةِ يُشِيرُ بِهَا لِكَثْرَةِ خُصُومَتِهِمْ وَأَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ لَمْ يَكُنْ يَبِيعُ ثَمَارَ أَرْضِهِ حَتَّى تَطْلُعَ الثَّرِيَّا فَيَتَبَيَّنَ الْأَصْفَرُ مِنَ الْأَحْمَرِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ حَدَّثَنَا حَكَّامٌ حَدَّثَنَا عَنبَسَةُ عَنْ زَكَرِيَّا عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ سَهْلٍ عَنْ زَيْدٍ .

Ibnu-Kudame smatra da je ova zamjena dozvoljena samo ispod pet veskova, procijenjenih u suhim datulama, a predstavnici ortodoksnih islamskih škola dozvoljavaju pet veskova, mjereći samo šupljom mjerom.

¹ Zvijezde Vlašića izlazi u Arabiji koncem proljeća.

2194. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavati plodove dok se ne pokaže njihova zrelost. Zabranio je to i prodavaocu i kupcu.”

2195. PRIČAO NAM JE Ibnu-Mukatil da ga je Abdullah obavijestio:

“Prenio nam je Humejd Tavi od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se plod palme prodaje dok ne sazri.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao: “Misli on dok ne pocrveni.”

2196. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja b. Seid, prenoseći od Selima b. Hajjana, on od Seid b. Mina’:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, kada je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se plod prodaje dok ne sazri.”

Potom je upitan: “A šta to znači dok ne sazri?”

– Dok dobro ne pocrveni i dobro ne požuti i da se može jesti – odgovorio je on.

PRODAVANJE PLODA PALME PRIJE NEGO SAZRI

2197. PRIČAO MI JE Ali b. Hejsem, njemu Mu‘alla b. Mensur Razi, a ovome Hušejm, kojeg je obavijestio Humejd, a njemu rekao Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on zabranio prodavanje ploda dok ne pokaže svoju zrelost, a palme dok ne sazre.

Potom je upitan: “Šta znači dok ne sazre?”

– Dok dobro ne pocrvene ili dobro ne požute – odgovorio je on.

٢١٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُبْتَاعَ.

٢١٩٥. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى أَنْ تُبَاعَ ثَمَرَةُ النَّخْلِ حَتَّى تَرْهُوَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَعْني حَتَّى تَحْمَرَ.

٢١٩٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَلِيمِ بْنِ حَيَّانٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَا قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُبَاعَ الثَّمَرَةُ حَتَّى تُشَقَّحَ فَقِيلَ وَمَا تُشَقَّحُ قَالَ تَحْمَرُ وَتَصْفَرُ وَيُؤْكَلُ مِنْهَا.

بَابُ بَيْعِ النَّخْلِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلَاحُهَا

٢١٩٧. حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ مَخْصُورٍ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرَةِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا وَعَنْ النَّخْلِ حَتَّى يَرْهُوَ قِيلَ وَمَا يَرْهُوَ قَالَ يَحْمَرُ أَوْ يَصْفَرُ.

KADA NEKO PRODA PLOD PRIJE NEGO JE ON SAZRIO PA GA POTOM ZADESI NEKA NESREĆA, TO JE NA ŠTETU PRODAVAOCA

2198. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Humejda, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje plodova dok ne sazre.”

Potom je upitan: “Šta znači dok ne sazre...?”

– Dok dobro ne pocrvene – rekao je on, a zatim kazao: “Šta misliš, kada bi mu Allah kasnije omeo taj plod, kako bi neko od vas mogao uzeti imovinu (novac) svoga brata?”

2199. Lejs je rekao: – Prenio mi je Junus od Ibnu-Šihaba:

“Kada čovjek kupi plod prije nego bude sazrio, pa ga zadesi kakva nesreća, na štetu je njegova vlasnika šta ga god zadesilo.”

Obavijestio me je (rekao je Zuhri) Salim b. Abdullah od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao: “Ne vršite kupoprodaju nikakvog ploda dok on ne pokaže svoju zrelost i ne zamjenjujte (sirovi) plod za suhi!”¹

بَابُ إِذَا بَاعَ الثَّمَارَ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صِلَاحُهَا
ثُمَّ أَصَابَتْهُ عَاهَةٌ فَهُوَ مِنَ الْبَائِعِ

٢١٩٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَارِ حَتَّى
تُرْهِىَ فَقِيلَ لَهُ وَمَا تُرْهِى قَالَ حَتَّى تَحْمَرَ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَأَيْتَ إِذَا مَنَعَ اللَّهُ الثَّمَرَةَ بِمَ يَأْخُذُ
أَحَدُكُمْ مَالَ أَخِيهِ .

٢١٩٩. قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُوسُفُ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ قَالَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا ابْتَاعَ ثَمَرًا قَبْلَ أَنْ
يَبْدُوَ صِلَاحُهَا ثُمَّ أَصَابَتْهُ عَاهَةٌ كَانَ مَا أَصَابَهُ
عَلَى رَبِّهِ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبَايَعُوا
الثَّمَرَ حَتَّى يَبْدُوَ صِلَاحُهَا وَلَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ بِالثَّمَرِ .

¹ Po mišljenju učenjaka hanefijske škole štetu u prodanom nezrelom plodu nastalu prije primopredaje snosi prodavalac, a onu nastalu poslije primopredaje snosi kupac.

Ibnu-Kudame u *Mugniju* naveo je nekoliko stavova učenjaka, a jedno je da štetu u plodu uništenom elementarnim nepogodama, kao ledom, vjetrom, sušom, poplavom i njima sličnim pojavama, ma kolika ona bila, snosi prodavalac. Ovo je stav još Jahjaa b. Seida, Ebu-Ubejda i većeg broja učenjaka Medine.

Drugo mišljenje zastupa Malik, a prvobitno ga je zastupao i Šafija, a to je da je obaveza prodavaoca da nadoknadi štetu, samo ako je ona bila iznad trećine cjelokupnog ploda, a ako je bila manja od trećine, štetu snosi kupac.

KUPOVANJE HRANE UZ ODGOĐENI ROK PLAĆANJA (NA KREDIT)

2200. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, rekavši:

– Kod Ibrahima (Neha'ija) spominjali smo zalog kod pozajmice, pa je rekao:

“U tome nema štete.” Potom nam je rekao, prenoseći od Esveda preko Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio hranu od jednog Jevreja do jednog određenog roka, a dao mu u zalog svoj oklop.

ZAMJENA SLABIJE DATULE ZA BOLJE

2201, 2202. PRIČAO NAM JE Kutejbe, prenoseći od Malika, on od Abdul-Medžida b. Suhejla b. Abdur-Rahmana, ovaj od Seida b. Musejjeba, on opet od Ebu-Seida Hudrija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio u Hajberu za namjesnika jednog čovjeka, pa mu je donio dobrih datula, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je:

“Jesu li sve ovakve hajberske datule?”

– Nisu – kazao je on. – Allaha mi, Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, mi uzimamo sa' ovih za dva sa'a slabijih, a dva sa'a za tri sa'a. Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne radi tako! Prodaj slabe (skupno pomiješane) za dirheme, pa kupi bolje opet za dirheme!”

بَابُ شِرَاءِ الطَّعَامِ إِلَى أَجَلٍ

٢٢٠٠. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ ذَكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْمَنِيِّ فِي السَّلَفِ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ فَرَهْنَهُ دِرْعَهُ.

بَابُ إِذَا أَرَادَ بَيْعَ تَمْرٍ بِتَمْرٍ خَيْرٍ مِنْهُ

٢٢٠١ - ٢٢٠٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَكُلْتُ تَمْرَ خَيْبَرَ هَكَذَا قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ وَالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَفْعَلْ بَعْ الْجُمُعَ بِالْدِّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَغِ بِالْدِّرَاهِمِ جَنِيًّا.

PRODAJA OTRIJEBLJENIH (OPLOĐENIH)
PALMI I ZEMLJIŠTA ZASIJANOG
ILI DATOG POD ZAKUP

بَابُ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرَتْ
أَوْ أَرْضًا مَزْرُوعَةً أَوْ بِإِجَارَةٍ

2051. Ebu-Abdullah je rekao:

– Meni je Ibrahim kazao da ga je obavijestio Hišam, njega Ibnu-Džurejdž, rekavši da je čuo Ibnu-Ebi-Mulejku kako prenosi od Nafija, oslobođenog roba Ibnu-Omerovog, da kaže:

“Ko god proda palmu koja je već očišćena (od cvata), a plod nije bio spomenut, datule su onoga ko ih je oplodio (oprašio), a tako isto i rob i usjev.”
Ovo troje Nafi‘ je imenovao Ibnu-Ebi-Mulejku.

٢٢٠٣. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَ قَالَ لِي إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يُخْبِرُ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ أَيُّمَا نَخْلٍ بِيَعْتَ قَدْ أُبْرَتْ لَمْ يُذَكَّرِ الثَّمَرُ فَالثَّمَرُ لِلَّذِي أُبْرَهَا وَكَذَلِكَ الْعَبْدُ وَالْحَرْثُ سَمَى لَهُ نَافِعٌ هَؤُلَاءِ الثَّلَاثُ .

2204. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko proda palmu koja je već očišćena, njen plod pripada prodavaocu, osim ako ga kupac ne uvjetuje za sebe.”¹

٢٢٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفٍ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرَتْ فَثَمَرُهَا لِلْبَّائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ .

¹ Muslim u svom *Sahihu* navodi da je Abdullah b. Omer rekao:

“Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Ko kupi palmu prije njenog oplodjenja, plod pripada njenom prodavaocu osim ako ga je kupac uvjetovao za sebe, a ko kupi roba, njegova eventualna uštedena imovina ostaje prodavaocu osim ako ju je kupac uvjetovao za sebe.’”

Šafija, Lejs, Ahmed i Ishak kažu: “Ko proda palmu (voćku) oplodenu i otrijebljenu, a kupac njen plod nije uvjetovao za sebe, plod je prodavaoca i on će ga do berbe natapati.”

Ebu-Hanife smatra da plod prodanih palmi pripada prodavaocu, bio kupoprodajni ugovor sklopljen prije ili poslije njihovog trijebljenja, a kupac opet ima pravo tražiti da se plod otrga, ne čekajući sezonu njihove berbe. Učenjaci malikijske škole tvrde da plod pripada prodavaocu ako je kupoprodaja sklopljena poslije čišćenja ploda od cvata, osim ako ga je kupac uvjetovao za sebe, a ako je kupoprodaja bila prije tog čišćenja, plod pripada kupcu.

Šafija i Malik kažu: “Ko kupi stablo rodne voćke, on ima pravo preče kupnje i njenog ploda, ali samo kada plod sazri.”

Kupac u spomenutim slučajevima može uvjetovati za sebe cijeli plod ili samo neki dio.

PRODAJA USJEVA ZA HRANU (ŽITO) ŠUPLJOM MJEROM

2205. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, koji je kazao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *muzabenu*; prodavanje ploda svoje bašče, bio to plod palmovika za suhe datule, odmjeravajući ih šupljom mjerom; ili grožđa na lozi da se ono zamijeni za suho šupljom mjerom, ili usjev koga bi neko zamijenio za hranu mjereći šupljom posudom. On je to sve zabranio.”

PRODAJA (STABLA) PALMI

2206. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Koji je god čovjek oprašio palmu, a zatim njeno stablo prodao, plod te palme pripada onom ko je obavio oprašivanje, osim ako ga kupac nije uvjetovao za sebe.”

PRODAVANJE DOK JE ZELENO (VOĆA I ŽITA)

2207. PRIČAO NAM JE Ishak b. Vehb, njemu Umer b. Junus, ovome njegov otac, kome je saopćio Ishak b. Ebu-Talha Ensari, prenoseći od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zamjenjivanje žita u klasu za suho (očišćeno od slame), kupoprodaju nesazrelog ploda, kupovanje robe putem samog opipa, bacanjem (ili gađanjem) robe po kupoprodavaocima i zamjenjivanje suhog grožđa za ono na lozi.”

بَابُ بَيْعِ الزَّرْعِ بِالطَّعَامِ كَيْلًا

٢٢٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمَزَابِنَةِ أَنْ يَبِيعَ ثَمَرُ حَائِطِهِ إِنْ كَانَ نَخْلًا بِثَمَرٍ كَيْلًا وَإِنْ كَانَ كَرْمًا أَنْ يَبِيعَهُ بِزَيْبٍ كَيْلًا وَإِنْ كَانَ زَرْعًا أَنْ يَبِيعَهُ بِكَيْلٍ طَعَامٍ وَنَهَى عَنْ ذَلِكَ كُلِّهِ .

بَابُ بَيْعِ النَّخْلِ بِأَصْلِهِ

٢٢٠٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ أَيُّمَا امْرِئٍ أَبَرَّ نَخْلًا ثُمَّ بَاعَ أَصْلَهَا فَلِلَّذِي أَبَرَّ ثَمَرُ النَّخْلِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَهُ الْمُتَبَاعُ .

بَابُ بَيْعِ الْمُخَاضِرَةِ

٢٢٠٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمَحَاقِلَةِ وَالْمَخَاضِرَةِ وَالْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ وَالْمَزَابِنَةِ .

2208. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavati plod datule dok ne sazri.”

– A šta znači, dok ne sazri? – upitali smo Enesa.

– Dok dobro ne pocrveni i dobro ne požuti – rekao je on. – Šta misliš da Allah uništi taj plod, kako bi ti bila dozvoljena imovina tvoga brata!¹

PRODAVANJE I JEDENJE SRČIKE (S VRHA) PALME

2209. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid Hišam b. Abdul-Malik, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Ebu-Bišra, on od Mudžahida, ovaj od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma:

– Bio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on jedaše palminu srčiku i reče: “Među stablima ima jedno stablo poput pravovjernog čovjeka.” Htio sam da kažem: “To je palma. Međutim, ja sam bio najmlađi od njih (prisutnih).”

– To je palma – rekao je on.

٢٢٠٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ ثَمَرِ التَّمْرِ حَتَّى يَزْهُوَ فَقُلْنَا لِأَنَسٍ مَا زَهُوْهَا قَالَ تَحْمَرُّ وَتَصْفَرُّ أَرَأَيْتَ إِنْ مَنَعَ اللَّهُ الثَّمَرَةَ بِمَ تَسْتَحِلُّ مَالَ أَخِيكَ .

بَابُ بَيْعِ الْجُمَارِ وَآكَلِهِ

٢٢٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يَأْكُلُ جُمَارًا فَقَالَ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةٌ كَالرَّجُلِ الْمُؤْمِنِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ فَإِذَا أَنَا أَحَدُهُمْ قَالَ هِيَ النَّخْلَةُ .

¹ Dozvoljena je kupoprodaja povrća koje kupac može vidjeti i vrijednost mu ocijeniti. Kupoprodaju povrća koje se razvija u zemlji kao rodakva, repa, prasa, luk i slično, Malik dozvoljava kada mu je lišće iznad zemlje razvijeno toliko da, kada bi ono i opalo, plodu u zemlji ne bi štetilo.

Ebu-Hanife je rekao: “Dozvoljena je kupoprodaja repe i sličnog povrća, dok je još u zemlji, samo kupac ima pravo prihvatiti ili odbiti predmet kupoprodaje kada ga vidi.”

Šafi'ja ne dozvoljava kupoprodaju predmeta koji stranke nisu vidjele, jer je to po njegovom mišljenju varanje potrošača.

Kupoprodaju paprika i paradajza na stabljici, krastavca, tikve, bostana i sličnog na lozama, Malik dozvoljava kada se uočava njihova zrelost, a Ebu-Hanife i Šafi'ja dodaju: “... a nije dozvoljena kupoprodaja kasnijeg kola roda dok i ono ne sazri kao i ono prethodno kolo.”

O ONIMA KOJI SU SMATRALI DA SE
POSLOVI U GRADOVIMA SPROVODE
ONAKO KAKO JE TO MEĐU SVIJETOM
UOBIČAJENO; U TRGOVANJU, ZAKUPU,
MJERENJU, VAGANJU, I SHODNO
NJIHOVOJ PRAKSI PREMA NJIHOVIM
NAMJERAMA I NJIHOVIM POZNATIM
PRAVCIMA

Šurejh je rekao trgovcima predivom: “Među vama
vrijedi vaša uobičajena praksa.”

Abdul-Vehhab je rekao prenoseći od Ejjuba, on od
Muhammeda (b. Sirina): “Nema štete (preprodavati
robu kupljenu) po deset (dinara) za jedanaest i taj
višak uzeti sebi za opskrbu kao zaradu.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je
Hindi: “Uzmi (iz imovine muža) što je po običaju
dovoljno za tebe i tvoje dijete.”

Uzvišeni Allah kaže: “... koji je (staratelj
siročeta) siromašan, neka jede (iz imetka siročeta)
prema običaju.”

Hasan (Basri) je uzeo od Abdullaha b. Mirdasa pod
kiriju magarca i upitao: “Pošto?”

– Dva “danika” – odgovorio je on² i Hasan ga je
uzjahao.

Poslije je Hasan došao drugi put i rekao: “Magarca,
magarca!”, i uzjahao ga, a da nije za njega ništa
uvjetovao i kasnije mu poslao pola dirhema.

2210. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega
obavijestio Malik prenoseći od Humejda Tavila, a on
od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:
“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,
pustio je krv (rob) Ebu-Tajbe, pa mu je Allahov
Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio sa'
datula, a njegovim gospodarima preporučio da mu
snize njegove dažbine.”

بَابُ مَنْ أَجْرَى أَمْرَ الْأَمْصَارِ عَلَى مَا يَتَعَارَفُونَ
بَيْنَهُمْ فِي الْبَيْعِ وَالْإِجَارَةِ وَالْمُكَيْالِ وَالْوَزْنِ
وَسُنَنِهِمْ عَلَى نِيَّاتِهِمْ وَمَذَاهِبِهِمْ الْمَشْهُورَةِ

وَقَالَ شُرَيْحٌ لِلْغَزَالِينَ سَتَكُمُ بَيْنَكُمْ رِبْحًا وَقَالَ
عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ لَا بَأْسَ
الْعَشْرَةَ بِأَحَدٍ عَشَرَ وَيَأْخُذُ لِلنَّفَقَةِ رِبْحًا وَقَالَ
النَّبِيُّ ﷺ لَهْنِدُ خُذِي مَا يَكْفِيكَ وَوَلَدُكَ بِالْمَعْرُوفِ
وَقَالَ تَعَالَى (وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ)
وَكَثَرَتِ الْحَسَنُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مِرْدَاسٍ حِمَارًا
فَقَالَ بِكُمْ قَالَ بَدَانَقِينَ فَرَكِبَهُ ثُمَّ جَاءَ مَرَّةً أُخْرَى
فَقَالَ الْحِمَارَ الْحِمَارَ فَرَكِبَهُ وَلَمْ يُشَارِطْهُ فَبَعَثَ إِلَيْهِ
بِنِصْفِ دِرْهَمٍ.

٢٢١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ حَجَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبُو طَيْبَةَ فَأَمَرَ لَهُ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِصَاعٍ مِنْ تَمْرٍ وَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يَخَفُّوا
عَنْهُ مِنْ خَرَاجِهِ.

² Šest danika je jedan dirhem, (jedan danik je šestina srebrenjaka) a dnevna kirija magarca bila je dirhem.

2211. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Sufjan prenoseći od Hišama, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Hinda, majka Mu'avije, rekla je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Ebu-Sufjan je škrt čovjek, pa je li mi grijeh da uzmem što potajno od njegove imovine?”

– Uzmi za sebe i svoga sina koliko ti je po običaju dovoljno – kazao je on.¹

2212. PRIČAO MI JE Ishak, njemu Ibnu-Numejr, a njega obavijestio Hišam...;

a PRIČAO MI JE i Muhammed b. Selam kako je čuo Usmana b. Ferkada, a on čuo da priča Hišam b. Urve, prenoseći od svoga oca da je čuo Aišu, radijallahu anha, kako govori:

“Ko je bogat, neka bude skroman, a ko je siromašan, neka se hrani kako je uobičajeno.” Objavljeno je o tutoru siročeta, onom koji se za njega stara i upravlja njegovom imovinom (ajet): “... pa ako je (tutor) siromašan, hranit će se iz imovine siročeta kako je uobičajeno.”

PRODAVANJE SUVLASNIKA SVOME SUVLASNIKU

2213. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu Abdu-Rezzak, a njega obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspostavio je pravo preče kupnje u svakoj imovini koja nije podijeljena, a kada se uspostave granice i putevi je podijele, nema prava preče kupnje.”

٢٢١١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَذَا أُمُّ مُعَاوِيَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ أَنْ أَخَذَ مِنْ مَالِهِ سِرًّا قَالَ خُذِي أَنْتِ وَبَنُوكِ مَا يَكْفِيكِ بِالْمَعْرُوفِ .

٢٢١٢. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامُ ح وَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ سَمِعْتُ عُثْمَانَ بْنَ فَرْقَدٍ قَالَ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ أَنْزَلَتْ فِي وَالِي الْيَتِيمِ الَّذِي يُقِيمُ عَلَيْهِ وَيُصْلِحُ فِي مَالِهِ إِنْ كَانَ فَقِيرًا أَكَلَ مِنْهُ بِالْمَعْرُوفِ .

بَابُ بَيْعِ الشَّرِيكِ مِنْ شَرِيكِهِ

٢٢١٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَالٍ لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ وَصُرِفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ .

¹ Hinda je bila supruga Ebu-Sufjana. Primila je islam na dan oslobođenja Mekke, a umrla u doba hilafeta halife Omera.

KUPOPRODAJA ZAJEDNIČKE
JOŠ NEPODIJELJENE ZEMLJE,
KUĆA I (DRUGIH) STVARI

2214. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Abdul-Vahid, a ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je pravo preče kupnje u svakoj imovini koja nije podijeljena, a kada se uspostave granice i putevi je podijele, prava preče kupnje više nema.”

PRIČAO NAM JE Musedded da mu je gornje prenio Abdul-Vahid i još dodao: “... u svemu što nije još razdijeljeno.”

Abdul-Vahida slijedi (u drugom senedu) Hišam, prenoseći od Ma'mera da je Abdur-Rezzak prenio: “... u svakoj imovini” kako je prenio i Abdur-Rahman b. Ishak od Zuhrija.²

KUPOVANJE NEKOME NEČEGA
BEZ NJEGOVE DOZVOLE ČIME SE ON
KASNIJE ZADOVOLJI

2215. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu Ebu-Asim da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a njega Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

–Tri (druga) izašli su (na put). Idući, zadesila ih je kiša i oni su ušli u jednu špilju u nekom brdu. Potom je na njih (njihov izlaz) pala velika stijena i jedan od njih – kaže Ibnu-Omer – reče ostalim:

بَابُ بَيْعِ الْأَرْضِ وَالْأُورِ
وَالْعُرُوضِ مُشَاعًا غَيْرَ مَقْسُومٍ

٢٢١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَالٍ لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ وَصُرِفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ.

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بِهَذَا وَقَالَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَّمْ تَابِعَهُ هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ فِي كُلِّ مَالٍ رَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ.

بَابُ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا لِغَيْرِهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ فَرَضِي

٢٢١٥. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَرَجَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَمْشُونَ فَأَصَابَهُمُ الْمَطَرُ فَدَخَلُوا فِي غَارٍ فِي جَبَلٍ فَأَنْحَطَتْ عَلَيْهِمْ صَخْرَةٌ قَالَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ادْعُوا اللَّهَ بِأَفْضَلِ عَمَلٍ عَمِلْتُمُوهُ فَقَالَ أَحَدُهُمْ

2 Ahmed, Ishak i još mnogi učenjaci kažu: “Kada jedan od suvlasnika ponudi prodaju svog neoznačenog dijela drugom suvlasniku i on ga ne htjedne kupiti, on gubi svoje pravo preče kupnje.”

“Molite Allaha s najvrednijim poslom koji ste uradili!”

Tada jedan reče: “Allahu moj, ja sam imao stare iznemogle roditelje, izlazio sam i čuvao stado, potom ga uvečer vraćao i muzao, a mlijeko donosio, davao ga roditeljima i oni ga pili. Potom sam napajao djecu, svoje ukućane i svoju ženu.

Jedne noći zadržao sam se i došao, a oni su spavali pa mi je bilo – kako je prenio Ibnu- Omer – neprijatno da ih budim. Djeca su (zbog gladi) plakala oko mojih nogu, ali ja sam ostao pri svome, i roditelji su spavali, sve dok se nije pojavila zora. Allahu moj, ako znaš (a znaš) da sam to učinio, samo radi Tebe, podaj da nam pukne otvor da kroz njega vidimo nebo!

On im je tada – rekao je Ibnu-Omer – otvorio (za jednu trećinu).

Drugi je rekao: “Allahu moj, Ti znaš da sam ja volio jednu od svojih amidžični, kao što čovjek najviše voli žene.”

Nećeš je imati – rekla je ona – dok ne daš stotinu zlatnika.

Ja sam se trudio i sakupio ih, i kada sam joj pao među noge, ona je rekla: “Boj se Allaha, ne raskidaj opnu nevinosti (himen) osim kad na to imadneš (zakonsko) pravo!” Ja sam odmah ustao i ostavio je, pa ako Ti znaš (a znaš), ja sam to učinio, samo radi Tebe, otvori nam pukotinu. Tada im se otvori – kaže Ibnu-Omer – za dvije trećine.

Posljednji je rekao: “Allahu moj, ti znaš da sam unajmio jednog najamnika za ferek¹ prosa. Poslije sam mu ga davao, a (ali) on ga nije htio primiti. Tada sam taj ferek (prosa) uzeo, sijao ga (godinama) i od njega (i njegovih prihoda) kupio nekoliko krava i nabavio im čobana. Kasnije je on došao i rekao: “Božiji robe, daj mi moje pravo (potraživanje)!” – Idi – rekao sam mu – do onih krava i njihovog pastira! One su (sve) tvoje.

اللَّهُمَّ إِنِّي كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ فَكُنْتُ أَخْرُجُ فَأَرْعَى ثُمَّ أَجِيءُ فَأَحْلُبُ فَأَجِيءُ بِالْحِلَابِ فَأَتِي بِهِ أَبَوَيَّ فَيَشْرَبَانِ ثُمَّ أَسْقِي الصَّبِيَّةَ وَأَهْلِي وَأَمْرَأَتِي فَأَحْتَبِسْتُ لَيْلَةً فَجِئْتُ فَإِذَا هُمَا نَائِمَانِ قَالَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَالصَّبِيَّةَ يَتَضَاغُونَ عِنْدَ رِجْلِي فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ دَائِي وَدَائِيهَا حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ اللَّهُمَّ إِن كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهِكَ فَأَفْرُجْ عَنَّا فُرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ قَالَ فَفَرَجَ عَنْهُمْ وَقَالَ الْآخِرُ اللَّهُمَّ إِن كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ أَحَبُّ امْرَأَةٍ مِنْ بَنَاتِ عَمِّي كَأَشَدَّ مَا يُحِبُّ الرَّجُلُ النِّسَاءَ فَقَالَ لَا تَنَالَ ذَلِكَ مِنْهَا حَتَّى تُعْطِيَهَا مِائَةَ دِينَارٍ فَسَعَيْتُ فِيهَا حَتَّى جَمَعْتُهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْضُ خِلَاتِي إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ وَتَرَكْتُهَا فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهِكَ فَأَفْرُجْ عَنَّا فُرْجَةً قَالَ فَفَرَجَ عَنْهُمْ الثُّلُثِينَ وَقَالَ الْآخِرُ اللَّهُمَّ إِن كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا يَفْرُقُ مِنْ ذُرَّةٍ فَأَعْطَيْتُهُ وَأَبَى ذَلِكَ أَنْ يَأْخُذَ فَعَمَدْتُ إِلَى ذَلِكَ الْفَرْقِ فَزَرَعْتُهُ حَتَّى اشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَقْرًا وَرَاعِيَهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ انْطَلِقْ إِلَى تِلْكَ الْبَقْرِ وَرَاعِيَهَا فَإِنَّهَا لَكَ فَقَالَ أَتَسْتَهْزِئُ بِي قَالَ فَقُلْتُ مَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ وَلَكِنَّهَا لَكَ اللَّهُمَّ إِن كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهِكَ فَأَفْرُجْ عَنَّا فَكُشِفَ عَنْهُمْ .

¹ Ferek je mjera za težinu u iznosu 3 sa'a, tj. 9,90 kg.

On je tada – kazao je Ibnu-Omer – rekao: “Izigravaš li se ti sa mnom?”

– Ne izigravam – odgovorio sam – nego su one, uistinu, tvoje.

Allahu moj, ako znaš (a znaš) da sam ja to činio samo radi Tebe, pa otvori nam! I stijena im se potpuno rastupila.”

TRGOVANJE S IDOLOPOKLONICIMA I STANOVNICIMA “DARU HARBA”

2216. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Mu‘temir b. Sulejman, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Usmana, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, radijallahu anhumā, da je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada dođe jedan idolopoklonik jako duge kose koji tjeraše stado, pa mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Prodaja ili dar?!, ili je rekao: “... poklon?”

– Ne, nego prodaja – odgovorio je on.

Potom je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) kupio od njega jednu ovcu.

KUPOVANJE ROBA OD STANOVNIKA “DARU HARBA”; O NJEGOVOM POKLANJANJU I OSLOBAĐANJU

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Selmanu: “Otkupi se!”

Selman je svojevremeno bio slobodan, pa su mu učinili nasilje (trgovci) i prodali ga, a zarobljen je bio još: Ammar, Suhejb i Bilal (pa su se oslobodili).

Uzvišeni Allah kaže: “Allah je neke od vas obdario većom opskrbom nego druge. Pa oni koji su tako obdareni ne daju svoje opskrbe onim što su u njihovoj vlasti, a oni su u tom jednaki. Pa hoćete li nijekati Allahovu blagodat?”²

بَابُ الشَّرَاءِ وَالْبَيْعِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْحَرْبِ

٢٢١٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌ طَوِيلٌ بَغَنَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعًا أَمْ عَطِيَّةً أَوْ قَالَ أَمْ هِبَةً قَالَ لَا بَلْ بَيْعٌ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً .

بَابُ شِرَاءِ الْمَمْلُوكِ مِنَ الْحَرْبِيِّ وَهَبَتِهِ وَعَقْدِهِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِسَلْمَانَ كَاتِبٌ وَكَانَ حُرًّا فَظَلَمُوهُ وَبَاعُوهُ وَسَبَّوْهُ عَمَارٌ وَصُهَيْبٌ وَبِلَالٌ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِعَدَمَةِ اللَّهِ يَحْجَدُونَ) .

² Selman Farisi bio je svojevremeno slobodan, ali su ga neki strani trgovci kao dječaka ugrabili u Vadil-Kurau i

2217. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, a njega obavijestio Šu'ajb, a ovome saopćio Ebu-Zinad, prenoseći od A'redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ibrahim, alejhis-selam, putovao je sa (ženom) Sarom i s njom ušao u jedno naselje u kome je bio jedan od vladara, odnosno nasilnik, pa mu je rečeno: “Ušao je Ibrahim sa ženom, a ona je jedna od najljepših žena.”

Vladar je poslao po njega (i kada je došao upitao je): “Ibrahime, ko je ona s tobom?”

– Moja sestra – odgovorio je on.

Potom se njoj vratio i rekao: “Ne demantuj moju izjavu! Ja sam im saopćio da si ti moja (po vjeri) sestra. Bogami, na zemlji i nema pravog vjernika osim mene i tebe.”

On je kasnije (po naređenju) poslao Saru caru. Car je ustao k njoj, a ona odmah uzela abdest, klanjala namaz i uputila Allahu dovu: “Allahu moj, ako ja uistinu vjerujem Tebe i Tvoga Poslanika i čuvam svoj spolni organ samo za svoga muža, ne natovari mi ovog nevjernika!”

On tada bi zagušen toliko da je lupao svojom nogom.

A'redž je kazao:

– Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman je rekao da je Ebu-Hurejre, uistinu, izjavio da je Sara još rekla: “Bože moj, ako on sada umre, reći će se: “Ubila ga je ona”, pa ga je gušenje popustilo.

Potom je on – rekao je Ebu-Hurejra – opet ustao k njoj, a ona je uzela abdeset, klanjala i zamolila: “Allahu moj, ako ja vjerujem Tebe i Tvoga Poslanika i čuvam svoj spolni organ samo za svoga muža, ne natovari mi ovog nevjernika!”

٢٢١٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِسَارَةَ فَدَخَلَ بِهَا قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ مِنَ الْمُلُوكِ أَوْ جَبَّارٌ مِنَ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ دَخَلَ إِبْرَاهِيمُ بِامْرَأَةٍ هِيَ مِنْ أَحْسَنِ النِّسَاءِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ مَنْ هَذِهِ الَّتِي مَعَكَ قَالَ أُخْتِي ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهَا فَقَالَ لَا تُكَذِّبِي حَدِيثِي فَإِنِّي أَخْبَرْتُهُمْ أَنَّكَ أُخْتِي وَاللَّهِ إِنْ عَلَى الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرُكَ فَأَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأَتْ وَتُصَلِّيَ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ أَمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ وَأَخَصَنْتُ فَرْجِي إِلَّا عَلَى زَوْجِي فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ الْكَافِرَ فَعُطِّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ قَالَ الْأَعْرَجُ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ يَمُتُ يُقَالُ هِيَ قَتَلَتْهُ فَأَرْسَلَ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأَتْ وَتُصَلِّيَ وَتَقُولُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ أَمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ وَأَخَصَنْتُ فَرْجِي إِلَّا عَلَى زَوْجِي فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ هَذَا الْكَافِرَ فَعُطِّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ يَمُتُ يُقَالُ هِيَ قَتَلَتْهُ فَأَرْسَلَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا أُرْسَلْتُمْ إِلَيَّ إِلَّا شَيْطَانًا أَرْجِعُوهَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَأَعْطُوهَا أَجَرَ فَرَجَعَتْ إِلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَتْ أَشَعَرْتُ أَنْ اللَّهَ كَبَتَ الْكَافِرَ وَأَخَذَمَ وَلِيدَهُ.

prodali nekom Jevreju u Medini, a ovaj ga prodao drugom Jevreju iz plemena Kurejz. Kada se Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, preselio u Medinu, Selman mu je kao rob donio nešto datula na poklon, a nešto kao milostinju da izvidi hoće li i nju primiti, jer se znalo da vjerovjesnici milostinju ne primaju. Pošto se njegovo uvjerenje obistinilo, on je odmah primio islam i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da radi na svom oslobodenju.

Tada je opet bio zagušen toliko da je lupao nogom.

Abdur-Rahman je rekao:

– Ebu-Seleme je kazao da je Ebu-Hurejra izjavio da je ona poslije rekla: “Allahu moj, ako on sada umre, reći će se: ‘Ubila ga ona.’ Tako je bio puštan dva ili tri puta.”

Potom je on rekao: “Bogami, poslali ste mi šejtana. Vratite je Ibrahimu i podajte joj sluškinju (Hadžeru).” Sara se tada vratila Ibrahimu, alejhisselam, i rekla: “Znaš li da je Allah ponizio onog nevjernika, a (meni) dao sluškinju?”

2218. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aise, radijallahu anha, da je rekla:

– Sporili su se S‘ad b. Ebi-Vekkas i Abd b. Zem‘a za jednog dječaka.

Sa‘d je rekao: “Allahov Poslaniče, ovo je sin moga brata Utbe b. Ebi-Vekkasa, koji mu je oporučio da je to njegov sin. Pogledaj na njegovu sličnost (Utbu)!”

Abd b. Zem‘a je rekao: “Allahov Poslaniče, ovo je moj brat. Rođen je na postelji moga oca od njegove robinjice.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je i uočio jasnu sličnost Utbi, a potom rekao: “O Abdu, ono je tvoje! Dijete pripada postelji, a preljubniku kamen (kamenovanje). Sevdo, kćeri Zem‘aova, pokrivaj se od njega!” I Sevda ga nije više nikada vidjela.¹

2219. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu‘be, prenoseći od Sa‘da, a on od svoga oca da je Abdur-Rahman b. Avf, radijallahu anhu, rekao Suhejbu:

“Boj se Allaha i ne pripisuj se drugom osim svome ocu!”

٢٢١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ اخْتَصَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فِي غُلَامٍ فَقَالَ سَعْدُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي عُتْبَةَ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ أَنْظِرْ إِلَيَّ شَبَّهُهُ وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ هَذَا أَخِي يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي مِنْ وَلِيدَتِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى شَبَّهُهِ فَرَأَى شَبَهَا بَيْنَا بَعُتْبَةَ فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَاحْتَجَبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ فَلَمْ تَرَهُ سَوْدَةُ قَطُّ.

٢٢١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَصْهَيْبٍ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَدَّعِ إِلَى غَيْرِ أَبِيكَ فَقَالَ صُهَيْبٌ

¹ Sevda je kći Utbe b. Vekkasa i do ovog spora dječaka spornog porijekla smatrala je svojim bratom po ocu.

– Ne raduje mene da sam ja toga i toga – rekao je Suhejb. – Ja sam – kazao je on – rekao to, jer sam ukraden kada sam bio dijete.¹

2220. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, ovoga Urve b. Zubejr, da mu je Hakim b. Hizam saopćio kako je on rekao:

“Šta misliš, Allahov Poslaniče, čuvao sam se grijeha u mnogim poslovima – ili je rekao – činio sam u predislamsko doba mnoge poslove kao: obilaženje rodbine, oslobađanje robova i dijeljenje milostinje – pa da li imam za to kakvu nagradu?”

Hakim, radijallahu anhu, rekao je:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Primio si islam na onom dobru što je prethodilo (i imat ćeš dobro).”

O KOŽAMA KREPANH ŽIVOTINJA PRIJE NEGO SE UŠTAVE

2221. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Ja'kub b. Ibrahim, a ovome njegov otac prenoseći od Saliha, koji je kazao da mu je rekao Ibnu-Šihab da ga je obavijestio Ubejdullah b. Abdullah, da mu je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj krepane ovce i rekao: “Da li biste se koristili njenom kožom?”

– Ona je krepana – kazali su oni.

– Zabranjeno ju je samo jesti – rekao je on.

مَا يَسُرُّنِي أَنَّ لِي كَذًا وَكَذَا وَأَنِّي قُلْتُ ذَلِكَ وَلَكِنِّي سُرِقْتُ وَأَنَا صَبِيٌّ .

٢٢٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُروَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَحَنُّتُ أَوْ أَتَحَنَّتُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صَلَاةٍ وَعَتَاقَةٍ وَصَدَقَةٍ هَلْ لِي فِيهَا أَجْرٌ قَالَ حَكِيمٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ لَكَ مِنْ خَيْرٍ .

بَابُ جُلُودِ الْمَيْتَةِ قَبْلَ أَنْ تُذْبَحَ

٢٢٢١. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي بْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَرَّ بِشَاةٍ مَيْتَةٍ فَقَالَ هَلَّا اسْتَمْتَعْتُمْ بِبَاهَايَا قَالُوا إِنَّهَا مَيْتَةٌ قَالَ إِنَّمَا حَرَّمَ أَكْلَهَا .

¹ Suhejb je tvrdio da je sin Sinana b. Malika, a dalji potomak Nemira b. Kasita. Majka mu je bila iz plemena Temim. Rastući među Greima kao rob, govorio je grčkim jezikom bolje nego arapskim. Po oslobođenju živio je u Medini i mnogi Arapi mislili su da je on porijeklom Grk.

UBIJANJE SVINJA

Džabir je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju svinja.”

2222. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ibnu-Musejjeba, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, možda će među vas (ubrzo) sići Sin Merjemin kao pravedan sudac, pa će razbiti krst, ubiti svinje i ukinuti glavarinu (vojnicu), pa će se imetak prelijevati da ga neće više niko htjeti primati.”²

NE TOPI SE LOJ KREPANE ŽIVOTINJE I NE PRODAJE MAST IZ NJENE KOSTI

Tako je prenio Džabir od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2223. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Amr b. Dinar rekavši da ga je obavijestio Tavus da je čuo Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, kako govori: “Omeru je preneseno da je jedan (čovjek) prodavao vino, pa je rekao: “Allah ga ubio!” Zar on nije znao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo...” Njima je bio zabranjen loj, ali su ga oni topili (i u grudama) prodavali.”

بَابُ قَتْلِ الْخَنَزِيرِ

وَقَالَ جَابِرٌ حَرَّمَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعَ الْخَنَزِيرِ .

٢٢٢٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخَنَزِيرَ وَيَضَعَ الْجَزْيَةَ وَيَقْبِضَ الْمَالَ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ .

بَابُ لَا يُذَابُ شَحْمُ الْمَيْتَةِ وَلَا يُبَاعُ وَدَكُهُ

رَوَاهُ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٢٢٣. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي طَاوُسٌ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَلَغَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَنَّ فُلَانًا بَاعَ خَمْرًا فَقَالَ قَاتِلَ اللَّهُ فُلَانًا أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَاتِلَ اللَّهِ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَجَمَلُوهَا فَبَاعُوهَا .

2 Prema gornjem hadisu krst nije simbol Isaova nauka, a jedenje svinjskog mesa bilo je zabranjeno njegovim sljedbenicima. Tahavi kaže: “Musliman ne može koristiti ništa svinjsko. Svinja je u svojoj suštini sva nečista i koža joj štavljenjem ne postaje čista.”

2224. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Junus, prenoseći od Ibnu-Šihaba, koji je čuo Seida b. Musejbeba da prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo židove. Njima je bio zabranjen loj (koristiti), ali su ga oni prodavali i novce od njega koristili (jeli).”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao: “Allah ih ubio!”, znači “... prokleo ih!”, a u Kur'anu kutilel-harrasun – “Ubijeni su lašci”, znači “Prokleti su lašci.”

KUPOPRODAJA SLIKA (LIKOVA) U KOJIMA (DOK SU ŽIVA) NEMA DUŠE I ČIME SE OD TOGA MEKRUH BAVITI

2225. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Jezid b. Zurej', koga je obavijestio Avf, prenoseći od Seida b. Ebu-Hasana, koji je kazao:

– Bio sam kod Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, kada mu je došao jedan čovjek i rekao: “Ibnu-Abbasu! Ja sam čovjek čije je izdržavanje od rada mojih ruku, a pravim, evo, ove slike?”

Potom je Ibnu-Abbas rekao:

– Neću ti reći ništa, osim ono što sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čuo sam ga kako kaže: “Ko napravi kakvu sliku, Allah će ga mučiti dok u nju ne udahne dušu, a on neće moći u nju nikada udahnuti dušu.”

Tada se taj čovjek jako podigao, a lice mu požutjelo, pa je Ibnu-Abbas rekao: “Teško tebi! Ako se nećeš proći toga nego (hoćeš) da to radiš, pa drži se ovog drveća i svega u čemu nema duše (slikaj to)!”

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: “Seid b. Arube je čuo od Nadra b. Enesa samo ovaj jedini hadis.”

٢٢٢٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَاتَلَ اللَّهُ يَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَبَاعُوهَا وَآكَلُوا أَثْمَانَهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (قَاتَلَهُمُ اللَّهُ) لَعْنَهُمْ (قَتَلَ) لَعْنِ (الْخَرَّاصُونَ).

بَابُ بَيْعِ التَّصَاوِيرِ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا رُوحٌ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ ذَلِكَ

٢٢٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبَّاسٍ إِنِّي إِنْسَانٌ إِنَّمَا مَعِيشَتِي مِنْ صَنْعَةِ يَدَيَّ وَإِنِّي أَصْنَعُ هَذِهِ التَّصَاوِيرَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا أُحَدِّثُكَ إِلَّا مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فَإِنَّ اللَّهَ مُعَذِّبُهَا حَتَّى يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ فِيهَا أَبَدًا فَرَبَا الرَّجُلُ رَبَوَةً شَدِيدَةً وَاصْفَرَ وَجْهُهُ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنْ أَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تَصْنَعَ فَعَلَيْكَ بِهَذَا الشَّجَرِ كُلِّ شَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ رُوحٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سَمِعَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ مِنَ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ هَذَا الْوَاحِدَ.

ZABRANA TRGOVANJA ALKOHOLOM

Džabir je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovati vinom (alkoholom).”

2216. PRIČAO NAM JE Muslim, a njemu Šu‘ajb, prenoseći od A‘meša, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on opet od Aiše, radijallahu anha:

– Kada su objavljeni posljednji ajeti, poglavlje El-Bekare, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je (iz kuće u džamiju) i rekao: “Zabranjeno je trgovati alkoholom (vinom).”¹

GRIJEH ONOGA KO PRODA SLOBODNA ČOVJEKA

2227. PRIČAO MI JE Bišr b. Merhum, njemu Jahja b. Sulejm prenoseći od Isma‘ila b. Umejje, on od Seida b. Ebi-Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allah je kazao: “Tri su vrste ljudi kojima ću ja biti parničar na Sudnjem danu: čovjek koji je dao obećanje zaklevši se Mnome, pa iznevjerio; čovjek koji je prodao slobodnog čovjeka i novac od njega pojео (iskoristio) i čovjek koji je unajmio radnika i iskoristio ga (njegov rad), a nije mu dao njegovu zaradu.”

بَابُ تَحْرِيمِ التَّجَارَةِ فِي الْخَمْرِ

وَقَالَ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّمَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعَ الْخَمْرِ.

٢٢٢٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَمَّا نَزَلَتْ آيَاتُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ عَنْ آخِرِهَا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ حُرِّمَتِ التَّجَارَةُ فِي الْخَمْرِ.

بَابُ إِثْمِ مَنْ بَاعَ حُرًّا

٢٢٢٧. حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَالَ اللَّهُ ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِ أَجْرَهُ.

¹ Ova aluzija odnosi se na 219. ajet poglavlja El-Bekare koji u prijevodu glasi: “Pitaju te za alkohol i hazardne igre. Reci: U njima je veliki grijeh, a i neke koristi ljudima, ali im je grijeh mnogo veći od njihove koristi.” Ajet je samo nagovijestio zabranu korištenja alkohola. Zbog velikih negativnih posljedica korištenja alkohola i hazarda, Kur'an ih je kasnije u poglavlju El-Maide u 91. i 92. ajetu najstrožije zabranio.

ZAMJENJIVANJE ROBOVA I ŽIVOTINJA ZA ŽIVOTINJE NA PRIČEK

Ibnu-Omer je kupio jahaću devu za četiri petogodišnje deve, jamčeći prodavaocu da će ih predati njihovom vlasniku na Rebezi.

Ibnu-Abbas je rekao: “Jedna deva može biti bolja od dvije deve.”

Rafi' b. Hadidž zamijenio je jednu devu za dvije. Jednu od njih dao je odmah prodavaocu i rekao: “Drugu ću ti dotjerati, ako Bog da, polahko sutra.”

Ibnu-Musejjeb je rekao: “Nema kamate u (zamjenjivanju) stoke: deva za dvije deve, ovca za dvije ovce do određenog roka.”

Ibnu-Sirin je rekao: “Nema štete (dati) devu za dvije deve (dirhem za dirhem) s odgodom primopredaje.

2228. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Jezid prenoseći od Sabita, on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Među robljem (iz Hajbera) bila je Safija i došla (kao udio) Dihji Kelbiju, a potom je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

PRODAVANJE ROBOVA

2229. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ibnu-Muhajriz, a njemu Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, da je, dok je jedanput sjedio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allahov Poslaniče, mi (spolno) općimo s robinjama a hoćemo da ih prodamo te ne želimo da s njima imamo djecu, pa šta misliš o ejakuliranju izvan materice (*azl*)?¹

بَابُ بَيْعِ الْعَبِيدِ وَالْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً

وَأَشْتَرَى ابْنُ عُمَرَ رَاحِلَةً بِأَرْبَعَةِ أَبْعَرَةٍ مَضْمُونَةٍ عَلَيْهِ يُوفِيهَا صَاحِبُهَا بِالرَّبْدَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَدْ يَكُونُ الْبَعِيرُ خَيْرًا مِنَ الْبَعِيرَيْنِ وَأَشْتَرَى رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ بَعِيرًا بِبَعِيرَيْنِ فَأَعْطَاهُ أَحَدَهُمَا وَقَالَ آتِيكَ بِالْآخِرِ غَدًا رَهْوًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ لَا رَبَا فِي الْحَيَوَانِ الْبَعِيرُ بِالْبَعِيرَيْنِ وَالشَّاةُ بِالشَّاتَيْنِ إِلَى أَجَلٍ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بِبَعِيرٍ بِبَعِيرَيْنِ نَسِيئَةً.

٢٢٢٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فِي السَّبْيِ صَفِيَّةٌ فَصَارَتْ إِلَى دَحْيَةَ الْكَلْبِيِّ ثُمَّ صَارَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ بَيْعِ الرَّقِيقِ

٢٢٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ مُحَيْرِيزٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَصِيبُ سَبْيًا فَنَحِبُّ الْأَثْمَانَ فَكَيْفَ تَرَى فِي الْعَزْلِ فَقَالَ أَوْ إِنِّكُمْ تَفْعَلُونَ ذَلِكَ لَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا

¹ Izraz *azl* znači pred samu ejakulaciju izvući spolni organ iz vulve ne želeći začeti.

– A zar vi to stvarno radite? – upitao je on. – Nemate štete ako to i (ne) radite, jer nema bića kome je Allah propisao da izađe (na ovaj svijet), a da ono i ne izađe.”²

PRODAJA ROBA KOME JE NJEGOV GOSPODAR OBEĆAO SLOBODU POSILIJE SVOJE SMRTI

2230. PRIČAO NAM JE Ibn-Numejr, njemu Veki‘, a ovome Isma‘il, prenoseći od Seleme b. Kuhejla, on od Ataa, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: “Prodao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, roba kojem je njegov gospodar obećao slobodu nakon svoje smrti (i dao tom gospodaru novac).”

2231. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Sufjan, prenoseći od Amra koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da kaže: “Prodao ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

2232, 2233. PRIČAO MI JE Zuhejr b. Harb, njemu Ja‘kub, a ovome njegov otac, prenoseći od Saliha da je Ibnu-Šihab pričao da ga je obavijestio Ubejdullah, a njega Zejd b. Halid i Ebu-Hurejre, radijallahu anhuma, da su čuli kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitan za robinju koja čini preljub, a nije udana – rekao: – Išibajte je, pa ako kasnije učini preljub opet je išibajte, a poslije trećeg ili (je rekao) četvrtog (preljuba), prodajte je!

ذَلِكُمْ فَإِنَّهَا لَيْسَتْ نَسَمَةٌ كَتَبَ اللَّهُ أَنْ تَخْرُجَ إِلَّا هِيَ خَارِجَةٌ.

بَابُ بَيْعِ الْمَدْبُورِ

٢٢٣٠. حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَاعَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدْبُورَ.

٢٢٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَاعَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.

٢٢٣٢ - ٢٢٣٣. حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ وَأَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّهَا سَمِعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُسْأَلُ عَنِ الْأَمَةِ تَزْنِي وَلَمْ تُحْصَنْ قَالَ اجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ يَبْعُوهَا بَعْدَ الثَّلَاثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ.

2 U hadisu spomenuto roblje muslimani su zarobili od plemena Hevazin 8. godine po Hidžri prilikom bitke na Hunejnu.

2234. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njega je obavijestio Lejs, prenoseći od Seida, on od svoga oca, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, kazao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Kada robinja nekog od vas učini blud i njena se preljuba jasno dokaže, primijenite prema njoj šerijatsku kaznu (100 štapova), a ne ukoravajte je! Ako opet učini blud, primijenite opet šerijatsku kaznu, a ne ukoravajte je, pa ako učini blud treći put i njen se blud jasno dokaže, neka je (gospodar) proda makar za uže od kostrijeti (dlake)!”

MOŽE LI ČOVJEK PUTOVATI S ROBINJOM PRIJE NEGO SE UVJERI DA NIJE TRUDNA (TAKO ŠTO DOBIJE MENSTRUACIJU)

Hasan (Basri) nije vidio smetnju u tome da je (dok je na putu) poljubi ili pomiluje.

Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, kaže: “Kada se pokloni robinja koja je s nekim spolno općila, ili se proda ili oslobodi, pa neka se (prije spolnog sastanka s drugim) utvrdi da u njenoj materici nema zametka tako što će imati menstruaciju, a u slučaju nevine (djevojke) to nije potrebno.”

Ata’ je kazao:

– Nema smetnje milovati svoju kupljenu noseću robinju, osim njen spolni organ, a i Uzvišeni Allah je rekao: “... i koji stidna mjesta svoja čuvaju, osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu.”¹

٢٢٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِذَا زَنَتْ أَمَةٌ أَحَدَكُمْ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يَثْرُبْ عَلَيْهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يَثْرُبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ الثَّلَاثَةَ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَبِيعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعَرٍ.

بَابُ هَلْ يُسَافِرُ بِالْجَارِيَةِ قَبْلَ أَنْ يَسْتَبْرَأَهَا

وَلَمْ يَرَ الْحَسَنُ بَأْسًا أَنْ يَقْبَلَهَا أَوْ يَبَاشِرَهَا وَقَالَ ابْنُ عُثْمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا وَهَبْتَ الْوَلِيدَةَ الَّتِي تَوَطَّأُ أَوْ بَاعْتَ أَوْ عَتَقْتَ فَلْيُسْتَبْرَأْ رَحِمُهَا بِحَيْضَةٍ وَلَا تُسْتَبْرَأَ الْعَذْرَاءُ وَقَالَ عَطَاءٌ لَا بَأْسَ أَنْ يُصِيبَ مِنْ جَارِيَتِهِ الْحَامِلُ مَا دُونَ الْفَرْجِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ).

¹ El-Mu'minun, 5-6.

2235. PRIČAO NAM JE Abdul-Gaffar b. Davud, njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman, prenoseći od Amra b. Ebu-Amra, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je u Hajber. Kada mu je Allah dao da je osvojio tvrđavu, spomenuta mu je ljepota Safijje, kćerke Huzejj b. Ahtaba. Njen muž je već ubijen kada je ona još bila nevjesta, pa ju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izabrao za sebe, izveo je (iz Hajbera) i kada smo stigli u Seddu Revha, očistila se od menstruacije i on je s njom spavao. Poslije je on priredio jelo od datula, masla i uprženog brašna na maloj kožnoj sofri. Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (Enesu): “Obznani (svijetu) oko sebe (da prisustvuju vjenčanju!)”, i to je bila svadba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa Safijjom.

Poslije smo krenuli (izašli) prema Medini i vidio sam – rekao je Enes – Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je iza sebe zastire svojim ogrtačem, potom sjede pokraj svoje deve, postavi (uspravno) svoje koljeno, a Safijja svojom nogom stade na njegovo koljeno i uzjaha (devu).

٢٢٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ قَدِيمُ النَّبِيِّ ﷺ خَيْرٌ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذَكَرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الرَّوْحَاءِ حَلَّتْ قَبْنَى بِهَا ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ آذِنْ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةً ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ فَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ .

KUPOPRODAJA KREPANIH ŽIVOTINJA I KIPOVA

2236. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs, prenoseći od Jezida b. Ebu-Habiba, on od Ataa b. Ebu-Rebaha, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Godine oslobođenja (Mekke) i to u Mekki, Allah je zabranio i Njegov Poslanik trgovanje vinom, krepanom životinjom, svinjama i kipovima.”

Tada je rečeno: “Allahov Poslaniče, šta misliš o loju krepane životinje; njime se mažu lađe, maste kože (pri štavljenu) i svijet od njega pravi sebi svijeće?”

– Ne, on je zabranjen – odgovorio je on.

Kazao je Ebu-Asim da mu je pričao Abdul-Hamid, a njemu Jezid:

– Pisao mi je Ata: “Čuo sam Džabira, radijallahu anhu, (da gornji hadis prenosi) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

UNOVČENJE PSA

2237. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana, ovaj od Ebu-Mes'uda Ensarije, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, zabranio (koristiti) novac od (prodanog) psa, dar robinje zarađen prostitucijom i novac vračara.

بَابُ بَيْعِ الْمَيْتَةِ وَالْأَصْنَامِ

٢٢٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ وَالْخَنَزِيرِ وَالْأَصْنَامِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمَيْتَةِ فَإِنَّهَا يُطْلَى بِهَا السُّفُنُ وَيُدْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ وَيَسْتَصْبِحُ بِهَا النَّاسُ فَقَالَ لَا هُوَ حَرَامٌ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ إِنَّ اللَّهَ لَمَّا حَرَّمَ شُحُومَهَا جَمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوه فَآكَلُوا ثَمَنَهُ قَالَ أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ كَتَبَ إِلَيَّ عَطَاءٌ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ ثَمَنِ الْكَلْبِ

٢٢٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلُوانِ الْكَاهِنِ .

2238. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, prenoseći od Šu'be, koji kaže:

– Saopćio mi je Avn b. Ebu-Džuhajfe: “Vidio sam svoga oca kada je otkupio roba vještog u puštanju krvi (a poslije mu polupao instrumente), pa sam ga upitao o tome i on reče:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je koristiti novac od (prodanog) psa, imovinu koju robinja zaradi putem prostitucije, a prokleo je tetovirku, tetoviranu, onog koji jede kamate, onog koji daje kamate (drugom) i prokleo je slikara.”¹

٢٢٣٨. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي اشْتَرَى حَجَّامًا فَأَمَرَ بِمَحَاجِمِهِ فَكُسِرَتْ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدَّمِّ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْأَمَةِ وَلَعَنَ الْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَآكَلَ الرَّبَا وَمُوكِلَهُ وَلَعَنَ الْمُصَوِّرَ.

¹ Kupoprodaju psa dozvoljavaju: Muhamed b. Sirin, Abdur-Rahman b. Ebu-Lejla, Hakem, Hammad, Evza'i, Šafija, Ahmed, Ishak, Ebu-Sevr, Ibnu-Munzir i još mnogi drugi učenjaci.

Ibnu-Kudame je izjavio: “Kupoprodaja psa je zakonski neosnovana.” Mekruh je unovčiti psa po mišljenju Ebu-Hurejre i Malika. Kupoprodaju lovačkog psa dozvoljavaju: Džabir, Ata, Neha'i i Ebu-Hanife.

Po mišljenju Šafije i Ahmeda pas ne predstavlja nikakvu imovinsku vrijednost i ko bi ubio tuđeg psa nije obavezan na odštetu.

Pse za ljude korisne dozvoljavaju unovčavati i dobiveni novac koristiti: Ata, Ibnu-Ebi-Rebaha, Ibrahim Neha'i, Ebu-Hanife i njegovi učenici, Suhnun i Malik, ali za pse koji su napast za ljude Ebu-Hanife i Ebu-Jusuf to ne dozvoljavaju.

U Bedai'u stoji: “Dozvoljava se kupoprodaja divljači koja ima zube derače, osim svinje, divljači poput psa, tigra, leoparda, lava, vuka, mačke i njima sličnih zvjerki.”

Po mišljenju pravnika hanefijske škole pas predstavlja imovinsku vrijednost i ko tuđeg psa bespravno ubije obavezan je na odštetu. Zabilježeno je da je Abdullah b. Amr naredio jednom čovjeku da plati odštetu od 40 dirhema vlasniku ubijenog psa.

Tirmizi u svom *Sunenu* preko Džabira navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio jesti i unovčavati psa i mačku, a Nesai u svom *Sunenu* dodaje: “... ali je kupoprodaju lovačkog psa dozvolio.”

Kupoprodaja mačke i korištenje dobivenog novca dozvoljava najveći broj učenjaka u koje spadaju: Hasan Basri, Muhammed b. Sirin, Hakem, Hammad, Malik, Sufjan, Sevri, Ebu-Hanife i njegovi učenici, Šafija, Ahmed i Ishak; a mekruhom to smatraju: Ebu-Hurejra, Tavus i Mudžahid.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ السَّلَامِ

PLAĆANJE UNAPRIJED

PLAĆANJE KUPOPRODAJNOG PREDMETA UNAPRIJED U SLUČAJU MJERENJA ODREĐENOM POZNATOM ŠUPLJOM MJEROM

2239. PRIČAO NAM JE Amr b. Zurare, da ga je obavijestio Isma'il b. Ulejje, njega Ibnu-Ebu-Nedžih, prenoseći od Abdullaha b. Kesira, on od Ebu-Minhala, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhumu, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu, a svijet davaše novac unaprijed za plod palme, jednu pa i dvije godine”, ili je Ibnu-Abbas rekao: “... za dvije ili za tri...” sumnjao je Isma'il. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko plaća određenu količinu datula unaprijed, neka plaća unaprijed samo uz određenu poznatu šuplju mjeru, i (ili) određeno poznato vaganje!”

PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Isma'il koji je prenio od Ibnu-Ebu-Nedžiha da je ovo (dozvoljeno) samo kada je već tačno određena poznata šuplja mjera i (ili) određena poznata težina vaganjem.

بَابُ السَّلَامِ فِي كَيْلِ مَعْلُومٍ

٢٢٣٩. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَالنَّاسُ يُسَلِفُونَ فِي الثَّمَرِ الْعَامَ وَالْعَامَيْنِ أَوْ قَالَ عَامَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةَ شُكَّ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَ مَنْ سَلَفَ فِي تَمَرٍ فَلْيُسَلِفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ .

حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ بِهَذَا فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ .

PLAĆANJE UNAPRIJED PREDMETA
KUPOPRODAJE U SLUČAJU ODREĐENE
POZNATE MJERE VAGANJEM

2240. PRIČAO NAM JE Sadeka, da ga je obavijestio Ujejne, njega Ibnu-Ebi-Nedžih, prenoseći od Abdullaha b. Kesira, on od Ebu-Minhala, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu, a mještani su plaćali za plod datula unaprijed za dvije pa i tri godine, pa je rekao:

“Ko je unaprijed platio za nešto, pa neka bude uz tačno određenu poznatu šuplju mjeru i određenu poznatu težinu vaganjem do tačno određenog poznatog roka (predaje predmeta kupoprodaje).”

PRIČAO NAM JE Ali (b. Abdullah), njemu Sufjan, a ovome Ibnu-Ebi-Nedžih, rekavši:

“Pa neka plati unaprijed samo za određenu poznatu težinu šupljom mjerom, do određenog poznatog roka!”

2241. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu-Ebi-Nedžiha, on od Abdullaha b. Kesira, ovaj od Ebu-Minhala, koji je rekao:

– Čuo sam Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, kako kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je u Medinu i rekao: “... samo za određenu poznatu težinu vaganjem, do tačno određenog poznatog roka.”

بَابُ السَّلَمِ فِي وَزْنِ مَعْلُومٍ

٢٢٤٠. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَنَا
ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ
عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ
الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسَلِّفُونَ بِالتَّمْرِ السَّتِينَ وَالثَّلَاثَ
فَقَالَ مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ فَفِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ
مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ .

حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ
أَبِي نَجِيحٍ وَقَالَ فَلْيُسَلِّفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ
مَعْلُومٍ .

٢٢٤١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ
أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ قَالَ
سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ
النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ إِلَى
أَجَلٍ مَعْلُومٍ .

2242, 2243. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'be, prenoseći od Ibnu-Ebu-Mudžalida..., (a preko drugog seneda) pričao nam je Jahja, a njemu Veki', prenoseći od Šu'be, on od Muhammeda b. Ebi-Mudžalida...

PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be, a ovoga je obavijestio Muhammed ili Abdullah b. Ebul-Mudžahid, rekavši:

“Suprotno mišljenje o plaćanju unaprijed imali su Abdullah b. Šeddad b. Hadi i Ebu-Burde, pa su me poslali do Ibnu-Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, i ja sam ga (o tome) pitao, pa je rekao: “Mi smo u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, plaćali unaprijed, pa i Ebu-Bekra i Omera, za pšenicu, ječam, rezačije i datule.” A pitao sam i Ibnu-Abbasa, pa je i on rekao ovo isto.¹

DAVANJE NOVCA PRODAVAOCU UNAPRIJED ZA KUPOPRODAJNI PREDMET KOJI ON KOD SEBE NIKAKO NEMA

2244, 2245. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovome Šejbani, a njemu Muhammed b. Ebu-Mudžalid, rekavši:

– Poslali su me Abdullah b. Šeddad i Ebu-Burde do Abdullaha b. Ebu-Evfaa, radijallahu anhum, rekavši: “Pitaj ga, jesu li ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovo doba unaprijed plaćali pšenicu?”

٢٢٤٢-٢٢٤٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي الْمَجَالِدِ وَحَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْمَجَالِدِ .

حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدٌ أَوْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْمَجَالِدِ قَالَ اخْتَلَفَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ وَأَبُو بُرْدَةَ فِي السَّلَفِ فَبَعَثُونِي إِلَى ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ إِنَّا كُنَّا نُسَلِّفُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْبِ وَالتَّمْرِ وَسَأَلْتُ ابْنَ أَبِزَى فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ .

بَابُ السَّلَامِ إِلَى مَنْ لَيْسَ عَنْدهُ أَصْلٌ

٢٢٤٤-٢٢٤٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْمَجَالِدِ قَالَ بَعَثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادِ وَأَبُو بُرْدَةَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَا سَلُهُ هَلْ كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ يُسَلِّفُونَ فِي الْحِنْطَةِ

¹ Kupoprodaja uz plaćanje kupoprodajnog predmeta unaprijed, uvjetovana je kao i obični trgovački posao ponudom i prilagođavanjem zainteresiranih stranaka. Ova vrsta trgovanja valjana je samo kod stvari kod kojih se može odrediti količina i kakvoća kao i slabe i dobre njihove strane.

Količina stvari koje se mjere šupljom ili dužinskom mjerom ili vaganjem, određuje se šupljom mjerom, kao, npr., varićakom, i njima sličnom mjerom, odnosno vaganjem ili metrom ili drugom uobičajenom dužinskom mjerom.

Količina brojnih stvari, međusobno sličnih, određuje se brojem, uz naznačene dimenzije i obujam.

Kod stvari koje se mjere mjerom za dužinu, kao što je platno, treba odrediti dužinu, širinu, debljinu, vrstu materije i mjesto i sredinu izrade predmeta.

Kod ove vrste trgovanja predmet kupoprodaje mora imati precizno određen kvalitet vrste robe. Naprimjer: “pšenica slavonska, potpuno čista ili sa 2-3% kukolja”; zatim količina, cijena te mjesto i datum prodaje kupoprodajnog predmeta, što će se iz daljeg izlaganja vidjeti.

– Mi smo – rekao je Abdullah – unaprijed plaćali zemljoradničkom stanovništvu Šama pšenicu, ječam i ulje uz određenu poznatu šuplju mjeru, do tačno određenog roka (predaje).

– Onome ko je to imao (u osnovi)? – upitao sam.

– Nismo ih za to pitali – odgovorio je on.

Potom su me poslali Abdur-Rahmanu b. Ebzau, pa sam ga (za to) upitao i on reče:

“Drugovi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, plaćali su (to prodavaocima) unaprijed u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nismo ih pitali, imaju li oni usjev (njive) ili nemaju.”

PRIČAO NAM JE ovo Ishak, njemu Halid b. Abdullah, prenoseći od Šejbanija, on od Muhammeda Ebu-Mudžalida koji je rekao: “Plaćali smo im unaprijed za pšenicu i ječam.”

A Abdullah b. Velid prenosi od Sufjana da mu je Šejbani rekao: “... i za ulje.”

PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir, prenoseći od Šejbanija: “... za pšenicu, ječam i suho grožđe.”

2246. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovoga obavijestio Amr, rekavši da je čuo Ebu-Bahterija Taija, kada je rekao:

“Pitao sam Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, o plaćanju unaprijed za datule.”

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je”, odgovorio je on, “kupoprodaju ploda palme dok se ne mogne jesti i dok se ne izmjeri vagom.”

Potom je jedan čovjek rekao: “Kako će se plod mjeriti?”, a drugi sa strane do njega je odgovorio: “Dok se ne obere.”

Mu‘az kaže da mu je pričao Šu‘be, prenoseći od Amra, da je Ebu-Bahteri kazao: “Čuo sam od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to isto zabranio.”

قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا نُسَلِّفُ نَبِيْطَ أَهْلِ الشَّامِ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْتِ فِي كَيْلٍ مَّعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَّعْلُومٍ قُلْتُ إِلَى مَنْ كَانَ أَصْلُهُ عِنْدَهُ قَالَ مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ ثُمَّ بَعَثَانِي إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِيزٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ يُسَلِّفُونَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَمْ نَسْأَلُهُمْ أَهْلَهُمْ حَرْثٌ أَمْ لَا .

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُجَالِدٍ بِهَذَا وَقَالَ فَسَلِفُهُمْ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ وَقَالَ وَالزَّيْتِ .

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ وَقَالَ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْبِ .

٢٢٤٦ . حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عَمْرُو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْبَخْتَرِيِّ الطَّائِنِيَّ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَمِ فِي النَّخْلِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يُوَكَّلَ مِنْهُ وَحَتَّى يُوزَنَ فَقَالَ الرَّجُلُ وَأَيُّ شَيْءٍ يُوزَنُ قَالَ رَجُلٌ إِلَى جَانِبِهِ حَتَّى يُحْرَزَ وَقَالَ مُعَاذُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرُو قَالَ أَبُو الْبَخْتَرِيِّ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ مِثْلَهُ .

PLAĆANJE PLODA PALME UNAPRIJED

2247, 2248. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'be, prenoseći od Amra, on od Ebu-Bahterija:

– Pitao sam Ibnu-Omera, radijallahu anhumā, za plaćanje ploda palme unaprijed, pa je rekao:

“Zabranjena je kupoprodaja ploda palme dok on ne sazrije i zamjena neke vrste gotovog novca na priček za drugu vrstu novca.”

– A pitao sam i Ibnu-Abbasa o plaćanju ploda palme unaprijed, pa je odgovorio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju ploda palme dok se on ne mogne jesti”, ili je rekao: “Dok ga vlasnik ne počne jesti i dok se ne izmjeri.”

2249, 2250. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be, prenoseći od Amra, a on od Ebu-Bahterija:

– Pitao sam Ibnu-Omera, radijallahu anhu, o plaćanju unaprijed ploda palme, pa je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje ploda dok ne sazrije, a zabranio je gotovo srebro na priček za zlato.”

Pitao sam i Ibnu-Abbasa, pa je odgovorio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju ploda palme dok ga vlasnik ne počne jesti, odnosno dok se ne mogne jesti, i dok se ne izmjeri.”

Pitao sam: “Šta znači dok se ne izmjeri?”, pa jedan čovjek koji je bio kod njega reče: “Dok se ne obere.”

بَابُ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ

٢٢٤٧-٢٢٤٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَصْلُحَ وَعَنْ بَيْعِ الْوَرِقِ نِسَاءً بِنَاجِزٍ وَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يُؤْكَلَ مِنْهُ أَوْ يَأْكُلَ مِنْهُ وَحَتَّى يُوزَنَ .

٢٢٤٩-٢٢٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَصْلُحَ وَنَهَى عَنْ الْوَرِقِ بِالذَّهَبِ نِسَاءً بِنَاجِزٍ وَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَأْكُلَ أَوْ يُؤْكَلَ وَحَتَّى يُوزَنَ قُلْتُ وَمَا يُوزَنُ قَالَ رَجُلٌ عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرَزَ .

JAMSTVO KOD PLAĆANJA UNAPRIJED

2251. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Ja'la, a ovome A'meš, prenoseći od Ibrahima, a on od Esveda, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je nešto hrane od jednog Jevreja na kredit i dao mu kao jamstvo svoj pancir od željeza.”

ZALOG KOD PLAĆANJA UNAPRIJED

2252. PRIČAO MI JE Muhammed b. Mahbub, njemu Abdul-Vahid, a ovome A'meš, rekavši:

– Razgovarali smo kod Ibrahima o zalogu pri plaćanju unaprijed, pa on reče: “Prenio mi je Esved od Aise, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od jednog Jevreja nešto hrane (na kredit) do određenog roka, a on uzeo od njega u zalog pancir od željeza.”

PLAĆANJE UNAPRIJED VALJANO JE UZ TAČNO ODREĐEN ROK (PREDAJE KUPOPRODAJNOG PREDMETA)

Ovo kažu Ibnu-Abbas, Ebu-Seid, Esved i Hasan (Basri) a Ibnu-Omer kaže:

“Nema štete tako postupiti s hranom čija je cijena poznata i tačno utvrđena do tačno utvrđenog roka (njene predaje kupcu), dok to ne važi za usjev koji nije još pokazao svoju zrelost.”

بَابُ الْكَفِيلِ فِي السَّلَمِ

٢٢٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ بِنَسِيئَةٍ وَرَهْنَهُ دِرْعًا لَهُ مِنْ حَدِيدٍ.

بَابُ الرِّهْنِ فِي السَّلَمِ

٢٢٥٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَكَّرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرِّهْنَ فِي السَّلَفِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ وَارْتَهَنَ مِنْهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ.

بَابُ السَّلَمِ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ

وَبِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَبُو سَعِيدٍ وَالْأَسْوَدُ وَالْحَسَنُ وَقَالَ ابْنُ عُثْمَرَ لَا بَأْسَ فِي الطَّعَامِ الْمَوْصُوفِ بِسِعْرِ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ مَا لَمْ يَكْ ذَلِكَ فِي زَرْعٍ لَمْ يَبْدُ صَلَاحُهُ.

2253. PRIČAONAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu-Ebi-Nedžiha, on od Abdullaha b. Ebi-Kesira, ovaj od Ebu-Minhala, koji prenosi da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu, a mještani plaćahu plodove unaprijed za dvije-tri godine. Tada je on rekao:

“Plaćajte plodove unaprijed samo uz precizno određenu količinu mjerom, do precizno određenog roka (predaje predmeta kupcu)!”

Abdullah b. Velid je kazao da mu je Sufjan prenio:

– Ibnu-Ebi-Nedžih nam je kazao: “... za precizno određenu količinu šupljom mjerom, i(ili) određenu težinu vaganjem.”

2254, 2255. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, koga je obavijestio Abdullah, a njega Sufjan, prenoseći od Sulejmana Šejbanija, on od Muhammeda b. Ebi-Mudžalida, koji je rekao:

– Poslali su me Ebu-Burde i Abdullah b. Šeddad Abdur-Rahmanu b. Ebzau i Abdullahu b. Ebi-Evfau, pa sam ih pitao za plaćanje kupoprodajnog predmeta unaprijed. Oni rekoše:

“Dobijali smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ratnu dobit pa su nam dolazili zemljoradnici Šama i plaćali smo im unaprijed: pšenicu, ječam, suho grožđe (da nam predaju) do određenog roka.”

– Rekao sam – kaže Muhammed b. Ebi-Mudžalid – a jesu li imali (svoje) usjeve ili nisu imali usjeva?

– Nismo ih za to pitali – odgovorio je on.

٢٢٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسَلِفُونَ فِي الثَّمَارِ السَّنَتَيْنِ وَالثَّلَاثَ فَقَالَ أَسْلِفُوا فِي الثَّمَارِ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ وَقَالَ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ .

٢٢٥٤-٢٢٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُجَالِدٍ قَالَ أَرْسَلَنِي أَبُو بُرْدَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْرَى وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى فَسَأَلْتُهُمَا عَنِ السَّلَفِ فَقَالَا كُنَّا نَصِيبُ الْمَغَانِمَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكَانَ يَأْتِينَا أَنْبَاطٌ مِنْ أَنْبَاطِ الشَّامِ فَتُسَلِفُهُمْ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّبِيبِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى قَالَ قُلْتُ أَكَانَ لَهُمْ زَرْعٌ أَوْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ زَرْعٌ قَالَا مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ .

PLAĆANJE UNAPRIJED MLADUNČETA
DEVE DOK GA ONA NIJE JOŠ
NI DONIJELA NA SVIJET

2256. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njega obavijestio Džuvejrija, prenoseći od Nafija, da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Ashabi su vršili kupoprodaju deva za klanje (s rokom predaje) ‘dok ne zasteoni ono zaneseno u utrobi deve’, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.”

Nafi' je to protumačio: “... dok deva ne donese na svijet ono što je u njenom trbuhu.”¹

بَابُ السَّلَمِ إِلَى أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ

٢٢٥٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا
جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
كَانُوا يَتَبَايَعُونَ الْجُزُورَ إِلَى حَبْلِ الْحَبْلَةِ فَنَهَى النَّبِيُّ
ﷺ عَنْهُ فَسَرَّهُ نَافِعٌ أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ مَا فِي بَطْنِهَا .

¹ Nije uvjet da prodavalac u konkretnom trgovanju predmet kupoprodaje ima gotov na zalihama, ili da bude neposredni proizvođač; on može biti i nakupac, ali i jedan i drugi moraju se držati ugovorenog termina isporuke kupoprodajnog predmeta. Termin predaje predmeta kupcu mora biti precizno određen datumom, praznikom ili nekim ustaljenim redovnim zbivanjem, a ne neodređenim uopćenim rokom: dok se ovce počnu janjiti, kada padne prvi snijeg, ili dok padne list s drveća, kada nastupi žetva, prispije bostan i tome slično.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشُّفْعَةِ

PRAVO PREČE KUPNJE

PRAVO PREČE KUPNJE ODNOSI SE SAMO
NA ONO ŠTO NIJE JOŠ PODIJELJENO,
A KADA SE USPOSTAVE GRANICE,
NEMA PRAVA PREČE KUPNJE

بَابُ الشُّفْعَةِ فِيمَا لَمْ يُقَسَّمْ
فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ فَلَا شُفْعَةَ

2257. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je Džabir, radijallahu anhumu, kazao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da je pravo preče kupnje samo u onome (dobru) što nije još podijeljeno (među suvlasnicima), a kada se uspostave granice i izvedu putevi, nema više prava preče kupnje.”

٢٢٥٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا
مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا
وَقَعَتِ الْحُدُودُ وَصُرِفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ.

VLASNIK IMOVINE DUŽAN JE PRIJE
PRODAJE PONUDITI JE ONOM KO IMA
PRAVO PREČE KUPNJE

بَابُ عَرْضِ الشُّفْعَةِ عَلَى صَاحِبِهَا قَبْلَ الْبَيْعِ

Hakem je rekao: “... i kada mu on dozvoli (kupoprodaju) prije njegove prodaje, on više nema pravo preče kupnje.”

Ša'bi kaže: “Onaj čiji je predmet njegovog prava preče kupnje prodat u njegovom prisustvu, a on nije na to reagirao (izmijenio kupoprodajni ugovor), gubi pravo preče kupnje.”

وَقَالَ الْحَكَمُ إِذَا أَدِنَ لَهُ قَبْلَ الْبَيْعِ فَلَا شُفْعَةَ لَهُ
وَقَالَ الشَّعْبِيُّ مَنْ بَيَعْتَ شُفْعَتَهُ وَهُوَ شَاهِدٌ لَا
يُغَيِّرُهَا فَلَا شُفْعَةَ لَهُ.

2258. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a ovoga Ibrahim b. Mejsere, prenoseći od Amra b. Šerida, koji je rekao:

– Zadržao sam se kod Sa'da b. Ebu-Vekkasa, pa je došao i Misver b. Mahreme i stavio svoju ruku na jedno moje rame, a u tom dođe Ebu-Rafi', oslobođeni rob Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i reče:

“Sa'du, kupi od mene dvije moje sobe u tvojoj kući!”

Tada je Sa'd rekao: “Bogami, neću ti ih kupiti”, a Misver reče: “Bogami, sigurno ćeš ih kupiti.”

Tada Sa'd reče: “Bogami neću ti dati više od 4.000 (dirhema) i to u ratama, odnosno u obrocima.”

– Davano mi je za njih – rekao je Ebu-Rafi' – 500 dinara (5.000 dirhema), i da nisam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Susjed ima najviše prava (pravo preče kupnje) zbog svoje bliskosti (susjedstva)”, ja ti ih ne bih dao ni za 4.000 (dirhema), kada mi je već davano za njih 500 dinara.”

Potom ih je Ebu-Rafi' njemu i dao.¹

٢٢٥٨. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ قَالَ وَقَفْتُ عَلَى سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ فَجَاءَ الْمُسَوِّرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى إِحْدَى مَنْكِبَيَّ إِذْ جَاءَ أَبُو رَافِعٍ مَوْلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا سَعْدُ ابْتِغِ مِنِّي بَيْتَيَّ فِي دَارِكَ فَقَالَ سَعْدُ وَاللَّهِ مَا أَبْتَاعُهُمَا فَقَالَ الْمُسَوِّرُ وَاللَّهِ لَتَبْتَاعَهُمَا فَقَالَ سَعْدُ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُكَ عَلَى أَرْبَعَةِ آلَافٍ مُنْجَمَةً أَوْ مُقَطَّعَةً قَالَ أَبُو رَافِعٍ لَقَدْ أُعْطِيتُ بِهَا خَمْسَ مِائَةِ دِينَارٍ وَلَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِسَقْبِهِ مَا أُعْطِيتُكُمَا بِأَرْبَعَةِ آلَافٍ وَأَنَا أُعْطِيتُ بِهَا خَمْسَ مِائَةِ دِينَارٍ فَأَعْطَاهَا إِيَّاهُ.

¹ Osnovi prava preče kupnje su:

- zajedničko nerazdijeljeno kupoprodajno dobro;
- neposredno susjedstvo predmetu kupoprodaje i
- suvlasništvo u pravu koje pripada predmetu kupoprodaje, kao u pravu crpljenja vode ili pravu puta. Naprimjer, kada se prodaje jedna od onih bašči, kojima pripada zajedničko pravo da se natapaju iz jedne vode, svi vlasnici ostalih bašči bit će ovlašteni na njen prekup, bili oni neposredni ili ne bili. Ili, kada se prodaje jedna kuća okrenutih vrata na jedan put kojim se služi samo nekolicina okolnih kućedomaćina, bit će na prekup podjednako ovlašteni svi vlasnici ostalih kuća čija se vrata otvaraju prema istom putu. Međutim, kada se prodaje jedna od onih kuća čija se vrata otvaraju na javni put, ili bašče koje crpe vodu iz rijeke kojom se služi cio svijet, nemaju prava preče kupnje vlasnici drugih kuća čija se vrata otvaraju na taj put, odnosno koji crpe vodu iz te rijeke.

Pravo preče kupnje pripada u prvom redu onom ko je suvlasnik u samom predmetu kupoprodaje, u drugom redu suvlasniku u pravu prečeg prekupa koje pripada predmetu kupoprodaje, a u trećem redu neposrednom susjedu. Svaki prethodni red isključuje one ostale iza sebe.

Kada gornji sprat jedne zgrade pripada jednom čovjeku, a drugi sprat dugom, smatra se da su oni jedan drugom neposredni susjedi. Čovjek koji je suvlasnik zida jedne kuće, smatra se suvlasnikom te kuće. Međutim, ako bi grede njegove kuće bile naslonjene na zid kuće njegova susjeda, smatrat će se neposrednim susjedima.

Pravo prekupa može biti samo u mulp-nekretninama. Prema tome, nema konkretnog prava u pokretnim dobrima, vakufskim nekretninama i erazi-mirijskim nekretninama.

KOJI SE OD VIŠE SUSJEDA SMATRA NAJBЛИŽIM?

2259. PRIČAONAM JE Hadždžadž, njemu Šu‘be, a preko drugog niza prenosilaca, pričao mi je Ali, njemu Šebabe, rekavši da mu je saopćio Šu‘be da je Ebu-Imran rekao:

– Čuo sam Talhu b. Abdullaha da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslaniče, imam dva susjeda, pa kojem od njih dvojice da učinim poklon?”

Onom koji ti je od njih dvojice bliži kućnim vratima – rekao je on.²

بَابُ أَيِّ الْجَوَارِ أَقْرَبُ

٢٢٥٩. حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح وَحَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ طَلْحَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لِي جَارَيْنِ فَلِي أَيُّهُمَا أُهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكَ بَابًا .

2 Hadis ukazuje na dobre susjedske odnose i materijalno pomaganje onih koji su siromašni. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Nije pravi vjernik nijedan od vas koji zanoći sit, a susjed mu ostane gladan.” Drugom prilikom on je rekao: “Džibril mi je toliko preporučivao susjeda da sam mislio da će susjed susjedu biti određen za nasljednika.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْإِبَارَةِ

NAJAM – ZAKUP

UNAJMLJIVANJE DOBROG ČOVJEKA

i riječi Uzvišenog Allaha: “On je zaista najbolji koga si unajmio, snažan i vjeran”¹; o vjernom blagajniku i onom koji nije uzeo u posao onog čovjeka koji je taj posao želio.

2260. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Ebu-Burde, koji je rekao:

– Obavijestio me je moj djed Ebu-Burde, prenoseći od svoga oca Ebu-Musaa Eš‘arije, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Vjeran blagajnik koji drage volje obavlja ono što mu je naređeno je dobrotvor.”

2261. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Kurrea b. Halida da mu je saopćio Humejd b. Hilal, a ovome Ebu-Burde, kome je kazao Ebu-Musa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Otišao sam do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, s dvojicom ljudi Eš‘arija i rekao:

– Znaš li da njih dvojica traže posao?

– Nećemo, odnosno ne zapošljavamo – rekao je on

– onog na naš posao koji on naročito hoće.

بَابُ اسْتِئْجَارِ الرَّجُلِ الصَّالِحِ

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ) وَالْخَازِنُ الْأَمِينُ وَمَنْ لَمْ يَسْتَعْمَلْ مَنْ أَرَادَهُ .

٢٢٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْخَازِنُ الْأَمِينُ الَّذِي يُؤَدِّي مَا أُمِرَ بِهِ طَيِّبَةً نَفْسُهُ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ .

٢٢٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ قُرَّةِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَمَعِيَ رَجُلَانِ مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ فَقُلْتُ مَا عَمِلْتُ أَنَّهُمَا يَطْلُبَانِ الْعَمَلَ فَقَالَ لَنْ أَوْ لَا نَسْتَعْمِلَ عَلَى عَمَلِنَا مَنْ أَرَادَهُ .

¹ Kur'an, El-Kasas, 26.

ČUVANJE STADA NA KARARITU

2262. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed Mekki, njemu Amr b. Jahja, prenoseći od svoga djeda, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah nije poslao nijednog vjerovjesnika, a da on nije svojevremeno čuvao stado.”

Potom su njegovi drugovi upitali: “A ti?”

– Da, napasao sam ga na Kararitu Mekelijama
– odgovorio je on.¹

UZIMANJE U NAJAM IDOLOPOKLONIKA U NUŽDI I (ILI) KADA NEMA MUSLIMANA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao je u posao Jevreje Hajbera.²

2263. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Hišam, prenoseći od Ma'mera, ovaj od Zuhrija, on od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr unajmili su jednog čovjeka iz plemena Benu-Dil, ogranka plemena Benu-Abd b. Adijj kao vješta vodiča. On se odlučno zakleo u porodici Asa b. Vaila, a bio je u vjeri kurejšijskih nevjernika. Oni su mu se povjerili, predali mu svoje dvije jahaće deve i ugovorili s njim (dolazak) u špilju ‘Sevr’ poslije tri dana. On im je doveo deve ujutro trećeg dana i oni su ih pojahali. S njima je krenuo i Amir

بَاب رَعَى الْغَنَمَ عَلَى قَرَارِيطَ

٢٢٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا رَعَى الْغَنَمَ فَقَالَ أَصْحَابُهُ وَأَنْتَ فَقَالَ نَعَمْ كُنْتُ أَرْعَاهَا عَلَى قَرَارِيطَ لِأَهْلِ مَكَّةَ.

بَاب اسْتِئْجَارِ الْمُشْرِكِينَ عِنْدَ الضَّرُورَةِ أَوْ إِذَا لَمْ يَوْجَدْ أَهْلُ الْإِسْلَامِ

وَعَامَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَهُودَ خَيْبَرَ.

٢٢٦٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَاسْتَأْجَرَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدَّيْلِ ثُمَّ مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيٍّ هَادِيًا خَرِيتًا الْخَرِيتُ الْمَاهِرُ بِالْهَدَايَةِ قَدْ غَمَسَ يَمِينَ حَلْفٍ فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارٍ قُرَيْشٍ فَأَمَانَهُ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَاتَاهُمَا بِرَاحِلَتَيْهِمَا صَبِيحَةَ لَيَالٍ ثَلَاثٍ فَارْتَحَلَا

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u djetinjstvu je čuvao stado na Džijadu i Kararitu, mekkanskim ispasištima. Neki komentatori hadisa smatraju da je riječ *kararit* množina riječi *kirat* i i označava novac. Ajni smatra da je *kirat* pola *danika*, dok neki kažu da je *kirat* pola desetine dinara (zlatnika). Bilo da ova riječ znači novac ili mjesto, ne može se isključiti mogućnost da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, čuvao ovce za novac, koji je, istina, bio sitan. (prim. rec.)

Pastirski život trenira čovjeka za potrebnu otpornost i kasnije lakše savlađivanje surovih životnih neprilika, razvija skromnost i staranje za svakog člana svoje zajednice.

² Po osvojenju Hajbera mnogi Jevreji su u njemu zadržani da kao stručni radnici obrađuju zemlju i njeguju palmovike i u te poslove upućuju doseljene islamizirane Arape.

b. Fuhejre i spomenuti vodič Dilija i poveo ih i to put obale (mora).³

KADA NEKO NAJMI RADNIKA DA MU URADI POSAO POSLIJE TRI DANA ILI POSLIJE JEDNOG MJESECA ILI JEDNE GODINE, DOZVOLJENO JE, A UVJET KOJI SU POSTAVILI SVAKI OD NJIH VRIJEDI SVE DO DOLASKA UGOVORENOG ROKA

2264. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, da je Ibnu-Šihab rekao:

– Obavijestio me je Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kazala:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr unajmili su jednog čovjeka iz plemena Benu-Dil, kao vještog vodiča, a on je bio u bezvjerstvu kurejšijskih nevjernika. Oni su mu predali svoje jahaće deve i s njim ugovorili (dolazak) u špilju “Sevr” nakon tri noći s njihovim devama, i to zorom treće noći.”

UZIMANJE NAJAMNIKA U RATNOM POHODU

2265. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu Isma'il b. Ulejje, koga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a ovoga Ata, prenoseći od Safvana b. Ja'laa, on od Ja'la b. Umejja, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bio sam zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u teškoj vojni (na Tebuku) i to sam u mojoj duši smatrao jednim od sigurno najvrednijih mojih dobrih djela, a imao sam i

وَانْطَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ وَالذَّلِيلُ الدَّلِيلُ فَآخَذَ بِهِمْ أَسْفَلَ مَكَّةَ وَهُوَ طَرِيقُ السَّاحِلِ .

بَابُ إِذَا اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا لِيَعْمَلَ لَهُ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْ بَعْدَ شَهْرٍ أَوْ بَعْدَ سَنَةٍ جَازَ وَهُمَا عَلَى شَرْطِهِمَا الَّذِي اشْتَرَطَاهُ إِذَا جَاءَ الْأَجَلُ

٢٢٦٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدَّلِيلِ هَادِيًا خَرِيتًا وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارٍ قُرَيْشٍ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاِحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاِحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ .

بَابُ الْأَجِيرِ فِي الْغَزْوِ

٢٢٦٥. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَكَانَ مِنْ أَوْثَقِ أَعْمَالِي فِي نَفْسِي فَكَانَ لِي أَجِيرٌ فَقَاتَلَ إِنْسَانًا فَعَضَّ أَحَدَهُمَا إَصْبَعَ صَاحِبِهِ

3 Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, vodič od “Sevr” pećine do Medine zvao se Abdullah b. Urejkit.

najamnika, pa se on pobio s nekim čovjekom i jedan od njih ugrizao je za prst svoga druga. Ovaj je povukao svoj prst, izvalio mu sjekutiće koji su poispadali. Tada je on otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitao ga o tome, na što je on rekao: “Zar će on ostaviti svoj prst u tvojim ustima da ga grizeš?” – Mislim, kaže Ja’la, da je rekao: “... kao što ždrijebac grize (hranu)!”

2266. Ibnu-Džurejdž kaže:

“A pričao mi je Abdullah b. Ebu-Mulejke, prenoseći od svoga djeda, s istim ovim opisom, da je jedan čovjek ugrizao ruku drugog čovjeka i on mu izvalio sjekutiće, pa je Ebu-Bekr to zanemario.”

UNAJMLJIVANJE RADNIKA NA ODREĐENI ROK BEZ JASNOG ODREĐIVANJA POSLA

Ovo se temelji na kur’anskom ajetu: “Ja hoću da ti vjenčam jednu od ovih mojih dviju kćeri”, do Njegovih riječi: “(Allah) je jamac za ono što kažemo”¹

Je'džuru fulanen znači: daje mu plaću. Od toga je ostalo, prilikom saučešća: “edžereke-Allahu”, tj. “Allah te nagradio!”

فَانْتَزَعَ إِصْبَعَهُ فَأَنْدَرَ ثَنِيَّتَهُ فَسَقَطَتْ فَأَنْطَلَقَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَهْدَرَ ثَنِيَّتَهُ وَقَالَ أَفِيدَعُ إِصْبَعَهُ فِي فَيْكَ تَقْضُمُهَا قَالَ أَحْسِبُهُ قَالَ كَمَا يَقْضُمُ الْفَحْلُ .

٢٢٦٦ . قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ جَدِّهِ بِمِثْلِ هَذِهِ الصَّفَةِ أَنَّ رَجُلًا عَضَّ يَدَ رَجُلٍ فَأَنْدَرَ ثَنِيَّتَهُ فَأَهْدَرَهَا أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

بَابُ مَنْ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا
فَبَيَّنَ لَهُ الْأَجَلَ وَلَمْ يَبَيِّنِ الْعَمَلَ

لِقَوْلِهِ (إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكَحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ) إِلَى قَوْلِهِ (وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ) يَأْجُرُ فُلَانًا يُعْطِيهِ أَجْرًا وَمِنْهُ فِي التَّعْزِيَةِ أَجْرَكَ اللَّهُ .

¹ Prema sadržaju ovog i prethodnog hadisa radnik se može uzeti na određeno vrijeme za opće uslužne poslove. U rat se može povesti pomoćnik za potrebe ličnih usluga i ispomaganja u borbi protiv neprijatelja. Šu'ajb pejgamber uzeo je Musaa na 8 godina za rad oko stoke, za poljoprivredne i druge uobičajene seoske poslove, što je u suri El-Kasas dosta opširno izloženo.

Nosač (hamal) dužan je unijeti stvar u kuću, a ne i smjestiti je na njeno određeno mjesto.

Najmoprimac nije dužan hraniti radnika, osim ako je utvrđeno običajem.

Ugovor o radnom odnosu mogu sklapati samo stranke pravno sposobne.

Predmet zakupa mora biti precizno određen. Zakupni ugovor nije valjan, ako neko da u zakup jedan od dva dućana, ne označivši koji se daje i ne dozvolivši da zakupoprimac izabere koji će uzeti u zakup.

Cijena i način korištenja zakupnog predmeta mora biti također precizno određena. Uzimajući pod zakup konja mora se tačno odrediti, da li će on nositi toware ili će se na njemu jahati i ko će ga jahati. Isto tako mora se odrediti vrijeme i daljina prenošenja tereta.

Kod zakupa obradivog zemljišta mora se odrediti vrijeme zakupa i šta će se na njemu sijati.

DOZVOLJENO JE NAJMITI RADNIKA DA ISPRAVI ZID KOJI ĆE SE SRUŠITI

2267. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Hišam b. Jusuf, njima saopćio Ibnu-Džurejdž, a ovome Ja'la b. Muslim i Umer b. Dinar, prenoseći od Seida b. Džubejra, nadopunjujući jedan drugog (a i drugi osim njih dvojice), rekavši:

– Čuo sam ga da ovaj hadis prenosi od Seida koji je kazao: “Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, rekao mi je da mu je Ubejj b. Ka'b prenio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (učio): “... Išli su i našli jedan zid koji se htio srušiti... Seid je to pokazao svojom rukom ‘ovako’ i digao je ruku, pa ga ispravio.”

Ja'la je rekao: “Mislim da je Seid još rekao: Potrao ga je svojom rukom i on se ispravio.”

“Da hoćeš za to uzeti plaću!”, Seid je protumačio: “Zaradu da je pojedemo.”²

UNAJMLJIVANJE RADNIKA NA POLA DANA

2268. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Ejžuba, on od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Vaš primjer i primjer sljedbenika dviju (ranijih nebeskih) knjiga sličan je čovjeku koji je najmio radnike i rekao: “Ko će mi raditi od jutra do pola dana za kirat?”, pa su radili Jevreji. Potom je rekao: “Ko će mi raditi od pola dana do ikindije namaza za kirat?”, pa su radili kršćani. Zatim je

بَابُ إِذَا اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا عَلَى أَنْ يُقِيمَ حَائِطًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ جَارَ

٢٢٦٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ أَنْ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ يَزِيدُ أَحَدَهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَغَيْرُهُمَا قَالَ قَدْ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَنِي أَبِي بْنُ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ قَالَ سَعِيدٌ بِيَدِهِ هَكَذَا وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَاسْتَقَامَ قَالَ يَعْلَى حَسِبْتُ أَنَّ سَعِيدًا قَالَ فَمَسَحَهُ بِيَدِهِ فَاسْتَقَامَ لَوْ شِئْتَ لَا تَخَذُتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ سَعِيدٌ أَجْرًا نَأْكُلُهُ.

بَابُ الْإِجَارَةِ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ

٢٢٦٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُكُمْ وَمَثَلُ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ أَجْرَاءَ فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ غَدْوَةٍ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِرَاطٍ فَعَمِلَتْ الْيَهُودُ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِرَاطٍ فَعَمِلَتْ النَّصَارَى ثُمَّ قَالَ

2 Dijalog između Musaa i Hidra iznesen u ajetima 61-82, poglavlja El-Kehf, aludira na određen posao Hidra. Precizno određeni uvjeti stranaka otklanjaju nepotrebne sporove i eventualne svađe ljudi. Radnik koji nije ugovorio svoju najamninu, naplaćuje obavljeni posao po procjeni, odnosno ustaljenoj uobičajenoj nadnici radnika njegove struke.

rekao: “Ko će mi raditi od ikindije, pa do zalaska sunca za dva kirata?”, a to ste vi.

Na to se Jevreji i kršćani rasrde i kažu:

“Šta je to nama? Više rada, a manje plaće!”

– Jesam li vam – upita najmoprimac – umanjio što od vašeg prava?

– Nisi – odgovore oni.

– Pa to je – kaže on – moja dobrota koju dajem kome hoću.

UNAJMLJIVANJE RADNIKA DO IKINDIJE

2269. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Ebi-Uvejs, njemu Malik, prenoseći od Abdullaha b. Dinara, oslobođenog roba Abdullaha b. Omera, on od Abdullaha b. Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Primjer vas, Jevreja i kršćana slični čovjeku koji je zaposlio neke radnike i rekao: “Ko će mi raditi do pola dana za kirat?” I Jevreji su radili za kirat, potom su kršćani radili za kirat, i onda ste vi od ikindija-namaza do zalaza sunca radili za dva kirata. Tada se Jevreji i kršćani rasrde i kažu:

– Mi radili više, a dato nam manje?

– Jesam li vam u vašem pravu učinio kakvu nepravdu? – upitat će ih on.

– Ne – odgovoriše oni.

– Pa to je moja dobrota (milost) koju dajem kome hoću – odgovori on.

مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنَ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ عَلَى قِرَاطَيْنِ فَأَنْتُمْ هُمْ فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا مَا لَنَا أَكْثَرَ عَمَلًا وَأَقْلَ عَطَاءً قَالَ هَلْ نَقَضْتُمْ مِنْ حَقِّكُمْ قَالُوا لَا قَالَ فَذَلِكَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءَ .

بَابُ الْإِجَارَةِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ

٢٢٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّمَا مِثْلُكُمْ وَالْيَهُودُ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عَمَلًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ فَعَمِلَتِ الْيَهُودُ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ ثُمَّ عَمِلَتِ النَّصَارَى عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ ثُمَّ أَنْتُمْ الَّذِينَ تَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغَارِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِرَاطَيْنِ قِرَاطَيْنِ فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقْلُ عَطَاءً قَالَ هَلْ ظَلَمْتُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا فَقَالَ فَذَلِكَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءَ .

O GRIJEHU ONOG KOJI SPRIJEČI ISPLATU RADNIKU

2270. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Muhammed, njemu Jahja b. Sulejman prenoseći od Isma'ila b. Umejja, on od Seida b. Ebi-Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Uzvišeni Allah kaže: “Tri su vrste ljudi kojim ću Ja biti parničar na Sudnjem danu: čovjeku koji se na nešto obavezao zaklinjući se sa Mnom, pa to iznevjerio; čovjeku koji je prodao slobodna čovjeka i novac od njega pojeo i čovjeku koji je unajmio radnika i posao od njega primio, a nije mu dao njegovu (zasluženu) nagradu.”

UNAJMLJIVANJE RADNIKA OD IKINDIJE DO NOĆI

2271. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usame, prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burda, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Primjer muslimana, jevreja i kršćana slični čovjeku koji je najmio neke ljude da mu rade jedan posao jedan dan do noći za poznatu određenu plaću, pa mu rade pola dana i kažu: “Nismo potrebni tvojoj plaći koju si nam odredio, a ono što smo radili nije ništa.”

– Ne radite tako! Upotpunite ostatak svoga posla i uzmite – kaže im poslodavac – svoju potpunu zaradu!

– Oni se, potom, sustegnu i ostave (posao).

Poslije njih poslodavac uzme druge radnike i kaže: “Upotpunite ostatak ovog vašeg dana i imat ćete onu plaću što sam je njima uvjetovao.” Oni rade sve do ikindija-namaza i kažu: “Ono što smo ti uradili bezvrijedno je, a zarada koju si nam za to odredio tvoja je.”

بَابُ إِثْمِ مَنْ مَنَعَ أَجْرَ الْأَجِيرِ

٢٢٧٠. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ .

بَابُ الْإِجَارَةِ مِنَ الْعَصْرِ إِلَى اللَّيْلِ

٢٢٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ لَهُ عَمَلًا يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ عَلَى أَجْرٍ مَعْلُومٍ فَعَمِلُوا لَهُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ فَقَالُوا لَا حَاجَةَ لَنَا إِلَى أَجْرِكَ الَّذِي شَرَطْتَ لَنَا وَمَا عَمِلْنَا بِاطِلٍ فَقَالَ لَهُمْ لَا تَفْعَلُوا أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمْ وَخُذُوا أَجْرَكُمْ كَامِلًا فَأَبَوْا وَتَرَكُوا وَاسْتَأْجَرَ أَجِيرَيْنِ بَعْدَهُمْ فَقَالَ لَهُمَا أَكْمِلَا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمَا هَذَا وَلَكُمَا الَّذِي شَرَطْتُ لَهُمْ مِنَ الْأَجْرِ فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا كَانَ حِينَ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَالَا لَكَ مَا عَمِلْنَا بِاطِلٍ وَلَكَ الْأَجْرُ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا فِيهِ فَقَالَ لَهُمَا أَكْمِلَا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمَا مَا بَقِيَ مِنَ النَّهَارِ شَيْءٌ يَسِيرٌ فَأَبَيَا

– Ne radite to! Upotpunite ostatak svoga posla – kaže im poslodavac – jer od ovoga dana ostalo je, uistinu, nešto malo. – Oni to ne htjednu učiniti i on uzme, uz plaću, druge ljude da mu rade ostatak od njihovog dana dok sunce ne zađe i oni prime potpune zarade dviju ranijih grupa. To je primjer njih i primjer što (ni)su primili od ovog svjetla (Božijeg).¹

UNAJMLJIVANJE RADNIKA KOJI OSTAVI SVOJU (ZASLUŽENU) ZARADU KOJOM POČNE RASPOLAGATI POSLODAVAC PA JE UVEĆA, ILI O RASPOLAGANJU TUĐOM IMOVINOM I OSTVARIVANJU VIŠKA U NJOJ

2272. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, a ovome saopćio Salim b. Abdullah da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhumā, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Krenula su na put tri čovjeka, od onog (naroda) koji je bio prije vas, i sklonili se na konak u jednu špilju. Kada su u nju ušli, svalila se s brda jedna stijena i zatvorila im špilju, pa su rekli: ‘Ne možete se spasiti iz ove špilje, osim da molite Allaha u ime najboljih vaših djela!’”

Potom je jedan od njih rekao: “Bože moj, imao sam stare iznemogle roditelje i prije njih nisam davao večeru (mliječni napitak) ni ukućanima, a ni posluži. Jednog dana otišao sam nekim poslom. Vratio sam se uvečer, kada su oni bili pospali. Ja sam im ipak namuzao mlijeko za večeru, našao ih kako spavaju

وَاسْتَأْجَرَ قَوْمًا أَنْ يَعْمَلُوا لَهُ بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ فَعَمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ وَاسْتَكْمَلُوا أَجْرَ الْفَرِيقَيْنِ كُلِّهِمَا فَذَلِكَ مَثَلُهُمْ وَمِثْلُ مَا قَبِلُوا مِنْ هَذَا النُّورِ .

بَابُ مَنْ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَتَرَكَ الْأَجِيرَ أَجْرَهُ فَعَمِلَ فِيهِ الْمُسْتَأْجِرُ فَزَادَ أَوْ مِنْ عَمَلٍ فِي مَالٍ غَيْرِهِ فَاسْتَفْضَلَ

٢٢٧٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ انْطَلَقَ ثَلَاثَةٌ رَهْطٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَتَّى أَوْوَا الْمَيْتَ إِلَى غَارٍ فَدَخَلُوهُ فَانْحَدَرَتْ صَخْرَةٌ مِنَ الْجَبَلِ فَسَدَّتْ عَلَيْهِمُ الْغَارَ فَقَالُوا إِنَّهُ لَا يُنَجِّيكُمْ مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ إِلَّا أَنْ تَدْعُوا اللَّهَ بِصَالِحِ أَعْمَالِكُمْ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَكُنْتُ لَا أَغْبِقُ قَبْلَهُمَا أَهْلًا وَلَا مَالًا فَتَأَيَّيْتُ فِي طَلَبِ شَيْءٍ يَوْمًا فَلَمْ أُرْخِ عَلَيْهِمَا حَتَّى نَامَا فَحَلَبْتُ لُهُمَا غُبُوقَهُمَا فَوَجَدْتُهُمَا نَائِمَيْنِ وَكَرِهْتُ أَنْ أَغْبِقَ قَبْلَهُمَا أَهْلًا أَوْ مَالًا فَلَبِثْتُ وَالْقَدْحُ عَلَى يَدَيَّ

¹ Radnik se može za određenu zaradu angažirati na određenom poslu duže ili kraće vrijeme. Taj period u jevreja, kršćana i muslimana prikazan je u vidu dužine dana u kome su principi vjere bili i ostali isti, a kasnije su ih pridošli vjerovjesnici dopunjavali propisima u skladu s potrebama razvoja ljudskog društva. Musliman je dužan vjerovati sve Božije vjerovjesnike od Adema do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Oni koji vjeruju samo poneke od njih napustili su samovoljno svoju dužnost prema Bogu i odrekli se svoje nagrade.

i nisam htio dati večeru prije njih ni ukućanima ni posluži. Ostao sam sa čašom u ruci čekajući da se oni probude, toliko dugo da je i zora osvanula. Tada su se probudili i popili svoje mlijeko. Bože moj, ako sam ja to radio samo radi Tebe, otkloni od nas ovo u čemu smo (ovu stijenu).” Tada se ona – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto odmakla, ali oni nisu mogli izaći.

Drugi je rekao: “Allahu moj, imao sam amidžičnu meni dražu od svega svijeta i htio sam je pridobiti, ali se ona sustezaše od mene. Kasnije joj je nastupila jedna veoma gladna godina, pa mi je došla i ja sam joj dao 120 dinara (zlatnika), s tim, da mi se prepusti. Ona je to učinila i kada sam nad njom bio u neograničenoj mogućnosti, ona je rekla: “Ne dozvoljavam ti da raskineš opnu nevinosti (himen) osim s legalnim pravom na to (vjenčanjem).” Ja sam se ustegnuo da je obljubim bojeći se grijeha, pa sam je ostavio, a ona mi je bila draža od cijelog svijeta i zlato koje sam joj dao, ostavio sam (joj). Bože moj, ako sam ja to učinio samo radi Tebe, oslobodi nas ovoga u čemu smo!” Potom se stijena rastupila – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – ali oni nisu mogli još izaći iz špilje.

Treći je rekao: “Bože moj, ja sam unajmio nekoliko radnika i dao sam im njihove zarade, osim jednom radniku koji je ono što je imao (zarađeno) ostavio i otišao. Ja sam njegovu zaradu oplodavao tako da se od nje umnožila mnoga imovina. On mi je poslije dužeg vremena došao i rekao: “Božiji robe, daj mi moju zaradu!” Ja sam mu kazao: “Sve ono što vidiš deva, goveda, brava i robova jeste od tvoje zarade.” – Božiji robe – rekao je on – ne izigravaj se sa mnom!

– Ne izigravam se s tobom – rekao sam.

Tada je on to sve uzeo i otjerao, ne ostavivši ništa od toga. Allahu moj, ako sam ja to radio samo radi Tebe, otvori nam ovo u čemu smo!”

Tada se stijena otvorila, oni su izašli i otišli.

أَنْتَظِرُ اسْتِيقَاطَهُمَا حَتَّى بَرَقَ الْفَجْرُ فَاسْتَيْقَظَا
فَشَرِبَا غُبُوقَهُمَا اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ
وَجْهِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ
فَانْفَرَجَتْ شَيْئًا لَا يَسْتَطِيعُونَ الْخُرُوجَ قَالَ النَّبِيُّ
ﷺ وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ كَانَتْ لِي بِنْتُ عَمٍّ كَانَتْ
أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ فَأَرَدْتُهَا عَنْ نَفْسِهَا فَاُمْتَنَعَتْ
مَنِّي حَتَّى أَلْتُ بِهَا سَنَةً مِنَ السَّنِينَ فَجَاءَتْنِي
فَاعْطَيْتُهَا عِشْرِينَ وَمِائَةَ دِينَارٍ عَلَى أَنْ تُخَلِّيَ بَيْنِي
وَبَيْنَ نَفْسِهَا فَفَعَلْتُ حَتَّى إِذَا قَدَرْتُ عَلَيْهَا قَالَتْ
لَا أَحِلُّ لَكَ أَنْ تَفْضُضَ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَخَرَجْتُ
مِنَ الْوُقُوعِ عَلَيْهَا فَانْصَرَفْتُ عَنْهَا وَهِيَ أَحَبُّ
النَّاسِ إِلَيَّ وَتَرَكْتُ الذَّهَبَ الَّذِي أَعْطَيْتُهَا اللَّهُمَّ
إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرِجْ عَنَّا مَا نَحْنُ
فِيهِ فَانْفَرَجَتْ الصَّخْرَةُ غَيْرَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَطِيعُونَ
الْخُرُوجَ مِنْهَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ الثَّلَاثُ اللَّهُمَّ
إِنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجْرَاءَ فَأَعْطَيْتُهُمْ أَجْرَهُمْ غَيْرَ
رَجُلٍ وَاحِدٍ تَرَكَ الَّذِي لَهُ وَذَهَبَ فَتَمَرَّتْ أَجْرُهُ
حَتَّى كَثُرَتْ مِنْهُ الْأَمْوَالُ فَجَاءَنِي بَعْدَ حِينٍ فَقَالَ
يَا عَبْدَ اللَّهِ أَدِّ إِلَيَّ أَجْرِي فَقُلْتُ لَهُ كُلُّ مَا تَرَى مِنْ
أَجْرِكَ مِنَ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ وَالْغَنَمِ وَالرَّقِيقِ فَقَالَ يَا
عَبْدَ اللَّهِ لَا تَسْتَهْزِئْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ
فَأَخَذَهُ كُلَّهُ فَاسْتَأَقَهُ فَلَمْ يَتْرُكْ مِنْهُ شَيْئًا اللَّهُمَّ فَإِنْ
كُنْتُ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرِجْ عَنَّا مَا
نَحْنُ فِيهِ فَانْفَرَجَتْ الصَّخْرَةُ فَخَرَجُوا يَمْشُونَ .

KO SE UNAJMI DA NOSI TERET NA SVOJIM LEĐIMA, PA TU ZARADU UČINI MILOSTINJOM I O ZARADI NOSAČA

2273. PRIČAO NAM JE Seid b. Jahja b. Seid Kureši, njemu njegov otac, a ovome A'meš, prenoseći od Šekika, on od Ebu-Mes'uda Ensarije, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio veće dijeljenje milostinje, poneko od nas otišao bi u čaršiju, prenosio teret i zaradio mudd, dok su neki od njih već imali i po stotinu hiljada (dirhema dohotka dnevno). Mislim – rekao je Šekik – da je to lično (bio) Ebu-Mes'ud.”

PLAĆA POSREDNIKU U KUPOPRODAJI ODREĐENIH PREDMETA

Plaću posredniku u trgovanju nisu osporavali: Ibnu-Sirin, Ata', Ibrahim i Hasan (Basri).

Ibnu-Abbas je rekao:

– Nema štete da neko kaže: “Prodaj mi ovu odjeću (stvar) i što bude više od toliko i toliko, to je tvoje!” Ibnu-Sirin je rekao:

– Nema štete da neko kaže: “Prodaj je za toliko, a ono što bude više, tvoje je, odnosno moje i tvoje.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Muslimani ostaju pri svojim uvjetima (obavezama).”

2274. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome Ma'mer, prenoseći od Ibnu-Tavusa, a on od svoga oca, a ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se presreću karavandžije i da građanin prodaje što ispred seljaka.”

بَابُ مَنْ أَجَرَ نَفْسَهُ لِيُحْمَلَ عَلَى ظَهْرِهِ ثُمَّ تَصَدَّقَ بِهِ وَأَجْرَةُ الْحَمَالِ

٢٢٧٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ انْطَلَقَ أَحَدُنَا إِلَى السُّوقِ فَيَحْمِلُ فَيُصِيبُ الْمَدَّ وَإِنْ لِبَعْضِهِمْ لِمِائَةٌ أَلْفٍ قَالَ مَا تَرَاهُ إِلَّا نَفْسَهُ.

بَابُ أَجْرِ السَّمْسَرَةِ

وَلَمْ يَرِ ابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءُ وَإِبْرَاهِيمُ وَالْحَسَنُ بِأَجْرِ السَّمْسَارِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَقُولَ بَعِ هَذَا الثَّوبَ فَمَا زَادَ عَلَى كَذَا وَكَذَا فَهُوَ لَكَ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِذَا قَالَ بَعُهُ بِكَذَا فَمَا كَانَ مِنْ رِبْحٍ فَهُوَ لَكَ أَوْ بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْمُسْلِمُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ.

٢٢٧٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُتَلَقَّى الرُّكْبَانُ وَلَا يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ قُلْتُ

Rekao sam: – Ibnu-Abbasu, šta znači (Vjerovjesnikova) izjava: “... da građanin ne prodaje što ispred seljaka?”

– Da mu ne bude posrednik u prodavanju (njegovih proizvoda) – rekao je on.¹

MOŽE LI SE ČOVJEK (MUSLIMAN) ZAPOSLOTITI KOD IDOLOPOKLONIKA U NEISLAMSKOJ ZEMLJI

2275. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš, prenoseći od Muslima, a ovaj od Mesruka, da je Habbab, radijallahu anhu, rekao:

“Bio sam kovač i radio sam kod Asa b. Vaila, pa mi se kod njega sakupilo (novaca) i otišao sam da se s njim obračunam.”

– Ne, bogami – rekao je on – neću ti platiti dok ne zaniješ vjerovanje u Muhammeda.

– Ne, Allaha mi – rekao sam – (to neću učiniti) dok ne umreš i ne budeš proživljen.

– A zar ću ja – upitao je on – umrijeti i biti proživljen?

– Da – odgovorio sam.

– Pa tamo ću imati – rekao je on – imetka i evlada pa ću ti platiti.

Potom je Uzvišeni Allah objavio: “Jesi li vidio onog koji ne vjeruje naše znakove i kaže: ‘Sigurno će mi se dati imetak i potomstvo.’”²

يَا ابْنَ عَبَّاسٍ مَا قَوْلُهُ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ لَا يَكُونُ لَهُ سِمَسَارًا .

بَابُ هَلْ يُؤَاجِرُ الرَّجُلُ نَفْسَهُ مِنْ مُشْرِكٍ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ

٢٢٧٥. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ حَدَّثَنَا خَبَّابٌ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا قَيْنًا فَعَمِلْتُ لِلْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ فَاجْتَمَعَ لِي عِنْدَهُ فَاتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَقْضِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ فَقُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ حَتَّى تَمُوتَ ثُمَّ تُبْعَثَ فَلَا قَالَ وَإِنِّي لَمَيْتٌ ثُمَّ مَبْعُوثٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّهُ سَيَكُونُ لِي ثُمَّ مَالٌ وَوَلَدٌ فَأَقْضِيكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى أَفْرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَا أُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا .

1 Ako posrednik (telal) predmet kupoprodaje pronosa i ne proda ga, nego ga proda kasnije sam vlasnik, on nema pravo na naplatu svoje usluge. Ako isti predmet pronosa drugi telal i proda ga, ovom pripada isplata posredničke usluge.

Ako vlasnik preda predmet telalu, rekavši: “Proдай ga za toliko novca!”, pa ga telal proda za veću sumu, taj višak pripada vlasniku predmeta, osim ako su oni ugovorili drugačije.

Kada čovjek naruči žeteoce da mu požanju njivu žita za tačno određenu sumu novca i žeteoci požanju polovinu žita, a drugu polovinu uništi neka elementarna nepogoda, kao led, poplava i slično, žeteoci mogu od ugovorenih plaća naplatiti samo onaj dio koji odgovara količini požnjevenog žita.

Radnik je zakonski odgovoran za postupak protivan izričitoj ili prešutnoj zapovijedi najmoprimaoca. Prema tome, ako vlasnik stoke naredi pastiru gdje će napasati stoku, a pastir je napase na drugom terenu i stoka uquine, pastir je kriv i odgovoran za nastalu štetu.

2 Daljnje značenje 79-82. ajeta Merjem poglavlja glasi: “Je li on saznao ono što je nevideno ili je uzeo obavezu od Milostivog? Nikako! Zapisat ćemo ono što govori i produžiti ćemo mu kaznu nadugo.

ONO ŠTO SE DA ZA ISCJELJIVANJE
PO ARAPSKIM PLEMENIMA
UČENJEM KUR'ANSKE FATIHE

Ibnu-Abbas prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Najdostojnija (najpravednija) plaća koju uzimate za iscjeljivanje, jest učenje Allahove Knjige.”

Ša'bi kaže: “Učitelj ne uvjetuje (plaću), nego kada mu se što daje, neka to primi!”

Hakem je kazao: “Nisam čuo nikoga da je prezirao plaćanje učitelja.”

Hasan (Basri) dao je (učitelju) deset dirhema.

Ibnu-Sirin nije vidio nikakvu štetu u plaćanju svjedoka koji se pravo zakune, a govoreno je – rekao je on: “Zabranjeno je da stranke plaćaju za suđenje, a za procjenu plaćali su.”

2276. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Ebu-Bišra, on od Ebu-Mutevekkila, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Trojica drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, krenuli su na put i išli dok se nisu spustili do jednog od arapskih plemena, zatraživši da ih ugoste, ali ih oni nisu htjeli ugostiti. Utom je zmija ujela poglavicu tog plemena, pa su mu pripremili sve i svašta, ali mu nije ništa koristilo. Kasnije je neko od njih rekao: “Kad biste otišli onoj skupini ljudi, što su odsjeli, možda da bude nešto kod nekog od njih.” Oni su im otišli i rekli: “Ljudi, našeg je poglavicu ujela zmija. Činili smo sve i svašta i nije mu koristilo, pa ima li štogod kod koga od vas?”

Tada je jedan između njih rekao: “Allaha mi, ja liječim Kur'anom, ali, Allaha mi, tražili smo od vas da nas ugostite, pa nas vi niste htjeli ugostiti

بَابُ مَا يُعْطَى فِي الرُّقْيَةِ
عَلَى أَحْيَاءِ الْعَرَبِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَحَقُّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَا يَشْتَرُطُ الْمُعَلِّمُ إِلَّا أَنْ يُعْطَى شَيْئًا فَلْيَقْبَلْهُ وَقَالَ الْحَكَمُ لَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا كَرِهَ أَجْرَ الْمُعَلِّمِ وَأَعْطَى الْحَسَنُ دَرَاهِمَ عَشْرَةَ وَلَمْ يَرَ ابْنَ سِيرِينَ بِأَجْرِ الْقَسَامِ بَأْسًا وَقَالَ كَانَ يُقَالُ السُّحْتُ الرِّشْوَةُ فِي الْحُكْمِ وَكَانُوا يُعْطُونَ عَلَى الْخُرُصِ .

٢٢٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْطَلَقَ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرَةٍ سَافَرُوهَا حَتَّى نَزَلُوا عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمْ فَلَدَغَ سَيِّدُ ذَلِكَ الْحَيِّ فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَوْ أَتَيْتُمْ هَؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ نَزَلُوا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ شَيْءٌ فَاتَوْهُمْ فَقَالُوا يَا أَيُّهَا الرَّهْطُ إِنَّ سَيِّدَنَا لَدَغَ وَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ نَعَمْ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْقِي وَلَكِنَّ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَلَمْ تُضَيِّفُونَا فَمَا أَنَا بِرَاقٍ لَكُمْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا فَصَالِحُوهُمْ عَلَى قَطِيعٍ

Ono o čemu on govori, oduzet ćemo mu i doći će Nam sam. Oni su uzimali mimo Allaha bogove da im budu neka snaga. Nikako! Oni će zaniijekati da su ih ti nevjernici obožavali i bit će im oni protivnici.”

i ja vam neću to raditi dok nam ne učinite neku naknadu.” Tada su se oni pogodili s njima za jedno stado ovaca i on je otišao i počeo da mu puše (pljucka), i da uči: “Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova...”¹ i najednom kao da je poglavica pušten iz okova, počeo je da ide bez ikakve bolesti.

Oni su im dali – rekao je Ebu-Seid – njihovu plaću koju su s njima ugovorili. Potom je neko između njih kazao: “Podijelite nam!”, a onaj koji je liječio Kur'anom rekao je: “Ne radite to dok ne dođemo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ne izložimo mu šta je bilo, i ne vidimo šta će nam on reći!”

Tako su došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, izložili mu (slučaj), a on reče: “A ko ti je kazao da je ona za liječenje?” Potom je rekao: “Pogodili ste se! Dijelite, a odijelite jedan dio i meni!”, pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao.

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Šu'be je kazao da je Ebu-Bišr prenio: “Tako sam čuo i ja od Ebu-Mutevekkila.”²

مِنَ الْغَنَمِ فَأَنْطَلَقَ يَتَقَلُّ عَلَيْهِ وَيَقْرَأُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ فَكَأَنَّمَا نُشِطَ مِنْ عِقَالٍ فَأَنْطَلَقَ يَمْشِي وَمَا
بِهِ قَلْبَةٌ قَالَ فَأَوْفَوْهُمْ جُعِلَتْ لَهُمُ الَّذِي صَالِحُهُمْ
عَلَيْهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ أَقْسِمُوا فَقَالَ الَّذِي رَقِيَ
لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ لَهُ الَّذِي
كَانَ فَنَنْظُرَ مَا يَأْمُرُنَا فَقَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّهَا رُقِيَةٌ ثُمَّ قَالَ قَدْ
أَصَبْتُمْ أَقْسِمُوا وَأَضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ سَهْمًا فَضَحِكَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ شُعْبَةُ حَدَّثَنَا
أَبُو بَشِيرٍ سَمِعْتُ أَبَا الْمُتَوَكِّلِ بِهَذَا .

1 Jedan od drugova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, proučio je nad oboljelom nogom poglavice plemena Fatihu.

2 Plaća imama i vjeroučitelja smatra se nagradom i poklonom poslodavca. Vjerski službenik ne pogada se za plaću. On visinu svoje plaće prepušta poslodavcu, pa ako mu je ona dovoljna za pokriće njegovih potreba, on će i vršiti svoju dužnost, u protivnom, on prihvata povoljniju ponudu drugog poslodavca. Hakem u svom djelu “Kitabul-kafi” kaže: “Nije dozvoljeno čovjeku da uz određenu plaću uzme drugog čovjeka koji će mu poučiti dijete učenju Kur’ana, obavljanju vjerskih obreda te imamskoj ili mujezinskoj službi uz ramazan.”

U “Hulasatul-fetava” stoji: “Nije dozvoljeno uz pogodbenu plaću vršiti vjersku obuku, vjerske raznolike obrede, a posebno poučavati ljude Kur’anu, ezanu, obavljati hadž za drugog i tome slično.” Ovo je stav učenjaka hanefijske škole, dok Ebu-Lejs, šafijski učenjaci i još poneki imaju suprotno mišljenje.

Zajednica i učeniji ljudi dužni su bezuvjetno poučavati muslimane u dužnostima prema Allahu, prema samim sebi i drugim ljudima. Ebu-Davud, Ibnu-Madže i Hakim navode u svojim hadiskim zbirkama da je Ubade b. Samit kazao: “Naučio sam Kur’anu siromahe družine Sofe, pa mi je jedan od njih dao ovaj luk.”

Nisam to radio – rekao sam – za plaću, nego u ime Allaha.

Poslije sam to pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: “Primi ga, ako hoćeš da ti Allah na Sudnjem danu da džehennemsku ogrlicu.”

Lijepo je učiti Kur’an i sadržajno dobre dove, moleći Allaha za ono što je van moći ljudi. Katade, Seid b. Džubejr i još brojni učenjaci liječenje osuđuju, jer je musliman dužan da se oslanja samo na Allaha i lijekove stručnjaka.

NAMET ROBA I PREISPITIVANJE (VISINE) OBAVEZNIH DAŽBINA ROBINJA

2277. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao: “Ebu-Tajbe (rob) pustio je krv Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu je odredio sa‘ ili dva sa‘a hrane i govorio njegovim gospodarima, pa su mu oni snizili nešto od njegovog poreza, odnosno od njegovog nameta.”

DOHODAK ONOGA KOJI PUŠTA KRV

2278. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovome Ibnu-Tavus, prenoseći od svoga oca da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhuma, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv i onom koji je pustio krv dao njegovu nagradu.”

2279. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej‘, prenoseći od Halida, on od Ikrime, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je da mu se pusti krv i puštaču krvi dao njegovu zaradu, a da je to smatrao prezrenim, ne bi mu je dao.”

2280. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Mis‘ar, prenoseći od Amra b. Amira, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, da kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopuštao je sebi puštati krv i nije nikom u njegovoj zaradi činio nepravdu (ko je to radio, zaslužio ga je nagrađivao).”

بَابُ ضَرْبَةِ الْعَبْدِ وَتَعَاهُدِ ضَرَائِبِ الْإِمَاءِ

٢٢٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَجَّمَ أَبُو طَيْبَةَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ أَوْ صَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ وَكَلَّمَ مَوْلَاهُ فَخَفَّفَ عَنْ غَلَّتِهِ أَوْ ضَرْبَتِهِ .

بَابُ خَرَاكِ الْحَجَّامِ

٢٢٧٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ .

٢٢٧٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ أَجْرَهُ وَلَوْ عَلِمَ كَرَاهِيَةً لَمْ يُعْطِهِ .

٢٢٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَمْرٍو ابْنِ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَحْتَجِّمُ وَلَمْ يَكُنْ يَظْلِمُ أَحَدًا أَجْرَهُ .

O ONOM KOJI JE GOVORIO GOSPODARIMA ROBA DA MU OLAKŠAJU ŠTO OD NJEGOVOG NAMETA

2281. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je jednog roba (dječaka), puštača krvi, pa mu je pustio krv i on mu je odredio sa' ili dva sa'a (kao nagradu) i govorio (zauzeo se) za njega, pa mu je sniženo nešto od njegovog nameta."

ZARADA PROSTITUTKE I ROBINJA

Ibrahim (Neha'i) je mrzio plaćanje žene koja bi naricala za umrlim i pjevačice, a riječi Uzvišenog Allaha su: "Ne silite svoje robinje na blud, ako one žele pošten život, da biste dobili korist ovozemnog života. A ko ih prisili, zaista im Allah, nakon što su prisiljene, oprašta i milostiv je."¹

Mudžahid je rekao: *Fetejatikum* znači vaše robinje.

2282. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenoseći od Malika, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Bekra b. Abdu-Rahmana b. Harisa b. Hišama, a on od Mes'uda Ensarije, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio (koristiti) novac od (prodanog) psa, novac koga bludnica zaradi (prostitucijom) i dohodak gatara.

بَابُ مَنْ كَلَّمَ مَوْلَى الْعَبْدِ
أَنْ يُخَفِّفُوا عَنْهُ مِنْ خَرَجِهِ

٢٢٨١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ غُلَامًا حَجَّامًا فَحَجَّمَهُ وَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ أَوْ صَاعَيْنِ أَوْ مُدٍّ أَوْ مُدَّيْنِ وَكَلَّمَ فِيهِ فَخَفَّفَ مِنْ ضَرِيَّتِهِ .

بَابُ كَسْبِ الْبَغِيِّ وَالْإِمَاءِ

وَكَرِهَ إِبْرَاهِيمُ أَجْرَ النَّائِحَةِ وَالْمَغْنِيَةِ وَقَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَا تُكْرِهُوا فَتِيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِنَبْتَعُنَ أَعْرَاضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ) وَقَالَ مُجَاهِدٌ (فَتِيَاتِكُمْ) إِمَاءُكُمْ .

٢٢٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ ابْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَخُلُوانِ الْكَاهِنِ .

¹ En-Nur, 33. ajet.

2283. PRIČAONAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Šu'be, prenoseći od Muhammeda b. Džuhade, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (bludom stečenu) zaradu robinja.”

O ZAKUPU MUŽJAKA (DEVCU, JARCU, OVNU, VOLU) ZA OPLODNJU

2284. PRIČAONAM JE Musedded, njemu Abdul-Varis i Isma'il b. Ibrahim, prenoseći od Alija b. Hakema, on od Nafija, a ovaj od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je naplaćivati naknadu za zakup mužjaka za oplodnju.”¹

ZAKUPLJIVANJE ZEMLJIŠTA I SMRT JEDNE OD STRANAKA

Ibnu-Sirin je rekao: “Ukućani (umrlog) najmodavca nemaju pravo odstraniti zakupnika sve do ispunjenja ugovorenog roka.”

Hasan, Hakem i Ijas b. Mu'avija kazali su: “... zakup ide do njegova roka.”

Ibnu-Omer je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber napola i to je tako bilo u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekra i početkom hilafeta Omera i nije se pominjalo da su Ebu-Bekr i Omer obnavljali taj zakup nakon smrti Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

٢٢٨٣. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ كَسْبِ الْإِمَاءِ .

بَابُ عَسْبِ الْفَحْلِ

٢٢٨٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ عَسْبِ الْفَحْلِ .

بَابُ إِذَا اسْتَأْجَرَ أَرْضًا فَمَاتَ أَحَدُهُمَا

وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَيْسَ لِأَهْلِهِ أَنْ يُخْرِجُوهُ إِلَى تَمَامِ الْأَجَلِ وَقَالَ الْحَكَمُ وَالْحَسَنُ وَإِيَّاسُ بْنُ مُعَاوِيَةَ تَمَضَى الْإِجَارَةُ إِلَى أَجْلِهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَعْطَى النَّبِيُّ ﷺ خَيْرَ بِالشَّطْرِ فَكَانَ ذَلِكَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ وَلَمْ يُذَكَّرْ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ جَدَّا الْإِجَارَةَ بَعْدَمَا قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ .

¹ Za priplodnju domaćih životinja zabranjeno je (po islamu) naplaćivati određeni iznos.

Vlasnik domaće životinje koja je priplodena može dati poklon vlasniku mužjaka, a neki pravници šafijske i hambelijske škole dozvoljavaju zakupiti životinju muškog spola na jedno određeno vrijeme za koje bi se ženke mogle oploditi.

2285. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije b. Esma, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha (b. Omera), radijallahu anhu, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber da ga obrađuju i siju (Jevreji) tako da oni imaju polovinu od njegova prihoda.”

Ibnu-Omer je Nafiju još prenio: “Njive su davane pod zakup za iznos koji je Nafi' imenovao, a ja ga (rekao je Džuvejrije) nisam upamtio.”

2286. Rafi' b. Hadidž kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je davati u zakup obradivo zemljište (samo u Hajberu)”, a Ubejdullah je prenio od Nafija, a on od Ibnu-Omera: “... sve dok ih Omer nije protjerao.”²

٢٢٨٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يُخْرَجُ مِنْهَا وَأَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ الْمَزَارِعَ كَانَتْ تُكْرَى عَلَى شَيْءٍ سَمَاءُ نَافِعٍ لَا أَحْفَظُهُ.

٢٢٨٦. وَأَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ حَدَّثَنَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ.

² Ko uzme u zakup zemljište, s tim da može na njemu sijati šta god hoće, može to zemljište koristiti dva puta u godini, sijući na njemu zimske i ljetne usjeve. Ako vrijeme zakupa isteče prije nego prispije žetva, zakupoprimac ostavlja usjeve na zemljištu dok ne sazriju, plativši zakupodavcu za dalje vrijeme zakupninu po procjeni.

Valjano se može u zakup uzeti stambena kuća ili radnja, ne imenujući radi čega se uzima u zakup, ali se način upotrebe određuje po mjesnom običaju.

Jevreji iz Hajbera protjerani su u Erihu i Tejmu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْهِوَالَةِ PRENOS DUGOVA

O PRENOSIMA DUGOVA (UPUTAMA), O UPUĆIVANJU VJEROVNIKA NA DRUGOG; I MOŽE LI UPUĆIVAČ UPUTU POVUĆI

Hasan i Katade su rekli: “Upućivanje vjerovnika drugom dozvoljeno je, ako je osoba, koja je primila na sebe isplatu potraživanja, na dan, kada je obaveza na nju prenesena, bila imućna.”

Ibnu-Abbas je rekao: “Suvlasnici i nasljednici međusobno se isključuju (u svom pravu), tako, ako ovaj uzme predmet, a onaj (drugi) potraživanje (od nekoga), pa to jednom od njih propadne, drugi se ne može obratiti (za naknadu) svome sudrugu.”

2287. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Odugovlačenje isplate bogatog je nasilje, a kada neko od vas bude upućen na bogatog, pa neka ga i traži!”

بَابُ الْهِوَالَةِ وَهَلْ يَرْجِعُ فِي الْهِوَالَةِ

وَقَالَ الْحَسَنُ وَقَتَادَةُ إِذَا كَانَ يَوْمَ أَحَالَ عَلَيْهِ مَلِيًّا جَازَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَتَخَارِجُ الشَّرِيكَانِ وَأَهْلُ الْمِيرَاثِ فَيَأْخُذُ هَذَا عَيْنًا وَهَذَا دَيْنًا فَإِنْ تَوَيَّ لِأَحَدِهِمَا لَمْ يَرْجِعْ عَلَى صَاحِبِهِ .

٢٢٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ فَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتْبَعْ .

KADA SE VJEROVNIK UPUTI NA BOGATOG, ON NEMA PRAVO ODBIJANJA UPUTE

بَابُ إِذَا أَخَالَ عَلَى مَلِيٍّ فَلَيْسَ لَهُ رَدُّ

2288. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu-Zekvana, on od A'redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Odugovlačenje isplate duga bogatog je nasilje, a ko bude upućen na imućnog, pa neka ga i traži!"¹

٢٢٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ وَمَنْ أُتْبِعَ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتَّبِعْ .

¹ Za valjanost upute potrebna je saglasnost uputioca, vjerovnika i osobe na koju se isplata duga prenosi. Uputa može biti sklopljena samo između upućene osobe i određenog platioca. Naprimjer, ako jedan čovjek kaže drugom: "Primi ti na sebe načinom upute toliko i toliko dinara moje tražbine koju mi duguje taj i taj", pa drugi kaže: "Primam"; ili ako bi rekao jedan čovjek: "Prihvati mene načinom upute kao svog dužnika za tvoju tražbinu od toliko i toliko dinara, koja je na tome i na tome", pa to drugi prihvati, uputa je valjana, i ako bi se određeni platilac poslije i pokajao, kajanje mu neće koristiti.

Uputa učinjena samo između uputioca i upućenog, postaje valjana i potpuna tek kada se dojaví određenom platiocu i on je prihvati. Naprimjer, ako jedan čovjek uputi svoga vjerovnika s njegovom privolom na treću osobu koja je u nekom drugom mjestu, uputa će biti valjana tek kada određeni platilac bude obaviješten o tome i kada prihvati uputu.

Uputa koja se učini samo između uputioca i određenog platioca je privremena do privole upućenog.

Predmet upute može biti samo dug, za koji jamstvo može biti valjano i dug čiji je iznos potpuno određen.

Pravna posljedica prijenosa isplate duga na drugog, jeste u tome da se uputitelj oslobodi od svoga duga, a jamac, ako ga ima, od svog jamstva, i da upućeni ima pravo tražiti isplatu svoje tražbine od određenog platioca.

Uputa može biti neograničena i ograničena raznolikim uvjetima.

Propisima upute ubrzava se likvidnost privrednih obaveza. Uputom vjerovnika za naplatu svoga potraživanja od drugog imućnog lica uz pristanak svih zajedno, nastaje perfektan i neopoziv akt za upućenog, a opoziv, ako je lice na koga je vjerovnik upućen siromašan čovjek.

Katade i Hasan, upitani za čovjeka upućenog za svoju tražbinu na drugog čovjeka koji kasnije osiromaši, odgovorili su: "Ako je taj čovjek, na koga je vjerovnik upućen, bio bogat na dan kada se vjerovnik na njega uputio, vjerovnik nema pravo opoziva." Ovo je stav najvećeg broja učenjaka. Ebu-Hanife kaže: "Vjerovnik se ima pravo obratiti na svog uputitelja, ako osoba koja je prihvatila umre kao siromah ili je sudski proglašena siromahom ili je zanijekala akt upute, a uputitelj ne može konkretan akt upute dokazati."

Ovo je još stav: Sevrija, Ša'bija, Neha'ija, Ebu-Jusufa, Muhammeda i Hakema koji dodaju: "... Vjerovnik se ima pravo obratiti uputitelju, kada lice na koga je on upućen za svoju tražbinu umre, ne ostavivši iza sebe nikakvu imovinu."

DOZVOLJENO JE DA SE DUG UMRLOG PRENESE NA DRUGOG

2289. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Jezid b. Ebu-Ubejd, prenoseći od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Sjedili smo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada se donese umrli.
- Klanjaj mu dženazu! – rekoše prisutni.
- Ima li na njemu kakav dug? – upitao je on.
- Nema – odgovorili su oni.
- A je li iza sebe što ostavio? – upitao je on.
- Nije – odgovorili su – i on mu klanja dženazu. Zatim je donesen drugi umrli i oni rekoše: “Allahov Poslaniče, klanjaj mu dženazu!”
- Ima li na njemu kakav dug? – upitao je on.
- Da – rekao je neko.
- A je li ostavio što? – upitao je opet on.
- Tri dinara (zlatnika) – odgovorili su oni – i on mu je klanjao dženazu.

Kasnije je donesen treći i oni su rekli:

“Klanjaj mu!”

- Je li ostavio što? – upitao je on.
- Nije – odgovorili su oni.
- A ima li na njemu kakav dug?
- Tri zlatnika – odgovorili su oni.
- Klanjajte vi svome drugu! – rekao je on. Potom je Ebu-Katade rekao: “Allahov Poslaniče, klanjaj mu, a njegov dug je moja obaveza”, i on mu tada klanjaše dženazu.²

بَابُ إِنْ أَحَالَ دَيْنُ امُتِّ عَلَى رَجُلٍ جَازَ

٢٢٨٩. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَتَى بِجَنَازَةٍ فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا لَا قَالَ فَهَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا لَا فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى بِجَنَازَةٍ أُخْرَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قِيلَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا ثَلَاثَةَ دَنَانِيرٍ فَصَلَّى عَلَيْهَا ثُمَّ أَتَى بِالثَّالِثَةِ فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ هَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَهَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا ثَلَاثَةٌ دَنَانِيرٌ قَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ صَلِّ عَلَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى دَيْنِهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ .

² Darekutni iznosi da je Alija rekao: “Kada bi se donijela dženaza, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pitao ni za kakav posao umrlog, a za dug je pitao, i kada bi mu se reklo da je ostao kome dužan, ne bi mu htio klanjati dženazu, a kada bi mu se reklo da nije nikome ništa dužan, klanjao bi mu. Tako je donesena jedna dženaza i kada je htio izgovoriti tekbir za namaz upita: “Je li umrli kome što dužan?”

– Dva zlatnika – rekoše prisutni.

On se odmah povukao na stranu i rekao: “Klanjajte vi svome drugu!”

Tada je Alija rekao: “Klanjaj mu, a ta dva dinara duga moja je obaveza, a on je od toga slobodan.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْكَفَالَةِ JAMČENJE

JAMČENJE U ZAJMU I DUGOVIMA ZA OSOBE I ZA DRUGO ŠTO OSIM NJIH

2290. Ebu-Zinad je prenio od Muhammeda b. Hamze b. Amra Eslemija, a on od svoga oca, koga je Omer, radijallahu anhu, poslao kao prikupljača zekata, pa je jedan čovjek (ranije) spolno općio s robinjom svoje žene i Hamza je od toga čovjeka uzeo obavezu (jamstvo) dok on nije došao natrag Omeru. Omer je, međutim, već njemu bio udario za to 100 štapova, pa im to i potvrdio, a njega opravdao neznanjem (propisa).

Džerir i Eš'as rekli su Abdullahu b. Mes'udu za konvertite: "Traži da se pokaju i uzmi im jamstvo!" Potom su se oni pokajali i za njih jamčila njihova rodbina.

Hammad je kazao: "Kada neko jamči za osobu i ona umre, na njega nema više obaveze jamstva!", a Hakem je rekao: "Jamči."¹

بَابُ الْكَفَالَةِ فِي الْقَرْضِ وَالذُّيُونِ بِالْأَبْدَانِ وَغَيْرِهَا

٢٢٩٠. وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ ابْنِ عَمْرِو الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ مُصَدِّقًا فَوَقَعَ رَجُلٌ عَلَى جَارِيَةِ امْرَأَتِهِ فَأَخَذَ حَمْزَةُ مِنَ الرَّجُلِ كَفِيلًا حَتَّى قَدِمَ عَلَى عُمَرَ وَكَانَ عُمَرُ قَدْ جَلَدَهُ مِائَةَ جَلْدَةٍ فَصَدَّقَهُمْ وَعَذَرَهُ بِالْجَهَالَةِ.

وَقَالَ جَرِيرٌ وَالْأَشْعَثُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فِي الْمُرْتَدِّينَ اسْتَبْتَهُمْ وَكَفَلَهُمْ فَتَابُوا وَكَفَلَهُمْ عَشَائِرُهُمْ.

وَقَالَ حَمَّادٌ إِذَا تَكَفَّلَ بِنَفْسٍ فَمَاتَ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الْحَكَمُ يَضْمَنُ.

¹ Nakon smrti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, neka su arapska plemena pristala uz Musejlimu i druge lažne poslanike. Jednog jutra neki čovjek obavijestio je prisutne u Muhammedovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji o odmetništvu 170 ljudi u okolini mesdžida Benu-Hanife, a da bivši mujezin Ibnu-Nevaha spominje u ezanu Musejlimu umjesto Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Na lice mjesta krenuo je odmah Abdullah b. Mes'ud s naoružanom jedinicom koja je Ibnu-Nevaha ubila, namjeravajući to učiniti i s ostalim odmetnicima, ali su konačno usvojili navedeni stav Džerira i Eš'asa.

Jamstvo je sklopljeno samom ponudom jamstva, ali ovaj u čiju se korist jamči, može odbiti tu ponudu, a jamstvo traje sve dok tu ponudu ne odbije vjerovnik.

Jamstvo se očituje riječima koje po običaju znače obavezu: "Ja sam jamac", "Ja sam odgovoran" i tome slično.

Jamstvo je privremeno kada neko kaže: "Ja sam jamac od danas do toga i toga vremena", a može biti bez ograničenja.

2291. Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

- Lejs je rekao da mu je prenio Dža'fer b. Rebija od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana koji je zatražio od nekog Izraelićanina da mu pozajmi 1.000 zlatnika, a on mu rekao: “Dovedi mi svjedoka koji će mi svjedočiti!”
- Pa dovoljan je svjedok Allah – kazao je on.
- Dovedi mi jamca! – rekao je on.
- Dovoljan je jamac Allah – kazao je on.
- Istinu si rekao – kazao je Izraelićanin i predao mu ih do imenovanog roka.

Kasnije je dužnik izašao do mora, obavio svoj posao i tragao za kakvom lađom da se na nju ukrca i stigne vjerovniku do roka koji mu je odredio. Pošto nije našao nikakvu lađu uzeo je jedno drvo, izdubio ga, u njega stavio hiljadu zlatnika i pismo za svoga druga (vjerovnika), a zatim izdubljeno mjesto začepio, odnio ga do mora i rekao:

- Bože moj! Ti uistinu znaš da sam ja od toga i toga pozajmio hiljadu zlatnika, i on mi tražio jamca, a ja mu rekao: “Allah je dovoljan jamac”, i on se s Tobom zadovoljio. A tražio mi je i svjedoka pa sam ja kazao: “Allah je dovoljan svjedok”, i on se s Tobom zadovoljio. Ja sam se istinski trudio da nađem kakvu lađu da mu pošaljem to što je njegovo. Pošto to nisam mogao, ja ga povjeravam Tebi. Tada ga je bacio u more i on je potonuo, a on se vratio natrag da potraži kakvu lađu da ga dobaci u njegovo mjesto.

٢٢٩١. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسَلِّفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ فَقَالَ اتَّيْنِي بِالشُّهَدَاءِ أَشْهَدُهُمْ فَقَالَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا قَالَ فَأَتَيْتَنِي بِالْكَفِيلِ قَالَ كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلًا قَالَ صَدَقْتَ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَخَرَجَ فِي الْبَحْرِ فَقَضَى حَاجَتَهُ ثُمَّ التَّمَسَّ مَرْكَبًا يَرْكَبُهَا يَقْدَمُ عَلَيْهِ لِلْأَجَلِ الَّذِي أَجَلَهُ فَلَمْ يَجِدْ مَرْكَبًا فَأَخَذَ خَشَبَةً فَنَقَرَهَا فَأَدْخَلَ فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ وَصَحِيفَةً مِنْهُ إِلَى صَاحِبِهِ ثُمَّ رَجَعَ مَوْضِعَهَا ثُمَّ أَتَى بِهَا إِلَى الْبَحْرِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ تَسَلَّفْتُ فَلَنَا أَلْفَ دِينَارٍ فَسَأَلَنِي كَفِيلًا فَقُلْتُ كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلًا فَرَضِيَ بِكَ وَسَأَلَنِي شَهِيدًا فَقُلْتُ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا فَرَضِيَ بِكَ وَأَنِّي جَهِدْتُ أَنْ أَجِدَ مَرْكَبًا أَبْعَثُ إِلَيْهِ الَّذِي لَهُ فَلَمْ أَقْدِرْ وَإِنِّي أَسْتَوْدِعُكَهَا فَرَمَى بِهَا فِي الْبَحْرِ حَتَّى وَجَلَتْ فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ وَهُوَ فِي ذَلِكَ يَلْتَمِسُ مَرْكَبًا يَخْرُجُ إِلَى بَلَدِهِ فَخَرَجَ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ يَنْظُرُ لَعَلَّ مَرْكَبًا قَدْ جَاءَ بِمَالِهِ فَإِذَا بِالْخَشَبَةِ الَّتِي فِيهَا الْمَالُ فَأَخَذَهَا لِأَهْلِهِ

Za jednu tražbinu može biti više jamaca.

Jamac mora biti punodoban i pametan, a dužnik to ne mora biti. Prema tome valjano je jamstvo za dug luđaka i malodobnika.

Predmet jamstva može biti osoba, kao fizička pravna osoba, ili neko dobro kao tražbina. Ako je predmet jamstva osoba, uvjet je da ona bude imenovana, a ako je to neko dobro, uvjet je da se istakne općenita odgovornost i jamstvo za ono što dužnik ima platiti.

Naprimjer, da kaže: “Jamčim za dug toga i toga, tome i tome.” Jamstvo je, dakle, valjano, iako iznos duga nije precizno određen.

Ako jamac umre, a njegovi nasljednici ne mogu pronaći glavnog dužnika, vjerovnik naplaćuje svoju tražbinu iz ostavštine umrlog jamca, a ako bi vjerovnik umro, na tražbinu imaju pravo njegovi nasljednici.

Potom je i onaj čovjek što mu je pozajmio zlatnike izašao da vidi neće li možda ugledati lađu koja je već trebala donijeti njegovu imovinu. Utom je ugledao ono drvo u kojem je bila njegova imovina, uzeo ga za svoje ukućane kao ogrjevno drvo i kada ga je raspilio, našao je (u njemu) svoju imovinu i pismo. Kasnije je stigao i onaj kome je on pozajmio novac, noseći drugih 1.000 zlatnika, i rekao: “Bogami, mnogo sam se trudio u traženju lađe da ti pravovremeno donesem tvoju imovinu i nisam pronašao nikakvu lađu prije ove u kojoj sam sada došao.

– Jesi li ti meni ranije što poslao? – upitao je Izraelićanin.

– Kažem ti – rekao je on – da nisam našao nikakvu lađu prije ove u kojoj sam evo sada došao.

– Allah je, uistinu, isporučio umjesto tebe ono što si ti poslao u onom drvetu, pa sretno se vrati natrag sa tih hiljadu zlatnika! – kazao je Izraelićanin.¹

حَطَبًا فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ وَالصَّحِيفَةَ ثُمَّ قَدِمَ
الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ فَأَتَى بِالْأَلْفِ دِينَارٍ فَقَالَ وَاللَّهِ
مَا زِلْتُ جَاهِدًا فِي طَلَبِ مَرْكَبٍ لَأَتِيكَ بِهِ الْكَ
فَمَا وَجَدْتُ مَرْكَبًا قَبْلَ الَّذِي أَتَيْتُ فِيهِ قَالَ هَلْ
كُنْتَ بَعَثْتَ إِلَيَّ بِشَيْءٍ قَالَ أَخْبِرُكَ أَنِّي لَمْ أَجِدْ
مَرْكَبًا قَبْلَ الَّذِي جِئْتُ فِيهِ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَدَّى
عَنْكَ الَّذِي بَعَثْتَ فِي الْخَشَبَةِ فَانْصَرِفْ بِالْأَلْفِ
الدِّينَارِ رَاشِدًا.

¹ Kod privremenog jamstva, jamac je odgovoran samo dok traje njegovo jamstvo; kada je jamstvo ugovoreno, jamac ga ne može jednostrano otkazati, ali kod uvjetnog i za vrijeme vezanog jamstva može ga otkazati prije nego je glavni dužnik postao obavezan.

Vjerovnik kod potraživanja svoje tražbine ima pravo izbora; ako hoće može više osoba jamčiti za jedan dug napose raznim aktima u različito vrijeme, tada svaka osoba jamči za cijelu sumu duga, a ako su one zajamčile zajedno u isto vrijeme i istim aktom, tada svaki jamac odgovara samo za onaj dio duga koji otpada na njega.

Iz navedenog događaja zaključuje se:

- historijska zbivanja samo su pouka kasnijim generacijama;
- dozvoljeno je trgovati po moru i uzimati kredit;
- zajmodavac ima pravo tražiti jamca i svjedoke;
- ko dosljedno vrši dužnosti prema Allahu, dželle šanuhu, može se nadati Njegovoj pomoći;
- nadeno u moru pripada nalazniku, ako mu se vlasnik ne zna.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “A ONIMA KOJIMA STE SE OBAVEZALI, PODAJTE IM NJIHOV DIO!”

2292. PRIČAONAMJE Salt b. Muhammed, njemu Ebu-Usame, prenoseći od Idrisa, on od Talhe b. Musarrifa, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, da je: Svemu smo odredili “mevadije” protumačio: “nasljednike”, a za “... onima kojima ste se obavezali...” rekao: “Muhadžira je bilo mnogo i kada su došli u Medinu svaki muhadžir nasljeđivao je ensariju pored njegove rodbine po krvi, zbog bratimljenja kojim ih je međusobno pobratio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, što je dokinuto kada je objavljeno: “... svemu smo odredili nasljednike...” Potom je još rekao: “... a onima kojima ste se obavezali...” znači: “samo međusobno materijalno ispomaganje i iskreno savjetovanje.” Tako je to nasljedstvo prestalo, oporučivanje ostalo.¹

2293. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma‘il b. Dža‘fer, prenoseći od Humejda, da je Enes, radijallahu anhu, rekao: “Nama je došao Abdur-Rahman b. Avf, pa ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratio sa Sa‘dom b. Rebijem.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَالَّذِينَ عَاقَدْتَ أَيْمَانُكُمْ فَاتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ)

٢٢٩٢. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِدْرِيسَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ قَالَ وَرَثَةً وَالَّذِينَ عَاقَدْتَ أَيْمَانُكُمْ قَالَ كَانَ الْمُهَاجِرُونَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَرِثُ الْمُهَاجِرُ الْأَنْصَارِيَّ دُونَ ذَوِي رَحِمِهِ لِلْأُخُوَّةِ الَّتِي آخَى النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا نَزَلَتْ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ نَسَخَتْ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِينَ عَاقَدْتَ أَيْمَانُكُمْ إِلَّا النَّصْرَ وَالرَّفَادَةَ وَالنَّصِيحَةَ وَقَدْ ذَهَبَ الْمِيرَاثُ وَيُوصِي لَهُ .

٢٢٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَأَخَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ .

¹ Potpuni prijevod 33. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “Svemu što ostave roditelji i rodbina odredili smo nasljednike, a onima kojima ste se obavezali, podajte njihov dio. Allah je svemu svjedok.” Prije islama Arapi su sklapali međusobne ugovore o zajedničkoj odbrani i kada bi jedna od tih stranaka umrla, druga bi je naslijedila u iznosu jedne šestine njene ostavine. Islam je taj status zamijenio pružanjem međusobne pomoći i iskrenog savjeta.

2294. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, njemu Isma'il b. Zekerijja, a ovome Asim:
– Rekao sam Enesu, radijallahu anhu: “Je li ti preneseno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘U islamu nema štićeništva.’” Tada je on rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sprovodio je bratimljenje (štićeništvo) između Kurejšija i ensarija u mojoj kući.”

KO JAMČI ZA DUG UMRLOG, NEMA PRAVO ODUSTATI OD JAMSTVA

To je i Hasanov stav.

2295. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, on od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen jedan umrli da mu klanja dženaza-namaz, pa je upitao:

– Ima li na njemu čiji dug?
– Nema – rekli su prisutni – i on mu je klanjao dženazu.

Potom je donesen drugi (umrli) i on je upitao: “Ima li na njemu kakav dug?”

– Ima – rekli su oni.
– Klanjajte vi svome drugu! – rekao je on.
Potom je Ebu-Katade kazao: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, njegov dug je moja obaveza!”, i tada mu je on klanjao dženazu.

2296. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Amr, koji je čuo Muhammeda b. Alija da prenosi od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Da je došao dohodak (glavarine) iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”
Međutim, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i umro je, a dohodak iz Bahrejna nije stigao. Kada

٢٢٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ زَكَرِيَّا حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنْسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَبْلَغَكَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا حَلْفَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ قَدْ حَالَفَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِي .

بَابُ مَنْ تَكْفَّلَ عَنْ مَيِّتٍ دِينًا فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ

وَبِهِ قَالَ الْحَسَنُ .

٢٢٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِجَنَازَةٍ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا لَا فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى بِجَنَازَةٍ أُخْرَى فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا نَعَمْ قَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَيَّ دَيْنُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ .

٢٢٩٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ سَمْعٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ قَدْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَدْ أُعْطِيتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمْ يَجِئْ مَالُ الْبَحْرَيْنِ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَمَرَ أَبُو بَكْرٍ فَنَادَى

je taj dohodak došao, Ebu-Bekr je naredio pa je objavljeno: “Ko je imao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo obećanje ili potraživanje duga, neka nam dođe!”

Ja sam mu tada otišao i rekao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je kazao: “Dao bih ti toliko, toliko i toliko.”

Ebu-Bekr je tada zagrabilo pregršti (novca), ja sam to izbrojio i bijaše 500 (dirhema).

– Uzmi još dva puta toliko! – rekao je on.¹

O ZAŠTITI EBU-BEKRA U DOBA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I NJEGOVOM UGOVORU

2297. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, da je Ibnu-Šihab kazao da ga je Urve b. Zubejr obavijestio da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

“Svoje roditelje sam zapamtila da ispovijedaju vjeru islam.”

Ebu-Salih je rekao da mu je prenio Abdullah od Enesa, on od Zuhrija koji kaže da ga je obavijestio Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, izjavila:

– Nisam nikako zapamtila svoje roditelje, a da oni nisu ispovijedali vjeru islam, a nije nam prošao nijedan dan, a da nam u njemu nije došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i to krajevima toga dana: jutrom ili večerom. Kada su muslimani zapali u iskušenje, Ebu-Bekr je izašao kao izbjeglica prema Abesiniji i kada je stigao u Berkul-Gimad susreo ga je Ibn-Degine, poglavica plemena Kare, i upitao: “Ebu-Bekre, kuda namjeravaš?”

مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ عِدَّةٌ أَوْ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَاتِّبُهُ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا فَحَضَى لِي حَتَّى فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا هِيَ خَمْسُ مِائَةٍ وَقَالَ خُذْ مِثْلَهَا .

باب جِوَارِ أَبِي بَكْرٍ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَعَقْدِهِ

٢٢٩٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَقَالَ أَبُو صَالِحٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَرَفِي النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَلَمَّا ابْتُلِيَ الْمُسْلِمُونَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا قَبْلَ الْحَبَشَةِ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَرْكَ الْغِمَادِ لَقِيَهُ ابْنُ الدَّغْنَةِ وَهُوَ سَيِّدُ الْقَارَةِ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ يَا أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَخْرِجْنِي قَوْمِي فَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسِيحَ فِي الْأَرْضِ فَأَعْبَدَ رَبِّي قَالَ ابْنُ الدَّغْنَةِ إِنَّ مِثْلَكَ لَا يَخْرُجُ

¹ Preporučljivo je izvršiti želju umrlog po mišljenju Šafije, Ahmeda i Ebu-Hanife, a to je dužnost po stavu Hasana Basrija.

Izjava jedne sigurne osobe može biti punovažan dokaz za donošenje odluke nadležnog organa.

– Istjerao me moj narod – rekao je Ebu-Bekr – pa hoću da idem u zemlju u kojoj ću moći obožavati svoga Stvoritelja.

Tada je Ibn-Degine rekao: “Takav kao što si ti ne izlazi i ne progoni se! Ti siromahe opskrbljuješ, rodbinu obilaziš, nemoćne (i siročad) zbrinjavaš, a u nastalim neprilikama ispomažeš istinu. Ja ti dajem zaštitu, pa se vrati i obožavaj svoga Stvoritelja u svojoj zemlji!”

Potom je Ibn-Degine uzjahao devu, povratio se s Ebu-Bekrom, obišao prvake kurejšijskih nevjernika i rekao im:

– Kao što je Ebu-Bekr: ne izlazi, ne istjeruje se i ne seli se! Zar izgonite čovjeka koji opskrbljuje siromašnog, obilazi rodbinu, snosi teret siročeta, ugošćuje gosta i u neprilikama ispomaže što je pravo.

Kurejšije su uvažile zaštitu Ibn-Degine, Ebu-Bekru dali sigurnost, a Ibn-Degnetu rekli: “Zapovjedi Ebu-Bekru, da se moli svome Stvoritelju u svojoj kući; neka klanja i uči što hoće samo da nas s tim ne uznemiruje i da to ne čini javno, jer se stvarno bojimo da ne dovede u iskušenje naše sinove i naše žene.”

Ibn-Degine je to prenio Ebu-Bekru, pa se Ebu-Bekr molio svome Stvoritelju u svome domu i nije javno obavljao namaz, a niti Kur'an van svoje kuće (učio).

Kasnije se Ebu-Bekr domislio i u dvorištu svoje kuće sagradio sebi posebnu prostoriju za vjerske obrede, u nju izlazio, klanjao i učio Kur'an, pa su žene idolopoklonika i njihovi sinovi padali gurajući se do njega, čudili mu se i gledali ga. Ebu-Bekr bijaše žalostiv čovjek i kada bi učio Kur'an nije gospodario svojom suzom. To je ugledne kurejšijske idolopoklonike uplašilo, pa su poslali po Ibn-Deginu i kada im je on došao, oni su mu rekli: “Mi smo dali zaštitu Ebu-Bekru, s tim da se on moli svome Gospodaru (Stvoritelju) u svojoj kući, a on je to prešao, sagradio sebi prostoriju za

وَلَا يُخْرِجُ فَإِنَّكَ تَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكُلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ وَأَنَا لَكَ جَارٌ فَارْجِعْ فَأَعْبُدْ رَبَّكَ بَيْلَادِكَ فَارْتَحِلْ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَرَجَعَ مَعَ أَبِي بَكْرٍ فَطَافَ فِي أَشْرَافِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَا يُخْرِجُ مِثْلَهُ وَلَا يُخْرِجُ أَنْخَرَجُونَ رَجُلًا يُكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَيَصِلُ الرَّحِمَ وَيَحْمِلُ الْكُلَّ وَيَقْرِي الضَّيْفَ وَيُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَأَنْفَذَتْ قُرَيْشُ جَوَارَ ابْنِ الدَّغِنَةِ وَأَمَنُوا أَبَا بَكْرٍ وَقَالُوا لِابْنِ الدَّغِنَةِ مُرَّ أَبَا بَكْرٍ فَلْيَعْبُدْ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَلْيُصَلِّ وَلْيُقْرَأْ مَا شَاءَ وَلَا يُؤْذِنَا بِذَلِكَ وَلَا يَسْتَعْلِنَ بِهِ فَإِنَّا قَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ أَبْنَاءَنَا وَنِسَاءَنَا قَالَ ذَلِكَ ابْنُ الدَّغِنَةِ لِأَبِي بَكْرٍ فَطَفِقَ أَبُو بَكْرٍ يَعْبُدُ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَلَا يَسْتَعْلِنُ بِالصَّلَاةِ وَلَا الْقِرَاءَةِ فِي غَيْرِ دَارِهِ ثُمَّ بَدَأَ لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَبَرَزَ فَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَتَقَصَّفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَاءَ لَا يَمْلِكُ دَمْعُهُ حِينَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَافْرَعَ ذَلِكَ أَشْرَافُ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَارْسَلُوا إِلَى ابْنِ الدَّغِنَةِ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا لَهُ إِنَّا كُنَّا أَجْرْنَا أَبَا بَكْرٍ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَإِنَّهُ جَاوَزَ ذَلِكَ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَأَعْلَنَ الصَّلَاةَ وَالْقِرَاءَةَ وَقَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ أَبْنَاءَنَا وَنِسَاءَنَا فَاتِهِ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَعَلْ وَإِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ يُعْلِنَ ذَلِكَ فَسَلُهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْكَ ذِمَّتَكَ فَإِنَّا كَرِهْنَا أَنْ نُخْفِرَكَ وَلَسْنَا مُقَرَّرِينَ لِأَبِي بَكْرٍ الْإِسْتِعْلَانِ

vjerske obrede u dvorištu svoje kuće gdje javno klanja i uči Kur'an i mi se već bojimo da ne zavede naše sinove i naše žene, pa idi mu, i ako hoće da se ograniči da obožava svoga Gospodara u svojoj kući, pa neka to čini, a ako neće, nego hoće da to čini samo javno, traži od njega da ti se odrekne tvog šticieništva, jer mi ne želimo da ti ga prekršimo, premda Ebu-Bekru ne priznajemo javno djelovanje."

Potom je Ibn-Degine – rekla je Aiša – došao Ebu-Bekru i rekao: "Ti znaš što sam ja s tobom ugovorio, pa ili se na to ograniči ili odustani od mog šticieništva, jer ja ne želim da Arapi čuju da sam iznevjerio čovjeka kome sam dao obavezu!"

Ebu-Bekr je odgovorio:

"Odričem se tvoje zaštite i zadovoljavam se Allahovom zaštitom."

Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je bio u Mekki. Nešto kasnije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: "Već mi je prikazan dom vaše selidbe, vidio sam močvaru s palmovicima između dva crna krša, dva kamena predjela." Kada je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao, u Medinu se preselio ko je mislio seliti, a vratio se u Medinu i poneko od onih koji su ranije otišli u Abesiniju. I Ebu-Bekr se spremaše za selidbu, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne žuri! – Zaista se nadam da se i meni dozvoli (seoba)."

– Nadaš li se tome? Žrtvovao bih i oca za tebe! – rekao je Ebu-Bekr.

– Da – odgovorio je on.

Tako se i Ebu-Bekr zadržao radi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu bude drug, i hranio dvije deve, koje je imao, četiri mjeseca lišćem drveta *semur* (vrsta akacije).¹

قَالَتْ عَائِشَةُ فَاتَى ابْنُ الدَّغْنَةِ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ قَدْ عَلِمْتُ الَّذِي عَقَدْتُ لَكَ عَلَيْهِ فَإِنَّمَا أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى ذَلِكَ وَإِنَّمَا أَنْ تَرُدَّ إِلَى ذِمَّتِي فَإِنِّي لَا أَحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ الْعَرَبُ أَنِّي أَخْفَرْتُ فِي رَجُلٍ عَقَدْتُ لَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنِّي أَرُدُّ إِلَيْكَ جَوَارِكَ وَأَرْضِي بِجَوَارِ اللَّهِ وَرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ رَأَيْتُ سَبْخَةَ ذَاتِ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ وَهُمَا الْحَرَّتَانِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قَبْلَ الْمَدِينَةِ حِينَ ذَكَرَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَرَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ بَعْضُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ إِلَى أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ هَلْ تَرْجُو ذَلِكَ بَأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِيُصْحَبَهُ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ .

¹ Ustanova šticieništva bila je među Arapima poznata i prije islama i zaštita sigurnosti davana je samo obespravljenim i životno ugroženim poštenim licima, a ne kriminalcima. Tako je Ebu-Talib ukazao svoju zaštitu Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

DUG (I NJEGOVE POSLJEDICE)

2298. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Seleme, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, rekao:

– Kada bi se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donio umrli koji je bio dužan, on bi upitao: “Je li za svoj dug ostavio kakav višak?”, i kada bi mu bilo rečeno da je on za svoj dug ostavio dovoljno imovine, klanjao bi, u protivnom rekao bi muslimanima: “Klanjajte svome drugu!” Kada mu je Allah dao (prihod) od osvajanja rekao je: “Ja sam vjernicima preči od njih samih, pa ko od siromašnih vjernika umre i ostavi kakav dug, ja sam dužan da ga isplatim, a ko ostavi kakvu imovinu, ona (s dugom) pripada njegovim nasljednicima.”²

بَابُ الدَّيْنِ

٢٢٩٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُؤْتِي بِالرَّجُلِ الْمُتَوَقِّفِ عَلَيْهِ الدَّيْنُ فَيَسْأَلُ هَلْ تَرَكَ لِدَيْنِهِ فَضْلًا فَإِنْ حَدَّثَ أَنَّهُ تَرَكَ لِدَيْنِهِ وَفَاءً صَلَّى وَإِلَّا قَالَ لِلْمُسْلِمِينَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفُتُوحَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ تُوُفِيَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فَتَرَكَ دَيْنًا فَعَلِيَ قِضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ .

Prema izloženom, musliman u slučaju potrebe može se dati pod štíćeništvo nemuslimana, a može opet ukazati svoju zaštitu i dati svesrdnu pomoć nemuslimanu.

Spomenuti slučaj ukazuje na krajnje moralno i materijalno žrtvovanje Ebu-Bekra za dobro zajednice, i da ljude korisne za jednu sredinu ne treba premještati u drugu, niti im čak dozvoliti premještaj.

Muhammed b. Seleme kaže: “Učenjaka ne treba slati na ratište, jer se mjesto njega može naći borac, pa čak kada bi on to i htio ne treba mu dozvoliti.” Ovo mišljenje potvrđuje i 123. ajet poglavlja El-Tevbe: “Svi pravovjerni ne trebaju ići (u borbu)...”

2 Navedeni hadis ističe potrebu pravovremenog likvidiranja svojih materijalnih obaveza prema drugim. Nevevi smatra da je umrlom dozvoljeno klanjati džezazu tek kada se javi jamac za isplatu njegovih dugova.

Ako umre jamac za dobro, jamstveni predmet tražit će se iz njegove ostavine.

Jamac je oslobođen od jamstva čim se tražbina preda vjerovniku, bilo od dužnika ili jamca. Oslobođenjem dužnika od tražbine, oslobađa se i jamac svoga jamstva.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْوَكَالَةِ PUNOMOĆ

OPUNOMOĆENJE (POSLOVNOG) PARTNERA U RASPODJELI I NEČEMU DRUGOM

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udružio je Aliju u svom kurbanu i kasnije mu naredio da ga podijeli.

2299. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu Sufjan prenoseći od Ibnu-Ebi-Nedžiha, on od Mudžahida, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejlai, da je Alija, radijallahu anhu, kazao:

“Naredio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da kao milostinju podijelim pokrivače deva, koje su (kao kurbanu) poklane, i njihove kože.”

2300. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Lejs prenoseći od Jezida, on od Ebu-Hajra, ovaj od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao brave da ih podijeli svojim drugovima, pa je ostalo jedno jare. On je to rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, našto mu je on odgovorio: “Zakolji ga ti!”

بَابُ وَكَالَةِ الشَّرِيكَ الشَّرِيكَ فِي الْقِسْمَةِ وَغَيْرِهَا

وَقَدْ أَشْرَكَ النَّبِيُّ ﷺ عَلِيًّا فِي هَدْيِهِ ثُمَّ أَمَرَهُ بِقِسْمَتِهَا .

٢٢٩٩. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِجَلَالِ الْبُذْنِ الَّتِي نُحَرِّثُ وَبِجُلُودِهَا .

٢٣٠٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ فَبَقِيَ عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ ضَعْ بِهِ أَنْتَ .

DOZVOLJENO JE DA MUSLIMAN OPUNOMOĆI NEMUSLIMANA U NEISLAMSKOJ ILI ISLAMSKOJ ZEMLJI

2301. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Jusuf b. Madžišun, prenoseći od Saliha b. Ibrahima b. Abdur-Rahmana b. Avfa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Pisao sam Umejju b. Halefu knjigu da mi čuva moje ukućane (prijatelje) u Mekki, a da ću ja čuvati njegove prijatelje u Medini i kada sam spomenuo “Er-Rahman”, on je rekao: “Nepoznato mi je ‘Er-Rahman’, napiši mi svoje ime koje je bilo u predislamsko doba.” Tada sam mu napisao “Abdu Amr”. Kada je bio Dan Bedra, izašao sam do jednog brda, dok je svijet spavao, da ga zaštitim. Utom ga je vidio Bilal, pa je izašao, stao iznad jedne skupine ensarija i rekao: “Držite Umejja b. Halefa! Ako se spasi Umejje, neću se ja spasiti.” Tada je s njim izašla za nama jedna grupa ensarija, i pošto sam se bojao da nam se ne priključe, ostavio sam iza njih njegovog sina da ih zadržava, ali su ga oni ubili i potom se vratili i nas pratili. On je bio težak čovjek i kada su nas stigli, rekao sam mu: “Čučni!” On je čučnuo i ja sam se bacio na njega da ga zaštitim, ali su ga oni boli kopljima ispod mene dok ga nisu ubili, a neko od njih pogodio je svojim kopljem i moju nogu. Abdur-Rahman nam je pokazivao trag tog uboda pozadi svoje noge.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: “Jusuf je čuo (gornji hadis) od Saliha, a Ibrahim od svoga oca.”¹

بَابُ إِذَا وَكَّلَ الْمُسْلِمُ حَرَبِيًّا فِي دَارِ الْحَرْبِ أَوْ فِي دَارِ الْإِسْلَامِ جَازَ

٢٣٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي
يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَاتَبْتُ أُمِّيَّةَ
ابْنِ خَلَفٍ كِتَابًا بِأَنْ يَحْفَظَنِي فِي صَاعِيَّتِي بِمَكَّةَ
وَأَحْفَظُهُ فِي صَاعِيَّتِهِ بِالْمَدِينَةِ فَلَمَّا ذَكَرْتُ الرَّحْمَنَ
قَالَ لَا أَعْرِفُ الرَّحْمَنَ كَاتِبَنِي بِاسْمِكَ الَّذِي كَانَ
فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَاتَبْتُهُ عَبْدَ عَمْرٍو فَلَمَّا كَانَ فِي يَوْمٍ
بَدْرٍ خَرَجْتُ إِلَى جَبَلٍ لِأُخْرِزَهُ حِينَ نَامَ النَّاسُ
فَأَبْصَرَهُ بِلَالٌ فَخَرَجَ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مَجْلِسٍ مِنْ
الْأَنْصَارِ فَقَالَ أُمِّيَّةُ بْنُ خَلَفٍ لَا نَجُوتُ إِنْ نَجَا
أُمِّيَّةٌ فَخَرَجَ مَعَهُ فَرِيقٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فِي آثَارِنَا فَلَمَّا
خَشِيتُ أَنْ يَلْحَقُونَا خَلَفْتُ لَهُمْ ابْنَهُ لِأَشْغَلَهُمْ
فَقَتَلُوهُ ثُمَّ أَبَوْا حَتَّى يَتَّبِعُونَا وَكَانَ رَجُلًا ثَقِيلًا فَلَمَّا
أَدْرَكُونَا قُلْتُ لَهُ ابْرُكْ فَبَرَكَ فَالْقَيْتُ عَلَيْهِ نَفْسِي
لَأَمْنَعَهُ فَتَحَلَّلُوهُ بِالسُّيُوفِ مِنْ تَحْتِي حَتَّى قَتَلُوهُ
وَأَصَابَ أَحَدُهُمْ رَجُلِي بِسَيْفِهِ وَكَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ
ابْنُ عَوْفٍ يُرِينَا ذَلِكَ الْأَثَرَ فِي ظَهْرِ قَدَمِهِ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سَمِعَ يُوسُفُ صَالِحًا وَإِبْرَاهِيمَ أَبَاهُ .

¹ Umejje b. Halef bijaše okorjeli neprijatelj muslimana. Jednog dana donio je Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, truhlu kost, smrvio je pred njim i rekao: “Muhammede, ti tvrdiš da će ovo tvoj Bog jednog dana proživiti?” Potom je puhnuo i prašina od kosti se raspršila. Tada je Allah Uzvišeni objavio 77-80. ajeta poglavlja “Jâ-Sîn”: “Zar čovjek ne vidi da smo ga Mi stvorili od kapljice ljudske vode, pa je on ipak otvoreni neprijatelj. I on nama donosi primjer, a zaboravio je svoje stvaranje. Govori: ‘Ko će proživiti kosti kada istruhnu?’ Reci: ‘Oživjet će ih Onaj ko ih je stvorio prvi put. On zna svako stvorenje. On je Onaj koji vam je proizveo vatru iz zelenog stabla i vi ga ložite.’”

Meta njegovog terora bili su siromašni i nezaštićeni muslimani. Tako je svoga roba Bilala u najvrućem

OPUNOMOĆENJE U MIJENJANJU NOVCA I ONOME ŠTO SE VAGA

Omer i Ibu-Omer opunomoćivali su drugog u mijenjanju novca.

2302, 2303. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Abdul-Medžida b. Suhejla b. Abdur-Rahmana b. Avfa, on od Seida b. Musejjeba, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio u Hajberu za namjesnika jednog čovjeka i on mu je donio boljih datula, pa je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao:

“Jesu li ovakve sve hajberske datule?”

– Mi uzimamo – rekao je on – sa‘ ovih za dva sa‘a slabijih, a dva sa‘a za tri sa‘a.

– Ne radite tako! – kazao je on. – Prodajte sve slabe skupa za dirheme, a potom kupite bolje za dirheme!

To isto rekao je za sve što se vaga.

بَابُ الْوَكَاةِ فِي الصَّرْفِ وَالْمِيزَانِ

وَقَدْ وَكَّلَ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ فِي الصَّرْفِ .

٢٣٠٢-٢٣٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُمْ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ أَكُلْتُ تَمْرَ خَيْبَرَ هَكَذَا فَقَالَ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ وَالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ بَعْ الْجَمْعِ بِالذَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَغِ بِالذَّرَاهِمِ جَنِيبًا وَقَالَ فِي الْمِيزَانِ مِثْلَ ذَلِكَ .

dijelu dana izgonio na sunčanu žegu vezanih ruku i nogu i gola povaljivao na leda na užareni pijesak, stavljajući mu još na prsa vrelu stijenu ispod koje se nije mogao sam izvući. Pod bolovima sunčаницe i opekotina Bilal je gubio svijest, ali ne i vjeru u Allaha Uzvišenog. U najvećim mukama izgovarao je kelimei-šahadet i na kraju postao slobodan čovjek.

Nečuveno teroriziranje mekkanskih idolopoklonika tek islamiziranih siromašnih muslimana doprinijelo je da muslimani dato im uobičajeno štíćeništvo nisu priznavali.

DOZVOLJENO JE DA PASTIR ILI
OPUNOMOĆNIK ZAKOLJE OVCU KOJU
VIDI DA ĆE UGINUTI, ODNOSNO DA
NEŠTO ŠTO SE POKVARI – POPRAVI

2304. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Mu'temira, kako kaže:

– Saopćio nam je Ubejdullah prenoseći od Nafija, da je čuo Ibnu- Ka'ba b. Malika, kako prenosi od svoga oca da su oni imali stado koje je napasano na Sel'u, pa je naša robinja ugledala jednu ovцу iz našeg stada pri uginuću i ona je razbila jedan kamen i njim je zaklala.

– Ne jedite! – rekao im je on – dok ne upitam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili (je rekao) dok ne pošaljem do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nekoga ko će ga upitati. Potom je on pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je nekoga poslao, pa je on naredio da se jede.

Ubejdullah je rekao: “Čudi me da je ona bila robinja i da ju je ona zaklala!”

U drugom nizu prenosilaca Mu'temira slijedi Abde prenoseći (hadis) od Ubejdullaha.¹

بَابُ إِذَا أَبْصَرَ الرَّاعِي أَوْ الْوَكِيلَ
شَاةً تَمُوتُ أَوْ شَيْئًا يَفْسُدُ ذَبَحَ
وَاصْلَحَ مَا يَخَافُ عَلَيْهِ الْفَسَادَ

٢٣٠٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ الْمُعْتَمِرَ
أَنْبَأَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ كَعْبٍ بْنِ
مَالِكٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَتْ لَهُمْ غَنَمٌ تَرْعَى
بِسَلْعٍ فَأَبْصَرَتْ جَارِيَةً لَنَا بِشَاةٍ مِنْ غَنَمِنَا مَوْتًا
فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَذَبَحَتْهَا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ لَا تَأْكُلُوا
حَتَّى أَسْأَلَ النَّبِيَّ ﷺ أَوْ أُرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ مَنْ
يَسْأَلُهُ وَأَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ أَوْ أُرْسَلَ
فَأَمَرَهُ بِأَكْلِهَا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَيُعْجِبُنِي أَنَّهَا أَمَةٌ وَأَنَّهَا
ذَبَحَتْ تَابِعَهُ عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ .

¹ Za valjanost punomoći treba ponuda i prihvatanje zainteresiranih stranaka. Opunomoćitelj treba da kaže: “Opunomoćujem te za taj i taj posao”, a onaj koji je opunomoćen: “i ja primam”, ili da se izgovore neke druge riječi koje znače ponudu i prihvatanje punomoći.

Opunomoćitelj mora biti sposoban sam obaviti povjereni posao. Prema tome, nije valjano opunomoćivanje putem malodobnog i ludog. Malodobni, sposoban za razlikovanje ne može opunomoćiti nekog, makar mu i tutor dao dozvolu, na one poslove koji su za njega samo štetni – kao darovanje i davanje milostinje, a može drugog opunomoćiti i bez tutora za one poslove koji su po njega korisni, kao npr., prihvatiti darovanje, milostinju i slično.

Iz hadisa se zaključuje:

- izjavu pastira ili povjerenika opunomoćitelj punopravno uvažava, ukoliko oni nisu poznati kao lašci i neiskreni ljudi;
- mesar može biti žena, pa i dijete ako su sposobni i vješti tom poslu;
- životinju treba klati oštrijim predmetom koji može presjeći vene da krv nesmetano isteče;
- dozvoljeno je jesti meso životinje zaklane pri zadnjim znacima njena života, ukoliko ne boluje od zarazne ili neke druge bolesti.

DOZVOLJENO JE OPUNOMOĆENJE PRISUTNOG I ODSUTNOG

Abdullah b. Omer pisao je svome sluzi, a on je bio odsutan, da dade sadakai-fitr za svoje malodobne i punodobne ukućane.

2305. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Seleme, on od Ebu-Seleme, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Jedan je čovjek imao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, mladu devu i došao je da mu je on vrati.

– Podajte je! – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

Oni su tražili devu iste starosti i nisu je pronašli, nego samo stariju od te, pa je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao: “Podajte mu je!”

Potom je on rekao: “Isplatio si mi potpuno, Allah ti platio!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Između vas najbolji su oni koji najljepše isplaćuju dug.”

OPUNOMOĆENJE ZA ISPLATU DUGOVA

2306. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu'be, prenoseći od Seleme b. Kuhejla:

– Čuo sam Ebu-Selemu b. Abdur-Rahmana, a on Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, koji kaže da je jedan čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da naplati svoj dug, pa je nastupio grubo. Ashabi su se htjeli s njim obračunati, ali je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ostavite ga! Ko ima neko pravo, on ima pravo i potražnje!” Potom je kazao: “Podajte mu devu iste dobi kao što je njegova!”

بَابُ وَكَاةِ الشَّاهِدِ وَالْغَائِبِ جَائِزَةٌ

وَكَتَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو إِلَى قَهْرْمَانِهِ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهُ أَنْ يُزَكِّيَ عَنْ أَهْلِهِ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ .

٢٣٠٥ . حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ ابْنِ كَهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ مِنْ الْإِبِلِ فَجَاءَهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالَ أَعْطُوهُ فَطَلَبُوا سِنَّهُ فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ إِلَّا سِنًّا فَوْقَهَا فَقَالَ أَعْطُوهُ فَقَالَ أَوْفَيْتَنِي أَوْفَى اللَّهُ بِكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً .

بَابُ الْوَكَاةِ فِي قَضَاءِ الدُّيُونِ

٢٣٠٦ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَتَقَاضَاهُ فَأَعْلَظَ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا ثُمَّ قَالَ أَعْطُوهُ سِنًّا مِثْلَ سِنِّهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا أَمْثَلَ مِنْ سِنِّهِ فَقَالَ أَعْطُوهُ فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً .

– Allahov Poslaniče – rekli su oni – imamo samo bolju od njegove?

– Podajte mu je! – rekao je on – jer zaista među najboljim od vas jeste onaj ko najljepše isplaćuje dug!¹

DOZVOLJENO JE DA NEKO POKLONI NEŠTO NARODNOM ZASTUPNIKU ILI NJHOVOM ZAGOVORNIKU

To se temelji na izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, delegaciji plemena Hevazin, kada su od njega tražili da im vrati zarobljenike i plijen. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je kazao: “Moj dio je vaš!”

2307, 2308. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejr, njemu Lejs, a ovome Ukajl, prenoseći od Ibnu-Šihaba, koji je kazao:

– Urve je tvrdio da su mu Mervan b. Hakem i Misver b. Mahreme saopćili da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na noge, kada mu je došla delegacija plemena Hevazin kao muslimani, i tražila od njega da im vrati njihova dobra i njihovo roblje. Tada im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meni je najdraži onaj govor koji je najiskreniji! Izaberite jednu od dvije skupine: ili roblje ili blago. Ja sam ih zadržao (od diobe).” Tako ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada se vratio iz Taifa, čekao još deset i više noći i kada im je bilo jasno da će im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratiti samo jednu od dvije skupine, rekli su: “Odabiremo naše roblje.”

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među muslimanima, zahvalio Allahu onako kako mu i dolikuje, a potom kazao:

بَابُ إِذَا وَهَبَ شَيْئًا لَوَكِيلٍ أَوْ شَفِيعٍ قَوْمٍ جَازٍ

لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَوْفِدِ هَوَازِنَ حِينَ سَأَلُوهُ الْمَغَانِمَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ نَصِيبِي لَكُمْ .

٢٣٠٧-٢٣٠٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمُسَوَّرَ ابْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفِدَ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ انْتِظَرَهُمْ بِضَعْعِ عَشْرَةِ لَيْلَةٍ حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَتْنِي عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ

¹ Opunomoćenik punopravno obavlja povjereni mu posao i pored prisutnog opunomoćitelja; – dozvoljeno je uzeti na poslugu stoku i druge pokretne stvari i pri povratku dati zajmodavcu dobrovoljno nešto više od uzajmljenog.

“A sada, ovo su vam braća. Došli su kajući se. Odlučio sam da im vratim njihovo roblje, pa ko od vas želi to učiniti dobrovoljno, neka uradi, a ko od vas hoće ostati na svom udjelu dok mu ga ne damo od prve ratne dobiti, koju nam Allah bude dosudio, pa neka to uradi!”

Potom je svijet rekao: “Dajemo to njima dobrovoljno radi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” Povodom toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ne znamo ko je ovo od vas (punopravno) odobrio, a ko nije odobrio. Vratite se da nam tu vašu odluku dostave i vaši uglednici!”

Tada su se ljudi vratili, razgovarali sa svojim rukovodiocima, a potom se vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćili da su i oni to već dragovoljno učinili i odobrili.²

وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيبَ بِذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ هُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذُنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعُوا إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذْنُوا .

2 Muslimani su 5. ševvala 8. godina po Hidžri poduzeli veću vojnu akciju protiv plemena Hevazin, nastanjenog u dolini Hunejn. Po uspješno završenoj borbi zarobljeno je 6.000 pripadnika toga plemena, ponajviše žena i djece; 24.000 krupne, 40.000 sitne stoke, a srebra oko 4.000 oka. Odatle Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kreće na Taif, opsjedao ga je 30 dana, a potom se vraća u Medinu u namjeri da ga zauzme druge godine. Na povratku za Medinu muslimani su odsjeli u Dži'ranu, gdje je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, primio opunomoćenike i predstavnike plemena Hevazin, koji su u međuvremenu već primili islam, i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uz saglasnost boraca besplatno im je povratio sve tražene zarobljenike.

Ratna dobit je vlasništvo boraca.

Iz hadisa se zaključuje:

- određeno obeštećenje može imati neodređen rok isplate;
- rukovodilac može ratnu dobit vratiti protivnicima, ako je to u interesu islamske zajednice;
- punovažna je punomoć za neograničeno materijalno dobro;
- kod poklona, posuđivanja, davanja u zalog, u zajam, na čuvanje nekog dobra, i kod nagodbe u slučaju poricanja, punomoćnik sklapa ugovor u ime svoga opunomoćitelja, u protivnom ugovor nije valjan. Kod kupoprodaja, davanja u zakup i kod nagodbe u slučaju priznanja nije potrebno da punomoćnik sklopi ugovor u ime opunomoćitelja. U oba slučaja vlasnost stječe samo opunomoćitelj.

KADA ČOVJEK OPUNOMOĆI NEKOGA DA NEŠTO DADNE, A NE OBJASNI MU KOLIKO ĆE DATI, PA ON DADNE PO ONOM KAKO TO OBIČAVA SVIJET

2309. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Ibnu-Džurejdž, prenoseći od Ataa b. Ebu-Rebaha i od drugih prenosilaca koji su ponešto prenosili, a svi ga nisu u cijelosti prenijeli, osim jednog od njih koji je izjavio da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhumu, rekao:

– Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Jahao sam na jednom sporom devcu koji je uvijek bio posljednji. Potom je pokraj mene naišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Ko je to?” Rekao sam: “Džabir b. Abdullah”.

– Pa šta je to? – upitao je on.

– Jašem – rekao sam – na jednom tromom devcu.

– Imaš li štap? – upitao je on.

– Imam – odgovorio sam.

– Daj mi ga! – reče.

– Ja sam mu ga dao. On je njime udario (devca) i potjerao ga, pa je od tada bio prvi.

– Prodaj mi ga! – reče mi (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Tvoj je, Allahov Poslaniče – odgovorih mu.

– Prodaj mi ga! – reče on ponovo. – Uzimam (kupujem) ga za četiri zlatnika i tebi pripadaju njegova leđa do Medine (da jašeš na njemu).

Pošto smo se približili Medini požurio sam. (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) upita: “Kuda žuriš?”

– Oženio sam se – rekoš – jednom ženom kojoj je muž umro.

– Da je djevojka – reče on – da se s njom igraš, a ona da se s tobom igra.

– Umro mi je – rekao sam – otac i ostavio nekoliko kćeri, pa sam se htio oženiti ženom koja je iskusna

بَابُ إِذَا وَكَّلَ رَجُلٌ رَجُلًا أَنْ يُعْطِيَ شَيْئًا وَلَمْ يُبَيِّنْ كَمْ يُعْطِي فَأَعْطَى عَلَى مَا يَتَعَارَفُهُ النَّاسُ

٢٣٠٩. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ وَغَيْرِهِ يَزِيدُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَمْ يَبْلُغْهُ كُلُّهُمْ رَجُلٌ وَاحِدٌ مِنْهُمْ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكُنْتُ عَلَى جَمَلٍ ثَفَالٍ إِنَّمَا هُوَ فِي آخِرِ الْقَوْمِ فَمَرَّ بِي النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَنْ هَذَا قُلْتُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ مَا لَكَ قُلْتُ إِنِّي عَلَى جَمَلٍ ثَفَالٍ قَالَ أَمَعَكَ قَضِيبٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَعْطِنِي فَأَعْطَيْتُهُ فَضْرَبَهُ فَزَجَرَهُ فَكَانَ مِنْ ذَلِكَ الْمَكَانِ مِنْ أَوَّلِ الْقَوْمِ قَالَ بَعْغِيهِ فَقُلْتُ بَلْ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلْ بَعْغِيهِ قَدْ أَخَذْتَهُ بِأَرْبَعَةِ دَنَانِيرَ وَلَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ أَخَذْتُ أَرْتَحِلُ قَالَ أَتَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً قَدْ خَلَا مِنْهَا قَالَ فَهَلَا جَارِيَةٌ تَلَاعِبُهَا وَتَلَاعِبُكَ قُلْتُ إِنَّ أَبِي تُؤَفِّي وَتَرْكُ بَنَاتٍ فَأَرَدْتُ أَنْ أَنْكِحَ امْرَأَةً قَدْ جَرَّبْتُ خَلَا مِنْهَا قَالَ فَذَلِكَ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ يَا بِلَالُ اقْضِهِ وَزِدْهُ فَأَعْطَاهُ أَرْبَعَةَ دَنَانِيرَ وَزَادَهُ قَيْرَاطًا قَالَ جَابِرٌ لَا تُفَارِقْنِي زِيَادَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَكُنْ الْقَيْرَاطُ يُفَارِقُ جِرَابَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ .

(starija) i ostala bez muža.

– Pa tako je – reče on.

Pošto smo došli u Medinu, on reče: “Bilalu, isplati mu i podaj mu više!” Bilal mu je tada dao četiri zlatnika i još jedan kirat.

Džabir je kazao: “Dodatak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije se od mene odvajao.”

– Taj kirat – rekao je Ata – nije se više odvajao od torbe Džabira b. Abdullaha.

OVLAŠTENJE RUKOVODIOCU OD NEKE ŽENE ZA SKLAPANJE BRAKA

2310. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, koji je rekao:

– Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla je jedna žena i rekla: “Allahov Poslaniče, poklanjam sebe tebi!” Tada je jedan čovjek rekao: “Vjenčaj je meni (Allahov Poslaniče)!”

– Pa vjenčasmu ti je – rekao je on – za ono što znaš od Kur'ana.¹

بَابُ وَكَايَةِ امْرَأَةِ الْإِمَامِ فِي النِّكَاحِ

٢٣١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ وَهَبْتُ لَكَ مِنْ نَفْسِي فَقَالَ رَجُلٌ زَوَّجْنِيهَا قَالَ قَدْ زَوَّجْنَاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ .

¹ U poglavlju Buharije “Vjenčanje siromašnog”, ovaj slučaj iznesen je detaljnije:

Allahovom Poslaniku došla je jedna žena i rekla: “Allahov Poslaniče, došla sam i darivam se tebi!” On ju je pogledao i potapšao po glavi i kada je vidjela da joj on ništa ne reče, ona je sjela, a u tom je ustao jedan njegov drug i rekao: “Allahov Poslaniče, ako nije potrebna tebi, vjenčaj je meni!”

– Imaš li što za vjenčani dar? – upitao je Vjerovjesnik.

– Bogami – rekao je on – nemam.

– Idi kući pa izvidi imaš li išta! – rekao je Pejgamber.

Tada je on otišao, zatim se vratio i rekao: “Bogami, Allahov Poslaniče, nisam ništa pronašao.

– Pogledaj, imaš li makar kakav željezni prsten! – kazao je Vjerovjesnik.

Tada je on opet otišao kući, brzo se vratio natrag i kazao: “Allahov Poslaniče! Bogami nemam ni željeznog prstena. Nemam ništa osim ove haljine na sebi.”

– A šta možeš s tom haljinom? Ako je obučeš ti, nema je ona, a ako je obuče ona, nemaš je ti – reče mu Pejgamber.

Čovjek je sjedio još neko vrijeme, a potom ustao i krenuo, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao i upitao:

“Šta znaš od Kur'ana?”

– Znam te i te sure – odgovorio je on.

– Proučit ćeš ih njoj – kazao je Vjerovjesnik.

– Dobro – odgovorio je on.

Potom mu je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sada idi! Vjenčao sam ti je za tvoj dar od Kur'ana!”

DOZVOLJENO JE DA NEKO OPUNOMOĆI
JEDNOG ČOVJEKA I DA TAJ NEŠTO
IZOSTAVI, PA MU OPUNOMOĆITELJ TO
KASNIJE ODOBRI; ILI DA PUNOMOĆNIK
NEŠTO NEKOME POZAJMI DO
ODREĐENOG ROKA

2311. Usman b. Hejsem Ebu-Amr rekao je:

– Pričao nam je Avf od Muhammeda b. Sirina, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Povjerio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuvanje (sakupljenog) sadakatul-fitra, pa mi je došao jedan nahodnik (kradljivac) i počeo grabiti hranu. Utom sam ga uhvatio i rekao: “Bogami, tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Ja sam, uistinu, potrebit – rekao je on. – Imam veliku porodicu i veliku potrebu.

– Potom sam ga – rekao je Ebu-Hurejre – pustio i kada sam osvanuo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: “Ebu-Hurejra, šta je sinoć uradio tvoj zarobljenik?”

– Rekao sam – kaže (Ebu-Hurejra): “Allahov Poslaniče, tužio se na veliku potrebu i porodicu, pa sam mu se sažalio i pustio ga njegovim putem.”

– On ti je to – rekao je (Vjerovjesnik) – bez sumnje slagao i vratit će ti se.

Tako sam znao sigurno da će opet doći, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “On će se vratiti.” Iščekivao sam ga i on je došao, počeo kupiti hranu, a ja ga uhvatio i rekao: “Tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Ostavi me – rekao je on – potrebit sam, imam veliku porodicu i neću se više vratiti!

Ja sam mu se smilovao i pustio ga, i kada sam osvanuo, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao me je: “Ebu-Hurejra, šta je uradio tvoj zarobljenik?”

بَابُ إِذَا وَكَّلَ رَجُلًا فَتَرَكَ الْوَكِيلُ
شَيْئًا فَأَجَازَهُ الْمُوَكَّلُ فَهُوَ جَائِزٌ
وَأَنْ أَقْرَضَهُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى جَازٌ

٢٣١١. وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَبُو عَمْرٍو حَدَّثَنَا
عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَّلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِحِفْظِ
زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٌ فَجَعَلَ يَخْثُو مِنْ الطَّعَامِ
فَأَخَذْتُهُ وَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
قَالَ إِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ وَلِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ
قَالَ فَخَلَيْتُ عَنْهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ قَالَ قُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ شَكَأَ حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالًا
فَرَحِمْتُهُ فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ
وَسَيَعُودُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ سَيَعُودُ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
إِنَّهُ سَيَعُودُ فَرَصَدْتُهُ فَجَاءَ يَخْثُو مِنْ الطَّعَامِ
فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَا أَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ
دَعْنِي فَإِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ لَا أَعُودُ فَرَحِمْتُهُ
فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
شَكَأَ حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالًا فَرَحِمْتُهُ فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ
قَالَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ فَرَصَدْتُهُ الثَّلَاثَةَ
فَجَاءَ يَخْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَا أَرْفَعَنَّكَ إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهَذَا آخِرُ ثَلَاثِ مَرَّاتٍ أَنْكَ تَزْعُمُ لَا
تَعُودُ ثُمَّ تَعُودُ قَالَ دَعْنِي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ
اللَّهُ بِهَا قُلْتُ مَا هُوَ قَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ

- Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorio sam – tužio se na veliku potrebu i brojnu porodicu, pa sam mu se smilovao i oslobodio ga.
- Slagao ti je – rekao je on – i doći će ti opet.
- Potom sam ga iščekivao treću noć i on je došao, počeo grabiti hranu, pa sam ga uhvatio i rekao: “Bogami, tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ovo je konačno i treći put. Ti tvrdiš da se nećeš vratiti, a kasnije se vratiš.”
- Pusti me – rekao je on. – Naučit ću te nekoliko riječi u kojima će ti Allah dati koristi.
- Koje su to riječi? – upitao sam.
- Kada legneš u svoju postelju – rekao je on – prouči “Ajetul-Kursiju”, tj.: “Allah (je jedan). Nema Boga osim Njega. On je Živi i Održavatelj...”, do kraja. Tada će – rekao mi je – biti nad tobom stalno jedan čuvar s Allahove strane i šejtan ti se neće moći približiti sve dok ne osvaneš.
- Ja sam ga pustio i dočekao sabah-namaz, pa mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Šta uradi sinoć tvoj zarobljenik?”
- Allahov Poslaniče – rekao sam – tvrdio je da će me naučiti nekoliko riječi u kojima će mi Allah dati korist, pa sam ga oslobodio.
- A koje su to riječi? – upitao je on.
- Kada se smjestiš u svoju postelju – rekao mi je – prouči “Ajetul-Kursiju” od početka do kraja: “Allah (je jedan). Nema Boga osim Njega. On je Živi, Održavatelj...”, pa će nad tobom – rekao mi je – biti stalno jedan čuvar s Allahove strane i šejtan ti se neće moći približiti sve dok ne osvaneš.
- Ashabi su žudjeli za svakim dobrim djelom više nego za bilo čim drugim, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pa on ti je istinu rekao, a inače je on veliki lažac. Ebu-Hurejra, znaš li s kim si prošle tri noći razgovarao?”
- Ne znam.
- Sa šejtanom – kazao je (Vjerovjesnik).¹

فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ حَتَّى تَخْتِمَ الْآيَةَ فَإِنَّكَ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبَنَّ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ أَنَّهُ يَعْلَمُنِي كَلِمَاتٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهَا فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ قَالَ مَا هِيَ قُلْتُ قَالَ لِي إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَ الْآيَةَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَقَالَ لِي لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبَنَّ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ وَكَانُوا أَحْرَصَ شَيْءٍ عَلَى الْخَيْرِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ تَعْلَمُ مَنْ تُخَاطَبُ مُنْذُ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ لَا قَالَ ذَاكَ شَيْطَانٌ .

¹ Dalji prijevod “Ajetul-Kursije” glasi: “... Ne obuzima ga drijemež ni san. Njemu pripada sve što je na

ODBIJA SE KUPOPRODAJA PUNOMOĆNIKA KADA ON PRODA NEŠTO NEZAKONITO

2312. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Jahja b. Salih, a ovome Mu'avija, a on je sin Selemov, prenoseći od Jahjaa:

– Čuo sam Ukbu b. Abdul-Gafira, kako kaže da je čuo Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da govori: “Bilal je jednom donio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dobrih datula.”

– Od kuda su one? – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Kod nas su slabe datule – rekao je Bilal – i ja sam zamijenio dva sa'a slabih za sa' dobrih kako bih počastio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Uh, uh! – začudio se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – stvarna kamata, prava kamata! Ne radi to, nego kada hoćeš da ih kupiš, prodaj te datule za nešto drugo trgovačko (za novac, ječam i slično), pa ih s tim sebi kupi!¹

بَابُ إِذَا بَاعَ الْوَكِيلُ
شَيْئًا فَاسِدًا فَبَيْعُهُ مَرْدُودٌ

٢٣١٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ عَنْ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَافِرِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ بِلَالٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِتَمْرٍ بَرْنِي فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ أَيْنَ هَذَا قَالَ بِلَالٌ كَانَ عِنْدَنَا تَمْرٌ رَدِيٌّ فَبِعْتُ مِنْهُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ لِنُطْعِمَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ أَوْهَ أَوْهَ عَيْنُ الرَّبَِّا عَيْنُ الرَّبَِّا لَا تَفْعَلْ وَلَكِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَشْتَرِيَ فَبِعِ التَّمْرَ بَيْعٍ آخَرَ ثُمَّ اشْتَرِهِ .

nebesima i zemlji. Ko je taj koji bi se mogao zauzimati kod Njega osim s Njegovom dozvolom? On zna šta je pred njima i šta je za njima. Oni ne mogu znati ništa od Njegova znanja osim ono što On hoće. Njegova Kursija obuhvaća nebesa i zemlju. Ne umara ga njihovo čuvanje. On je uzvišen i velik.”

Prema hadiskoj literaturi slično se dogodilo: Mu'azu b. Džebel, Ebu-Ejjubu Ensariji i Zejdu b. Sabitu.

Iz hadisa se zaključuje:

- opravdane isprike ljudi treba prihvaćati;
- svaki dobar posao treba počinjati s Bismillom i molbom za njegov sretan završetak;
- sadakatul-fitr skuplja se organizirano putem organa islamske vlasti prije Ramazanskog bajrama, a njeno čuvanje i dijeljenje povjerava se određenom povjereniku;
- predajom sadakatul-fitra nadležnom islamskom organu, musliman je punovažno obavio svoju islamsku dužnost, bez obzira na namijenjenu raspodjelu i korištenje po Šerijatu, pa i u slučaju krađe;
- nauku treba primiti i od onog čiji nam kvaliteti rada nisu poznati.

¹ Povjeren posao opunomoćeniku treba biti potpuno poznat i određen. Opunomoćitelj treba opisati rod stvari koju opunomoćenik treba kupiti. Ako u tom rodu ima više raznolikih vrsta, treba opisati još i vrstu i cijenu stvari. Bez ovako precizno određenih uvjeta punomoć neće biti valjana, osim ako je bila generalnog karaktera. Opunomoćitelj ne mora primiti posao koji je opunomoćitelj obavio suprotno utvrđenim uvjetima.

Ko je opunomoćen neograničeno na prodaju, može povjereni predmet prodati skupo ili jeftino, upravo za iznos koji smatra primjernim. Ako je vlastodavac cijenu odredio, punomoćnik ne može prodavati ispod te cijene, a ukoliko bi to učinio, opunomoćitelj može od njega tražiti konkretnu razliku.

Punomoćnik ograničene punomoći na prodaju nekog dobra, ne može to dobro uzeti za sebe, odnosno prodati osobama čije svjedočenje u njegovu korist nije po Šerijatu valjano, osim ako ga unovči za cijenu veću nego kod nekog drugog kupca.

Neograničeni punomoćnik može prodati vlastodavčevu stvar za gotov novac ili na priček uz određeni

PUNOMOĆ U VAKUFU I U NJEGOVOM RASHODU, TE O TOME DA POVJERENIK MOŽE NAHRANITI SVOGA PRIJATEJA, A I ON ĆE SE PO UOBIČAJENOSTI HRANITI

2313. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Amra, koji je za vakuf iz doba Omera, radijallahu anhu, kazao:

“Muteveliji nije (smatrano kao) grijeh da se hrani i da nahrani prijatelja (vakufskim prihodom), ne gomilajući sebi time imetak. Pa i sam sin Omerov (Abdullah) upravljao je vakufom Omerovim i davao poklone nekima od stanovnika Mekke, kada bi kod njih odsjedao.”

PUNOMOĆ U ŠERIJATSKIM KAZNAMA

2314, 2315. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njega obavijestio Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha, ovaj od Zejda b. Halida i Ebu-Hurejre, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Unejsu, porani do te žene, pa ako ti prizna (blud), kamenuj je!”

2316. PRIČAO NAM JE Ibnu-Sellam, njega obavijestio Abdul-Vehhab Sekafi prenoseći od Ejjuba, on od Ibnu-Ebi-Mulejke, ovaj od Ukbe b. Harisa, koji je kazao:

“Doveden je Nu‘man, ili Ibni-Nu‘man, pijan, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio onima koji su bili u kući da ga istuku. Među onim – rekao je on – koji su ga tukli bio sam i ja. Udarali smo ga obućom i palminim granama.”

بَابُ الْوَكَاةِ فِي الْوَقْفِ وَنَفَقَتِهِ
وَأَنْ يُطْعَمَ صَدِيقًا لَهُ وَيَأْكُلَ بِالْمَعْرُوفِ

٢٣١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ فِي صَدَقَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَيْسَ عَلَى الْوَلِيِّ جُنَاحٌ أَنْ يَأْكُلَ وَيُؤْكَلَ صَدِيقًا لَهُ غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ هُوَ يَلِي صَدَقَةَ عُمَرَ يُهْدِي لِنَاسٍ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ .

بَابُ الْوَكَاةِ فِي الْحُدُودِ

٢٣١٤-٢٣١٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَاعْدُوا أَنْتِيسُ إِلَى امْرَأَةٍ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُحُوهَا .

٢٣١٦. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ جِئْتُ بِالنَّعِيمَانِ أَوْ ابْنِ النَّعِيمَانِ شَارِبًا فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوا قَالَ فَكُنْتُ أَنَا فِيمَنْ ضَرَبَهُ فَضَرَبْنَاهُ بِالنَّعَالِ وَالْجَرِيدِ .

termin plaćanja, uobičajen među mještanima. Ako je punomoćniku vlastodavac izričito ili prešutno odobrio prodaju za gotovinu, on ne može ništa prodati uz priček.

PUNOMOĆ U UPRAVLJANJU DEVAMA ZA KURBAN I LIČNA BRIGA (NADZOR)

2317. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Malik prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Bekra b. Hazma, on od Amre, kćerke Abdur-Rahmanove, koja mu je saopćila da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Ja sam plela ogrlice svakom kurbanu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svojim rukama, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naticao ih je svojim rukama i poslao ih s mojim ocem, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije sebi zabranio ništa što mu je Allah učinio halalom, tako da je i kurban zaklan (kod Ka'be).”

KADA ČOVJEK KAŽE SVOM OPUNOMOĆENIKU: “RADI POSAO KAKO TI JE ALLAH UKAZAO!” I ON ODGOVORI: “ČUO SAM ŠTA SI REKAO”

2318. PRIČAO MI JE Jahja b. Jahja, rekavši:

– Čitao sam pred Malikom, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha, koji je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da kaže:

– Ebu-Talha bijaše u Medini najbogatiji ensarija, a najdraži od njegovih dobara bio mu je (palmovik) Biruha, koji je bio prema džamiji, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u njega ulazio i u njemu pio dobru vodu. Kada je objavljeno: “Nećete postići pravo dobročinstvo dok ne budete dijelili od onoga što volite”, Ebu-Talha je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, Uzvišeni Allah u Svojoj Knjizi kaže: “Nećete postići pravo dobročinstvo dok ne budete dijelili od onog što volite...”, a meni je od mojih dobara najdraži Biruha. Ja ga i poklanjam u ime Allaha. Nagradu za to nadam se naći kod

بَابُ الْوَكَالَةِ فِي الْبُذْنِ وَتَعَاهُدِهَا

٢٣١٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَزْمٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَا فَتَلْتُ قَلَانِدَ هَذِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيَّ ثُمَّ قَلَدَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيْهِ ثُمَّ بَعَثَ بِهَا مَعَ أَبِي فَلَمْ يَحْرُمْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ شَيْءٌ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَهُ حَتَّى نُحِرَ الْهَدْيُ .

بَابُ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لَوَكِيلِهِ ضَعُهُ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ وَقَالَ الْوَكِيلُ قَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ

٢٣١٨. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ ابْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالًا وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبَلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَإِنْ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةُ اللَّهِ أَرْجُو بَرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعْتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ شِئْتَ

Allaha. Uradi s njim, Allahov Poslaniče, što hoćeš.
– Bravo! – rekao je Vjerovjesnik. – To je prijatna imovina! To je, zaista, prijatna imovina! Čuo sam što si za nju rekao i smatram da je (najbolje da je) odrediš svojoj bližoj rodbini!

– Uradit ću tako, Allahov Poslaniče – rekao je on.
– Tako je Ebu-Talha podijeli među svoje bliže rođake i svoje amidžice.

U drugom nizu prenosilaca Jahjaa slijedi Isma'il, prenoseći hadis od Malika. Revh je prenio od Malika: "... unosna (imovina)..."¹

PUNOMOĆ POVJERENIKU ZA ČUVANJE BLAGAJNE I TOME SLIČNO

2319. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usame, prenoseći od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burejda, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjeran blagajnik koji dijeli, a ponekad bi rekao, koji dadne u cijelosti ono što mu je naređeno i potpuno dobre volje onome kome mu je naređeno, jedan je od dobrotvora.”

فَقَالَ بَخَ ذَلِكَ مَالٌ رَائِحٌ ذَلِكَ مَالٌ رَائِحٌ قَدْ
سَمِعْتُ مَا قُلْتَ فِيهَا وَأَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي
الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا
أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ تَابَعَهُ إِسْمَاعِيلُ
عَنْ مَالِكٍ وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ مَالِكٍ رَابِحٌ .

بَابُ وَكَالَةِ الْأَمِينِ فِي الْخِزَانَةِ وَنَحْوِهَا

٢٣١٩ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ
عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَازِنُ الْأَمِينُ
الَّذِي يُنْفِقُ وَرَبُّهَا قَالَ الَّذِي يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ كَامِلًا
مُؤَفَّرًا طَيِّبًا نَفْسُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ بِهِ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ .

¹ Osoba opunomoćena za neki posao, ne može drugog na taj posao opunomoćiti, osim ako bi joj opunomoćitelj to dozvolio ili joj rekao: “Radi po svojoj uvidajnosti, ili kako misliš da je bolje!”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَزَارَعَةِ

OBRAĐIVANJE ZEMLJE

VRIJEDNOST OBRAĐIVANJA ZEMLJE I SAĐENJA VOČAKA KADA OD TOGA BUDE ŠTOGOD POJEDENO

Uzvišeni Allah kaže: “Jeste li gledali ono što sijete? Da li vi dajete da to iznikne, ili Mi dajemo da iznikne? Da hoćemo, Mi bismo ga zdrobili...”

2320. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ebu-Avane..., a preko drugog niza prenosilaca, kazao mi je Abdur-Rahman b. Mubarek, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Katade, da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Nema nijednog muslimana koji zasadi sadnicu ili posije usjev od koga štogod pojede ptica, čovjek ili životinja, a da mu se to sve ne računa posebnom sadakom.”

Muslim je kazao da mu je pričao Eban, njemu Katade, a ovome Enes prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

بَابُ فَضْلِ الزَّرْعِ وَالْغَرْسِ إِذَا أَكَلَ مِنْهُ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا).

٢٣٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ ح وَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ وَقَالَ لَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبَانٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

¹ Sličnu izjavu prenose i drugi muhaddisi. Ahmed u svom *Musnedu* preko Ebu-Ejjuba Ensarije navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema čovjeka koji zasadi sadnicu, a da mu Allah ne odredi nagradu prema prihodu ploda te sadnice.”

Muslim je preko Džabira prenio slijedeću Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Nema muslimana koji zasadi voćku, a da mu za sve što se od njenog ploda pojede ne računa sadaka: za ono što od nje ko ukrade je sadaka, za ono što pojede divljač je sadaka, za ono što pojede ptica je sadaka, i neće pojesti niko ništa, a da mu se za to ne računa posebna nagrada sadake.”

Jednom prilikom Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u palmovik Ummu-Ma‘bed i upitao: “Ko je zasadio ovaj palmovik: musliman ili nemusliman?”

– Musliman – odgovorila je starica.

O POSLJEDICAMA ZAOKUPLJENOSTI POLJOPRIVREDNIM ALATKAMA OD KOJIH SE TREBA ČUVATI I PRELAŽENJA U TOME PREKO PROPISANE GRANICE

2321. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Abdullah b. Salim Himsi, a ovome Muhammed b. Zijad Elhani, prenoseći od Ebu-Umame Bahilija, koji je rekao da je vidio crtalo i nešto od oruđa za oranje i izjavio:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: “Ovo ne ulazi u kuću ljudi, a da ne donese i poniženje.”¹

Muhammed je rekao: “Ime Ebu-Umame je Sudajj b. Adžlan.”

NABAVLJANJE PSA ZA USJEV

2322. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedale, njemu Hišam prenoseći od Jahjaa b. Ebi Kesira, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko drži psa, smanjuje mu se od njegovog (dobrog) posla svaki dan jedan kirat, izuzimajući psa za usjev i stoku.”

بَاب مَا يُحَذَّرُ مِنْ عَوَاقِبِ الْإِسْتِغَالِ
بِأَلَةِ الزَّرْعِ أَوْ مُجَاوِزَةِ الْحَدِّ الَّذِي أَمَرَ بِهِ

٢٣٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمِ الْحِمَصِيِّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ
الْأَلْهَانِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ وَرَأَى سِكَّةً
وَشَيْئًا مِنْ آلَةِ الْحَرْثِ فَقَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ
لَا يَدْخُلُ هَذَا بَيْتَ قَوْمٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الدُّلَّ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَاسْمُ أَبِي أُمَامَةَ صُدِّيُّ بْنُ عَجَلَانَ .

بَابِ اقْتِنَاءِ الْكَلْبِ لِلْحَرْثِ

٢٣٢٢. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ
يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَمْسَكَ
كَلْبًا فَإِنَّهُ يَنْقُصُ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطٌ
إِلَّا كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ مَاشِيَةٍ قَالَ ابْنُ سِيرِينَ
وَأَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ

– Musliman neće zasaditi – kazao je on – nikakvu voćku, niti posijati usjev, pa da od njihova ploda pojede štogod čovjek ili životinja, ili nešto drugo, a da mu se to sve ne računa posebno u sadaku.

Iz hadisa se zaključuje:

– baviti se poljoprivredom je vrlo važno i pohvalno. Nevevi poljoprivredi daje prioriteto mjesto, a neki opet privrednim djelatnostima. Logično je prioritet davati onoj djelatnosti koja je za ljude trenutno potrebija i korisnija;

– navedenu nagradu poljoprivrednik ima i kada pri sjetvi ili sadenju voća nije mislio na socijalne, humane, nego na svoje materijalne interese, jer se i tim ljudi djelomično ispomažu.

¹ Ovaj hadis je u prividnoj kontradiktornosti s hadisom iz prethodnog poglavlja, pa je stoga neophodno otkloniti tu kontradiktornost. U ovom hadisu se kaže kako oruđe za poljoprivredu, odnosno bavljenje poljoprivredom čovjeku donosi poniženje, a sve što donosi poniženje treba izbjegavati i paziti se. Međutim, iz samog naslova poglavlja može se donekle razumjeti da nema kontradiktornosti jer se u ovom hadisu misli na to da čovjek treba paziti da ga poljoprivreda ne okupira i odvraća od onoga što mu je naređeno činiti ili da, pak, ne pređe u tome granicu. Davudi nudi svoju interpretaciju hadisa pa kaže da se on odnosi na one muslimane koji žive u blizini neprijatelja, pa ako bi se bavili poljoprivredom, ne bi se bavili ratnim vještinama i takvima nije pohvalno da se bave poljoprivredom. U slučaju drugih muslimana, poljoprivreda je pohvalna. (prim. rec.)

Ibni-Sirin i Ebu-Salih su izjavili prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "... izuzimajući psa za stado, usjev i lov", a Ebu-Hazim je prenio od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "... osim psa za lov i stoku."²

2323. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Jezida b. Husajfa, ovome saopćio Saib b. Jezid, da je čuo Sufjana b. Ebu-Zuhejra, čovjeka iz plemena Ezdišenu, a on od drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

- Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: "Ko nabavi psa koji mu ne treba (za čuvanje) usjeva ili stoke, umanjuje mu se svaki dan kirat od njegovog (dobrog) posla."
- Ti si to – upitao sam – čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?
- Da – kazao je on – tako mi Gospodara ove džamije.

KORIŠTENJE GOVEDA ZA ORANJE

2324. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be, prenoseći od Sa'da b. Ibrahima, koji je kazao:

- Čuo sam Ebu-Selemu kako prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Jedan je čovjek jahao na govečetu, pa mu se ono okrenulo i reklo: Nisam stvoreno za ovo. Stvoreno sam za oranje."
- To vjerujemo – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – ja, Ebu-Bekr i Omer. Vuk je, opet, ugrabio ovcu, pa je pastir išao za

إِلَّا كَلْبَ غَنَمٍ أَوْ حَرْثٍ أَوْ صَيْدٍ وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ كَلْبَ صَيْدٍ أَوْ مَاشِيَةٍ .

٢٣٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ أَنَّ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ سُفْيَانَ بْنَ أَبِي زُهَيْرٍ رَجُلًا مِنْ أَزْدِ شَنْوَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَا يُغْنِي عَنْهُ زَرْعًا وَلَا ضَرْعًا نَقَصَ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطٌ قُلْتُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِي وَرَبِّ هَذَا الْمَسْجِدِ .

بَابُ اسْتِعْمَالِ الْبَقَرِ لِلْحِرَاثَةِ

٢٣٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ رَاكِبٌ عَلَى بَقَرَةٍ التَفَتَتْ إِلَيْهِ فَقَالَتْ لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا خُلِقْتُ لِلْحِرَاثَةِ قَالَ أَمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَأَخَذَ الذُّبُّ شَاةً فَتَبِعَهَا الرَّاعِي فَقَالَ لَهُ الذُّبُّ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمٌ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي قَالَ أَمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَمَا هُمَا يَوْمَانِ فِي الْقَوْمِ .

² Cijeli prijevod fragmentano navedenog hadisa je: "Ko drži ma kakvog psa, izuzev lovačkog i stočarskog, umanjuje mu se nagrada njegovih dobrih djela svakog dana za jedan kirat."

njom. Vuk je rekao: “Koga će ona imati na dan (kada bude prepuštena) divljači, dan u kome ona neće imati drugog pastira osim mene?”

– To vjerujemo – rekao je on – ja, Ebu-Bekr i Omer.

– A njih dvojica – izjavio je Ebu-Seleme – nisu tada bili među tim svijetom (prisutni).¹

KADA NEKO KAŽE: “POMOZI MI
OBRADITI PALMOVIK ILI DRUGO ŠTO I
BIT ĆEŠ MI ORTAK U NJEGOVOM PLODU”

2325. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, njega obavijestio Šu‘ajb, a ovoga Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao:

– Ensarije su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekli: “Podijeli između nas i naše braće palmovike doseljenika iz Mekke!”

– Ne! – rekao je on.

– Pa pomagat ćete nam obrađivati? – zapitaše oni – i biti ortaci u plodu.

– Čusmo i pokorismo se – rekli su doseljenici.

O SJEČI STABLA I PALMOVIKA

Enes je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je, pa je palmovik isječen.”

2326. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on zapalio palmovik

بَابُ إِذَا قَالَ أَكْفِنِي مَثُونَةَ النَّخْلِ
وَعِذْرَهُ وَتَشْرِكُنِي فِي الثَّمَرِ

٢٣٢٥. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ
حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَقْسِمُ
بَيْنَنَا وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا النَّخِيلِ قَالَ لَا فَقَالُوا تَكْفُونَا
الْمَثُونَةَ وَنَشْرِكُكُمْ فِي الثَّمَرَةِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا .

بَابُ قَطْعِ الشَّجَرِ وَالنَّخْلِ

وَقَالَ أَنَسُ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالنَّخْلِ فَقُطِعَ .

٢٣٢٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَقُطِعَ

¹ Ovaj hadis je jedan od znakova poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a Muhelleb kaže kako su životinje mogle pričati u vrijeme Benu-Israila i ovo se tada desilo. Ibnul-Dževzi pojašnjava riječi vuka i kaže da im je smisao da, kada zvijeri zgrabe ovcu, neće je moći spasiti niko drugi osim njega. Pastir će pobjeći, a vuk će biti u blizini čekajući da li će mu šta ostati. To će biti kada pastiri zapostave svoje ovce zbog velike nevolje u kojoj će se naći u vrijeme smutnje ili u vrijeme kada se puhne u rog. Nevevi kaže da će to biti u vrijeme smutnje kada će ljudi ostaviti ovce bez pastira i one će biti prepuštene zvijerima.

plemena Benu-Nadir i isjekao ga. Palmovik bijaše na Buvejri u vezi s kojim je Hassan ispjevao: “Poniženo je roblje Benu-Luejja paljenjem na Buvejri i rastjerano.”²

POGLAVLJE

2327. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Jahja b. Seid, prenoseći od Hanzale b. Kajsja Ensarije, koji je čuo Rafija b. Hadidža, kako je rekao:

“Od stanovnika Medine najviše smo se mi bavili zemljoradnjom, uzimali smo pod zakup zemlju u dolini Medine koja je bila okružena za gospodara zemlje, i taj dio bi – rekao je Rafi‘ – nekada zadesila nesreća, a bila bi spašena ostala zemlja, a nekada bi pogodila nesreća ovu zemlju (zakupnika), a bila spašena ta (zakupodavca), pa nam je zabranjeno, a zlata i srebra tada nije bilo.”

OBRADA ZEMLJE NAPOLA I TOME SLIČNO

Kajs b. Muslim je prenio od Ebu-Dža'fera: “U Medini nije bilo nijedne kuće muhadžira, a da nije obrađivala zemlju na trećinu ili četvrtinu. Tako je zemlju obrađivao: Alija, Sa'd b. Malik, Abdullah b. Mes'ud, Omer b. Abdul-Aziz, Kasim, Urve b. Zubejr, porodica Ebu-Bekra, Omera, Alije i Ibnu-Sirina.”

Abdur-Rahman b. Esved rekao je: “Uzimao sam Abdur-Rahmana b. Jezida u zajednički rad u poljoprivredi.”

Omer je davao (zemlju) svijetu na obradu i kada je Omer donosio od sebe sjeme, imao je polovinu (prihoda), a ako su oni donosili sjeme imali su isto tako.

وَهِيَ الْبُؤَيْرَةُ وَلَهَا يَقُولُ حَسَّانُ وَهَانَ عَلَى سَرَاةِ
بَنِي لُؤَيٍّ حَرِيقٌ بِالْبُؤَيْرَةِ مُسْتَطِيرٌ .

بَاب

٢٣٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ
قَيْسٍ الْأَنْصَارِيِّ سَمِعَ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ قَالَ كُنَّا
أَكْثَرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مُزْدَرَعًا كُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ
بِالنَّاحِيَةِ مِنْهَا مُسَمًّى لِسَيِّدِ الْأَرْضِ قَالَ فَمِمَّا
يُصَابُ ذَلِكَ وَتَسْلَمُ الْأَرْضُ وَمِمَّا يُصَابُ
الْأَرْضُ وَيَسْلَمُ ذَلِكَ فَتُهِنَا وَأَمَّا الذَّهَبُ وَالْوَرِقُ
فَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ .

بَابُ الْمَزَارَعَةِ بِالشُّطْرِ وَنَحْوِهِ

وَقَالَ قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ مَا
بِالْمَدِينَةِ أَهْلُ بَيْتِ هِجْرَةٍ إِلَّا يَزْرَعُونَ عَلَى الثُّلُثِ
وَالرُّبْعِ وَزَارِعَ عَلِيٌّ وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ
مَسْعُودٍ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَالْقَاسِمُ وَعُرْوَةُ
وَأَبِي بَكْرٍ وَأَلُّ عُمَرَ وَأَلُّ عَلِيٍّ وَابْنُ سِيرِينَ
وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ كُنْتُ أَشَارِكُ
عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ فِي الزَّرْعِ وَعَامَلَ عُمَرُ النَّاسَ
عَلَى إِنْ جَاءَ عُمَرُ بِالْبَذْرِ مِنْ عِنْدِهِ فَلَهُ الشُّطْرُ وَإِنْ
جَاءُوا بِالْبَذْرِ فَلَهُمْ كَذَا وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ
تَكُونَ الْأَرْضُ لِأَحَدِهِمَا فَيُتَّفَقَانِ جَمِيعًا فَمَا خَرَجَ

2 4. godine po Hidžri poduzet je vojni pohod protiv židovskog plemena Benu-Nadir, nastanjenog na Buvejri, čije se utvrde nisu mogle osvojiti bez prethodno navedenih operacija. Progon Židova iz ovog naselja detaljno je izložen u kur'anskom poglavlju El-Hašr.

Hasan je rekao: “Nema štete da zemlja bude kod jednog od njih dvojice, a da je održavaju zajedno i da prihod koji izađe bude njih obojice”, a tako je smatrao i Zuhrija.

Hasan je kazao: “Nije zabranjeno da se pamuk da obrati napola”, a Ibrahim, Ibnu-Sirin, Ata, Hakem, Zuhri i Katade su rekli: “Nema štete da se da (otkati) haljina na trećinu ili četvrtinu i tome slično.”

Ma‘mer je kazao: “Nema štete da stoka bude (pod zakupom) na trećinu ili četvrtinu do određenog vremena.”

2328. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Nafija, da mu je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, saopćio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao obrađivati Hajber napola; što god bilo od njega, bilo od ploda ili usjeva. Svojim suprugama je davao po stotinu veskova: osamdeset veskova datula i dvadeset veskova ječma. Kasnije je Omer razdijelio Hajber i suprugama Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dao pravo izbora: da im se dodijeli dio vode i zemlje, ili da im se produži (po ranijem). Neke od njih odabrale su zemlju, dok su druge odabrale veskove. Aiša, radijallahu anha, odabrala je zemlju.

KADA PRI OBRAĐIVANJU ZEMLJE POD ZAKUP NISU UVJETOVANE GODINE

2329. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Ubejdullaha, ovome je kazao Nafi‘ od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je obrađivati Hajber napola; što je god od njega bilo, bilo od ploda ili usjeva.”

فَهُوَ بَيْنَهُمَا وَرَأَى ذَلِكَ الزُّهْرِيُّ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ يُجْتَنَى الْقُطْنُ عَلَى النِّصْفِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ وَابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءٌ وَالْحَكَمُ وَالزُّهْرِيُّ وَقَتَادَةُ لَا بَأْسَ أَنْ يُعْطِيَ الثَّوْبُ بِالثُّلُثِ أَوْ الرَّبْعِ وَنَحْوَهُ وَقَالَ مَعْمَرٌ لَا بَأْسَ أَنْ تَكُونَ الْمَاشِيَةُ عَلَى الثُّلُثِ وَالرُّبْعِ إِلَى أَجْلِ مُسَمًّى .

٢٣٢٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَامَلَ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ فَكَانَ يُعْطِي أَزْوَاجَهُ مِائَةَ وَسْقٍ ثَمَانُونَ وَسْقًا تَمْرٍ وَعِشْرُونَ وَسْقًا شَعِيرٍ فَقَسَمَ عُمَرُ خَيْبَرَ فَخَيْرَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنْ يَقْطَعَ لَهُنَّ مِنَ الْمَاءِ وَالْأَرْضِ أَوْ يُمَضَى لَهُنَّ فَمِنْهُنَّ مَنْ اخْتَارَ الْأَرْضَ وَمِنْهُنَّ مَنْ اخْتَارَ الْوَسْقَ وَكَانَتْ عَائِشَةُ اخْتَارَتْ الْأَرْضَ .

باب إذا لم يشترط السنين في المزارعة

٢٣٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ عَامَلَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ .

POGLAVLJE

2330. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, da je Amr rekao:
– Rekao sam Tavusu: “Da si ostavio davanje zemlje pod zakup, jer ima ih koji tvrde da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.”
– O Amre – rekao je on – ja im je dajem i time im pomažem, a ja to uistinu znam od njih bolje. Saopćio mi je – misljavaše on na Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma – da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije to zabranio, nego je rekao: “Da neko od vas podari zemlju svome bratu, bolje mu je nego da za nju uzme zakupninu.”¹

OBRAĐIVANJE ZEMLJE S JEVREJIMA

2331. PRIČAO NAM JE Ibnu-Mukatil, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Ubejdullah prenoseći od Nafija, da je Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, rekao:
“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber Jevrejima da ga obrađuju i siju, a da oni od prinosa imaju polovinu.”

UVJETI KOJI NISU POŽELJNI U OBRAĐIVANJU ZEMLJE ZAKUPOM

2332. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, da ga je obavijestio Ibnu-Ujejne prenoseći od Jahjaa, koji je čuo Hanzalu Zurekija kako prenosi da je Rafi‘, radijallahu anhu, rekao:

بَاب

٢٣٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو قُلْتُ لَطَاوُسٍ لَوْ تَرَكْتَ الْمُخَابَرَةَ فَإِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْهُ قَالَ أَيُّ عَمْرُو إِنِّي أُعْطِيهِمْ وَأُغْنِيهِمْ وَإِنْ أَعْلَمَهُمْ أَخْبَرَنِي يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَنْهَ عَنْهُ وَلَكِنْ قَالَ أَنْ يَمْنَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ خَيْرَ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهِ خَرْجًا مَعْلُومًا .

بَابُ الْمَزَارَعَةِ مَعَ الْيَهُودِ

٢٣٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْطَى خَيْبَرَ الْيَهُودَ عَلَى أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا خَرَجَ مِنْهَا .

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ الشُّرُوطِ فِي الْمَزَارَعَةِ

٢٣٣٢. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ يَحْيَى سَمِعَ حَنْظَلَةَ الزُّرَقِيَّ عَنْ رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا أَكْثَرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ حَقْلًا

1 U ovih nekoliko hadisa govori se o davanju zemlje u zakup za dio prinosa, i do sada su spomenuli dva izraza: el-muzare‘a i u ovom hadisu el-muhabere. Ajni (10/171) kaže da oba ova termina označavaju davanje zemlje u zakup za dio prinosa, s tim što termin el-muhabere označava davanje zemlje u zakup pri čemu sjeme osigurava zakupoprimac, dok termin el-muzare‘a označava suprotno; tj. zakupodavac je taj koji osigurava sjeme. Ajni u vezi s ovim hadisom zaključuje da je dozvoljeno uzeti dio prinosa kao naknadu za davanje zemlje u zakup, a Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi da je bolje ne uzeti dio prinosa ne znače da je to zabranjeno. (prim. rec.)

– Mi smo se od stanovnika Medine najviše bavili zemljoradnjom. Neki od nas uzimali su njihovu zemlju pod zakup ugovarajući: “Ovaj komad je moj, a onaj je tvoj!”, i ponekad ovaj bi rodio, a onaj ne bi, pa im je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.¹

AKO NEKO OBRADI ZEMLJU KAPITALOM DRUGIH BEZ NJIHOVOG ODOBRENJA, HOĆE LI I ONI IMATI KORIST?

2333. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ebu-Damre, a ovome Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Putovala su tri čovjeka pa ih je zadesila kiša i oni su se sklonili u pećinu u jednom brdu. Potom se na otvor njihove pećine sručila s brda velika stijena i zatvorila ih. Neko od njih je rekao: “Razmotrite svoje dobre poslove koje ste uradili u ime Allaha i u ime njih zamolite Allaha, možda će vam je on otkloniti.”

Tada je jedan od njih rekao: “Bože moj, imao sam stare oronule roditelje i dosta male djece, a bio sam uz stoku i kada sam god s njom uvečer došao, pomuzao sam je i počeo napajanjem svojih roditelja prije svoje djece. Jednog dana zakasnio sam i nisam došao dok nisam omrknuo i našao

وَكَانَ أَحَدُنَا يُكْرِي أَرْضَهُ فَيَقُولُ هَذِهِ الْقِطْعَةُ لِي وَهَذِهِ لَكَ فَرُبَّمَا أَخْرَجَتْ ذِهِ وَلَمْ تُخْرِجْ ذِهِ فَتَنَاهُمُ النَّبِيُّ ﷺ .

بَاب إِذَا زَرَعَ بِمَالٍ قَوْمٍ بَغَيْرِ إِذْنِهِمْ وَكَانَ فِي ذَلِكَ صُلَاحٌ لَهُمْ

٢٣٣٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو صَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ يَمْشُونَ أَخَذَهُمُ الْمَطَرُ فَأَوَوْا إِلَى غَارٍ فِي جَبَلٍ فَانْحَطَّتْ عَلَى فَمِّ غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِنْ الْجَبَلِ فَانْطَبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ انْظُرُوا أَعْمَالًا عَمَلْتُمُوهَا صَالِحَةٌ لِلَّهِ فَادْعُوا اللَّهَ بِهَا لَعَلَّهُ يُفَرِّجُهَا عَنْكُمْ قَالَ أَحَدُهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَلِي صَبِيَّةٌ صِغَارٌ كُنْتُ أَرْعَى عَلَيْهِمْ فَإِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ حَلَبْتُ فَبَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ أَسْقِيهِمَا قَبْلَ بَنِيَّ وَإِنِّي اسْتَأْخَرْتُ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمْ آتِ حَتَّى أَمْسَيْتُ فَوَجَدْتُهُمَا نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ أَحْلُبُ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوسِهِمَا

¹ Obradivanje zemlje putem zakupa (muzare'a) je akt, kada jedna osoba daje zemlju, a druga je obrađuje i dobiveni plod po međusobno sklopljenom ugovoru dijele. Bitnost kod ove vrste obrade zemlje jeste ponuda i prihvata zainteresiranih stranaka.

Kod muzare'a ugovora ugovarači moraju biti pametni, a ne i punodobni, samo ako su ovlašteni za zakonsko raspolaganje. Stranke trebaju tačno odrediti vrstu usjeva ili prepustiti to zakupniku. Ugovorom treba precizirati koliki će dio prihoda pripasti zakupcu – zemljoradniku, kao polovina, trećina i slično. Bez ovih i ovakvih uvjeta ugovor nije valjan.

Kod valjanog zakupa zemlje stranke dijele plodove onako kako su se sporazumjele, a kod kvarljivog zakupa plodovi pripadaju vlasniku sjemena. U slučaju da druga osoba bude vlasnik zemlje, ona dobiva zakupninu za zemlju, a ako ona bude zemljoradnik, dobit će radničku plaću po procjeni.

Ako vlasnik zemljišta umre dok je žito još zeleno, zemljoradnik svoj posao nastavlja dok žito potpuno sredi i prikupi, a nasljednici ostavitelja ne mogu ga u tome omesti. Ako umre zakupnik, na njegovo mjesto stupa njegov nasljednik, nastavlja obradu po ranije sklopljenom ugovoru i vlasnik zemlje ne može ga u tome spriječiti (Medžella).

sam ih da spavaju. Ja sam potom stoku pomuzao kao što sam to činio i ranije, stao više njihovih glava i bilo mi je žao da ih budim, a niti sam htio da napojim djecu koja su se kmezila oko mojih nogu sve dok se nije zora pojavila.

Ako Ti smatraš da sam ja to radio samo radi Tebe, raspukni nam je malo da kroz nju vidimo nebo!”

I tako je Allah dao pa se ona razmakla, te su vidjeli nebo.

Drugi je rekao:

– Bože moj, imao sam amidžičnu i volio je kako najviše mogu ljudi voljeti žene, pa sam od nje tražio (intimnost) i ona nije htjela dok joj ne dadnem stotinu zlatnika, pa sam ih tražio i sakupio, i kada sam pao među njene noge, ona je rekla: “Božiji robe, boj se Boga! Ne raskidaj opnu nevinosti (himen) osim s legalnim pravom na to!” Ja sam odmah odustao, pa ako Ti smatraš da sam ja to učinio samo radi Tebe, otvori nam otvor! I otvor se još malo više proširio.

Treći je rekao:

– Bože moj, ja sam unajmio radnika za *ferek* žita, pa kada je završio posao rekao je: “Daj mi moje pravo (potraživanje)!” Ja sam mu odmah ponudio, ali on ga nije htio primiti. Ja sam to kasnije stalno zasijavao i od toga nabavio dosta goveda i dao im pastire. Kasnije mi je on došao i rekao: “Boj se Allaha!”

– Idi – rekao sam mu – do onih goveda i njihovih pastira i uzmi ih!

– Boj se Boga i ne izigravaj me! – rekao je on.

– Ja te – rekao sam – ne izigravam. Uzmi ih!

On ih je tada uzeo, pa ako Ti smatraš da sam ja to činio samo radi Tebe, otvori nam otvor!

Tada je Allah učinio da je otvor bio potpuno slobodan.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: – Ibnu-Ukbe prenio je od Nafija (da je onaj drugi čovjek rekao): “... trudio sam se (umjesto) ‘tražio sam...’.”

أَكْرَهُ أَنْ أَوْقِظَهَا وَأَكْرَهُ أَنْ أَشْقِيَ الصَّبِيَّةَ
وَالصَّبِيَّةُ يَتَضَاغُونَ عِنْدَ قَدَمَيَّ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ
فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُهُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ
لَنَا فَرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللَّهُ فَرَأَوْا السَّمَاءَ
وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنَّهَا كَانَتْ لِي بِنْتُ عَمٍّ أَحَبِّتُهَا
كَأَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرِّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ مِنْهَا فَأَبَتْ
عَلَيَّ حَتَّى أَتَيْتُهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَبَعِثْتُ حَتَّى جَمَعْتُهَا
فَلَمَّا وَقَعْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ
وَلَا تَفْتَحِ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ
أَنِّي فَعَلْتُهُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فَرْجَةً فَفَرَجَ
وَقَالَ الثَّالِثُ اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرْقِ
أَرْزُ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ
عَلَيْهِ فَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَرْزِعُهُ حَتَّى جَمَعْتُ
مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيَهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ فَقُلْتُ
أَذْهَبُ إِلَى ذَلِكَ الْبَقَرِ وَرُعَاتِهَا فَخُذْ فَقَالَ اتَّقِ
اللَّهَ وَلَا تَسْتَهْزِئْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ
فَخُذْ فَآخَذَهُ فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ
ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ فَفَرَجَ اللَّهُ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ
عَنْ نَافِعٍ فَسَعَيْتُ .

VAKUFI ASHABA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I ZEMLJA HARADŽSKA I KAKO SU DAVALI DA SE ZASIJAVA I OBRADUJE

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Omeru: “Uvakufi ga (imetak) s njegovim osnovom, da se ne može prodati, nego samo trošiti njegov plod i on ga je tako uvakufio.”

2334. PRIČAO NAM JE Sadeka, njega obavijestio Abdur-Rahman prenoseći od Malika, on od Zejda, b. Esleme, a ovaj od svoga oca:

– Omer, radijallahu anhu, kazao je: “Da nije kasnijih muslimana podijelio bih odmah svako osvojeno naselje onim koji imaju pravo na ratnu dobit, kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio Hajber.”¹

KO OŽIVI (KULTIVIŠE) NIČIJU ZAPUŠTENU ZEMLJU, NJEGOVA JE!

Alija je smatrao zemlju oko Kufe zapuštenom, a Omer je rekao: “Ko kultivira zemlju mrtvulju, ona je njegova.”

Isto se prenosi od Amra b. Avfa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... osim ako je već u zakonskom pravu korištenja muslimana i ne postoji u njoj kakvo pravo za žilu (sadnicu) kakvog sadioca.”

Hadis o ovome prenosi i Džabir od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ أَوْقَافِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَرْضِ الْخَرَاجِ وَمُزَارَعَتِهِمْ وَمُعَامَلَتِهِمْ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ لَا يُبَاعُ وَلَكِنْ
يُنْفَقُ ثَمَرُهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ .

٢٣٣٤ . حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ
مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُمَرُ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحْتُ قَرْيَةً
إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ أَهْلِهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ .

بَابُ مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَوَاتًا

وَرَأَى ذَلِكَ عَلِيٌّ فِي أَرْضِ الْخَرَابِ بِالْكُوفَةِ مَوَاتٌ
وَقَالَ عُمَرُ مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ وَيُرْوَى
عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ فِي غَيْرِ
حَقٍّ مُسْلِمٍ وَلَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ فِيهِ حَقٌّ وَيُرْوَى فِيهِ
عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Halifa Omer osvojene zemlje umjesto raspodjele ratnicima ostavljao je na obradu pobijedenim uz uvjet da uredno plaćaju dažbinu haradža koja je mogla ići od četvrtine do polovine ukupnih prihoda zemlje. Kapital utječe na pametne pozitivno, a na glupake negativno; za pametne on je sreća, a za kratkovidne nesreća. Prve generacije muslimana živjele su u pretjeranom obilju, a kasnije u siromaštvu i bijedi, bez ikakve materijalne pomoći zajednice. Uvedena dažbina pod imenom haradža – zemljarina i džizja – vojnica, sačinjavale fond za opće državne potrebe, vojne rashode i pomoć ugroženim.

2335. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Dža'fera, on od Muhammeda b. Abdur-Rahmana, ovaj od Urve, a on opet od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko oživi zemlju koja ne pripada nikom, ona je njegova."

Urve je kazao: "Po ovom je sudio Omer u svom hilafetu."

POGLAVLJE

2336. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Musaa b. Ukbe, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, viđen u svom odmaralištu u Zul-Hulejfi u dolini "Batnul-Vadi", pa mu je rečeno: "Ti si u blagoslovenoj mekkanskoj dolini."

Musajerekao: "Salimjesnamaodmarao (povaljivao deve) na mjestu gdje je Abdullah povaljivao svoju devu, istražujući mjesto odmaranja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je bilo niže džamije koja se nalazila u sredini doline. Ono je bilo nekako na sredini između džamije i puta."

2337. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njega obavijestio Šu'ajb b. Ishak, prenoseći od Evza'ija, kojem je saopćio Jahja, koji je čuo od Ikreme, on od Ibnu-Abbasa, ovaj od Omera, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Noćas mi je od Allaha došao posjetilac – a on bijaše tada u (dolini) Akiku – i naredio: "Klanjaj u ovoj blagoslovnoj dolini i odluči: umru zajedno s hadžom."²

٢٣٣٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْمَرَ أَرْضًا لَيْسَتْ لِأَحَدٍ فَهُوَ أَحَقُّ قَالَ عُرْوَةُ قَضَى بِهِ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي خِلَافَتِهِ .

باب

٢٣٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَرَى وَهُوَ فِي مَعْرَسِهِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ فِي بَطْنِ الْوَادِي فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ بِيَطْحَاءَ مُبَارَكَةٍ فَقَالَ مُوسَى وَقَدْ أَنَاخَ بَنَّا سَالِمٌ بِالْمَنَاخِ الَّذِي كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُنِيخُ بِهِ يَتَحَرَّى مُعَرَّسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ أَسْفَلُ مِنَ الْمَسْجِدِ الَّذِي يَبْطِنُ الْوَادِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ وَسَطٌ مِنْ ذَلِكَ .

٢٣٣٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اللَّيْلَةَ أَتَانِي آتٍ مِنْ رَبِّي وَهُوَ بِالْعَقِيقِ أَنْ صَلِّ فِي هَذَا الْوَادِي الْمُبَارَكِ وَقُلْ عُمْرَةً فِي حَجَّةٍ .

² Mrtva zemlja (erdun mevat) je ona koja nije ni u čijem vlasništvu, nije pašnjak ili šuma za drvarenje kojeg naselja, a udaljena je od krajnje granice ljudskih naselja toliko da se tamo ne čuje jak glas čovjeka. Napuštena zemlja (erdun metruke) je ona koja leži blizu naselja i služi njegovim stanovnicima za pašnjak, guvna ili drvarenje. Ako neko samo dio jednog kompleksa puste zemlje oživi, iskrči i osposobi za sjetvu, a ostalo ostavi, on je gospodar samo kultiviranog dijela zemlje. Međutim, ako bi u sredini kultiviranog zemljišta ostao neoživiljen neki dio, i ovaj dio bit će njegovo vlasništvo.

KADA GOSPODAR ZEMLJE KAŽE:
 “ZADRŽAVAM TE DOK TE ZADRŽAVA
 ALLAH” NE SPOMINJUĆI ROK KOJIM ĆE
 OBOJICA BITI ZADOVOLJNI

2338. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Mikdam, njemu Fudajl b. Sulejman, ovome Musa, a njega je obavijestio Nafi', prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem..., a Abdur-Rezzak je izjavio da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, kojem je pričao Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, raselio Jevreje i kršćane iz hidžaske zemlje, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je zavladao Hajberom htio je iz njega iseliti Jevreje, jer svaka zemlja u koju je on ušao pripada Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimanima. I kada je odlučio iseliti Jevreje iz Hajbera, Jevreji su tražili da ih zadrži u njemu da mu ga obrađuju i da imaju polovinu ploda. Tada im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zadržavam vas na toj zemlji koliko budemo htjeli.” Tako su se oni u njemu zadržali dok ih nije raselio u Tejmu i Erihu.¹

بَابُ إِذَا قَالَ رَبُّ الْأَرْضِ أَقْرَكَ مَا أَقْرَكَ اللَّهُ
 وَلَمْ يَذْكُرْ أَجَلًا مَعْلُومًا فَهُمَا عَلَى تَرْضَاهُمَا

٢٣٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ
 سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى أَخْبَرَنَا نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ
 عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي
 مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ
 عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَجَلَى الْيَهُودَ
 وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ
 ﷺ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى خَيْبَرَ أَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا
 وَكَانَتْ الْأَرْضُ حِينَ ظَهَرَ عَلَيْهَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ
 وَلِلْمُسْلِمِينَ وَأَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا فَسَأَلَتْ
 الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيُقَرَّهُمْ بِهَا أَنْ يَكْفُوا عَمَلَهَا
 وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَقَرُكُمْ
 بِهَا عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَقَرُّوا بِهَا حَتَّى أَجَلَهُمْ
 عُمَرُ إِلَى تَيْمَاءَ وَأَرْيَحَاءَ .

Mrtva zemlja oživljuje se: krčenjem, sijanjem usjeva, rasađivanjem voćaka, natapanjem zemljišta, podizanjem zida ili nasipa radi čuvanja zemljišta od povodnja i tome slično.

Obilježavanje mrtve zemlje sa svih strana kamenjem, trnjem, granjem i paljenjem korova na njoj, pa i kopanjem bunara, ne smatra se kultiviranjem (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

¹ Vlasnik svoje dobro može dati u upotrebu na određeno vrijeme, bilo dan, godinu ili još i više, a najamnine može ugovoriti mjesečno, višemjesečno ili godišnje u naturi ili u novcu.

DRUGOVI VJEROVJESNIKA,
SALLALLAHUALEJHI VE SELLEM,
ISPOMAGALI SU JEDNI DRUGE OKO
ZASIJAVANJA I PLODOVA

2339. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu Abdullah, ovom Evza'ija prenoseći od Ebu-Nedžaša, oslobođenog roba Rafija b. Hadidža, da je rekao:

– Čuo sam Rafija b. Hadidža b. Rafija, on svoga strica Zuhejra b. Rafija, da je Zuhejr kazao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je nešto i u tome je bio blag.”

Rekao sam (kaže Rafi'): “Ono što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao, jeste sušta istina.”

– Pozvao me je – rekao je Zuhejr – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Šta radite s vašim njivama?”

– Dajemo ih – rekao je on. – Obradujte je sami, ili je dajte (besplatno) na obradu, ili je zadržite za sebe.

– Rekao sam – kazao je Rafi': “Čuo sam i pokoravam se!”

2340. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, njega obavijestio Evza'i prenoseći od Ataa, on od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: ... obrađivali su je na trećinu, četvrtinu i polovinu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko ima zemlju, neka je sobom obrađuje ili neka pokloni drugom (besplatno), ako on to neće uraditi (prihvatiti), pa neka je zadrži (za druge potrebe) kao svoju zemlju!”

2341. REKAO JE Rebi' b. Nafi' Ebi-Tevbe, da mu je pričao Mu'avija prenoseći od Jahjaa, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

بَاب مَا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ
يُؤَاسِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي الزَّرَاعَةِ وَالثَّمَرَةِ

٢٣٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ أَبِي النَّجَّاشِيِّ مَوْلَى رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ عَنْ عَمِّهِ ظَهَيْرِ بْنِ رَافِعٍ قَالَ ظَهَيْرٌ لَقَدْ نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَمْرٍ كَانَ بِنَا رَافِقًا قُلْتُ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَهُوَ حَقٌّ قَالَ دَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا تَصْنَعُونَ بِمَحَاقِلِكُمْ قُلْتُ نَوَاجِرُهَا عَلَى الرَّبْعِ وَعَلَى الْأَوْسُقِ مِنَ الثَّمَرِ وَالشَّعِيرِ قَالَ لَا تَفْعَلُوا أَزْرَعُوهَا أَوْ أَزْرَعُوهَا أَوْ أَمْسِكُوهَا قَالَ رَافِعٌ قُلْتُ سَمِعًا وَطَاعَةً .

٢٣٤٠. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ رَاضِيٍّ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَزْرَعُونَهَا بِالثُّلُثِ وَالرُّبْعِ وَالنِّصْفِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرَعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ .

٢٣٤١. وَقَالَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو تَوْبَةَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

izjavio je: “Ko ima zemlju, neka je sobom obrađuje ili neka je pokloni svome bratu, pa ako ne prihvati, neka zadrži svoju zemlju (za druge potrebe)!”

2342. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, prenoseći od Amra:

– Spomenuo sam gornje Tavusu, pa reče: “Može pod zakup, jer je Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to nije zabranio, već je rekao:

‘Da je neko od vas pokloni svome bratu, bolje mu je nego da uzme što određeno (od prihoda).’”

2343. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Ejžuba, a on od Nafija, da je Ibnu-Omer, radijallahu anhum, davao pod zakup svoje obradive parcele u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekra, Omera, Osmana i početkom uprave Mu‘avije.

2344. Također je preneseno od Rafija b. Hadidža, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio zakup njiva, pa je Ibnu-Omer otišao do Rafija, a s njim otišao sam i ja, upitao ga i on mu je odgovorio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zakup obradive zemlje.”

– Pa ti dobro znaš – rekao je Ibnu-Omer – da smo mi davali pod zakup nad potocima našu zemlju u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za ono što izrasta i za još nešto slame.

2345. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, a on od Ibnu-Šihaba:

– Salim me je obavijestio da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao: “Znam dobro da se zemlja u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, davala pod zakup.” Kasnije se Abdullah bojao da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije o tome rekao još nešto, što on nije znao, pa je napustio davati zemlju pod zakup.

مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرِعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا أَخَاهُ فَإِنَّ أَبِي فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ .

٢٣٤٢. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو قَالَ ذَكَرْتُهُ لَطَاوُسٍ فَقَالَ يُزْرَعُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَنْهَ عَنْهُ وَلَكِنْ قَالَ أَنْ يَمْنَحَ أَحَدَكُمْ أَخَاهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ شَيْئًا مَعْلُومًا .

٢٣٤٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُكْرِي مَزَارِعَهُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَصَدْرًا مِنْ إِمَارَةِ مُعَاوِيَةَ .

٢٣٤٤. ثُمَّ حَدَّثَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ فَذَهَبَ ابْنُ عُمَرَ إِلَى رَافِعٍ فَذَهَبْتُ مَعَهُ فَسَأَلَهُ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَا كُنَّا نُكْرِي مَزَارِعَنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَا عَلَى الْأَرْبَعَاءِ وَبِشَيْءٍ مِنَ التَّنِّ .

٢٣٤٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ أَعْلَمُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ الْأَرْضَ تُكْرَى ثُمَّ خَشِيَ عَبْدُ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ النَّبِيُّ ﷺ قَدْ أَحَدَثَ فِي ذَلِكَ شَيْئًا لَمْ يَكُنْ يَعْلَمُهُ فَتَرَكَ كِرَاءَ الْأَرْضِ .

ZAKUP ZEMLJE ZA ZLATO I SREBRO

Ibnu-Abbas je rekao: “Ono što već radite, najprikladnije je da čistu bez rastinja zemlju iznajmljujete iz godine u godinu.”

2346, 2347. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Lejs prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, on od Hanzale b. Kajsa, ovaj od Rafija b. Hadidža:

“Pričao mi je moj otac da su ashabi davali pod zakup zemlju u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za ono što izrasta nad potocima (baricama) ili za još nešto što bi izuzeo sebi gospodar zemlje, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.”

Potom sam (kaže Hanzale) rekao Rafiju: “A kako je zakup za zlatnike i srebrenjake?”

– Nije zabranjeno – rekao je Rafi – ni za zlatnik ni za srebrenjak. Lejs je kazao: “Ono što je bilo zabranjeno, jeste to kada bi ga promotрили razumno učenі ljudi da li je dozvoljeno ili zabranjeno i ne bi ga dozvolili, jer u njemu ima rizika (opasnosti).”

POGLAVLJE

2348. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, a ovome Hilal..., a preko drugog niza prenosilaca, kazao nam je Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir, ovome Fulejh, prenoseći od Hilala b. Alije, on od Ataa b. Jesara, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pričao jednog dana, a kod njega je bio i jedan beduin:

– Jedan čovjek dženetlija molio je od svog Gospodara odobrenje za sjetvu, pa mu je on rekao: “Zar nisi dobio ono što si htio?”

– Svakako, ali ja volim – odgovorio je on – da

بَابُ كِرَاءِ الْأَرْضِ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ أَمْثَلَ مَا أَنْتُمْ صَانِعُونَ أَنْ تَسْتَأْجِرُوا الْأَرْضَ الْبَيْضَاءَ مِنَ السَّنَةِ إِلَى السَّنَةِ .

٢٣٤٦-٢٣٤٧. حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَنْظَلَةَ ابْنِ قَيْسٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي أَنَّهُمْ كَانُوا يُكْرُونَ الْأَرْضَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ بِمَا يَنْبُتُ عَلَى الْأَرْبَعَاءِ أَوْ شَيْءٍ يَسْتَنْهِيه صَاحِبُ الْأَرْضِ فَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَقُلْتُ لِرَافِعٍ فَكَيْفَ هِيَ بِالْذِّينَارِ وَالْدَّرْهَمِ فَقَالَ رَافِعٌ لَيْسَ بِهَا بَأْسٌ بِالْذِّينَارِ وَالْدَّرْهَمِ وَقَالَ اللَّيْثُ وَكَانَ الَّذِي نَهَى عَنْ ذَلِكَ مَا لَوْ نَظَرَ فِيهِ ذَوْوُ الْفَهْمِ بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ لَمْ يُجِزُوهُ لِمَا فِيهِ مِنَ الْمَخَاطَرَةِ .

بَابُ

٢٣٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ ح وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَوْمًا يُحَدِّثُ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اسْتَأْذَنَ رَبَّهُ فِي الزَّرْعِ فَقَالَ لَهُ أَلَسْتَ فِيمَا شِئْتَ قَالَ بَلَى وَلَكِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَزْرَعَ قَالَ فَبَدَرَ فَبَادَرَ الطَّرْفَ

obrađujem zemlju.

– Potom je on – rekao je Alejhisselam – posijao usjev i njegovo rastinje umaće migu oka: izraste, pokosi ga i bi poput brda.

Tada Uzvišeni Allah reče: “Čovječe, uzmi ga! Samo tebe neće ništa zasititi.”

Tom prilikom beduin reče: “Bogami, takvog imaš samo Kurejšiju ili ensariju, jer su oni poljoprivrednici, a što se tiče nas, mi se ne bavimo poljoprivredom”, na što se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija.

O SAĐENJU VOĆAKA

2349. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ja'kub, prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Mi smo se stvarno veselili u petak. Imali smo jednu staricu koja nam je uzimala korijenje pazije koju smo sadili po našim baricama. Ona ih je stavljala u lonac i potom bi u njega stavila još nekoliko zrna ječma. Ne znam (kaže Ja'kub) da je Sehl išta rekao, osim da u njemu nije bilo ni loja niti mesne vode. Pa kada smo god klanjali džuma-namaz, posjetili smo je; ona bi ga nama primakla i mi smo se zbog toga radovali petku, a nismo ručavali niti spavali nego samo poslije džuma-namaza.”

2350. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Ashabi govore: “Ebu-Hurejra prenosi mnoge hadise”, a Allah je odredio mjesto svačijeg dolaska. Oni govore: “Ni muhadžiri ni ensarije ne prenose onoliko hadisa koliko ih on prenosi.” Međutim, moju braću muhadžire zabavilo je mahanje ruku po trgovima, a moju braću ensarije zabavio je posao oko njihovih dobara, a ja sam bio

نَبَاتُهُ وَاسْتَوَاؤُهُ وَاسْتَحْصَادُهُ فَكَانَ أَمْثَالَ الْجِبَالِ
فَيَقُولُ اللَّهُ ذُنُوكَ يَا ابْنَ آدَمَ فَإِنَّهُ لَا يُشْبِعُكَ شَيْءٌ
فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ وَاللَّهِ لَا تَجِدُهُ إِلَّا قُرْشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا
فَإِنَّهُمْ أَصْحَابُ زَرْعٍ وَأَمَّا نَحْنُ فَلَسْنَا بِأَصْحَابِ
زَرْعٍ فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ .

بَاب مَا جَاءَ فِي الْغُرَسِ

٢٣٤٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ
ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنَّا كُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ
كَأَنَّا لَنَا عَجُوزٌ تَأْخُذُ مِنْ أَصُولِ سِلْقٍ لَنَا كُنَّا
نَغْرِسُهُ فِي أَرْبَعَانَا فَتَجْعَلُهُ فِي قِدْرٍ لَهَا فَتَجْعَلُ فِيهِ
حَبَّاتٍ مِنْ شَعِيرٍ لَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لَيْسَ فِيهِ
شَحْمٌ وَلَا وَدَكٌ فَإِذَا صَلَّيْنَا الْجُمُعَةَ زُرْنَاَهَا فَقَرَّبَتْهُ
إِلَيْنَا فَكُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَمَا
كُنَّا نَتَعَدَّى وَلَا نَقِيلُ إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ .

٢٣٥٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَقُولُونَ إِنَّ
أَبَا هُرَيْرَةَ يُكْثِرُ الْحَدِيثَ وَاللَّهُ الْمَوْعِدُ وَيَقُولُونَ مَا
لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لَا يُحَدِّثُونَ مِثْلَ أَحَادِيثِهِ
وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنَ الْمُهَاجِرِينَ كَانُوا يَشْغَلُهُمُ الصَّفَقُ
بِالْأَسْوَاقِ وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنَ الْأَنْصَارِ كَانُوا يَشْغَلُهُمُ

čovjek siromah, držao se Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz ono što mi je dovoljno od hrane. Tako sam bio uz njega kada su oni bili odsutni i upamtio sam što oni ne znaju. A Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog je dana rekao: “Neće biti nijednog od vas koji zadrži prostrtu svoju haljinu sve dok ja ne završim ovaj svoj govor i tek tada je privije na svoja prsa, a da će išta zaboraviti od moga predavanja.” Tada sam prostro svoj vuneni prugasti ogrtač, a na meni nije bilo druge (gornje) haljine osim njega, i kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, završio svoje predavanje, privio sam ga svojim grudima i tako mi Onoga koji ga je poslao sa Istinom, nisam od toga njegova govora do danas ništa zaboravio. Bogami, ne bih vam nikad ništa ispričao, da u Allahovoj Knjizi nemaju ova dva ajeta: “Zaista oni koji skrivaju što im je objavljeno od jasnih dokaza...” pa do Njegovih riječi: “... Milostiv”.¹

عَمِلُ أَمْوَالِهِمْ وَكُنْتُ أَمْرًا مَسْكِينًا أَلْزَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى مِلءِ بَطْنِي فَأَحْضَرُ حِينَ يَغِيْبُونَ وَأَعْي حِينَ يَنْسَوْنَ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا لَنْ يَبْسُطَ أَحَدٌ مِنْكُمْ ثَوْبَهُ حَتَّى أَقْضِيَ مَقَالَتِي هَذِهِ ثُمَّ يَجْمَعُهُ إِلَى صَدْرِهِ فَيَنْسِيَ مِنْ مَقَالَتِي شَيْئًا أَبَدًا فَبَسَطْتُ نَمْرَةً لَيْسَ عَلَيَّ ثَوْبٌ غَيْرُهَا حَتَّى قَضَى النَّبِيُّ ﷺ مَقَالَتهُ ثُمَّ جَمَعْتُهَا إِلَى صَدْرِي فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ مَا نَسِيتُ مِنْ مَقَالَتِهِ تِلْكَ إِلَى يَوْمِي هَذَا وَاللَّهِ لَوْ لَا آيَتَانِ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا حَدَّثْتُكُمْ شَيْئًا أَبَدًا إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَاهْتَدَى إِلَى قَوْلِهِ الرَّحِيمُ .

¹ Ebu-Hurejra je citirao 159. i 160. ajet poglavlja El-Bekare koji u prijevodu glase: “Allah će prokleti one koji kriju jasne ajete koje smo Mi objavili i Pravi put nakon što smo ga objasnili ljudima u Knjizi, i proklinjat će ih i drugi koji proklinju (160), osim onih koji se kaju, koji se popravljaju i objašnjavaju; to su oni čija pokajanja primam, a Ja sam Onaj koji prima pokajanja (i) Milostiv je.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشَّرْبِ وَالْمَسَاقَاةِ

NAPAJANJE I NAVODNJAVANJE

NAPAJANJE

Uzvišeni Allah kaže: “Iz vode smo stvorili sve živo, pa zar opet ne vjeruju”, i “Vidite li vodu koju pijete? Da li je vi puštate iz oblaka ili je Mi spuštamo? Da mi hoćemo, Mi bismo je učinili slano-gorkom. Zar nećete da budete zahvalni?!” “El-udžadžu” znači “gorak”, a “el-muznu” znači “oblak”.

O NAPAJANJU I O ONIMA KOJI SU
SMATRALI DA JE DOZVOLJENO VODU
UČINITI SADAKOM, POKLONOM ILI
OPORUKOM, BILA ONA ODIJELJENA
ILI NEODIJELJENA

Osman je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ko će kupiti bunar “Rume”, s tim da njegova kofa bude u njemu kao i kofe ostalih muslimana?”, pa ga je kupio Osman, radijallahu anhu.¹

بَاب فِي الشَّرْبِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ) الْأَجَاجُ الْمُرُّ الْمَزْنُ السَّحَابُ .

بَاب فِي الشَّرْبِ وَمَنْ رَأَى صَدَقَةَ أَمَاءٍ وَهَبَتْهُ
وَوَصِيَّتَهُ جَائِزَةً مَقْسُومًا كَانَ أَوْ غَيْرَ مَقْسُومٍ

وَقَالَ عُثْمَانُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَشْتَرِي بِئْرَ رُومَةٍ
فَيَكُونُ دَلْوُهُ فِيهَا كَدَلَاءِ الْمُسْلِمِينَ فَاشْتَرَاهَا عُثْمَانُ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

¹ Bunar “Rume” bio je vlasništvo nekog Jevreja iz Medine iz plemena Benu-Gifar koji je stalno držao taj bunar zaključan i za mješčiće vode naplaćivao po dirhem. Da se to osujeti, Osman je ovaj bunar kupio za 35.000 dirhema i učinio ga vakufom da ga svijet besplatno i ravnopravno s njegovim ukućanima koristi. Prema tome, bunar može biti predmet kupoprodaje, može se uvakufiti za potrebe svojih ukućana i ostalih muslimana.

2351. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim prenoseći od Saliha b. Sa'da, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesena je čaša (mlijeka) i on se iz nje napio.
- S desne strane mu je bio jedan dječak, najmlađi od (prisutnog) svijeta, a s lijeve strane stariji ljudi.
- Dečko, dozvoljavaš li mi da je dam staricama? – upitao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).
- Za moj udio od tvog ostatka nikoga nad sobom ne preferiram – kazao je (dječak), pa je dade njemu.

2352. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija kojem je pričao Enes b. Malik, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pomužena jedna ovca koja je pripadala porodici Enesa b. Malika i mlijeko pomiješano s vodom iz bunara kuće Enesove.

Potom je čaša data Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je iz nje pio sve dok je nije odmakao od svojih usta. Lijevo mu je bio Ebu-Bekr, a desno jedan beduin, pa Omer, bojeći se da je on ne dadne tom beduinu, reče: "Allahov Poslaniče, podaj Ebu-Bekru, kod tebe!" Međutim, on je dade beduinu koji mu je bio na desnoj strani i reče: "Držite se desna i desna!"¹

٢٣٥١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِقَدَحٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ أَصْغَرُ الْقَوْمِ وَالْأَشْيَاحُ عَنْ يَسَارِهِ فَقَالَ يَا غُلَامُ أَتَأْذُنُ لِي أَنْ أُعْطِيَهُ الْأَشْيَاحُ قَالَ مَا كُنْتُ لِأَوْثَرِ بَفْضَلِي مِنْكَ أَحَدًا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ .

٢٣٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهَا حُلِبَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ شَاةٌ دَاجِنٌ وَهِيَ فِي دَارِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَشِيبَ لَبَنُهَا بِهَاءٍ مِنَ الْبُثْرِ الَّتِي فِي دَارِ أَنَسٍ فَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْقَدَحَ فَشَرِبَ مِنْهُ حَتَّى إِذَا نَزَعَ الْقَدَحَ مِنْ فِيهِ وَعَلَى يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ عُمَرُ وَخَافَ أَنْ يُعْطِيَهُ الْأَعْرَابِيُّ أُعْطِيَ أَبَا بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدَكَ فَأَعْطَاهُ الْأَعْرَابِيُّ الَّذِي عَلَى يَمِينِهِ ثُمَّ قَالَ الْاَيْمَنَ فَالْاَيْمَنَ .

¹ Na sastanku, opisanom u prvom hadisu, s desne strane Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio je Fadl b. Abbas, a u drugom Halid b. Velid. Počastiti gosta napitkom mlijeka pomiješanog s vodom nije neumjesno, a prodavati ga razvodnjenog, zabranjeno je. Čovjek treba realno cijiniti sebe i svoju vrijednost u društvu i prema tome se i vladati.

O ONOM KOJI JE REKAO:
“VLASNIK VODE IMA PRIORITET
NA NJU SVE DOK SE NE NAPIJE”

Ovo se temelji na izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Ne zabranjuje se višak vode.”

2353. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne zabranjuje se višak vode, pa da se zbog toga spriječi (iskorištavanje) trave.”

2354. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibni-Šihaba, ovaj od Ibnu-Musejjeba i Ebu-Seleme, a on, opet, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne zabranjujte višak vode, pa da time zabranite i višak trave!”²

بَابُ مَنْ قَالَ إِنَّ صَاحِبَ الْمَاءِ
أَحَقُّ بِالْمَاءِ حَتَّى يَرَوِيَ

لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ .

٢٣٥٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ
الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ الْكَلَالُ .

٢٣٥٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ
عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ
لَا تَمْنَعُوا فَضْلَ الْمَاءِ لِيُتَمْنَعُوا بِهِ فَضْلُ الْكَلَالِ .

2 Ibni-Madže preko Aiše, radijallahu anha, navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nikome se ne zabranjuje višak vode i ne sprečava se korištenje bunara.” Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi riječi Alejhisselama: “Ko drugom spriječi višak svoje vode ili trave, Allah će mu spriječiti svoju milost.” Ibn-Murdevejh bilježi u svome *Tefsiru* da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne sprečavajte Allahovim robovima suvišak vode, suvišak trave i vatre, koje je Allah učinio da se putnici kroz pustinju koriste i slabašni pomognu.”

Prema gornjem Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavati suvišak vode i stavljati zabranu na pojilišta, jer bi samonikla trava oko njih ostala nepopašena i propala bi.

Vodu, travu i vatru može svako posjedovati.

Vode koje teku ispod zemlje nisu ničije isključivo vlasništvo. Bunari koji nisu uskopani trudom i radom pojedinca i koje koristi okolni svijet, zajedničko je dobro svih ljudi. Mora i jezera su zajedničko vlasništvo svih ljudi, kao i javne velike rijeke.

Svako može u vlasništvu imati travu koja je sama nikla na mjestima koja nemaju vlasnika. Isti je status i drveća. Međutim, trava i drveće nikli ili uzgajani na nečijem vlasništvu pripadaju tom vlasniku.

Trave nikle same na ničijem zemljištu može svačija stoka popasti. Svako može sabirati drvlje i njihov plod po brdima i dolinama u ničijem vlasništvu. Ljudi i životinje imaju pravo koristiti neograničeno vodu koja nije ničije vlasništvo, a neograničeno pravo uzimanja vode iz privatnih korita i bazena imaju samo njihovi vlasnici. Vodu potoka u privatnom vlasništvu, drugi ljudi mogu crpiti samo za piće svojih ukućana i napajanje stoke. Stoka se može na pojilište dotjerati samo pod uvjetom da se rijeci, bunaru ili zemljištu vlasnika ne nanese nikakva šteta. Susjedi nemaju pravo ovakvu vodu odvoditi za natapanje svoga zemljišta bez odobrenja njenog vlasnika.

KO ISKOPA BUNAR U SVOM IMANJU, NE DAJE OBEŠTEĆENJE

2355. PRIČAO NAM JE Mahmud, njega obavijestio Ubejdullah prenoseći od Israila, on od Ebu-Hasina, ovaj od Ebu-Saliha, a on, opet, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Rudnik je bez dažbine, bunar je bez odgovornosti (za tuđu nesreću u njemu), za nagonski prestup životinje nema obeštećenja, a na (nađeno) zakopano blago je petina (državi).”¹

PARNIČENJE ZBOG BUNARA I PRESUDA O NJEMU

2356, 2357. PRIČAO NAM JE Abdan prenoseći od Ebu-Hamze, on od A‘meša, ovaj od Šekika, on, opet, od Abdullaha, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Ko se lažno, krivo zakune da bi oteo nečiju imovinu, susrest će Allaha (na Sudnjem danu) a On će biti na njega ljut.” Potom je Allah objavio: “Zaista oni koji s Allahovom obavezom i svojim zakletvama kupuju malu vrijednost...” (do kraja ajeta)!

Kasnije je došao Eš‘as i upitao: “Šta vam je pričao Ebu-Abdur-Rahman? Ja sam bio povod objavljivanja tog ajeta. Imao sam bunar na zemljištu moga amidžića, pa mi je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao:

– (Dovedi) svoje svjedoke!

بَابُ مَنْ حَفَرَ بَيْتًا فِي مَلِكِهِ لَمْ يَضْمَنْ

٢٣٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَالْبَيْتُ جُبَارٌ وَالْعَجَبَاءُ جُبَارٌ وَفِي الرُّكَازِ الْخُمْسُ .

بَابُ الْخُصُومَةِ فِي الْبَيْتِ وَالْقَضَاءِ فِيهَا

٢٣٥٦-٢٣٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرَأٍ مُسْلِمٍ هُوَ عَلَيْهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَانْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بَعْدَهُدِ اللَّهِ وَأَيْمَانَهُمْ ثَمَنًا قَلِيلًا الْآيَةَ فَجَاءَ الْأَشْعَثُ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي أَنْزَلْتُ هَذِهِ الْآيَةَ كَانَتْ لِي بَيْتٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي فَقَالَ لِي شُهُودُكَ قُلْتُ مَا لِي شُهُودٌ قَالَ فِيمِنْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا يَخْلِفُ فَذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ هَذَا الْحَدِيثَ فَانْزَلَ اللَّهُ ذَلِكَ تَصْدِيقًا لَهُ .

¹ Ko posjeduje u svom zemljištu bazen, bunar ili potok u koji neprekidno dolazi voda, on može zabraniti ulazak u svoje zemljište onima koji bi htjeli tu vodu piti. Međutim, ako nema u blizini vode slobodne za piće, vlasnik zemljišta mora drugim ljudima ili iznijeti vode sam, ili im dopustiti da uđu u zemljište i uzmu vodu. Ako vlasnik zemljišta neće iznijeti vodu, zainteresirana stranka ima pravo ući i uzeti sebi vodu pod uvjetom, da ne učini nikakve štete vlasniku: bilo usjevu, obalama bunara, potoka i tome slično (Medželle-i-ahkami-šer'ijje).

- Nemam svjedoka – odgovorio sam.
- Pa njegova je zakletva? – rekao je.
- Allahov Poslaniče – rekao sam – a tada, kada se on zakune (izgubih ja bunar)? Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao gornju izjavu, a Allah mu objavio gornji ajet kao potvrdu.”²

GRIJEH SPREČAVANJA VODE PUTNIKU

2358. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid b. Zijad prenoseći od A‘meša, koji je rekao da je čuo Ebu-Saliha, kako kaže:
- Čuo sam od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da nam kaže:
 - Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Tri su (vrste ljudi) na koje Allah neće

بَابُ إِثْمٍ مَنْ مَنَعَ ابْنَ السَّبِيلِ مِنْ الْمَاءِ

٢٣٥٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

- ² Mnogi muhaddisi isti slučaj su zabilježili u nešto izmijenjenim varijantama. Muslim, Nesai i Ibnu-Madže preko Ebu-Umame iznose da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ko prisvoji neko pravo muslimana putem lažne zakletve, Allah će mu sigurno dosuditi Džehennem, i lišiti ga Dženneta.” Tada je jedan čovjek upitao: “A ako je to nešto neznatno, Allahov Poslaniče?”
- Makar to bila i grančica od drveta eraka – odgovorio je on.
 - Isti dijalog navodi i Hakim u svom *Mustedreku*, završavajući ga riječima: “... pa makar to bio misvak, pa makar to bio misvak!”
 - Muslim i Tirmizi navode Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Tri su vrste ljudi koje Allah neće ni pogledati na Sudnjem danu, neće ih od grijeha očistiti, nego će im dati bolnu kaznu.”
 - Ko su ti, propali oni i stradali, Allahov Poslaniče? – upitao je Ebu-Zerr.
 - Oni koji druge kleveću, koji svoju odjeću spuštaju ispod članaka i oni koji prodaju robu, zaklinjući se lažno.
 - Asbahani u djelu *Et-tergib vet-terhib* preko Uame zabilježio je Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Dobra je zarada trgovca kod koga imaju četiri svojstva: kada što kupuje, ne kudi, kada što prodaje, ne hvali, u kupoprodaji ne zavarava i ne zaklinje se.”
 - Cijeli prijevod fragmentano navedenog 77. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:
 - “Zaista oni koji kupuju neznatnu korist za Allahovu obavezu i svoje zakletve neće imati nikakva udjela na onom svijetu, niti će Allah s njima govoriti, niti će ih gledati (blagonaklono) na Sudnjem danu, niti će ih očistiti (od grijeha). Za njih je (pripremljena) bolna kazna.”
 - Šteta koju životinja učini silom svoga prirodnog nagona ne nadoknađuje se. Ali, ako vlasnik vidi svoju životinju kako tuđe dobro uništava, pa je u tome ne spriječi, morat će štetu nadoknaditi. Ako vlasnik, znajući da mu pseto svijet napada ili bodljiva i zijančer stoka drugom nanosi štetu, a ne veže ih, daje oštećenom odgovarajuću naknadu.
 - Ako bi konj pored jahača ili goniča mahnio prednjom nogom, glavom ili repom, ili se ritnuo stražnjom nogom i time nanio štetu drugom, vlasnik ne mora dati obeštećenje, jahao on na njemu ili ga gonio. Međutim, štetu nastalu od sudaranja životinja, ili od direktnog udarca prednjom nogom ili glavom, vlasnik životinje mora nadoknaditi.
 - Javni put koristi svako podjednako. Prema tome, ako bi čovjek jahao konja, on neće morati nadoknaditi štetu drugom prolazniku, koja se idući nije mogla izbjeći. Tako, naprimjer, ako bi s noge životinje odskočila prašina, blato ili kamen i time se uprljala tuđa haljina, ili ako bi se životinja stražnjom nogom ritnula ili mahnula repom i drugom štetu nanijela, njen vlasnik ne daje obeštećenja.

(blagonaklono) gledati na Sudnjem danu, niti će ih od grijeha očistiti i za njih je (pripremljena) bolna kazna: čovjek koji je na putu imao suvišak vode, pa je nije dao putniku; čovjek koji je dao zakletvu vjernosti starješini, i to samo iz ovozemaljskog interesa, pa ako mu od sebe štogod dadne, on je zadovoljan, a ako mu ne dadne, srdi se, i čovjek koji postavi svoju robu iza ikindije (pred mrak) i govori: 'Kunem se Allahom pored koga nema drugog boga, za nju sam dao toliko i toliko!', pa mu koji čovjek povjeruje. Potom je on citirao: 'Zaista oni koji kupuju neznatnu vrijednost za Allahovu obavezu i svoje zakletve...'

ZAUSTAVLJANJE RIJEKA

2359, 2360. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Ibnu-Šihab, prenoseći od Urve, on od Abdullaha b. Zubejra, radijallahu anhu, koji mu je saopćio da se jedan ensarija sporio sa Zubejrom pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, o jednom rukavcu vode iz krša kojom je on natapao palmovik. Tom prilikom mu je ensarija rekao: "Pusti vodu da prođe dalje!"

On to nije htio učiniti i oni su se parničili pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Zubejru: "Zubejre, natopi, a potom pusti vodu do svoga susjeda!" Tada se ensarija rasrdio i kazao: "Je li to što je on tvoj tečić (po ocu)?"

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pocrvenio je u licu i rekao: "Zubejre, natopi i zadrži vodu sve dok se ne vrati do na zid (među)!"

Zubejr je kasnije rekao: – Mislim da je u vezi s ovim objavljen ovaj ajet: "Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti vjernici sve dok te ne budu uzeli za sudiju u svom međusobnom sporenju."

رَجُلٌ كَانَ لَهُ فَضْلٌ مَاءٍ بِالطَّرِيقِ فَمَنَعَهُ مِنْ ابْنِ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِدُنْيَا فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا سَخِطَ وَرَجُلٌ أَقَامَ سِلْعَتَهُ بَعْدَ الْعَصْرِ فَقَالَ وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ لَقَدْ أُعْطِيتُ بِهَا كَذًا وَكَذَا فَصَدَّقَهُ رَجُلٌ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا .

بَابُ سَكْرِ الْأَنْهَارِ

٢٣٥٩-٢٣٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ خَاصِمَ الزُّبَيْرِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فِي شَرَاحِ الْحَرَّةِ الَّتِي يَسْقُونَ بِهَا النَّخْلَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ سَرَّخَ الْمَاءُ يَمُرُّ فَأَبَى عَلَيْهِ فَاخْتَصَمَا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلزُّبَيْرِ أَسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسَلَ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ أَنْ كَانَ ابْنُ عَمَّتِكَ قَتَلُونَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ أَسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَحْبَسَ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ .

GORNJI DIO SE NATAPA PRIJE DONJEG

2361. PRIČAO NAM JE Abdan, da ga je obavijestio Abdullah, a njega Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Urve, koji je rekao:

- Jedan ensarija sporio se sa Zubejrom, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zubejre, natopi, zatim pusti (vodu)!”
- Zato što je on tvoj tečić! – rekao je ensarija.
- Zubejre, natapaj sve dok voda ne stigne prema zidu – kazao je Alejhisselam – i još je malo zadrži!
- Mislim – rekao je Zubejr – da je zbog toga sišao ovaj ajet: “Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti vjernici sve dok te ne budu uzeli za suca u svom međusobnom sporenju.”¹

GORNJI DIO NATAPA SE DO ČLANKA

2362. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njega obavijestio Mahled b. Jezid Harrani, ovoga Ibnu-Džurejdž, a njemu kazao Ibnu-Šihab prenoseći od Urve b. Zubejra, koji mu je saopćio da se jedan ensarija sporio sa Zubejrom za rukavac vode iz krša, kojom je on natapao palmovik, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zubejre, natopi, a potom je pusti do svoga susjeda!” On mu je to naredio prema običaju. Tada je ensarija kazao: “Je li zato što je on tvoj tečić?”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pocrvenio je u licu i rekao: “Natopi i zadrži je

بَابُ شُرْبِ الْأَعْلَى قَبْلَ الْأَسْفَلِ

٢٣٦١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ خَاصِمَ الزُّبَيْرِ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا زُبَيْرُ اسْقِ ثُمَّ أَرْسِلْ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ إِنَّهُ ابْنُ عَمَّتِكَ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ يَبْلُغُ الْمَاءُ الْجَدْرَ ثُمَّ أَمْسِكَ فَقَالَ الزُّبَيْرُ فَأَحْسِبْ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحْكُمُونَكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ .

بَابُ شُرْبِ الْأَعْلَى إِلَى الْكُعْبَيْنِ

٢٣٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ يَزِيدَ الْحَرَّانِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بِنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ خَاصِمَ الزُّبَيْرِ فِي شِرَاجٍ مِنَ الْحَرَّةِ يَسْقِي بِهَا النَّخْلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اسْقِ يَا زُبَيْرُ فَأَمَرَهُ بِالْمَعْرُوفِ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى جَارِكَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ أَنْ كَانَ ابْنُ عَمَّتِكَ فَتَلَوْنَ وَجْهَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ اسْقِ ثُمَّ احْبِسْ يَرْجِعِ الْمَاءُ إِلَى الْجَدْرِ وَاسْتَوْعَى لَهُ حَقَّهُ فَقَالَ الزُّبَيْرُ

¹ Svako ima pravo da podjednako koristi zrak, svjetlost sunca, mora, rijeke i jezera. Svako može natapati svoje zemljište vodom iz rijeke koja nije ničije vlasništvo i može iskopati jarak od te rijeke za natapanje svoga zemljišta, pa i mlin izgraditi pod uvjetom da ne ošteti drugog. Prema tome, ako bi se odvodna voda iz toga jarka prelila i nanosila štetu drugom ili bi se time vodostaj rijeke smanjio, pa se susjedima onemogućila plovidba čamcima, zabranjeno je odvajanje vode iz te rijeke. Dionik u zajedničkoj rijeci, jazu ili potoku ne može odvoditi posebnim jarkom vodu bez dozvole drugih dioničara, ne može stari red preinačiti, niti može svoj red iz te rijeke (korita) voditi na druga zemljišta, koja nemaju prava i tako ih samovoljno natapati (Medželle-i-ahkami-šer'ijje).

toliko da voda stigne prema zidu!” Tako je on sačuvao Zubejru njegovo pravo.

Zubejr je kasnije kazao: “Bogami, zbog toga je objavljen ovaj ajet: ‘Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti vjernici sve dok te ne uzmu za suca u svom međusobnom sporenju.’”

Ibnu-Šihab mi je rekao: “Ensarije i ostali svijet tumačili su gornju izjavu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Natopi i zadrži je sve dok ne dospije prema zidu (međa ili korijen), tj. do članka.’”¹

NAGRADA ZA NAPAJANJE VODOM

2363. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Išao jedan čovjek pa previše ožednio. Tada siđe u jedan bunar i iz njega se napi. Kada je izašao, vidio je da pas isplaženog jezika od žeđi jede zemlju.

– Ovoga je stiglo – pomisli on – isto ono što je bilo stiglo i mene.

– On je tada napunio svoju mestvu (vodom), pridržao je svojim ustima, ispeo se i napojio psa. Allah mu je za to zahvalio (učinio dobro) i oprostio mu grijehe.

– Allahov Poslaniče – upitali su (prisutni) – ima li nam nagrada i za životinje?

– Za napajanje svake *vlažne džigere* (sve što je živo) ima nagrada – odgovorio je on.

U drugom nizu prenosilaca Malika slijedi Hammad b. Seleme i Rebi‘ b. Muslim, prenoseći od Muhammeda b. Zijada.

وَاللَّهِ إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ أَنْزَلْتُ فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ قَالَ لِي ابْنُ شِهَابٍ فَقَدَرْتُ الْأَنْصَارُ وَالنَّاسُ قَوْلَ النَّبِيِّ ﷺ اسْقِ ثُمَّ احْبِسْ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ وَكَانَ ذَلِكَ إِلَى الْكَعْبَيْنِ .

بَابُ فَضْلِ سَقْيِ الْمَاءِ

٢٣٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَمْشِي فَاشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَنَزَلَ بِئْرًا فَشَرِبَ مِنْهَا ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا هُوَ بِكَلْبٍ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَقَالَ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا مِثْلُ الَّذِي بَلَغَ بِي فَمَلَأَ خُفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِيَمِينِهِ ثُمَّ رَقِيَ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا قَالَ فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ تَابَعَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَالرَّبِيعُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- zemljišta se natapaju redom nizvodno i svaki poredovnik navraća vodu dok mu se ona ne izravna s međom, odnosno stigne do korijena voćke ili usjeva, a potom vodu pušta susjedu na nižem toku jarka;
- prethodni poredovnik nakon natopljenog svoga zemljišta, svu tekuću vodu pušta dalje svome susjedu;
- vlasnici obalnih dijelova korita ravnopravni su u natapanju svojih zemljišta.

2364. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebi-Merjem, njemu Nafi' b. Omer, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, on od Esme, kćerke Ebu-Bekra, radijallahu anhuma, koja je izjavila da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao namaz pri pomračenju Sunca i potom rekao:

- Približen mi je Džehennem i ja sam rekao: O moj Bože, pa zar dok sam ja među njima? Tu je bila i jedna žena – mislim, kaže Esma, da je rekao – koju grebe mačka.
- Šta joj je?, upitao je on.
- Ona ju je držala zatvorenu – rekli su (meleki) – pa je od gladi krepala.

2365. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Kažnjena je žena zbog mačke koju je zatvorila, pa je od gladi krepala i tako je ta žena dospjela u Džehennem.
- Čuvar je rekao – a to Allah najbolje zna: “Kada si je zatvorila nisi je hranila, nisi je pojila, a nisi je ni pustila da pojede što od zemaljskog bilja.”²

O ONOM KOJI JE SMATRAO DA VLASNIK BUNARA ILI MJEŠČIĆA IMA NAJVIŠE PRAVO NA VODU U NJIMA

2366. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Abdul-Aziz prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,

٢٣٦٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى صَلَاةَ الْكُشُوفِ فَقَالَ دَنْتُ مِنِّي النَّارَ حَتَّى قُلْتُ أَيُّ رَبِّ وَأَنَا مَعَهُمْ فَإِذَا امْرَأَةٌ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ تَخْدِشُهَا هِرَّةٌ قَالَ مَا شَأْنُ هَذِهِ قَالُوا حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا .

٢٣٦٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَذَّبْتُ امْرَأَةً فِي هِرَّةٍ حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا فَدَخَلْتُ فِيهَا النَّارَ قَالَ فَقَالَ وَاللَّهِ أَغْلَمُ لَا أَنْتِ أَطْعَمْتِهَا وَلَا سَقَيْتِهَا حِينَ حَبَسْتِهَا وَلَا أَنْتِ أَرْسَلْتِهَا فَأَكَلَتْ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ .

يَاب مَنْ رَأَى أَنَّ صَاحِبَ
الْحَوْضِ وَالْقُرْبَةِ أَحَقُّ بِمَائِهِ

٢٣٦٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَيْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقَدَحٍ فَشَرِبَ وَعَنْ يَمِينِهِ

2 Iz navedenih hadisa se zaključuje:

- dobročinstvo treba činiti svakome, pa i životinjama;
- napojiti žednog spada među velika dobročinstva. Ashabi su govorili: “Ko ima puno grijeha, neka žedne napaja.” Kada se opraštaju grijesi onome ko napoji žedno pseto, kolika nagrada onda čeka onoga ko napaja žedne ljude;
- sadaka se može dati i nemuslimanu.

donesena je čaša (mlijeka) i on se iz nje napio.

Na desnoj strani mu je bio jedan dječak, on je bio najmlađi od (prisutnog) svijeta, a sa lijeve starci.

– Dečko, rekao je on, dozvoljavaš li mi da je dadnem starcima?

– Allahov Poslaniče, reče on, svoj dio od tebe ne dopuštam nikom. I on je dadne njemu.

2367. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Muhammeda b. Zijada, koji kaže da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, odbijati ću ljude od svoga zdenca kao što se odbija od zdenca nepoznata deva.”

2368. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, da ga je obavijestio Abdur-Rezzak, a njega Ma'mer, prenoseći od Ejžuba i Kesira b. Kesira, s tim da jedan u odnosu na drugog dodaju ponešto, njima Seid b. Džubejr, koji je rekao da je Ibnu-Abbas kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Allah se smilovao Isma'illovoj majci! Da je ostavila Zemzem, ili je rekao, da nije grabila vodu (Zemzema), ona bi bila stvarno jaka tekuća voda.”

Tu je kasnije došlo pleme Džurhum i pitalo: “Dozvoljavaš li nam da se nastanimo kod tebe?”

– Da – odgovorila je ona – ali nemate pravo na ovu vodu.

– Dobro – odgovorili su oni.

2369. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Ebu-Saliha Semmana, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

– Trojica su s kojima Allah neće razgovarati na Sudnjem danu i neće ih (blagonaklono) gledati, a

غُلَامٌ هُوَ أَخَذْتُ الْقَوْمَ وَالْأَشْيَاخَ عَنْ يَسَارِهِ
قَالَ يَا غُلَامُ أَتَأْذُنِي لِي أَنْ أُعْطِيَ الْأَشْيَاخَ فَقَالَ
مَا كُنْتُ لِأَوْثَرِ بَنَصِيْبِي مِنْكَ أَحَدًا يَا رَسُولَ اللَّهِ
فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ .

٢٣٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ
حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي
بِيَدِهِ لَا ذُودَ رَجُلًا عَنْ حَوْضِي كَمَا تُذَادُ الْغَرِيْبَةُ
مِنَ الْإِبِلِ عَنِ الْحَوْضِ .

٢٣٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَكَثِيرِ بْنِ
كَثِيرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ
قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكْتَ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ لَوْ
لَمْ تَعْرِفْ مِنَ الْمَاءِ لَكَانَتْ عَيْنًا مَعِينًا وَأَقْبَلَ جُرْهُمُ
فَقَالُوا أَتَأْذِنُ أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكَ قَالَتْ نَعَمْ وَلَا حَقَّ
لَكُمْ فِي الْمَاءِ قَالُوا نَعَمْ .

٢٣٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ ثَلَاثَةٌ
لَا يَكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ رَجُلٌ
حَلَفَ عَلَى سِلْعَةٍ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَى

to su: čovjek koji se lažno zaklinjao na robu da je za nju dao više od onoga što je stvarno dao; čovjek koji je učinio lažnu zakletvu, da bi s njom oteo imovinu čovjeka muslimana i čovjek koji nije dao (žednom) višak vode. Allah će reći: "Sustežem ti danas Svoje dobročinstvo kao što si ti sustegao dobročinstvo koje nisi izradio svojom rukom."

Ali je rekao da je Sufjan prenosio više puta od Amra koji je čuo Ebu-Saliha da ovaj hadis veže za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

NIČIJE ZEMLJIŠTE PRIPADA SAMO ALLAHU I NJEGOVOM POSLANIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

2370. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Abdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, da je Sa'b b. Džessame rekao, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

"Ničija zemlja pripada samo Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem."

A Ibnu-Šihab je rekao: "Preneseno nam je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo u zaštitu Neki', a Omer zaštitio Seref i Rebezu.¹

NAPAJANJE SVIJETA I STOKE NA RIJEKAMA

2371. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik b. Enes prenoseći od Zejda b. Esleme, on od Ebu-Saliha Semmana, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Konj nekada čovjeku donosi nagradu, nekada mu

وَهُوَ كَاذِبٌ وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ وَرَجُلٌ مَنَعَ فَضْلَ مَاءٍ فَقِيلَ اللَّهُ الْيَوْمَ أَمْنَعُكَ فَضْلِي كَمَا مَنَعْتَ فَضْلَ مَا لَمْ تَعْمَلْ يَدَاكَ قَالَ عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ غَيْرَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرِو سَمْعٍ أَبَا صَالِحٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ .

بَاب لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ

٢٣٧٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الصَّعْبَ بْنَ جَثَامَةَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ يَحْيَى وَقَالَ بَلَّغْنَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ حَمَى النَّقِيعَ وَأَنَّ عُمَرَ حَمَى السَّرَفَ وَالرَّبِيزَةَ .

بَابُ شَرْبِ النَّاسِ وَالْدَّوَابِّ مِنَ الْأَنْهَارِ

٢٣٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ

¹ Neki', Seref i Rebeza su ničiji predjeli zemljišta nedaleko od Medine. Prvi je stavio pod zabranu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, a druga dva Omer za opće državne potrebe na kojima je napasana državna stoka zaplijenjena u borbi s neprijateljem ili sakupljena od muslimana na ime zekata.

je zaštita, a nekada je grijeh. Što se tiče slučaja kada mu je nagrada, to je onda kada ga čovjek drži za Allahov put i napasa ga na svojoj livadi ili bašči, pa što god on popase na svom užetu na toj livadi ili bašči, čovjek ima za to nagradu. Ukoliko mu se uže prekine i on preskoči korak-dva (ili brežuljak-dva), njemu se za njegove stope i njegovu balegu računaju posebna dobra djela. Ako ga čovjek provede pokraj rijeke, pa se on iz nje napije, a on nije posebno namjeravao da ga napoji, njemu se i to računa dobrim djelom i za to će imati posebnu nagradu. Čovjek koji ga drži radi rada (da nije drugom potreban) i skromnosti, i nije zaboravio obavezu prema Allahu u njihovim vratovima (zekat) i njihovim leđima, on mu je tako zaštita (od siromaštva). Čovjek koji ga drži radi ponosa, licemjerstva i neprijateljstva protiv muslimana, on mu je zbog toga samo grijeh.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan za magarca, odgovorio je:

– O tome mi nije ništa posebno objavljeno osim ovog općeg jedinstvenog ajeta. “Ko uradi koliko trun težine dobra, vidjet će ga, a ko uradi koliko trun zla, vidjet će ga.”

2372. PRIČAO NAM JE Isma‘il, a njemu Malik prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe‘isa, ovaj od Zejda b. Halida Džuhenija, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i pitao ga za nađenu stvar, pa je on odgovorio:

“Zapamti njenu uzicu i njenu kesu (u kojoj je nađena), pa je obznanjui godinu dana i ako dođe njen vlasnik (podaj mu je), inače je tvoja.”

– A zalutalo (izgubljeno) bravče? – upita on.

– Ono je tvoje ili tvoga brata, ili vuka – odgovori on.

– A izgubljena deva? – upita čovjek.

وَزُرَّ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ بِهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيلِهَا ذَلِكَ مِنَ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٌ وَلَوْ أَنَّهُ انْقَطَعَ طِيلُهَا فَاسْتَنْتَ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَثَارُهَا وَأَرْوَاهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهْرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يَرِدْ أَنْ يَسْقِيَ كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ فَفِي ذَلِكَ أَجْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغْنِيًا وَتَعَفُّفًا ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَلَا ظُهُورِهَا فَفِي ذَلِكَ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخَرًّا وَرِيَاءً وَنَوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَفِي ذَلِكَ وَزُرٌّ وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ الْحُمْرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا شَيْءٌ إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَةُ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ.

٢٣٧٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ رِبْعَةَ ابْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ اللَّقْطَةِ فَقَالَ اعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَشَانَكَ بِهَا قَالَ فَضَالَةُ الْغَنَمِ قَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّبِّ قَالَ فَضَالَةُ الْإِبِلِ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا.

– Šta ti imaš s tim – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – ona ima svoj rezervoar (za vodu), svoje papke, dođe na vodu i jede (lišće) drveća dok je ne susretne njen gospodar.

PRODAVANJE DRVA I TRAVE (SIJENA)

2373. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Vuhejb prenoseći od Hišama, on od svoga oca, ovaj od Zubejra b. Avvama, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da neko od vas uzme uže, pa donese breme drva i proda, i Allah mu tim očuva njegov obraz, bolje je nego da prosi od svijeta, dalo mu se što ili ne dalo.”

2374. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Abdu-Rahmana b. Avfa, da je on čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Da neko od vas uprti breme drva na svoja leđa, bolje mu je nego da traži pomoć od drugog, dao mu je on ili ne.”

2375. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Hišam, njega Ibni-Džurejdž, ovoga Ibn-Šihab prenoseći od Alija b. Husejna b. Alija, on od svoga oca Husejna b. Alija, a on od svoga oca Alije b. Ebu-Taliba, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Bio sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i dobio na Dan Bedra od ratne dobiti jednu staru devu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Alija – dao mi je još jednu staru devu, pa sam ih jednog dana povalio pred vrata jednog ensarije i htio na njih natovariti rogozine da je prodam i time se pomognem za Fatiminu svadbu. Sa mnom je bio jedan kovač iz plemena Benu-Kajnuka‘, a u njegovoj kući pio je

بَابُ بَيْعِ الْحَطَبِ وَالْكَلَا

٢٣٧٣. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحْبَلًا فَيَأْخُذَ حُزْمَةً مِنْ حَطَبٍ فَيَبِيعَ فَيَكْفِيَ اللَّهُ بِهِ وَجْهَهُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أَعْطِيَ أَمْ مُنِعَ.

٢٣٧٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَنْ يَحْتَطِبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ.

٢٣٧٥. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ قَالَ أَصَبْتُ شَارِفًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَغْنَمٍ يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ وَأَعْطَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَارِفًا أُخْرَى فَأَنْخَتُهَا يَوْمًا عِنْدَ بَابِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَحْمِلَ عَلَيْهَا إِذْخِرًا لِابْنَتِهِ وَمَعِيَ صَائِغٌ مِنْ بَنِي قَيْنِقَاعَ فَاسْتَعِينَ بِهِ عَلَى

Hamza b. Abdul-Muttalib s jednom pjevačicom, koja mu je rekla: “Hamza, gle, debelih deva!” Tada je Hamza na njih jurnuo sa sabljom, posjekao im grbe, prorezao njihove slabine i izvalio im crne džigerice.

– I grbe?, upitao sam Ibni-Šihaba, a on reče: “Prorezao im je obadvjema grbe i odnio ih.”

– Alija je kazao: “Gledao sam taj prizor koji me je zaprepastio, pa sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kod njega bijaše Zejd b. Haris. Ja sam ga obavijestio o gornjem slučaju. On je tada izašao sa Zejdom, a s njim sam krenuo i ja. Potom je ušao Hamzi i rasrdio se na njega, a Hamza podiže svoj pogled (glavu) i reče: ‘Pa vi ste samo robovi mojih pređa?’ Tada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio idući natraške, sve dok nije od njih izašao, a to je bilo prije zabrane (uživanja) vina (alkohola).”¹

O PARCELAMA

2376. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad prenoseći od Jahjaa b. Seida, koji je kazao:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio je rasparčati (razdijeliti) Bahrejn.”

– Da dodijeliš parcele i našoj braći muhadžirima kao što ćeš dodijeliti i nama! – rekli su ensarije.

– Vidjet ćete poslije mene, rekao je on, sebičnost, pa se strpite dok se ne sastanete sa mnom!²

وَلَيْمَةَ فَاطِمَةَ وَحَمْرَةَ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ يَشْرَبُ فِي ذَلِكَ الْبَيْتِ مَعَهُ قَيْنُهُ فَقَالَتْ أَلَا يَا حَمْرُ لِلشُّرْفِ النَّوَاءِ فَتَارَ إِلَيْهِمَا حَمْرَةٌ بِالسَّيْفِ فَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا ثُمَّ أَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا قُلْتُ لِابْنِ شِهَابٍ وَمِنْ السَّنَامِ قَالَ قَدْ جَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا فَذَهَبَ بِهَا قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَتَنَظَّرْتُ إِلَى مَنْظَرٍ أَفْظَعَنِي فَاتَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ فَأَخْبَرْتُهُ الْخَبَرَ فَخَرَجَ وَمَعَهُ زَيْدٌ فَأَنْطَلَقْتُ مَعَهُ فَدَخَلَ عَلَى حَمْرَةَ فَتَغَيَّظَ عَلَيْهِ فَرَفَعَ حَمْرَةُ بَصَرَهُ وَقَالَ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدُ لِأَبَائِي فَرَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُقَهِّقِرُ حَتَّى خَرَجَ عَنْهُمْ وَذَلِكَ قَبْلَ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ .

بَابُ الْقَطَائِعِ

٢٣٧٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرَادَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُقْطَعَ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ حَتَّى تُقْطَعَ لِإِخْوَانِنَا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ مِثْلَ الَّذِي تُقْطَعُ لَنَا قَالَ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي .

¹ Iz hadisa može se zaključiti:

- svadbeno veselje je sunnet;
- pjevati i slušati pristojne pjesme nije zabranjeno;
- dozvoljeno je koristiti uslugu drugog uz isplatu pravedne nagrade;
- starješina i službenik razgovora sa strankama dostojanstveno i pristojno odjeven;
- Hamzin ispad bio je jedan od povoda zabrane pijenja alkohola;
- oštećeni se može odreći svoga zakonskog prava na obeštećenje.

² Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio je obradive parcele u osvojenom Bahrejnu ensarijama, jer su se oni pretežno bavili zemljoradnjom i u to bili upućeni. Zemlja, dakle, pripada prvenstveno zemljoradniku. Svaka grana privredne djelatnosti najprikladnija je onima koji se njom bave.

PROPISIVANJE (DODJELJIVANJE)
PARCELA (ZEMLJE)

2377. Lejs je prenio od Jahjaa b. Seida, on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ensarije da im dodijeli zemljišta u Bahrejnu.

– Allahov Poslaniče, rekli su oni, ako to činiš, onda to isto propiši i našoj braći Kurejšijama!, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao više. On reče: “Vidjet ćete poslije mene sebičnost, pa strpite se dok se ne susretnete sa mnom (na Sudnjem danu)!”

MUŽENJE DEVE KOD VODE

2378. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, a ovome njegov otac prenoseći od Hilala b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amre, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Devino je pravo da bude mužena kod vode.”

بَابُ كِتَابَةِ الْقَطَائِعِ

٢٣٧٧. وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا النَّبِيَّ ﷺ الْأَنْصَارَ لِيُقْطَعَ لَهُمْ بِالْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ فَعَلْتَ فَاتَّكَبَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ قُرَيْشٍ بِمِثْلِهَا فَلَمْ يَكُنْ ذَلِكَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي .

بَابُ حَلْبِ الْإِبِلِ عَلَى الْمَاءِ

٢٣٧٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مِنْ حَقِّ الْإِبِلِ أَنْ تُحْلَبَ عَلَى الْمَاءِ .

ČOVJEK IMA PRAVO PROLAZA
U BAŠČU ILI PALMOVIK I PRAVO
REDA (U ISKORIŠTAVANJU VODE)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko je prodao palme pošto su se otrijebile (oplodile), njihov plod pripada prodavaocu i prodavalac ima pravo prolaza i natapanja sve dok ga ne ubere, a to ima i vlasnik poklonjenih palmi.”

2379. OBAVIJESTIO NAS JE Abdullah b. Jusuf, da mu je pričao Lejs, ovome Ibnu-Šihab, prenoseći od Salima b. Abdullaha, on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: “Ko kupi palmu pošto se otrijebila, njen plod pripada prodavaocu, osim ako kupac ne uvjetuje što drugo. Ko kupi roba i on bude imao imovine, njegova imovina pripada onom koji ga je prodao, osim da kupac uvjetuje što drugo.”

Ovo o robu preneseno je još od Malika, koji je prenio od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, a on od Omera.

2380. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, a on od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je da se proda plod samo nekoliko poklonjenih palmi (u palmoviku) uz procjenu (i zamjenu) za suhe datule.”

2381. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibn-Ujejne, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Ataa koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je: kupoprodaju putem opipa (robe), zamjenjivanje žita u klasu za suho, zamjenjivanje suhog grožđa

بَابُ الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ مَمَرٌ
أَوْ شَرْبٌ فِي حَائِطٍ أَوْ فِي نَخْلٍ

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ بَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ فَثَمَرُهَا لِلْبَّائِعِ فَلِلْبَّائِعِ الْمَمَرُ وَالسَّقْيُ حَتَّى يَرْفَعَ وَكَذَلِكَ رَبُّ الْعَرِيَّةِ.

٢٣٧٩. أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ ابْتَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ فَثَمَرُهَا لِلْبَّائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُتَبَاعُ وَمَنْ ابْتَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَهُوَ لِلَّذِي بَاعَهُ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُتَبَاعُ وَعَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ فِي الْعَبْدِ.

٢٣٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُبَاعَ الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا تَمْرًا.

٢٣٨١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْمُخَابَرَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ وَعَنِ الْمُرَابَنَةِ وَعَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا وَأَنْ لَا تُبَاعَ إِلَّا بِالدِّينَارِ وَالْدِّرْهَمِ إِلَّا الْعَرَايَا.

za ono na lozi i prodaju ploda sve dok ne sazrije i da se vrši kupoprodaja samo za dinar i dirhem osim kupoprodaje ploda nekoliko poklonjenih palmi.

2382. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze‘, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Davuda b. Husajna, on od Ebu-Sufjana, oslobođenog roba Ibn-Ebu-Ahmeda, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je u kupoprodaji (i poklonu) ploda nekoliko poklonjenih palmi da se procijene (i zamijene) za suhe datule ispod pet veskova ili pet veskova; sumnjao je Davud u to (kako je tačno rečeno).”

2383, 2384. PRIČAO NAM JE Zekerija b. Jahja, da ga je obavijestio Ebu-Usame, njega Velid b. Kesir, a ovoga Bušejr b. Jesar, oslobođeni rob Beni-Harise, da su mu Rafi‘ b. Hadidž i Sehl b. Ebu-Hasme pričali da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *muzabenu*, tj. zamjenjivanje sirovog ploda palme za suhe datule, izuzimajući vlasnike kupljenog (ili poklonjenog) ploda nekoliko palmi. Njima je to on dozvolio.

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Ibnu-Ishak je kazao: “Ovo isto prenio mi je Bušejr.”

٢٣٨٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي سَفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا مِنَ الثَّمَرِ فِيمَا دُونَ خُمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ فِي خُمْسَةِ أَوْسُقٍ شَكَ دَاوُدُ فِي ذَلِكَ .

٢٣٨٣-٢٣٨٤. حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ وَسَهْلَ بْنَ أَبِي حُثَمَةَ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْمُرَابَنَةِ بَيْعِ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ إِلَّا أَصْحَابَ الْعَرَايَا فَإِنَّهُ أَذِنَ لَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي بُشَيْرٌ مِثْلَهُ .

كِتَابُ فِيهِ الْإِسْتِقْرَاضُ وَأَدَاءُ الدُّيُونِ وَالْهَجْرُ وَالنَّفَالِيسُ

ZAJAM, OTPLATA DUGOVA, KURATELA (OGRANIČENJE) I STEČAJ

KO KUPI NEŠTO NA KREDIT, A ZA TO
NEMA NOVACA ILI IH NEMA KOD SEBE

بَابُ مَنْ اشْتَرَى بِالذَّيْنِ
وَلَيْسَ عِنْدَهُ ثَمَنُهُ أَوْ لَيْسَ بِحَضْرَتِهِ

2385. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Džerir, prenoseći od Mugire, on od Ša'bija, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, koji je rekao:

- Ratovao sam zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi reče:
- Šta misliš, hoćeš li mi prodati svoga devca?
- Hoću – rekao sam, i prodao sam mu ga. Kada sam stigao u Medinu, poranio sam sutradan zbog onog devca i on mi je dao njegovu novčanu vrijednost.

٢٣٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَيْفَ تَرَى بَعِيرَكَ أَتَبِيعُهُ قُلْتُ نَعَمْ فَبِعْتُهُ إِيَّاهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ غَدَوْتُ إِلَيْهِ بِالْبَعِيرِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَهُ.

2386. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Abdul-Vahid, a ovome A'meš, rekavši:

- Razgovarali smo kod Ibrahima o zalogu u nedostatku novca, pa on reče: “Prenio mi je Esved od Aíše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od jednog Jevreja nešto hrane do određenog roka, a ostavio mu u zalog željezni pancir.”

٢٣٨٦. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَاكُرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنِ فِي السَّلَمِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ وَرَهْنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ.

O ONOM KO JE UZEO IMETKE SVIJETA, NAMJERAVAJUĆI DA IH PLATI ILI DA IH UNIŠTI

2387. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi, a njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Sevra b. Zejda, on od Ebul-Gajsa, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko uzme dobra svijeta, namjeravajući da ih plati, Allah će ga pomoći da to plati, a ko uzme, namjeravajući da ih uništi, Allah će uništiti njega.”

ISPLATA DUGA

Uzvišeni Allah je rekao: “Allah vam naređuje da povjerene vam stvari dajete onome kome pripadaju, a kada svijetu sudite, da sudite pravedno. Divno je ovo čim vas Allah savjetuje. Allah sve čuje i vidi.”

2388. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ebu-Šihab prenoseći od A'meša, on od Zejda b. Vehba, ovaj od Ebu-Zerraa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kada je ugledao, mišljaše on na Uhud, reče:

“Ne bih volio da mi se on pretvori u zlato i kod mene se od toga zadrži ijedan dinar više od tri dana, osim dinara s kojim bih iščekivao plaćanje duga.” I još je rekao: “Oni bogati bit će neznatni (s nagradom) osim onog koji dijeli ovako i ovako – i Ebu-Šihab pokaza ispred sebe, na svoju desnu i svoju lijevu stranu, a malo ih je takvih.”

– Budi na svom mjestu! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – i malo se udalji.

بَابُ مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ آدَاءَهَا أَوْ إِتْلَافَهَا

٢٣٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ آدَاءَهَا آدَى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ.

بَابُ آدَاءِ الدَّيْنِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا).

٢٣٨٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شَهَابٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا أَبْصَرَ يَعْنِي أَحَدًا قَالَ مَا أَحَبُّ أَنَّهُ تَحَوَّلَ لِي ذَهَبًا يَمُكُّثُ عِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا دِينَارًا أُرْصِدُهُ لِدَيْنٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْأَكْثَرِينَ هُمُ الْأَقْلَوْنَ إِلَّا مَنْ قَالَ بِالْمَالِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَأَشَارَ أَبُو شَهَابٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَقَالَ مَكَانَكَ وَتَقَدَّمَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَسَمِعْتُ صَوْتًا فَارْدَتْ أَنْ آتِيَهُ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَهُ مَكَانَكَ حَتَّى آتَيْكَ فَلَمَّا جَاءَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي سَمِعْتُ أَوْ

Tada sam čuo jedan glas i htio do njega da odem, ali sam se sjetio njegovih riječi: “Budi na svom mjestu, dok ti ja ne dođem!”

Kada je došao, rekao sam: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, što sam čuo, ili je rekao, kakav je ono glas koji sam čuo?”

– A jesi li čuo? – upitao je on.

– Da – rekao sam.

– Došao mi je Džibril, alejhis-selam – rekao je on

– i kazao: “Ko umre od tvojih sljedbenika, a nije Allahu nikog pridruživao, ući će u Džennet.”

– I ako bude radio to i to? – upitao sam.

– Da – reče on.

2389. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Šebib b. Seid, njemu njegov otac prenoseći od Junusa, da je Ibnu-Šihab rekao, da mu je Ubejdullah b. Utbe rekao:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Kada bih imao zlata kao (brdo) Uhud, ne bih želio da mi prođu tri dana, a da kod mene od toga bude išta ostalo osim što bih pripremio za isplatu duga.” Ovo su prenijeli još Salih i Ukajl od Zuhrija.¹

قَالَ الصَّوْتُ الَّذِي سَمِعْتُ قَالَ وَهَلْ سَمِعْتُ
قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ مَنْ
مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ
قُلْتُ وَإِنْ فَعَلَ كَذَا وَكَذَا قَالَ نَعَمْ .

٢٣٨٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ شَيْبٍ بْنُ سَعِيدٍ
حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شَهَابٍ حَدَّثَنِي
عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَةَ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ كَانَ لِي
مِثْلُ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا يَسُرُّنِي أَنْ لَا يَمُرَّ عَلَيَّ ثَلَاثٌ
وَعِنْدِي مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا شَيْءٌ أَرْضِيهِ لِدَيْنٍ رَوَاهُ
صَالِحٌ وَعُقَيْلٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

¹ Iz navedenih hadisa zaključuje se:

- za isplatu duga treba se maksimalno zalagati i svoju imovinu što više trošiti u dobrotvorne svrhe;
- dug je zao drug, treba ga se kloniti i nastojati ga što prije isplatiti. Abdullah b. Mes'ud prenosi hadis: “Poginulom na Allahovom putu opraštaju se svi grijesi osim tuđeg duga i povjerenog mu dobra. Najveći grijeh je uništiti tuđu stvar povjerenu na čuvanje. Takvom će se na Sudnjem danu reći: “Vrati tom i tom njegovu imovinu!”

– Kako – upitat će on – kada sam davno otišao sa zemlje?

– Pokazat ćemo ti – odgovorit će mu se.

Tada će mu se pokazati taj predmet u dubinama Džehennema i reći: “Sidi i donesi ga!” On će sići, natovariti ga na svoja leđa i na domak izlaza on će pasti na isto mjesto gdje je i bio. On će opet sići i pošto ga skoro iznese, on će opet pasti u dubine Džehennema. Tako će se mukotrpni posao uzaludno obnavljati u beskonačnost.”

POZAJMLJIVANJE DEVA

2390. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'be, a ovoga obavijestio Seleme b. Kuhejl, koji je rekao:
- Čuo sam Ebu-Selemu kako u našoj kući prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je jedan čovjek tražio naplatu duga od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i bio prema njemu grub, pa su njegovi ashabi htjeli da intervenišu, ali im on reče: “Pustite ga! Ko ima neko svoje potraživanje, ima i riječ. Kupite mu devu i podajte mu je!”
 - Imamo samo po godinama stariju od njegove – rekli su oni.
 - Kupite je i podajte mu je! – rekao je – jer od vas je najbolji onaj koji najbolje isplaćuje dug.

POTRAŽIVANJE ISPLATE NA LIJEP NAČIN

2391. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Šu'be prenoseći od Abdul-Melika, on od Rib'ija, ovaj od Huzejfe, radijallahu anhu, koji je rekao:
- Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Umro je jedan čovjek, pa je pitao (šta je uradio)?”
 - Prodavao sam svijetu (robu). Od bogatog sam naplaćivao na lijep način, a siromašnom snižavao cijenu, pa su mi se oprostili grijesi (učinjeni prema Allahu).
 - Ibnu-Mes'ud je rekao: “Čuo sam ovaj hadis neposredno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

بَابُ اسْتِقْرَاضِ الْإِبِلِ

٢٣٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ كَهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بِمَنَى يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا تَقَاضَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَغْلَظَ لَهُ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا وَاشْتَرُوا لَهُ بَعِيرًا فَأَعْطَوْهُ إِيَّاهُ وَقَالُوا لَا نَجِدُ إِلَّا أَفْضَلَ مِنْ سَنَةِ قَالَ اشْتَرَوْهُ فَأَعْطَوْهُ إِيَّاهُ فَإِنَّ خَيْرَكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً .

بَابُ حُسْنِ التَّقَاضِي

٢٣٩١. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَاتَ رَجُلٌ فَقِيلَ لَهُ قَالَ كُنْتُ أُبَايِعُ النَّاسَ فَأَتَجَوَّزُ عَنْ الْمُسَرِّ وَأُخَفِّفُ عَنِ الْمُعْسِرِ فُغْفِرَ لَهُ قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ سَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ .

DA LI ĆE SE DATI (DEVA) STARIJA OD ONE POZAJMLJENE

2392. PRIČAO NAM JE Musedded prenoseći od Jahjaa, on od Sufjana, kome je Seleme b. Kuhejl prenio od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je jedan čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da naplati od njega devu, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Podajte mu je!”

– Imamo po godinama stariju i vredniju od njegove – rekli su oni.

Potom je čovjek rekao: “Isplati mi, Allah isplatio tebi!”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Podajte mu je, jer je od svijeta najbolji onaj koji najbolje plaća dug.”

LIJEPO ISPLAĆIVANJE DUGA

2393. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Seleme, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je dužan jednom čovjeku jednu mladu devu i on je došao da se s njim obračuna, pa je Alejhisselam rekao:

“Podajte mu je!”

Oni su tražili devu njenih godina i nisu mu pronašli nego nešto stariju.

– Podajte mu je! – rekao je on.

Tada je čovjek kazao: “Isplati mi, Allah tebi isplatio!”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najbolji od vas je onaj koji najljepše isplaćuje dug.”

بَابُ هَلْ يُعْطَى أَكْبَرُ مِنْ سِنِّهِ

٢٣٩٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَلَمَةُ بْنُ كَهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَتَقَاضَاهُ بَعِيرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَعْطُوهُ فَقَالُوا مَا نَجِدُ إِلَّا سِنًا أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ فَقَالَ الرَّجُلُ أَوْفَيْتَنِي أَوْفَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَعْطُوهُ فَإِنَّ مِنْ خِيَارِ النَّاسِ أَحْسَنَهُمْ قَضَاءً.

بَابُ حُسْنِ الْقَضَاءِ

٢٣٩٣. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ سِنَّ مِنَ الْإِبِلِ فَجَاءَهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالَ ﷺ أَعْطُوهُ فَطَلَبُوا سِنَّهُ فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ إِلَّا سِنًا فَوْقَهَا فَقَالَ أَعْطُوهُ فَقَالَ أَوْفَيْتَنِي وَفَى اللَّهُ بِكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً.

2394. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Mis'ar, a ovome Muharib b. Disar prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u džamiji, mislim – kaže Mis'ar – da je rekao, ujutro.

– Klanjaj dva rekata! – rekao je on. Ja sam imao od njega (naplatiti) dug, pa mi ga je isplatio lijepo i dao mi i više.

DOZVOLJENO JE DA DUŽNIK NASTOJI
ISPLATITI ISPOD VJEROVNIKOVOG
POTRAŽIVANJA ILI DA MU GA ON
OPROSTI

2395. PRIČAO NAM JE Abdan, da ga je obavijestio Abdullah prenoseći od Junusa, on od Zuhrija, koji je kazao:

– Pričao mi je Ibn-Ka'b b. Malik, da ga je obavijestio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, da je njegov otac na Dan Uhuda poginuo kao šhid, a na njemu je bio dug. Vjerovnici su bili uporni u svojim pravima. Tada sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on ih je pitao da prime datule moje bašče i oslobode moga oca. Oni to nisu htjeli, pa im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ni dao moje bašče.

– Dat ćemo ti sutra ujutro – rekao je on.

Sutradan kada je svanulo, došao nam je, obišao palmovik i blagoslovio njegov plod za napredak. Poslije sam ih pobrao, isplatio im i nama je još ostalo nešto od njenih datula.

٢٣٩٤. حَدَّثَنَا حَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دَثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ مِسْعَرُ أَرَاهُ قَالَ ضَحَى فَقَالَ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَكَانَ لِي عَلَيْهِ دَيْنٌ فَقَضَانِي وَزَادَنِي .

بَابُ إِذَا قَضَى دُونَ حَقِّهِ
أَوْ حَلَّلَهُ فَهُوَ جَائِزٌ

٢٣٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ شَهِيدًا وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاشْتَدَّ الْغُرْمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلُهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا تَمْرَ حَائِطِي وَيَحْلُلُوا أَبِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمُ النَّبِيُّ ﷺ حَائِطِي وَقَالَ سَنَعُدُّو عَلَيْكَ فَعَدَّا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ وَدَعَا فِي ثَمَرِهَا بِالْبَرَكَةِ فَجَدَدْتُهَا فَقَضَيْتُهُمْ وَبَقِيَ لَنَا مِنْ ثَمَرِهَا .

KADA NEKO ZA OTPLATU DUGA
USTUPI STVAR ILI ZA DATULE
DADE VJEROVNIKU NASUMICE
DRUGE DATULE ILI NEŠTO DRUGO

2396. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes, prenoseći od Hišama, on od Vehba b. Kejsana, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, koji mu je saopćio kako mu je umro otac i ostao dužan 30 veskova jednom čovjeku (Jevreju), pa da je Džabir tražio da ga očeka. On ga nije htio očekati, pa je Džabir govorio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu se zauzme kod njega. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao i govorio Jevrejину da uzme plod njegovih datula za ono što mu je pripadalo, ali on to nije htio. Poslije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u palmovik, prošao kroz njega i Džabiru rekao: “Oberi mu ih i isplati mu ono što mu pripada!” Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio, on ih je pobrao, isplatio mu 30 veskova i njemu ostalo još 17 veskova.

Poslije je Džabir došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga obavijesti o onom što je bilo i našao ga je kako klanja ikindiju. Kada je završio, kazao mu je za višak, a on reče: “Kaži to Ibnu-Hattabu!” Tada je Džabir otišao Omeru i to mu saopćio, a on njemu reče: “Znao sam da će u njoj biti napredak (bereket) čim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kroz nju prošao.”

بَابُ إِذَا قَاصَّ أَوْ جَازَفَهُ
فِي الدِّينِ تَمَرًا بِتَمَرٍ أَوْ غَيْرِهِ

٢٣٩٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ
هِشَامٍ عَنْ وَهَبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ تُوْفِيَ وَتَرَكَ عَلَيْهِ
ثَلَاثِينَ وَسَقًا لِرَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ فَاسْتَنْظَرَهُ جَابِرٌ
فَأَبَى أَنْ يَنْظُرَهُ فَكَلَّمَ جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيَشْفَعَ
لَهُ إِلَيْهِ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ لِيَأْخُذَ
تَمَرًا نَخْلِهِ بِالَّذِي لَهُ فَأَبَى فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
النَّخْلَ فَمَشَى فِيهَا ثُمَّ قَالَ لَجَابِرٍ جُدْ لَهُ فَأَوْفَ لَهُ
الَّذِي لَهُ فَجَدَّهُ بَعْدَمَا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَوْفَاهُ
ثَلَاثِينَ وَسَقًا وَفَضَّلَتْ لَهُ سَبْعَةَ عَشَرَ وَسَقًا فَجَاءَ
جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيُخْبِرَهُ بِالَّذِي كَانَ فَوَجَدَهُ
يُصَلِّيَ الْعَصْرَ فَلَمَّا انْصَرَفَ أَخْبَرَهُ بِالْفَضْلِ فَقَالَ
أَخْبِرْ ذَلِكَ ابْنَ الْخَطَّابِ فَذَهَبَ جَابِرٌ إِلَى عُمَرَ
فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ لَقَدْ عَلِمْتُ حِينَ مَشَى فِيهَا
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيُبَارِكَنَّ فِيهَا .

O ONOME KO SE UTJECAO ALLAHU OD DUGA

2397. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija..., a preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Isma'il, njemu njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Muhammeda b. Ebu-Atika, ovaj od Ibnu-Šihaba, on opet od Urve, da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio u namazu i govorio: – Allahu moj, utječem Ti se od grijeha i od duga koji se ne može vratiti. Neko tada reče: "Allahov Poslaniče, kako samo često tražiš utočište od duga!" – Zaista, čovjek – reče on – kada se zaduži mnogo priča i laže, obećava, pa iznevjeri.

KLANJANJE DŽENAZE DUŽNIKU

2398. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'be prenoseći od Adijja b. Sabita, on od Ebu-Hazima, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko ostavi kakvu imovinu, ona pripada njegovim nasljednicima, a ko ostavi kakav teret (dug), naš je (mi ga snosimo)."

2399. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir, ovome Tufejl prenoseći od Hilala b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amre, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nema pravog vjernika, a da mu ja nisam najpreči i na ovom i na drugom svijetu. Ako hoćete učiti (ajet): 'Vjerovjesnik je vjernicima preči od njih samih sebi...', pa koji god vjernik umre i iza sebe ostavi kakvu imovinu, neka mu je nasljeđuje njegova po ocu najbliža rodbina koja bude bila (u pravu), a ko ostavi dug ili siromašnog člana porodice, pa neka mi dođe, ja sam mu zaštitnik."

بَابُ مَنْ اسْتَعَاذَ مِنَ الدَّيْنِ

٢٣٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَحَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنَ الْمَغْرَمِ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ .

بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى مَنْ تَرَكَ دَيْنًا

٢٣٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ ابْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا فَلِائِنَا .

٢٣٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَأَنَا أَوْلَى بِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَقْرَأُ وَإِنْ شِئْتُمْ النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ مَاتَ وَتَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ عَصَبَتُهُ مَنِ كَانُوا وَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ ضِيَاعًا فَلِيَّائِي فَأَنَا مَوْلَاهُ .

NASILJE JE DA BOGAT ODUGOVLAČI ISPLATU DUGA

2400. PRIČAO NAM JE Musedded, da mu je prenio Abdul-A'la prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, brata Vehba b. Munebbiha, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Nasilje je da bogat zateže isplatu duga.”

KO IMA PRAVO POTRAŽIVANJA, IMA I PRAVO RIJEČI

Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi se: “Kada onaj ko je u stanju vratiti dug odugovlači isplatu duga, taj njegov postupak dozvoljava da bude kažnjen i da se zadire u njegovu čast.”

Sufjan je “zadiranje u njegovu čast” objasnio time što mu vjerovnik rekne: “Odugovlačio si sa vraćanjem duga”, a “njegovo kažnjavanje” biva zatvaranjem.

2401. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Šu'be, on od Seleme, ovaj od Ebu-Seleme, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek radi naplate svoga duga i bio prema njemu grub, pa su njegovi ashabi htjeli da interveniraju, ali on reče:

“Ostavite ga, jer ko ima kakvo pravo (potraživanja), ima i riječ.”¹

بَابُ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ

٢٤٠٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَخِي وَهَبِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ.

بَابُ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالٌ

وَيَذْكُرُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لِي الْوَاجِدِ يُجْلُ عُقُوبَتُهُ وَعِرْضُهُ قَالَ سُفْيَانُ عِرْضُهُ يَقُولُ مَطْلَتْنِي وَعُقُوبَتُهُ الْحَبْسُ.

٢٤٠١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ يَتَقَاضَاهُ فَأَغْلَظَ لَهُ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا.

¹ Kada se sudski dokaže da dužnik neće da plati dug, premda ga može platiti, vjerovnici mogu tražiti prodaju njegove imovine, radi naplate svojih potraživanja. Ako dužnik to neće sam učiniti, prodaju će izvršiti sud i njegove dugove isplatiti. Prodajom će se početi od onih stvari koje su dužniku manje potrebne i vjerovnike isplaćivati proporcionalno prema njihovim potraživanjima.

KADA NEKO NAĐE SVOJU IMOVINU KOD STEČAJCA, DATU NA PRODAJU, U ZAJAM ILI POHRANU, ON NA NJU IMA NAJVIŠE PRAVO

Hasan je rekao: “Kada neko osiromaši i to se dokaže (službeno), nije punovažno ni njegovo otpuštanje roba, ni prodaja ni kupovanje robe.”

Seid b. Musejjeb je izjavio: – Osman je presuđivao: “Ko je naplatio što od svoga prava (potraživanja) prije nego je osiromašio, njemu to i pripada, a ako je poznao svoju istovjetnu stvar (kod stečajca), on ima na nju više pravo (nego ostali vjerovnici).”

2402. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Jahja b. Seid, kome je saopćio Ebu-Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm, da ga je Omer b. Abdul-Aziz obavijestio da je Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris b. Hišam, izjavio da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je (ili je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori): “Ko pozna svoju istovjetnu stvar kod nekog čovjeka ili osobe koja je službeno proglašena palom pod stečaj, on ima pravo na nju više nego iko drugi.”

O ONOM KO JE ODGODIO ISPLATU VJEROVNIKU DO SUTRA ILI DALJE I NIJE TO SMATRAO NAMJERNIM OTEZANJEM

Džabir je rekao: “Vjerovnici su bili odlučni u svojim potraživanjima duga moga oca, pa ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao da prime plod moje bašče. Oni to nisu htjeli, pa im on nije ni dao bašču niti ju je razdijelio među njih.

– Doći ću ti sutra ujutro – rekao je Alejhisselam.

Sutradan, kada je svanulo, on nam je došao, blagoslovio njen plod za napredak i ja sam im isplatio (dug).”

بَابُ إِذَا وَجَدَ مَالَهُ عِنْدَ مُفْلِسٍ
فِي الْبَيْعِ وَالْقَرْضِ وَالْوَدِيعَةِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ

وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا أَفْلَسَ وَتَيَّنَ لَمْ يَجْزُ عِثْقُهُ وَلَا بَيْعُهُ وَلَا شِرَاؤُهُ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَضَى عُثْمَانُ مَنْ اقْتَضَى مِنْ حَقِّهِ قَبْلَ أَنْ يُفْلِسَ فَهُوَ لَهُ وَمَنْ عَرَفَ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ .

٢٤٠٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ ابْنَ هِشَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ بِعَيْنِهِ عِنْدَ رَجُلٍ أَوْ إِنْسَانٍ قَدْ أَفْلَسَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْ غَيْرِهِ .

بَابُ مَنْ أَخَّرَ الْغَرِيمَ إِلَى الْغَدِ
أَوْ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرِ ذَلِكَ مَطْلًا

وَقَالَ جَابِرٌ اشْتَدَّ الْغُرَمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فِي دَيْنِ أَبِي فَسَأَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمُ الْحَائِطَ وَلَمْ يَكْسِرْهُ لَهُمْ وَقَالَ سَأَعِدُّوْ عَلَيْكَ غَدًا فَعَدَّا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَدَعَا فِي ثَمَرِهَا بِالْبَرَكَةِ فَقَضَيْتُهُمْ .

O ONOM KO JE PRODAO IMOVINU
STEČAJCA ILI ONOGA KOJI NEMA SKORO
NIŠTA, I TO PODIJELIO VJEROVNICIMA
ILI DAO NJEMU DA TO TROŠI
ZA SAMOG SEBE

2403. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej', ovome Husejn Muallim, kome je saopćio Ata b. Ebu-Rebah, prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Jedan (siromašan) čovjek obećao je slobodu svome robu iza svoje smrti, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko će ga od mene kupiti?

Potom ga kupi Nu'ajm b. Abdullah, a on uze novac za njega i predade ga onom čovjeku.

POZAJMLJIVANJE NEKOME NEČEGA DO
ODREĐENOG ROKA ILI ODREĐIVANJE
ROKA PRILIKOM KUPOPRODAJE

Ibnu-Omer je u vezi s pozajmljivanjem nečega do određenog roka rekao: "Nema štete pozajmiti do određenog roka, pa i da se vjerovniku dade vredniji novac od njegovog, samo da on nije to uvjetovao." Ata i Amr b. Dinar su rekli: "Dozvoljeno je pozajmljivanje do jednog određenog roka."

2404. Lejs je rekao:

– Pričao mi je Dža'fer b. Rebija prenoseći od Abdu-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana, koji je tražio od nekog Izraelićanina da mu pozajmi novac i on mu ih je vratio do imenovanog roka.

بَابُ مَنْ بَاعَ مَالَ الْفُلْسِ أَوْ اطْعَمَ فَقَسَمَهُ
بَيْنَ الْغُرَمَاءِ أَوْ أَعْطَاهُ حَتَّى يُنْفِقَ عَلَى نَفْسِهِ

٢٤٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ
حَدَّثَنَا حُسَيْنُ الْمُعَلِّمِ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ أَبِي رِبَاحٍ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَعْتَقَ رَجُلٌ
عَلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي
فَأَشْتَرَاهُ نَعِيمٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَأَخَذَ ثَمَنَهُ فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ .

بَابُ إِذَا اقْرَضَهُ إِلَى أَجَلٍ
مُسَمًّى أَوْ أَجَلُهُ فِي الْبَيْعِ

قَالَ ابْنُ عُثْمَرَ فِي الْقَرْضِ إِلَى أَجَلٍ لَا بَأْسَ بِهِ
وَإِنْ أُعْطِيَ أَفْضَلَ مِنْ دَرَاهِمِهِ مَا لَمْ يَشْتَرِطْ وَقَالَ
عَطَاءٌ وَعُمَرُو بْنُ دِينَارٍ هُوَ إِلَى أَجَلِهِ فِي الْقَرْضِ .

٢٤٠٤. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ
بَنِي إِسْرَائِيلَ سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسْلِفَهُ
فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَذَكَرَ الْحَدِيثَ .

POSREDOVANJE ZA SNIŽENJE DUGA

2405. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Mugire, on od Amira, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Abdullah je pogođen (smrću na Uhudu). Ostavio je brojnu porodicu i dug, pa sam od vjerovnika tražio da snize nešto od svojih potraživanja, ali oni nisu htjeli. Potom sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i molio da u vezi s tim intervenira kod njih. Pošto to nisu učinili, on je rekao: “Razvrstaj sve datule i to sve posebno: dobre posebno, slabe posebno i najbolje posebno, i pozovi vjerovnike, a i ja ću biti tu.”

– To sam uradio, zatim je došao Alejhisselam, sjeo iznad njih i svakom čovjeku izmjerio dok nije sve podmirio, a datule ostale kao što su i bile, kao da nisu ni dotaknute.

2406. – Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj vojni na našem devcu za natapanje, pa se devac umorio i ja izostao. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udario ga je pozadi i kazao: “Prodaj mi ga, a njegova su leđa tvoja do Medine.” Kada smo se približili, zatražio sam dozvolu i rekoh: “Allahov Poslaniče, ja sam mlad i oženjen!”

– Jesi li vjenčao curu ili udovicu? – upitao je on.

– Udovicu – kazao sam. Abdullah je (smrtno) pogođen i ostavio je iza sebe male kćerke, pa sam se oženio udovicom da ih poučava i odgaja.

– Idi svojim ukućanima! – rekao je Alejhisselam.

– Kada sam stigao, saopćio sam prodaju devca svome daidži, i on me ukori. Ja mu saopćih to da je devac umoran i da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, malo udario. Pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao, sutra ujutro odveo sam mu devca, a on mi dao novac u vrijednosti devca, samog devca, i moj dio (ratne dobiti) zajedno s ostalim svijetom.

بَابُ الشَّفَاعَةِ فِي وَضْعِ الدَّيْنِ

٢٤٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُعِيرَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَصِيبَ عَبْدُ اللَّهِ وَتَرَكَ عِيَالًا وَدَيْنًا فَطَلَبْتُ إِلَى أَصْحَابِ الدَّيْنِ أَنْ يَضَعُوا بَعْضًا مِنْ دَيْنِهِ فَأَبَوْا فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَاسْتَشْفَعْتُ بِهِ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا فَقَالَ صَنِّفْ تَمْرَكَ كُلَّ شَيْءٍ مِنْهُ عَلَى حِدَتِهِ عَذَقَ ابْنُ زَيْدٍ عَلَى حِدَةٍ وَاللَّيْنُ عَلَى حِدَةٍ وَالْعَجْوَةُ عَلَى حِدَةٍ ثُمَّ أَحْضَرَهُمْ حَتَّى آتَيْتُكَ فَفَعَلْتُ ثُمَّ جَاءَ ﷺ فَقَعَدَ عَلَيْهِ وَكَأَلَ لِكُلِّ رَجُلٍ حَتَّى اسْتَوْفَى وَبَقِيَ التَّمْرُ كَمَا هُوَ كَأَنَّهُ لَمْ يُمْسَسْ .

٢٤٠٦. وَغَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى نَاضِحٍ لَنَا فَأَزْحَفَ الْجَمَلُ فَتَخَلَّفَ عَلَيَّ فَوَكَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ خَلْفِهِ قَالَ بَعْنِيهِ وَلَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمَّا دَنَوْنَا اسْتَأْذَنْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثٌ عَهْدٍ بِعُرْسٍ قَالَ ﷺ فَمَا تَزَوَّجْتَ بِكَرًا أَمْ نَيْبًا قُلْتُ نَيْبًا أَصِيبَ عَبْدُ اللَّهِ وَتَرَكَ جَوَارِيَ صِغَارًا فَتَزَوَّجْتُ نَيْبًا تَعْلَمُهُنَّ وَتَوَدَّهِنَّ ثُمَّ قَالَ أَنْتِ أَهْلُكَ فَقَدِمْتُ فَأَخْبَرْتُ خَالِي بَيْعِ الْجَمَلِ فَلَا مَنِي فَأَخْبَرْتُهُ بِإِعْيَاءِ الْجَمَلِ وَبِالَّذِي كَانَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ وَوَكَرَهُ إِيَّاهُ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ غَدَوْتُ إِلَيْهِ بِالْجَمَلِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَ الْجَمَلِ وَالْجَمَلِ وَسَهْمِي مَعَ الْقَوْمِ .

O ZABRANI UNIŠTAVANJA (TUĐE)
IMOVINE; O OGRANIČAVANJU PRAVNE
SPOSOBNOSTI U TOM SLUČAJU;
O ZABRANI VARANJA

I o riječima Uzvišenog Allaha: “Allah ne voli smutnju”, “Allah neće popraviti posao smutljivaca”, “Je li ti tvoj namaz naređuje da napustimo ono što naši očevi obožavaju ili da radimo u svojim imecima što hoćemo?” Uzvišeni Allah još kaže: “Ne dajte svoje imetke rasipnicima!”

2407. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan prenoseći od Abdullaha b. Dinara:

– Čuo sam Ibni-Omera, radijallahu anhum, kada je kazao: Jedan je čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: Ja u trgovanju budem (često) prevaren, pa on reče:

“Kada prodaješ, kaži: ‘Nema varanja!’”, pa je taj čovjek to i govorio.

2408. PRIČAO NAM JE Usman, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ša‘bija, ovaj od Verrada, oslobođenog roba Mugire b. Šu‘be, on od Mugire b. Šu‘be, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah vam je zabranio neposlušnost prema majkama (roditeljima), zakopavanje novorođenih živih kćerki i neizvršavanje svojih dužnosti, bespravno uzimanje tuđe imovine; mrzi da govorite ‘rekla je’ i ‘kazala je’, mnogo zapitkivanje i uništavanje (rasipanje) imovine.”

بَابُ مَا يُنْهَى عَنْ إِضَاعَةِ أَمْوَالٍ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ) (وَلَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ) وَقَالَ فِي قَوْلِهِ (أَصْلَوَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ) وَقَالَ (وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ) وَالْحَجَرِ فِي ذَلِكَ وَمَا يُنْهَى عَنْ الْخِدَاعِ.

٢٤٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي أَخْدَعُ فِي الْبُيُوعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ فَكَانَ الرَّجُلُ يَقُولُهُ.

٢٤٠٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ وَرَادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمّهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَمَنْعَ وَهَاتٍ وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ.

ROB JE ČUVAR IMOVINE SVOGA
GOSPODARA I ON RADI SAMO
PO NJEGOVOM ODOBRENJU

2409. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'be prenoseći od Zuhrija, a njega Salim b. Abdullah, od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumā, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori:

– Svaki od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado: vladar (rukovodilac) je pastir i odgovoran je za svoje podanike; čovjek je pastir svojih ukućana i odgovoran je za svoje stado; žena je pastirica u kući svoga muža i ona je odgovorna za njeno čuvanje; sluga je pastir imovine svoga gospodara i on je odgovoran za svoje stado.

– Čuo sam to – rekao je Abdullah – od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a mislim da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još rekao: “Čovjek je pastir imovine svoga oca i on je odgovoran za njeno čuvanje. Ukratko svaki od vas je pastir i svaki od vas odgovoran je za svoje stado.”

بَابُ الْعَبْدِ رَاعٍ فِي مَالِ
سَيِّدِهِ وَلَا يَعْمَلُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

٢٤٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ
رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ
وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ
وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ
رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ
عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ فَسَمِعْتُ هَؤُلَاءِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ
ﷺ وَأَحْسِبُ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ وَالرَّجُلُ فِي مَالِ أَبِيهِ
رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ
مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْخُصُومَاتِ

SPOROVI

ŠTA SE SPOMINJE O PRIVOĐENJU STRANKE I PARNIČENJU IZMEĐU MUSLIMANA I JEVREJA

2410. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, ovome saopćio Abdul-Melik b. Mejsere, rekavši da je čuo od Nezzala, a on od Abdullaha:

– Čuo sam jednog čovjeka kada je učio jedan ajet suprotno učenju Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam ga uzeo za ruku i odveo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On na to reče: “Obojica ste dobro učili.”

Šu‘be je rekao:

– Mislim da je još rekao: “Ne podvajajte se, jer oni koji su bili prije vas, razilazili su se pa su i propali.”

2411. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze‘a, njemu Ibrahim b. Sa‘d, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ebu-Seleme i Abdur-Rahmana A‘redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Prepirala su se međusobno dva čovjeka, i to jedan čovjek od muslimana i jedan čovjek od Jevreja. Musliman je rekao: “Tako mi Onoga koji je Muhammeda odabrao nad sve svjetove.” Jevrej je rekao: “Tako mi Onoga koj je odabrao Musaa nad sve svjetove.” Potom je musliman digao svoju ruku i udario po licu Jevreja. Jevrej je otišao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i izvijestio ga o svom slučaju s muslimanom.

بَابُ مَا يُذَكَّرُ فِي الْأَشْخَاصِ
وَالْخُصُومَةِ بَيْنَ الْمُسْلِمِ وَالْيَهُودِ

٢٤١٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ
عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ
النَّزَالَ بْنَ سَبْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ
سَمِعْتُ رَجُلًا قَرَأَ آيَةً سَمِعْتُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ
خِلَافَهَا فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَاتَيْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
فَقَالَ كِلَاكُمَا مُحْسِنٌ قَالَ شُعْبَةُ أَظُنُّهُ قَالَ لَا تَخْتَلِفُوا
فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا .

٢٤١١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ
ابْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ
وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ
وَرَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ قَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اضْطَفَى
مُحَمَّدًا عَلَى الْعَالَمِينَ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي
اضْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ يَدَهُ
عِنْدَ ذَلِكَ فَلَطَمَ وَجْهَ الْيَهُودِيِّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ
إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ بِمَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao muslimana za to. On ga je obavijestio, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ne smatrajte me boljim od Musaa. Svijet će na Sudnjem danu pasti u nesvijest, a s njim past ću i ja i bit ću prvi koji će se osvijestiti, a Musa će se već držati za zastor Arša. Ne znam je li on bio među onim koji su se onesviješteni srušili i potom se osvijestili prije mene ili je on bio među onim koje je Allah izuzeo od toga.”

2412. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb, a ovome Amr b. Jahja, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio, dođe jedan Jevrej i reče: “Ebul-Kasime, udario me je po licu jedan od tvojih drugova!”
- A ko je?, upita on.
- Jedan od ensarija – odgovori on.
- Zovnite ga! – reče.
- Jesi li ga udario? – upita Alejhisselam.
- Čuo sam ga, reče on, u čaršiji kako se zaklinje: “Tako mi Onoga koji je odabrao Musaa nad sve ljude.”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne smatrajte me boljim od ostalih vjerovjesnika. Svijet će na Sudnjem danu pasti u agoniju i ja ću biti prvi nad kojim će se zemlja raspuknuti i odmah ću ugledati Musaa, kako se već drži za jedan stup Arša. Ne znam je li on od onih koji su bili ošamućeni ili mu je uračunato samo ono prvo padanje.”¹

فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ الْمُسْلِمَ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَصْعَقُ مَعَهُمْ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بِأَطَشٍ جَانِبَ الْعَرْشِ فَلَا أَذْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَشْنَى اللَّهَ .

٢٤١٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ جَاءَ يَهُودِيٌّ فَقَالَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ضَرْبَ وَجْهِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِكَ فَقَالَ مَنْ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ ادْعُوهُ فَقَالَ أَضْرَبْتُهُ قَالَ سَمِعْتُهُ بِالسُّوقِ يَحْلِفُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ قُلْتُ أَيُّ خَبِيثٌ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ فَأَخَذْتَنِي غَضَبَةً ضَرَبْتُ وَجْهَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَذْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ أَمْ حُوسِبَ بِصَعْقَةِ الْأَوَّلَى .

¹ Među vjerovjesnicima postoji izvjesno gradiranje, ali su oni po svojoj funkciji svi jednaki i protežiranje jednog uz zapostavljanje drugog je grijeh, a ne priznavati ma koga od njih izvodi vjernika iz islama. Sa Smakom svijeta porušit će se sve na nebesima i zemlji osim onoga što Bog bude htio zadržati još neko vrijeme, a to su Džibril, Israfil, Mikail i Azrail.

2413. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Hemmam prenoseći od Katade, on od Enesa, radijallahu anhu, da je jedan Jevrej slupao glavu jednoj djevojci između dva kamena.

– Ko ti je to uradio? – upitana je. – Je li taj i taj ili taj i taj. – I konačno je spomenut jedan Jevrej, pa je ona to potvrdila pokretom glave. Tada je taj Jevrej uhvaćen. I to je priznao, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio, pa je za to slupana i njegova glava između dva kamena.

KO JE POBIO POSAO RASIPNIKA I SLABOUMNOGA, A SUDAC GA NIJE STAVIO POD KURATELU

Od Džabira, radijallahu anhu, spominje se da je prenio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, opozvao akt (oslobođenje roba) dobrotvora prije izricanja zabrane, a da je to tek poslije zabranio.

Malik je rekao: – Ako jedan čovjek ima neku svoju imovinu (potraživanje) kod drugog čovjeka koji ima roba i osim njega nema ništa drugo, pa ga on oprosti, akt opraštanja nije mu dozvoljen (punovažan).

KO PRODA ŠTO OD MALOUMNOG I NJEMU SLIČNIH I NOVAC TOGA PREDA NJEMU I NAREDI MU DOBRO (ŠTEĐENJE) I IZDRŽAVANJE I PODMIRIVANJE SAMO SVOJIH POTREBA, PA ON OPET UČINI IZGRED, NEĆE MU SE TO ONEMOGUĆITI

Naime, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je samo zabranio uništavanje (rasipanje) imovine, a onome koji je u trgovini varan, rekao je:

– Reci: “Nema varanja!”, a nije mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oduzeo njegovu imovinu.

٢٤١٣. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ قِيلَ مَنْ فَعَلَ هَذَا بِكَ أَفْلَانُ أَفْلَانُ حَتَّى سَمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَأَخَذَ الْيَهُودِيُّ فَأَعْتَرَفَ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَرَضَّ رَأْسَهُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ .

بَابُ مَنْ رَدَّ أَمْرَ السَّافِيهِ وَالضَّعِيفِ الْعَقْلُ
وَإِنْ لَمْ يَكُنْ حَجَرَ عَلَيْهِ الْإِمَامُ

وَيُذَكَّرُ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَدَّ عَلَى الْمُتَصَدِّقِ قَبْلَ النَّهْيِ ثُمَّ نَهَاهُ وَقَالَ مَالِكُ إِذَا كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَجُلٍ مَالٌ وَلَهُ عَبْدٌ لَا شَيْءَ لَهُ غَيْرُهُ فَأَعْتَقَهُ لَمْ يَجُزْ عِتْقُهُ .

بَابُ مَنْ بَاعَ عَلَى الضَّعِيفِ وَنَحْوِهِ
فَدَفَعَ ثَمَنَهُ إِلَيْهِ وَأَمَرَهُ بِالْإِصْلَاحِ
وَالْقِيَامِ بِشَأْنِهِ فَإِنْ أَفْسَدَ بَعْدَ مَنَعِهِ

لَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ وَقَالَ لِلَّذِي يُخَدِّعُ فِي الْبَيْعِ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَافَةَ وَلَمْ يَأْخُذْ النَّبِيُّ ﷺ مَالَهُ .

2414. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, ovome Abdullah b. Dinar, rekavši:

– Čuo sam Ibnu-Omera, radijallahu anhum, kako je rekao: “Jedan je čovjek stalno bio varan u trgovanju, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada prodaješ, reci: Nema varanja!, i on je to i govorio.”

2415. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibnu-Ebu-Zi'b prenoseći od Muhammeda b. Munkedira, on od Džabira, radijallahu anhu, da je jedan čovjek oslobodio svoga roba, a osim njega nije imao ništa drugo, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to opozvao i od njega ga kupio Nu'ajm b. Nehham.

RIJEČI JEDNIH PARNIČARA O DRUGIM

2416, 2417. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Ebu-Mu'avija prenoseći od A'meša, on od Šekika, ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko se lažno krivo zaklinje da bi oteo imovinu čovjeka muslimana, susrest će Allaha srditog na njega.”

Abdullah je rekao:

– Eš'as je kazao: “Bogami, to je u vezi sa mnom, jer između mene i jednog Jevreja bila je zemlja koju mi je on nijekao, pa sam ga priveo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tada mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Imaš li dokaz?

– Nemam – odgovorio sam.

On je potom, kaže Eš'as, rekao Jevreju: “Zakuni se!”

– Rekao sam – kaže Eš'as: “Allahov Poslaniče, sada će se on zakleti i moj imetak otići!”

٢٤١٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَجُلٌ يُخَدِّعُ فِي الْبَيْعِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ فَكَانَ يَقُولُهُ .

٢٤١٥. حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ عَبْدًا لَهُ لَيْسَ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَرَدَّهُ النَّبِيُّ ﷺ فَأَتْبَاعَهُ مِنْهُ نَعِيمُ بْنُ النَّحَامِ .

بَابُ كَلَامِ الْخُصُومِ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ

٢٤١٦-٢٤١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ قَالَ فَقَالَ الْأَشْعَثُ فِي وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَاكَ بَيِّنَةٌ قُلْتُ لَا قَالَ فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا يَحْلِفُ وَيَذْهَبَ بِمَالِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

Potom je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista oni koji putem Allahove obaveze i svojih zakletvi kupuju malu vrijednost...” (do kraja ajeta).

2418. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Usman b. Umer, da ga je obavijestio Junus prenoseći od Zuhrija, on od Abdullaha b. Ka'ba b. Malika, ovaj od Ka'ba, radijallahu anhu, da je on u džamiji tražio od Ibnu-Ebi-Hadreda naplatu duga što ga je kod njega imao i da su podigli svoje glasove toliko da ih je čuo i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svojoj sobi, izišao im, otkrio zastor (na vratima) svoje sobe i viknuo: “Ka'bu!” – Odazivam ti se, Allahov Poslaniče! – odgovorio je on.
– Snizi od svoga duga ovoliko! – rekao je i pokazao prstima polovinu.
– Učinio sam, Allahov Poslaniče – rekao je on.
– Ustani (Hadrede) i plati mu ga! – rekao je Alejhisselam.

2419. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibni-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdul-Kadira, koji je rekao:
– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako kaže da je čuo Hišama b. Hakima da uči poglavlje El-Furkan ne onako kako ga ja učim i kako mi ga je učio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam htio da mu se suprotstavim, ali sam ga ostavio da završi. Potom sam ga uhvatio za ogrtač, doveo ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Čuo sam ovoga da uči drugačije od onoga kako si mi ti učio.”
– Pusti ga! – rekao mi je. Potom je njemu kazao: “Uči!” On je učio i Alejhisselam mu reče: “Tako je objavljeno”. Zatim je rekao meni: “Uči!” Ja sam učio i on reče: “I tako je objavljeno. Kur'an je objavljen na sedam načina (učenja), pa učite ga kako je lakše!”

٢٤١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنُ أَبِي حَذْرَةَ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي الْمَسْجِدِ فَأَرْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَنَادَى يَا كَعْبُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ضَعْ مِنْ دَيْنِكَ هَذَا فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَيْ الشَّطْرَ قَالَ لَقَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ قُمْ فَأَقْضِهِ .

٢٤١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِيِّ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ بْنَ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَأُهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَقْرَأَ نَبِيَّهَا وَكَدْتُ أَنْ أَعْجَلَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَمَهَلْتُهُ حَتَّى انْصَرَفَ ثُمَّ لَبَّيْتُهُ بِرِدَائِهِ فَجِئْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَأْتُهَا فَقَالَ لِي أَرْسِلْهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَقْرَأْ فَقَرَأَ قَالَ هَكَذَا أَنْزَلْتُ ثُمَّ قَالَ لِي أَقْرَأْ فَقَرَأْتُ فَقَالَ هَكَذَا أَنْزَلْتُ إِنَّ الْقُرْآنَ أَنْزَلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ فَاقْرَأُوا مِنْهُ مَا تَيَسَّرَ .

PROTJERIVANJE GREŠNIKA I SMUTLJIVACA IZ KUĆE KADA SE ZA NJIH SAZNA

Omer je istjerao (iz kuće) sestru Ebu-Bekrovu kada je naricala (zbog Ebu-Bekrove smrti).

2420. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Ebu-Adijj prenoseći od Šu'be, on od Sa'da b. Ibrahima, ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Odlučio sam zapovjediti da se zanijeti klanjati namaz, a da ja odem do kuća ljudi, koji ne prisustvuju namazu (u džamiji), pa da ih popalim.”

OVLAŠTEN OPORUKOM MOŽE IZNIJETI MIŠLJENJE UMRLOG

2421. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da su se Abd b. Zem'a i Sa'd b. Ebu-Vekkas sporili pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, o sinu Zem'atove robinje.

Sa'd je rekao: – Allahov Poslaniče, moj mi je brat oporučio, kada dođem (u Mekku) da vidim sina Zem'atove robinje, i da ga uzmem, “jer je on moj sin.” Potom je Abd b. Zem'a kazao: “On je moj brat, a sin robinje moga oca i rođen je na postelji moga oca.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je među njima jasnu sličnost, ali je rekao: “Abdu b. Zem'a, on je tvoj, jer dijete pripada postelji, i pokriva se, o Sevdo, od njega!”

بَابُ إِخْرَاجِ أَهْلِ الْمُعَاصِي وَالْخُصُومِ مِنَ الْبُيُوتِ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ

وَقَدْ أَخْرَجَ عُمَرُ أُخْتَ أَبِي بَكْرٍ حِينَ نَاحَتْ .

٢٤٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُمَرَ بِالصَّلَاةِ فَتَقَامَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى مَنَازِلِ قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ فَأَحْرِقَ عَلَيْهِمْ .

بَابُ دَعْوَى الْوَصِيِّ لِلْمَيِّتِ

٢٤٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ عَبْدَ بْنَ زَمْعَةَ وَسَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ اخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فِي ابْنِ أُمِّةٍ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصَانِي أَخِي إِذَا قَدِمْتُ أَنْ أَنْظُرَ ابْنَ أُمِّةٍ زَمْعَةَ فَأَقْبِضُهُ فَإِنَّهُ ابْنِي وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ أُمِّةٍ أَبِي وَلَدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي فَرَأَى النَّبِيُّ ﷺ شَبَهَا بَيْنَا بَعْثَةً فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَاخْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ .

OSIGURANJE JE (NEOPHODNO) OD ONOGA ČIJE SE ŠTETE (ČOVJEK) BOJI

Ibn-Abbas je prisilio Ikrimu na podučavanje Kur'anu, sunnetima i feraidu.

2422. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Seida b. Ebu-Seida, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je prema Nedždu grupu konjanika i oni su doveli jednog čovjeka iz plemena Benu-Hanife, koji se zvaše Sumame b. Usal, starješinu stanovnika Jemame, i vezali ga za jedan od stupova džamije. Poslije je izašao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Šta je kod tebe, Sumame?”
- Dobro, o Muhammede – odgovorio je on.
- Potom je Ebu-Hurejra izložio cijeli slučaj i da je Alejhisselam rekao: “Pustite Sumamu!”

VEZANJE I ZATVARANJE U HAREMU (KA'BE)

Nafi' b. Abdul-Haris kupio je u Mekki jednu kuću za zatvor (za 4.000 dirhema) od Safvana b. Umejje uz uvjet, ako (halifa) Omer bude zadovoljan, njena kupoprodaja bit će punovažna, a ako Omer ne bude zadovoljan, da Safvanu pripadne 400 (dirhema najamnine).

I Ibnu-Zubejr je zatvarao (krivce) u Mekki.

2423. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs rekavši da mu je izjavio Seid b. Ebu-Seid, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kad je kazao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je nekoliko konjanika prema Nedždu i oni su doveli jednog čovjeka iz plemena Benu-Hanife, koji se zvaše Sumame b. Usal i svezali ga za jedan od stubova džamije.”

بَابُ التَّوَقُّقِ مِمَّنْ تُخْشَى مَعْرَتُهُ

وَقَيْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ عِكْرِمَةَ عَلَى تَعْلِيمِ الْقُرْآنِ وَالسُّنَنِ وَالْفَرَائِضِ .

٢٤٢٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ سَيِّدُ أَهْلِ الثُّمَامَةِ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ قَالَ عِنْدِي يَا مُحَمَّدُ خَيْرٌ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ .

بَابُ الرِّبْطِ وَالْحَبْسِ فِي الْحَرَمِ

وَاشْتَرَى نَافِعُ بْنُ عَبْدِ الْحَارِثِ دَارًا لِلْسَّجْنِ بِمَكَّةَ مِنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ عَلَى أَنْ عُمَرَ إِنْ رَضِيَ فَالْبَيْعُ بَيْعُهُ وَإِنْ لَمْ يَرْضَ عُمَرُ فَلِصَفْوَانَ أَرْبَعُ مِائَةِ دِينَارٍ وَسَجَنَ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ .

٢٤٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ .

USTRAJNOST U POTRAŽIVANJU DUGA

2424. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, ovome Lejs, njemu Dža'fer b. Rebija – a drugi osim njega je rekao: Pričao mi je Lejs, prenoseći od Dža'fera b. Rebija b. Rebija – on od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, ovaj od Abdullaha b. Ka'ba b. Malika Ensarije, od Ka'ba b. Malika, radijallahu anhu, da je on imao kod Abdullaha b. Ebu-Hadreda Eslemija svoje potraživanje duga, pa ga je presretao i stalno tražio da mu ga vrati. Tako su razgovarajući podigli i svoje glasove kada je pokraj njih prolazio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. On je tada rekao:

“Ka'bu!”, pokazao mu rukom kao da kaže “raspolovi!”

Tada je (Ka'b) uzeo polovinu duga, a polovinu ostavio.

NAPLAĆIVANJE DUGA

2425. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Vehb b. Džerir b. Hazim, da ga je obavijestio Šu'be prenoseći od A'meša, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a Mesruk od Habbaba, koji je rekao:

– U predislamsko doba bio sam kovač i imao kod Asa b. Vaila nešto dirhema, pa sam mu otišao i tražio da ih naplatim. On reče: “Neću ti ih isplatiti dok ne ostaviš vjerovanje u Muhammeda.”

– Ne, bogami, neću – rekao sam – napustiti vjerovanje u Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dok te Allah ne usmrti i potom te ne proživi.

– Pa ostavi me, reče on, dok umrem i budem proživljen, pa mi se dadne kakva imovina i koje dijete, pa ću ti tada platiti.

Iza toga je objavljeno: “Jesi li vidio onoga što niječe dokaze i govori: ‘Zaista će mi se dati imovina i djeca...’”

بَاب فِي الْمَلَاظِمَةِ

٢٤٢٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَيْعَةَ وَقَالَ غَيْرُهُ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَيْعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ لَهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حَذْرَدٍ الْأَسْلَمِيِّ دَيْنٌ فَلَقِيَهُ فَلَزِمَهُ فَتَكَلَّمَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَمَرَّ بِهِمَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ يَا كَعْبُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يَقُولُ النِّصْفَ فَآخَذَ نِصْفَ مَا عَلَيْهِ وَتَرَكَ نِصْفًا.

بَابُ التَّقَاضِي

٢٤٢٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ لِي عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ دَرَاهِمٌ فَأَتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا أَقْضِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَكْفُرُ بِمُحَمَّدٍ ﷺ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ يَبْعَثَكَ قَالَ فَدَعْنِي حَتَّى أَمُوتَ ثُمَّ أُبْعَثَ فَأَوْتَى مَالًا وَوَلَدًا ثُمَّ أَقْضِيكَ فَتَرَلْتُ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَا أُوتِينَ مَالًا وَوَلَدًا.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فِي اللَّقْطَةِ

NAĐENA STVAR

KADA VLASNIK NAĐENE STVARI SAOPĆI
KOJI JE NJEN ZNAK, PREDAT ĆE MU SE

2426. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be..., a pričao mi je i Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Seleme:

– Čuo sam Suvejda b. Gafelea kada je rekao: “Susreo sam Ubejja b. Ka'ba, radijallahu anhu, i on reče: Našao sam kesu sa stotinu zlatnika i otišao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Objavljuj to jednu godinu! – rekao je on.

Ja sam to objavljiavao godinu dana i nije se javio njen vlasnik. Poslije sam mu (Allahovom Poslaniku) otišao, a on reče: “Objavljuj je jednu godinu!”

Ja sam je objavljiavao, ali se (vlasnik) nije našao. Zatim sam mu otišao po treći put, a on reče: “Zapamti kesu nađenog, broj zlatnika i uzicu, a ako dođe njen vlasnik (predaj mu je), u suprotnom koristi se time!” I ja sam se njima koristio.

Kasnije sam susreo Ubejja u Mekki i on reče: “Ne znam tri godine ili jednu (da objavljujem).”¹

بَابُ إِذَا أَخْبَرَهُ رَبُّ اللَّقْطَةِ بِالْعَلَامَةِ دَفَعَ إِلَيْهِ

٢٤٢٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ
ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ
سَمِعْتُ سُوَيْدَ بْنَ غَفَلَةَ قَالَ لَقِيتُ أَبِي بَنَ كَعْبٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَخَذْتُ صُرَّةَ مِائَةِ دِينَارٍ
فَاتَّبَعْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ عَرَّفْتُهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا
فَلَمْ أَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهَا ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ عَرَّفْتُهَا حَوْلًا
فَعَرَّفْتُهَا فَلَمْ أَجِدْ ثُمَّ أَتَيْتُهُ ثَلَاثًا فَقَالَ احْفَظْ
وَعَاءَهَا وَعَدَدَهَا وَوَكَّاءَهَا فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا
وَلَا فَاسْتَمْتِعْ بِهَا فَاسْتَمْتَعْتُ فَلَقِيتُهُ بَعْدَ بِمَكَّةَ
فَقَالَ لَا أَذْرِي ثَلَاثَةَ أَحْوَالٍ أَوْ حَوْلًا وَاحِدًا .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- ako se vlasnik ne pronađe za godinu dana, nalaznik treba zapamtiti pored nađenog i njegov omot, pa tek tada ga koristiti;
- kada vlasnik dođe i opiše izgubljenu stvar i zakune se, nalaznik mu je odmah predaje. Ovo je stav Malika, Ahmeda, Davuda i Lejsa b. S'ada, dok Ebu-Hanife i Šafija smatraju da predaja nađenog nije obavezna sve dok potražilac ne dokumentuje svoje vlasništvo nad njim;
- ako se nađeni predmet preda tražiocu na osnovu njegova opisivanja, a kasnije drugo lice pored toga opisa dokaže nepobitno svoje vlasništvo, predmet se oduzima od prvog tražioca i predaje drugom; ako je predmet propao kod prvog tražioca, vlasnik dobiva obeštećenje, po mišljenju Šafije, od nalaznika, jer nije predmet predao u ruke vlasnika. Po mišljenju Ibnu-Kasima obeštećenje vlasniku isplaćuje podjednako nalaznik i

O ODLUTALOJ DEVI

بَابُ ضَالَّةِ الْإِبِلِ

2427. PRIČAO NAM JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, a ovome Sufjan prenoseći od Rebija:

– Pričao mi je Jezid, oslobođeni rob Munbeisa, prenoseći od Zejda b. Halida Džuhenija, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan nomad i pitao ga za nađenu stvar, pa mu je on odgovorio: “Obznajući je godinu, zatim zapamti njenu posudu i njenu uzicu, pa ako neko dođe i opiše ti je (njegova je), u protivnom troši je!”

– Allahov Poslaniče – reče nomad – a izgubljeno bravče?

– Ono je tvoje ili tvoga brata, ili vuka – odgovori on

– A izgubljena deva? – upitao je. Tada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, promijeni u licu i reče: “Šta ti je stalo za njom? S njom su njeni papci i rezervoar (za vodu), na vodu dolazi i (lišće) stabala jede.”

٢٤٢٧. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ رَبِيعَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ مَوْلَى الْمُتَنَبِّئِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَغْرَابِي النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَمَّا يَلْتَقِطُهُ فَقَالَ عَرَفْتُهَا سَنَةً ثُمَّ أَحْفَظُ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ أَحَدٌ يُخْبِرُكَ بِهَا وَإِلَّا فَاسْتَنْفِقْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّئْبِ قَالَ ضَالَّةُ الْإِبِلِ فَتَمَعَّرَ وَجْهُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حَدَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا تَرُدُّ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ.

lice koje je to primilo, dok Malik nalaznika oslobađa odgovornosti, ukoliko je postupio po navedenom hadisu.

Učenjaci hanefijske škole kažu: “Ako je nalaznik predao nađeni predmet osobi koja ga je opisala kako je to u hadisu izloženo, a kasnije druga iznese i dokaze svoga vlasništva, onda to pripada ovoj posljednjoj. Ako je u međuvremenu nađeno propalo kod prvog tražioca, vlasniku isplaćuje obeštećenje ili nalaznik ili osoba koja je nađenu stvar preuzela. Ukoliko obeštećenje isplati nalaznik, on ima pravo tražiti punu naknadu od osobe koja je od njega predmet preuzela;

– ako se vlasnik stvari ne javi u roku jedne godine po njenoj obznani, siromašan nalaznik može nalaz po mišljenju Ebu-Hanife koristiti za svoje potrebe, a prema mišljenju imama drugih pravnih škola to može činiti i bogata osoba;

– ako nađena stvar propadne kod nalaznika prije isteka jedne godine, nalaznik ne isplaćuje vlasniku obeštećenje, ako dokaže da je nađenu stvar uzeo u namjeri da je čuva i vrati njenom vlasniku, a ukoliko to ne može dokazati, platit će obeštećenje. Ovo je mišljenje Ebu-Hanife i Muhameda b. Hasana, dok Ebu-Jusuf, Šafija i Ahmed ne uvjetuju svjedočenje i dokazivanje stvarne namjere. Tako, naprimjer, ako nalaznik pri raspravi tvrdi i dokazuje da je predmet uzeo u namjeri da ga preda vlasniku, a vlasnik mu to ne priznaje, uvažava se riječ vlasnika i nalaznik mu treba isplatiti obeštećenje;

– ako nađeni predmet propadne kod nalaznika po isteku jedne godine, vlasniku predmeta ne pripada nikakvo obeštećenje.

O IZGUBLJENOM BRAVČETU

2428. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Jahjaa, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isa, da je čuo Zejda b. Halida, radijallahu anhu, kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan za nađenu stvar, odgovorio:

“Zapamti njenu posudu i njenu uzicu, a zatim je obznanjuj jednu godinu!”

Zejd još govoraše: “Ako se ne sazna vlasnik, trošit će je nalaznik i bit će kod njega kao pohranjena stvar.”

Jahja je rekao: “Ovo je ono što ja ne znam da li su to riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je to nešto od Jezida.”

Zatim je upitao: “Kako gledaš na izgubljeno bravče?”

– Uzmi ga! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. – Ono je samo tvoje ili tvoga brata ili vuka.

– I ono će se – rekao je Jezid – također oglašavati (godinu).

– A šta misliš – upita on – o izgubljenoj devi?

Rekao je – prenosi Jezid: “Ostavi je! Sa njom su njeni papci i rezervoar (za vodu), na vodu dolazi i (lišće) stabala jede sve dok je ne nađe njen vlasnik.”

KADA SE NE PRONAĐE VLASNIK NAĐENE STVARI NI POSLIJE JEDNE GODINE, ONA PRIPADA NALAZNIKU

2429. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Rebija b. Abdur-Rahmana, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isa, a ovaj od Zejda b. Halida, radijallahu anhu:

– Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i pitao ga za nađenu stvar, a on reče:

بَابُ ضَالَّةِ الْغَنَمِ

٢٤٢٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِثِ أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ اللَّقْطَةِ فَرَعِمَ أَنَّهُ قَالَ أَعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرَفَهَا سَنَةً يَقُولُ يَزِيدُ إِنْ لَمْ تُعْرِفْ اسْتَفْتَقَ بِهَا صَاحِبُهَا وَكَانَتْ وَدِيعَةً عِنْدَهُ قَالَ يَحْيَى فَهَذَا الَّذِي لَا أَذْرِي أَفِي حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هُوَ أَمْ شَيْءٌ مِنْ عِنْدِهِ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تَرَى فِي ضَالَّةِ الْغَنَمِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّئِبِ قَالَ يَزِيدُ وَهِيَ تُعْرِفُ أَيْضًا ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تَرَى فِي ضَالَّةِ الْإِبِلِ قَالَ فَقَالَ دَعَهَا فَإِنْ مَعَهَا حِذَاءُهَا وَسِقَاءُهَا تَرُدُّ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَجِدَهَا رَبُّهَا.

بَابُ إِذَا لَمْ يُوجَدْ صَاحِبُ اللَّقْطَةِ بَعْدَ سَنَةٍ فَهِيَ مِلْكٌ وَجَدَهَا

٢٤٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ اللَّقْطَةِ فَقَالَ أَعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرَفَهَا سَنَةً

“Zapamti njenu kesu i njenu uzicu i objavljuj je jednu godinu, pa ako dođe njen vlasnik, (predaj mu je), inače je tvoja.”

– A izgubljeno bravče? – upita on.

– Ono je – odgovori Alejhisselam – tvoje ili tvoga brata ili vuka.

– A izgubljena deva? – upita.

– Šta ti imaš sa njom? Ona ima svoj rezervoar (za vodu) i svoje papke, ide (slobodno) na vodu, brsti drveće sve dok je ne sretne njen gospodar.”¹

KADA NEKO NAĐE NA MORU (NA VODI) DRVO, BIČ ILI NJEMU SLIČNO (UZIMA GA)

2430. Lejs je rekao: “Pričao mi je Dža‘fer b. Rebija, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana, te je naveo cijeli hadis. (Na kraju stoji:) ... i on je izašao da pričekava kakvu lađu koja bi možda donijela njegovu imovinu. Tada je vidio jedno drvo, uzeo ga za svoje ukućane kao gorivo i kada ga je raspilio našao je (u njemu) svoju imovinu i pismo.”²

فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَشَأْنُكَ بِهَا قَالَ فَضَالَةُ
الْغَنَمِ قَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّنْبِ قَالَ فَضَالَةُ
الْإِبِلِ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرُدُّ
الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا .

بَابُ إِذَا وَجَدَ خَشَبَةً فِي الْبَحْرِ أَوْ سَوْطًا أَوْ نَحْوَهُ

٢٤٣٠ . وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا
مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَسَاقَ الْحَدِيثَ فَخَرَجَ يُنْظَرُ
لَعَلَّ مَرْكَبًا قَدْ جَاءَ بِإِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ بِالْخَشَبَةِ فَأَخَذَهَا
لِأَهْلِهِ حَطَبًا فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ وَالصَّحِيفَةَ .

1 Deva za pustinju je što i lađa na moru; vodu pije jedanput u nekoliko dana, a hrana joj je brst trnja i drveća. Život u pustinji za nju ne predstavlja opasnost i nalaznik je ne treba hvatati. Ovo je stav Malika i Evza‘ija. Učenjaci Kufe i Šafija smatraju da je bolje uhvatiti je, jer je time njena sigurnost veća.

S odraslim govečetom treba postupiti kao s devom. Ovo je mišljenje Tavusa, Evza‘ija, Šafije i nekih učenjaka malikijske škole. Malik i Šafija kažu: “Ako izgubljenom govečetu prijeti kakva opasnost, ono je u statusu ovce, a bez te opasnosti u statusu deve.”

Izgubljeno rogato goveče sposobno za odbranu mnogi učenjaci tretiraju kao izgubljenu devu, a bez rogova kao ovcu.

Konja, mazgu i magarce dozvoljeno je uhvatiti po mišljenju Ibni-Kasima, dok Ešheb i Ibnu-Kinane imaju suprotno mišljenje. Ibnu-Dževzi kaže: “Dozvoljeno je uhvatiti konja, devu, goveče, mazgu, magarca, ovcu i srnu za rukovodioca zajednice da ih osigura do predaje vlasniku.”

U *Tevdihu* se navodi: “Nađeno dobro zajedno s priraštajem, bio on spojen ili odvojen od toga dobra, pripada njenom vlasniku, javio se on u toku jedne godine ili poslije isteka godine dana, računajući od dana obznane nađenog, samo ako je taj priraštaj nastao prije nego je nalaznik stekao nad njim pravo vlasništva.”

2 Na vodi ploveće drvo, uže, bič i slično, nalaznik može koristiti ne obznanjujući nađeno, a ako se kasnije javi njihov vlasnik, dat će mu obeštećenje. Ovo je stav Omera, Ibnu-Omera, Alije, Aiše, Ataa, Neha‘ija i Tavusa. Ibni-Munzir prenosi od Aiše: “Nađenu stvar u vrijednosti ispod dirhema nije zabranjeno uzeti i koristiti za vlastite potrebe.”

KADA NEKO NAĐE NA PUTU DATULU

2431. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Mensura, on od Talhe, ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj jedne datule na putu i rekao:
“Bojim se da nije sadaka, a sada bih je pojeo.”

2432. Jahja je rekao da mu je pričao Sufjan, njemu Mensur, (Zaide je rekao: Prenoseći od Mensura), on od Talhe kome je pričao Enes...
Pričao nam je Muhammed b. Mukatil, ovoga obavijestio Abdullah, a njega Ma'mer, prenoseći od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Vratim se svojim ukućanima i nađem datulu koja je pala na moj dušek, dignem je da je pojedem, ali se pobojim da nije od sadake, pa je bacim.”

KAKO MEKELIJE OBJAVLJUJU NAĐENU STVAR

Tavus je prenio od Ibni-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Izgublenu stvar u Mekki uzet će samo onaj ko će je obznaniti.”
Halid je prenio od Ikrima, on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhumu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:
“Izgublenu stvar u Mekki dozvoljeno je uzeti samo onom koji će je obznaniti.”

بَابُ إِذَا وَجَدَ تَمْرَةً فِي الطَّرِيقِ

٢٤٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِتَمْرَةٍ فِي الطَّرِيقِ قَالَ لَوْلَا أَنِّي أَخَافُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الصَّدَقَةِ لَأَكَلْتُهَا .

٢٤٣٢. وَقَالَ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ وَقَالَ زَائِدَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنِّي لَأَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِي فَأَجِدُ التَّمْرَةَ سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي فَأَرْفَعُهَا لِأَكُلَهَا ثُمَّ أَخْشَى أَنْ تَكُونَ صَدَقَةً فَأَلْقِيهَا .

بَابُ كَيْفَ تُعْرَفُ لُقْطَةُ أَهْلِ مَكَّةَ

وَقَالَ طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَلْتَقِطُ لُقْطَتَهَا إِلَّا مَنْ عَرَفَهَا وَقَالَ خَالِدٌ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَلْتَقِطُ لُقْطَتَهَا إِلَّا الْمَعْرُوفُ .

Atā je rekao: “Nema štete koristiti nađeni bič, štap, uže, obuću i njima slično.”

U *El-Hidaji* stoji: “Dozvoljeno je koristiti nađenu stvar bez njene obznane, za koju se obično zna da je vlasnik neće tražiti, kao košpice (od šljiva npr.), kora od šipka i slično, imajući opet u vidu da je to tuđe vlasništvo, a ne imovina nalaznika.”

Kvarljivu stvar i onu koja bi stojeći na putu propala (kao što je jabuka, kruška, šljiva i slično), nalaznik može pojesti bez davanja obeštećenja vlasniku.

2433. Amed b. Sa'd kaže da mu je pričao Revh, njemu Zekerijja, ovome Amr b. Dinar prenoseći od Ikrime, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne siječe se trnje Harema, ne razgoni se njegov lov i ne dozvoljava uzeti izgubljenu stvar u njemu, nego samo onom ko će je oglasiti, i ne siječe se njegova trava.”

Potom je Ibnu-Abbas kazao: “Allahov Poslaniče, izuzev rogozine (šašike)?

– Izuzev rogozine – rekao je on.

2434. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Velid b. Muslim, ovome Evza'i, koji je čuo Jahjaa b. Ebu-Kesira, da je rekao:

– Pričao mi je Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, izjavio:

“Kada je Allah omogućio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, oslobađanje Mekke, on je ustao među svijetom, zahvalio Allahu i rekao: Allah je odbio od Mekke (vojsku) slona, a vlast je nad njom dao, evo, Svome Poslaniku i pravovjernima. Ona nije bila dozvoljena nikome prije mene. Meni je ona dozvoljena samo jedan časak, a poslije mene ona nije više nikome dozvoljena; njen lov ne razgoni se, njeno trnje ne siječe se, izgubljenu stvar u njoj dozvoljeno je uzeti samo onom ko će je obznaniti, a onaj kome je neko ubijen, ima izabrati između dvoga: ili da traži otkupninu ili odmazdu.”

Tada je Abbas rekao: “Izuzimajući rogozinu, jer je upotrebljavamo za naše grobove i naše kuće?”

– Izuzimajući rogozinu – odgovorio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Potom je ustao Ebu-Šah, čovjek iz Jemena, i rekao: “Napišite mi, Allahov Poslaniče!”

– Napišite Ebu-Šahu! – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٤٣٣. وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا زَكْرِيَاءُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يُعْضَدُ عَصَاهُهَا وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا تَحِلُّ لِقَطْعَتِهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهَا فَقَالَ عَبَّاسٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ.

٢٤٣٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ ابْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مَكَّةَ قَامَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ وَسَلَطَ عَلَيْهَا رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ كَانَ قَبْلِي وَإِنَّهَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي فَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا وَلَا تَحِلُّ سَاقِطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ إِمَّا أَنْ يُفْدَى وَإِمَّا أَنْ يُقَيَّدَ فَقَالَ الْعَبَّاسُ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّا نَجْعَلُهُ لِقُبُورِنَا وَبُيُوتِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَامَ أَبُو شَاهٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ قُلْتُ لِلْأَوْزَاعِيِّ مَا قَوْلُهُ اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ الْخُطْبَةُ الَّتِي سَمِعَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

Upitao sam (kaže Velid) Evza'ija, na šta je mislio riječima: "Napišite mi, Allahov Poslaniče!"

– Mislio je na govor koji je čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorio je on.

TUĐA STOKA NE MUZE SE BEZ ODOBRENJA (VLASNIKA)

2435. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne smije niko musti ničiju (tuđu) stoku bez dozvole njenog vlasnika. Voli li iko od vas da mu se dođe u njegovu mljekaru, razbije ostava i odnese hrana. Stoka u svojim vimenima čuva za vas svoju hranu i neka niko ne muze ničiju stoku bez odobrenja njenog vlasnika."

KADA VLASNIK IZGUBLJENE STVARI DOĐE POSLIJE JEDNE GODINE, VRATIT ĆE MU JE NALAZNIK, JER JE ONA KOD NJEGA SAMO U POHRANI

2436. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Isma'il b. Dža'fer prenoseći od Rebija b. Abdur-Rahmana, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isova, ovaj od Zejda b. Halida Džuhenija, radijallahu anhu, da je jedan čovjek pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za nađenu stvar, i on je odgovorio:

"Obznanjuj je jednu godinu! Zatim zapamti njenu posudu i njenu uzicu i troši je, pa ako dođe njen vlasnik, podaj mu je!"

– A zalutalo bravče, Allahov Poslaniče? – upita on.

– Uzmi ga! – reče Alejhisselam. – Ono je samo tvoje ili tvoga brata ili pripada vuku.

– A izgubljena deva, Allahov Poslaniče? – upita on.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

بَابُ لَا تُحْتَلَبُ مَاشِيَةٌ أَحَدٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِ

٢٤٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةً أَمْرِي بِغَيْرِ إِذْنِهِ أَيْحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تُؤْتَى مَشْرَبَتُهُ فَتُكْسَرَ خِزَانَتُهُ فَيَنْتَقِلَ طَعَامُهُ فَإِنَّمَا تَخْزُنُ لَهُمْ ضُرُوعُ مَوَاشِيهِمْ أَطْعِمَاتِهِمْ فَلَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةً أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِهِ .

بَابُ إِذَا جَاءَ صَاحِبُ اللَّقْطَةِ بَعْدَ سَنَةٍ رَدَّهَا عَلَيْهِ لِأَنَّهَا وَدِيعَةٌ عِنْدَهُ

٢٤٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ اللَّقْطَةِ قَالَ عَرَفْتُهَا سَنَةً ثُمَّ اعْرِفْ وَكَأَنَّهَا وَعِفَاصُهَا ثُمَّ اسْتَنْفِقْ بِهَا فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَةُ الْغَنَمِ قَالَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذُّبِّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَةُ الْإِبِلِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجَنَّتْ أَوْ احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا .

naljuti se – kaže Zejd – toliko da su mu se obrazi zacrvenjeli, odnosno lice mu se zacrvenjelo i reče: “Šta ti imaš s njom!? Ona ima sa sobom svoje papke i rezervoar (za vodu), sve dok je ne susretne njen vlasnik.”

NALAZNIK UZIMA NAĐENU STVAR,
A NE OSTAVLJA JE DA PROPADNE ILI DA
JE UZME NEKO KO NIJE DOSTOJAN

2437. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, da mu je pričao Šu‘be prenoseći od Seleme b. Kuhejla, koji je izjavio:

– Čuo sam Suvejda b. Gafelea, da je kazao: “Bio sam sa Selmanom b. Rebijom i Zejdom b. Suhanom u jednoj vojni i našao jedan bič pa mi on reče:

– Dobaci mi ga!

– Ne – rekoh – nego ako pronađem njegova vlasnika (dat ću mu ga), u protivnom, koristit ću ga.

Kada smo se vratili, otišli smo na hadž, pa sam naišao pokraj Medine i pitao za to Ubejja b. Ka‘ba, radijallahu anhu, a on reče: – U doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, našao sam kesu i u njoj stotinu zlatnika, pa sam je odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče:

– Obznanjuj to jednu godinu!

Ja sam to obznanjivao godinu dana i potom mu ponovo došao, a on reče: “Obznanjuj to jednu godinu!”

Potom sam ga obznanjivao godinu i potom mu treći put došao, a on reče: “Obznanjuj ga godinu!”

Ja sam ga obznanjivao godinu i opet mu došao (četvrti put). On reče: “Zapamti njihov broj, uzicu i njihovu kesu, pa ako bi došao njihov vlasnik (predaj mu ih), inače možeš se njima koristiti.”

PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio njegov otac prenoseći od Šu‘be, on od Seleme, još i ovo:

– Suvejda b. Gafele je rekao: – Kasnije sam susreo u Mekki Ubejja b. Ka‘ba i on reče: “Ne znam da li da obznanjujem tri godine ili jednu.”

بَابُ هَلْ يَأْخُذُ اللَّقْطَةُ وَلَا يَدْعُهَا
تَضِيعُ حَتَّى لَا يَأْخُذَهَا مَنْ لَا يَسْتَحِقُّ

٢٤٣٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ سُؤَيْدَ بْنَ غَفَلَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ سَلْمَانَ بْنِ رَبِيعَةَ وَزَيْدِ بْنِ صُوحَانَ فِي غَزَاةٍ فَوَجَدْتُ سَوْطًا فَقَالَ لِي أَلْقِهِ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ إِنْ وَجَدْتُ صَاحِبَهُ وَإِلَّا اسْتَمْتَعْتُ بِهِ فَلَمَّا رَجَعْنَا حَجَجْنَا فَمَرَرْتُ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلْتُ أَبِي بَنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ وَجَدْتُ صُرَّةَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فِيهَا مِائَةُ دِينَارٍ فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ عَرَفْتُهَا حَوْلًا فَعَرَفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُ فَقَالَ عَرَفْتُهَا حَوْلًا فَعَرَفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُ فَقَالَ عَرَفْتُهَا حَوْلًا فَعَرَفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُ الرَّابِعَةَ فَقَالَ اعْرِفْ عِدَّتَهَا وَوَكَّاءَهَا وَوِعَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا اسْتَمْتَعْ بِهَا .

حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ بِهِذَا قَالَ فَلَقِيْتُهُ بَعْدَ بَمَكَّةَ فَقَالَ لَا أَدْرِي أَثَلَاثَةَ أَحْوَالٍ أَوْ حَوْلًا وَاحِدًا .

OBZNANJIVANJE NAĐENE STVARI NE PREDAVAJUĆI JE PREDSTAVNIKU VLASTI

2438. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Rebija, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isova, ovaj do Zejda b. Halida, radijallahu anhu, da je jedan nomad pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za nađenu stvar, a on odgovorio:

“Obznanjuj je godinu dana, pa ako dođe neko i opiše ti njenu kesu i njenu uzicu, (podaj mu je), inače je troši!”

Zatim ga upita za izgublenu devu, a on se zacrvenio u licu i rekao:

“Šta ti imaš s njom? Ona ima sa sobom svoj rezervoar (za vodu) i papke, dolazi na vodu, jede (lišće) drveća, pa ostavi je dok je ne nađe njen vlasnik!”

Apitao ga je i za izgubljeno bravče, pa je odgovorio: “Ono je tvoje ili tvoga brata ili vuka.”

POGLAVLJE

2439. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, da ga je obavijestio Nadr, njega Israil, ovoga Ebu-Ishak, a njega Bera' prenoseći od Ebu-Bekra, radijallahu anhuma... a preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Abdullah b. Redža, a njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Bera'a, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhuma, koji je kazao:

- Putovao sam i vidio jednog pastira gdje goni svoje stado, pa sam ga upitao: “Čiji si ti?”
- Jednog od Kurejšija – odgovorio je. Kasnije je rekao njegovo ime. Ja sam ga poznavao.
- Ima li u tvom stadu štogod od mlijeka? – upitao sam.
- Da – rekao je.
- Hoćeš li mi namusti? – upitah.
- Da – reče.

بَابُ مَنْ عَرَفَ اللَّقْطَةَ وَلَمْ يَدْفَعْهَا إِلَى السُّلْطَانِ

٢٤٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ رَبِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنَبِّعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ اللَّقْطَةِ قَالَ عَرَفْتُهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ أَحَدٌ يُخْبِرُكَ بِعِفَاصِهَا وَوِكَائِهَا وَإِلَّا فَاسْتَنْفِقْ بِهَا وَسَأَلَهُ عَنْ ضَالَّةِ الْإِبِلِ فَتَمَعَّرَ وَجْهَهُ وَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرُدُّ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ دَعَهَا حَتَّى يَجِدَهَا رَبُّهَا وَسَأَلَهُ عَنْ ضَالَّةِ الْغَنَمِ فَقَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ .

بَابُ

٢٤٣٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنِي الْبَرَاءُ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ح وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ انْطَلَقْتُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعِي غَنَمٍ يَسُوقُ غَنَمَهُ فَقُلْتُ لِمَنْ أَنْتَ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَسَمَّاهُ فَعَرَفْتُهُ فَقُلْتُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ هَلْ أَنْتَ حَالِبٌ لِي قَالَ نَعَمْ فَأَمَرْتُهُ فَأَعْتَقَلَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ ضَرْعَهَا مِنَ الْغُبَارِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ كَفَّيْهِ فَقَالَ هَكَذَا ضَرَبَ إِحْدَى كَفَّيْهِ بِالْأُخْرَى

Potom sam mu rekao i on je ukoljenčio jednu ovcu. Rekao sam mu da joj otrese vime (od prašine), zatim da otrese svoje dlanove i on je učinio ovako: udario je jednim dlanom o drugi. Potom je namuzao malo (jedan mužaj) mlijeka, a ja sam (prije) pripremio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, malu mješinu na čijem je otvoru bila jedna krpa. Zatim sam sipao (vodu) po tom mlijeku (koje sam stavio u tu mješinu) dok se nije ohladio donji dio mješine. Zatim sam otišao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Pij, Allahov Poslaniče!" On je pio mlijeko, tako da sam ja bio zadovoljan.

فَحَلَبَ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَقَدْ جَعَلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِدَاوَةً عَلَى فَمِهَا خِرْقَةٌ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَأَنْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الظَّالِمِ وَالْمُظْلَمِ

NASILJE I OTIMANJE

Uzvišeni Allah kaže: “Nipošto ne misli da Allah zanemaruje ono što rade silnici. On im odgađa (kaznu) za dan u kome oči staju. Oni će trčati uzdignutih glava, upravljenih pogleda – pogledi im neće skretati na stranu, a srca će im biti prazna.”

“El-mukni‘u vel mukmihu!”, jeste jedno, a znači “uzdignute glave”.

Mudžahid je izjavio: “Muhti‘ine” znači “pružaju svoje poglede”, a kaže se, “i žure”.

“Pogledi im neće skretati na stranu, a srca im prazna”, tj. šuplja i neće pameti imati.

“Opomeni svijet na dan kada će im doći kazna pa će reći silnici: Naš Gospodaru, odgodi nam (kaznu) za kratko vrijeme. Odazvat ćemo se Tvom pozivu i slijedit ćemo poslanike.”

“Zar se vi niste prije kleli da vam nema nestanka? I stanovali ste u stanovima onih koji su sebi nasilje učinili i bilo vam je jasno kako smo s njima postupili i iznosili smo vam mnoge primjere.”

“Oni su pravili svoje spletke i njihove su spletke kod Allaha zapisane; njihova splotka (ne može) pomaknuti brda.

Nipošto ne misli da će Allah iznevjeriti svoje obećanje svojim poslanicima. Zaista je Allah moćan (i) kažnjava (zasluženom kaznom).¹

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ رَافِعِي الْمُقْنَعِ وَالْمُقْمِحُ وَاحِدٌ.

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (مُهْطِعِينَ) مُدِيمِي النَّظَرِ وَيُقَالُ مُسْرِعِينَ (لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْنَدَتْهُمْ هَوَاءٌ) يَعْنِي جُوفًا لَا عُقُولَ لَهُمْ (وَأَنْذَرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِيبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُمْ مِنْ رِزْقِنَا أَنْ نَبْعَثَ فِيكُمْ رَسُولًا لَوْ كُنْتُمْ عَادِلِينَ) فَتَقُولُ لَهُمْ أَمْ لَا أَفْنَدْتُمْ أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ وَقَدْ مَكَرُوا مَكَرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكَرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكَرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ).

1 Poglavlje Ibrahim: 42-47.

PORAVNAVANJE ZA NASILJA

2440. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, da ga je obavijestio Mu'az b. Hišam, njega njegov otac prenoseći od Katade, on od Ebu-Mutevekkila Nadžija, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kada se vjernici spase Džehennema, zadržat će se na jednom mostu između Dženneta i Džehennema i međusobno izmiriti svoja nasilja što su ih na zemlji jedni drugima činili, pa kada budu (s obračunom) čisti i očiste se (od tuđeg potraživanja), dozvolit će im se ulazak u Džennet. Tako mi Onoga u Čijoj je moći Muhammedova duša, svaki od njih znat će svoj stan u Džennetu bolje od svoga stana koji je imao na ovom svijetu.

Junus b. Muhammed je izjavio da mu je to prenio Šejban od Katade, kome je ovo saopćio Ebu-Mutevekkil.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“NEKA JE ALLAHOVO PROKLETSTVO
NA SILNIKE!”

2441. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Hemmam, rekavši da ga je obavijestio Katade prenoseći od Safvana b. Muhriza Mazinija, koji je izjavio:

“Išao sam s Ibni-Omerom, radijallahu anhuma, držeći ga za ruku, kada se pojavi jedan čovjek, i reče: Šta si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže o Allahovom razgovoru s ljudima na Sudnjem danu?”

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – rekao je on – kako kaže:

“Allah će se približiti vjerniku, staviti na njega svoj zastor, pokriti ga i pitati: Znaš li taj grijeh, a znaš li taj grijeh?”

بَابُ قِصَاصِ الْمَظَالِمِ

٢٤٤٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ ابْنِ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا خَلَصَ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ حُبِسُوا بِقَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيَتَقَاصُّونَ مَظَالِمَ كَانَتْ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا نَقُّوا وَهَذَّبُوا أُذِنَ لَهُمْ بِدُخُولِ الْجَنَّةِ فَأَوَّلَ الَّذِي نَفَسَ مُحَمَّدٌ بِيَدِهِ لِأَحَدِهِمْ بِمَسْكَنِهِ فِي الْجَنَّةِ أَدَلُّ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا وَقَالَ يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(إِنَّا لَعَنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ)

٢٤٤١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ الْمَازِنِيِّ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا أُمَشِي مَعَ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخِذَ بِيَدِهِ إِذْ عَرَضَ رَجُلٌ فَقَالَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي النَّجْوَى فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يُدْنِي الْمُؤْمِنَ فَيَضَعُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ وَيَسْتَرُّهُ فَيَقُولُ أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ أَيْ رَبِّ حَتَّى

– Da, Allahu moj – kazat će on. I tako, kada mu prizna sve svoje grijehe i misli u sebi da je propao, Allah će mu reći: “Pokrio sam ti ih još u zemaljskom životu, a danas ti ih još i opraštam”, i potom će mu se dati knjiga njegovih dobrih djela. A što se tiče nevjernika i licemjera, svjedoci će reći: “To su oni što su lagali na svoga Gospodara. Neka je Allahovo prokletstvo na silnike!”¹

MUSLIMAN NEĆE ČINITI MUSLIMANU NASILJE, A NITI GA (NASILJU) PREPUŠTATI

2442. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ebu-Šihaba, da mu je Salim saopćio da ga je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, obavijestio, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Musliman muslimanu je brat i neće mu činiti nasilje, a niti ga (nasilju) prepustiti. Ko se nađe uz svoga brata koji je potrebit, Allah će se naći pri njegovoj potrebi; ko otkloni od muslimana kakvu muku, Allah će otkloniti od njega jednu od muka Sudnjeg dana, a ko pokrije muslimanu (kakvu sramotu), Allah će njemu (njegovu) pokriti na Sudnjem danu.”

إِذَا قَرَّرَهُ بِذُنُوبِهِ وَرَأَى فِي نَفْسِهِ أَنَّهُ هَلَكَ قَالَ سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ فَيُعْطَى كِتَابَ حَسَنَاتِهِ وَأَمَّا الْكَافِرُ وَالْمُنَافِقُونَ فَيَقُولُ الْأَشْهَادُ (هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ) .

بَاب لَا يَظْلِمُ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمَ وَلَا يُسْلِمُهُ

٢٤٤٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَالِمًا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبَاتٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

¹ Cijeli prijevod 18 i 19. ajeta poglavlja Hud glasi: “Ko je veći silnik od onoga koji izmišlja laži o Allahu. Ti će biti dovedeni pred njihova Gospodara, a svjedoci će reći: ‘Ovo su oni koji su lagali na svoga Gospodara. Neka je Allahovo prokletstvo na silnike, koji odvrćaju od Allahovog puta i nastoje ga iskriviti, a oni ne vjeruju (ni) u drugi svijet.’

Svjedoci za nevjerovanje i nevaljalštine nasilnika bit će meleki, vjerovjesnici i pravovjerni.”

Sadržaj hadisa ukazuje da grijehenje ne izvodi iz islama i grješnik se može nadati oprostom grijeha, izuzimajući velike grijehe i povredu tuđeg prava.

POMOZI SVOME BRATU, BIO ON NASILNIK ILI SE NJEMU UČINILO NASILJE

2443. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Hušejm, a njega obavijestio Ubejdullah b. Ebu-Bekr b. Enes i Humejd Taviil da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Pomozi svome bratu, bio on nasilnik ili se njemu učinilo nasilje!”

2444. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Pomozi svome bratu, bio on nasilnik ili se njemu učinilo nasilje!”

– Allahov Poslaniče! – rekoše (prisutni) – onoga kome je učinjeno nasilje pomažemo, a kako ćemo pomoći onoga ko čini nasilje?

– Da ga šćepate za ruke (spriječite ga) – reče on.

POMOĆ OBESPRAVLJENOM

2445. PRIČAO NAM JE Seid b. Rebi', njemu Šu'be prenoseći od Eš'asa b. Sulejma, koji je rekao kako je čuo Mu'aviju b. Suvejda, a on Bera'a b. Aziba, radijallahu anhuma, da kaže:

– Naredio nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sedam (poslova), a zabranio sedam i spomenuo: obilaženje bolesnika, praćenje dženaze, nazdraviti onome ko kihne (želevći mu da mu se Allah smiluje), odvrćati selam, pomoći obespravljenom, odazvati se pozivu (prijatelja) i pomoći onome ko se zakleo da ispuni svoju zakletvu.

بَابُ أَعْنِ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا

٢٤٤٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنُ أَنَسٍ وَحُمَيْدُ الطَّوِيلُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا .

٢٤٤٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا نَنْصُرُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ نَنْصُرُهُ ظَالِمًا قَالَ تَأْخُذُ فَوْقَ يَدَيْهِ .

بَابُ نَصْرِ الْمَظْلُومِ

٢٤٤٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدٍ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ فَذَكَرَ عِيَادَةَ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعَ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتَ الْعَاطِسِ وَرَدَّ السَّلَامِ وَنَصْرَ الْمَظْلُومِ وَإِجَابَةَ الدَّاعِي وَإِبْرَارَ الْمُقْسِمِ .

2446. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usame prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burde, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjernik vjerniku je kao zgrada čiji su dijelovi međusobno učvršćeni", i splete svoje prste (ruku).¹

ODUPIRANJE NASILNIKU

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha: "Allah ne voli javan ružan govor, izuzimajući onoga kome je učinjeno nasilje, a Allah sve čuje i zna." "I onima koji, kada ih pogodi nasilje, odupru se." Ibrahim (Neha'i) je rekao: "Oni su mrzili da budu ponižavani, a kada su bili moćni, praštali su."²

PRAŠTANJE OBESPRAVLJENOM

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha: "Ako javno činite dobro ili ga činite tajno ili praštate zlo, pa i Allah je oprostiv i moćan." "Kazna za zlo je njemu odgovarajuće zlo (kazna), a ko oprost i izmiri se, nagrada mu je kod Allaha. Zaista, Allah ne voli nasilnike. Nema puta (za ukor) onom koji se odupre nakon što mu je učinjeno nasilje. Ima mjesta ustati protiv onih koji svijetu čine nasilje i bespravno šire smutnju na zemlji. Oni će imati bolnu kaznu. A onaj koji se strpi i oprost, pa to je zaista od velikih (i odlučnih) djela. A koga Allah okrene u zabludu, tome nema zaštitnika poslije Njega." "Vidjet ćeš nasilnika kako će, kada ugledaju kaznu, govoriti: "Ima li ikakva načina za povratak?"³

٢٤٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ .

بَابُ الْإِنْتِصَارِ مِنَ الظَّالِمِ

لِقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ (لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا) (وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ) قَالَ إِبْرَاهِيمُ كَانُوا يَكْرَهُونَ أَنْ يُسْتَذَلُّوا فَإِذَا قَدَرُوا عَفْوًا .

بَابُ عَفْوِ الْمَظْلُومِ

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (إِنْ تُبَدُّوا خَيْرًا أَوْ تُخَفُّوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوهًا قَدِيرًا) (وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ وَلَمَنْ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) (وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ) .

1 Pomoći obespravljenog, zaštititi ga od nasilja i samovolje i pratiti dženazu je prvostepena kolektivna dužnost; otpozdravljati ljudima, pomoći onome ko se zakleo, o nečemu što je dozvoljeno, da ispuni svoju zakletvu (jer neispunjenje po islamu za sobom povlači neke posljedice), odazvati se zvanici prijatelja, spada u drugostepene dužnosti muslimana, s tim što je odazivanje na svadbeno veselje pojedinačna ili kolektivna obaveza.

2 Ukazati dobročinstvo osobi koja nas zaklinje treba biti u granicama zakonitosti, pravednosti, interesa zajednice i vlastite mogućnosti.

3 Prijevod 36-38. ajeta, poglavlja Eš-Šura glasi: "Ono nešto što vam je dato, to je užitak ovozemnog života,

NASILJA SU TMINE SUDNJEG DANA

2447. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Abdul-Aziz Madžišun, a njega obavijestio Abdullah b. Dinar prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nasilja su tmine Sudnjeg dana.”

ČUVANJE I OPREZNOST OD KLETVE ONOGA KOME JE UČINJENO NASILJE

2448. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Veki‘, a ovome Zekerijja b. Ishak Mekki, prenoseći od Jahjaa b. Abdullaha b. Sajfija, on od Ebu-Ma‘beda, oslobođenog roba Ibnu-Abbasa, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Muaza u Jemen, rekavši mu: “Čuvaj se kletve osobe kojoj je učinjeno nasilje, jer između nje i Allaha nema prepreke!”

بَابُ الظُّلْمِ ظُلُمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

٢٤٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الْمَاجِشُونُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الظُّلُمُ ظُلُمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

بَابُ الْإِتْقَانِ وَالْحَذَرِ مِنْ دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ

٢٤٤٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ إِسْحَاقَ الْمَكِّيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ .

a ono što je kod Allaha bolje je i trajnije onima koji vjeruju i uzdaju se u svoga Gospodara; i koji se klone velikih grijeha i sramota, a kada se rasrde, opraštaju; i onima koji se odazivaju svome Gospodaru i klanjaju namaz, a njihovi poslovi su međusobno savjetovanje, i koji dijele od onoga što smo im dali...”

HOĆE LI ONAJ KOJEM JE NEKI ČOVJEK
UČINIO NASILJE, PA MU ON OPROSTI,
TREBATI OBJASNITI O KOM
SE NASILJU RADI

2449. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Ibnu-Ebi-Zi'b, a ovome Seid Makburi prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je:

“Ko je učinio kome nasilje u pogledu njegove časti ili nečega drugoga, neka traži od njega oprost danas (na ovom svijetu) prije (dana) na kome neće biti ni dinara ni dirhema, jer toga dana ko bude imao koje dobro djelo oduzet će mu se koliko iznosi njegovo nasilje, a ako ne bude imao dobrih djela oduzet će se njegovom drugu zla djela i na njega natovariti.”

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

– Isma'il b. Ebi-Uvejs je rekao: “Makburi – (grobar) dobio je ovo ime samo zato što je stanovao pokraj groblja.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je još rekao: “Seid Makburi je oslobođeni rob Benu-Lejsa i on je Seid b. Ebi-Seid, a ime Ebu-Seida je Kejsan.”¹

يَا بَ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ عِنْدَ الرَّجُلِ
فَحَلَّلَهَا لَهُ هَلْ يُبَيِّنُ مَظْلَمَتَهُ

٢٤٤٩. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَثْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدَرِ مَظْلَمَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتٍ صَاحِبِهِ فَحُمِلَ عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ إِنَّمَا سُمِّيَ الْمَقْبُرِيُّ لِأَنَّهُ كَانَ نَزَلَ نَاحِيَةَ الْمَقَابِرِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَسَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ هُوَ مَوْلَى بَنِي لَيْثٍ وَهُوَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ وَاسْمُ أَبِي سَعِيدٍ كَيْسَانٌ .

¹ Poglavlje Eš-Šura, 40-44.

KADA ONAJ KOME JE UČINJENA NEPRAVDA OPROSTI, NE MOŽE SE VIŠE VRATITI

2450. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Abdullah, njega Hišam b. Urve prenoseći od svoga oca, on od Aiše, radijallahu anha, da je za ajet: "... Ako se žena bude bojala hrdava postupka ili zanemarivanja svoga muža...", rekla:

– Ovo se odnosi na čovjeka koji ima ženu i, ne želeći više druženja s njom, hoće da se od nje rastavi, pa mu ona kaže: "Oprošten si moje bračne obaveze", zbog čega je i objavljen ovaj ajet.¹

SLUČAJ KADA NEKO DOZVOLI DRUGOM NEŠTO ILI MU OPROSTI NEŠTO, A NE OBJASNI KVANTITET TOGA

2451. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Hazima b. Dinara, on od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen sok i on se njega napio.

S desne njegove strane bio je neki dječak, a s lijeve ugledni starci, pa je on tom dječaku rekao:

– Dozvoljavaš li mi da (ostatak) dadnem ovima?

– Ne, Allahov Poslaniče – reče dječak – svoj dio od tebe ne ustupam nikom – i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predade mu ga u ruku.

بَاب إِذَا حَلَّلَهُ مِنْ ظُلْمِهِ فَلَا رُجُوعَ فِيهِ

٢٤٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي هَذِهِ الْآيَةِ وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا قَالَتْ الرَّجُلُ تَكُونُ عِنْدَهُ الْمَرْأَةُ لَيْسَ بِمُسْتَكْرٍ مِنْهَا يُرِيدُ أَنْ يُفَارِقَهَا فَتَقُولُ أَجْعَلْكَ مِنْ شَأْنِي فِي حِلٍّ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ.

بَاب إِذَا أَدِنَ لَهُ أَوْ أَحَلَّهُ وَلَمْ يُبَيِّنْ كَمْ هُوَ

٢٤٥١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بِشَرَابٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاحُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أُؤْتِرُ بِنَصِيْبِي مِنْكَ أَحَدًا قَالَ فَتَلَّهَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي يَدِهِ.

¹ Dalji prijevod navedenog 128. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: "... neće biti grješni ako se međusobno pomire. Pomirenje (nagodba) je najbolje. Duše su sklone škrtosti. A ako vi budete lijepo postupali (u braku) i budete bogobojažni (bit ćete spašeni). Allah zaista zna ono što radite."

Neki muhaddisi navode kako je Sevda, supruga Alejhisselamova, osjetila popuštanje njegovih odnosa prema njoj, pa mu je rekla: "Allahov Poslaniče, nemoj me pustiti, a red moje bračne noći s tobom prepuštam Aiši!", što je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio i potom je objavljen gornji ajet.

GRIJEH ONOGA KO OTME TUĐE ZEMLJIŠTE

2452. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, da ga je obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kojem je saopćio Talha b. Abdullah, ovome Abdur-Rahman b. Amr b. Schl, da je Seid b. Zejd, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Ko uzurpira štogod tuđe zemlje, objesit će mu se ona od sve sedam zemalja.”²

2453. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma‘mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Husejn, prenoseći od Jahjaa b. Ebu-Kesira:

– Pričao mi je Muhammed b. Ibrahim, da mu je Ebu-Seleme saopćio da je između njega i nekog svijeta bio spor (za zemlju) i da je to spomenuo Aiši, radijallahu anha, i ona mu je rekla: “Ebu-Seleme, kloni se zemlje, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko nepravедno uzme koliko pedalj tuđe zemlje, ona će mu se objesiti na vrat od svih sedam zemalja.”

بَابُ إِثْمِ مَنْ ظَلَمَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ

٢٤٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي طَلْحَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ سَهْلٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ ظَلَمَ مِنَ الْأَرْضِ شَيْئًا طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ .

٢٤٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنَاسٍ خُصُومَةٌ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبِ الْأَرْضَ فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ .

2 Alejhisselam je još rekao: “Ko otme pedalj tuđe zemlje, Allah će ga na Sudnjem danu natjerati da je iskopava dok ne prokopa sve sedam slojeva zemlje, a onda ga s njom opteretiti sve dok bude trajalo suđenje svijetu.”

2454. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Abdullah b. Mubarek, a ovome Musa b. Ukbe prenoseći od Salima, on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko uzme nešto tuđe zemlje, na što nije imao pravo, propast će (natovaren) s njom na Sudnjem danu kroz sve sedam zemalja.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je izjavio: “Ovaj hadis nije bio u knjizi Ibni-Mubareka (pisanoj) u Horosanu; izdiktirao im ga je on (kasnije) u Basri.”

DOZVOLJENO JE DA ČOVJEK DOPUSTI NEŠTO DRUGOME

2455. PRIČAO NAM JE Hafṣ b. Umer, njemu Šu‘be, prenoseći od Džebele:

– Bili smo u Medini među nekim ljudima iz Iraka i zadesila nas je (gladna) godina, pa nam je Ibni-Zubejr dijelio datule. Tada je pokraj nas naišao Ibni-Omer, radijallahu anhuma, i rekao: “Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sparivanje (datula pri jelu), osim ako neko od vas to dozvoli svome bratu.”

2456. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Ebu-Avane prenoseći od A‘meša, on od Ebu-Vaila, ovaj od Ebu-Mes‘uda, da je neki čovjek, kome govorahu Ebu-Šu‘ajb, imao momka mesara, pa mu je Ebu-Šu‘ajb rekao:

– Napravi mi jelo za petericu! Možda ću pozvati Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, petog (od peterice), jer se na licu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vidi glad.

Potom ga je pozvao, ali ih je slijedio još jedan čovjek koji nije bio pozvan, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ovaj nas je stvarno slijedio, pa dozvoljavaš li mu?”

– Dozvoljavam – rekao je on.

٢٤٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنَاسٍ خُصُومَةٌ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبِ الْأَرْضَ فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ .

بَاب إِذَا أَذِنَ إِنْسَانٌ لِآخَرٍ شَيْئًا جَازَ

٢٤٥٥. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ كُنَّا بِالْمَدِينَةِ فِي بَعْضِ أَهْلِ الْعِرَاقِ فَأَصَابَنَا سَنَةٌ فَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَرْزُقُنَا التَّمْرَ فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَمُرُّ بِنَا فَيَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْإِقْرَانِ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ .

٢٤٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ كَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَامٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ اصْنَعْ لِي طَعَامَ خَمْسَةِ لَعَلِّي أَدْعُو النَّبِيَّ ﷺ خَامِسَ خَمْسَةٍ وَأَبْصَرَ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ ﷺ الْجُوعَ فَدَعَاهُ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ لَمْ يُدْعَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ هَذَا قَدْ اتَّبَعَنَا أَتَأْذِنُ لَهُ قَالَ نَعَمْ .

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“... A ON JE OKORJELI SVAĐALICA”

2457. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibni-Džurejdža, on od Ibni-Ebi-Mulejke, ovaj od Aise, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Allahu najmrži ljudi su okorjele svađalice.”¹

GRIJEH ONOGA KOJI SE SPORI ZA NEŠTO,
A ZNA DA JE TO BESPRAVNO

2458. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, on od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Urve b. Zubejr, njega Zejneba, kćerka Ummu-Seleme, da je njena majka Ummu-Selema, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijela njoj kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pred vratima svoje sobe čuo neko raspravljanje, izašao i rekao:

“Ja sam samo čovjek. Dode mi stranka u sporu i možda neko od vas bude rječitiji od drugoga i ja mislim da je on istinu kazao i presudim to u njegovu korist, pa onaj kome dosudim pravo kojeg muslimana, to je samo komad džehennemske vatre, pa neka je uzme (ako smije) ili ostavi!”²

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ)

٢٤٥٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخِصَمُ.

بَابُ إِثْمِ مَنْ خَاصَمَ فِي بَاطِلٍ وَهُوَ يَعْلَمُهُ

٢٤٥٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّهَا أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ خُصُومَةً بِيَابِ حُجْرَتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ فَأُخْصِبُ أَنَّهُ صَدَقَ فَأَقْضِي لَهُ بِذَلِكَ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ فَلْيَتْرُكْهَا.

1 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dao je gornju izjavu u skladu sa 204-206. ajetom poglavlja El-Bekare, koji u prijevodu glase: “Ima ljudi čiji ti se govor o ovozemaljskom životu sviđa i Allaha zove za svjedoka za ono što je u njegovom srcu, a on je najljući svađalica. A kada se okrene po zemlji, trudi se da čini nered po njoj i uništi usjeve i stada. Allah ne voli smutnju. A kada mu se rekne: ‘Boj se Allaha!’, obuzme ga ponos što griješi. Njemu je dosta Džehennem, a to je grozan ležaj.”

2 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dalekovidan je, Allahom odabran čovjek sa čulima i osobinama ljudi i nisu mu bile poznate ničije tajne. Sudio je i prosuđivao po izloženim mu dokazima i o njima je ovisila njegova presuda. Čini se da je jednom prilikom rekao: “Ja sudim samo po iznesenim mi dokazima.” Dokaz stranke je presudan u donošenju konačne odluke i oslanjajući se na dokaze moguće je da sudac pogriješi. Zato se spornim strankama uvijek daje pravo žalbe i obnove sudskog procesa.

O ONOME KOJI U RASPRAVI LAŽE

2459. PRIČAO NAM JE Bišr b. Halid, da ga je obavijestio Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana, ovaj od Abdullaha b. Murre, on od Mesruka, a on od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kod koga imaju četiri svojstva, licemjerac je, ili kod koga bude od četiri jedno, on ima jedno svojstvo licemjerstva sve dok ga ne ostavi. Ta četiri svojstva su: kada priča, laže; kada što obeća, iznevjeri; kada daje kakvu obavezu, ne izvrši je i kada se za što spori, neistinu (pogrešno) govori.”

NAKNADA OBESPRAVLJENOM
KADA SE DOMOGNE IMOVINE
ONOGA KO GA JE OŠTETIO

Ibni-Sirin je rekao: “Naknadit će mu se” i citirao ajet: “... A ako budete kažnjavali, kažnjavajte onako kako ste vi bili kažnjavani...”¹

2460. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'be prenoseći od Zuhrija, kojem je pričao Urve, da je Aiša, radijallahu anha, kazala: Došla je Hinda, kći Utbe b. Rebija, i pitala:

“Allahov Poslaniče, Ebu-Sufjan je škrt čovjek, pa da li sam grješna ako nahranim našu porodicu od onoga što on ima?”

– Nisi grješna – odgovorio je – da ih hraniš onoliko koliko je uobičajeno.

بَابُ إِذَا خَاصَمَ فَجَرَ

٢٤٥٩. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا أَوْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ أَرْبَعَةٍ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ.

بَابُ قِصَاصِ الْمَظْلُومِ إِذَا وَجَدَ مَالَ ظَالِمِهِ

وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ يُقَاسُ وَقَرَأَ (وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ).

٢٤٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُثْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مَسِيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنَ الَّذِي لَهُ عِيَالُنَا فَقَالَ لَا حَرَجَ عَلَيْكَ أَنْ تُطْعِمِيهِمْ بِالْمَعْرُوفِ.

¹ Nastavak prijevoda 126-128. ajeta poglavlja En-Nahl glasi: “... a ako se strpite, to je najbolje za strpljive. Strpi se! Tvoje strpljenje je samo s Allahovom pomoći. Ne žalosti se zbog njih, ne budi u tjeskobi zbog onoga što oni spletkare. Zaista je Allah uz one koji su bogobožni i koji su dobročinitelji.”

2461. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Jezid prenoseći od Ebul-Hajra, on od Ukbe b. Amira, koji je rekao:

– Rekli smo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Ti nas pošalješ (poslovno) i mi odsjednemo kod ljudi koji nas ne ugoste, pa šta misliš o tome?”

“Kada odsjednete kod ljudi i bude vam naređeno šta je potrebno gostu, pa oni to prihvate (dobro je), a ako to ne učine, uzmite od njih pravo gosta!”²

O (SASTANCIMA) U SJENICIMA (HLADNJACIMA)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi sjedili su u sjeniku (hladnjaku plemena) Benu-Saide.

2462. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibni-Vehb, rekavši da mu je pričao Malik..., a preko niza drugih pripovjedača, obavijestio me je Junus, prenoseći od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da mu je Ibn-Abbas prenio od Omera, radijallahu anhu:

– Kada je Allah uzeo dušu Svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ensarije su se skupili u sjeniku (hladnjaku) plemena Benu-Saide, pa sam Ebu-Bekru rekao: “Idi s nama!”, pa smo došli u sjenik (hladnjak) Benu-Saide.

٢٤٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قُلْنَا لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّكَ تَبْعُنَا فَنَنْزِلُ بِقَوْمٍ لَا يَقْرُونَا فَمَا تَرَى فِيهِ فَقَالَ لَنَا إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأَمَرَ لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ .

بَابُ مَا جَاءَ فِي السَّقَائِفِ

وَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ .

٢٤٦٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ وَأَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ حِينَ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ ﷺ إِنْ الْأَنْصَارَ اجْتَمَعُوا فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا فَجِئْنَاهُمْ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ .

² Lejs, držeći se gornjeg hadisa, ugošćavanje smatra vadžibom, a imam Ahmed to prihvata, ali samo u nomadskim područjima.

Ebu-Davud u svome *Sunenu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ukonačiti gosta jednu noć dužnost je svakom muslimanu, i ako bi on konačio u njegovom dvorištu, on ima pravo, ako hoće na obeštećenje, a ako hoće može se toga odreći”, a Tahavi preko Ebu-Hurejre navodi: “Kada gost odsjedne kod nekoga i kućedomaćini ga ne ugoste, on ima pravo potraživanja vrijednosti neučinjenog izdatka ugošćavanja.”

Takve su bile obaveze prema gostu i putniku namjerniku početkom islamske ere, a naročito prema službenicima i predstavnicima vlasti službeno upućenim na teren. U doba razvijene civilizacije, ugostiteljstva i komunikacija, putnik ima mogućnost udobnog smještaja u društvenim objektima i mještani su oslobođeni gornjih obaveza, izuzimajući iznimne slučajeve.

S obzirom na izloženo najveći broj učenjaka ovo ugošćavanje smatraju praksom Muhammedovom, sallallahu alejhi ve sellem, koju ne treba zanemarivati.

SUSJED SUSJEDU NEMA PRAVO ZABRANITI DA POSTAVI PROŠTAC ILI DASKU U NJEGOVU OGRADU

2463. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ibni-Šihaba, ovaj od A' redža, a A' redž od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka susjed susjedu ne sprečava da postavi proštac ili dasku u njegovu ogradu!”

Kasnije je Ebu-Hurejre kazao: “Šta je meni? Vidim da se od ovoga okrećete! Allaha mi, ja bih vam je bacio među vaša pleća.”

PROLIJEVANJE ALKOHOLA (VINA) PO PUTU

2464. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahman Ebu-Jahja, da ga je obavijestio Affan, njega Hammad b. Zejd, a ovoga Sabit prenoseći od Enesa, radijallahu anhu:

– Napajao sam neke ljude u stanu Ebu-Talhe, a vino im je tada bilo sok od izgnječenih nezrelih datula. Poslije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio glasniku, koji je oglasio: “Znajte, vino je zabranjeno!” Tada mi je, kaže Enes, Ebu-Talha rekao: “Izađi i prolij ga!” Tada sam izašao i prolio ga, te je teklo putevima Medine. Kasnije je neko od (svijeta) rekao: “Pa neki su ljudi poginuli, a ono im je bilo u stomacima”, na što je Allah objavio ajet: “Onima koji su vjerovali i radili dobra djela nema grijeha za ono što su jeli...”¹

بَاب لَا يَمْنَعُ جَارُ جَارِهِ أَنْ يَغْرِزَ خَشْبَهُ فِي جِدَارِهِ

٢٤٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَمْنَعُ جَارُ جَارِهِ أَنْ يَغْرِزَ خَشْبَهُ فِي جِدَارِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ مَا لِي أَرَاكُمْ عَنْهَا مُعْرِضِينَ وَاللَّهِ لَا رَمِينَ بَهَا بَيْنَ أَكْتَفَيْكُمْ .

بَاب صَبِّ الْخَمْرِ فِي الطَّرِيقِ

٢٤٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى أَخْبَرَنَا عَفَّانٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كُنْتُ سَاقِي الْقَوْمِ فِي مَنْزِلِ أَبِي طَلْحَةَ وَكَانَ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ الْفَضِيخَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُنَادِيًا يُنَادِي أَلَا إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ قَالَ فَقَالَ لِي أَبُو طَلْحَةَ اخْرُجْ فَأَهْرِقْهَا فَخَرَجْتُ فَهَرَقْتُهَا فَجَرَتْ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ قَدْ قُتِلَ قَوْمٌ وَهِيَ فِي بُطُونِهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعَمُوا .

¹ Nastavak gornjeg 93. ajeta poglavlja El-Maide glasi: “... Kada se budu čuvali (zabranjenog), vjerovali i radili dobra djela, kada se budu bojali i vjerovali i kada se budu bojali i činili dobra djela. Allah voli dobročinitelje.”

O DVORIŠTIMA KUĆA, SIJELJENJU U NJIMA I SJEDENJU PO PUTEVIMA

Aiša je izjavila: “Ebu-Bekr je sagradio mesdžid u dvorištu svoje kuće u kome je klanjao i učio Kur'an, pa su se žene idolopoklonika i njihovi sinovi nagurali oko njega, čudeći se. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada bijaše u Mekki.”

2465. PRIČAO NAM JE Mu'az b. Fedale, njemu Ebu-Umer Hafs b. Mejsere prenoseći od Zejda b. Esleme, on od Ataa b. Jesara, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Klonite se sjedenja po putevima. To nam je, primijetili su, neophodno potrebno. To su naša zborišta na kojima razgovaramo.
- Kada nećete drugo – reče on – nego sijeljenje tu, onda podajte i putu njegovo pravo!
- A koje je pravo puta? – upitali su oni.
- Oboriti pogled (zemlji), uzdržavati se od uznemiravanja, otpozdravljati, zapovijedati dobro, a odvrćati od ružnog – reče on.

بَابُ أَفْنِيَةِ الدُّورِ وَالْجُلُوسِ فِيهَا وَالْجُلُوسِ عَلَى الصُّعَدَاتِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ فَأَبْتَنِي أَبُو بَكْرٍ مَسْجِدًا بِفَنَاءِ دَارِهِ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَتَقَصَّفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَالنَّبِيُّ ﷺ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ .

٢٤٦٥. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ ابْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطَّرِيقَاتِ فَقَالُوا مَا لَنَا بِذَلِكَ إِنَّمَا هِيَ مَجَالِسُنَا نَتَحَدَّثُ فِيهَا قَالَ فَإِذَا آبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجَالِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهَا قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ .

O BUNAREVIMA POKRAJ PUTEVA KADA NE SMETAJU

2466. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra, ovaj od Ebu-Saliha Semmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jednog čovjeka u putu obuzela je žed poput one koja je bila i mene stigla, pa side u bunar, napuni svoju mestvu vodom pa napoji žednog psa i Allah mu je ukazao svoju blagodarnost i oprostio mu grijehe.

– Allahov Poslaniče – upitali su prisutni – a imamo li za životinje kakvu nagradu?

– Za sve živo ima nagrada – reče on.

UKLANJANJE S PUTA ONOGA ŠTO UZNEMIRUJE (PROLAZNIKE)

Hemmam je rekao da je preneseno od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Sadaka je ukloniti s puta sve što uznemiruje (prolaznike).”

O SOBI NA SPRATU, MANSARDI KOJA SE PROTEŽE NA NEŠTO I ONOJ KOJA SE NE PROTEŽE; NA TAVANIMA I DRUGDJE

2467. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibnu-Ujejne prenoseći od Zuhrija, on od Urve, ovaj od Usame b. Zejda, radijallahu anhuma, koji je rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispeo se na jednu od utvrda Medine i rekao:

– Da li vidite šta ja vidim? (Ja vidim) mjesta smutnje među vašim domovima poput mjesta kapljica kiše.

بَابُ الْأَبَارِ عَلَى الطَّرِيقِ إِذَا لَمْ يُنَادَ بِهَا

٢٤٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَمِيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بِئْرًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلُ الَّذِي كَانَ بَلَغَ مِنِّي فَنَزَلَ الْبِئْرَ فَمَلَأَ خُفَّهُ مَاءً فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّا لَنَا فِي الْبَهَائِمِ لِأَجْرًا فَقَالَ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٌ أَجْرٌ.

بَابُ إِمَاطَةِ الْأَذَى

وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ يُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ.

بَابُ الْغُرْفَةِ وَالْعُلْيَةِ الْمُشْرِفَةِ وَعِوَارِ الْمُشْرِفَةِ فِي السُّطُوحِ وَغَيْرِهَا

٢٤٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أُطَمٍ مِنْ أَطَامِ الْمَدِينَةِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي أَرَى مَوَاقِعَ الْفِتَنِ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ كَمَوَاقِعِ الْقَطْرِ.

2468. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, ovaj od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Ebu-Sevr prenoseći od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

– Stalno sam želio pitati Omera za dvije od supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, one za koje je Allah rekao: “Ako se vas dvije pokajnički obratite Allahu, pa vaša su se srca priklonila (tome)...”

Tada sam činio hadž s njim i on skrenu (s puta), pa skrenuh i ja za njim s kožnim sudićem (vode), potom se osamio, onda došao i ja sam mu polijevao na ruke iz sudića, pa pošto uze abdest, reko mu:

– Vladaru pravovjernih, koje su to dvije od supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za koje je Allah rekao: “Ako se vas dvije pokajnički obratite Allahu...?”

– Čudim ti se, Ibni-Abbasu! To su Aiša i Hafsa. Potom je Omer otpočeo izlagati taj slučaj i rekao:

– Ja i jedan moj susjed ensarija bili smo u plemenu Benu-Umejje b. Zejd, a to je jedno naselje na pobriježju Medine i naizmjenično smo silazili do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem; jednog dana silazio je on, a drugog dana silazio sam ja. Kada sam ja silazio, donosio sam mu vijest toga dana, bilo naredbe ili što drugo, a kada je silazio on, činio je to isto. Mi, skupina Kurejšija, nadvladali smo žene, a kada smo došli ensarijama, a oni su, međutim, ljudi kojima gospodare njihove žene, i naše su žene počele primati običaj ensarijskih žena, pa sam kriknuo na svoju ženu i ona mi se vratila. Nisam želio da mi se vrati. Ona reče:

– Zašto mrziš što sam ti se vratila? Allaha mi, i supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vraćaju se njemu, a jedna od njih napustila ga je jedan dan pa sve do noći.

Tada sam se uplašio i rekao: “Ona koja je od njih učinila tako veliki izgređ, propala je.” Potom sam skupio oko sebe svoju odjeću, ušao Hafsi i upitao: “Je li se neka od vas ljutila na Allahovog Poslanika,

٢٤٦٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَزَلْ حَرِيصًا عَلَى أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْمَرَاتَيْنِ مِنَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّتَيْنِ قَالَ اللَّهُ لَهُمَا إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا فَحَجَجْتُ مَعَهُ فَعَدَلُ وَعَدَلْتُ مَعَهُ بِالْإِدَاوَةِ فَتَبَرَّزَ حَتَّى جَاءَ فَسَكَبْتُ عَلَى يَدَيْهِ مِنَ الْإِدَاوَةِ فَتَوَضَّأَ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْمَرَاتَيْنِ مِنَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّتَانِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمَا إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا فَقَالَ وَاعْجَبِي لَكَ يَا ابْنُ عَبَّاسٍ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ عُمَرُ الْحَدِيثَ يَسْأَلُهُ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ وَجَارًا لِي مِنَ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهِيَ مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَنَاقَشُ النَّزُولَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَيَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلْتُ جِئْتُهُ مِنْ خَبَرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنَ الْأَمْرِ وَغَيْرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ مِثْلَهُ وَكُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى الْأَنْصَارِ إِذَا هُمْ قَوْمٌ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَطَفِقَ نِسَاؤُنَا يَأْخُذْنَ مِنْ آدَبِ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ فَصَحْتُ عَلَى امْرَأَتِي فَرَاغَعْتَنِي فَأَنْكَرْتُ أَنْ تُرَاجِعَنِي فَقَالَتْ وَلِمَ تُنْكِرُ أَنْ أُرَاجِعَكَ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ ﷺ لَيُرَاجِعْنَهُ وَإِنْ إِحْدَاهُنَّ لَتَهْجُرُهُ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ فَأَفْزَعَنِي فَقُلْتُ خَابَتْ مَنْ فَعَلَ مِنْهُنَّ

sallallahu alejhi ve sellem, jedan dan do noći?

– Da – odgovorila je.

– Propala je i mnogo izgubila. Jesi li sigurna da se neće i Allah rasrditi radi srdžbe Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa da propadnete. Ne tražite mnogo šta od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ne obraćajte mu se za svašto; ne napuštaj ga i traži od mene što trebaš. Neka te ne zavodi to što je tvoja susjetka – mišljaše na Aišu – ljepša od tebe i draža Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Pričali smo i kako pleme Gassan pravi potkovice jahaćih životinja za našu borbu. Tada je (priča Omer) sišao moj drug na dan svoje rede, vratio se navečer i, jako udarajući na moja vrata, vikao:

– Spava li on?

Uplašio sam se, izašao mu, a on reče: “Dogodila se velika stvar!”

– Kakva? – upitao sam. – Je li došao Gassan?

– Ne – odgovori – nego krupnije i više od toga. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio svoje žene. Hafsa je, reče on, propala i mnogo izgubila.

Sumnjao sam da bi to možda moglo i biti, pa sam skupio svoju haljinu i s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah-namaz. Potom je ušao u svoju mansardu (čardak) i u nju se povukao, a ja ušao Hafsi, kad ona plače.

– Što plačeš? – upitao sam. – Zar te nisam upozoravao? Je li vas pustio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?

– Ne znam – rekla je. – On je tu na terasi.

Tada sam izašao, došao do minbera oko koga bijaše grupa ljudi. Neki su plakali. Sjeo sam malo kod njih. Potom me ovladalo ono što sam osjećao, pa sam otišao na terasu, gdje je bio Alejhisselam, i njegovom slugi – crncu – rekao: “Traži odobrenje (ulaska) za Omera!” On je ušao i kazao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Potom je izašao i rekao: “Kazao sam mu za tebe,

بِعَظِيمٍ ثُمَّ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ أَيُّ حَفْصَةَ أَتَغَاضِبُ إِحْدَاكُمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ فَقَالَتْ نَعَمْ فَقُلْتُ خَابَتْ وَخَسِرَتْ أَفْتَأَمْنُ أَنْ يَغْضَبَ اللَّهُ لِعُصْبِ رَسُولِهِ ﷺ فَتَهْلِكِينَ لَا تَسْتَكْثِرِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا تُرَاجِعِيهِ فِي شَيْءٍ وَلَا تَهْجُرِيهِ وَاسْأَلِيْنِي مَا بَدَا لَكَ وَلَا يَغُرَّنَّكَ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكَ هِيَ أَوْضَا مِنْكَ وَأَحَبُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ عَائِشَةَ وَكُنَّا تَحَدَّثُنَا أَنَّ غَسَّانَ تُنْعِلُ النُّعَالَ لِغَزْوِنَا فَنَزَلَ صَاحِبِي يَوْمَ نَوْبَتِهِ فَرَجَعَ عِشَاءً فَضَرَبَ بَابِي ضَرْبًا شَدِيدًا وَقَالَ أَنَايُمْ هُوَ فَفَزَعْتُ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ وَقَالَ حَدَّثَ أَمْرٌ عَظِيمٌ قُلْتُ مَا هُوَ أَجَاءَتْ غَسَّانُ قَالَ لَا بَلْ أَعْظَمُ مِنْهُ وَأَطُولُ طَلَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نِسَاءَهُ قَالَ قَدْ خَابَتْ حَفْصَةُ وَخَسِرَتْ كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ هَذَا يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ فَجَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَصَلَّيْتُ صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَدَخَلَ مَشْرُبَةً لَهُ فَاعْتَزَلَ فِيهَا فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَإِذَا هِيَ تَبْكِي قُلْتُ مَا يُبْكِيكِ أَوَلَمْ أَكُنْ حَذَرْتُكَ أَطْلَقَنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ لَا أَذْرِي هُوَ ذَا فِي الْمَشْرُبَةِ فَخَرَجْتُ فَجِئْتُ الْمُنْبَرَّ فَإِذَا حَوْلَهُ رَهْطٌ يَبْكِي بَعْضُهُمْ فَجَلَسْتُ مَعَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْمَشْرُبَةَ الَّتِي هُوَ فِيهَا فَقُلْتُ لِعُلَامٍ لَهُ أَسْوَدَ اسْتَأْذِنَ لِعُمَرَ فَدَخَلَ فَكَلَّمَ النَّبِيَّ ﷺ ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَّتْ فَأَنْصَرَفْتُ

a on šuti.” Tada sam se okrenuo i sjeo s grupom onih kod minbera. Poslije me ovlada ono što sam osjećao, pa sam otišao i Omer je spomenuo ono isto ranije, a onda sjeo s grupom onih kod minbera. Kasnije me ovlada ono što sam imao (u sebi), pa sam otišao slugi i rekao: “Traži odobrenje za Omera!”, a poslije on izloži isto što i ranije. Potom sam se okrenuo i krenuo, rob me pozva i reče: “Dozvolio ti je (ulazak) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.” Ušao sam mu, kad on leži na pletenoj hasuri. Između njega i nje ne bijaše nikakve prostirke, a po strani mu (tijela) otisci rogozine; i naslonjen na jastuk od štavljene kože napunjen likom.

Nazvao sam mu selam i stojeći upitao: “Pustio si svoje supruge?” On diže svoj pogled prema meni i reče: “Ne”.

Tada sam, stojeći, rekao: “Allahov Poslaniče, ako mi dozvoljavaš, mi, skupina Kurejšija, vladali smo ženama, a kada smo došli narodu kojim gospodare njihove žene i, spomenuvši mu to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija se, i ja rekoh: – Ako mi dopuštaš, ušao sam Hafsi i kazao:

“Neka te ne zavodi to što je tvoja susjetka, mišljaše na Aišu, ljepša od tebe i Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, draža od tebe”, na što se on opet osmjehnuo. Kada sam ga vidio da se smije, sjeo sam, podigao svoj pogled po njegovoj sobi i, Allaha mi, u njoj nisam vidio ništa što bi svratilo na sebe pogled osim tri neučinjene kože.

– Moli Allaha! – rekao sam – neka obogati tvoje sljedbenike. Perzijancima i Bizantincima dato je bogatstvo i dat im je ovaj svijet, a oni ne obožavaju Allaha.

On onako naslonjen reče: “A zar ti sumnjaš, o Ibni-Omere? Oni su narod kojem su ubrzano data njihova dobra na ovom svijetu.”

– Allahov Poslaniče, oprosti mi! – rekao sam.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, povukao se (od supruge) zbog slučaja koji je Hafsa prenijela

حَتَّى جَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ فَذَكَرْتُ مِثْلَهُ فَجَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْغُلَامَ فَقُلْتُ اسْتَأْذِنُ لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ مِثْلَهُ فَلَمَّا وَلَّيْتُ مُنْصَرِفًا إِذَا الْغُلَامُ يَدْعُونِي قَالَ أَذِنَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ مُضْطَجِعٌ عَلَى رِمَالٍ حَصِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ قَدْ أَثَرُ الرِّمَالُ بِجَنْبِهِ مُتَكِيٌّ عَلَى وَسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشُوهَا لَيْفٌ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ طَلَّقْتَ نِسَاءَكَ فَرَفَعَ بَصَرَهُ إِلَيَّ فَقَالَ لَا ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ اسْتَأْنَسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ رَأَيْتَنِي وَكُنَّا مَعَشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى قَوْمٍ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَذَكَرَهُ فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قُلْتُ لَوْ رَأَيْتَنِي وَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَا يَغْرَنَكَ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكَ هِيَ أَوْضَأُ مِنْكَ وَأَحَبُّ إِلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ يُرِيدُ عَائِشَةَ فَتَبَسَّمَ أُخْرَى فَجَلَسْتُ حِينَ رَأَيْتُهُ تَبَسَّمَ ثُمَّ رَفَعْتُ بَصَرِي فِي بَيْتِهِ فَوَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ فِيهِ شَيْئًا يَرُدُّ الْبَصَرَ غَيْرَ أَهْبَةِ ثَلَاثَةٍ فَقُلْتُ ادْعُ اللَّهَ فَلْيُوسِّعْ عَلَى أُمَّتِكَ فَإِنَّ فَارِسَ وَالرُّومَ وَوَسَّعَ عَلَيْهِمْ وَأَعْطُوا الدُّنْيَا وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ وَكَانَ مُتَكِنًا فَقَالَ أَوْفِي شَكِّ أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَابِ أَوْلَيْتَكَ قَوْمٌ عَجَّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي فَأَعْتَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ الْحَدِيثِ حِينَ أَفْشَتْهُ حَفْصَةُ إِلَى عَائِشَةَ

Aiši i on je zbog velike osjećajnosti (ljutnje) prema njima, rekao: “Neću im ulaziti jedan mjesec”, pa ga je Allah zbog toga ukorio. Kada je bilo 29 dana, ušao je Aiši i tako od nje počeo, pa je Aiša primijetila: “Ti si se zakleo da nam nećeš ulaziti jedan mjesec, a mi smo osvanule tek 29. noć, koju sigurno računam?”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Taj je mjesec 29 dana.”

Tada je, kaže Aiša, objavljen ajet o pravu odabiranja, pa je počeo prvo od žena sa mnom i rekao:

– Iznosim ti korisnu stvar, a ne štetnu, da ne žuriš dok ne dobiješ zapovijed svojih roditelja!

– Znam – rekla je ona. – Moji roditelji mi ne zapovijedaju rastavu braka.

Potom je proučio ajet: “Vjerovjesniče, reci svojim suprugama...”, pa do Allahovih riječi: “... veliku nagradu.”¹

– Zar da za to – rekla sam – tražim zapovijed svojih roditelja?! Ja, zaista, želim Allaha, Njegova Poslanika i kuću drugog svijeta.

Poslije je dao pravo izbora ostalim svojim ženama i one su rekle isto što je rekla Aiša.

وَكَانَ قَدْ قَالَ مَا أَنَا بِدَاخِلٍ عَلَيْهِنَّ شَهْرًا مِنْ شِدَّةِ
مَوْجِدَتِهِ عَلَيْهِنَّ حِينَ عَاتَبَهُ اللَّهُ فَلَمَّا مَضَتْ تِسْعٌ
وَعِشْرُونَ دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَبَدَأَ بِهَا فَقَالَتْ لَهُ
عَائِشَةُ إِنَّكَ أَقْسَمْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْنَا شَهْرًا
وَإِنَّا أَصْبَحْنَا لِتِسْعٍ وَعِشْرِينَ لَيْلَةً أَعَدُّهَا عَدًّا
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ وَكَانَ ذَلِكَ
الشَّهْرُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَنْزِلْتَ آيَةَ
التَّخْيِيرِ فَبَدَأَ بِي أَوَّلَ امْرَأَةٍ فَقَالَ إِنِّي ذَاكِرٌ لَكَ أَمْرًا
وَلَا عَلَيْكَ أَنْ لَا تَعْجَلِي حَتَّى تَسْتَأْمِرِي أَبَوَيْكَ
قَالَتْ قَدْ أَعْلَمْتُ أَنَّ أَبَوَيَّ لَمْ يَكُونَا يَأْمُرَانِي بِفِرَاقِكَ
ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِلَى
قَوْلِهِ عَظِيمًا قُلْتُ أَفِي هَذَا أَسْتَأْمِرُ أَبَوَيَّ فَإِنِّي أُرِيدُ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالِدَارَ الْآخِرَةَ ثُمَّ خَيْرَ نِسَاءٍ فَقُلْنَ
مِثْلَ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ .

¹ Nastavak prijevoda započetog 28. ajeta i još dalja dva iz poglavlja El-Ahzab glase: “... Ako vi želite ovozemni život i njegov sjaj, dođite, dat ću vam vrijednost (za razvod braka) i pustit ću vas lijepim načinom. Ako vi želite Allaha i Njegova Poslanika i buduću svijet, zaista je Allah pripremio veliku nagradu onima od vas koji čine dobro. Supruge Vjerovjesnika! Koja bi od vas učinila dokazano nevaljalstvo, kazna bi joj bila udvostručena, a to je Allahu lahko.”

2469. PRIČAO NAM JE Ibnu-Selam, njemu Fezari prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zakleo se na ustezanje od svojih supruga jedan mjesec, a bio je iščasio stopalo i sjedio na terasi (čardaku), pa mu je došao Omer i pitao ga: “Jesi li pustio svoje žene?”

– Ne – odgovorio je – nego sam se zakleo na povlačenje od njih jedan mjesec. – Tako se zadržao 29 dana, a onda sišao i ušao svojim ženama.²

O ONOM KOJI JE SVEZAO SVOJU DEVU ZA (POREDANO) KAMENJE ILI ZA VRATA DŽAMIJE

2470. PRIČAO NAM JE Muslim, ovome Ebu-Akil, njemu Ebu-Mutevekkil Nadži, koji je rekao: – Došao sam Džabiru b. Abdullahu, radijallahu anhumu, i on reče:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u džamiju. Ja sam ušao do njega, a devca svezao za kraj položenog kamena i rekao: “Ovdje ti je tvoj devac!” On je izašao, počeo obilaziti oko devca i rekao:

– Tvoja je i vrijednost (novac) i devac.

٢٤٦٩. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا وَكَانَتْ أَنْفَكْتُ قَدَمَهُ فَجَلَسَ فِي عُلْيَةٍ لَهُ فَجَاءَ عُمَرُ فَقَالَ أَطَلَقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا وَلَكِنِّي أَلَيْتُ مِنْهُنَّ شَهْرًا فَمَكَثَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ ثُمَّ نَزَلَ فَدَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ .

بَابُ مَنْ عَقَلَ بَعِيرَهُ عَلَى الْبَلَاطِ أَوْ بَابِ الْمَسْجِدِ

٢٤٧٠. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيُّ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَسْجِدَ فَدَخَلْتُ إِلَيْهِ وَعَقَلْتُ الْجَمَلَ فِي نَاحِيَةِ الْبَلَاطِ فَقُلْتُ هَذَا جَمْلُكَ فَخَرَجَ فَجَعَلَ يُطِيفُ بِالْجَمَلِ قَالَ الشَّمْنُ وَالْجَمَلُ لَكَ .

2 Gornji slučaj zbio se 9. godine po Hidžri i jasno ukazuje na poboljšanje standarda Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova, pa su i njegove supruge počele misliti na udobnost, što je on odlučno odbio. Njegov dom resila je skromnost, iako je mogao imati brda zlata.

Navedeni dijalog je dobar komentar za prvih pet ajeta poglavlja Et-Tahrim koji u prijevodu glase:

“Vjerovjesniče! Zašto sebi zabranjuješ ono što ti je Allah dozvolio, tražeći zadovoljstvo svojih žena! Allah prašta i milostiv je. Allah vam je odredio (da se možete) osloboditi vaših zakletvi, a Allah je vaš Gospodar. On sve zna i mudar je.

(Sjeti se) kada je Vjerovjesnik tajno saopćio nekoj od svojih žena jednu vijest, pa kada je ona to izložila (drugoj) i Allah njega o tome obavijestio i on (joj) je saopćio jedan dio, a prešutio drugi. Kada joj je on to kazao, ona mu je rekla: “Ko te o tome obavijestio?”

On je kazao: “Obavijestio me Onaj koji sve zna i obuhvaća. Ako se vas dvije pokajete Allahu, pa vaša su se srca priklonila, a ako budete istupile porotiv njega, pa Allah je njegov pomagač i Džibril i (svi) dobri vjernici, a svi meleki su njegovo zaleđe.”

STAJANJE I MOKRENJE KOD NEČIJEG SMETLJIŠTA

2471. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb prenoseći od Šu‘be, on od Mensura, ovaj od Ebu-Vaila, da je Huzejfe, radijallahu anhu, kazao: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem...”, ili je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je do nečijeg smetljišta i mokrio stojeći.”

UKLANJANJE S PUTA SVEGA ONOGA ŠTO SMETA SVIJETU

2472. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Jedan čovjek, idući putem, našao je trnovu granu i uzeo je (uklonio s puta), pa mu je Allah ukazao milost i blagodarnost i oprostio mu (neke grijehe).”

KADA SE SVIJET BUDE RAZILAZIO O ŠIRINI JAVNOG PUTA,

a mještani žele oko njega graditi zgradu, ostavlja se od nje put sedam zira‘a (širok)

2473. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Zubejra b. Hirrita, a on od Ikrime: – Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kada je kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je, kada bi se razilazili o širini javnog puta, da ga ostave najmanje sedam zira‘a!”¹

بَابُ الْوُقُوفِ وَالْبَوْلِ عِنْدَ سَبَاطَةِ قَوْمٍ

٢٤٧١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَوْ قَالَ لَقَدْ أَتَى النَّبِيُّ ﷺ سَبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا.

بَابُ مَنْ أَخَذَ الْغُصْنَ

وَمَا يُؤْذِي النَّاسَ فِي الطَّرِيقِ فَرَمَى بِهِ

٢٤٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَأَخَذَهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغُفِرَ لَهُ.

بَابُ إِذَا اخْتَلَفُوا فِي الطَّرِيقِ أَمْلَيْتَاءَ

وَهِيَ الرَّحْبَةُ تَكُونُ بَيْنَ الطَّرِيقِ ثُمَّ يُرِيدُ أَهْلُهَا الْبُنْيَانَ فَتُرِكَ مِنْهَا الطَّرِيقُ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ.

٢٤٧٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ابْنُ حَازِمٍ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ خَرِيتٍ عَنْ عِكْرِمَةَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ إِذَا تَشَاجَرُوا فِي الطَّرِيقِ بِسَبْعَةِ أَذْرُعٍ.

¹ Zira‘, mjera za dužinu, iznosi 0,75 m.

PLJAČKANJE BEZ IKAKVOG ODOBRENJA VLASNIKA IMOVINE

Ubade je kazao: “Prisegu smo učinili (dali obavezu) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da nećemo pljačkati.

2474. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu‘be, a ovome Adijj b. Sabit, koji je čuo Abdullaha b. Jezida Ensariju koji je njegov djed, otac njegove majke, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pljačku i kažnjavanje odsijecanjem dijelova tijela.”

2475. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejr, njemu Lejs, a ovome Ukajl prenoseći od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Bludnik u trenutku dok čini blud nije vjernik, u trenutku dok čovjek pije alkohol nije vjernik, u trenutku dok krade nije vjernik i u trenutku dok otuđuje (nešto) a ljudi dižu svoje poglede prema njemu on nije vjernik.”

Isto ovo preneseno je od Seida i Ebu-Seleme. Oni su ovo prenijeli od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, osim (riječi): pljačkanja.

بَابُ النَّهْيِ بِغَيْرِ إِذْنِ صَاحِبِهِ

وَقَالَ عُبَادَةُ بَايَعْنَا النَّبِيَّ ﷺ أَنْ لَا نَنْتَهَبَ .

٢٤٧٤. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ جَدُّ أَبِي أُمِّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ النَّهْبِ وَالْمُثَلَّةِ .

٢٤٧٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنَا عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَنْتَهَبُ نَهْبَةً يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ فِيهَا أَبْصَارُهُمْ حِينَ يَنْتَهَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَعَنْ سَعِيدٍ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ إِلَّا التَّهْبَةَ .

RAZBIJANJE KRSTA I UBIJANJE SVINJE

2476. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Zuhri, koji kaže: Obavijestio me je Seid b. Musejjeb, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, da prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Smak svijeta neće nastupiti dok među vas ne bude poslan (Isa) sin Merjemin, kao pravedni sudija. On će razbiti krst, ubiti svinju i dokinut će džizju, a imetak (novac) će se toliko umnožiti tako da ga niko neće htjeti primiti.”

RAZBIJANJE KACA (BURADI) S ALKOHOLOM I CIJEPANJE VINSKIH MJEŠINA

Šurejhu su došli da presudi za jednu razbijenu tamburu i on nije za nju dosudio ništa (obeštećenja).

2477. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim Dahhak b. Mahled prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, on od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio na dan (oslobođenja) Hajbera naložene vatre i pitao: “Na ime čega su naložene ove vatre?”

- Na ime domaćih magaraca – odgovorili su.
- Razbijte kotlove i prolijte ih! – rekao je.
- Zar ih nećemo proliti i oprati? – upitali su.
- Operite! – rekao je.¹

Ebu-Abdullah je rekao: “Ibn-Ebu-Uvejs kaže: el-humurul-enesijje (s fethom na elifu i nunu, a u hadisu je rečeno: el-insijje).”

بَابُ كَسْرِ الصَّلِيبِ وَقَتْلِ الْخَنَزِيرِ

٢٤٧٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخَنَزِيرَ وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ.

بَابُ هَلْ تُكْسَرُ الدَّنَانُ الَّتِي فِيهَا الْخَمْرُ أَوْ تُخَرَّقُ الزَّقَاقُ

فَإِنْ كَسَرَ صَنَمًا أَوْ صَلَيبًا أَوْ طُبُورًا أَوْ مَا لَا يُنْتَفَعُ بِخَشَبِهِ وَأُتِيَ شَرِيعٌ فِي طُبُورٍ كُسِرَ فَلَمْ يَقْضَ فِيهِ بَشْيٌ.

٢٤٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى نِيرَانًا تَوْقَدُ يَوْمَ خَيْبَرَ قَالَ عَلَى مَا تَوْقَدُ هَذِهِ النَّيْرَانُ قَالُوا عَلَى الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ اكْسِرُوهَا وَأَهْرِقُوهَا قَالُوا أَلَا تُهْرِيقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ اغْسِلُوهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ كَانَ ابْنُ أَبِي أُوَيْسٍ يَقُولُ الْحُمُرُ الْإِنْسِيَّةُ بِنَصْبِ الْأَلِفِ وَالنُّونِ.

¹ Alkohol je zabranjeno piti, a nije dobro držati ni posude od njega. Alkohol je za muslimana bezvrijedan, dok za druge on ima svoju novčanu vrijednost i ko razbije nemuslimanu u islamskoj državi posudu za alkohol, plaća obeštećenje.

Ko ošteti ili uništi krst, ikonu i njima slično, nadoknađuje vlasniku stvarnu vrijednost, izuzev, kaže Šafija, ako oni mogu i dalje služiti svojoj namjeni.

2478. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome Ibnu-Ebu-Nedžih prenoseći od Mudžahida, on od Ebu-Ma'mera, ovaj od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, koji je kazao:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u Mekku, a oko Hrama (Ka'be) bijaše 360 kipova, pa ih je počeo udarati (bockati) jednim drvetom koje je držao u ruci učeći ajet: “Došla je istina, a iščezla neistina...”²

2479. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad prenoseći od Ubejdullaha, on od Abdur-Rahmana b. Kasima, ovaj od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, uzela za sofu (sećiju ili policu) pokrivač na kome su bile (vezene) slike pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poderao i ona je od njega uzela (načiniti) dva jastučića pa su bila u sobi na kojima on sjedaše.

O ONOM KO SE BORIO ZA SVOJU IMOVINU

2480. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jezid, njemu Seid, a on je sin Ebu-Ejjuba:
– Pričao mi je Ebu-Esved prenoseći od Ikrima, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, koji je rekao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže:
“Ko pogine braneći svoju imovinu, on je šehid.”

RAZBIJANJE TUĐE POSUDE I SLIČNO

2481. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod jedne od svojih supruga. Jedna od majki pravovjernih poslala je po slugi

٢٤٧٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ مَكَّةَ وَحَوْلَ الْكَعْبَةِ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ نَضْبًا فَجَعَلَ يَطْعُمُهَا بِعُودٍ فِي يَدِهِ وَجَعَلَ يَقُولُ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ الْآيَةُ .

٢٤٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ اتَّخَذَتْ عَلَى سَهْوَةٍ لَهَا سِتْرًا فِيهِ تَمَائِيلُ فَهَتَكَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَاتَّخَذَتْ مِنْهُ نَمْرُقَتَيْنِ فَكَانَتَا فِي الْبَيْتِ يَجْلِسُ عَلَيْهِمَا .

بَابُ مَنْ قَاتَلَ دُونَ مَالِهِ

٢٤٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ .

بَابُ إِذَا كَسَرَ قَضْعَةً أَوْ شَيْئًا لِغَيْرِهِ

٢٤٨١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ مَعَ

² Cijeli prijevod 81. ajeta poglavlja El-Isra glasi: “Reci: Istina je došla, a laž je propala. Zaista laž propada.”

posudu u kojoj je bilo jelo, pa je udarila svojom rukom i posudu razbila. On ju je spojio, stavio u nju jelo i rekao: “Jedite!”, a Poslanika je zadržao i posudu čuvao i kada su dovršili, predao je čitavu posudu, a razbijenu zadržao.

A Ibnu-Ebu-Merjem je rekao:

“Obavijestio nas je (o gornjem) Jahja b. Ejjub, njemu prenio Humejd, a Humejdu Enes od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

KADA NEKO SRUŠI TUĐI ZID, NEKA MU IZGRADI ISTI KAKAV JE BIO

2482. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Muhammeda b. Sirina, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Među Izraelićanima bijaše jedan čovjek, koga su zvali Džurejdž, i dok se molio došla mu je majka i zvala ga. On joj se nije odazvao. Razmišljao je: da joj se odazovem ili da klanjam?

Poslije mu je došla i rekla: “Bože moj, ne usmrti ga dok ne padne u iskušenje s bludnicom!”

Džurejdž je boravio u svom samostanu i jedna žena reče: “Svakako ću iskušati Džurejdža.” Kasnije mu se ponudila i s njim razgovarala i on joj nije htio udovoljiti. Ona je zatim otišla nekom pastiru, sama mu se omogućila, poslije rodila dječaka i izjavila: “Ono je od Džurejdža.” Tada su došli (mještani), razbili mu samostan izveli ga i grdili. On je uzeo abdest i molio se, a zatim prišao djetetu (u kolijevci) i rekao: “Dijete, ko je tvoj otac?”

– Pastir – odgovorilo je.

– Izgradit ćemo ti samostan od zlata – rekli su.

– Ne – reče on – nego samo od blata (zemlje).

خَادِمَ بِقِصْعَةٍ فِيهَا طَعَامٌ فَضَرَبَتْ بِيَدِهَا فَكَسَرَتْ
الْقِصْعَةَ فَضَمَّهَا وَجَعَلَ فِيهَا الطَّعَامَ وَقَالَ كُلُوا
وَحَبَسَ الرَّسُولَ وَالْقِصْعَةَ حَتَّى فَرَّغُوا فَدَفَعَ
الْقِصْعَةَ الصَّحِيحَةَ وَحَبَسَ الْمَكْسُورَةَ وَقَالَ ابْنُ
أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ
حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ إِذَا هَدَمَ حَائِطًا فَلْيَبْنِ مِثْلَهُ

٢٤٨٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا
جَرِيرٌ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
كَانَ رَجُلٌ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ يُصَلِّي
فَجَاءَتْهُ أُمُّهُ فَدَعَتْهُ فَأَبَى أَنْ يُجِيبَهَا فَقَالَ أُجِيبَهَا أَوْ
أَصَلِّ ثُمَّ أَتَتْهُ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتَّهُ حَتَّى تَرِيَهُ وَجُوهَ
الْمُؤْمِسَاتِ وَكَانَ جُرَيْجٌ فِي صَوْمَعَتِهِ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ
لَا فِتْنَنَ جُرَيْجًا فَتَعَرَّضَتْ لَهُ فَكَلَّمَتْهُ فَأَبَى فَاتَتْ
رَاعِيًا فَأَمَكَّنَتْهُ مِنْ نَفْسِهَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا فَقَالَتْ
هُوَ مِنْ جُرَيْجٍ فَاتَوَّهُ وَكَسَرُوا صَوْمَعَتَهُ فَأَنْزَلُوهُ
وَسَبُّوهُ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى ثُمَّ أَتَى الْغُلَامَ فَقَالَ مَنْ
أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي قَالُوا نَبِيِّ صَوْمَعَتِكَ
مِنْ ذَهَبٍ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ طِينٍ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشَّرِكَةِ

PARTNERSTVO

PARTNERSTVO (UDRUŽBA) U HRANI, ZAJEDNIČKIM PUTNIM TROŠKOVIMA I U ROBI (PREDMETIMA) I KAKO ĆE SE RASPODIJELITI ONO ŠTO SE MJERI MJEROM ZA OBUJAM I ŠTO SE VAGA: ĐUTURE ILI (PODJEDNAKO) PREGRŠT PO PREGRŠT?

بَابُ الشَّرِكَةِ فِي الطَّعَامِ وَالنَّهْدِ
وَالْعُرُوضِ وَكَيْفَ قِسْمَةُ مَا يُكَالُ
وَيُوزَنُ مُجَازَفَةً أَوْ قَبْضَةً قَبْضَةً

Muslimani ranije nisu smatrali štetnim da u zajedničkom objedu ovaj jede jedno, a ovaj drugačije, a isto tako i nasumičnu razmjenu zlata za srebro i spajanje datula (pri objedu).¹

لَمَّا لَمْ يَرِ الْمُسْلِمُونَ فِي النَّهْدِ بَأْسًا أَنْ يَأْكُلَ هَذَا بَعْضًا وَهَذَا بَعْضًا وَكَذَلِكَ مُجَازَفَةُ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْقِرَانُ فِي التَّمْرِ

2483. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Sehla b. Kejsana, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, koji je kazao:

٢٤٨٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْثًا

¹ Šerika je udruživanje više osoba u zajednicu na osnovu vlasništva kao kupovanja, nasljeđivanja, primanja darovanja i sličnog, ili na osnovu međusobnog ugovora zajedničara, a može biti i naravna zajednica gdje ima svako pravo stjecati vlasnost prirodnih dobara, koja nisu ni u čijem vlasništvu, kao korištenje prirodne tekuće vode, ili svjetlo sunca.

Zajednica vlasništva biva kada jedno dobro bude zajedničko vlasništvo više osoba, što može biti na naprijed navedene načine, tako da se ta dobra ne mogu međusobno razlikovati i odvojiti. Tako, npr., kada dva čovjeka zajednički kupe neko dobro, ili im ono pripadne nasljedstvom ili poklonom, to je njihovo zajedničko dobro i oni su u njemu zajedničari. Tako isto ako dvojica ljudi pomiješaju svoje žito ili se ono samo pomiješa, bit će njihovo zajedničko dobro.

Ako se jedan dukat jednog čovjeka pomiješa s dva dukata iste vrste drugog čovjeka, pa se dva dukata od njih izgube, dukat koji je ostao pripada obojici u razmjerima njihovih izgubljenih uloga, tj. vlasniku dvaju dukata pripadaju 2/3, a vlasniku jednog dukata 1/3 vrijednosti

Zajednica vlasništva može biti u nepokretnom, i u pokretnom dobru – kao stvarima, žitu, stoci, u govečetu, a može biti i u tražbinama.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je jedan odred prema obali mora i odredio im za zapovjednika Ebu-Ubejda b. Džerraha. Bilo ih je 300, a među njima i ja. Izašli smo, i kada smo bili još na putu, počelo je nestajati hrane i Ebu-Ubejd naredi da se sve pojedinačne opskrbe vojske sakupe, pa se sakupiše, i bijahu dvije brašnjenice (torbe) datula pa nas je hranio svaki dan pomalo, a kada je bilo na izmaku, dopade nam samo po jedna datula. Tada sam rekao: “Šta će mi pomoći jedna datula?”, a on kaže: “Osjetili smo manjkavost kada ih je već počelo nestajati.”

Poslije smo, kaže Džabir, stigli do mora, kad jedna riba (kit) poput brdašceta i vojska je jela osamnaest noći, a onda je Ebu-Ubejd naredio, pa su se usadila (u trokut) dva rebra od njenih rebara i naredio pokret. Tada se krenulo i prošlo ispod njih, ne dodirujući ih.¹

2484. PRIČAO NAM JE Bišr b. Merhum, njemu Hatim b. Isma‘il prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, on od Seleme, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Smanjile se (jednom) zalihe (hrane) i ljudi bijahu u velikoj potrebi, pa su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, radi klanja svojih deva i on im odobri. Potom ih je susreo Omer i oni mu to saopćise, a on reče: “A kako ćete poslije vaših deva?” Tada je ušao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: “Allahov Poslaniče, kako će se oni održati poslije bez svojih deva?” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Oglasi svijetu da donesu višak svojih opskrba!” Potom je prostrta jedna kožica i oni su hranu stavljali na tu kožicu, pa je Allahov Poslanik,

قَبَلَ السَّاحِلَ فَأَمَرَ عَلَيْهِمُ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَهُمْ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَأَنَا فِيهِمْ فَخَرَجْنَا حَتَّى إِذَا كُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ فَنِي الزَّادَ فَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِأَزْوَادِ ذَلِكَ الْجَيْشِ فَجَمَعَ ذَلِكَ كُلَّهُ فَكَانَ مِزْوَدِي تَمَرٍ فَكَانَ يَقْوَتُنَا كُلَّ يَوْمٍ قَلِيلًا قَلِيلًا حَتَّى فَنِي فَلَمْ يَكُنْ يُصَيِّبُنَا إِلَّا تَمْرَةٌ تَمْرَةٌ فَقُلْتُ وَمَا تُغْنِي تَمْرَةٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَنَيْتُ قَالَ ثُمَّ انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَحْرِ فَإِذَا حُوتٌ مِثْلُ الظَّرْبِ فَأَكَلَ مِنْهُ ذَلِكَ الْجَيْشُ ثَمَانِي عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِضِلَعَيْنِ مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنَصَبَا ثُمَّ أَمَرَ بِرَاحِلَةٍ فَرَحِلَتْ ثُمَّ مَرَّتْ تَحْتَهُمَا فَلَمْ تُصِبْهُمَا .

٢٤٨٤. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَفَّتْ أَزْوَادُ الْقَوْمِ وَأَمْلَقُوا فَأَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فِي نَحْرِ إِبِلِهِمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَلَقِيَهُمْ عُمَرُ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا بَقَاؤُكُمْ بَعْدَ إِبِلِكُمْ فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَقَاؤُهُمْ بَعْدَ إِبِلِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَادِ فِي النَّاسِ فَيَأْتُونَ بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَبَسِطْ لَذَلِكَ نِطْعٌ وَجَعَلُوهُ عَلَى النِّطْعِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَدَعَا وَبَرَكَ عَلَيْهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ بِأَوْعِيَّتِهِمْ فَاحْتَسَى النَّاسُ حَتَّى فَرَّغُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ .

¹ Ebu-Ubejd je osjetio opasnosti gladi, a znajući da neki imaju još nešto hrane učinio je kako je navedeno i time su se svi unekoliko ispomogli, što je i Alejhisselam često činio. Ovo starješina zajednice može učiniti u svako gladno doba uz pravedno obeštećenje za oduzetu hranu.

Gornji slučaj ukazuje na smjelost i strpljivost čete od 300 ljudi da krene u akciju sa samo 1-2 torbe datula i da još bez prigovora obavljaju svoj zadatak po cijenu životne opasnosti.

U udruživanju poštenih ljudi u svakoj aktivnosti, leži njihova svjetlija budućnost.

sallallahu alejhi ve sellem, stao, učinio dovu i to blagoslovio, a zatim zatražio njihove posude i svijet je grabio (hranu) dok se nije podmirio, a onda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio: “Nema Boga osim Jedinog Allaha, a ja sam, uistinu, Allahov Poslanik.”

2485. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Evza'i, a ovome Ebu-Nedžaši rekavši: Čuo sam Rafija b. Hadidža, radijallahu anhu, kada je kazao:

“Klanjali smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ikindiju i zaklali bravče koje je zatim podijelio đuture na deset dijelova i jeli smo kuhano meso prije nego je sunce zašlo.”

2486. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Hammad b. Usume prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burda, ovaj od Ebu-Musaa, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Eš'arije, kada im ponestane hrane u ratu ili im manjka hrane njihovim porodicama u gradu, skupe je svu što imaju na jednu haljinu i međusobno je raspodjeljuju (prema broju članova) podjednako jednom posudom. Oni su moji, a ja sam njihov (slažemo se).”

DVA DIONIČARA VLASNIŠTVA ZAJEDNICE IMAJU PRAVO MEĐUSOBNOG POTRAŽIVANJA U (DAVANJU) ZEKATA

2487. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Musenna, njemu njegov otac, ovome Sumame b. Abdullah b. Enes, a njemu Enes, da je Ebu-Bekr Siddik, radijallahu anhu, napisao propise zekata, kako ih je odredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“A u slučaju imovine dvaju dioničara, oni imaju podjednako pravo međusobnog potraživanja.”

٢٤٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو النَّجَّاشِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْعَصْرَ فَتَنَحَّرَ جُزُورًا فَتَقَسَّمْ عَشْرَ قِسْمٍ فَنَأْكُلُ لَحْمًا نَضِيجًا قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ .

٢٤٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ الْأَشْعَرِيِّينَ إِذَا أَرْمَلُوا فِي الْغَزْوِ أَوْ قَلَّ طَعَامُ عِيَالِهِمْ بِالْمَدِينَةِ جَمَعُوا مَا كَانَ عَنْدهُمْ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ اقْتَسَمُوهُ بَيْنَهُمْ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ بِالسَّوِيَّةِ فَهُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ .

بَابُ مَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ

فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ فِي الصَّدَقَةِ

٢٤٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ فَرِيضَةَ الصَّدَقَةِ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَمَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ .

RASPODJELA STOKE (STADA)

2488. PRIČAO NAM JE Ali b. Hakem Ensarija, njemu Ebu-Avane prenoseći od Seida b. Mesruka, on od Abaje b. Rifaa b. Rafija b. Hadidža, a on od svoga djeda:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi, pa je svijet zadesila glad i oni su se, kaže Rafi', okomili na deve i brave. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše u zadnjim grupama ljudi i oni su požurili, poklali ih i postavili kotlove, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio i kotlovi su proliveni, a onda je izravnao deset bravčadi s jednom devom i raspodijelio im.

Tom prilikom im je jedna deva pobjegla, pa su je tražili i to ih je umorilo. Među njima je bilo malo konjanika i jedan čovjek od njih htjede usmjeriti strijelu, ali ga Bog zadrža, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Ove domaće životinje su podivljale kao divlje zvijeri, pa ko je od vas ne može savladati, neka s njom čini eto tako (ustrijeli je)!”

Tada je moj djed rekao: “Mi se nadamo, odnosno bojimo, sutra neprijatelja, a nemamo noževa, pa da je zakoljemo šešikom?”

– Ona (životinja) koja bude zaklana (oštrim predmetom) koji prolije krv, a ne koskom i kandžom, i nad kojom je spomenuto Allahovo ime, jedite je. A ispričat ću vam zbog čega: što se tiče zuba, to je kost, a što se tiče noktiju (i kandži), to su noževi Etiopljana.”¹

بَابُ قِسْمَةِ الْغَنَمِ

٢٤٨٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ فَأَصَابُوا إِبِلًا وَغَنَمًا قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي آخِرِيَّاتِ الْقَوْمِ فَعَجَلُوا وَذَبَحُوا وَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِفَتْ ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَتَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ وَكَانَ فِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَأَهْوَى رَجُلٌ مِنْهُمْ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا فَقَالَ جَدِّي إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَتْ مَعَنَا مُدَى أَفَنَذْبِجُ بِالْقَصَبِ قَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُوهُ لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمُدَى الْحَبْشَةِ.

¹ Završetak hadisa aludira na to da nije dozvoljeno jesti meso životinje koja je zaklana noktom ili koskom. Naime, Abesinci su ubijali svoje životinje noktima tako da bi one umirale gušenjem. Abesinci su bili nevjernici, a muslimanima nije dozvoljeno oponašati nevjernike. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, 8. godine po Hidžri poduzeo je jedno izviđanje prema Jemami i odsjeo u Zul-Hulejfi.

Iz gornjeg može se zaključiti:

– zarobljenu stoku vojnici mogu jesti prije njene predaje rukovodiocu i izvršene raspodjele;
– podjela ratne dobiti može se među ratnike raspodijeliti bez precizno utvrđene novčane vrijednosti svakog predmeta, ako se s tim ljudstvo slaže, dok imam Šafi'ja to ne odobrava;

NE DOLIKUJE PARTNERIMA SPAJATI DATULE PRILIKOM JELA DOK NE ZATRAŽE ODOBRENJE SVOJIH DRUGOVA

2489. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Sufjan, a ovome Džebele b. Suhajm, kazavši: Čuo sam Ibnu-Omera, radijallahu anhum, kako govori: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek spaja (pri jedenju) po dvije datule, dok ne zatraži odobrenje svojih drugova.”

2490. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, prenoseći od Džebele:

– Bili smo u Medini i pogodila nas je gladna godina, pa nam je Ibnu-Zubejr dijelio datule. Pokraj nas je naišao Ibnu-Omer i rekao: “Ne spajajte ih, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio spajanje, osim ako koji od vas dobije odobrenje od svoga brata.”

ODREĐIVANJE PRAVE VRIJEDNOSTI STVARI MEĐU PARTNERIMA

2491. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsere, njemu Abdul-Varis, a ovome Ejjub prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je:

“Ko oslobodi svoj udio u jednom robu, odnosno dio”, ili je rekao: “pripadajući mu dio”, “a ima imovine koja iznosi njegovu cijelu novčanu sumu pravedne vrijednosti, rob je slobodan, a ukoliko

بَابُ الْقِرَانِ فِي التَّمْرِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابُهُ

٢٤٨٩. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَقْرُنَ الرَّجُلُ بَيْنَ التَّمْرَتَيْنِ جَمِيعًا حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابَهُ.

٢٤٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ قَالَ كُنَّا بِالْمَدِينَةِ فَأَصَابَتْنا سَنَةٌ فَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَرْزُقُنَا التَّمْرَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَمُرُّ بِنَا فَيَقُولُ لَا تَقْرُنُوا فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ الْإِقْرَانِ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ.

بَابُ تَقْوِيمِ الْأَشْيَاءِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ بِقِيَمَةِ عَدْلٍ

٢٤٩١. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ شَقِصًا لَهُ مِنْ عَبْدٍ أَوْ شَرَكًا أَوْ قَالَ نَصِيبًا وَكَانَ لَهُ مَا يَبْلُغُ ثَمَنَهُ بِقِيَمَةِ الْعَدْلِ فَهُوَ عَتِيقٌ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَالَ لَا أَذْرِي قَوْلَهُ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَوْلٌ مِنْ نَافِعٍ أَوْ فِي الْحَدِيثِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

- pobjegla domaća životinja koja se ne može uhvatiti, može se uloviti lovačkim oružjem;
- pred klanje životinje treba spomenuti Allahovo ime. Ako Allahovo ime nije namjerno spomenuto, meso nije dozvoljeno jesti, a ako je to slučajno zaboravljeno, može se jesti. U svakom slučaju objed treba početi sa Bismillom;
- stoku treba klati ostrim nožem, a ne tupim predmetom kao kopitom i sličnim. Tehnika klanja treba biti savremena, lahka i što bezbolnija.

nema iznosa te sume, on je oslobodio od njega samo ono što je oprostio.”

Ejjub je rekao:

– Ne znam je li navod Nafija: “... on je oslobodio od njega samo ono što je oprostio” Nafijev, ili je to izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2492. PRIČAO NAM JE Bišr. b. Muhammed, da ga je obavijestio Abdullah, njega Seid b. Ebu-Arube prenoseći od Katade, on od Nadra b. Enesa, ovaj od Bišra b. Nehika, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi udio svoga roba, dužan je da ga potpuno oslobodi za svoju imovinu, a ako nema imovine, odredit će se vrijednost roba pravedno, pa će se on za to truditi samo da nije preopterećen.”

DA LI SE PRI DIOBI ŽDRIJEBA IZVLAČE STRELICE

2493. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja, da je čuo Amira, da govori: Čuo sam Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhumu, kako prenosi, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Onaj ko izvršava Allahove propise i onaj ko ih krši sličje ljudima koji su izvlačili strelice na lađi, pa je nekim od njih dopao gornji, a nekim donji dio, i kada se oni u donjem dijelu uplaše vode, prođu nad one iznad sebe i kažu: “Ako napravimo bušotinu u našem dijelu (lađe), nismo oštetili one iznad nas.” Ako ih ovi ostave s takvom namjerom, svi su propali, a ako im uhvate ruke (spriječe ih), spasit će se oni i bit će spašeni svi skupa.”

٢٤٩٢. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شَقِيصًا مِنْ مَمْلُوكِهِ فَعَلَيْهِ خَلَاصُهُ فِي مَالِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ قَوْمَ الْمَمْلُوكِ قِيَمَةً عَدْلٍ ثُمَّ اسْتَسْعَى غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ .

بَابُ هَلْ يُقْرَعُ فِي الْقِسْمَةِ وَالِاسْتِهَامِ فِيهِ

٢٤٩٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ فَقَالُوا لَوْ أَنَا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نَأْذِ مَنْ فَوْقَنَا فَإِنْ يَتْرَكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا وَنَجَوْا جَمِيعًا .

UDRUŽBA SA SIROČETOM I NASLJEDNICIMA

2494. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Amiri Uvejsi, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, on od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Urve, da je pitao Aišu, radijallahu anha, a Lejs je kazao da mu je pričao Junus od Ibni-Šihaba: Obavijestio me je Urve b. Zubejr da je pitao Aišu, radijallahu anha, za riječi Uzvišenog Allaha:

“... Ako se bojite da nećete biti pravedni...” pa do riječi: “... i po četiri...” Ona je odgovorila: “Sestriću, to je sirota u skrbništvu svoga staratelja koji se udruži u njenu imovinu, pa mu se dopadne i njena imovina i njena ljepota, pa njen staratelj hoće da je vjenča bez pravedno određenog joj vjenčanog dara, dajući joj samo koliko joj daje drugi, pa im se zabranilo da ih vjenčaju, izuzev ako će biti pravedni i davati im najviše iznose uobičajenih vjenčanih darova, i naređeno im je da osim njih vjenčaju žene koje im se sviđaju.”¹

Urve je izjavio da je Aiša rekla:

– Svijet je poslije (objave) ovoga ajeta tražio fetvu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Allah objavio: “Traže od tebe fetvu o ženama...” do Njegovih riječi: “... a želite da ih vjenčate...” i ono što je Allah spomenuo: “... da vam se čita u Knjizi...”, jeste onaj pravi ajet u kome je rečeno: “... a ako se bojite da nećete biti pravedni, vjenčavajte one žene koje vam se sviđaju...” Allahove riječi u drugom ajetu:

بَابُ شَرِكَةِ الْيَتِيمِ وَأَهْلِ الْمِيرَاثِ

٢٤٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَامِرِيُّ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا إِلَى وَرَبَاعٍ فَقَالَتْ يَا ابْنَ أَخْتِي هِيَ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجَرٍ وَلِئِهَا تَشَارِكُهُ فِي مَالِهِ فَيُعْجِبُهُ مَالُهَا وَجَمَالُهَا فَيُرِيدُ وَلِئِهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بَغَيْرِ أَنْ يُقْسِطَ فِي صَدَاقِهَا فَيُعْطِيَهَا مِثْلَ مَا يُعْطِيَهَا غَيْرُهُ فَتُحَوَّنَ أَنْ يَنْكِحُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ وَيَبْلُغُوا بِهِنَّ أَعْلَى سُنَّتِهِنَّ مِنَ الصَّدَاقِ وَأَمُرُوا أَنْ يَنْكِحُوا مَا طَابَ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ سِوَاهُنَّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ اسْتَفْتَوْا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ هَذِهِ الْآيَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ إِلَى قَوْلِهِ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ أَنَّهُ يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ الْآيَةُ الْأُولَى الَّتِي قَالَ فِيهَا وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ قَالَتْ عَائِشَةُ وَقَوْلُ اللَّهِ فِي الْآيَةِ الْأُخْرَى

¹ Cijeli prijevod fragmentarno navedenog 3. ajeta poglavlja En-Nisa sa još dva prethodna glasi: “Ljudi, bojte se Allaha koji vas je stvorio od jedne osobe, a od nje je stvorio i njenu družicu i od njih dvoje rasprostranio mnogo muškaraca i žena i bojte se Allaha čijim (imenom) potražujete jedni od drugih (prava) i (čuvate veze) rodbinske. Zaista je Allah nadziratelj nad vama.

Podajte siročadi njihova imanja, ne zamjenjujte ružno za lijepo. Ne jedite njihov imetak (pomiješan) sa svojim imetkom! To je zaista veliki grijeh. Ako se bojite da nećete biti pravedni prema siročadi, vjenčavajte žene koje vam se sviđaju po dvije, po tri i po četiri, a ako se budete plašili da nećete (im) biti pravedni, onda jednu ili one koje su u vašoj vlasti. Tako je najbliže da nećete učiniti nasilje.”

“... a želite da ih vjenčate...” znače – da neko od vas ima želju za sirotom koja je pod njegovim skrbništvom i bude male imovine i ljepote, a zabranilo se da vjenčaju one od sirotih žena koje oni žele samo radi njihove imovine i njihove ljepote izuzev uz pravednost i to zbog njihove želje za njima.¹

وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ يَغْنِي هِيَ رَغْبَةُ أَحَدِكُمْ
لِئْتِمَتِهِ الَّتِي تَكُونُ فِي حَجَرِهِ حِينَ تَكُونُ قَلِيلَةً
الْمَالِ وَالْجَمَالِ فَتَنْهَوْنَ أَنْ يَنْكِحُوا مَا رَغَبُوا فِي مَالِهَا
وَجَمَالِهَا مِنْ يَتَامَى النِّسَاءِ إِلَّا بِالْقِسْطِ مِنْ أَجْلِ
رَغْبَتِهِمْ عَنْهُنَّ .

ZAJEDNICA U ZEMLJI I DRUGOM ČEMU

بَابُ الشَّرَكَةِ فِي الْأَرْضَيْنِ وَغَيْرِهَا

2495. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovoga obavijestio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, ovaj od Ebu-Seleme, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uspostavio je pravo preče kupnje u svemu što nije podijelio, a kada se budu uspostavile granice i izgradili putevi, tada nema prava preče kupnje.”²

٢٤٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ
أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا جَعَلَ
النَّبِيُّ ﷺ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا وَقَعَتْ
الْحُدُودُ وَصُرِفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ .

1 Cijeli prijevod 127. ajeta poglavlja En-Nisa glasi:

“Oni od tebe traže fetvu (rješenje, odluku) o ženama. Reci: ‘Allah vam daje odluke o njima i o onom što vam se (odranije) čita u Knjizi o sirotnim ženama kojima ne dajete ono što im je propisano, a želite da ih vjenčate (i uči vas) o slabašnoj djeci i da postupate pravedno prema siročadi. Allah dobro zna za svako dobro koje uradite.’”

2 Zajedničar svoje dobro prodaje prvenstveno svome zajedničaru, a može i drugom, ako on ne zadovoljava potrebne uvjete. Međutim, ako su se dobra pomiješala slučajno ili namjerno po vlasnicima tako da se ona ne mogu rastaviti, tada jedan zajedničar, bez privole drugog, ne može svoj pomiješani dio prodati trećem licu. Prisutni suvlasnik može zajedničko zemljište sam zasijati i obraditi, ako to neće umanjiti vrijednost zemljišta, a kada dođe odsutni suvlasnik, on ima pravo da je obrađuje i koristi koliko i prvi, a nema pravo tražiti dio ploda koji se uzima po mjesnom običaju kesima, kao $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ ili $\frac{1}{4}$.

Ako jedan od suvlasnika zajedničkog vinograda bude odsutan, prisutni suvlasnik može svoj dio obraditi i potrošiti, a dio svoga suvlasnika može prodati i novac čuvati, a kada on dođe ima pravo da tu prodaju odobri i pohranjeni novac primi, ili je ne odobri i za svoj dio traži naknadu u drugom iznosu.

Ako neki nasljednici zajedničko zemljište svih nasljednika posiju uz privolu svih, plod se, po odbitku rashoda obrade, podjednako dijeli svim nasljednicima (Medžella).

KADA SU PARTNERI MEĐUSOBNO RASPODIJELILI KUĆE I DRUGO ŠTO, NEMAJU PRAVO OPOZIVA NITI PRAVA PREČE KUPNJE

2496. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, kome je prenio Ma'mer od Zuhrija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, koji je kazao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, propisao je pravo preče kupnje u svemu što je nerazdijeljeno, a kada se uspostave granice i budu putevi, nema prava preče kupnje."³

SUDIONIŠTVO U ZLATU, SREBRU I ONOM U ČEMU JE DOZVOLJENA RAZMJENA

2497, 2498. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim prenoseći od Usmana, tj. Ibnu-Esveda, njega obavijestio Sulejman b. Ebu-Muslim, rekavši:

– Pitao sam Ebu-Minhala, radijallahu anhu, za mijenjanje novca iz ruke u ruku, pa on reče: "Kupovali smo ja i moj drug nešto iz ruke u ruku (za gotovinu), a i na priček. Tada nam je došao Bera' b. Azib, pa smo ga za to pitali, a on reče: Radio je tako i moj drug Zejd b. Ekrem i za to smo pitali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: 'Što je iz ruke u ruku, uzmite, a što je na odgodu, ostavite!'"

بَابُ إِذَا اقْتَسَمَ الشُّرَكَاءُ الدُّورَ وَغَيْرَهَا فَلَيْسَ لَهُمْ رُجُوعٌ وَلَا شَفْعَةٌ

٢٤٩٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا
مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ
ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ
بِالشَّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ
وَصُرِفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شَفْعَةَ.

بَابُ الْإِشْتِرَاكِ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَا يَكُونُ فِيهِ الصَّرْفُ

٢٤٩٧-٢٤٩٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا
أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُثْمَانَ يَعْنِي ابْنَ الْأَسْوَدِ قَالَ
أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُ
أَبَا الْمُنْهَالِ عَنِ الصَّرْفِ يَدًا بِيَدٍ فَقَالَ اشْتَرَيْتُ أَنَا
وَشَرَيْتُ لِي شَيْئًا يَدًا بِيَدٍ وَنَسِيتُهُ فَجَاءَنَا الْبَرَاءُ بْنُ
عَازِبٍ فَسَأَلَنَاهُ فَقَالَ فَعَلْتُ أَنَا وَشَرَيْتُ لِي زَيْدُ بْنُ
أَرْقَمٍ وَسَأَلَنَا النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَا كَانَ يَدًا
بِيَدٍ فَخُذُوهُ وَمَا كَانَ نَسِيتُهُ فَذَرُوهُ.

³ Kao što samostalni vlasnik jednog mulk-dobra može s njim po svojoj volji raspolagati, tako isto i vlasnici jednog zajedničkog nepodijeljenog mulk-imetka raspolazu slobodno, ali međusobno sporazumno. Suvlasnici jedne kuće mogu u njoj stanovati svi zajednički, ali ako jedan od njih želi smjestiti u nju stranca, ostali sudionici mogu to zabraniti.

Jedan od dioničara u zajedničkom mulk-dobru, može samostalno s njim cijelim raspolagati, ako ostali to odobravaju, osim ako bi to raspolaganje bilo na štetu drugih dioničara.

Jedan od dioničara ne može drugog prisiliti da mu svoj dio proda, ili da on njegov dio otkupi. Međutim, ako se među njima zajednički imetak može podijeliti, pa ako drugi suvlasnik nije odsutan, može ga jedan dioničar razdijeliti, a ako se ta imovina ne može razdijeliti, onda se odredi naizmjenično korištenje toga dobra.

Plodovi mulk-dobra zajedničkog vlasništva dijele se među suvlasnicima razmjerno prema njihovim dijelovima vlasništva (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

UDRUŽIVANJE U POLJOPRIVREDI S NEMUSLIMANOM PODANIKOM ISLAMSKJE DRŽAVE I S NEMUSLIMANOM KOME JE DATO PRAVO AZILA

2499. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije b. Esma' prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao:
"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Jevrejima Hajbera dao je da ga obrađuju i siju, i da imaju polovinu njegova dohotka."

DIJELJENJE STADA (ZAPLIJENJENOG U RATU) I PRAVEDNOST U TOME

2500. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Jezida Ebu-Habiba, on od Ebul-Hajra, ovaj od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao neko stado da ga on raspodijeli svojim drugovima za kurbanu, pa je ostalo jedno jare. On je to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on rekao: "Zakolji ga ti!"

PARTNERSTVO U HRANI I DRUGOM ČEMU

Prenosi se da se jedan čovjek pogadao o cijeni za nešto, a drugi mu namignuo, pa je Omer smatrao da mu je on u sudioništvu.

2501, 2502. PRIČAO NAM JE Asbeg b. Feredž, da ga je obavijestio Abdullah b. Vehb, rekavši da mu je prenio Sa'd od Zuhra b. Ma'beda, on od svoga djeda Abdullaha b. Hišama, koji je zapamtio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je njegova majka Zejneba b. Humejd odvela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:
– Allahov Poslaniče, uzmi od njega zakletvu vjernosti!

بَابُ مُشَارَكَةِ الذَّمِيِّ وَالْمُشْرِكِينَ فِي الْمَزَارَعَةِ

٢٤٩٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا.

بَابُ قِسْمَةِ الْغَنَمِ وَالْعَدْلِ فِيهَا

٢٥٠٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ ضَحَايَا فَبَقِيَ عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ ضَحَّ بِهِ أَنْتَ.

بَابُ الشَّرِكَةِ فِي الطَّعَامِ وَغَيْرِهِ

وَيَذْكُرُ أَنَّ رَجُلًا سَاوَمَ شَيْئًا فَغَمَزَهُ آخَرٌ فَرَأَى عُمَرُ أَنَّ لَهُ شَرِكَةً.

٢٥٠١-٢٥٠٢. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ عَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبُدٍ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِشَامٍ وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ ﷺ وَذَهَبَتْ بِهِ أُمُّهُ زَيْنَبُ بِنْتُ حُمَيْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْهُ فَقَالَ هُوَ صَغِيرٌ فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَدَعَا لَهُ

– On je malodoban – kazao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pogladivši ga po glavi i zaželio mu je dobro.

Od Zuhra b. Ma'beda je preneseno da ga je njegov djed Abdullah b. Hišam odveo na trg i kupio hranu, pa su ga susreli Ibnu-Omer i Ibnu-Zubejr i rekli mu:

“Uortači nas, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za tebe molio (od Allaha) bereket!”, i on ih je uortačio. I često mu je dopadala zarada od karavana kao i on sam, pa bi to on uputio kući.¹

PARTNERSTVO U ROBLJU

2503. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Džuvejrije b. Esma' prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi svoj dio u robu, dužan je da ga cijelog oslobodi, ako ima imovine koja iznosi njegovu cijelu novčanu sumu pravedne vrijednosti, davši svojim sudionicima njihove dijelove, i otkupljenika oslobodi.”

2504. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Katade, on od Nadra b. Enesa, ovaj od Bešira b. Nehika, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi dio roba, on je cio oslobođen, ako gospodar ima kakve imovine. U protivnom rob će se truditi (zarađivati da se otkupi) samo da ne bude preopterećen.”

وَعَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبِدٍ أَنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ بِهِ جَدُّهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ إِلَى السُّوقِ فَيَشْتَرِي الطَّعَامَ فَيَلْقَاهُ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَيَقُولَانِ لَهُ أَشْرَكْنَا فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ دَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ فَيَشْرِكُهُمْ فَرَبَّمَا أَصَابَ الرَّاحِلَةَ كَمَا هِيَ فَيَبِيعُ بِهَا إِلَى الْمَنْزِلِ .

بَابُ الشَّرِكَةِ فِي الرَّقِيقِ

٢٥٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شَرَكًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ وَجَبَ عَلَيْهِ أَنْ يُعْتِقَ كُلَّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ قَدَرُ ثَمَنِهِ يُقَامُ قِيمَةً عَدْلٍ وَيُعْطَى شُرَكَاءُوهُ حِصَّتَهُمْ وَيُخْلَى سَبِيلُ الْمُعْتَقِ .

٢٥٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ حَازِمٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهْيِكَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ فِي عَبْدٍ أَعْتَقَ كُلَّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ وَإِلَّا يُسْتَشْعَ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ .

¹ Kada se kupcu pri kupovanju robe kaže “uortači me” i on ne reagira, smatra se da prihvata sudioništvo u robu na jednake dijelove.

Malodobnik nema pravne sposobnosti za samostalno poslovanje i primanje obaveza.

SUDIONIŠTVO U KURBANU I DEVAMA I UDRUŽIVANJE S DRUGIM U NJEGOVOM KURBANU POŠTO GA JE DOTIČNI VEĆ UPUTIO (U MEKKU)

2505, 2506. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd, njega obavijestio Abdul-Melik b. Džurejdž prenoseći od Ataa, ovaj od Džabira, a on od Tavusa, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhumu, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao (do Mekke) četvrto jutro zul-hidždžeta izgovarajući telbiju samo za hadž, ne miješajući ga ni on ni ostali s drugim čim, i kada smo stigli u Mekku, naredio nam je, pa smo učinili umru i dozvoljen nam je pristup našim ženama, pa se o tome pričalo.

Ata je kazao da je Džabir rekao: “Tada je neko od nas išao predvečer na Minu, a spolni mu organ kaptaše sekretom...” i Džabir je to pokazao još svojom rukom (dlanom).

To je preneseno Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa on ustade i reče:

“Saopćeno mi je da neki ljudi govore to i to. Bogami, ja sam od njih sigurno bolji i bogobojažniji i da sam ovu svoju stvar znao ranije, ne bih ni planirao kurban koga sam već pripremio, i da nemam kurban, oslobodio bih se (ihrama).”

Tada je ustao Suraka b. Malik b. Džu'sum i upitao:

– Allahov Poslaniče, je li to samo (sada) za nas ili za stalno?

– Ne, nego za stalno – odgovori on.

Tada je, kaže Ata, došao (iz Jemena) Ali b. Ebu-Talib i jedan od njih dvojice (Ata' ili Tavus) je rekao da je Alija izgovorio: “Odazivljem Ti se (Allahu) onako kako je to učinio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem”, a drugi je rekao:

بَابُ الْإِشْتِرَاكِ فِي الْهَدْيِ وَالْبَذَنِ
وَإِذَا اشْرَكَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي هَدْيِهِ بَعْدَ مَا أَهْدَى

٢٥٠٥-٢٥٠٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ وَعَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ صُبْحَ رَابِعَةٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ مُهْلِينَ بِالْحَجِّ لَا يَخْلُطُهُمْ شَيْءٌ فَلَمَّا قَدِمْنَا أَمَرْنَا فَجَعَلْنَاهَا عُمْرَةً وَأَنْ نَحِلَّ إِلَى نِسَائِنَا فَفَشَتْ فِي ذَلِكَ الْقَالَةُ قَالَ عَطَاءٌ فَقَالَ جَابِرٌ فَيَرُوحُ أَحَدُنَا إِلَى مَنَى وَذَكَرُهُ يَقْطُرُ مَنًى فَقَالَ جَابِرٌ بِكَفِّهِ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَامَ خَطِيبًا فَقَالَ بَلَّغْنِي أَنَّ أَقْوَامًا يَقُولُونَ كَذَا وَكَذَا وَاللَّهِ لَأَنَا أَبْرُّ وَأَتَقَى لِلَّهِ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنِّي اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْ لَا أَنَّ مَعِيَ الْهَدْيَ لَأَخْلَلْتُ فَقَامَ سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكٍ بْنُ جُعْشَمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هِيَ لَنَا أَوْ لِلْأَبَدِ فَقَالَ لَا بَلْ لِلْأَبَدِ قَالَ وَجَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ أَحَدُهُمَا يَقُولُ لَبَيْكَ يَا أَهْلَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ وَقَالَ الْآخَرُ لَبَيْكَ بِحِجَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ وَأَشْرَكَهُ فِي الْهَدْيِ .

“Odazivljem ti se hadžom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” Tada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da ostane u svom ihramu i uortačio ga u kurbane.

O ONOM KOJI JE PRI
RASPODJELI (STOKE) IZJEDNAČIO
DESET BRAVA S JEDNIM GOVEČETOM

2507. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Veki' prenoseći od Sufjana, on od svoga oca, ovaj od Abaje b. Rifa'a, on od svoga djeda Rafija b. Hadidža, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi, u Tihami, pa smo radi klanja odabirali brave i deve i ljudi su požurili toliko da su im i kotlovi provreli. Tada je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i naredio pa su kotlovi proliveni, a onda je izjednačio deset brava s jednim govečetom za klanje. Utom im je pobjegla jedna deva, a među narodom bijaše malo konjanika, pa jedan čovjek htjede na nju odapeti strijelu, ali mu je Allah zadržao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Zaista su ove domaće životinje podivljale, pa su kao divlje zvijeri. Ko je od vas ne može savladati, neka s njom, eto, tako učini!”

Moj je djed, kaže Rifa'a, rekao:

– Allahov Poslaniče, mi se nadamo, odnosno bojimo, da ne naiđemo sutra na neprijatelja, a nemamo noževe, pa da ga zakoljemo šašikama?

– Požuri, ili je rekao, pohiti. Ona (životinja) koja bude zaklana (oštrim predmetom) koji prolije krv, a ne koskom i kandžom, i nad kojom je spomenuto Allahovo ime, jedite je. A ispričat ću vam zbog čega: što se tiče zuba, to je kost, a što se tiče nokata, to su noževi Etiopljana.

بَابُ مَنْ عَدَلَ عَشْرًا
مِنَ الْغَنَمِ بِجَزُورٍ فِي الْقِسْمِ

٢٥٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ مِنْ تِهَامَةٍ فَأَصَبْنَا غَنَمًا وَإِبِلًا فَعَجَّلَ الْقَوْمُ فَأَغْلَوْا بِهَا الْقُدُورَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ بِهَا فَأُكْفِفَتْ ثُمَّ عَدَلَ عَشْرًا مِنَ الْغَنَمِ بِجَزُورٍ ثُمَّ إِنَّ بَعِيرًا نَدَّ وَلَيْسَ فِي الْقَوْمِ إِلَّا خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ فَحَبَسَهُ بِسَهْمٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ قَالَ جَدِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ تَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدَى فَتَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ اعْجَلْ أَوْ أَرْنِي مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُوا لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الرِّهْنِ

ZALOG

O ZALOGU KAD SE JE KOD KUĆE

Allah kaže: "... a kada budete na putu i ne nađete pisara, uzmite zalog..."¹

2508. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, a ovome Katade prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, založio je svoj oklop za nešto ječma i odnio sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ječmen hljeb i užeženog masla i čuo ga kako kaže: "Kod ukućana Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada osvanuo, a ni omrknuo sa' (hrane), a bilo ih je devetero (devet žena) u kući."²

بَابُ الرِّهْنِ فِي الْحَضَرِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ) .

٢٥٠٨. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ ﷺ دِرْعَهُ بِشَعِيرٍ وَمَشَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سِنْخَةٍ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَصْبَحَ لِأَلِ مُحَمَّدٍ ﷺ إِلَّا صَاعٌ وَلَا أَمْسَى وَإِنَّهُمْ لَتِسْعَةُ أَبْيَاتٍ .

1 Nastavak gornjeg 283. ajeta poglavlja El-Bekara glasi: "... I ako jedan od vas ima povjerenje u drugoga, neka dužnik vrati (povjeriocu) ono što je uzeo u povjerenju (bez zalogu i pisanog ugovora) i neka se boji svoga Gospodara. Ne skrivajte svjedočenja, a ko ga skriva, srce mu je grješno. Allah zna šta vi radite."

2 Zalaganje se sastoji u tome, da se jedno dobro preda zalogoprimcu radi nekog prava koje on može iz njega izvući.

Založeni ugovor sklapa se ponudom i prihvatanjem zalagodavca i zalogoprimca i postaje perfektan tek s primopredajom založenog predmeta.

Za valjanost založnog ugovora uvjeti su: da zalogađavac i zalogoprimac budu pametni, a ne i punodobni; da zalog bude sposoban za prodaju, da on u času sklapanja ugovora postoji, da ima prometnu vrijednost i da je njegova predaja moguća.

ZALAGANJE SVOGA OKLOPA

2509. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome A'meš, rekavši:

– Spominjali smo kod Ibrahima zalog i jamca, pa Ibrahim reče: “Esved nam je pričao, prenoseći od Aise, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od jednog Jevreja nešto hrane do određenog roka (isplate), a dao mu u zalog svoj oklop.”

ZALAGANJE ORUŽJA

2510. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, da je Amr kazao da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, kako govori: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Ko je za (smaknuće) Ka'ba b. Ešrefa, jer on vrijeda Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”

Potom je Muhammed b. Mesleme rekao: “Ja”. Kasnije mu je otišao i rekao:

“Želim da nam pozajmiš jedan, odnosno dva veska?”

– Dajte mi u zalog vaše žene! – rekao je on.

– Kako ćemo ti založiti naše žene – rekli su – a ti najljepši Arap?

– Pa založite mi vaše sinove! – rekao je.

– A kako ćemo ti založiti naše sinove – rekli su – pa da koji od njih bude i da mu se govori: “Založen za jedan, odnosno za dva veska.” To nam je sramota, nego založit ćemo oklop.

Sufjan je kazao: “Mislio je na oružje.”

Tada mu je obećao da će doći. Kasnije su ga ubili, potom otišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i o tome ga obavijestili.

بَابُ مَنْ رَهَنَ دِرْعَهُ

٢٥٠٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَكَّرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنِ وَالْقَبِيلَ فِي السَّلَفِ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ وَرَهَنَهُ دِرْعَهُ.

بَابُ رَهْنِ السَّلَاحِ

٢٥١٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَنَا فَاتَاهُ فَقَالَ أَرَدْنَا أَنْ تُسَلِّفَنَا وَشَقَّا أَوْ وَسَقَيْنَ فَقَالَ ارْهَنُونِي نِسَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرَهْنُكَ نِسَاءَنَا وَأَنْتَ أَجْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ فَارْهَنُونِي أَبْنَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرَهْنُ أَبْنَاءَنَا فَيَسِبُّ أَحَدُهُمْ فَيَقَالَ رُهْنٌ بَوَسَقٍ أَوْ وَسَقَيْنَ هَذَا عَارٌّ عَلَيْنَا وَلَكِنَّا نَرَهْنُكَ اللَّأَمَةَ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي السَّلَاحَ فَوَعَدَهُ أَنْ يَأْتِيَهُ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ أَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ.

ZALAGANJE JAHACE ŽIVOTINJE I ŽIVOTINJE ZA MUŽU

Mugire, prenoseći od Ibrahima, kaže: “Zalutalo hajvanče (uhvaćeno) jaše se u iznosu vrijednosti njegove ishrane i muze u iznosu njegove ishrane, tako isto i založeno.”

2511. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja prenoseći od Amira, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio:

“Založeno hajvanče jaše se za njegovo izdržavanje i pije se mlijeko iz vimena dok je založeno.”

2512. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, da ga je obavijestio Abdullah b. Mubarek, njemu Zekerijja prenoseći od Ša'bija, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Zalog (hajvančeta) dok je založeno jaše se za njegovo izdržavanje, a mlijeko muzare pije se za njeno izdržavanje dok je založena i ko je god jaše ili pije (mlijeko) zadužen je njenim izdržavanjem.”¹

بَابُ الرِّهْنِ مَرْكُوبٌ وَمَحْلُوبٌ

وَقَالَ مُغِيرَةُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ تُرْكَبُ الضَّالَّةُ بِقَدْرِ عِلْفِهَا وَتَحْلَبُ بِقَدْرِ عِلْفِهَا وَالرَّهْنُ مِثْلُهُ .

٢٥١١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ الرِّهْنُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ وَيُشْرَبُ لَبَنُ الدَّرِّ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا .

٢٥١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَاءُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الرِّهْنُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا وَلَبَنُ الدَّرِّ يُشْرَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا وَعَلَى الَّذِي يُرْكَبُ وَيُشْرَبُ النَّفَقَةُ .

¹ Zalogoprimac čuva zalog osobno, ili po svom pouzdaniku, kao po članu svoga domaćinstva, ortaku, sluzi i drugim. Ležarinski troškovi oko zaloga i plaćanje čuvara spadaju na teret zalogoprimca. Troškovi održavanja založenog dobra koje ne donosi korist za zalogoprimca kao što su popravci objekta, natapanje zemljišta, čišćenja jaza, idržavanje jalove stoke i sl., ide na teret zalogodavca, a izdržavanje korisnog hajvančeta, kao što je izloženo u gornjem hadisu, snosi zalogoprimac.

Zalogoprimac može založni ugovor sam (jednostrano) raskinuti, a zalogodavac to može učiniti samo uz privolu zalogoprimca.

Raskid založnog ugovora vrši se redovno sporazumom stranaka, ali poslije raskinuća ugovora zalogoprimac ima pravo zadržati zalog dok mu zalogodavac ne isplati njegovu tražbinu za koju je zalog položen.

Založni ugovor ne postaje ništetan smrću zalogodavca ili zalogoprimca, niti jedan bez privole drugog može zalog prodati izuzev uz sudsko odobrenje (Medželle-i-ahkam eš-šer'ijje).

ZALAGANJE KOD JEVREJA I DRUGIH (OSIM NJIH)

2513. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir prenoseći od A'meša, on od Ibrahima, ovaj od Esveda da je Aiša, radijallahu anha, kazala: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od jednog Jevreja nešto hrane, a dao mu u zalog svoj oklop."

KADA SE ZALOGODAVAC I ZALOGOPRIMAC I NJIMA SLIČNI NE SLAŽU (U ČEMU) NA TUŽITELJA JE DOKAZIVANJE (PRAVA), A NA TUŽENOG ZAKLINJANJE

2514. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Nafi' b. Umer prenoseći od Ibnu-Ebu-Mulejke: – Pisao sam Ibni-Abbasu, pa mi je napisao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio (presudio), da je tuženik obavezan na zakletvu.

2515, 2516. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Se'id, njemu Džerir prenoseći od Mesruka, on od Ebu-Vaila, da je Abdullah (b. Mes'ud) rekao: "Ko učini zakletvu da bi stekao pravo na neku imovinu lažući, susrest će Allaha, a On na njega ljut. Kao potvrdu tome Allah je objavio: "Zaista oni koji putem Allahove obaveze i svojih zakletvi kupuju malu vrijednost... imat će bolnu kaznu."

Poslije nam je izašao Eš'as b. Kajs i rekao: "Šta vam govori Ebu-Abdur-Rahman (tj. Abdullah)?"

– Prenijeli smo mu to – kaže Ebu-Vail – a on reče:

– Istinu je kazao. Bogami, objavljen je ovaj ajet radi mene. Ja i jedan čovjek imali smo spor oko jednog bunara, pa smo otišli da nam presudi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ الرِّهْنِ عِنْدَ الْيَهُودِ وَغَيْرِهِمْ

٢٥١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا وَرَهْنَهُ دِرْعَهُ.

بَابُ إِذَا اخْتَلَفَ الرَّاهِنُ وَالْمُرْتَهِنُ وَنَحْوُهُ فَالْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِيِ وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ

٢٥١٤. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَكَتَبَ إِلَيَّ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَضَى أَنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ.

٢٥١٥-٢٥١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَانْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بَعْدَ اللَّهِ وَأَيَّانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا فَقَرَأَ إِلَى عَذَابِ أَلِيمٍ ثُمَّ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ خَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ فَحَدَّثَنَا قَالَ فَقَالَ صَدَقَ لَفِيَّ وَاللَّهِ أَنْزَلْتُ كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي بَثْرٍ فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ قُلْتُ إِنَّهُ إِذَا يَخْلَفُ

On upita: “Imaš li svjedoka ili će se on zakleti?” – Pa kada se on zakune – rekoh – njemu više nije briga (izgubit ću bunar). Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko učini zakletvu da stekne pravo na neku imovinu lažući, susrest će Allaha, a on na njega srdit, a kao potvrdu tome Allah je objavio ovaj ajet, koji je on i citirao: “Zaista oni koji putem Allahove objave i svojih zakletvi kupuju malu vrijednost... imat će bolnu kaznu.”¹

وَلَا يُبَالِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ثُمَّ اقْتَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَىٰ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ .

¹ Cijeli prijevod gornjeg 77. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi: “Zaista oni koji kupuju neznatnu korist za Allahovu obavezu i svoje zakletve, neće imati nikakva udjela na onom svijetu, niti će Allah s njima govoriti, niti će ih (blagonaklono) gledati na Sudnjem danu, a niti očistiti (od grijeha) i imat će bolnu kaznu.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْعِتْقِ

OSLOBAĐANJE ROBA

O OSLOBAĐANJU ROBA I VRIJEDNOSTI OVOGA (ČINA)

Uzvišeni Allah kaže: "... Osloboditi roba, nahraniti (potrebnog) za vrijeme gladi, siroče blisko po rodu..."¹

2517. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Asim b. Muhammed, ovome Vakid b. Muhammed, njemu Seid b. Merdžane, drug Alija b. Husejna, da mu je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Koji god čovjek oslobodi čovjeka (roba) muslimana, Bog će za svaki dio njegova tijela osloboditi od džehennemske vatre njegov dio tijela."

– Potom sam, kaže Seid b. Merdžan, otišao do Alija b. Husejna i on (Alij b. Husein, radijallahu anhu) krenu do svoga roba i oslobodi ga, a za njega mu je već davao Abdullah b. Dža'fer deset hiljada dirhema, odnosno dinara.

بَابُ فِي الْعِتْقِ وَفَضْلِهِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (فَكَ رَقَبَةٍ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ) .

٢٥١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ ابْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي وَاقِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ مَرْجَانَةَ صَاحِبُ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّمَا رَجُلٍ أَعْتَقَ امْرَأً مُسْلِمًا اسْتَنْقَذَ اللَّهُ بِكُلِّ عَضْوٍ مِنْهُ عَضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ مَرْجَانَةَ فَأَنْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ فَعَمَدَ عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى عَبْدٍ لَهُ قَدْ أَعْطَاهُ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَشْرَةَ آلَافٍ دِرْهَمٍ أَوْ أَلْفَ دِينَارٍ فَأَعْتَقَهُ .

¹ Potpuni prijevod 8-18. ajeta poglavlja El-Beled glasi: "Zar mu nismo dali dva oka, jezik i dvije usne i uputili ga na dva (visoka) puta (put dobra i put zla). On nije mogao prijeći (ovu) uzbrdicu. A šta ti znaš šta je ta uzbrdica? (To je) oprostiti roba, ili nahraniti (gladnog) za vrijeme gladi, siroče blisko po rodu, ili pukog siromaha palog po zemlji, zatim biti od onih koji vjeruju i preporučuju međusobno strpljenje i preporučuju međusobnu samilost. To su ljudi sreće."

KOGA JE OD ROBOVA NAJBOLJE (OSLOBODITI)?

2518. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Ebu-Muraviha, a on opet od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji je izjavio:

- Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je posao najbolji?
- Vjerovanje u Allaha i borba na Njegovom putu
- rekao je.
- A koga je od robova najbolje (osloboditi)? – upitao sam.
- Koji je skuplji i dragocjeniji kod svoga gospodara
- odgovorio je.
- Ako ne mogu to učiniti? – upitao sam.
- Da pomogneš siromaha (zanatliju) ili učiniš dobro onom ko je nevješt u radu – reče.
- A ako ne mogu ni to učiniti? – rekoh.
- Da poštediš svijet od zla, jer je i to velika sadaka koju ćeš podijeliti za sebe – odgovorio je.

LIJEPO JE OSLOBAĐATI ROBOVE ZA VRIJEME POMRAČENJA SUNCA I DRUGIH (PRIGODNIJIH) POJAVA (ZNAKOVA)

2519. PRIČAO NAM JE Musa b. Mes'ud, njemu Zaide b. Kudame prenoseći od Hišama b. Urve, on od Fatime, kćerke Munzirove, ova od Esme, kćerke Ebu-Bekrove, radijallahu anhuma, koja je rekla:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je oslobađanje robova za vrijeme pomračenja Sunca.

U nizu drugih pripovjedača Musaa b. Mes'uda slijedi Ali, prenoseći hadis od Deraverdija, a on od Hišama.

بَابُ أَيِّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ

٢٥١٨. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُرَاوِحٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ إِيْمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ قُلْتُ فَأَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ قَالَ أَعْلَاهَا ثَمَنًا وَأَنْفُسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا قُلْتُ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تُعِينُ ضَايِعًا أَوْ تَصْنَعُ لِأَخْرَقَ قَالَ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تَدْعُ النَّاسَ مِنَ الشَّرِّ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْعَتَاقَةِ فِي الْكُسُوفِ أَوْ الْآيَاتِ

٢٥١٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ ابْنُ قُدَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْعَتَاقَةِ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ تَابِعَهُ عَلِيٌّ عَنِ الدَّرَاوَرْدِيِّ عَنْ هِشَامٍ .

2520. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr, njemu Assam, a ovome Hišam prenoseći od Fatime, kćerke Munzirove, ona od Esme, kćerke Ebu-Bekrove, radijallahu anhu, koja je rekla:
– Naređivano nam je oslobađanje robova prilikom pomračenja Sunca.

OSLOBAĐANJE ROBA VLASNIŠTVO DVOJICE ILI ROBINJE VLASNIŠTVO VIŠE SUVLASNIKA

2521. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Salima, ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Ko oslobodi roba (koji je vlasništvo) dvojice (suvlasnika), a bude bogat, odredit će mu se preostala vrijednost i rob se oslobađa.”

2522. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Ko oslobodi svoj sudionički dio u robu, ima još imovine koja dostiže iznos vrijednosti roba, odredit će se pravedna vrijednost roba i on će svojim sudionicima dati njihove (procijenjene) dijelove i robu dati slobodu, a ako nije bogat, od roba je oslobođen samo onaj dio što ga je on oprostio.”

2523. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Isma'il prenoseći od Ebu-Usame, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a on od Omera, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko oslobodi svoj dio u robu, dužan je da ga cijelog oslobodi, a ko ima imovine koja dostiže njegovu vrijednost, a ako nema imovine, određuje

٢٥٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عَثَامٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ كُنَّا نَوْمَرُ عِنْدَ الْخُسُوفِ بِالْعَتَاةِ .

بَابُ إِذَا أَعْتَقَ عَبْدًا بَيْنَ اثْنَيْنِ أَوْ أَمَةٍ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ

٢٥٢١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ عَبْدًا بَيْنَ اثْنَيْنِ فَإِنْ كَانَ مُوسِرًا قَوْمَ عَلَيْهِ ثُمَّ يُعْتَقُ .

٢٥٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكَاءَ لَهُ فِي عَبْدٍ فَكَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَ الْعَبْدِ قَوْمَ الْعَبْدِ عَلَيْهِ قِيَمَةُ عَدْلٍ فَأَعْطَى شُرَكَاءَهُ حِصَصَهُمْ وَعَتَقَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ .

٢٥٢٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكَاءَ لَهُ فِي مَمْلُوكٍ فَعَلَيْهِ عِتْقُهُ كُلُّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَهُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ يُقَوِّمُ عَلَيْهِ قِيَمَةَ عَدْلٍ

se (robu) po oslobodiocu njegova pravedna vrijednost, a od roba je oslobođen onaj dio što ga je oprostio.”

PRIČAO NAM JE (ovaj hadis) Musedded prenoseći ga od Bišra, a on od Ubejdullaha u (nešto) skraćenoj verziji.

2524. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Hammad prenoseći od Ejjuba, on od Nafi‘a, ovaj od Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi svoj dio u robu, odnosno svoj suvlasnički dio u robu, a ima još imovine koja dostiže njegovu vrijednost pravedno određenu, on je (odmah) slobodan.”

Nafi‘ je još kazao: “... u protivnom, on je od njega oslobodio onaj dio što ga je oprostio.”

Ejjub je izjavio: “Ne znam je li to nešto što je Nafi‘ kazao, ili je to tako u samom hadisu?”

2525. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Mikdam, njemu Fudajl b. Sulejman, ovome Musa b. Ukbe, njega obavijestio Nafi‘ prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, da je on donoseći odluke za roba ili robinju kada je vlasnost više suvlasnika i jedan od njih oslobodi od njega svoj dio – govorio: “Dužnost je da ga cijelog oslobodi, kada onaj koji ga je oprostio ima imovine da dostiže onoliko koliko se odredi iz njegova imetka pravednom procjenom i da se suvlasnicima predaju njihovi dijelovi, a rob pusti na slobodu.”

Ovo je Ibni-Omer prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Gornji hadis u skraćenoj verziji su prenijeli: Lejs, Ibnu-Ebi-Zi‘b, Ibnu-Ishak, Džuvejrije, Jahja b. Seid, Isma‘il b. Umejje od Nafi‘a, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

فَأَعْتَقَ مِنْهُ مَا أَعْتَقَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْتَصَرَهُ .

٢٥٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ أَوْ شَرِكًا لَهُ فِي عَبْدٍ وَكَانَ لَهُ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ قِيَمَتَهُ بِقِيَمَةِ الْعَدْلِ فَهُوَ عَتِيقٌ قَالَ نَافِعٌ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي أَشَيْءٌ قَالَهُ نَافِعٌ أَوْ شَيْءٌ فِي الْحَدِيثِ .

٢٥٢٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مِقْدَامٍ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُفْتِي فِي الْعَبْدِ أَوْ الْأَمَةِ يَكُونُ بَيْنَ شُرَكَاءَ فَيُعْتَقُ أَحَدُهُمْ نَصِيبَهُ مِنْهُ يَقُولُ قَدْ وَجَبَ عَلَيْهِ عِتْقُهُ كُلُّهُ إِذَا كَانَ لِلَّذِي أَعْتَقَ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ يَقَوْمٌ مِنْ مَالِهِ قِيَمَةَ الْعَدْلِ وَيُدْفَعُ إِلَى الشُّرَكَاءِ أَنْصِبَاؤُهُمْ وَيُخْلَى سَبِيلُ الْمُعْتَقِ يُخْبِرُ ذَلِكَ ابْنُ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَرَوَاهُ اللَّيْثُ وَابْنُ أَبِي ذَنْبٍ وَابْنُ إِسْحَاقَ وَجُوَيْرِيَةُ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مُخْتَصَرًا .

DJELIMIČNO OSLOBAĐANJE ROBA

Kada neko oslobodi jedan dio roba, a nema druge imovine, angažovat će se rob u zarađivanju, ne opterećujući ga, kao rob pod ugovornim otkupom.

2526. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu-Redža', njemu Jahja b. Adem, ovome Džerir b. Hazim, rekavši:

– Čuo sam Katadu, kada je kazao da mu je pričao Nadr b. Enes b. Malik, prenoseći od Bešira b. Nehika, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko oslobodi dio roba..."

2527. PRIČAO NAM JE Musedd, da mu je saopćio Jezid b. Zurej', njemu Seid prenoseći od Katade, ovaj od Nadra b. Enesa, on od Bešira b. Nehika, a Nehik od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

"Ko oprosti jedan dio roba, dužan je da ga potpuno oslobodi svojom ostalom imovinom, ako bude imao imetka, a ako ga nema, odredit će se vrijednost roba i on će se za nju angažovati u radu, izuzimajući ono što mu je teško."

U nizu drugih pripovjedača Seida slijedi Hadždžadž b. Hadždžadž, Eban i Musa b. Halef, prenoseći od Katade hadis koji je Šu'be prenio u skraćenoj verziji.

بَابُ إِذَا أَعْتَقَ نَصِيبًا فِي عَبْدٍ

وَلَيْسَ لَهُ مَالٌ اسْتُسْعِيَ الْعَبْدُ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ عَلَى نَحْوِ الْكِتَابَةِ .

٢٥٢٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ سَمِعْتُ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ شَقِيبًا مِنْ عَبْدٍ .

٢٥٢٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا أَوْ شَقِيبًا فِي مَمْلُوكٍ فَخَلَّاهُ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ وَإِلَّا قُومَ عَلَيْهِ فَاسْتُسْعِيَ بِهِ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ تَابَعَهُ حَجَّاجُ بْنُ حَجَّاجٍ وَأَبَانُ وَمُوسَى بْنُ خَلْفٍ عَنْ قَتَادَةَ اخْتَصَرَهُ شُعْبَةُ .

O POGREŠKI I ZABORAVU U OPRAŠTANJU ROBA, PUŠTANJU ŽENE I SLIČNO

Opraštanje roba samo je radi lica Allahova (iskreno).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Svakom čovjeku pripada ono što je naumio, a nema nauma onaj koji je što učinio iz zaborava i koji je pogriješio.”

2528. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Mis'ar prenoseći od Katade, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah radi mene prelazi kod svakog moga sljedbenika preko onog što im došaptavaju njihova prsa (strasti) sve dok to ne uradi ili ne iskaže.”

2529. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir prenoseći od Sufjana, on od Jahjaa b. Seida, ovaj od Muhammeda b. Ibrahima Tejmija, a on od Alkame b. Vekkasa Lejsija, koji je kazao:

– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je izjavio:

“Poslovi su vezani za namjeru i svakom čovjeku pripada ono što je naumio, pa onaj čije je preseljenje (iz Mekke u Medinu) bilo radi Allaha i Njegova Poslanika, njegovo preseljenje bit će radi Allaha i Njegova Poslanika; a onaj čije je preseljenje bilo radi dopadanja nekog udjela od ovoga svijeta ili radi žene da bi je vjenčao, njegovo je preseljenje na ime čega se i preselio.”

بَابُ الْخَطَا وَالذُّسَيَانِ فِي الْعَتَاةِ وَالطَّلَاقِ وَنَحْوِهِ

وَلَا عَتَاةَ إِلَّا لَوَجْهِ اللَّهِ .

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى وَلَا نِيَّةَ لِلنَّاسِ وَالْمُخْطِئِ .

٢٥٢٨. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي مَا وَسَّوَسَتْ بِهِ صُدُورُهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَكَلِّمْ .

٢٥٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلَا مَرِيءَ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِيَ جَرَّتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَرَوَّجُهَا فَهِيَ جَرَّتُهُ إِلَى مَا هَا جَرَ إِلَيْهِ .

KADA NEKO ZA SVOGA ROBA KAŽE:
“ON PRIPADA ALLAHU” I NAMJERAVA
OSLOBAĐANJE; UZIMANJE SVJEDOKA
PRI OSLOBAĐANJU

2530. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Numejr prenoseći od Muhammeda b. Bišra, on od Isma‘ila, ovaj od Kajsa, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da su se on, pošto je krenuo, namjeravajući primiti islam, i s njim njegov rob, izgubili jedan od drugoga, pa poslije toga rob je došao, a Ebu-Hurejra sjedaše s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče: “Ebu-Hurejra, evo tvoga roba!” On izjavi: “Svakako uzimam te svjedokom da je on slobodan.” Tada, kaže pripovjedač, Ebu-Hurejra govoraše: “O noći, duga i mukotrpna, konačno si me spasila iz kuće nevjerovanja.”

2531. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Ebu-Usame, a ovome Isma‘il prenoseći od Kajsa, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Kada sam dolazio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u putu sam spjevao: “O noći, duga i mukotrpna, konačno si me spasila iz kuće nevjerovanja.”

Pobjegao je od mene u putu, rekao je Ebu-Hurejra, moj rob i kada sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prisegao sam mu se na vjernost i dok sam ja bio još kod njega, pojavi se (moj) rob i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “O Ebu-Hurejra, evo tvoga roba!”

– Slobodan je – rekao sam – radi lica Allahova (iskreno).

I tada ga oslobodih.

Ebu-Kurejb nije prenio od Ebu-Usame:

“... slobodan je...”

بَابُ إِذَا قَالَ رَجُلٌ لِعَبْدِهِ هُوَ لِلَّهِ
وَنَوَى الْعِتْقَ وَالْإِشْهَادَ فِي الْعِتْقِ

٢٥٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ لَمَّا أَقْبَلَ يُرِيدُ الْإِسْلَامَ وَمَعَهُ غُلَامُهُ ضَلَّ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِنْ صَاحِبِهِ فَأَقْبَلَ بَعْدَ ذَلِكَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ جَالِسٌ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ قَدْ أَتَاكَ فَقَالَ أَمَّا إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّهُ حُرٌّ قَالَ فَهُوَ حِينَ يَقُولُ يَا لَيْلَةَ مِنْ طَوْلِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتْ .

٢٥٣١. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ قُلْتُ فِي الطَّرِيقِ يَا لَيْلَةَ مِنْ طَوْلِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتْ قَالَ وَأَبَقَ مِنِّي غُلَامٌ لِي فِي الطَّرِيقِ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بَايَعْتُهُ فَبَيَّنَّا أَنَا عِنْدَهُ إِذْ طَلَعَ الْغُلَامُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ فَقُلْتُ هُوَ حُرٌّ لَوَجْهِ اللَّهِ فَأَعْتَقْتُهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَقُلْ أَبُو كُرَيْبٍ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ حُرٌّ .

2532. PRIČAO NAM JE Šihab b. Abbad, a njemu Ibrahim prenoseći od Humejda, on od Isma'ila, a ovaj od Kajsa, koji je rekao:

– Kada su Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, i s njim njegov rob krenuli da prime islam, jedan od njih dvojice izgubio je svoga druga i onda je Ebu-Hurejra rekao: “Bez sumnje, uzimam te svjedokom da on pripada Allahu.”

O ROBINJI – MAJCI DJETETA

Ebu-Hurejra prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Predznaci propasti svijeta su: ... Kada robinja rodi sebi gospodara...”

2533. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, kojem je pričao Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Utbe b. Ebu-Vekkas preporučio je svome bratu Sa'du b. Ebu-Vekkasu da uzme sebi sina Zem'atove robinje. Utbe je rekao: “On je moj sin.”

I kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme oslobođenja Mekke došao (u Mekku), Sa'd je uzeo sina Zem'atove robinje i s njim krenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. S njim je krenuo i Abd b. Zem'a. Sa'd je tada rekao: “Allahov Poslaniče, ovo je sin moga brata, obavezao me je (tvrdeći) da je on njegov sin.” Tada je Abd b. Zem'a izjavio: “Allahov Poslaniče, ovo je moj brat, a sin Zem'atove robinje, rođen je na njegovoj postelji.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je sina Zem'atove robinje i zapazio da je on bio najsličniji Abdu b. Zem'atu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “O Abdu b. Zem'a, on je tvoj zbog toga što je rođen na postelji svoga oca.” Tada je Allahov Poslanik,

٢٥٣٢. حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُهِمٍّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ لَمَّا أَقْبَلَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَمَعَهُ غُلَامُهُ وَهُوَ يَطْلُبُ الْإِسْلَامَ فَضَلَّ أَحَدَهُمَا صَاحِبَهُ بِهَذَا وَقَالَ أَمَا إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّهُ لِلَّهِ .

بَابُ أُمِّ الْوَلَدِ

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تَلِدَ الْأُمَةُ رَبَّهَا .

٢٥٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّ عُتْبَةَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنْ يَقْبِضَ إِلَيْهِ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ قَالَ عُتْبَةُ إِنَّهُ ابْنِي فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَمَنَ الْفَتْحِ أَخَذَ سَعْدُ بْنُ وَلِيدَةَ زَمْعَةَ فَأَقْبَلَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَقْبَلَ مَعَهُ بَعْبُدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا ابْنُ أَخِي عَهْدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَخِي ابْنُ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى ابْنِ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَإِذَا هُوَ أَشْبَهُ النَّاسَ بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ وَلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِيهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ احْتَجَبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ مِمَّا رَأَى مِنْ شَبْهِهِ بِعُتْبَةَ وَكَانَتْ سَوْدَةُ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ .

sallallahu alejhi ve sellem, zbog toga što je vidio da je on sličan Utbi, rekao: “O Sevdo, kćerko Zem’atova, pokrivaj se od njega!”, a Sevda je bila supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

PRODAVANJE ROBA KOME JE GOSPODAR OBEĆAO SLOBODU TEK POSLIJE SVOJE SMRTI

2534. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu‘be, a ovome Amr b. Dinar:

– Čuo sam Džabir b. Abdullaha, radijallahu anhumu, kada je rekao: “Jedan od nas je roba oslobodio, ali poslije svoje smrti, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s njim pozvao i prodao ga, i taj je rob – kazao je Džabir – umro prve godine.

PRODAVANJE I POKLANJANJE PRAVA STARATELJSTVA NAD OSLOBOĐENIM ROBOM

2535. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, a njega obavijestio Abdullah b. Dinar rekavši:

– Čuo sam Ibni-Omera, radijallahu anhumu, kako govori: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje i poklanjanje starateljstva nad oslobođenim robom.”

2536. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

بَابُ بَيْعِ الْمُدَبَّرِ

٢٥٣٤. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَعْتَقَ رَجُلٌ مِنَّا عَبْدًا لَهُ عَنْ ذُبَيْرٍ فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِهِ فَبَاعَهُ قَالَ جَابِرٌ مَاتَ الْغَلَامُ عَامَ أَوَّلِ

بَابُ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَهَبْتِهِ

٢٥٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَعَنْ هَبْتِهِ.

٢٥٣٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا

¹ Gospodaru nije dozvoljeno prodati svoju robinju koja mu je s njim rodila dijete. To je stav: Ebu-Bekra, Omera, Osmana, Alije i još brojnih ashaba. Ovo mišljenje usvajaju: Malik, Sevri, Evza‘i, Lejs, Ebu-Hanife i Šafija u većini svojih knjiga i to je stav većine pravnika njegove škole.

Preko Ibnu-Abbasa prenesena je Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, izjava: “Koja god robinja rodi dijete sa svojim gospodarom, ona je slobodna kada on umre”, što je Omer protumačio: “... oslobada se (zbog djeteta) pa makar to bio i pobačaj.”

– Kupila sam Beriru, pa je njen domaćin uvjetovao sebi njeno starateljstvo, što sam spomenula Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na što je on rekao: “Oslobodi je, a starateljstvo je onoga ko je dao novac!”

Potom sam je oslobodila. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ju je i dao joj pravo izbora (življenja) s njenim mužem (robom), pa ona reče: “Kada bi mi dao toliko i toliko, ne bih ostala kod njega”, i odabrala je svoju samostalnost.

KADA BUDE ZAROBLJEN BRAT NEKOG ČOVJEKA ILI NJEGOV AMIDŽA, DA LI ĆE SE ON OTKUPITI AKO JE IDOLOPOKLONIK?

Enes je izjavio: Abbas je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Otkupio sam sebe, a otkupio sam i Akila.”

A Alija je imao dio u ratnoj dobiti koja ga je zapala od njegova brata Akila i amidže mu Abbasa.

2537. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Ismail b. Ibrahim b. Ukbe prenoseći od Musaa, on od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

– Pričao mi je Enes, radijallahu anhu, da su neke ensarije tražile od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odobrenje i rekle: “Dozvoli da sinu naših sestara Abbasu, ostavimo njegov otkup!”

– Ne ostavljajte mu nijednog dirhema! – odgovorio je on.

وَلَاءَهَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ أَعْتَقِهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْطَى الْوَرِقَ فَأَعْتَقْتُهَا فَدَعَاَهَا النَّبِيُّ ﷺ فَخَيَّرَهَا مِنْ زَوْجِهَا فَقَالَتْ لَوْ أَعْطَانِي كَذَا وَكَذَا مَا بَتْتُ عِنْدَهُ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا .

بَابُ إِذَا أَسْرَأُ أَخُو الرَّجُلِ أَوْ عَمُّهُ هَلْ يُفَادَى إِذَا كَانَ مُشْرِكًا

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ الْعَبَّاسُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا وَكَانَ عَلِيٌّ لَهُ نَصِيبٌ فِي تِلْكَ الْغَنِيمَةِ الَّتِي أَصَابَ مِنْ أَخِيهِ عَقِيلٍ وَعَمُّهُ عَبَّاسٌ .

٢٥٣٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا ائْذَنْ لَنَا فَلَنْتُرِكَ لِابْنِ أَخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ فَقَالَ لَا تَدْعُونَ مِنْهُ دِرْهَمًا .

OSLOBADANJE IDOLOPOKLONIKA

2537. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama:

– Saopćio mi je moj otac da je Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, oslobodio u predislamsko doba stotinu robova i darovao za jahanje stotinu deva, a kada je primio islam, darovao je (žrtvovao na svom hadžu) stotinu deva i oslobodio stotinu robova i izjavio: Pitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, šta misliš o poslovima koje sam uradio u predislamsko doba, a uradio sam ih iz pobožnosti?”

Hišam smatra: “... činio sam ih kao dobročinstvo.”

– Tada je, kaže Hakim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Primio si islam, i za ono svako prošlo dobro imat ćeš korist.”

O ONOM KO JE POSJEDOVAO OD ARAPA ROBA PA GA POKLONIO, PRODAO, SPOLNO OPĆIO ILI GA OSLOBODIO, A I POTOMSTVO ZAROBIO

Uzvišeni Allah kaže: “Allah donosi primjer roba potpuno podvlašćenog koji nema mogućnosti ni na što i onog koga smo obdarili lijepom opskrbom, pa je od nje troši tajno i javno. Jesu li oni jednaki? Naprotiv, mnogi od njih to ne znaju.”

2539, 2540. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebi-Merjem, rekavši da ga je obavijestio Lejs prenoseći od Ukajla, da je Ibni-Šihab rekao:

– Urve je spomenuo da su ga Mervan i Misver b. Mahreme obavijestili da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na noge kada mu je došla delegacija (plemena) Hevazin i tražili od njega da im vrati njihova dobra i njihove zarobljenike i rekao:

بَابُ عِتْقِ الْمُشْرِكِ

٢٥٣٨. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ أَخْبَرَنِي أَبِي أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَعْتَقَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِائَةَ رَقَبَةٍ وَحَمَلَ عَلَى مِائَةِ بَعِيرٍ فَلَمَّا أَسْلَمَ حَمَلَ عَلَى مِائَةِ بَعِيرٍ وَأَعْتَقَ مِائَةَ رَقَبَةٍ قَالَ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أَشْيَاءَ كُنْتُ أَصْنَعُهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ كُنْتُ أَتَحَنَّنُ بِهَا يَعْني أَتَبَرَّرُ بِهَا قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ لَكَ مِنْ خَيْرٍ .

بَابُ مَنْ مَلَكَ مِنَ الْعَرَبِ رَقِيقًا فَوَهَبَ وَبَاعَ وَجَامَعَ وَفَدَى وَسَبَى الذَّرِيَّةَ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّْا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ).

٢٥٣٩-٢٥٤٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ذَكَرَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ وَالْمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفَدَّ هَوَازِنَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ إِنَّ مَعِيَ مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ

“Kod mene je što vidite, a meni je najdraži govor koji je najiskreniji, pa odaberite jedno od dvoje: ili imovinu ili roblje, a ja ću ih zadržati (od podjele).”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iščekivaše ih deset i još nekoliko noći kada se vratio iz Taifa i kada im je bilo jasno da im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, neće vratiti nego samo jedno od dvoje, rekli su: “Odabiremo naše roblje.”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među tim svijetom, zahvalio Allahu onako kako Mu dolikuje i rekao: “A sada, došla su vam vaša braća kajući se (primivši islam) i odlučio sam da im vratim njihovo roblje, pa ko od vas hoće da to učini dragovoljno, neka uradi, a ko hoće da bude na svom dijelu dok mu ga ne dadnemo iz prve ratne dobiti koju nam Allah bude dosudio, pa neka to uradi!” Tada su prihvatili, rekavši: “Činimo to odmah dragovoljno.”

– Mi ne znamo – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – ko je od vas to odobrio, a ko nije odobrio i vratite se da nam tu vašu odluku dostave vaši uglednici!

– Tada se prisutni svijet vratio i razgovarao sa svojim odličnicima, a onda su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestili ga da su i oni to drage volje učinili i odobrili.

Eto, to je ono što nam je preneseno o roblju Hevazina.

Enes je izjavio:

– Abbas je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Otkupio sam sebe i otkupio sam Akila.”

الْحَدِيثُ إِلَى أَصْدَقِهِ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ
إِمَّا الْمَالَ وَإِمَّا السَّبْيَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ
وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ انْتَظَرَهُمْ بِضِعِّ عَشْرَةِ لَيْلَةٍ حِينَ
قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ غَيْرُ
رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ
سَبْيَنَا فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا
هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ قَدْ جَاءُواَنَا
تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ
أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ
أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا
يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ طَيِّبْنَا لَكَ
ذَلِكَ قَالَ إِنَّا لَا نَذَرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ
فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ
النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى النَّبِيِّ
ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا فَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا
عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبَّاسٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ
فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا .

2541. PRIČAO NAM JE Ali b. Hasan b. Šekik, da ga je obavijestio Abdullah, njega Ibni-Avn, rekavši:

– Pisao sam Nafiju i on mi je odgovorio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, napao na Benu-Mustalik, kada se oni nisu nadali i stoka im se napajala na vodi, pa je od njih poginuo samo onaj ko se borio, a potomstvo zarobljeno. Tada je zarobljena i Džuvejrija. To mi je pričao Abdullah b. Omer koji je učestvovao u toj vojni.

2542. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, ovaj od Ibnu-Muhajriza: Vidio sam Ebu-Seida, radijallahu anhu, i pitao ga (o gornjem slučaju). On reče:

“Izašli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vojnu protiv (plemena) Benu-Mustalik i zadobili plijen od plijena Arapa, žene poželjeli, a usamljenost nas stegla pa smo htjeli da ejakuliramo izvan materice prilikom spolnog općenja (s robinjama). Zatim smo pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, našto on reče: “Nemate štete (grijeha) da to činite, jer nema bića koje treba biti čak do Sudnjeg dana, a da ono i neće biti (i pojaviti se).”

2543. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Džerir prenoseći od Umare b. Ka'ka'a, on od Ebu-Zur'e, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Nisam nikad prestao voljeti pleme Benu-Temim.”

Pričao mi je Ibnu-Selam, da ga je obavijestio Džerir b. Abdul-Hamid prenoseći od Mugire, on od Harisa, ovaj od Ebu-Zur'e, da je Ebu-Hurejra rekao:

– Počeo sam voljeti (pleme) Benu-Temim od prije tri

٢٥٤١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ شَقِيقٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى نَافِعٍ فَكَتَبَ إِلَيَّ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَغَارَ عَلَى بَنِي الْمُصْطَلِقِ وَهُمْ غَارُونَ وَأَنْعَامُهُمْ تُسْقَى عَلَى الْمَاءِ فَقَتَلَ مُقَاتِلَتَهُمْ وَسَبَى ذَرَارِيَهُمْ وَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ جَوَيْرِيَّةَ حَدَّثَنِي بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْجَيْشِ .

٢٥٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى ابْنِ حَبَّانَ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ فَأَصَبْنَا سَبِيًّا مِنْ سَبْيِ الْعَرَبِ فَاشْتَهَيْنَا النِّسَاءَ فَاشْتَدَّتْ عَلَيْنَا الْعُزْبَةُ وَأَحْبَبْنَا الْعَزْلَ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَانَتْهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهِيَ كَانَتْهُ .

٢٥٤٣. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقُعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَا أَزَالُ أَحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ وَحَدَّثَنِي ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا زِلْتُ أَحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ مُنْذُ ثَلَاثِ

noći, kada sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori o njemu (njegovim članovima). Čuo sam ga kako kaže: “Oni će između mojih sljedbenika biti Dedžalu najžešći.”

Kada su došle njihove sadake (zekat) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je – kaže Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: “Ovo su sadake našeg naroda”, a jedna zarobljenica od njih bijaše kod Aiše, pa je on rekao: “Oslobodi je, jer je ona od djece Ismaila (pejgambera)!”

NAGRADA ZA ODGAJANJE I PODUČAVANJE ROBINJE

2544. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, da je čuo Muhammeda b. Fudajla, da prenosi od Mutarrifa, ovaj od Ša'bija, on od Ebu-Burde, da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, izjavio: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko ima robinju, pa je izdržava i lijepo odgoji, onda je oslobodi i vjenča, imat će dvije nagrade.”

O IZJAVI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “ROBOVI SU VAŠA BRAĆA PA HRANITE IH ONIM ŠTO VI JEDETE”

I o riječima Uzvišenog Allaha: “Obožavajte Allaha, nemojte mu druga pripisivati, (činite) dobročinstva roditeljima, rodbini, siročadi, bijednicima, bližem susjedu (muslimanima) i daljem susjedu (nemuslimanima), suputniku, putniku i onima koji su u vašoj vlasti. Zaista, Allah ne voli umišljenog i oholog.”¹ Ebu-Abdullah kaže: “Zil-kurba znači rođak, el-džunubu znači stranac i el-džarul-džunubu znači saputnik.”

سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِيهِمْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ هُمْ أَشَدُّ أُمَّتِي عَلَى الدَّجَالِ قَالَ وَجَاءَتْ صَدَقَاتُهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذِهِ صَدَقَاتُ قَوْمِنَا وَكَانَتْ سَبِيَّةً مِنْهُمْ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَ أَعْتَقِيهَا فَإِنَّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ آدَبَ جَارِيَتَهُ وَعَلَّمَهَا

٢٥٤٤ . حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ ابْنَ فَضِيلٍ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ جَارِيَةٌ فَعَالَهَا فَأَحْسَنَ إِلَيْهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ الْعَبِيدُ إِخْوَانُكُمْ فَاطْعُمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا) قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ذِي الْقُرْبَى) الْقَرِيبُ وَالْجُنُبُ الْغَرِيبُ الْجَارُ الْجُنُبُ يَعْنِي الصَّاحِبَ فِي السَّفَرِ .

¹ En-Nisa, 36. ajet.

2545. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu'be, a ovome Vasil Ahdeb, izjavivši: Čuo sam Ma'rura b. Suvejda, kada je rekao:

– Vidio sam Ebu-Zerra Gifarija, radijallahu anhu, a na njemu i njegovom robu isti ogrtač, pa ga upitah za to, a on reče: “Grdio sam jednog čovjeka (roba), pa se potužio na mene Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Zar si ga grdio spominjući njegovu majku (kao robinju)?” Potom je kazao: “Vaša braća (robovi) vaši su poslužitelji. Allah ih je stavio pod vašu vlast i ko ima takvog brata pod svojom vlašću, neka ga hrani onim što on jede i neka ga oblači onako kako se on oblači, a ne teretite ih što će ih svladati, a ako ih opteretite što će ih svladati, pomozite im!”

O ROBU KOJI SE ALLAHU LIJEPO MOLI I SVOME GOSPODARU ISKRENO MISLI DOBRO

2546. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Nafija, ovaj od Ibni-Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada rob bude iskreno mislio dobro svome gospodaru i lijepo se molio svome Allahu, imat će za to dvije posebne nagrade.”

2547. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, da ga je obavijestio Sufjan prenoseći od Saliha, on od Ša'bija, ovaj od Ebu-Burde, a on od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Koji god čovjek ima robinju, pa je pazi i lijepo je odgoji, potom je oslobodi i onda vjenča, imat će dvije nagrade, a koji god rob obavlja svoje dužnosti prema Allahu i dužnosti prema svojim gospodarima i on ima dvije nagrade.”

٢٥٤٥. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا وَاصِلُ الْأَحْذَبِ قَالَ سَمِعْتُ الْمُعْرُورَ بْنَ سُوَيْدٍ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ الْغِفَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلَامِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنِّي سَابَبْتُ رَجُلًا فَشَكَانِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ إِخْوَانَكُمْ خَوْلُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا تَكْلِفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَأَعِينُوهُمْ .

بَابُ الْعَبْدِ إِذَا أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَنَصَحَ سَيِّدَهُ

٢٥٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْعَبْدُ إِذَا نَصَحَ سَيِّدَهُ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ .

٢٥٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّمَا رَجُلٍ كَانَتْ لَهُ جَارِيَةٌ فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَأَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَأَيُّمَا عَبْدٍ آدَى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوْلَاهُ فَلَهُ أَجْرَانِ .

2548. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, da ga je obavijestio Abdullah, njega Junus prenoseći od Zuhrija, koji je čuo Seida b. Musejbeba, kako govori da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Dobar rob u vlasti drugog ima dvije nagrade. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, da nije borbe na Allahovom putu, hadža (Ka’be) i dobročinstva prema mojoj majci (dadilji), volio bih da umrem u nečijoj vlasti.”

2549. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Ebu-Usame prenoseći od A’meša, a ovome je pričao Ebu-Salih, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Divno je kada se neko od robova moli (ibadet čini) lijepo svome Stvoritelju Allahu i iskreno misli dobro svome gospodaru (vlasniku).”

O POKUĐENOSTI ODUGOVLAČENJA S OSLOBAĐANJEM ROBA I RIJEČIMA: “... MOJ ROB I MOJA ROBINJA...”

Uzvišeni Allah kaže: “... i dobre vaše robove i robinje...”¹ i “... roba u vlasti drugog...”² i “... susreli su pred vratima njenog gospodara (muža)...”³, a kaže i “... od vaših pravovjernih djevojaka (robinja)...”⁴

٢٥٤٨. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلْعَبْدِ الْمَمْلُوكِ الصَّالِحِ أَجْرَانِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحَجُّ وَبِرُّ أُمِّي لَأَخْبَيْتُ أَنْ أَمُوتَ وَأَنَا مَمْلُوكٌ.

٢٥٤٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ نِعَمَ مَا لِأَحَدِهِمْ يُحْسِنُ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَيَنْصَحُ لِسَيِّدِهِ.

بَابُ كَرَاهِيَةِ التَّطَاوُلِ عَلَى الرَّقِيقِ وَقَوْلِهِ عَبْدِي أَوْ أَمْتِي

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ) وَقَالَ (عَبْدًا مَمْلُوكًا) (وَأَلْفِيَا سَيِّدَهَا لَدَى الْبَابِ) (وَقَالَ مِنْ فَتْيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ)

1 Cijeli prijevod 32. ajeta poglavlja En-Nur glasi: “Vjenčavajte vaše neženjene i neudate, i vaše čestite robove i robinje. Ako budu siromašni, Allah će ih obogatiti svojom blagodat. Allah je imućan i sve zna.”

2 Cijeli prijevod 75. ajeta poglavlja En-Nahl glasi: “Allah donosi kao primjer roba u vlasti (drugog) koji nema nikakve moći, i onoga koga smo opskrbili od sebe lijepom opskrbom pa od nje dijeli tajno i javno. Da li su oni jednaki? Neka je hvala Allahu (nisu jednaki), ali većina ih ne zna (te razlike).”

3 Cijeli prijevod 25. ajeta poglavlja Jusuf glasi: “Potrčali su (Jusuf i Zulejha) prema vratima i ona mu je poderala košulju straga. Kod vrata sreli su njena gospodara (muža). Ona reče: “Kakva je kazna onome koji je želio zlo tvojoj ženi, osim da bude zatvoren ili da ga stigne bolna kazna.”

4 Cijeli prijevod 25. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “Ko od vas ne bude mogao vjenčati čestite pravovjerne žene zbog (nedostatka) bogatstva, (neka vjenča) jednu od pravovjernih djevojaka koje su u vašoj vlasti. Allah najbolje zna vaše vjerovanje. Vi ste jedni od drugih. Vjenčavajte ih s dozvolom njihovih gospodara. Dajte im njihove darove pravedno kao čestitim ženama, a ne kao bludnicama ili onima koje uzimaju tajne prijatelje. Ako one kao udate izvrše blud, one će biti kažnjene polovicom kazne slobodnih žena. To je (brak s robinjama)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ustanite na noge prema svome gospodaru!”, a zatim citirao: “... Spomeni me kod svoga gospodara...!”⁵ i pitao: “Ko vam je gospodar (starješina)...?”

2550. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Ubejdullaha, a ovome je rekao Nafi‘, koji je čuo od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada rob iskreno misli dobro svome gospodaru i lijepo se moli (ibadet čini) Allahu, on ima za to dvije nagrade.”

2551. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala‘, njemu Ebu-Usame prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burde, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako osoba u vlasti drugog, koja se lijepo moli (ibadet čini) Allahu, ispunjava prema svome gospodaru obavezu kojom je zadužena, bude mu iskrena i poslušna, imat će dvije nagrade.”

2552. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, koga je obavijestio Ma‘mer prenoseći od Hemmama b. Munebbiha, a on čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Neka niko od vas ne govori: Nahrani svoga gospodara! Uzmi abdest svome gospodaru! Napij svoga gospodara!, nego neka govori: Moj gospodar, moj staratelj; i neka niko od vas ne govori: moj rob i moja robinja, nego neka govori: moj momak, moja djevojka i moj dječak.”

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ قُومُوا إِلَىٰ سَيِّدِكُمْ وَ (اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ) عِنْدَ سَيِّدِكَ وَمَنْ سَيِّدُكُمْ .

٢٥٥٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا نَصَحَ الْعَبْدُ سَيِّدَهُ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ .

٢٥٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمَمْلُوكُ الَّذِي يُحْسِنُ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَيُؤَدِّي إِلَىٰ سَيِّدِهِ الَّذِي لَهُ عَلَيْهِ مِنَ الْحَقِّ وَالنَّصِيحَةِ وَالطَّاعَةِ لَهُ أَجْرَانِ .

٢٥٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ أَطْعَمَ رَبِّكَ وَضَيَّ رَبِّكَ اسْقِ رَبِّكَ وَلْيَقُلْ سَيِّدِي مَوْلَايَ وَلَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ عَبْدِي أَمَّتِي وَلْيَقُلْ فَتَايَ وَفَتَاتِي وَغُلَامِي .

za one od vas koji se boje da će učiniti grijeh. Bolje vam je da se strpite! Allah oprašta i milostiv je.”

5 Cijeli prijevod 42. ajeta poglavlja Jusuf glasi: “I reče (Jusuf) jednom od one dvojice, za kojeg je mislio da će biti spašen: ‘Spomeni me kod svoga gospodara!’ Šejtan mu je smetnuo s uma da se sjeti svoga gospodara, te je (Jusuf) ostao u zatvoru (još) nekoliko godina.”

Visoko moralni kvaliteti Jusufa izloženi su u istoimenoj suri.

2553. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, radijallahu anhuma, koji je kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko oslobodi svoj dio od roba, a bude imao još imovine koliko iznosi njegova vrijednost koja mu se odredi pravedno, oprosteno je cio iz te njegove imovine, u protivnom on je od njega oslobodio onaj dio koji je i oprostio.”

2554. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Ubejdullaha kome je rekao Nafi', koji je čuo od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Svaki od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado: onaj ko svijetu zapovijeda (upravlja) je pastir i odgovoran je za njega, svaki čovjek je pastir nad svojim ukućanima i odgovoran je za njih, žena je pastirica u kući svoga muža i njegova djeteta i ona je za njih odgovorna; rob je pastir imovine svoga gospodara i za nju je odgovoran. Znaite, svaki od vas je pastir i svaki od vas bit će pitan za svoje stado.”

2555, 2556. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ubejdullah:

– Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, i Zejda b. Halida da prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kada robinja učini blud, išibajte je, pa ako potom opet učini blud, išibajte je, i ako opet učini blud, opet je išibajte, a poslije trećeg ili četvrtog puta, prodajte je, pa makar za pleteno uže.”

٢٥٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ مِنَ الْعَبْدِ فَكَانَ لَهُ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ قِيَمَتَهُ يَقُومُ عَلَيْهِ قِيَمَةُ عَدْلٍ وَأَعْتَقَ مِنْ مَالِهِ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ .

٢٥٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ كُلُّكُمْ رَاعٍ فَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ إِلَّا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

٢٥٥٥-٢٥٥٦. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَزَيْدَ بْنَ خَالِدٍ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا زَنَتِ الْأَمَةُ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِذَا زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِذَا زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا فِي الثَّلَاثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ بِيَعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ .

KADA ČOVJEKU NJEGOV SLUGA DONESE (NJEGOVO) JELO

2557. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu‘be, a njega obavijestio Muhammed b. Zijad, rekavši: Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao:

“Kada kome od vas njegov sluga donese jelo, pa ga on ne posadi sa sobom (za jelo), neka mu dadne zalogaj-dva (prevodilac je u nedoumici da li je rečeno *lukme ev lukmetejn* ili *ekle ev ekletejn*), jer se sluga starao za njegov posao.”

ROB JE ČUVAR IMOVINE SVOGA GOSPODARA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imovinu je roba pripisao njegovom gospodaru.

2558. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Salim b. Abdullah, a ovome Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, koji je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Svaki od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado: rukovodilac (i starješina) je pastir i odgovoran je za svoju pastvu, čovjek je pastir svojih ukućana i odgovoran je za svoje stado, žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado; sluga (rob) je čuvar imovine svoga gospodara i odgovoran je za sve što mu je povjereno na čuvanje.”

– To sam čuo, izjavio je Abdullah, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Mislim da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još rekao:

“Čovjek je čuvar imovine svoga oca i odgovoran je za nju. Svaki od vas je čuvar i svaki će biti pitan za ono što mu je povjereno na čuvanje.”

بَابُ إِذَا آتَاهُ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ

٢٥٥٧. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيُنَاوِلْهُ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ أَوْ أَكْلَةً أَوْ أَكْلَتَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِيَّ عِلَاجِهِ .

بَابُ الْعَبْدِ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ

وَنَسَبَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَالَ إِلَى السَّيِّدِ

٢٥٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَإِلَّا مِمَّا رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ فَسَمِعْتُ هَؤُلَاءِ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَخْبَسَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ وَالرَّجُلُ فِي مَالِ أَبِيهِ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

KADA NEKO UDARA ROBA NEKA IZBJEGAVA LICE

2559. PRIČAONAM JE Muhammed b. Ubejdullah, njemu Ibnu-Vehb, a ovome Malik b. Enes, ovoga obavijestio sin toga i toga (tj. Ibn-Sem'an), prenoseći od Seida Makburija, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a preko niza drugih prenosilaca, pričao nam je Abdullah b. Muhammed, njemu Abdu-Rezzak, ovome Ma'mer prenoseći od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada se neko od vas s nekim bori, neka izbjegava lice!”

بَابُ إِذَا ضَرَبَ الْعَبْدُ فَلْيَجْتَنِبِ الْوَجْهَ

٢٥٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُيَيْدٍ اللَّهُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ فُلَانٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا قَاتَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْتَنِبِ الْوَجْهَ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَكَاتِبِ

ROB UGOVORENOG OTKUPA

O GRIJEHU ONOGA
KOJI POTVORI SVOGA ROBA

O ROBU UGOVORENOG OTKUPA,
NJEHOVIM RATAMA I RATI SVAKE
GODINE I RIJEČIMA UZVIŠENOG:

بَابُ إِثْمِ مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ

بَابُ أَمْلَاكَاتِ وَنُجُومِهِ فِي كُلِّ سَنَةٍ نَجْمٌ

“Onima u vašoj vlasti (robovima) koji traže da se otkupe, napišite (otkupni ugovor), ako znate da su dobri, i dajte im od imetka koji vam je Allah dao...”¹ Revh je prenio od Ibni-Džurejdža:

– Rekao sam Atau: “Jesam li dužan, kada znam da rob ima imetka, da mu odobrim otkup?”

– To ne smatram ničim drugim nego dužnošću – odgovorio je on.

A Amr b. Dinar je rekao:

– Pitao sam Ataa: “Prenosiš to od nekoga?”

– Ne – odgovorio je. Potom mi je saopćio da ga je obavijestio Musa b. Enes, da je Sirin pitao Enesa

وَقَوْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَتَوْهُمْ مِنْ
مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ . وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ ابْنِ
جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَوْاجِبُ عَلَيَّ إِذَا عَلِمْتُ
لَهُ مَالًا أَنْ أَكَاتِبَهُ قَالَ مَا أَرَاهُ إِلَّا وَاجِبًا وَقَالَ
عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ تَأْثُرُهُ عَنْ أَحَدٍ
قَالَ لَا ثُمَّ أَخْبَرَنِي أَنَّ مُوسَى بْنَ أَنَسٍ أَخْبَرَهُ
أَنَّ سِيرِينَ سَأَلَ أَنَسًا الْمَكَاتِبَةَ وَكَانَ كَثِيرَ الْمَالِ

¹ Cijeli prijevod 33. ajeta poglavlja En-Nur glasi:

“Neka se ustegnu (od bluda) oni koji nemaju (sredstava) za brak dok ih Allah svojom blagodati ne učini imućnim. A onima u vašoj vlasti (robovima), koji traže da se otkupe, napišite (ugovor o otkupu), ako znate da su dobri, i dajte im od imetka koji vam je Allah dao. Nemojte siliti svoje robinje na blud, ako one žele pošten život, da biste dobili neku korist ovozemnog života, a ko ih sili, pa Allah nakon što su prisiljene, oprašta i milostiv je.”

– Islam je obavezao gospodara roba da ga pusti na slobodu čim mu ponudi pravednu otkupninu, a odredio da to besplatno čini za oslobađanje odgovornosti pred Allahom kada namjerno propusti obavezni post, namaz, prekrši zakletvu ili kada učini drugi veći grijeh. Islam je proklamirao gornje principe kada drugi narodi nisu ni pomišljali na njih i kada su zarobljenike masovno ubijali. To su nedostiživi primjeri humanosti i pouka civiliziranim narodima koji svojim ubojitim oružjem kose zarobljenike kao travu po livadi, a teškom tehnikom gaze kao mrave po putu.

za otkup, a on je imao dosta imetka i Enes nije to učinio nego otišao do Omera, radijallahu anhu, a on mu rekao: “Daj mu da se otkupi!” On to nije htio učiniti, pa ga je Omer udario bičem i proučio: “Napišite im (otkupni ugovor), ako znate da su dobri...”, i onda mu je dao da se otkupi.

2560. Lejs je izjavio: Pričao mi je Junus prenoseći od Ibni-Šihaba, da je Urva izjavio:

“Aiša, radijallahu anha, rekla je da joj je ušla Berira i tražila materijalnu pomoć za svoj otkup koji je iznosio pet evaka razdijeljenih na pet godina, pa joj je Aiša rekla, a bilo joj je to drago: “Šta misliš, da li će te tvoji gospodari prodati, ako im ja to pripremim i dam odjednom, pa te oprostim i starateljstvo nad tobom bude moje?” Tada je Berira otišla do svojih gospodara i to im izložila, a oni rekli: “Ne, osim da starateljstvo bude naše.”

– Potom sam ušla, kaže Aiša, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu spomenula.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kupi je i oslobodi je, a starateljstvo je samo onoga ko je roba oslobodio.” Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao (u džamiji) i rekao:

“Šta je ljudima da stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi! Ko je stavio kakav uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, on je bezvrijedan. Allahov uvjet je najpreči i najobavezniji.”

فَأَبَى فَاذْطَلَقَ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ كَاتِبُهُ
فَأَبَى فَضْرَبَهُ بِالذَّرَّةِ وَيَتْلُو عُمَرُ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ
عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا فَكَاتِبَهُ .

٢٥٦٠ . وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ
شِهَابٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا
إِنَّ بَرِيرَةَ دَخَلَتْ عَلَيْهَا تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا
وَعَلَيْهَا خَمْسَةُ أَوَاقٍ نُجِمَتْ عَلَيْهَا فِي خَمْسِ سِنِينَ
فَقَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ وَنَفِستُ فِيهَا أَرَأَيْتِ إِنْ عَدَدْتُ
لَهُمْ عِدَّةً وَاحِدَةً أَيْبِعُكَ أَهْلُكَ فَأُعْتِقَكَ فَيَكُونُ
وَلَاؤُكَ لِي فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَعَرَضَتْ ذَلِكَ
عَلَيْهِمْ فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ لَنَا الْوَلَاءُ قَالَتْ
عَائِشَةُ فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ
لَهُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَرِيهَا فَأُعْتِقِهَا فَإِنَّا
الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا بَالُ
رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنْ
اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ شَرْطُ
اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ .

UVJETI KOJI SE DOZVOLJAVAJU
PRI UGOVARANJU OTKUPA ROBA
I O ONOM KOJI JE POSTAVIO UVJET
KOGA NEMA U ALLAHOVOJ KNJIZI

To prenosi Omer od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2561. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, a on od Urve, da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila da joj je došla Berira i od nje tražila materijalnu pomoć za svoj otkup za koji ona nije bila još ništa isplatila, pa joj je Aiša rekla:

“Vrati se svojim gospodarima, pa ako su voljni da ja za tebe platim tvoju otkupninu i da starateljstvo nad tobom bude moje – učinit ću.”

Berira je to spomenula svojim gospodarima, ali su oni to odbili: “Ako će računati (na Allahovu nagradu) za tebe, neka uradi, a starateljstvo nad tobom je naše.”

Aiša je to spomenula Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kupi je i oslobodi, a starateljstvo pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

– Kasnije je, kaže Urve, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao (u džamiji) i rekao: “Šta je ljudima da stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Ko je god postavio kakav uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, ne koristi mu, pa makar ga stavio stotinu puta. Allahov je uvjet preči i obavezniji.”

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنْ شُرُوطِ الْمَكَاتِبِ
وَمَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ

فِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٥٦١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ ارْجِعِي إِلَى أَهْلِكَ فَإِنْ أَحْبَبُوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكَ كِتَابَتِكَ وَيَكُونَ وَلَاؤُكَ لِي فَعَلْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ بَرِيرَةَ لِأَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ عَلَيْكَ فَلْتَفْعَلْ وَيَكُونَ وَلَاؤُكَ لَنَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ابْتَاعِي فَأَعْتَقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا بَالُ أَنْاسٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ شَرَطَ مِائَةَ مَرَّةٍ شَرْطُ اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ .

2562. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Aiša, radijallahu anha, majka pravovjernih, htjela je otkupiti jednu robinju da bi je oslobodila, pa su njeni gospodari rekli: “Samo da je starateljstvo nad njom naše.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka te to ne sprečava, jer starateljstvo pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

ROB UGOVORENOG OTKUPA MOŽE TRAŽITI MATERIJALNU POMOĆ I OD SVIJETA MOLITI (POMOĆ)

2563. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Došla mi je Berira i rekla: “Ja sam ugovorila otkup sa svojim domaćinima za devet evaka, i to po jedan evak svake godine, pa pomози mi!”

Tada je Aiša odgovorila: “Učinit ću, ukoliko oni hoće da im ga ja pripremim odjednom, tebe oslobodim i starateljstvo bude moje.”

Potom je Berira otišla svojim domaćinima, ali joj oni nisu to odobrili i ona je kazala: “Ja sam im sve izložila, ali oni neće osim da starateljstvo bude njihovo.” To je čuo i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao me za to i ja sam ga obavijestila. On reče: “Uzmi je i oslobodi, a starateljstvo im uvjetuj za sebe, jer starateljstvo pripada samo onome ko je roba oslobodio.”

– Potom je, kaže Aiša, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među svijetom, zahvalio Allahu i rekao:

– Šta je ljudima pa stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Koga uvjeta nema u Allahovoj Knjizi, bezvrijedan je, pa makar bilo i stotinu uvjeta. Allahova odredba je najpreča, a Allahov

٢٥٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً لِتُعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا عَلَى أَنْ وَلَاءَهَا لَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَمْنَعُكَ ذَلِكَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ.

بَابُ اسْتِعَانَةِ الْمَلَائِكَةِ وَسُؤَالِهِ النَّاسَ

٢٥٦٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ بَرِيرَةُ فَقَالَتْ إِنِّي كَاتِبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ وَفِيَّةٍ فَأَعِينَنِي فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَحَبَّ أَهْلِكَ أَنْ أَعِدَّاهَا لَهُمْ عِدَّةً وَاحِدَةً وَأُعْتِقَكَ فَعَلْتُ وَيَكُونُ وَلَاؤُكَ لِي فَذَهَبْتُ إِلَى أَهْلِهَا فَأَبَوْا ذَلِكَ عَلَيْهَا فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْوَلَاءُ لَهُمْ فَسَمِعَ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ خُذِيهَا فَأَعْتِقِيهَا وَاشْتَرِي لِي لِمَنْ الْوَلَاءُ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَمَا بَالُ رِجَالٍ مِنْكُمْ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَإِنَّمَا شَرْطُ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ فَقَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ

uvjet najobavezniji. Šta je nekima između vas koji govore: “O ti i ti, oslobodi roba, a starateljstvo je moje!” Starateljstvo pripada samo onom ko je roba oslobodio.

PRODAJA ROBA UGOVORENOG OTKUPA KADA JE I ON ZADOVOLJAN TOM PRODAJOM

Aiša je rekla: “On je rob dok na njemu ima išta (duga)”, a Zejd b. Sabit kaže: “... dok na njemu ima i jedan dirhem.”

Ibni-Omer je izjavio: “... On je rob, živio, umro ili učinio prestup dok god na njemu ima išta (od neisplaćene otkupnine).”

2564. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik prenoseći od Jahjaa b. Seida, a on od Amre, kćerke Abdur-Rahmanove, da je Berira došla Aiši, radijallahu anha, majci pravovjernih, i tražila materijalnu pomoć, pa joj je ona rekla:

– Učinit ću, ukoliko tvoji domaćini hoće da im dostavim tvoju vrijednost jednom ratom i da te oslobodim.

Berira je to saopćila svojim vlasnicima. Oni su rekli:

“Ne, osim da starateljstvo nad tobom bude naše.”

Malik je izjavio:

– Amra je, kaže Jahja, tvrdila: “Aiša je to uistinu izložila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On je rekao: ‘Kupi je i oslobodi, a starateljstvo pripada onome, ko je roba oslobodio.’”

أَوْثَقُ مَا بَالُ رَجَالٍ مِنْكُمْ يَقُولُ أَحَدُهُمْ أَعْتَقَ يَا فُلَانُ وَلِي الْوَلَاءُ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

بَابُ بَيْعِ الْمَكَاتِبِ إِذَا رَضِيَ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ هُوَ عَبْدٌ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ شَيْءٌ .
وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ دِرْهَمٌ .
وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ هُوَ عَبْدٌ إِنْ عَاشَ وَإِنْ مَاتَ
وَإِنْ جَنَى مَا بَقِيَ عَلَيْهِ شَيْءٌ .

٢٥٦٤ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ تَسْتَعِينُ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ لَهَا إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكَ أَنْ
أَصُوبَ لَهُمْ ثَمَنُكَ صَبَّةً وَاحِدَةً فَأُعْتِقَكَ فَعَلْتُ
فَذَكَرْتُ بَرِيرَةَ ذَلِكَ لِأَهْلِهَا فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ
يَكُونَ وَلَاؤُكَ لَنَا قَالَ مَالِكٌ قَالَ يَحْيَى فَرَعَمْتُ
عُمَرَ أَنَّ عَائِشَةَ ذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ
فَقَالَ اشْتَرِيهَا وَأُعْتِقْهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

KADA ROB UGOVORENOG OTKUPA
KAŽE NEKOM: “OTKUPI ME I OSLOBODI!”,
PA GA ON ZBOG TOGA I OTKUPI

2565. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Abdul-Vahid b. Ejmen, a ovome njegov otac Ejmen:

– Ušao sam Aiši, radijallahu anha, i rekao: Ja sam (rob) Utbe b. Ebu-Leheba. On je umro. Mene su naslijedili njegovi sinovi i prodali me Ibnu-Ebu-Amru, pa me je Ibnu-Ebu-Amr oslobodio, a sinovi (Benu) Utbe uvjetovali starateljstvo sebi.

Tada je Aiša rekla:

– Ušla (mi) je Berira, a bila je robinja ugovorenog otkupa, i rekla: “Kupi me i oslobodi me!”

– Dobro – rekla je Aiša.

– Samo neće me prodati dok moje starateljstvo ne uvjetuju sebi – rekla je Berira.

– To mi nije potrebno – odgovorila je Aiša.

To je čuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ili mu je preneseno, pa je spomenuo Aiši, pa mu je Aiša izložila ono što joj je Berira kazala. On je rekao: “Kupi je i oslobodi je, a njih ostavi neka uvjetuju što god hoće!”

Tada je Aiša Beriru otkupila i oslobodila, a njeni domaćini starateljstvo uvjetovali sebi, na što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

“Starateljstvo pripada onom ko je roba oprostio (oslobodio) pa makar oni postavili i stotinu uvjeta!”

بَابُ إِذَا قَالَ الْمُكَاتَبُ

اشْتَرِنِي وَأَعْتَقْنِي فَأَشْتَرَاهُ لِذَلِكَ

٢٥٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ
أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَيْمَنُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقُلْتُ كُنْتُ غُلَامًا لِعُتْبَةَ
ابْنِ أَبِي لَهَبٍ وَمَاتَ وَوَرِثَنِي بَنُوهُ وَإِنَّهُمْ بَاعُونِي
مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَمْرٍو بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
الْمَخْزُومِيِّ فَأَعْتَقَنِي ابْنُ أَبِي عَمْرٍو وَاشْتَرَطَ بَنُو
عُتْبَةَ الْوَلَاءَ فَقَالَتْ دَخَلْتُ بَرِيرَةَ وَهِيَ مُكَاتَبَةٌ
فَقَالَتْ اشْتَرِنِي وَأَعْتَقْنِي قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ لَا
يَبِيعُونِي حَتَّى يَشْتَرِطُوا وَلَا نِي فَقَالَتْ لَا حَاجَةَ
لِي بِذَلِكَ فَسَمِعَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ بَلَغَهُ فَذَكَرَ
لِعَائِشَةَ فَذَكَرَتْ عَائِشَةُ مَا قَالَتْ لَهَا فَقَالَ اشْتَرِيهَا
وَأَعْتَقِيهَا وَدَعِيهِمْ يَشْتَرِطُونَ مَا شَاءُوا فَأَشْتَرَتْهَا
عَائِشَةُ فَأَعْتَقَتْهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ
ﷺ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَإِنْ اشْتَرَطُوا مِائَةَ شَرْطٍ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْهَبَةِ وَفَضْلِهَا وَالتَّهْرِيزِ عَلَيْهِ

POKLON, VRIJEDNOST TOGA I PODSTREKIVANJE NA DARIVANJE

VRIJEDNOSTI DARIVANJA

2566. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibnu-Ebu-Zi'b prenoseći od Makburija, on od svoga oca, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Žene muslimanke, neka susjetka ne omalovažava svoju susjetku (zbog skromnog dara), pa makar to bio i papak ovce.

2567. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi, njemu Ibnu-Ebu-Hazim prenoseći od svoga oca, on od Jezida b. Rumana, ovaj od Urve, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Moj sestriću, mi smo gledali mladak, pa mladak i opet mladak, tri mladaka u dva mjeseca, a u sobama Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije vatra ložena.

– Tetko po majci – rekoh: “Čim vas je (Allah) opsrbljivao?”

– Dvjema crnim (datulama i vodom) – odgovorila je ona. – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je susjede ensarije koji su imali deve i poklanjali Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ponešto od njihova mlijeka pa nas on napajaše.¹

بَابُ فَضْلِ الْهَبَةِ

٢٥٦٦. حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَثْبٍ عَنْ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةً لِّجَارَتِهَا وَلَوْ فَرَسَنَ شَاةٍ .

٢٥٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لِعُرْوَةَ ابْنِ أُخْتِي إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلَالِ ثُمَّ الْهِلَالِ ثَلَاثَةَ أَهْلَةٍ فِي شَهْرَيْنِ وَمَا أُوقِدَتْ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَارٌ فَقُلْتُ يَا خَالَةَ مَا كَانَ يُعِيشُكُمْ قَالَتْ الْأَسْوَدَانِ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ جِيرَانٌ مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَتْ لَهُمْ مَنَائِحُ وَكَانُوا يَمْنَحُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْبَنَانِ فَيَسْقِينَا .

¹ Aiša, radijallahu anha, je početkom jednog mjeseca vidjela prvi mladak, početkom drugog – drugi mladak i početkom trećeg – treći mladak i tako je u dva mjeseca, odnosno 60 dana, vidjela tri mladaka i u tom periodu nije se u kući Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vatra ložila, jer u njoj nije bilo ništa za kuhanje.

MALI POKLON

2568. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibnu-Ebu-Adijj prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana, ovaj od Ebu-Hazima, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kada bih bio pozvan na plečku ili goljenicu, ja bih se odazvao, a kada bi mi se poklonila plečka ili goljenica, primio bih.¹

KO JE TRAŽIO POKLON
OD SVOJIH DRUGOVA

Ebu-Seid je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Odredite mi jedan dio zajedno s vama!”

2569. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim prenoseći od Sehla, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao po jednu ženu od muhadžira, koja imađaše momka (roba) tesara, i rekao je: “Naredi svome robu da nam izradi minber od nešto malo drveta!” Ona mu je to naredila. On je otišao, posjekao tamariskovo drvo i napravio minber. Kada je završio (posao), javila je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je završio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Pošalji mi ga!” Oni su ga donijeli i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prenio ga je i postavio ovako kako ga vidite.

بَابُ الْقَلِيلِ مِنَ الْمَبَةِ

٢٥٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَوْ دُعِيتُ إِلَى ذِرَاعٍ أَوْ كُرَاعٍ لَأَجَبْتُ وَلَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ ذِرَاعٌ أَوْ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ.

بَابُ مَنْ اسْتَوْهَبَ مِنْ أَصْحَابِهِ شَيْئًا

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ سَهْمًا.

٢٥٦٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَرْسَلَ إِلَى امْرَأَةٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَكَانَ لَهَا غُلَامٌ نَجَارٌ قَالَ لَهَا مُرِّي عَبْدَكَ فَلْيَعْمَلْ لَنَا أَعْوَادَ الْمِنْبَرِ فَأَمَرَتْ عَبْدَهَا فَذَهَبَ فَقَطَعَ مِنَ الطَّرْفَاءِ فَصَنَعَ لَهُ مِنبْرًا فَلَمَّا قَضَاهُ أَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ إِنَّهُ قَدْ قَضَاهُ قَالَ ﷺ أَرْسِلِي بِهِ إِلَيَّ فَجَاءُوا بِهِ فَاحْتَمَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَوَضَعَهُ حَيْثُ تَرَوْنَ.

¹ Poklon zbližava ljude i učvršćuje među njima prijateljstvo; od neprijatelja čini prijatelja i za to ga treba sa zahvalnošću primati, pa makar to bila vrijednost lješnjaka.

2570. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Ebu-Hazima, on od Abdullaha b. Katade Selemija, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, koji je rekao: – Sjedio sam jednog dana s nekima od drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom mjestu na putu prema Mekki, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo je (dalje) ispred nas. Svijet je bio u ihramima, a ja bez ihrama. Ugledali su divljeg magarca. Ja sam bio zauzet i popravljao svoju obuću i oni me nisu o tom obavijestili, a volio sam da sam ga i ja ugledao. Kasnije sam se okrenuo, ugledao ga, ustao do svoga konja, osedlao ga i uzjahao, a zaboravio bič i koplje, pa sam rekao: “Dohvati mi bič i koplje!” – Ne, Allaha nam! Nećemo ti u tom ništa pomoći. Ja sam se naljutio, sišao (s konja), uzeo ih, potom uzjahao, navalio na magarca, ustrijelio ga i donio, a on bijaše već izdahnuo. Ashabi su jeli njegovo meso, a kasnije se žalili što su ga jeli kad su bili u ihramu. Poslije smo krenuli, a ja sam uzeo prednji but, i stigli smo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pitali ga za to. On upita: – Imate li šta od njega? – Da – rekao sam i dohvatio mu prednji but i on ga je jedaše sve dok ga nije pojeo, a bio je u ihramu. Gornji hadis mi je prenio i Zejd b. Eslem od Jesara, ovaj od Ebu-Katade koji ga je prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

TRAŽENJE NAPITKA

Sehl kaže da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Napoji me!”

2571. PRIČAO MI JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, a ovome Ebu-Tuale, kojem je ime Abdullah b. Abdur-Rahman, rekavši: – Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: “Došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi

٢٥٧٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ يَوْمًا جَالِسًا مَعَ رَجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فِي مَنْزِلٍ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَازِلٌ أَمَامَنَا وَالْقَوْمُ مُحْرِمُونَ وَأَنَا غَيْرُ مُحْرِمٍ فَأَبْصَرُوا حِمَارًا وَخَشِيًا وَأَنَا مَشْغُولٌ أَخْصِفُ نَعْلِي فَلَمْ يُؤْذِنُونِي بِهِ وَأَحْبَبُوا لَوْ أَنِّي أَبْصَرْتُهُ وَالتَفْتُ فَأَبْصَرْتُهُ فَقُمْتُ إِلَى الْفَرَسِ فَأَسْرَجْتُهُ ثُمَّ رَكِبْتُ وَنَسِيتُ السَّوْطَ وَالرُّمَحَ فَقُلْتُ لَهُمْ تَأْوِلُونِي السَّوْطَ وَالرُّمَحَ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَعِينُكَ عَلَيْهِ شَيْءٌ فَغَضِبْتُ فَتَزَلْتُ فَأَخَذْتُهُمَا ثُمَّ رَكِبْتُ فَشَدَدْتُ عَلَى الْحِمَارِ فَعَقَرْتُهُ ثُمَّ جِئْتُ بِهِ وَقَدْ مَاتَ فَوَقَعُوا فِيهِ يَأْكُلُونَهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ شَكُّوا فِي أَكْلِهِمْ إِيَّاهُ وَهُمْ حُرْمٌ فَرَحْنَا وَخَبَأْتُ الْعُضْدَ مَعِيَ فَأَذْرَكُنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ فَقُلْتُ نَعَمْ فَنَاولْتُهُ الْعُضْدَ فَأَكَلَهَا حَتَّى نَفِدَهَا وَهُوَ مُحْرِمٌ فَحَدَّثَنِي بِهِ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ مَنْ اسْتَسْقَى

وَقَالَ سَهْلٌ قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ اسْقِنِي .

٢٥٧١. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو طَوَالَةَ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

ve sellem, u ovu našu kuću i zatražio napitak (vode). Mi smo mu pomuzli našu ovcu, zatim sam mlijeko pomiješao s vodom iz našeg bunara i dao mu ga. Ebu-Bekr mu bijaše s lijeve strane, Omer ispred njega, a jedan beduin s njegove desne strane. Pošto je završio (pijenje), Omer reče: "Tu je Ebu-Bekr!" Međutim, on je višak napitka dao beduinu, rekavši:

– Preči su oni s desne strane! Preči su oni s desne strane! Pazite, počinjite s desne strane!"

Enes je tri puta rekao: "To je sunnet, to je sunnet (praksa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem)."

PRIMANJA POKLONJENOG DIJELA LOVINE

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, primio je od Ebu-Katade prednji but ulovljenog (zeca).

2572. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Hišama b. Zejda b. Enesa b. Malika, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Digli smo u Merri-Zahranu zeca sa loge. Svijet je trčao i umorio se, a ja sam ga stigao, uhvatio i odnio Ebu-Talhi. On ga je zaklao i poslao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, njegove butove, odnosno njegova dva stegna.

Šu'be je kazao:

– Nema sumnje u (izraze): "njegova dva stegna", i "on je primio".

– I jeo od njega? – upitao sam.

– I jeo je od njega – rekao je, a onda reče još: "Primio ih je."

يَقُولُ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي دَارِنَا هَذِهِ فَاسْتَسْقَى
فَحَلَبْنَا لَهُ شَاةً لَنَا ثُمَّ شَبَّتُهُ مِنْ مَاءٍ بَثَرْنَا هَذِهِ
فَأَعْطَيْتُهُ وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَسَارِهِ وَعُمَرُ تَجَاهَهُ
وَأَعْرَابِيٌّ عَنْ يَمِينِهِ فَلَمَّا فَرَّغَ قَالَ عُمَرُ هَذَا
أَبُو بَكْرٍ فَأَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ فَضَلَّهُ ثُمَّ قَالَ الْأَيْمُنُونَ
الْأَيْمُنُونَ أَلَا فَيَمِّنُوا قَالَ أَنَسٌ فَهِيَ سُنَّةٌ فَهِيَ
سُنَّةٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ .

بَابُ قَبُولِ هَدِيَّةِ الصَّيْدِ

وَقَبَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ أَبِي قَتَادَةَ عَضْدَ الصَّيْدِ .

٢٥٧٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ
عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنْفَجْنَا أَرْثَبًا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ
فَسَعَى الْقَوْمُ فَلَغَبُوا فَأَذْرَكْتُهَا فَأَخَذْتُهَا فَاتَيْتُ بِهَا
أَبَا طَلْحَةَ فَذَبَحَهَا وَبَعَثَ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
بَوْرِكِهَا أَوْ فَخِذَيْهَا قَالَ فَخِذَيْهَا لَا شَكَّ فِيهِ فَقَبِلَهُ
قُلْتُ وَأَكَلَ مِنْهُ قَالَ وَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ بَعْدُ قَبِلَهُ .

2573. PRIČAO NAM JE Isma'il, a njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes'uda, ovaj od Abdullaha b. Abbasa, on od Sa'ba b. Džessama, radijallahu anhu, da je on poklonio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, divljeg magarca kada je bio u Ebvau, odnosno u Veddanu i on mu ga vratio, pa pošto je na licu Sa'ba primijetio neraspoloženje, rekao je:

“Bez sumnje, mi smo ga tebi vratili samo zato što smo u ihramu.”

PRIMANJE POKLONA

2574. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu Abde, ovome Hišam prenoseći od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, rekla da se svijet trudio u svojim poklonima (Vjerovjesniku) na dan njegova boravka kod nje, želeći na taj način steći zadovoljstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

2575. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, ovome Dža'fer b. Ijas:

– Čuo sam Seida b. Džubejra kako prenosi od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, izjavu: “Ummi-Hufejd, Ibni-Abbasova tetka po majci, poklonila je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, suhi sir, masla i bodljorepog guštera i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pojeo je sir i maslo, a bodljorepog guštera ostavio, smatrajući ga neprijatnim.”

Ibni-Abbas kaže: “Što je god bilo na sofri Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pojedeno je, a da je bilo zabranjeno (haram) ono što je bilo na sofri Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi se pojelo.”¹

٢٥٧٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِمَارًا وَحَشِييًا وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ يَوْدَانَ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ أَمَا إِنَّا لَمْ نُرُدَّهُ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَا حُرْمٌ .

بَابُ قَبُولِ الْمَدِيَّةِ

٢٥٧٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ يَبْتَغُونَ بِهَا أَوْ يَبْتَغُونَ بِذَلِكَ مَرْضَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

٢٥٧٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ ابْنِ إِيَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهْدَتْ أُمُّ حَفِيدٍ خَالَهٗ ابْنَ عَبَّاسٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَقِطًا وَسَمْنًا وَأَضْبًا فَأَكَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْأَقِطِ وَالسَّمْنِ وَتَرَكَ الضَّبَّ فَقَدَّرَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأُكِلَ عَلَى مَائِدَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَوْ كَانَ حَرَامًا مَا أَكَلَ عَلَى مَائِدَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

¹ Dozvoljeno je jesti meso bodljorepog guštera. Malik prenosi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ibni-Abbasu i Halidu b. Velidu, u sobi Mejmune, da pojedu guštera. Na njihovu primjedbu što i on ne

2576. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ma'n, a ovome Ibrahim b. Tahman prenoseći od Muhammeda b. Zijada, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazao: "Kada bi se donijelo jelo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, on bi upitao: 'Je li poklon ili milostinja (sadaka)?' – pa ako bi se reklo: 'Milostinja', on bi svojim drugovima rekao: 'Jedite!', a on ne bi jeo, a ako bi se reklo: 'Poklon (hedija)', on bi pružio svoju ruku i s njima jeo."

2577. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Katade, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je komad mesa i rečeno mu je:

"(Ovo) je sadaka učinjena Beriri."

– Njoj je sadaka, a nama poklon – odgovorio je on.

2578. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Bešar, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Abdur-Rahmana b. Kasima, koji je rekao:

– Čuo sam hadis od njega, on od Kasima, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, kako je rekla da je htjela otkupiti Beriru, a da su njeni gospodari uvjetovali za sebe njen patronat, pa je to spomenuto Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je na to rekao:

"Otkupi je i oslobodi je. Patronat pripada samo onom ko je (roba) oslobodio."

I njoj je bio poklonjen komad mesa, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

– Šta je ovo?

٢٥٧٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أُتِيَ بِطَعَامٍ سَأَلَ عَنْهُ أَهْدِيَّةٌ أَمْ صَدَقَةٌ فَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ قَالَ لِأَصْحَابِهِ كُلُوا وَلَمْ يَأْكُلْ وَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ ضَرَبَ بِيَدِهِ ﷺ فَأَكَلَ مَعَهُمْ .

٢٥٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِلَحْمٍ فَقِيلَ تُصَدِّقُ عَلَى بَرِيرَةَ قَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ .

٢٥٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ سَمِعْتُهُ مِنْهُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ وَأَنَّهُمْ اشْتَرَطُوا وَلَاءَهَا فَذَكَرَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اشْتَرِيهَا فَأَعْتِقِهَا فَإِنَّا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَأُهْدِيَ لَهَا لَحْمٌ فَقِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ هَذَا تُصَدِّقُ عَلَى بَرِيرَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ وَخَيْرْتُ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ زَوْجُهَا حُرٌّ أَوْ عَبْدٌ قَالَ شُعْبَةُ سَأَلْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ عَنْ زَوْجِهَا قَالَ لَا أَدْرِي أَحْرٌ أَمْ عَبْدٌ .

jede, on je odgovorio: "Sada su mi prisutni meleki. Miris mesa guštera je dosta neprijatan, pa se bojim da ih time ne uznemirujem."

Pisac *El-Hidaje* smatra da je mekruh jesti guštera, a ima pravnika koji zabranjuju i tvrde da je slučaj naveden u Buhariji derogiran hadisom koji Tahavi iznosi u slijedećoj varijanti:

– Ashabi su jednom nahvatali dosta guštera, stavili ih u lonac, i kada je voda provrela, došao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i pitao ih šta kuhaju. Kada su mu rekli šta kuhaju, on im je rekao: "Izraelićanima je naknadno zabranjeno jesti puzavce i gmizavce, pa bojim se da je to i vama zabranjeno i klonite ih se!"

- Sadaka učinjena Beriri – rekla sam.
- To je za nju sadaka, a za nas poklon – reče on.
- Berira je imala pravo izbora (raskinuti ili održati brak).
- Abdur-Rahman je rekao: “Njen muž je bio ili slobodan čovjek, ili rob.”
- Šu‘be kaže:
- Pitao sam Abdur-Rahmana za njenog muža i on reče:
- “Ne znam je li bio slobodan čovjek ili rob.”

2579. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebu-Hasan, njega obavijestio Halid b. Abdullah prenoseći od Halida Hazzaa, on od Hafse, kćerke Sirinove, ona od Umme-Atijje koja je izjavila:

- Ušao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Aiši, radijallahu anha, i pitao:
- “Imate li štogod (hrane)?”
- Nema ništa drugo osim nešto mesa od ovce koje je donijela Umme-Atijja, a što joj je poslato na ime sadake – odgovorila je ona.
- To je stiglo na svoje mjesto – reče (Muhammed, alejhis-selam).

KO JE ČINIO POKLON SVOME DRUGU,
I TRUDIO SE DA TO ČINI DOK SE ON
NALAZI KOD NEKE SVOJE SUPRUGE,
A NE KOD DRUGIH

2580. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aise, radijallahu anha, koja je kazala:

- Svijet se trudio u svojim poklonima na moj dan (kada je po ustaljenom redu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio Aiši, radijallahu anhu) i Umme-Selema je rekla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Moje su se drugarice (inoće) skupile (kod mene).” Međutim, kada mu je to spomenula, on se od toga okrenuo.¹

٢٥٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ قَالَتْ لَا إِلَّا شَيْءٌ بَعَثْتُ بِهِ أُمُّ عَطِيَّةَ مِنَ الشَّاةِ الَّتِي بَعَثَتْ إِلَيْهَا مِنَ الصَّدَقَةِ قَالَ إِنَّهَا قَدْ بَلَغَتْ مَحَلَّهَا .

بَابٌ مَنْ أَهْدَى إِلَى صَاحِبِهِ
وَتَحَرَّى بَعْضُ نِسَائِهِ ذُونَ بَعْضٍ

٢٥٨٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَذَايَاهُمْ يَوْمِي وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ إِنَّ صَوَاحِبِي اجْتَمَعْنَ فَذَكَرْتُ لَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهَا .

¹ Ostale supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sastale su se kod Umme-Seleme i tražile od nje

2581. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Hišama b. Urve, ovaj od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da su žene Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bile u dvije grupe: u jednoj grupi bila je Aiša, Hafsa, Safijja i Sevda, a u drugoj Ummu-Selema i ostale žene Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

Muslimani su znali naklonost (ljubav) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prema Aiši, pa kada je ko od njih imao neki poklon za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zadržao bi ga kod sebe dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi bio u sobi Aiše. Tada bi darodavac poslao poklon Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u sobu Aiše, pa je grupa Ummu-Seleme razgovarala o tome i rekla Ummu-Selemi:

– Reci Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da kada bude govorio svijetu, kaže:

“Ko htjedne Allahovom Poslaniku dati neki poklon, neka mu ga dadne dok je on u sobi bilo koje od njegovih supruga.” Ummu-Selema mu je saopćila ovo što su one rekle, ali joj nije ništa odgovorio. One su je kasnije za to pitale i ona im rekla:

– Nije mi ništa odgovorio.

– Govori mu opet! – rekle su joj one.

I ona mu je opet to rekla, kada je kretao Aiši, ali joj opet nije ništa odgovorio. Mi smo je za to pitale i ona reče:

– Nije mi ništa odgovorio.

– Govori mu sve dok ti nešto ne odgovori! – rekoše one.

Potom je on pošao Aiši i Ummu-Selema mu je to rekla, a on joj je odgovorio:

٢٥٨١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ نِسَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُنَّ حَزْبَيْنِ فَحِزْبٌ فِيهِ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ وَصَفِيَّةُ وَسَوْدَةُ وَالْحِزْبُ الْآخَرُ أُمُّ سَلَمَةَ وَسَائِرُ نِسَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ قَدْ عَلِمُوا حُبَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَائِشَةَ فَإِذَا كَانَتْ عِنْدَ أَحَدِهِمْ هَدِيَّةً يُرِيدُ أَنْ يُهْدِيَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَخَّرَهَا حَتَّى إِذَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ بَعَثَ صَاحِبُ الْهَدِيَّةِ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ فَكَلَّمَ حِزْبُ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْنَ لَهَا كَلِمِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُكَلِّمُ النَّاسَ فَيَقُولُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَدِيَّةً فَلْيُهْدِهِ إِلَيْهِ حَيْثُ كَانَ مِنْ بُيُوتِ نِسَائِهِ فَكَلَّمَتْهُ أُمُّ سَلَمَةَ بِمَا قُلْنَ فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا فَسَأَلْنَهَا فَقَالَتْ مَا قَالَ لِي شَيْئًا فَقُلْنَ لَهَا فَكَلِمِيهِ قَالَتْ فَكَلَّمَتْهُ حِينَ دَارَ إِلَيْهَا أَيْضًا فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا فَسَأَلْنَهَا فَقَالَتْ مَا قَالَ لِي شَيْئًا فَقُلْنَ لَهَا كَلِمِيهِ حَتَّى يُكَلِّمَكَ فَدَارَ إِلَيْهَا فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَ لَهَا لَا تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ فَإِنَّ الْوَحْيَ لَمْ يَأْتِنِي وَأَنَا فِي ثَوْبِ امْرَأَةٍ إِلَّا عَائِشَةَ قَالَتْ فَقَالَتْ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ إِنَّهُنَّ دَعَوْنَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَرْسَلَتْ إِلَى

da on ljudima kaže da, kada mu donose neke poklone, da to bude tamo gdje se on trenutno nalazi, a ne samo dok je kod Aiše. Ona mu je to rekla, ali se on nije htio ni obazrijeti na to. (prim. rec.)

¹ Drugu grupu Alejhiselamovih žena sačinjavale su: Ummi-Selema; Zejneba, kći Džahšova; Mejmuna, kći Harisa; Ummi-Habiba-Remla, kći Ebu Sufjana, i Džuvejrija, kći Harisa iz plemena Mustalik.

“Ne uznemiravaj me zbog Aiše, jer mi Objava nije došla kada sam bio u odori ma koje žene osim Aiše!”

– Molim Allaha za oprost zbog uznemiravanja tebe, Allahov Poslaniče! – rekla sam, kaže Ummu-Selema.

Kasnije su one pozvale Fatimu, kćerku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i poslale je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu kaže:

–Tvoje žene zaklinjute Allahom za jednakopravnost s kćerkom Ebu-Bekra.

Ona mu je to rekla, a on odgovori: “O kćerkice! Zar ti ne voliš ono što ja volim?”

– Svakako – rekla je ona. Potom se vratila njima i izvijestila ih, a one su rekle: “Vrati mu se opet!”

Pošto se ona nije htjela vratiti, one su poslale Zejnebu, kćerku Džahšovu. Ona mu je došla, grubo postupila i rekla:

“Tvoje supruge zaklinju te Allahom za ravnopravnost s kćerkom Ibnu-Ebu-Kuhafe.

Potom je podigla svoj glas, isprijecila se prema Aiši, koja je sjedila, i grdila je, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gledao u Aišu da li će ona što kazati.

Potom je Aiša, kaže Urve, progovorila, uzvratila Zejnebi i ušutkala je.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Fatima – pogledao je Aišu i rekao, da je ona (po plemenitosti) zaista kćerka Ebu-Bekrova.

Buharija kaže:

– Posljednji dio govora je izjava Fatime koja se prenosi od Hišama b. Urve, a koju je on prenio od jednog čovjeka, ovaj od Zuhrija, a on od Muhammeda b. Abdu-Rahmana. Ebu-Mervan je opet prenio od Hišama, on od Urve:

“Svijet se trudio u svojim poklonima na Aišin dan (dan kada je bio red da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravi kod nje)”, a on od Hišama, on od jednog čovjeka od Kurejšija i

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَقُولُ إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ اللَّهَ
الْعَدْلَ فِي بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَ يَا بِنْتُ
أَبِي تُحْيِينَ مَا أَحَبُّ قَالَتْ بَلَى فَرَجَعَتْ إِلَيْهِنَّ
فَأَخْبَرْتَهُنَّ فَقُلْنَ ارْجِعِي إِلَيْهِ فَأَبَتْ أَنْ تَرْجِعَ
فَأَرْسَلْنَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ فَاتَتْهُ فَأَغْلَظَتْ
وَقَالَتْ إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ اللَّهَ الْعَدْلَ فِي بِنْتِ
ابْنِ أَبِي قُحَافَةَ فَرَفَعَتْ صَوْتَهَا حَتَّى تَنَاولَتْ
عَائِشَةَ وَهِيَ قَاعِدَةٌ فَسَبَّتْهَا حَتَّى إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ لَيَنْظُرُ إِلَى عَائِشَةَ هَلْ تَكَلَّمُ قَالَ فَتَكَلَّمَتْ
عَائِشَةُ تَرُدُّ عَلَى زَيْنَبَ حَتَّى أَسْكَنَتْهَا قَالَتْ فَنَظَرَ
النَّبِيُّ ﷺ إِلَى عَائِشَةَ وَقَالَ إِنَّهَا بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ
الْبُخَارِيُّ الْكَلَامُ الْأَخِيرُ قِصَّةُ فَاطِمَةَ يُذَكِّرُ عَنْ
هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَقَالَ أَبُو مَرْوَانَ عَنْ هِشَامِ
عَنْ عُرْوَةَ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ
عَائِشَةَ وَعَنْ هِشَامِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَرَجُلٍ
مِنَ الْمَوَالِي عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ قَالَتْ عَائِشَةُ كُنْتُ عِنْدَ
النَّبِيِّ ﷺ فَاسْتَأْذَنْتُ فَاطِمَةَ .

jednog od oslobođenih robova, on od Zuhrija, ovaj od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama, da je Aiša rekla:

“Bila sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad Fatima zatraži dozvolu za ulazak.”

POKLON KOJI SE NE ODBIJA

2582. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Azre b. Sabit Ensari koji je rekao: “Pričao mi je Sumame b. Abdullah, da je Azre rekao:

– Ušao sam Sumami i on mi dodade mirodiju i reče:

“Enes, radijallahu anhu, ne odbijaše miomirisa. On je rekao i smatrao da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odbijao (poklonjenu mu) mirodiju.”

KO JE SMATRAO DA JE DOZVOLJENO POKLONITI NEŠTO ŠTO JE ODSUTNO

2583, 2584. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Lejs, a ovome Ukajl prenoseći od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

“Urve je spomenuo da su ga Misver b. Mahreme, radijallahu anhu, i Mervan obavijestili da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je došla delegacija Hevazina, ustao među svijetom, pohvalio i zahvalio Allahu kako mu dolikuje, a zatim rekao:

– Došla su nam vaša braća i kajući se i ja uviđam da im treba da vratim njihovo roblje, pa ko od vas voli da to učini dobrovoljno, neka uradi, a ko hoće da ostane pri svom udjelu, dat ćemo mu ga od prve ratne dobiti, koju nam Allah odredi.

Potom je svijet kazao: “Poklanjamo ti ga dobrovoljno.”

بَاب مَا لَا يُرَدُّ مِنَ الْهَدِيَّةِ

٢٥٨٢. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَنَاولَنِي طَيِّبًا قَالَ كَانَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا يَرُدُّ الطَّيِّبَ قَالَ وَزَعَمَ أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ لَا يَرُدُّ الطَّيِّبَ .

بَاب مَنْ رَأَى الْهَبَةَ الْغَائِبَةَ جَائِزَةً

٢٥٨٣-٢٥٨٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ذَكَرَ عُرْوَةُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَمَرْوَانَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ حِينَ جَاءَهُ وَفْدٌ هَوَازَنَ قَامَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنْ إِخْوَانُكُمْ جَاءُوا تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيَّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَقَالَ النَّاسُ طَيِّبْنَا لَكَ .

NAKNADA ZA POKLON

2585. PRIČAO MI JE Musedded, njemu Isa b. Junus prenoseći od Hišama, on od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primaše poklon i za njega nagrađivaše (darodavca).

Isa b. Junus nije spomenuo, kaže Buharija, da hadis prenose još Veki' i Muhadir od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše.

POKLON DJETETU

A ako bi čovjek poklonio nešto jednom djetetu, to ne bi bilo dozvoljeno, niti mu to treba posvjedočiti (potvrditi) sve dok prema djeci ne bude pravedan i dok i drugima ne dadne isto tako.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kod poklona budite pravedni prema svojoj djeci!”

Da li roditelj svoj poklon može poreći i da li može jesti od imovine svoga djeteta što je uobičajeno, a da u tom ne pretjeruje?

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od Omera devu, i odmah je poklonio Ibnu-Omeru, rekavši: “Radi s njom šta hoćeš!”¹

بَابُ الْمَكَافَاةِ فِي الْهَبَةِ

٢٥٨٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَيُثِيبُ عَلَيْهَا لَمْ يَذْكُرْ وَكِيعٌ وَمُحَاضِرٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ .

بَابُ الْهَبَةِ لِلْوَلَدِ

وَإِذَا أُعْطِيَ بَعْضُ وَلَدِهِ شَيْئًا لَمْ يَجْزُ حَتَّى يَعْدِلَ بَيْنَهُمْ وَيُعْطِيَ الْآخَرِينَ مِثْلَهُ وَلَا يُشْهَدُ عَلَيْهِ . وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اْعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ وَهَلْ لِلْوَالِدِ أَنْ يَرْجِعَ فِي عَطِيَّتِهِ وَمَا يَأْكُلُ مِنْ مَالٍ وَلَدِهِ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا يَتَعَدَّى وَاشْتَرَى النَّبِيُّ ﷺ مِنْ عُمَرَ بَعِيرًا ثُمَّ أَعْطَاهُ ابْنُ عُمَرَ وَقَالَ اصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ .

¹ Ništetan je poklon roditelja učinjen jednom djetetu mimo drugu djecu, po mišljenju: Tavusa, Ataa, Ibnu-Ebu-Rebaha, Mudžahida, Urve, Ibnu-Džurejdža, Neha'ija, Ša'bija, Ahmeda i Ishaka.

Imam Ahmed kaže:

“Ko učini poklon nekom svom djetetu, naredit će mu se da ga vrati. Ako daroprimac umre prije nego je poklon vratio, poklon je opet vlasništvo darodavca, ako je on pravno sposoban.”

Ovaj se stav temelji na izjavi Nu'mana b. Bešira, koju Tahavi iznosi u slijedećoj varijanti:

– Otac mi je poklonio roba, pa mu majka reče da me odvede do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da mi to on posvjedoči i on ga upita: “Jesi li ostaloj svojoj djeci dao takve poklone?”

– Ne – odgovorio je.

– Vрати i taj poklon! – reče Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Buharija je isti slučaj zabilježio u nešto kraćem tekstu.

Međutim, Sevri, Lejs b. Sa'd, Kasim b. Abdur-Rahman, Muhammed b. Munkedir, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed, Šafija, a po drugoj verziji i imam Ahmed, dozvoljavaju poklanjanje jednoj djeci, a ne i svima.

Ukoliko jedno dijete opskrbljuje roditelje iz svoga ličnog dohotka, može se izvršiti obračun tih rashoda i taj mu iznos naknaditi, bilo u pokretnini ili nekretnini. To je kompromisno rješenje suprotnih mišljenja

2586. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibnu- Šihaba, on od Humejda b. Abdur-Rahmana i Muhammeda b. Nu'mana b. Bešira, da su mu njih dvojica prenijeli od Nu'mana b. Bešira, da ga je njegov otac doveo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

- Ovome svom sinu poklonio sam roba.
- A jesi li drugoj svojoj djeci to isto poklonio? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- Ne – odgovorio je on.
- Pa vrati ga sebi! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

TRAŽENJE OD DRUGIH DA SVJEDOČE PRI POKLONU

2587. PRIČAO NAM JE Hamid b. Umer, njemu Ebu-Avane prenoseći od Husajna, on od Amira, koji je izjavio:

- Čuo sam Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhumu, kada je na minberu rekao: "Moj mi je otac učinio poklon, pa je Amra, kćerka Revahova rekla: 'Nisam zadovoljna dok to ne predočiš Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on posvjedoči.'"

On je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

- Ja sam svome sinu od Amre, kćerke Revahove, dao dar, pa mi je ona naredila, da tebe, Allahov

٢٥٨٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُحَمَّدِ ابْنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّهَا حَدَّثَاهُ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّ أَبَاهُ أَتَى بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنِّي نَحَلْتُ ابْنِي هَذَا غُلَامًا فَقَالَ أَكَلَّ وَلَدِكَ نَحَلْتُ مِثْلَهُ قَالَ لَا قَالَ فَارْجِعْهُ.

بَابُ الْإِسْقَادِ فِي الْهَبَةِ

٢٥٨٧. حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ ابْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ أَعْطَانِي أَبِي عَطِيَّةً فَقَالَتْ عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ لَا أَرْضَى حَتَّى تُشْهَدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنِّي أَعْطَيْتُ ابْنِي مِنْ عَمْرَةَ بِنْتِ رَوَاحَةَ عَطِيَّةً فَأَمَرْتَنِي أَنْ أَشْهَدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَعْطَيْتَ سَائِرَ وَلَدِكَ مِثْلَ هَذَا

navedenih pravnika.

Pravnici hanefijske škole smatraju da darodavac ne može vratiti poklon darovan svojoj najbližoj rodbini po krvi kao što su sin, brat, sestra, amidža, tetka po ocu i svaka osoba s kojom darodavac ne bi mogao sklopiti brak po Šerijatu.

Roditeljima je dozvoljeno hraniti se umjereno iz imovine svoje djece.

Hakim prenosi hadis: "Najbolja hrana je ona koja je zaradena ličnim radom. Dijete je zarada roditelja i jedite imovinu svoje djece!"

Ebu-Hanife dozvoljava siromašnom ocu da proda pokretninu svoga odsutnog sina radi svoje opskrbe, dok Ebu-Jusuf i Muhammed to ne dozvoljavaju.

Omer je mislio navedenu devu pokloniti sinu Abdullahu. Da ne bi time povrijedio osjećaj druge svoje djece, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, tu devu je kupio od Omera i odmah je poklonio Abdullahu, sinu Omerovu. Time su riješeni obostrani interesi i želje stranaka.

Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, uzmem za svjedoka.

– A jesi li to isto podario ostaloj svojoj djeci? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Ne – odgovorio je on.

“Bojte se Allaha i budite pravedni prema svojoj djeci”

– rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– On se potom vratio (kući), kaže Nu‘man, i uzeo natrag poklon.

MUŽEV POKLON SVOJOJ ŽENI I ŽENIN POKLON SVOME MUŽU

Ibrahim (Neha‘i) kaže: “To je dozvoljeno”, a Omer b. Abdul-Aziz dodaje: “Ne mogu to oni opozvati (vratiti).”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je dopuštenje od svojih žena, kada je obolio, da ostane u Aišinoj sobi.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko vrati svoj poklon, sličan je psu koji se vrati na svoju bljuvotinu.”

Zuhri je rekao za onog koji kaže svojoj ženi: “Pokloni mi neki dio svoga vjenčanog dara ili cio”, pa bude malo vremena i on je pusti, a ona to porekne (opovrgne), vratit će joj ga – kaže Zuhri – ako ju je time varao, a dozvolio je, ako mu je ona to dala dragovoljno i nije u tom bilo nikakve varke, jer je Uzvišeni Allah rekao:

“Ako vam one dragovoljno same od sebe nešto dadnu, (jedite...).”

2588. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, rekavši da ga je obavijestio Hišam prenoseći od Ma‘mera, on od Zuhrija:

– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obolio i bolest mu se pogoršala, tražio je dozvolu svojih supruge da boluje u mojoj sobi. One su mu

قَالَ لَا قَالَ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ قَالَ
فَرَجَعَ فَرَدَّ عَطِيَّتَهُ .

بَابُ هَبَةِ الرَّجُلِ لِمَرْأَتِهِ وَامْرَأَةِ لِرَجُلِهَا

قَالَ إِبْرَاهِيمُ جَائِزَةٌ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ
لَا يَرْجِعَانِ وَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ ﷺ نِسَاءَهُ فِي أَنْ
يَمْرَضَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَائِدُ
فِي هَبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ
فَيَمْنُ قَالَ لِمَرْأَتِهِ هَبِي لِي بَعْضَ صَدَاقِكَ
أَوْ كُلَّهُ ثُمَّ لَمْ يُمْكُثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى طَلَّقَهَا
فَرَجَعَتْ فِيهِ قَالَ يَرُدُّ إِلَيْهَا إِنْ كَانَ خَلَبَهَا وَإِنْ
كَانَتْ أَعْطَتْهُ عَنْ طِيبِ نَفْسٍ لَيْسَ فِي شَيْءٍ مِنْ
أَمْرِهِ خَدِيعَةٌ جَازَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ .

٢٥٨٨ . حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ
عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ
بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَمَّا ثَقُلَ
النَّبِيُّ ﷺ فَاسْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يَمْرَضَ
فِي بَيْتِي فَأَذِنَ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخَطُّ رِجْلَاهُ

to dozvolile i on je izašao (jednom u džamiju), držala su ga dva čovjeka, a noge su mu se vukle po zemlji. Držali su ga (vodili u džamiju) Abbas i još jedan ashab.”

Ubejdullah je kasnije rekao:

– Spomenuo sam poslije Ibnu-Abbasu ono što je Aiša kazala. On me upita: “Znaš li ko je bio taj čovjek što Aiša nije spomenula njegovo ime?”

– Ne – rekao sam.

– To je Alija, sin Ebu-Taliba – rekao je on.

2589. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Vuhejb, a ovome Ibnu-Tavus prenoseći od svoga oca, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhumu, izjavio: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko porekne (vrati) svoj poklon sličan je psu koji se vrati na ono što je povratio.”

DOZVOLJENO JE DA ŽENA DA POKLON
NEKOME DRUGOM MIMO SVOGA
MUŽA, PA I DA OSLOBODI ROBA,
KADA IMA MUŽA, POD UVJETOM
DA NIJE NEURAČUNLJIVA, A AKO JE
NEURAČUNLJIVA, TO NIJE DOZVOLJENO

Uzvišeni Allah je rekao: “Ne dajite maloumnima (rasipnicima) svoja dobra!”

2590. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Ibnu-Džurejdža, on od Ibnu-Ebu-Mulejka, ovaj od Abbada b. Abdullaha, da je Esma, radijallahu anha, izjavila:

– Allahov Poslaniče, rekla sam: “Ja imam samo imovinu koju mi je dao Zubejr, pa mogu li je podijeliti kao sadaku?”

– Podijeli! – rekao je – i ne skrivaj je u posudu (kesu), pa da i Allah od tebe ne skriva!¹

الْأَرْضَ وَكَانَ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَبَيْنَ رَجُلٍ آخَرَ فَقَالَ
عُبَيْدُ اللَّهِ فَذَكَرْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ
فَقَالَ لِي وَهَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ
عَائِشَةُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ .

٢٥٨٩ . حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ
حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَائِدُ فِي هَبْتِهِ
كَالْكَلْبِ يَقِيءُ ثُمَّ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ .

بَابُ هَبَةِ امْرَأَةٍ لِغَيْرِ زَوْجِهَا وَعَتَقِهَا
إِذَا كَانَ لَهَا زَوْجٌ فَهُوَ حَائِزٌ إِذَا لَمْ تَكُنْ
سَفِيهَةً فَإِذَا كَانَتْ سَفِيهَةً لَمْ يَجُزْ

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ) .

٢٥٩٠ . حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ
ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَبَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَسْمَاءَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي مَالٌ
إِلَّا مَا أَدْخَلَ عَلَيَّ الزُّبَيْرُ فَأَتَصَدَّقُ قَالَ تَصَدَّقِي
وَلَا تُوعِي فَيُوعَى عَلَيْكَ .

¹ Ovim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, misli na škrtost i na neudjeljivanje imetka, jer možda će Allah onima koji tako rade uskratiti Svoju nafaku. (prim. rec.)

2591. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Abdullah b. Numejr, a ovome Hišam b. Urve prenoseći od Fatime, ona od Esme, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Podijeli i ne broj, pa da i Allah tebi broji; ne skrivaj je u posudu (kesu), pa da i Allah tako tebi učini (ograničenu nafaku)!

2592. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr prenoseći od Lejsa, on od Jezida, ovaj od Kurejba, oslobođenog roba Ibni-Abbasa, da ga je Mejmuna, kćerka Harisova, radijallahu anhu, obavijestila da je ona oslobodila robinju, a nije tražila odobrenje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i kada je bio njen dan u kome je on njoj dolazio, ona mu je rekla:

– Znaš li Allahov Poslaniče, da sam ja otpustila svoju sluškinju (robinju)?

– A jesi li to uradila? – upitao je.

– Da – rekla je ona.

– Da si je poklonila svojim daidžama, bila bi ti, bez sumnje, još veća nagrada – rekao je.²

Bekr b. Mudar kaže, prenoseći od Amra, on od Bukejra, ovaj od Kurejba da je Mejmuna oslobodila (ga)...

2593. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa, da ga je obavijestio Abdullah, njega Junus prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio na put, dao bi među svojim ženama izvlačiti kocku, pa kojoj od njih izađe njena strijela (s njenim imenom), s njom bi išao, a svakoj ženi od njih dodjeljivao njen dan i noć osim što je Sevda, kćerka Zem'atova, svoj dan i noć poklanjala Aiši,

٢٥٩١. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَنْفِقِي وَلَا تُخْصِي فَيُخْصِيَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَلَا تُوعِي فَيُوعِيَ اللَّهُ عَلَيْكَ .

٢٥٩٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ اللَّيْثِ عَنْ يَزِيدَ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ مَيْمُونَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً وَلَمْ تَسْتَأْذِنِ النَّبِيَّ ﷺ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُهَا الَّذِي يَدُورُ عَلَيْهَا فِيهِ قَالَتْ أَشَعَرْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنِّي أَعْتَقْتُ وَلِيدَتِي قَالَ أَوْفَعَلْتَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَعْطَيْتَهَا أَخْوَالَكَ كَانَ أَعْظَمَ لَأَجْرِكَ وَقَالَ بَكْرُ بْنُ مُضَرٍّ عَنْ عَمْرِو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ إِنَّ مَيْمُونَةَ أَعْتَقَتْ .

٢٥٩٣. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيُّهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا غَيْرَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ تَبْتَغِي بِذَلِكَ رِضَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

2 Tirmizi i Nesai u svojim *Sunenima* donose hadis: "Poklon učinjen siromahu je sadaka, a poklon učinjen nekom siromašnom u svome rodu je sadaka i dar, odnosno ispunjena dužnost prema rodbini. Materijalna pomoć siromašnom u svom rodu može biti vrednija i preča nego osloboditi roba."

supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, želeći time zadovoljstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

OD KOGA SE POČINJE S POKLONOM?

2594. Bekr je rekao, prenoseći od Amra, on od Kurejba, da je Mejmuna, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodila svoju sluškinju (robinju) i on joj rekao:

– Da si je poklonila nekom od svojih daidži, imala bi još veću nagradu!

2595. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, ovome Šu'be prenoseći od Ebu-Imrana Dževnija, on od Talhe b. Abdullaha, čovjeka iz Benu-Demima b. Murre, koji kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– O Allahov Poslaniče, ja imam dvojicu komšija, pa kome od njih da dadnem poklon?

– Onome čija su ti vrata najbliža – reče on.

KO NIJE HTIO PRIMITI POKLON ZBOG NEKOG RAZLOGA

Omer b. Abdul-Aziz je kazao: “Poklon u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je stvarno dar, a danas je on mito.”¹

2596. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, da je kazao:
– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da mu je saopćio Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, da je čuo Sa'ba b. Džessame Lejsija, a on je jedan od drugova Vjerovjesnika,

بَابُ بِمَنْ يُبْدَأُ بِالْهَدِيَّةِ

٢٥٩٤. وَقَالَ بَكْرٌ عَنْ عَمْرٍو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ مَيْمُونَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً لَهَا فَقَالَ لَهَا وَلَوْ وَصَلْتَ بَعْضَ أَخَوَالِكَ كَانَ أَعْظَمَ لَأَجْرِكَ .

٢٥٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَجُلٍ مِنْ بَنِي تَيْمٍ بْنِ مُرَّةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَلِيَ أَيْهَهُمَا أَهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكَ بَابًا .

بَابُ مَنْ لَمْ يَقْبَلِ الْهَدِيَّةَ لِعِلَّةٍ

وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ كَانَتْ الْهَدِيَّةُ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَدِيَّةً وَالْيَوْمَ رِشْوَةً .

٢٥٩٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ الصَّعْبَ بْنَ جَثَامَةَ اللَّيْثِيَّ وَكَانَ مِنْ

¹ Halifa Omer b. Abdul-Aziz zaželio je jabuka, ali ih nije imao za što kupiti. Kasnije je krenuo na put u društvu Ferrata b. Muslima i susreli su neku djecu s korpom jabuka. Halifa je uz odobrenje djece dohvatio jednu jabuku, pomirisao je i opet vratio u korpu. Ferrat je primijetio, da je to poklon koga su primali Vjerovjesnik, halifa Ebu- Bekr i Omer, a on odgovori: “Ne trebam ih. Njima je poklon bio stvarno dar, a kasnijim rukovodiocima on je (postao) mito.”

sallallahu alejhi ve sellem, da je poklonio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, divljeg magarca, kada je bio u Ebvau, odnosno u Veddanu u ihramu, i on mu ga vratio.

– Pošto je na mom licu primijetio – kaže Sa‘b – da mi je bilo neprijatno što mi je vratio moj poklon, rekao je: “Vratili smo ti ga samo zato što smo u ihramu.”

2597. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, ovaj od Urve b. Zubejra, da je Ebu-Humejd Sa‘idi, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio je za službenika da sakuplja zekat jednog čovjeka iz plemena Ezd, koji se zvaše Ibnul-Utbijje, pa kada je stigao (natrag), rekao je: “Ovo je vaše, a ovo je poklonjeno meni.”

– Zašto ne! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Odsjeo je u kući svoga oca i svoje majke i gledao hoće li mu se što pokloniti ili neće. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, ko uzme što od zekata, donijet će to na Sudnji dan natovareno na svom vratu. I ako to bude deva, ona će mukati, ako bude krava, rikat će, a ako bude ovca, blejat će. Potom je digao svoju ruku, da smo vidjeli bjelinu njegovih pazuha (i rekao) tri puta: “Allahu moj, da li sam dobro saopćio? Allahu moj, da li sam dobro saopćio?”

KADA NEKO DA DAR ILI GA SAMO OBEĆA, PA UMRE PRIJE NEGO GA DA ONOME KOME JE OBEĆAO

Abide je rekao: “Ako je darodavac umro, a poklon već bio primljen i daroprimalac živ, poklon pripada nasljednicima daroprimalca, a ako nije bio predan (obdareniku), ostaje nasljednicima onoga ko je učinio poklon.”

Hasan (Basrija) kaže: “Koji god od njih dvojice prije umre, dar pripada nasljednicima obdarenika, ako ga je primio makar poslanik (posrednik).”

أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ يُخْبِرُ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِمَارَ وَحْشٍ وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بِوَدَّانَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَرَدَّهُ قَالَ صَعْبٌ فَلَمَّا عَرَفَ فِي وَجْهِهِ رَدَّهُ هَدِيَّتِي قَالَ لَيْسَ بِنَا رَدُّ عَلَيْكَ وَلَكِنَّا حُرْمٌ .

٢٥٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ ﷺ رَجُلًا مِنَ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ ابْنُ الْأَثْبَةِ عَلَى الصَّدَقَةِ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أَهْدَى لِي قَالَ فَهَلَّا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ أَوْ بَيْتِ أُمِّهِ فَيَنْظُرَ يَهْدَى لَهُ أَمْ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدٌ مِنْهُ شَيْئًا إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى رَقَبَتِهِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةً لَهَا خَوَارٌ أَوْ شَاةٌ تَبْعُرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَهُ حَتَّى رَأَيْنَا عُفْرَةَ إِبْطِيهِ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَغْتُ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَغْتُ ثَلَاثًا .

بَابُ إِذَا وَهَبَ هَبَةً أَوْ وَعَدَ

عِدَّةٌ ثُمَّ مَاتَ قَبْلَ أَنْ تَصِلَ إِلَيْهِ

وَقَالَ عُبَيْدَةُ إِنْ مَاتَ وَكَانَتْ فُصِّلَتْ الْهَدِيَّةُ وَالْمُهْدَى لَهُ حَيٌّ فَهِيَ لَوَرَثَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ فُصِّلَتْ فَهِيَ لَوَرَثَةِ الَّذِي أَهْدَى وَقَالَ الْحَسَنُ أَيُّهَا مَاتَ قَبْلَ فَهِيَ لَوَرَثَةِ الْمُهْدَى لَهُ إِذَا قَبَضَهَا الرَّسُولُ .

2598. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Ibn-Munkedir, izjavivši:

– Čuo sam Džabira, radijallahu anhu, kada je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je:

“Da je došao dohodak iz Bahrejna, dao bih ti ovoliko (pregršt dirhema)”, pokazavši to tri puta. I Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je, a dohodak nije stigao, pa je Ebu-Bekr poslao glasnika, koji je oglasio: “Ko je imao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo obećanje ili dug, neka nam dođe!”

Tada sam mu otišao i rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao mi je (to i to). I Ebu-Bekr mi je zagrabio tri (pregršti dirhema).¹

KAKO SE VRŠI PRIMOPREDAJA ROBA I STVARI

Ibni-Omer je rekao:

– Bio sam na jednom tromom devcu, pa ga kupi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim reče: “Abdullahu, on je sada tvoj!”

2599. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Ebi-Mulejke, on od Misvera b. Mahreme, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio je ogrtače (kaftane) i od njih nije nijednog dodijelio Mahremi, pa je Mahreme rekao: “Sinak, podimo do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” Ja sam ga, kaže Misver, zovnuo i on je izašao, a na njemu bijaše jedan od onih ogrtača. On reče: “Ovo smo sklonili za tebe!”

– Mahreme je, kaže Misver, pogledao ogrtač, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mahreme je zadovoljan?!”

٢٥٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ لَوْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أُعْطَيْتُكَ هَكَذَا ثَلَاثًا فَلَمْ يَقْدَمْ حَتَّى تُوفِّيَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَمَرَ أَبُو بَكْرٍ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ عِدَّةٌ أَوْ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَآتَيْنَاهُ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَعَدَنِي فَحَتَّى لِي ثَلَاثًا .

بَابُ كَيْفَ يُقْبَضُ الْعَبْدُ وَالْمَتَاعُ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ كُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَغِيرٍ فَاشْتَرَاهُ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ .

٢٥٩٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمُسَوِّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَقْبِيَّةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةً مِنْهَا شَيْئًا فَقَالَ مَخْرَمَةُ يَا بَنِيَّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَقَالَ ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي قَالَ فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا فَقَالَ خَبَانَا هَذَا لَكَ قَالَ فَانْظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَضِيَ مَخْرَمَةُ .

¹ Nasljednici Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a ni Ebu-Bekr nisu bili obavezni ispuniti gornje obećanje, ali je Ebu-Bekr to učinio iz poštovanja prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.

KADA NEKO DA POKLON DRUGOM I ON GA PRIMI NE REKAVŠI “PRIMIH (GA)”

2600. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Abdul-Vahid, ovome Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i rekao: “Propao sam!”

– A šta ti je?, upitao je Alejhisselam.

– Namjerno sam pokvario post uz ramazan, spolno općeći sa suprugom, odgovorio je ovaj.

– Imaš li roba?, upitao je Alejhisselam.

– Ne – odgovorio je čovjek.

– Jesi li u mogućnosti da postiš dva mjeseca uzastopno? – upitao je opet Alejhisselam.

– Ne – kazao je on.

– Pa možeš li nahraniti jednog dana 60 siromaha?

– rekao je Alejhisselam.

– Ne – reče on.

Tada jedan čovjek od ensarija donese zembilj, tj. torbu, u kome su bile datule i Alejhisselam reče: “Nosi ovo i podijeli kao sadaku!”

– Najpotrebnijem od nas, Allahov Poslaniče?

– upita čovjek. Tako mi Onoga koji te poslao sa Istinom, između ova dva krša nema potrebnijih ukućana od nas.

– Idi, i s tim nahrani svoje ukućane! – reče Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.²

بَابُ إِذَا وَهَبَ هَبَةً

فَقَبَضَهَا الْآخَرُ وَلَمْ يَقُلْ قَبِلْتُ

٢٦٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ هَلَكَتُ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ وَقَعْتُ بِأَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بِعَرَقٍ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ اذْهَبْ بِهَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتِ أَحْوَجَ مِنَّا قَالَ اذْهَبْ فَأَطْعِمَهُ أَهْلَكَ .

2 Darovanje se sklapa ponudom i prihvatanjem stranaka, a postaje potpuno primitkom dara. Ponuda se vrši riječima koje znače davanje nekog dobra besplatno u vlasništvo drugom, kao: “Ja poklonih”, “Ja darovah” i slično.

Darovanje se može sklopiti samom primopredajom dara ili slanjem dara obdareniku.

Za valjanost darovanja darovana stvar treba da postoji u vrijeme darovanja. Prema tome nije valjano darovati grožđe koje će kasnije biti u vinogradu, ili tele koje će krava tek oteliti.

KADA NEKO SVOJE POTRAŽIVANJE (DUG) POKLONI ČOVJEKU – DUŽNIKU

Šu'be je kazao prenoseći od Hakema: "To je dozvoljeno." Hasan b. Ali, neka s njima Allahovo zadovoljstvo, poklonio je svoje potraživanje jednom čovjeku. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko ima kod njega kakvo svoje pravo, da mu ga da, ili da on od njega zatraži da mu to oprosti." Džabir je rekao: "Ubijen mi je otac, a bio je dužan, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio od njegovih vjerovnika, da prime plod mog voćnjaka i oslobode mi oca (duga)."

2601. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Junus (a Lejs je rekao: Pričao mi je Junus) prenoseći od Ibnu-Šihaba, kojem je pričao Ibnu-Ka'b b. Malik, da mu je saopćio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, da je njegov otac kao šehid ubijen (u borbi) na Uhudu, pa su vjerovnici navalili sa svojim potraživanjima i ja sam – kaže on – došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu rekao. On ih pitaše da prime plod moga voćnjaka i moga oca oslobode (duga). Oni to nisu htjeli i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije im dao moje bašče i nije im dao obrati ploda, nego reče: – Doći ću ti sutra ujutro.

I došao nam je sutradan, kada je svanulo, obišao palmovik i molio Allaha za bereket u plodu. Kasnije sam obrao plod, isplatio vjerovnicima njihova potraživanja, a i nama je nešto ostalo plodova. Poslije sam došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on sjedaše, i to mu saopćio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Omeru:

– Slušaj, Omere!

Omer reče: "Zar da ne bude (tako)?! Mi sigurno znamo da si ti, uistinu, Allahov Poslanik! Allaha mi, ti si, stvarno, Allahov Poslanik!"

بَابُ إِذَا وَهَبَ ذَيْنَا عَلَى رَجُلٍ

قَالَ شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ هُوَ جَائِزٌ وَوَهَبَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لِرَجُلٍ دَيْنَهُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَيْهِ حَقٌّ فَلْيُعْطِهِ أَوْ لِيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ فَقَالَ جَابِرٌ قَتَلَ أَبِي وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَسَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ غُرْمَاءَهُ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي وَيَحْلُلُوا أَبِي .

٢٦٠١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسٌ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبٍ بَنِ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ شَهِيدًا فَاشْتَدَّ الْغُرْمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فَاتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَكَلَّمْتُهُ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي وَيَحْلُلُوا أَبِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَائِطِي وَلَمْ يَكْسِرْهُ لَهُمْ وَلَكِنْ قَالَ سَاعِدُوا عَلَيْكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَعَدَا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ وَدَعَا فِي ثَمَرِهِ بِالْبَرَكَاتِ فَجَدَدَتْهَا فَقَضَيْتُهُمْ حُقُوقَهُمْ وَبَقِيَ لَنَا مِنْ ثَمَرِهَا بَقِيَّةٌ ثُمَّ جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ جَالِسٌ فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعُمَرَ اسْمَعْ وَهُوَ جَالِسٌ يَا عُمَرُ فَقَالَ أَلَا يَكُونُ قَدْ عَلِمْنَا أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاللَّهِ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

POKLON POJEDINCA GRUPI (DRUŠTVU)

Esma je kazala Kasimu b. Muhammedu i Ibnu-Ebi-Atiku:

– Naslijedila sam od svoje sestre Aiše (šumu) u Gabi. Muavija mi je za to dao stotinu hiljada (dirhema) i to je vama dvojici (poklon).

2602. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, njemu Malik, prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen napitak (mlijeka) i on ga pio. Na njegovoj desnoj strani bijaše jedan dječak, a na lijevoj stariji ljudi. On reče dječaku: "Ako mi dozvoljavaš dat ću (ostatak) ovima?"

– Ne dajem pravo prvenstva na svoj udio nikome, osim tebi, Allahov Poslaniče – rekao je dječak. I on mu je dade u njegovu ruku (posudu s mlijekom).

O POKLONU PRIMLJENOM, NEPRIMLJENOM, OZNAČENOM (DETALJNO) I NEOZNAČENOM

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi poklonili su plemenu Hevazin što su od njega zadobili (u ratu), a to nije bilo još razdijeljeno i označeno (borcima).

2603. PRIČAO NAM JE Sabit b. Muhammed, njemu Mis'ar, prenoseći od Muhariba, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiju, pa mi je platio (dug) i još više dao (nego što je dug stvarno iznosio).

بَابُ هَبَةِ الْوَاحِدِ لِلْجَمَاعَةِ

وَقَالَتْ أَسْمَاءُ لِقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَابْنِ أَبِي عَتِيقٍ وَرَثْتُ عَنْ أُخْتِي عَائِشَةَ مَالًا بِالْغَابَةِ وَقَدْ أَعْطَانِي بِهِ مُعَاوِيَةُ مِائَةَ أَلْفٍ فَهُوَ لَكُمْ.

٢٦٠٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِشَرَابٍ فَشَرِبَ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاحُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ إِنْ أَذِنْتَ لِي أُعْطِيتُ هَؤُلَاءِ فَقَالَ مَا كُنْتُ لِأَوْثَرِ بَنِي نَضِيبٍ مِنْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَدًا فَتَلَّهُ فِي يَدِهِ.

بَابُ الْهَبَةِ الْمَقْبُوضَةِ

وغير المقبوضة والمقسومة وغير المقسومة

وَقَدْ وَهَبَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ هَوَازِنَ مَا غَنِمُوا مِنْهُمْ وَهُوَ غَيْرُ مَقْسُومٍ.

٢٦٠٣. حَدَّثَنَا ثَابِتٌ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ مُحَارِبٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ فَقَضَانِي وَزَادَنِي.

2604. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be, prenoseći od Muhariba:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, da kaže: Prodao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, devu na jednom putovanju i kada smo došli u Medinu, on reče: “Dođi u džamiju i klanjaj dva rekata!” Potom mi je izvagao (dug).

Šu'be je rekao:

– Mislim da je (Džabir) rekao: “Potom mi je izvagao i prebacio (više nego što je dogovoreno).”

I nešto od toga bilo mi je sve dok ga nisu na dan Bitke na medinskom kamenjaru ugrabili ljudi iz Šama.¹

2605. PRIČAO NAM JE Kutejbe, prenoseći od Malika, on od Ebu-Hazima, ovaj od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen napitak (mlijeka). S desne mu strane bijaše jedan dječak, a s lijeve starci i on reče dječaku:

– Dozvoljavaš li mi da (ostatak) dadnem ovima?

– Allaha mi, ne – reče dječak. Ne ustupam svoga udjela nikom osim tebi.

I Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dade mu napitak u njegovu ruku.²

2606. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Usman b. Džebele, a njega je obavijestio njegov otac, prenoseći od Šu'be da je Seleme rekao:

– Čuo sam Ebu-Selemu, a on Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže:

“Jedan čovjek tražio je (grubo) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dug, pa su

٢٦٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ بَعِيرًا فِي سَفَرٍ فَلَمَّا أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ أَتَيْتِ الْمَسْجِدَ فَصَلَّ رَكْعَتَيْنِ فَوَزَنَ قَالَ شُعْبَةُ أَرَاهُ فَوَزَنَ لِي فَأَرْجَحَ فَمَا زَالَ مَعِيَ مِنْهَا شَيْءٌ حَتَّى أَصَابَهَا أَهْلُ الشَّامِ يَوْمَ الْحَرَّةِ.

٢٦٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بِشَرَابٍ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ أَشْيَاحٌ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذُنِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ لَا وَاللَّهِ لَا أُؤْثِرُ بِنَصِيْبِي مِنْكَ أَحَدًا فَتَلَّهُ فِي يَدِهِ.

٢٦٠٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ جَبَلَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ دَيْنٌ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا

¹ Borba na Harri, nedaleko od Medine, bila je 63. godine po Hidžri između ratnika iz Šama – pristalica Jezida b. Mu'avije i Medinelija.

² Darovana stvar mora biti vlasništvo darodavca, određena i poznata. Općenita i neprecizna izjava darodavca nije valjana, kao: “Darujem ti jednog od svoja dva konja.”

se njegovi drugovi odlučili s njim obračunati, a Muhammed, alejhis-selam, reče: Ostavite ga, jer vlasnik (nekog) prava ima i pravo govora! Kupite mu jednogodišnju devu i podajte mu je!”

– Nemam istogodišnje – rekli su ashabi – nego samo za godinu stariju od njegove jednogodišnje. – Kupite je i podajte mu je! – reče on – jer je između vas najbolji onaj ko najljepše isplaćuje dug.

KADA GRUPA POKLONI NEŠTO NARODU

2607, 2608. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibni-Šihaba, ovaj od Urve, da su ga Mervan b. Hakem i Misver b. Mahreme obavijestili da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je došla delegacija plemena Hevazin, kao muslimani, i od njega tražila da im vrati njihova dobra i njihovo roblje, rekao:

“Ja imam što vidite (vojske), a najdraži mi je razgovor koji je najiskreniji. Odaberite jedno od dvoje: ili roblje ili imovinu, a ja ću čekati neko vrijeme.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čekao je deset i više noći po povratku iz Taifa, pa kada im je bilo jasno da im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, neće vratiti nego samo jedno od dvoje rekoše:

– Odabiremo naše roblje.

Tada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među muslimanima, pohvalio i zahvalio se Allahu kako mu dolikuje i rekao: “Ovo su zaista vaša braća (po vjeri). Došli su kajući se i ja uviđam (potrebu) da im vratim njihovo roblje, pa ko od vas hoće da to učini dragovoljno, neka uradi, a ko hoće da bude na svom udjelu dok mu ga ne dadnemo od prve dobiti koju nam Allah donosi, pa neka tako i učini!”

Tada je svijet kazao: “Allahov Poslaniče, činimo to dragovoljno (vraćamo roblje).”

وَقَالَ اشْتَرُوا لَهُ سِنًا فَأَعْطَوْهَا إِيَّاهُ فَقَالُوا إِنَّا لَا نَجِدُ سِنًا إِلَّا سِنًا هِيَ أَفْضَلُ مِنْ سِنِّهِ قَالَ فَاشْتَرَوْهَا فَأَعْطَوْهَا إِيَّاهُ فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً .

بَابُ إِذَا وَهَبَ جَمَاعَةٌ لِقَوْمٍ

٢٦٠٧-٢٦٠٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدٌ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ مَعِيَ مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ انْتِظَرَهُمْ بِضَعِّ عَشْرَةِ لَيْلَةٍ حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَنْتَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أُرَدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيُهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيَّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ طَيِّبْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّا لَا نَذْرِي مَنْ

Potom je Alejhisselam rekao:

– Mi ne znamo, ko je između vas ovo odobrio, a ko nije odobrio, pa vratite se da nas obavijeste o vašoj stvari vaši rukovodioci!

Tada se svijet vratio i njihovi rukovodioci su s njima razgovarali. Zatim su se vratili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćili da se ovo i njima sviđa i da su odobrili.

Ovo je ono što nam je stiglo o roblju Hevazina.

Ovo posljednje, tj.: “Ovo je ono što nam je stiglo...”, jeste izjava Zuhrije.

DAVANJE POKLONA NEKOM KAD JE U DRUŠTVU SVOJIH DRUGOVA

On na taj poklon ima najviše pravo, a Ibni-Abbas prenosi izjavu u kojoj se kaže da su njegovi drugovi sudionici, ali to nije vjerodostojno.¹

2609. PRIČAONAM JE Ibnu-Mukatil, izjavivši da ga je obavijestio Abdullah, prenoseći od Šu‘be, on od Seleme b. Kuhejla, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio jednogodišnju devu, pa mu došao njen vlasnik da mu je isplati. Ashabi su mu prigovorili, a on im reče:

– Vlasnik (svoga) prava ima pravo na govor.

Potom mu je dosudio vedniju od njegove jednogodišnje deve i rekao: “Najbolji od vas je onaj ko najljepše isplaćuje dug.”

2610. PRIČAONAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibnu-Ujejne, prenoseći od Amra, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, da je on bio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putu i jahao na jednom tromom devcu (Omerovom). Potom je prošao Vjerovjesnika,

أَذِنَ مِنْكُمْ فِيهِ مَنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا وَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا مِنْ سَبِي هَوَازَنَ هَذَا آخِرُ قَوْلِ الزُّهْرِيِّ يَعْنِي فَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا .

بَابُ مَنْ أَمْدَى لَهُ هَدِيَّةٌ

وَعِنْدَهُ جُلَسَاءُ فَهُوَ أَحَقُّ

وَيُذَكَّرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ جُلَسَاءَهُ شُرَكَاءَ وَلَمْ يَصِحَّ .

٢٦٠٩ . حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ أَخَذَ سِنًا فَجَاءَ صَاحِبُهَا يَتَقَاضَاهُ فَقَالُوا لَهُ فَقَالَ إِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا ثُمَّ قَضَاهُ أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ وَقَالَ أَفْضَلُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً .

٢٦١٠ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكَانَ عَلَى بَكْرِ بْنِ عُمَرَ صَعْبٌ فَكَانَ يَتَقَدَّمُ النَّبِيَّ ﷺ فَيَقُولُ أَبُوهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ

¹ Darovi koji se donose prilikom obrezivanja djeteta ili svadbe, pripadaju onome kome su doneseni, bilo to dijete, mlada, otac ili mati. Ako se ne bude naznačilo kome su doneseni i to nije moguće ispitivanjem utvrditi, pazit će se na mjesni običaj.

sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je njegov otac rekao: “Abdullahu, Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, niko ne pretiče!”

Tada mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Prodaj mi ga (Omere)!”

– On je tvoj – rekao je Omer.

Potom ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kupio i rekao: “Abdullahu, on je sada tvoj i radi s njim šta hoćeš!”

DOZVOLJENO JE POKLONITI DEVU ČOVJEKU KOJI JE VEĆ JAŠE

2611. Humejdi je rekao: Pričao nam je Sufjan, a njemu Amr, prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Ja sam jahao na jednom (Omerovom) tromom devcu i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Omeru: “Prodaj mi ga!”

Potom ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupi i reče: “Abdullahu, on je sada tvoj!”

POKLON KOJI JE MEKRUH OBLAČITI

2612. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, koji je izjavio:

– Omer b. Hattab je vidio pred vratima džamije jedan svileni ogrtač i rekao: “Allahov Poslaniče, da si ga kupio, pa da ga oblačiš petkom i prilikom primanja delegacija!”

– Njega oblači samo onaj ko neće da ima udjela na drugom svijetu – reče.

Kasnije su došli drugi ogrtači, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedan od njih dao Omeru, a on reče: “Što me ogrćeš kada si rekao za ogrtač Utarida ono što si rekao?”

– Ja te ne ogrćem ovim ogrtačem – rekao je Alejhisselam – da ga ti ogrneš, pa je Omer taj ogrtač poslao u Mekku svome bratu idolopokloniku.

لَا يَتَقَدَّمُ النَّبِيُّ ﷺ أَحَدٌ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ بَعْنِيهِ فَقَالَ عُمَرُ هُوَ لَكَ فَاشْتَرَاهُ ثُمَّ قَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ فَاصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ .

بَابُ إِذَا وَهَبَ بَعِيرًا لِرَجُلٍ وَهُوَ رَاكِبُهُ فَهُوَ جَائِزٌ

٢٦١١. وَقَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا عُمَرُو عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ وَكُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَعْبٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ بَعْنِيهِ فَابْتَاعَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ .

بَابُ هَدِيَّةٍ مَا يُكْرَهُ لِبِسُهَا

٢٦١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ حُلَّةً سِيرَاءَ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اشْتَرَيْتَهَا فَلَبِسْتُهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلِلْوَفْدِ قَالَ إِنَّمَا يَلْبِسُهَا مَنْ لَا خِلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ ثُمَّ جَاءَتْ حُلٌّ فَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عُمَرَ مِنْهَا حُلَّةً وَقَالَ أَكْسَوْتَنِهَا وَقُلْتُ فِي حُلَّةٍ عَطَارِدٍ مَا قُلْتُ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبِسَهَا فَكَسَاهَا عُمَرُ أَخَاهُ بِمَكَّةَ مُشْرِكًا .

2613. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Dža'fer Ebu-Dža'fer, a njemu Ibnu-Fudajl, prenoseći od svoga oca, on od Nafija da je Ibnu-Omer, radijallahu anhum, izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je kući Fatime, svoje kćerke, i nije joj ušao. Poslije je došao Alija i ona mu je to rekla. On je to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tada je on rekao:

– Vidio sam na njenim vratima vezan zastor – i još dodade: “Šta mi je stalo za ovim svijetom!”

Tada joj je Alija otišao i to kazao, i ona reče: “Neka mi naredi šta hoće da uradim s njim!”

– Poslat će ga tim i tim ukućanima koji su potrebni! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

2614. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu'be, a njega je obavijestio Abdul-Melik b. Mejsere: Čuo sam Zejda b. Vehba, on Aliju, radijallahu anhu, da je kazao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio mi je ogrtač. Ja sam ga ogrnuo, pa sam vidio na njegovom licu srdžbu. Zatim sam ogrtač izrezao (i podijelio) među svojim ženama (ženama u svojoj rodbini).”¹

٢٦١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَبُو جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بَيْتَ فَاطِمَةَ فَلَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا وَجَاءَ عَلِيٌّ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُ عَلَى بَابِهَا سِتْرًا مَوْشِيًّا فَقَالَ مَا لِي وَلِلدُّنْيَا فَاتَّاهَا عَلِيٌّ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ لِيَأْمُرَنِي فِيهِ بِمَا شَاءَ قَالَ تُرْسِلُ بِهِ إِلَى فُلَانٍ أَهْلِ بَيْتٍ بِهِمْ حَاجَةٌ .

٢٦١٤. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَى إِلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ حُلَّةَ سِيرَاءٍ فَلَبِسْتُهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَّقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي .

¹ Alija je izrezao svoj ogrtač na četiri šala i podario ih: Fatimi, svojoj supruzi; Fatimi, kćerki Esedovoj; Fatimi, kćerki Hamze b. Abdul-Mutaliba i Fatimi, kćerki Šejbe b. Rebija; ženi Ukajlovoj, brata Alijina; a po drugoj verziji Fatimi, kćerki Ebu-Talibovoj, poznatoj pod imenom Ummu-Hani'.

PRIMANJE POKLONA OD IDOLOPOKLONIKA

Ebu-Hurejra prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao:

– Ibrahim, alejhis-selam, putovao je sa Sarom i ušao u jedno naselje u kome bijaše jedan vladar, poznat kao silnik, koji je rekao (slugama): “Podajte joj sluškinju!”²

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjena je ovca u koju je stavljen otrov.

Ebu-Humejd je kazao: “Vladar Ejle poklonio je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bijelu mazgu, zagrnio ga ogrtačem i pisao da ga ostavlja za vladara u njihovoj zemlji.”

2615. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Junus b. Muhammed, a ovome Šejban prenoseći od Katade koji je izjavio da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjeno je džube (ogrtač) od jedne vrste svile, a on zabranjivaše (muškarcima) svilu. Svijet se tome čudio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, mahrame Sa‘da b. Mu‘aza u Džennetu ljepše su od ovog (ogrtača).”

2616. Seid je rekao, prenoseći od Katade, on od Enesa: “Ukejdir iz Dume dao je (gornji) poklon Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.”³

بَابُ قَبُولِ الْهَدِيَّةِ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِسَارَةَ فَدَخَلَ قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ أَوْ جَبَّارٌ فَقَالَ أَغْطَوْهَا آجَرَ وَأَهْدَيْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ شَاةً فِيهَا سُمْ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ أَهْدَى مَلِكٌ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ ﷺ بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ.

٢٦١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ ابْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَى لِلنَّبِيِّ ﷺ جُبَّةً سُودِيَّةً وَكَانَ يَنْهَى عَنِ الْحَرِيرِ فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْهَا فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا.

٢٦١٦. وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ إِنَّ أُكَيْدِرَ دُومَةَ أَهْدَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ.

² Vidi opširnije poglavlje “Kupovanje roba od nemuslimana”.

³ Ukejdir je bio poglavar Dumetul-Džendela, grada nedaleko od Tebuka. Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, donio je u Medinu na poklon svileni ogrtač i primio islam. Poslije smrti Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, konvertirao je, pa ga je Halid b. Velid, vraćajući se s vojskom iz Iraka za Šam, dao uhvatiti i pogubiti.

2617. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, prenoseći od Hišama b. Zejda, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je jedna Jevrejka donijela Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, zatrovanu ovcu i on je nešto od nje pojeo. Kasnije je ona dovedena i rečeno je: “Zaista, ubit ćemo je!”

– Ne, rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– I to sam neprestano primjećivao na resicama Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Enes.

2618. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, rekavši da mu je pričao Mu‘temir b. Sulejman, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Usmana, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebi-Bekra, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bilo nas je s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, stotinu i trideset. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: “Ima li kod koga od vas štogod hrane?” I kod jednog bijaše sa‘ hrane ili toliko i to se zamijesi. Potom dođe jedan čovjek duge kose koji tjeraše stado, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: “Prodaja ili dar?”, ili je rekao: “... Poklon?”

– Ne – reče on – nego prodaja.

Potom je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od njega jednu ovcu, pa je zaklana. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ispeče džigerica. Allaha mi, nije bilo među sto i trideset ljudi nijednog, a da mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odsjekao komad od njene džigerice; ako je bio prisutan, dao mu ga je, a ako je bio odsutan, ostavio mu ga je. Ostatak od nje stavio je u dvije posude (u dva lonca), pa su to jeli svi skupa. Najeli smo se i još preostade u kotlovima, pa smo to natovarili na devu. Ili je Abdur-Rahman prenio slično ovome.

٢٦١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيَّةً أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ بِشَاةٍ مَسْمُومَةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا فَجِيءَ بِهَا فَقِيلَ أَلَا نَقْتُلُهَا قَالَ لَا فَمَا زِلْتُ أَعْرِفُهَا فِي لَهَوَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

٢٦١٨. حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثَلَاثِينَ وَمِائَةً فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا مَعَ رَجُلٍ صَاعٌ مِنْ طَعَامٍ أَوْ نَحْوَهُ فَعَجِنَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌ طَوِيلٌ بَغْنَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعًا أَمْ عَطِيَّةً أَوْ قَالَ أَمْ هِبَةً قَالَ لَا بَلْ بَيْعٌ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً فَصْنَعَتْ وَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِسَوَادِ الْبُطْنِ أَنْ يُشَوَّى وَائِمُ اللَّهِ مَا فِي الثَّلَاثِينَ وَالْمِائَةِ إِلَّا قَدْ حَزَّ النَّبِيُّ ﷺ لَهُ حِزَّةٌ مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ غَائِبًا خَبَأَ لَهُ فَجَعَلَ مِنْهَا قَصْعَتَيْنِ فَأَكَلُوا أَجْمَعُونَ وَشَبِعْنَا فَفَضَلَتْ الْقَصْعَتَانِ فَحَمَلْنَاهُ عَلَى الْبَعِيرِ أَوْ كَمَا قَالَ.

POKLON IDOLOPOKLONICIMA

Uzvišeni Allah kaže:

“Allah vam ne zabranjuje da iskažete dobrotu i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i ne izgone vas iz vaših domova.”¹

2619. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, a ovome Abdullah b. Dinar, prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Omer je vidio na jednom čovjeku ogrtač koji se prodavaše, pa reče Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Kupi ovaj ogrtač da ga ogrneš petkom i kada ti dolazi kakva delegacija!”, a on odgovori: “Njega ogrće samo onaj ko neće da ima udio na drugom svijetu!”

Poslije je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno nekoliko takvih ogrtača, pa je on jedan od njih poslao Omeru. Omer je rekao:

– Kako ću ga ja ogrtati, a ti si rekao ono što si već rekao?

– Ja ti ga nisam poklonio – kazao je on – da ga ogrćeš, nego da prodaš ili pokloniš.

Kasnije ga je Omer poslao svom bratu, nastanjenom u Mekki dok on još nije bio primio islam.

2620. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Esme, kćerke Ebu-Bekra, radijallahu anhu, koja je izjavila:

– Došla mi je moja majka (s poklonima) kao idolopoklonica u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam za to tražila mišljenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

بَابُ الْمَدِيَّةِ لِلْمُشْرِكِينَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ.

٢٦١٩. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَى عُمَرُ حُلَّةً عَلَى رَجُلٍ تَبَاعُ فَقَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ ابْتَغِ هَذِهِ الْحُلَّةَ تَلْبَسُهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَإِذَا جَاءَكَ الْوَفْدُ فَقَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْهَا بِحُلٍّ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ مِنْهَا بِحُلَّةٍ فَقَالَ عُمَرُ كَيْفَ أَلْبَسُهَا وَقَدْ قُلْتَ فِيهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنِّي لَمْ أَكْسُهَا لَتَلْبَسُهَا تَبِيعُهَا أَوْ تَكْسُوهَا فَأَرْسَلَ بِهَا عُمَرُ إِلَى أَخٍ لَهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ.

٢٦٢٠. حَدَّثَنَا عُيَيْنَةُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَدِمْتُ عَلَى أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُ أُمِّي قَالَ نَعَمْ صِلِي أُمَّكَ.

¹ Nastavak prijevoda 8. i 9. ajeta poglavlja El-Mumtehine glasi: “... Zaista Allah voli pravedne. Samo vam zabranjuje da uzimate za prijatelje one koji ratuju protiv vas zbog vjere i izgone vas iz vaših domova i pomažu da budete istjerani, pa koji budu uzimali njih za prijatelje, takvi su silnici.”

“Došla mi je moja majka želeći (održavanje veze) pa hoću li održavati vezu sa svojom majkom?”

– Da, drži (rodbinsku) vezu sa svojom majkom (čini joj dobro)! – reče on.

NIJE NIKOME DOZVOLJENO DA OPOZOVE SVOJ POKLON I SADAKU

2621. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam i Šu‘be, a njima Katade prenoseći od Seida b. Musejjeba, on od Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko vrati svoju sadaku sliči onom ko ponovo dođe na svoju bljuvotinu.”

2622. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Mubarek, njemu Abdul-Varis, a ovome Ejjub, prenoseći od Ikrime, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ne dolikuje nam porok onoga koji vraća svoj poklon poput psa koji se vraća na svoju bljuvotinu.”

2623. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze‘a, njemu Malik prenoseći od Zejda b. Esleme, a on od svoga oca, koji je rekao:

– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, koji kaže: Pokloni sam jednog konja na ime Allahovog puta, pa ga je skoro upropastio onaj kod koga je bio i htio sam ga od njega kupiti, misleći da će ga prodati ispod stvarne cijene, pa sam pitao za to Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. On reče: “Ne kupuj ga, pa makar ti ga dao za jedan dirhem (novčić), jer ko se vrati na svoju milostinju sličan je psu koji se vrati na svoju bljuvotinu.”¹

بَاب لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَرْجِعَ فِي هَبْتِهِ وَصَدَقَتِهِ

٢٦٢١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ وَشُعْبَةُ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَائِدُ فِي هَبْتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْتِهِ .

٢٦٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السَّوِّ الَّذِي يَعُودُ فِي هَبْتِهِ كَالْكَلْبِ يَرْجِعُ فِي قَيْتِهِ .

٢٦٢٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ مِنْهُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَائِعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَإِنْ أَعْطَاكَهُ بِدِرْهَمٍ وَاحِدٍ فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي صَدَقَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْتِهِ .

¹ Darovatelj mora biti pametan i punodoban. Prema tome, nije valjano darovanje malodobnog, slaboumnog ili ludog, ali je valjano njima učiniti poklon.

POGLAVLJE

بَاب

2624. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega je obavijestio Hišam b. Jusuf, a njih Ibnu-Džurejdž, izjavivši:

– Obavijestio me je Abdullah b. Ubejdullah b. Ebu-Mulejke da su sinovi Suhejbovi, koji je oslobođeni rob Ibnu-Džud'ana, tvrdili za dvije sobe i jedan odjel u kući (Vjerovjesnikovoj) da je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao Suhejbu, pa je Mervan (zapovjednik Medine) upitao:

– Ko će vama to posvjedočiti?

– Ibnu-Omer – odgovorili su oni.

Tada je Mervan pozvao Ibnu-Omera i on je posvjedočio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu dao Suhejbu dvije sobe i jedan odjel, pa im je Mervan dosudio prema Ibnu-Omerovu svjedočenju.

٢٦٢٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ بَنِي صُهَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ جُدْعَانَ ادَّعَوْا بَيْتَيْنِ وَحُجْرَةً أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْطَى ذَلِكَ صُهَيْبًا فَقَالَ مَرْوَانُ مَنْ يَشْهَدُ لَكُمَا عَلَى ذَلِكَ قَالُوا ابْنُ عُمَرَ فَدَعَاهُ فَشَهِدَ لَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صُهَيْبًا بَيْتَيْنِ وَحُجْرَةً فَقَضَى مَرْوَانُ بِشَهَادَتِهِ لَّهُمَا .

Daroprimalac je vlasnik dara tek s njegovim primitkom.

Darovatelj može sam po sebi opozvati darovanje prije izvršene primopredaje dara, a poslije primopredaje to može učiniti uz privolu obdarenika. Ako bi darovatelj darovanu stvar poslije primopredaje samostalno natrag vratio, bit će on prisvojitelj, pa ako bi darovana stvar u njegovim rukama propala ili se zagubila, morat će je obdareniku naknaditi.

Ne može se opozvati poklon učinjen rodbini silaznog ili uzlaznog koljena, ili svome bratu i sestri, ili njihovoj djeci, ili bratu ili sestri svoga oca i majke.

Milostinja po izvršenoj primopredaji ne može se ni na kakav način opozvati (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

ŠTO JE REČENO O POKLONU
DOŽIVOTNOG KORIŠTENJA I O POKLONU
NA DOŽIVOTNO UŽIVANJE POD UVJETOM
DA VLASNIŠTVO BUDE PREŽIVJELOG

“Naselio sam ga u kuću doživotno” i “Ona je njemu doživotno poklonjena”, znači dao sam je njemu. “Nastanio sam vas na njoj (na Zemlji)”, znači učinio sam vas stanovnicima (Zemlje).

2625. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, da mu je prenio Šejban od Jahjaa, on od Ebu-Seleme, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je o poklonu doživotno učinjenom, da pripada onom kome je poklonjen.

2626. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Hemmam od Katade, a ovome Nadr b. Enes prenoseći od Bešira b. Nehika, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dozvoljen je poklon doživotno.”

Ata’ je izjavio: “Ovo isto meni je prenio Džabir od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

بَاب مَا قِيلَ فِي الْعُمَرَى وَالرُّقْبَى

أَعْمَرْتُهُ الدَّارَ فَهِيَ عُمَرَى جَعَلْتُهَا لَهُ اسْتَعْمَرَكَمُ فِيهَا جَعَلَكُمْ عِمَارًا.

٢٦٢٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ بِالْعُمَرَى أَنَّهُ لِمَنْ وَهَبَتْ لَهُ.

٢٦٢٦. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْعُمَرَى جَائِزَةٌ وَقَالَ عَطَاءٌ حَدَّثَنِي جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ.

¹ Ovo je poklon uvjetovan time da je primalac živ, a radi se o tome da darodavac obdareniku kaže: “Dajem ti ovu svoju kuću, odnosno voćnjak ili zemlju, dok si živ, a poslije tvoje smrti pripada tvojim nasljednicima ili bližoj rodbini.” Ovakvom izjavom darodavca obdarenik postaje vlasnik naznačenog dobra, a poslije njega njegovi nasljednici. To je jednoglasno mišljenje pravnika ehli sunneta i džemata. A ako darodavac nije u svojoj izjavi spomenuo nasljednike obdarenog, oni će biti opet pravni nasljednici poslije smrti daroprimaoca po mišljenju Ebu-Hanife i Šafije.

POSUĐIVANJE OD DRUGOGA KONJA, ŽIVOTINJE I NEČEG DRUGOG

2627. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be prenoseći od Katade, koji je kazao:

– Čuo sam Enesa, kako kaže: U Medini je (jednom) vladao strah (od napada neprijatelja), pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posudio od Ebu-Talhe konja, koji se zvaše *Mendub*, uzjahao ga i kada se vratio, rekao je:

“Nismo nikoga vidjeli, a našli smo da je konj poput mora (brz).”

POSUĐIVANJE MLADOJ PRI SVADBI

2628. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, rekavši da mu je prenio Abdul-Vahid b. Ejmen, a njemu njegov otac, izjavivši: Ušao sam Aiši, radijallahu anhu, a na njoj pamučna košulja vrijednosti pet dirhema. Ona mi reče:

“Digni pogled na ovu moju djevojku i pogledaj je! Ona se crveni (mrsko joj je) da je u kući oblači, a ja sam imala ovakvu jednu košulju još u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nije bilo žene koja se gizdaše u Medini, a da nije tražila od mene da joj je posudim.”

VRIJEDNOST DAVANJA ŽIVOTINJE ZA MUŽU

2629. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Divan je poklon deva, dobra muzara kao dar i ovca dobre muže; ide jutrom na pašu s (mliječnom) posudom a vraća se uvečer s posudom.

PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf i Isma'il, prenoseći od Malika, da je rekao:

“Divna li je sadaka!”

بَابُ مَنْ اسْتَعَارَ مِنَ النَّاسِ الْفَرَسَ وَالْذَّابَّةَ وَغَيْرَهَا

٢٦٢٧. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ فَرَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا مِنْ أَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ الْمَدُوبُ فَركَبَ فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

بَابُ الاسْتِعَارَةِ لِلْعُرُوسِ عِنْدَ الْبَنَاءِ

٢٦٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَعَلَيْهَا دِرْعٌ قَطِرٌ ثَمَنُ خَمْسَةِ دَرَاهِمٍ فَقَالَتْ أَرْفَعُ بَصْرَكَ إِلَى جَارِيَّتِي أَنْظُرِ إِلَيْهَا فَإِنَّهَا تُرْهِمِي أَنْ تَلْبَسَهُ فِي الْبَيْتِ وَقَدْ كَانَ لِي مِنْهُنَّ دِرْعٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَا كَانَتْ امْرَأَةً تُقَيَّنُ بِالْمَدِينَةِ إِلَّا أَرْسَلْتُ إِلَيَّ تَسْتَعِيرُهُ.

بَابُ فَضْلِ الْمَنِيحَةِ

٢٦٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نِعَمَ الْمَنِيحَةُ اللَّقْحَةُ الصَّفِيُّ مَنَحَةً وَالشَّاةُ الصَّفِيُّ تَغْدُو بِإِنَاءٍ وَتَرْوَحُ بِإِنَاءٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَإِسْمَاعِيلُ عَنْ مَالِكٍ قَالَ نِعَمَ الصَّدَقَةُ.

2630. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Ibnu-Vehb prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, izjavio:

– Kada su muhadžiri došli iz Mekke u Medinu nisu imali u svojim rukama – Enes je mislio reći – ništa. Stanovnici, ensarije su bili zemljoradnici i imali nekretnine, pa su ensarije prihvatili da s njima dijele plodove svojih dobara svake godine, s tim da ih oni obrađuju i izdržavaju se. Majka Enesova, Ummi-Sulejma, jeste majka i Abdullaha b. Ebu-Talhe, pa je majka Enesova dala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, plodove palmi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao ih je Ummu-Ejmen, oslobođenoj svojoj robinji, a majci Usame b. Zejda. Ibnu-Šihab kaže: Saopćio mi je Enes b. Malik:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okončao borbu protiv stanovnika Hajbera i vratio se u Medinu, muhadžiri su vratili ensarijama (dragovoljno) njihove poklone, koje su im oni bili poklonili od svojih plodova, pa je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio Enesovoj majci njene palme, a umjesto njih dao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ummu-Ejmen dio iz svoje vlastite bašče.”

Ahmed b. Šihab kaže:

– Ovako nam je saopćio i moj otac, prenoseći od Junusa, rekavši umjesto riječi: “... umjesto njih”, “... iz čisto svoga dobra.”

2631. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isa b. Junus, a ovome Evza‘i prenoseći od Hassana b. Atije, on od Ebu-Kebše Selulija, koji je rekao:

– Čuo sam Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, kako kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Četrdeset je (plemenitih) svojstava, a najviše od njih je pozajmiti nekome kozu kako bi se koristio njenim mlijekom i ko god ima jedno svojstvo od njih, nadajući se za to nagradi i vjerujući u obećano

٢٦٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ الْمُهَاجِرُونَ الْمَدِينَةَ مِنْ مَكَّةَ وَلَيْسَ بِأَيْدِيهِمْ شَيْئًا وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ أَهْلَ الْأَرْضِ وَالْعَقَارِ فَقَاسَمَهُمُ الْأَنْصَارُ عَلَى أَنْ يُعْطُوهُمْ ثَمَارَ أَمْوَالِهِمْ كُلَّ عَامٍ وَيَكْفُوهُمْ الْعَمَلَ وَالْمُتَوَنَةَ وَكَانَتْ أُمُّهُ أُمُّ أَنَسٍ أُمُّ سَلِيمٍ كَانَتْ أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ فَكَانَتْ أَعْطَتْ أُمُّ أَنَسٍ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عِذَاقًا فَأَعْطَاهُنَّ النَّبِيُّ ﷺ أُمُّ أَيْمَنَ مَوْلَاتَهُ أُمُّ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا فَرَّغَ مِنْ قَتْلِ أَهْلِ خَيْبَرَ فَانْصَرَفَ إِلَى الْمَدِينَةِ رَدَّ الْمُهَاجِرُونَ إِلَى الْأَنْصَارِ مَنَاقِحَهُمُ الَّتِي كَانُوا مَنَحُوهُمْ مِنْ ثَمَارِهِمْ فَرَدَّ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى أُمِّهِ عِذَاقَهَا وَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُمُّ أَيْمَنَ مَكَانَهُنَّ مِنْ حَائِطِهِ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ بِهَذَا وَقَالَ مَكَانَهُنَّ مِنْ خَالِصِهِ .

٢٦٣١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ السَّلُولِيِّ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعُونَ خَصْلَةً أَعْلَاهُنَّ مَنِحَةُ الْعُتْرَةِ مَا مِنْ عَامِلٍ يَعْمَلُ بِخَصْلَةٍ مِنْهَا رَجَاءَ ثَوَابِهَا وَتَصَدِيقَ مَوْعُودِهَا إِلَّا

za njega, Allah će ga uvesti u Džennet.”

Hassan je kazao: “I mi smo nabrajali i ona svojstva osim poklonjenog mlijeka od koze, kao: otpozdrav, nazdravljanje prilikom kihanja, uklanjanje s puta onoga što smeta prolaznicima i tome slično, pa nismo mogli dostići ni 15 svojstava.”

2632. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Evza‘i, a ovome Ata prenoseći od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao: Neki ljudi imali su višak zemlje pa su rekli:

“Dat ćemo ih pod zakup na trećinu, četvrtinu i polovinu.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko ima zemlju neka je sam obrađuje ili neka je pokloni svome bratu (po vjeri), pa ako to neće, neka svoju zemlju drži (za druge potrebe – ispašu)!”

2633. KAŽE Muhammed b. Jusuf, da mu je Evza‘i prenio od Zuhrija, ovome Ata b. Jezid, da je Ebu-Seid rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan beduin i pitao ga za seljenje (u Medinu). On mu je odgovorio: “Teško tebi! Teško tebi! Seljenje je poteškoća. Imaš li deva?”

– Imam – reče on.

– Daješ li na njih zekat? – upita.

– Da – odgovori on.

– Da li od njih što poklanjaš? – priupita.

– Da – reče beduin.

– Muzeš li ih na dan njihovog dolaska na pojilište – upita on.

– Da – odgovori beduin.

– Pa radi (i dalje) iza mora (tih naselja), a Allah ti neće sigurno umanjiti nagradu za tvoj rad.

أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهَا الْجَنَّةَ قَالَ حَسَّانُ فَعَدَدْنَا مَا دُونَ مَنِحَةِ الْعَنْزِ مِنْ رَدِّ السَّلَامِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِمَاطَةِ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَنَحْوِهِ فَمَا اسْتَطَعْنَا أَنْ نَبْلُغَ خَمْسَ عَشْرَةَ خَصْلَةً.

٢٦٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ لِرِجَالٍ مِنَّا فُضُولُ أَرْضِينَ فَقَالُوا نَوَاجِرُهَا بِالثُّلُثِ وَالرُّبْعِ وَالنِّصْفِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيُزْرِعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا أَخَاهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ.

٢٦٣٣. وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ الْهِجْرَةَ شَأْنُهَا شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتُعْطِي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَمْنَحُ مِنْهَا شَيْئًا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَحْلُبُهَا يَوْمَ وَرْدِهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبَحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتْرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا.

2634. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, ovome Ejjub prenoseći od Amra, da je Tavus izjavio:

– Govorio mi je o slijedećem onaj koji zna najviše od njih, a misljaše na Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao do jednog zemljišta na kome se usjev talasaše i upita:

– Čije je ovo?

– Dao ga je pod zakup taj i taj – rekli su (prisutni).

– Da mu ga je poklonio bilo bi mu, bez sumnje, bolje, nego što će za njega uzeti određenu – poznatu zakupninu (naknadu).

KADA NEKO KAŽE: “DAJEM TI DA TE SLUŽI OVA DJEVOJKA”, KAKO JE TO SVIJET UOBIČAJIO REĆI, DOZVOLJENO JE

Jedan je (Ebu-Hanife) rekao: To je posuđivanje (davanje na korištenje) bez nadoknade, a poklon kada bi rekao: “Oblačim ti ovu haljinu.”

2635. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman i kazao da ga je obavijestio Šu‘ajb, da mu je pričao Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ibrahim je putovao sa Sarom, pa su joj dali sluškinju. Potom se Sara vratila i rekla: “Znaš li da je Allah ponizio onog nevjernika, a meni dao služavku – robinjicu?”

A Ibnu-Sirin je prenio od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... pa joj je on dao za služenje (robinjicu) Hadžeru.”

٢٦٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَمْرِو عَنْ طَاوُسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَعْلَمُهُمْ بِذَلِكَ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ إِلَى أَرْضٍ تَهْتَرُ زُرْعًا فَقَالَ لِمَنْ هَذِهِ فَقَالُوا أَكْتَرَاهَا فَلَانٌ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَوْ مَنَحَهَا إِيَّاهُ كَانَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا أَجْرًا مَعْلُومًا .

بَابُ إِذَا قَالَ أَخْدَمْتُكَ هَذِهِ الْجَارِيَةُ عَلَى مَا يَتَعَارَفُ النَّاسُ فَهُوَ جَائِزٌ

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ هَذِهِ عَارِيَّةٌ وَإِنْ قَالَ كَسَوْتُكَ هَذَا الثَّوبَ فَهُوَ هَبَّةٌ .

٢٦٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ بِسَارَةَ فَأَعْطَوْهَا أَجْرًا فَرَجَعَتْ فَقَالَتْ أَشَعَرْتُ أَنَّ اللَّهَ كَبَتَ الْكَافِرَ وَأَخْدَمَ وَلِيدَةً وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْدَمَهَا هَاجِرٌ .

AKO NEKO DADNE ČOVJEKU KONJA
(DA IDE U BORBU), TO POSTAJE
DOŽIVOTNI POKLON I UČINJENA
SADAKA (I NEMA OPOZIVA)

Međutim, jedan od ljudi (Ebu-Hanife) kaže:
“Darodavac ima pravo da to opozove.”

2636. PRIČAO NAM JE Humejdi, da mu je Sufjan
rekao: Čuo sam Malika kako pita Zejda b. Eslemu,
koji mu odgovori:

– Čuo sam svoga oca kako kaže da je Omer,
radijallahu anhu, izjavio: Poklonio sam jednog
konja (borcu) za borbu na Allahovom putu.
Kasnije sam ga vidio da se prodaje, pa sam pitao
Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,
(da ga kupi), a on reče: “Ne kupuj ga i ne vraćaj
svoju sadaku!”

بَابُ إِذَا حَمَلَ رَجُلًا

عَلَى فَرَسٍ فَهُوَ كَالْعُمَرَى وَالصَّدَقَةِ

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ فِيهَا .

٢٦٣٦. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ
سَمِعْتُ مَالِكًا يَسْأَلُ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ قَالَ سَمِعْتُ
أَبِي يَقُولُ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَمَلْتُ عَلَى
فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَرَأَيْتُهُ يُبَاعُ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَلَا تَعُدَّ فِي صَدَقَتِكَ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشَّهَادَاتِ SVJEDOČENJA

O TOME ŠTA SE NAVODI DA JE ONAJ KO PODIGNE TUŽBU DUŽAN PODASTRIJETI DOKAZ

To se temelji na riječima Uzvišenog: “Vjernici, zapišite kada jedni drugima pozajmljujete (kakav) dug do određenog roka. Neka jedan pisar među vama pravedno zapiše (što dajete i uzimate) i neka se pisar ne usteže da pravedno zapiše onako kako ga je Allah naučio. Neka ne umanju ništa od svoga duga. A ako bude dužnik malouman (rasipnik) ili slab (maloljetnik ili senilan) ili ne može sobom diktirati (svoj dug), neka njegov staratelj to izdiktira pravedno. Zatražite da (vam) svjedoče dvojica svjedoka od vaših ljudi, a ako nema dovoljno muškaraca, onda jedan muškarac i dvije žene između onih s kojima ste vi zadovoljni kao svjedocima, da bi jedna od njih (što) zaboravila, druga će je na to podsjetiti. Neka svjedoci ne odbiju (svjedočenje) kada budu pozvani. Ne zazirite od toga da ga (dug) zapišete, bio mali ili veliki, do njemu određenog roka. To vam je kod Allaha pravednije i jače pri svjedočenju i manja je (mogućnost) da vi sumnjate (u iznos duga i rok plaćanja), osim ako je to prisutna trgovina koju vi međusobno obavljate (prodajom i isplatom), nije vam grijeh da ne zapišete. A kada vršite kupoprodaju, (obavljajte je) pred svjedocima. Neka se ne ošteti ni pisar ni svjedok. Ako to uradite

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْبَيِّنَةِ عَلَى الْمُدَّعِي

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَيْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسَ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمْلَ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيَّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكَّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى أَجَلِهِ ذَلِكَُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَى أَنْ لَا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ لَا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فَسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ)

(oštetite ih), vaš je grijeh. Bojte se Allaha. Allah vas podučava. Allah je sveznajući¹; i Njegovim riječima:

“Vjernici, budite pravi pobornici pravde, svjedočeći u ime Allaha, pa makar to bilo i protiv vas samih ili roditelja i rodbine. Ako je (onaj protiv koga svjedočite) bogat ili siromah, Allah je preči (da vodi brigu) o njima. I ne slijedite svoje strasti, pa da skrenete od istine! A ako vi krivo svjedočite ili odustanete (od svjedočenja), Allah zna ono što vi radite.”²

KADA ČOVJEK SVJEDOČI
O NEČIJOJ ISPRAVNOSTI I KAŽE:
“ZNAMO (O NJEMU) SAMO DOBRO”,
ILI KAŽE: “ZNAM SAMO DOBRO.”³

2637. PRIČAO NAM JE Hadždžadž, njemu Abdullah b. Umer Numejri, a ovome Sevban – a Lejs je rekao: Pričao mi je Junus, prenoseći od Ibni-Šihaba koji je izjavio: “Saopćili su mi Urve b. Zubejr, Ibnu-Musejeb, Alkame b. Vekkas i Ubejdullah b. Abdullah, prenoseći izjavu Aiše, radijallahu anha, a jedne njihove verzije potvrđuju druge, kako su o njoj govorili klevetnici ono što su htjeli govoriti. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao Aliju i Usamu, dok se Objava zadržala, da se s njima konsultira o rastavi sa svojim ukućanima (suprugama). I što se tiče Usume, on je rekao: “Drži se svojih ukućana! Mi ih znamo samo dobre.” A Berira je kazala: “Nisam vidjela kod nje ništa što smatram mahanom, osim što je djevojka mladih godina, zaspi pokraj tijesta

وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلَوُّوا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا.

بَابُ إِذَا عَدَلَ رَجُلٌ أَحَدًا فَقَالَ
لَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا أَوْ قَالَ مَا عَلِمْتُ إِلَّا خَيْرًا

٢٦٣٧. حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النَّمِيرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعَبِيدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا وَأَسَامَةَ حِينَ اسْتَلَبْتَ الْوَحْيَ يَسْتَأْمِرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَقَالَ أَهْلُكَ وَلَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا وَقَالَتْ بَرِيرَةُ إِنْ رَأَيْتُ عَلَيْهَا أَمْرًا أَغْمَضْتُ أَكْثَرَ مِنْ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثُهُ السَّنَنُ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ

1 Nastavak gornje teme izložen je dalje u 283. ajetu poglavlja El-Bekare koje u prijevodu glasi: “A ako budete na putu i ne nadete pisara, uzimajte zalog. I ako jedan od vas ima povjerenje u drugoga, neka dužnik vrati (svome povjeriocu) ono što je uzeo u povjerenju i neka se boji svoga Gospodara. Ne skrivajte svjedočenja, a ko ga skriva, sree mu je grješno. Allah zna šta vi radite.”

2 En-Nisa, 135. ajet.

3 Po mišljenju Ebu-Jusufa prima se svjedočenje sa gore navedenim riječima, a po stavu Muhammeda svjedok treba upotrijebiti izraz “ispravan je”.

svojih ukućana i tada dođe kućna ovca i pojede ga.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko nam opravdava čovjeka, kada mi je doprlo njegovo uznemiravanje mojih ukućana, a Allaha mi, ja znam o svojim ukućanima samo dobro!

SVJEDOČENJE OSOBE KOJA KRIJE POTPUNO SVJEDOČENJE

Amr b. Hurejs je to dozvolio rekavši: “Tako se čini i sa grješnim lažljivcem.”

Ša‘bija, Ibni-Sirin, Ata i Katade su kazali: “Čuvenje osobno je (dovoljno za) svjedočenje.”⁴

Hasan (Basri) je izjavio: “Nisu me uzeli da za nešto svjedočim, a ja sam čuo tako i tako...”⁵

2638. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, da je Salim izjavio:

– Čuo sam Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, kako kaže:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ubejj b. Ka‘b Ensarija krenuli su namjeravajući do palmovika u kome je bio Ibnu-Sajjad i kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod njega, počeo se kriti iza stabala palmi da bi čuo što od Ibnu-Sajjada prije nego ga Ibnu-Sajjad vidi. Ibnu-Sajjad bijaše naslonjen na svoju brokatnu postelju na kojoj je nešto gundao i mrmljao. I dok se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krio iza stabala palmi, ugledala ga je majka Ibnu-Sajjadova i rekla: “Safu, to je Muhammed!”

Tada je Ibnu-Sajjad prestao (citiranje). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Da ga je ostavila, otkrio bi (o sebi ono što ne znate)!”

أَهْلَهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ يَعْذِرُنَا فِي رَجُلٍ بَلَغَنِي أَذَاهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ مِنْ أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا .

بَابُ شَهَادَةِ الْمُخْتَبِي

وَأَجَازُهُ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ قَالَ وَكَذَلِكَ يُفْعَلُ بِالْكَاذِبِ الْفَاجِرِ . وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءٌ وَقَتَادَةُ السَّمْعُ شَهَادَةٌ . وَكَانَ الْحَسَنُ يَقُولُ لَمْ يُشْهِدُونِي عَلَى شَيْءٍ وَإِنِّي سَمِعْتُ كَذَا وَكَذَا .

٢٦٣٨ . حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَأَلْتُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بْنُ كَعْبٍ الْأَنْصَارِيُّ يُؤْمَانِ النَّخْلَ الَّتِي فِيهَا ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّقِي بِجُدُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَحْتَلُّ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ أَوْ زَمْزَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُدُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيُّ صَافٍ هَذَا مُحَمَّدٌ فَتَنَاهَى ابْنُ صَيَّادٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتُهُ بَيْنَ .

4 Šurejh, Ša‘bi, Neha‘i, Ebu-Hanife i Šafija ne usvajaju svjedočenje koje skriva detalje o spornom predmetu.
5 Hasan Basri je izjavio: “Ako čovjek čuje od svijeta nešto, pa dođe sucu i kaže: Nisu me uzeli za svjedoka, a ja sam čuo tako i tako...”, što znači da Hasan Basri usvaja takvo svjedočenje.

2639. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Došla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, žena Rifae Kurezija i rekla: “Bila sam za Rifaom i on me otpustio. Moje je puštanje bilo potpuno (neopozivo), pa sam se vjenčala za Abdur-Rahmana b. Zubejra, samo što on ima (spolni organ) kao resu od haljine.”

– Hoćeš odmah da se vratiš Rifai!? Ne, dok ne okusiš slasti njegovog “medašca”, a on ne oproba tvog “medašca” (spolno općenje) – kazao je Alejhisselam.

Tada je kod Alejhisselama sjedio Ebu-Bekr, a na vratima čekao Halid b. Seid b. As da mu se dozvoli ulaz, i on poslije reče: “Ebu-Bekre, zar ne ču ovu o čemu naglas govori kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?”¹

KADA SVJEDOČI JEDAN ILI VIŠE SVJEDOKA A DRUGI KAŽU: “MI TO NE ZNAMO”, SUDI SE PREMA IZJAVI ONOGA KOJI JE SVJEDOČIO

Humejdi je kazao: “Ovo je kao ono što se dogodilo kada je Bilal tvrdio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u Ka’bi, a Fadl rekao: “Nije klanjao”, pa je svijet prihvatio Bilalovo svjedočenje. Isto je kada svjedoče dva svjedoka, da neko ima potraživanja kod nekoga hiljadu dirhema, a druga dvojica posvjedoče na hiljadu i pet stotina, dosuđuje se veći iznos.”²

٢٦٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا جَاءَتْ امْرَأَةً رِفَاعَةَ الْقُرَظِيِّ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ كُنْتُ عِنْدَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَنِي فَأَبَتْ طَلَاقِي فَتَزَوَّجْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الزَّيْبِرِ إِنَّمَا مَعَهُ مِثْلُ هُدْبَةِ الثَّوْبِ فَقَالَ أَتُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكَ وَأَبُو بَكْرٍ جَالِسٌ عِنْدَهُ وَخَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ بِالْبَابِ يَنْتَظِرُ أَنْ يُؤْذَنَ لَهُ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى هَذِهِ مَا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ إِذَا شَهِدَ شَاهِدٌ أَوْ شَهِدُوا بِشَيْءٍ وَقَالَ آخَرُونَ مَا عَلِمْنَا ذَلِكَ يُحْكَمُ بِقَوْلِ مَنْ شَهِدَ

قَالَ الْحُمَيْدِيُّ هَذَا كَمَا أَخْبَرَ بِلَالٌ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى فِي الْكَعْبَةِ وَقَالَ الْفُضْلُ لَمْ يُصَلِّ فَأَخَذَ النَّاسُ بِشَهَادَةِ بِلَالٍ كَذَلِكَ إِنْ شَهِدَ شَاهِدَانِ أَنَّ لِفُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ أَلْفٌ دِرْهَمٍ وَشَهِدَ آخَرَانِ بِأَلْفٍ وَخَمْسٍ مِائَةٍ يُقْضَى بِالزِّيَادَةِ .

¹ Ime Rifa'ove supruge bilo je Temima, kćerka Vehba, i Rifa'a ju je pustio tzv. neopozivim raskidom braka (talaki bajinom). Ova vrsta raskida bračne veze nastaje kada muž kaže supruzi:

“Puštam te zauvijek; prestaješ biti moja žena; idi, odakle si i došla” i slično, ili joj kaže: “Ako odeš tu i tu, odnosno uradiš to i to, puštena si” i ona pored tih uvjeta to sve samovoljno uradi, bračna veza odmah prestaje. Ukoliko bi stranke htjele nastaviti brak, ovakva žena treba provesti vrijeme pričeke od četiri mjeseca i devet dana, ako nije noseća, a ako je noseća treba da se porodi, potom se vjenča za drugog muškarca, s njim spolno opći i tek kada je ovaj pusti, odnosno umre i njoj isteče opet vrijeme pričeke (iddet), može se ponovo vjenčati sa svojim prvim mužem.

² Svjedočenje znači očitovanje jedne osobe pred sudom u prisustvu stranaka u svrhu dokaza nečijeg prava

2640. PRIČAO NAM JE Hibban, da ga je obavijestio Abdullah, njega Umer b. Seid b. Ebu-Husein, rekavši:

– Obavijestio me je Abdullah b. Ebu-Mulejke, prenoseći od Ukbe b. Harisa, da je on vjenčao kćerku Ebu-Ihaba b. Aziza, pa mu je došla jedna žena i rekla:

“Ja sam zadojila Ukbu (tebe) i onu (ženu) što si je vjenčao.”

– Ja ne znam – rekao je Ukbe – da si ti mene zadojila, a nisi mi (to dosada) saopćila.

Potom je on poslao do roda Ebu-Ihabova, da ih pita i oni su odgovorili:

– Ne znam da je ona zadojila našu drugaricu.

Zatim je on otišao jašući do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu i pitao ga o ovom slučaju, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: “Kako (da ne znaš), a o tome se govori?” Tada ju je on pustio i ona se vjenčala za drugog čovjeka.

٢٦٤٠. حَدَّثَنَا حِبَّانٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ تَزَوَّجَ ابْنَتَهُ لِأَبِي إِهَابٍ بْنِ عَزِيزٍ فَاتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ قَدْ أَرْضَعْتُ عُقْبَةَ وَالتِّي تَزَوَّجَ فَقَالَ لَهَا عُقْبَةُ مَا أَعْلَمُ أَنَّكَ أَرْضَعْتَنِي وَلَا أَخْبَرْتَنِي فَأَرْسَلَ إِلَى آلِ أَبِي إِهَابٍ يَسْأَلُهُمْ فَقَالُوا مَا عَلِمْنَا أَرْضَعَتْ صَاحِبَتَنَا فَرَكِبَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ فَفَارَقَهَا وَنَكَحَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ .

protiv nekog drugog, izgovorivši: “svjedočim”, “tvrdim” ili drugi adekvatan izraz. Kod svjedočenja trebaju dva muškarca ili jedan muškarac i dvije žene. U slučajevima gdje nije moguće da muškarac sazna nešto, vrijedi svjedočenje samih žena.

Kod svjedočenja uvjetuje se prema sposobnosti svjedoka još da svjedok nema razloga da svojim svjedočenjem odstrani od sebe neku obavezu ili da time pribavi sebi kakvu korist. Prema tome ne prima se svjedočenje rodaka uzlaznog koljena u korist rodaka silaznog koljena, a to znači da nije punovažno svjedočenje djedova, majki i nena u korist njihove djece ili unučadi, isto tako ne prima se svjedočenje djece ili unučadi u korist svojih očeva, djedova, majki i nena.

Nije punovažno svjedočenje jednog supruga u korist drugog, a svjedočenje ostalih srodnika jednih u korist drugih je punovažno.

Između svjedoka i onog protiv koga se svjedoči ne smije biti netrpeljivosti i neprijateljstva.

O PRAVEDNOSTI SVJEDOKA

Uzvišeni Allah kaže: “Uzmite za svjedoke između vas dvojicu pravednih od onih s kojima ćete biti zadovoljni...”

2641. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, da ga je obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao:

– Pričao mi je Humejd b. Abdur-Rahman b. Avf, da je Abdullah b. Utbe izjavio: Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako kaže:

“Svijet se u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, držao Objave, a Objava je već prestala silaziti i mi vas sada držimo (sudimo) po onom što nam je jasno iz vaših djela, pa ko nam iskazuje dobro, smatramo ga vjernim (sigurnim) i časnim, dok od njegovih namjera nemamo ništa. Za njegove namjere Allah će mu uzeti obračun. Ko nam iskazuje zlo, u njega nemamo povjerenja, pa makar govorio da je njegova namjera dobra.”

KOLIKI JE BROJ OSOBA DOVOLJAN ZA
UTVRĐIVANJE NEČIJE ISPRAVNOSTI?

2642. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Sabita, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Pronesena je dženaza pokraj Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i prisutni su je pohvalili dobrim, pa je on rekao: “Obavezan mu je (Džennet).” Potom je pronesena druga, pa su prisutni o njoj rekli loše, i drugo štošta, pa on reče: “Obavezan mu je (Džehennem).”

– Allahov Poslaniče – rečeno je – za onu si rekao: “Obavezan mu je”, a za ovu opet: “Obavezan mu je.”

بَابُ الشُّهَدَاءِ الْعُدُولِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَشْهِدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ وَمِنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ .

٢٦٤١. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَوْفٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُتْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنَّ أَنَاسًا كَانُوا يُؤْخَذُونَ بِالْوَحْيِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَإِنَّ الْوَحْيَ قَدْ انْقَطَعَ وَإِنَّمَا نَأْخُذُكُمُ الْآنَ بِمَا ظَهَرَ لَنَا مِنْ أَعْمَالِكُمْ فَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا خَيْرًا أَمَنَّاهُ وَقَرَّبَنَاهُ وَلَيْسَ إِلَيْنَا مِنْ سَرِيرَتِهِ شَيْءٌ اللَّهُ يُجَاسِبُهُ فِي سَرِيرَتِهِ وَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا سُوءًا لَمْ نَأْمَنَّهُ وَلَمْ نَصَدِّقْهُ وَإِنْ قَالَ إِنَّ سَرِيرَتَهُ حَسَنَةٌ .

بَابُ تَعْدِيلِ كَمِّ يَجُوزُ

٢٦٤٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِجَنَازَةٍ فَأَثْنُوا عَلَيْهَا خَيْرًا فَقَالَ وَجَبَتْ ثُمَّ مَرَّ بِأُخْرَى فَأَثْنُوا عَلَيْهَا شَرًّا أَوْ قَالَ غَيْرَ ذَلِكَ فَقَالَ وَجَبَتْ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ لِهَذَا وَجَبَتْ وَلِهَذَا وَجَبَتْ قَالَ شَهَادَةُ الْقَوْمِ الْمُؤْمِنُونَ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ .

– Svjedočenje ljudi (uvažava se). Pravovjernici su Allahovi svjedoci na zemlji – odgovori Alejhisselam.

2643. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Davud b. Ebu-Furat, a ovome Abdullah b. Burejd prenoseći od Ebu-Esveda, koji je kazao:

– Došao sam u Medinu, kada je bila zavlada u njoj neka bolest; stanovništvo je brzo (mnogo) umiralo. Ja sam sjeo kod Omera, radijallahu anhu. Tada prođe jedna dženaza i bilo je o njoj rečeno dobro, a Omer reče: “Obavezan mu je.” Zatim se pronese druga i bi pohvaljena dobrim, a on reče: “Obavezan mu je.” Poslije se pronese treća i bi o njoj rečeno loše, a on reče: “Obavezan mu je.”

– Vladaru pravovjernih, šta znači “Obavezan mu je” – upitah.

– Rekao sam – reče on – kao što je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da za koga god muslimana posvjedoče četverica, da je dobar, Allah će ga uvesti u Džennet.

– A trojica? – upitali smo.

– I trojica – reče on.

– A dvojica? – upitali smo.

– I dvojica – odgovori on.

– A za jednog nismo ga pitali.¹

٢٦٤٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ ابْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَرِيْدَةَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ أَتَيْتُ الْمَدِيْنَةَ وَقَدْ وَقَعَ بِهَا مَرَضٌ وَهُمْ يَمُوتُونَ مَوْتًا ذَرِيْعًا فَجَلَسْتُ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَمَرَّتْ جَنَازَةٌ فَأُثْنِي خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ وَجَبْتُ ثُمَّ مَرَّ بِأُخْرَى فَأُثْنِي خَيْرًا فَقَالَ وَجَبْتُ ثُمَّ مَرَّ بِالثَّالِثَةِ فَأُثْنِي شَرًّا فَقَالَ وَجَبْتُ فَقُلْتُ وَمَا وَجَبْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ قُلْتُ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّهَا مُسْلِمُ شَهِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ بِخَيْرٍ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ قُلْنَا وَثَلَاثَةٌ قَالَ وَثَلَاثَةٌ قُلْتُ وَاثْنَانِ قَالَ وَاثْنَانِ ثُمَّ لَمْ نَسْأَلْهُ عَنْ الْوَاحِدِ .

¹ Ispravnost svjedoka ispituje se tajno i javno kod onih ljudi čijem zvanju i krugu svjedoci pripadaju. Tajno ispitivanje vrši se pismeno, a javno čini se na sudu ili na licu mjesta u prisustvu stranaka koje se spore (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

SVJEDOČENJE O PORIJEKLU,
OPĆEPOZNATOM ZADAJANJU
I O NEČIJOJ DAVNAŠNJOJ SMRTI,
I UTVRĐIVANJE TOGA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:
“Mene i Ebu-Selemu zadojila je Suvejba.”

2644. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, ovome saopćio Hakem prenoseći od Iraka b. Malika, on od Urve b. Zubejra, da je Aiša, radijallahu anha, izjavila:

– Efleh je zatražio dozvolu da mi uđe pa mu nije bilo dozvoljeno.

– Zar se kriješ od mene? – upitao je – a ja sam tvoj amidža.

– A kako to? – upitala sam.

– Zadojila te je žena moga brata mlijekom moga brata – rekao je.

– Za to sam pitala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – kaže ona – i on je odgovorio: “Istinu je kazao Efleh. Dozvoli mu (ulazak)!”

2645. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hemmam, a ovome Katade prenoseći od Džabira b. Zejda, on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za Hamzinu kćerku rekao je: “Nisi mi dozvoljena (vjenčati). Po mlijeku je zabranjeno, što je zabranjeno po krvnoj lozi. Ona je moja bratična po mlijeku.”

بَابُ الشَّهَادَةِ عَلَى الْإِنْسَابِ
وَالرَّضَاعِ الْمُسْتَفِيزِ وَالْمَوْتِ الْقَدِيمِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرْضَعْتَنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثَوْبِيَّةُ
وَالْتَبَّتْ فِيهِ .

٢٦٤٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا الْحَكَمُ
عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ عَلِيٌّ أَفْلَحُ
فَلَمْ أَذْنُ لَهُ فَقَالَ اتَّحْتَجِبِينَ مِنِّي وَأَنَا عَمُّكَ فَقُلْتُ
وَكَيْفَ ذَلِكَ قَالَ أَرْضَعْتُكِ امْرَأَةً أَخِي بَلْبَنَ
أَخِي فَقَالَتْ سَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ
صَدَقَ أَفْلَحُ إِذْذَنِي لَهُ .

٢٦٤٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ
حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بِنْتِ حَمْزَةَ لَا
تَحِلُّ لِي يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ هِيَ
بِنْتُ أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ .

2646. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da mu je saopćio Malik prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Bekra, on od Amre, kćerke Abdur-Rahmanove, da joj je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, saopćila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod nje, i ona je čula glas nekog čovjeka kako traži odobrenje za ulazak u Hafsinu sobu, pa ja reko – kaže Aiša, radijallahu anha: “Allahov Poslaniče, mislim da je to taj i taj (Hafsin amidža po mlijeku).”

Zatim je Aiša rekla:

– Allahov Poslaniče, to je čovjek koji traži dozvolu za ulazak u tvoju kuću?

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Aiša – rekao: “Mislim da je to taj i taj, Hafsin amidža po mlijeku.”

– Da je taj i taj živ, njen amidža po mlijeku, ušao bi meni – rekla je Aiša.

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dodao: “Da, po mlijeku se zabranjuje sve što se zabranjuje po rođenju.”¹

٢٦٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عِنْدَهَا وَاتَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ رَجُلٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَاهُ فَلَانَا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنَ الرَّضَاعَةِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ لَوْ كَانَ فَلَانٌ حَيًّا لِعَمَّهَا مِنَ الرَّضَاعَةِ دَخَلَ عَلَيَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَعَمْ إِنَّ الرَّضَاعَةَ تُحَرِّمُ مَا يُحَرِّمُ مِنَ الْوِلَادَةِ .

¹ Srodstvo po mlijeku nastaje kada se tude dijete zadoji u prve dvije godine po njegovom rođenju, po mišljenju Ebu-Jusufa, Muhammeda, Malika, Šafije i Ahmeda, a u periodu od 30 mjeseci po stavu Ebu-Hanife, i to onoliko puta koliko je djetetu potrebno da mu se zatomi glad. Imam Zufer uvjetuje rok od tri godine po rođenju djeteta.

Srodstvo po mlijeku nastaje po mišljenju Šafije i Ahmeda samo ako je dijete zadojeno u navedenom periodu najmanje pet puta. Po stavu pravnika ostalih islamskih škola, to nastaje s jednim dojenjem. Ovo je mišljenje preneseno još od: Alije, Ibni-Mes'uda, Ibnu-Omera, Ibnu-Abbasa, Tavusa, Seida, b. Musejjeba, Hasana Basrije, Mekhula, Zuhrija, Katade, Malika, Evza'ija, Sevrija i Ebu-Hanife. Period od tri godine je stav: Ebu-Sevra, Ebu-Ubejda, Ibnu-Munzira, Sulejmana b. Jesara, Seida b. Džubejra, Ibnu-Hazma i još ponekih njihovih savremenika.

2647. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njega obavijestio Sufjan prenoseći od Eš'asa b. Ebu-Ša'saa, on od svoga oca, ovaj od Mesruka, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Ušao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a kod mene bijaše jedan čovjek.

– Aiša, ko je to? – upita.

– Moj brat po mlijeku – reko.

– Aiša, reče on, gledajte ko su vam braća! Dojenje je samo zbog gladi.

U drugom nizu prenosilaca Muhammeda b. Kesira slijedi Ibnu-Mehdi, prenoseći hadis od Sufjana.

SVJEDOČENJE KLEVETNIKA, KRADLJIVCA I BLUDNIKA

Uzvišeni Allah kaže: "... Ne primajte im nikada svjedočenje. Oni su prestupnici, osim onih koji su se poslije pokajali i popravili..."¹

Omer je bičevao Ebu-Bekreta, Šibla b. Ma'beda i Nafija zbog potvaranja Mugire, a poslije od njih tražio pokajanje i rekao: "Ko se pokaje, primit ću njegovo svjedočenje."

Ovo su dozvoljavali Abdullah b. Utbe, Omer b. Abdul-Aziz, Seid b. Džubejr, Tavus, Mudžahid, Ša'bi, Ikrime, Zuhri, Muharib b. Disar, Šurejh i Mu'avija b. Kurre.

Ebu-Zinad je rekao: "Kod nas u Medini stvar je ovakva: Kada se klevetnik pokaje (povrati), njegovo se svjedočenje (kasnije) prihvaća, na osnovu Allahovih riječi: "... pa je zatražio oprost od svoga Gospodara..."

Ša'bi i Katade kažu:

– Kada neko potvori sam sebe, bit će bičevan i poslije primati njegovo svjedočenje, a Sevri kaže: "Kada rob bude išiban i kasnije se oslobodi,

٢٦٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ
أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ أَنَّ
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ
وَعِنْدِي رَجُلٌ قَالَ يَا عَائِشَةُ مَنْ هَذَا قُلْتُ
أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ قَالَ يَا عَائِشَةُ انْظُرْنَ مَنْ
إِخْوَانُكُمْ فَإِنَّمَا الرِّضَاعَةُ مِنَ الْمَجَاعَةِ تَابَعَهُ ابْنُ
مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ .

بَابُ شَهَادَةِ الْقَاضِي وَالسَّارِقِ وَالزَّانِي

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا
وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا) وَجَلَدَ
عُمَرُ أَبَا بَكْرَةَ وَشِبْلَ بْنَ مَعْبُدٍ وَنَافِعًا بِقَذْفِ
الْمُغِيرَةِ ثُمَّ اسْتَتَابَهُمْ وَقَالَ مَنْ تَابَ قَبِلْتُ شَهَادَتَهُ
وَأَجَازَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُتْبَةَ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ
وَسَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ وَطَاوُسٌ وَمُجَاهِدٌ وَالشَّعْبِيُّ
وَعِكْرِمَةُ وَالزُّهْرِيُّ وَمُحَارِبُ بْنُ دَثَارٍ وَشَرِيحٌ
وَمُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةٍ وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ الْأَمْرُ عِنْدَنَا
بِالْمَدِينَةِ إِذَا رَجَعَ الْقَاضِي عَنْ قَوْلِهِ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ
قَبِلْتُ شَهَادَتَهُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَقَتَادَةُ إِذَا أَكْذَبَ
نَفْسَهُ جُلِدَ وَقَبِلْتُ شَهَادَتَهُ وَقَالَ الثَّوْرِيُّ إِذَا جُلِدَ
الْعَبْدُ ثُمَّ أُعْتِقَ جَازَتْ شَهَادَتُهُ وَإِنْ اسْتَقْضِيَ
الْمَحْدُودُ فَقَضَايَاهُ جَائِزَةٌ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ

¹ Cijeli prijevod 4. i 5. ajeta poglavlja En-Nur glasi: "Onima koji potvore poštene (žene bludom), pa ne dovedu četvericu svjedoka, udarite im osamdeset udaraca i ne primajte nikada njihova svjedočenja. Oni su nevaljalci, osim onih koji se poslije toga pokaju i poprave. Zaista je Allah opraštač i milostiv."

dozvoljeno je (uvažiti) njegovo svjedočenje, a ako bi se za suca postavio neko ko je bio kažnjen, njegova su suđenja dozvoljena (punovažna).”

Jedan od mnogih (Ebu-Hanife) kaže: “Nije dozvoljeno svjedočenje (kažnjenog) klevetnika, pa makar se on kasnije i pokajao.” Zatim je kazao: “Ne dozvoljava se sklapanje braka bez dvojice svjedoka, a dozvoljeno je da se neko vjenča uz svjedočenje dvojice kažnjenih, a nije dozvoljeno da se vjenča uz svjedočenje dva roba.”

Dozvoljeno je svjedočenje roba koji je bio kažnjen, i(ili) robinje za viđanje mlađaka ramazana.

Kako će se uvažiti pokajanje klevetnika (kaže Buharija), a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, protjerao je (iz grada) bludnika. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (muslimanima) i razgovor sa Ka'b b. Malikom i s njegova dva druga dok nije prošlo pedeset noći.²

2648. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Ibnu-Vehb prenoseći od Junusa – a Lejs je rekao da je njemu pričao Junus – a on čuo od Ibnu-Šihaba:

– Saopćio mi je Urve b. Zubejr, da je jedna žena na dan oslobođenja Mekke ukrala (nešto) i privedena je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on naredio i ruka joj je odsječena. Aiša je izjavila: “Njeno pokajanje bilo je dobro (uvaženo), ona se kasnije vjenčala, poslije došla i ja sam njenu potrebu prenijela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ الْقَاضِي وَإِنْ تَابَ ثُمَّ قَالَ لَا يَجُوزُ نِكَاحٌ بِغَيْرِ شَاهِدَيْنِ فَإِنْ تَزَوَّجَ بِشَهَادَةِ مُحْدُوذَيْنِ جَازَ وَإِنْ تَزَوَّجَ بِشَهَادَةِ عَبْدَيْنِ لَمْ يَجُزْ وَأَجَازَ شَهَادَةُ الْمُحْدُوذِ وَالْعَبْدِ وَالْأَمَةِ لِرُؤْيَا هِلَالِ رَمَضَانَ وَكَيْفَ تُعْرَفُ تَوْبَتُهُ وَقَدْ نَفَى النَّبِيُّ ﷺ الزَّانِيَ سَنَةً وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ كَلَامِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ وَصَاحِبِيهِ حَتَّى مَضَى خَمْسُونَ لَيْلَةً.

٢٦٤٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ امْرَأَةً سَرَقَتْ فِي غَزْوَةِ الْفَتْحِ فَأَتَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَقُطِعَتْ يَدُهَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَحَسَنْتُ تَوْبَتَهَا وَتَزَوَّجْتُ وَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

² Ka'b b. Malik, Mirare b. Rebi' i Hilal b. Umejje ostali su u Medini kod svojih kuća u danima Bitke na Tebuku koja se vodila protiv Bizantinaca 9. (630) godine po Hidžri. Muslimani su ih po svom povratku u Medinu bojkotovali i smatrali dvoličnjacima.

2649. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Zejda b. Halida, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onome koji je počinio blud, a nije bio oženjen, naredio stotinu udaraca i progon (iz mjesta) jednu godinu.

KADA SE NEKO UZME ZA SVJEDOKA, ON NEĆE SVJEDOČITI NEPRAVEDNO

2650. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Ebu-Hajjan Tejmi prenoseći od Ša'bija, on od Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhuma, koji je izjavio:

Moja majka upita moga oca za jedan poklon meni od njegove imovine. On se kasnije smislio i poklonio mi ga, a ona reče: Nisam zadovoljna dok ne uzmeš za svjedoka Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Tada me on uzeo za ruku, a ja bijah još dječak, doveo me Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Njegova majka, kćerka Rebahova, tražila mi je neki poklon za ovoga?

– Imaš li još koje dijete osim njega? – upitao je on.

– Da – odgovorio je.

– Smatram – rekao je (Nu'man) – da je Alejhisselam rekao: “Nemoj me uzimati za svjedoka za nešto što je nepravедno.”

Ebu-Hariz prenosi od Šu'be da je (Alejhisselam) rekao: “Ja ne svjedočim za nešto što je nepravda.”

٢٦٤٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ أَمَرَ فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ بِجَلْدِ مِائَةٍ وَتَغْرِيبِ عَامٍ .

بَاب لَا يَشْهَدُ عَلَى شَهَادَةِ جَوْرٍ إِذَا أَشْهَدَ

٢٦٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا أَبُو حَيَّانَ التَّمِيمِيُّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَأَلْتُ أُمِّي أَبِي بَعْضَ الْمُؤَهَّبَةِ لِي مِنْ مَالِهِ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ فَوَهَبَهَا لِي فَقَالَتْ لَا أَرْضَى حَتَّى تَشْهَدَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَخَذَ بِيَدِي وَأَنَا غُلَامٌ فَأَتَى بِي النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ أُمَّهُ بِنْتُ رَوَاحَةَ سَأَلَتْنِي بَعْضَ الْمُؤَهَّبَةِ لِهَذَا قَالَ أَلَاكَ وَلَدٌ سِوَاهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَرَاهُ قَالَ لَا تَشْهَدْنِي عَلَى جَوْرٍ وَقَالَ أَبُو حَرِيرٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ .

2651. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Ebu-Džemre, koji je čuo Zehdema b. Mudarriba, kako kaže:

– Imran b. Husajn, radijallahu anhum, izjavio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najbolja od vas je moja generacija, zatim ona koja dolazi iza nje, pa ona koja slijedi iza njih.”

Imran kaže:

– Ne znam je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo još koje osim ova dva naraštaja (dvije generacije).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još je rekao:

– Poslije vas bit će nekih ljudi koji će varati i u koje se neće imati povjerenja; svjedočit će, a od njih to neće biti traženo, činit će zavjete, a neće ih ispunjavati i ogledat će se kod njih velika proždrljivost (gojaznost).¹

2652. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, da ga je obavijestio Sufjan prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, ovaj od Ubejde, on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Najbolji svijet je moja generacija, zatim ona koja slijedi iza nje, pa onda ona koja slijedi iza njih. Poslije će doći ljudi da će nekim od njih svjedočenje preticati njihove zakletve, a zakletve nekih njihovo svjedočenje.

Ibrahim (Neha‘i) kaže: “Nas su (kao djecu) tukli zbog svjedočenja i zakletve.”

٢٦٥١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَرَّةٍ قَالَ سَمِعْتُ زُهْدَمَ بْنَ مُضَرَّبٍ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْرُكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ لَا أَدْرِي أَذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ بَعْدَ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ بَعْدَكُمْ قَوْمًا يَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَنْذِرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيُظْهَرُ فِيهِمُ السَّمَنُ .

٢٦٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ أَقْوَامٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينُهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتُهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانُوا يَضْرِبُونَنَا عَلَى الشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ .

¹ Ovaj hadis je u prividnoj kontradiktornosti s jednim drugim hadisom u kojem se kaže da je najbolji svjedok onaj koji svjedoči prije nego od njega svjedočenje bude traženo. Učenjaci su ponudili više mogućnosti usklađivanja ova dva hadisa, a kao najprihvatljivije nam se čini tumačenje imama Tirmizija koji kaže da se u gornjem hadisu misli na lažno svjedočenje. Dakle, bit će ljudi koji će lažno svjedočiti i prije nego se od njih zatraži da uopće svjedoče. (prim. rec.)

ŠTO JE REČENO O LAŽNOM SVJEDOČENJU I O SKRIVANJU SVJEDOČENJA

Prvo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha: "... I oni koji krivo svjedoče i skrivaju svjedočenje..." (El-Furkan, 72), a drugo na Njegovim riječima: "... Ne skrivajte svjedočenje! Ko ga skriva, srce mu je grješno. Allah zna šta vi radite..." (El-Bekare, 283), i "... a ako budete iskrivljavali..." (En- Nisa, 135), tj. svoje jezike pri svjedočenju.

2653. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir, da je čuo Vehba b. Džerira i Abdul-Melika b. Ibrahima, kako su rekli:

– Pričao nam je Šu‘be prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Bekra b. Enesa, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada upitan za velike grijehe, odgovorio je: "(Najveći grijesi su) pripisivanje Allahu druga, neposlušnost prema roditeljima, samoubistvo i lažno svjedočenje."

U drugom nizu prenosilaca Vehba slijede Gunder, Ebu-Amir, Behz i Abdus-Samed, prenoseći (hadis) od Šu‘be.

2654. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Bišr b. Mufeddal, ovome Džurejri prenoseći od Abdu-Rahmana b. Ebu-Bekra, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta je rekao: "Hoćete li da vas obavijestim o najvećim grijesima?"

– Hoćemo, Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem – rekli su (prisutni).

– Pridruživanje Allahu druga, neposlušnost prema roditeljima – a onda sjede, pošto je bio naslonjen, i nastavi: "Znajte i lažan govor!" I ovo je – kaže Ebu-Bekr – neprestano ponavljao, da smo govorili – da hoće s tim prestati (ušutjeti).

Ismail b. Ibrahim je rekao da mu je (isti hadis) Džurejri prenio od Abdur-Rahmana.

باب ما قيل في شهادة الزور

لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ
وَكَتَمَانَ الشَّهَادَةِ لِقَوْلِهِ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ
يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ
تَلَوْا أَلَسْتُمْ بِالشَّاهِدَةِ .

٢٦٥٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ وَهْبَ بْنَ
جَرِيرٍ وَعَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ إِبْرَاهِيمَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ
عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ الْكَبَائِرِ قَالَ
الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ
وَشَهَادَةُ الزُّورِ تَابَعَهُ عُندَرٌ وَأَبُو عَامِرٍ وَبَهْزٌ وَعَبْدُ
الصَّامِدِ عَنْ شُعْبَةَ .

٢٦٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ
حَدَّثَنَا الْجَرِيرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ
أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَا أَنْبِئُكُمْ
بِأكْبَرِ الْكَبَائِرِ ثَلَاثًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ
الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَجَلَسَ وَكَانَ
مُتَكِنًا فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ قَالَ فَمَا زَالَ يَكْرُرُهَا
حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ
حَدَّثَنَا الْجَرِيرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ .

SVJEDOČENJE SLIJEPCA, NJEGOVA
PRAVNA SPOSOBNOST, NJEGOVO
ŽENJENJE I NJEGOVO VJENČAVANJE
DRUGIH, NJEGOVA KUPOPRODAJA
I PRIHVATANJE NJEGOVOG UČENJA
EZANA I DRUGOG (KAO IKAMETA
I IMAMLJENJA), TE O TOME ŠTO SE
RASPOZNAJE PO GLASOVIMA

Svjedočenje slijepca dozvoljavali su: Kasim, Hasan (Basrija), Ibnu-Sirin, Zuhri i Ata.

Ša'bi je izjavio: "Njegovo je svjedočenje dozvoljeno, ako je pametan (oštrouman)."

Hakem je rekao: "Ponekad mu se dozvoljava (svjedočenje) u nekim poslovima."

Zuhri kaže: "Šta misliš kada bi nešto svjedočio Ibnu-Abbas, da li bi mu to odbijao? A Ibnu-Abbas je slao (slijepog) čovjeka kada bi sunce zašlo i iftario bi (po njegovom javljanju), a pitao je i za zoru i kada bi mu se reklo, pojavila se, klanjao bi dva rekata."

Sulejman b. Jesar kaže:

– Obratio sam se Aiši, radijallahu anha, radi dozvole za ulazak. Ona je poznala moj glas i rekla: "Sulejmane, ulazi, ti si bio rob i na tebi nije ostalo ništa (duga)."¹

Semure b. Džundub dozvolio je svjedočenje ženi pokrivenog lica.

2655. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd b. Mejmun, rekavši da ga je obavijestio Isa b. Junus prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aise, radijallahu anha, koja je rekla:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je jednog čovjeka kako uči (Kur'an) u džamiji i rekao: Allah mu se smilovao! Podsjeti me na taj

بَابُ شَهَادَةِ الْأَعْمَى وَأَمْرِهِ
وَنِكَاحِهِ وَانْكَاحِهِ وَمُبَايَعَتِهِ وَقَبُولِهِ
فِي النَّاذِينَ وَغَيْرِهِ وَمَا يُعْرَفُ بِالْأَصْوَاتِ

وَأَجَازَ شَهَادَتَهُ قَاسِمٌ وَالْحَسَنُ وَابْنُ سِيرِينَ
وَالزُّهْرِيُّ وَعَطَاءٌ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ تَجُوزُ شَهَادَتُهُ
إِذَا كَانَ عَاقِلًا وَقَالَ الْحَكَمُ رَبُّ شَيْءٍ تَجُوزُ فِيهِ
وَقَالَ الزُّهْرِيُّ أَرَأَيْتَ ابْنَ عَبَّاسٍ لَوْ شَهِدَ عَلَى
شَهَادَةٍ أَكُنْتَ تَرُدُّهُ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَبْعَثُ رَجُلًا
إِذَا غَابَتِ الشَّمْسُ أَفْطَرَ وَيَسْأَلُ عَنِ الْفَجْرِ
فَإِذَا قِيلَ لَهُ طَلَعَ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ
يَسَّارٍ اسْتَأْذَنْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَعَرَفْتُ صَوْتِي قَالَتْ
سُلَيْمَانُ ادْخُلْ فَإِنَّكَ مَمْلُوكٌ مَا بَقِيَ عَلَيْكَ شَيْءٌ
وَأَجَازَ سَمُرَةُ بْنُ جُنْدُبٍ شَهَادَةَ امْرَأَةٍ مُتَّقِيَةٍ .

٢٦٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ بْنِ مَيْمُونٍ أَخْبَرَنَا
عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ رَجُلًا
يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي
كَذًا وَكَذًا آيَةً أَسْقَطْتُهُنَّ مِنْ سُورَةِ كَذَا وَكَذَا

¹ Sulejman b. Jesar bijaše rob Mejmune bint Haris i ona ga je putem ugovorene otkupnine oslobodila, a on joj je tu otkupninu postepeno isplatio.

i taj ajet koji sam skoro zaboravio iz tog i tog poglavlja Kur'ana.”

Abbad b. Abdullah dodao je, prenoseći od Aiše:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zanoćio je u mojoj sobi i čuo glas Abbada dok klanjaše u džamiji pa reče: “Aiša, je li to glas Abbada?”

– Da – rekla sam.

– Bože moj, smiluj se Abbadu! – reče Alejhisselam.

2656. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme, ovoga obavijestio Ibnu-Šihab, prenoseći od Salima b. Abdullaha, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Bilal uči ezan dok je još noć, pa jedite i pijte sve dok ne zauči ezan – ili je kazao – sve dok ne čujete ezan Ibnu-Ummi-Mektuma.” Ibnu-Ummi-Mektum bijaše slijep čovjek i ne bi učio ezan dok mu svijet ne bi rekao: “Svanulo je!”

2657. PRIČAO NAM JE Zijad b. Jahja, njemu Hatim b. Verdan, a ovome Ejub prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Mulejke, ovaj od Misvera b. Mahreme, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došlo je nekoliko ogrtača i Abdullah b. Mulejke mi reče: “Ebu-Mahreme, pođi s nama do Alejhisselama, možda će nam od njih nešto dati...” Moj otac je stao na vratima, progovorio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poznao je njegov glas. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao s jednim ogrtačem i pokazujući mu njegove kvalitete, govorio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: “Sklonio sam ovo za tebe. Sklonio sam ovo za tebe.”¹

وَزَادَ عَبَّادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ تَهَجَّدَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْتِي فَسَمِعَ صَوْتَ عَبَّادٍ يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَصَوْتُ عَبَّادٍ هَذَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ عَبَّادًا .

٢٦٥٦. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ بِلَالًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَكُلُّوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ أَوْ قَالَ حَتَّى تَسْمَعُوا أَذَانَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ وَكَانَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ رَجُلًا أَعْمَى لَا يُؤَذِّنُ حَتَّى يَقُولَ لَهُ النَّاسُ أَصْبَحَتْ .

٢٦٥٧. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَقْبِيَّةً فَقَالَ لِي أَبِي مَخْرَمَةُ انْطَلِقْ بِنَا إِلَيْهِ عَسَى أَنْ يُعْطَيْنَا مِنْهَا شَيْئًا فَقَامَ أَبِي عَلَى الْبَابِ فَتَكَلَّمَ فَعَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ صَوْتَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَمَعَهُ قَبَاءٌ وَهُوَ يُرِيهِ مَحَاسِنَهُ وَهُوَ يَقُولُ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ .

¹ Podijeljena su mišljenja pravnika o valjanosti svjedočenja slijepca.

Punovažno je svjedočenje slijepca po mišljenju: Ibnu-Hazma, Ibnu-Abbasa, Zuhrija, Atāa, Kasima, Ša'bija,

SVJEDOČENJE ŽENA

Uzvišeni Allah kaže: "... Pa ako ne budu bila dva muškarca, onda jedan muškarac i dvije žene..."

2658. PRIČAO NAM JE Ibni-Merjem, da ga je obavijestio Muhammed b. Dža'fer, a njega Zejd prenoseći od Ijada b. Abdullaha, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Nije li svjedočenje žene jednako polovini svjedočenja muškarca?
- Da, rekli smo, a on reče: "U tome se ogleda manjkavost njenog razuma."

SVJEDOČENJE ROBINJA I ROBOVA

Enes je kazao: "Pravovaljano je svjedočenje roba, pod uvjetom da je pravedan."

Svjedočenje roba dozvoljavali su: Šurejh, Zurare b. Evfa, a Ibnu-Sirin je kazao: "Dozvoljeno je njegovo svjedočenje, izuzimajući roba koji bi svjedočio za nešto u korist svoga gospodara", dok mu Hasan (Basrija) i Ibrahim (Neha'i)

بَابُ شَهَادَةِ النِّسَاءِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ).

٢٦٥٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ قُلْنَ بَلَى قَالَ فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا.

بَابُ شَهَادَةِ الْإِمَاءِ وَالْعَبِيدِ

وَقَالَ أَنَسٌ شَهَادَةُ الْعَبْدِ جَائِزَةٌ إِذَا كَانَ عَدْلًا وَأَجَازَةً شُرَيْحٌ وَزُرَّارَةُ بْنُ أَوْفَى وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ شَهَادَتُهُ جَائِزَةٌ إِلَّا الْعَبْدَ لِسَيِّدِهِ وَأَجَازَةُ الْحَسَنِ وَإِبْرَاهِيمَ فِي الشَّيْءِ التَّافِهِ وَقَالَ شُرَيْحٌ كُلُّكُمْ بَنُو عَبِيدٍ وَإِمَاءٍ.

Šurejha, Ibni-Sirina, Hakema, Ibni-Utejba, Rebija, Malika, Lejsa, Ahmeda, Ishaka i još nekih njihovih suvremenika, a Ebu-Jusuf, Šafija i Hasan Basri, po jednoj verziji, svjedočenje dozvoljavaju slijepcu samo po predmetima spora koje je on poznao prije osljepljenja, a ne i za one nastale poslije njegovog osljepljenja.

Ibrahim Neha'i dozvoljava svjedočenje slijepog za neznatne sporne predmete, dok, po mišljenju Ebu-Hanife i Zufera, slijepac ne može nikako svjedočiti.

2. Za svjedočenje žena podijeljena su mišljenja pravnika. Svjedočenje žena ne dozvoljavaju u krivično-kaznenim sporovima, a naročito za krivično djelo koje se kažnjava smrtnom kaznom: Ibnu-Musejeb, Neha'i, Hasan Basrija, Zuhrija, Rebija, Malik, Lejs, Šafija, Ahmed, Ebu-Sevr i veliki broj kasnijih pravnika. Podijeljena su mišljenja i po predmetima vjenčanja, raskidu bračne veze, utvrđivanju očinstva djeteta i drugih bračnih sporova. U svim navedenim sporovima ženama ne dozvoljavaju svjedočenje, ako se mogu naći muškarci: Malik, Šafija, Rebija i Ebu-Sevr, dok pravnici Kufe dozvoljavaju. Svjedočenje samih žena odobravaju svi pravnici jednoglasno za slučajeve gdje nije moguće muškarcu da kaže nešto sigurno, kao što je menstruacija, porod, zadajanje tuđeg djeteta, ženske mahane i slično, kada nema babice ili ginekologa. I za ove slučajeve treba svjedočenje najmanje četiri žene po mišljenju Ibrahima Neha'ija, Atāa b. Ebu-Rebaha, Šafije i Ebu-Sevra, a samo dvije po mišljenju: Malika, Ibnu-Ebi-Lejlāa, dok Šafija usvaja svjedočenje samo jedne žene.

dozvoljavaju (svjedočenje) u neznatnom (malo vrijednom) spornom predmetu.

Šurejh je izjavio: “Svi ste vi sinovi robova i robinja.”

2659. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Ibnu-Džurejdža, ovaj od Ibnu-Ebu-Mulejke, on od Ukbe b. Haris..., a po drugom nizu prenosilaca, pričao nam je Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koji je izjavio:

– Čuo sam Ibnu-Ebi-Mulejku, gdje kaže: “Pričao mi je Ukbe b. Haris, odnosno čuo sam od njega, da je on vjenčao Ummu-Jahja, kćerku Ebu-Ihaba, pa je – kaže on – došla jedna crna robinja i rekla: ‘Ja sam vas oboje zadojila.’” Poslije sam to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On se okrenuo od mene – kaže Ukbe – a ja se izmaknuh u stranu i to mu opet spomenuh, a on reče:

– A kako se vjenčavate, kada se tvrdi da vas je ona zadojila!

I on mu je zabranio.

SVJEDOČENJE DOJILJE

2660. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Umera b. Seida, ovaj od Ibnu-Ebu-Mulejke, a on od Ukbe b. Haris, da je izjavio:

– Vjenčao sam jednu ženu, pa je došla druga žena i rekla:

“Ja sam vas oboje uistinu zadojila.” Potom sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu rekao, a on reče: “A kako, a o tome se već govorilo? Ostavi je!” Ili (je rekao) slično tome.

٢٦٥٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ أَوْ سَمِعْتُهُ مِنْهُ أَنَّهُ تَزَوَّجَ أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ أَبِي إِيَّاهٍ قَالَ فَجَاءَتْ أُمُّهُ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَعْرَضَ عَنِّي قَالَ فَتَنَحَيْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ قَالَ وَكَيْفَ وَقَدْ زَعَمْتَ أَنْ قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَنَهَاةً عَنْهَا .

بَابُ شَهَادَةِ الْمُرْضِعَةِ

٢٦٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ وَكَيْفَ وَقَدْ قِيلَ دَعَهَا عَنْكَ أَوْ نَحْوَهُ .

POTVRĐIVANJE JEDNIH ŽENA O ISPRAVNOSTI DRUGIH ŽENA

2661. PRIČAO NAM JE Ebu-Rebi' Sulejman b. Davud, a uvjerio me je u jedan njegov dio i Ahmed, rekavši.

– Pričao nam je Fulejh b. Sulejman, prenoseći od Ibn-Šihaba Zuhrija, on od Urve b. Zubejra, Seida b. Musejjeba, Alkame b. Vekkasa i Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, ovi od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada su joj govorili klevetnici ono što su htjeli govoriti, pa je Allah od nje odbio klevetu.

Zuhri je rekao:

– Svi su mi oni prenijeli po jedan dio njenog izlaganja. I neka izlaganja sam upamtio bolje od drugih i utvrdio njihovo pamćenje. Od svakog pojedinačno od njih upamtio sam izlaganje koje mi je prenosio od Aiše. Izlaganja jednih potvrđuju izlaganja drugih. Oni tvrde da je Aiša izjavila:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio ići na put, davao je među svoje supruge izvlačenje kocke, pa kojoj od njih izađe njena strijela, on bi sa njom izlazio. Tako je među nama dao izvlačenje kocke prilikom vojnog pohoda (protiv plemena Benu-Mustalik). Tada je izašla moja strjelica i ja sam s njim izašla. Pošto je bio objavljen ajet o pokrivanju (žena), ja sam smještena u nosiljku i u njoj ostala. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio je borbu i vraćao se natrag. Mi smo se približili Medini. Bila je noć kada je dat znak za pokret. Kada su oglasili pokret, ustala sam i išla (podaleko) dok se nisam udaljila od vojske. Kada sam obavila svoju potrebu, krenula sam svojim stvarima. Tada sam se dotakla svojih prsa, kad primijetih da je ogrlica od azifarskog bisera, koju sam imala, prekinuta. Ja sam se vratila natrag i tražila svoju ogrlicu. Traženje ogrlice zadržalo me i oni koji su

بَابُ تَعْدِيلِ النِّسَاءِ بَعْضُهُنَّ بَعْضًا

٢٦٦١. حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ وَأَفْهَمَنِي بَعْضُهُ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيِّ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ مِنْهُ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكُلُّهُمْ حَدَّثَنِي طَائِفَةٌ مِنْ حَدِيثِهَا وَبَعْضُهُمْ أَوْعَى مِنْ بَعْضٍ وَأَثْبَتُ لَهُ اقْتِصَاصًا وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ الْحَدِيثَ الَّذِي حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا زَعَمُوا أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ سَفَرًا أَفْرَعَ بَيْنَ أَزْوَاجِهِ فَأَيُّهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ فَأَفْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزَاةٍ غَزَاهَا فَخَرَجَ سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَهُ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ فَأَنَا أَهْمَلُ فِي هَوْدَجٍ وَأُنْزِلُ فِيهِ فَيَسْرُنَا حَتَّى إِذَا فَرَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ غَزْوَتِهِ تِلْكَ وَقَفَلْ وَدَنَوْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ آذَنَ لَيْلَةً بِالرَّحِيلِ فَقُمْتُ حِينَ آذَنُوا بِالرَّحِيلِ فَمَشَيْتُ حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ إِلَى الرَّحْلِ فَلَمَسْتُ صَدْرِي فَإِذَا عِقْدٌ لِي مِنْ جَزَعِ أَظْفَارٍ قَدْ انْقَطَعَ فَرَجَعْتُ فَالْتَمَسْتُ عِقْدِي فَحَبَسَنِي ابْتِغَاؤُهُ فَأَقْبَلَ الَّذِينَ

sa mnom putovali, krenuli su, natovarivši na devu moju nosiljku i otišli sa mojom devom, koju sam ja ranije jahala, računajući da sam ja u nosiljci.

Žene su tada bile lagane, nisu bile teške, i nije ih pokrivalo meso, jer su jele samo male obroke hrane i ljudi nisu u težini nosiljke, kada su je podigli, primijetili razliku. Tako su moju nosiljku podigli na devu. Ja sam bila još uvijek u mlađim godinama.

Kada su oni devu otpremili i oputovali, ja sam našla svoju ogrlicu. Vojska je već bila otišla kada sam ja došla do mjesta njenog boravišta. Tu nije bilo više nikoga. Zatim sam otišla na mjesto gdje sam bila odsjela, smatrajući: oni su me izgubili, i vratit će se po mene, i dok sam tu sjedila, savladane su mi oči (snom) i ja sam zaspala.

Iza vojske (bijaše izostao) Safvan b. Mu'attal Sulemi i Zekvan. Safvan je, prolazeći pored moga boravišta, ugledao crnu priliku kako spava.

Potom mi se približio, a on me je vidio prije pokrivanja, i ja sam se probudila na njegov povik:

“Svi smo Allahovi i svi se Njemu vraćamo!” Tada je naredio pa je njegova deva legla, stavio na nju svoju ruku i ja sam uzajahala. On je vodio devu na kojoj sam ja jahala sve dok nismo stigli vojsku, koja je, skrenuvši s puta, odsjela početkom podneva. I onaj koji je trebao propasti (zbog ove klevete), propao je. Potvorom je rukovodio (u širenju) Abdullah b. Ubej b. Selul. Poslije smo došli u Medinu. Ja sam bila slaba jedan mjesec, a svijet širio priču klevetnika, sumnjao u moju bolest i ja nisam uočila nježnost Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koju sam uočavala ranije kada bih se razboljela. On bi ulazio, nazvao samo selam i pitao: “Kako ste?”

Ja od toga nisam ništa znala dok nisam ozdravila. Potom smo izašle ja i Umme-Mistah do Menasija, gdje smo obavile svoju potrebu, a izlazile smo samo od noći do noći. To je bilo prije nego smo imale nužnike blizu naših stanova. U tome smo bili kao i ranije Arapi, izlazili smo radi nužde izvan Medine ili u pustinju. Zatim smo krenule ja i Umme-Mistah,

يَرْحَلُونَ لِي فَأَحْتَمَلُوا هَوْدَجِي فَرَحَلُوهُ عَلَى
بَعِيرِي الَّذِي كُنْتُ أَرْكَبُ وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنِّي فِيهِ
وَكَانَ النِّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خِفَافًا لَمْ يَثْقُلْنَ وَلَمْ يَغْشَهُنَّ
اللَّحْمُ وَإِنَّمَا يَأْكُلْنَ الْعُلُقَةَ مِنَ الطَّعَامِ فَلَمْ
يَسْتَنْكِرِ الْقَوْمُ حِينَ رَفَعُوهُ ثِقَلَ الْهَوْدَجُ فَأَحْتَمَلُوهُ
وَكَنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ فَبَعَثُوا الْجَمَلَ
وَسَارُوا فَوَجَدْتُ عِقْدِي بَعْدَ مَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ
فَجِئْتُ مَنْزِلَهُمْ وَلَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ فَأَمَتُّ مَنْزِلِي الَّذِي
كُنْتُ بِهِ فَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونَنِي فَيَرْجِعُونَ إِلَيَّ
فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ غَلَبَنِي عَيْنَايَ فَنِمْتُ وَكَانَ
صَفْوَانُ بْنُ الْمُعْطَلِ السُّلَمِيُّ ثُمَّ الذَّكْوَانِيُّ مِنْ
وَرَاءِ الْجَيْشِ فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنْزِلِي فَرَأَى سَوَادَ
إِنْسَانٍ نَائِمٍ فَأَتَانِي وَكَانَ يَرَانِي قَبْلَ الْحِجَابِ
فَاسْتَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجَاعِهِ حِينَ أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ فَوَطِئَ
يَدَهَا فَرَكِبْتُهَا فَانْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا
الْجَيْشَ بَعْدَ مَا نَزَلُوا مُعَرَّسِينَ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ
فَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى الْإِفْكَ
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سَلُولٍ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ
فَاسْتَكَيْتُ بِهَا شَهْرًا وَالنَّاسُ يُفِيضُونَ مِنْ قَوْلِ
أَصْحَابِ الْإِفْكِ وَيَرِيبُنِي فِي وَجْعِي أَنِّي لَا أَرَى
مِنَ النَّبِيِّ ﷺ اللَّطْفَ الَّذِي كُنْتُ أَرَى مِنْهُ حِينَ
أَمْرَضُ إِنَّمَا يَدْخُلُ فَيَسَلُّ ثُمَّ يَقُولُ كَيْفَ تَيْكُمُ
لَا أَشْعُرُ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ حَتَّى نَقَهْتُ فَخَرَجْتُ
أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قَبْلَ الْمَنَاصِعِ مُتَبَرِّزَتَا لَا نَخْرُجُ إِلَّا
لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ تَتَّخِذَ الْكُتُفَ قَرِيبًا

kćerka Ebu-Ruhma, i dok smo išle, ona posrnu u svom ogrtaču i reče: “Propao Mistah!”, a ja joj rekoh: “Ružno je to što si rekla! Grdiš čovjeka koji je prisustvovao na Bedru!”

– Ženo – reče ona – nisi li čula šta svijet govori?

– i saopći mi slučaj klevete, pa mi na moju bolest dodade još jednu bolest. Kada sam se vratila u svoju sobu, uđe mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče “Kako ste?”

– Dozvoli mi – rekla sam – odlazak do mojih roditelja?

– Tada sam – rekla je Aiša – htjela saznati od njih sigurnu vijest. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvoli mi i ja odoh svojim roditeljima i svojoj majci, rekoh šta svijet priča, a ona odgovori:

– Kćerkice moja, olakšaj sebi to stanje! Allaha mi, malo kada pristala žena bude kod čovjeka, koju on voli, a ona ima još inoća, a da one ne rade protiv nje.

– Subhanallah! – rekoh, a svijet već priča o tome!

– Tu noć sam prenoćila – kaže Aiša – i osvanula, a suze mi nisu prestale teći niti sam se radovala spavanju. Kada sam osvanula, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozva Aliju, sina Ebu-Talibova i Usamu, sina Zejdova, kada se bila zadržala Objava, da se s njima konsultira o rastavi sa svojim ukućanima.

Što se tiče Usame, on je pokazao ono što je osjećao u svojoj duši od ljubavi prema njima i kazao: “Allahov Poslaniče, čuvaj svoje ukućane! Allaha mi, ja znam (o njima) samo dobro!” A što se tiče Alije, sina Ebu-Talibova, on je rekao: “Allahov Poslaniče, Allah te nije time stavio u tegobu, a žena ima puno i osim nje. Pitaj djevojku (robinju) da ti potvrdi!”

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao Beriru i upitao: “Jesi li kod nje (Aiše) vidjela nešto što te tjera u sumnju?”

– Ne – odgovorila je Berira. – Tako mi Onoga koji te

مِنْ بَيْوتِنَا وَأَمَرْنَا أَمْرَ الْعَرَبِ الْأَوَّلِ فِي الْبَرِيَّةِ
أَوْ فِي التَّنَزُّهِ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ بِنْتُ أَبِي رُحْمٍ
نَمْشِي فَعَثَرْتُ فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعَسَ مِسْطَحٌ
فَقُلْتُ لَهَا بِئْسَ مَا قُلْتَ أَنْتَسِينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا
فَقَالَتْ يَا هَتَّاهُ أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالُوا فَأَخْبَرْتَنِي
بِقَوْلِ أَهْلِ الْإِفْكِ فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرَضِي
فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فَسَلَّمَ فَقَالَ كَيْفَ تَيْكُمُ فَقُلْتُ انْذَنُ لِي إِلَى أَبِي
قَالَتْ وَأَنَا حِينَئِذٍ أُرِيدُ أَنْ أَسْتَيْقِنَ الْخَبَرَ مِنْ
قَبْلِهِمَا فَأَذِنَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاتَيْتُ أَبِي فَقُلْتُ
لَأُمِّي مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ فَقَالَتْ يَا بَنِيَّةُ هُوَ
عَلَى نَفْسِكَ الشَّأْنُ فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةً قَطُّ
وَضِيئَةً عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا وَلَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا أَكْثَرْنَ
عَلَيْهَا فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَلَقَدْ يَتَحَدَّثُ النَّاسُ
بِهَذَا قَالَتْ فَبِتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَصْبَحْتُ لَا
يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ ثُمَّ أَصْبَحْتُ فَدَعَا
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ
حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ يَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ
فَأَمَّا أُسَامَةُ فَأَشَارَ عَلَيْهِ بِالَّذِي يَعْلَمُ فِي نَفْسِهِ مِنَ
الْوُدِّ لَهُمْ فَقَالَ أُسَامَةُ أَهْلُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا
نَعْلَمُ وَاللَّهِ إِلَّا خَيْرًا وَأَمَّا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ يُضَيِّقْ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا
كَثِيرٌ وَسَلِّ الْجَارِيَةَ تَصَدَّقْ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
بَرِيرَةَ فَقَالَ يَا بَرِيرَةُ هَلْ رَأَيْتِ فِيهَا شَيْئًا يَرِيْبُكَ
فَقَالَتْ بَرِيرَةُ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ

je s Istinom poslao, ja nisam kod nje vidjela ništa što bi joj se moglo uzeti za kakvu mahanu, nego samo što je ona žena mlađih godina pa zaspi kod tijesta i dođe kućna pripitomljena ovca pa ga pojede.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na (minber) još toga dana i tražio izvinjenje od Abdullaha b. Ubejja b. Selula. Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Ko će me pomoći protiv čovjeka čije je uznemiravanje moje porodice doprlo do mene? Allaha mi, ja znam o svojim ukućanima samo dobro! Spominjali su (između ostalih) i jednog čovjeka (Safvana), a ja o njemu ne znam ništa drugo osim dobro i on nije ulazio mojim ukućanima nego samo sa mnom.”

Tada je ustao Sa'd b. Mu'az i rekao:

– Allahov Poslaniče, Allaha mi, ja ću te pomoći protiv njega. Ako on bude od (plemena) Evs, udarat ćemo ga (sabljom) po vratu, a ako bude od naše braće iz Hazredža, postupit ćemo u tom po tvojoj naredbi.

Potom je ustao Sa'd b. Ubade prvak Hazredža, a bio je prije toga dobar čovjek, ali ga je sada obuzeo neki ponos, i rekao:

– Lažeš, tako mi Allaha, nećeš ga ubiti niti to možeš učiniti!

Zatim je ustao Usejd b. Hudajr i rekao:

– Lažeš, tako mi Allaha! – Allaha mi, ubit ćemo ga! Ti si dvoličnjak i braniš dvoličnjake.

Tada su htjela dva plemena, Evs i Hazredž, da se obračunaju, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, još bio na minberu, pa on siđe, umiri ih i oni ušutješe, a i on je zašutio.

Toga sam dana plakala, suze mi nisu prestajale teći, a niti sam se radovala snu. Kod mene su bili i moji roditelji. Tako sam plakala dan i dvije noći da sam mislila da će mi plač iscijepati moje džigerice i dok je njih dvoje sjedilo kod mene, a ja plakala, zatražila je – kaže Aiša – dozvolu za ulazak jedne žene od ensarija i ja sam joj dozvolila, pa je ona

إِنْ رَأَيْتُ مِنْهَا أَمْرًا أَغْمَصُهُ عَلَيْهَا قَطُّ أَكْثَرَ مِنْ
أَنَّهَا جَارِيَّةٌ حَدِيثُهُ السَّنَّ تَنَامُ عَنِ الْعَجِينِ فَتَأْتِي
الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَوْمِهِ
فَاسْتَعَذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَنٍ سَلُولَ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ يَعْذُرُنِي مِنْ رَجُلٍ بَلَغَنِي أَذَاهُ
فِي أَهْلِي فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَقَدْ
ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا وَمَا كَانَ
يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِيَ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ
فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا وَاللَّهِ أَعْذُرُكَ مِنْهُ إِنْ كَانَ
مِنْ الْأَوْسِ ضَرْبْنَا عُنُقَهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ إِخْوَانِنَا
مِنْ الْخَزْرَجِ أَمَرْتَنَا فَفَعَلْنَا فِيهِ أَمْرَكَ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ
عُبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزْرَجِ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا
صَالِحًا وَلَكِنْ احْتَمَلْتُهُ الْحَمِيَّةَ فَقَالَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ
اللَّهِ لَا تَقْتُلُهُ وَلَا تَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ
حُضَيْرٍ فَقَالَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ وَاللَّهِ لَنَقْتُلَنَّ فَإِنَّكَ
مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنِ الْمُنَافِقِينَ فَثَارَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ
وَالْخَزْرَجُ حَتَّى هُمَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ
فَنَزَلَ فَخَفَضَهُمْ حَتَّى سَكَتُوا وَسَكَتَ وَبَكَيْتُ
يَوْمِي لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بَنَوْمٍ فَأَصْبَحَ
عِنْدِي أَبَوَايَ وَقَدْ بَكَيْتُ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا حَتَّى أَظُنُّ
أَنَّ الْبُكَاءَ فَالِقُ كَبْدِي قَالَتْ فَبَيْنَا هُمَا جَالِسَانِ
عِنْدِي وَأَنَا أَبْكِي إِذْ اسْتَأْذَنْتِ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ
فَأَذْنْتُ لَهَا فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِيَ فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ
إِذْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَلَسَ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي
مِنْ يَوْمٍ قِيلَ فِي مَا قِيلَ قَبْلَهَا وَقَدْ مَكَثَ شَهْرًا

sjela i sa mnom zajedno plakala. I dok smo bile u tom stanju, unišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i sjeo, a on nije sjeo kod mene od dana kada se o meni govorilo ono što se počelo govoriti, a bio je prošao jedan mjesec, a Objava mu nije došla o mom slučaju. Potom je izgovorio – kaže Aiša – šehadet i rekao:

– Aiša, saopćeno mi je o tebi to i to, pa ako si ti od toga čista i Allah će te sačuvati (od kleveta), a ako si pogriješila, traži oprost od Allaha i obrati mu se kajanjem, jer kada rob prizna svoj grijeh i pokaje se, Allah mu ga oprost. – Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio svoj govor, smanjile su mi se suze, tako da ih nisam osjećala nego samo po neku kap. Tada rekoh svome ocu:

– Odgovori za mene Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem – reče (Ebu-Bekr, radijallahu anhu).

– Potom rekoh svojoj majci:

– Odgovori za mene Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na ono što je kazao!

– Ne, Allaha mi, ne znam šta ću reći Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorila je ona.

Tada Aiša reče:

– Ja sam žena mlađih godina, ne učim mnogo Kur'an. Allaha mi – rekla sam – uistinu već znam da ste vi čuli šta svijet priča, da je to palo u vašu dušu i da to vjerujete, i da vam kažem da sam uistinu nevina od onoga što se priča, a Allah zna da sam sigurno nevina, vi mi to ne biste povjerovali. Allaha mi, ja imam, a i vi imate primjer samo oca Jusufova, kada je rekao: "... Lijepa je strpljivost, a Allah je onaj od koga se može tražiti pomoć protiv onoga što iznosite."

Potom sam se premjestila na svoju postelju nadajući se da će me Allah spasiti od kletve. Ali, Allaha mi, nisam mislila da će doći posebna Objava o mom slučaju i smatrala sam se nevrijednom da bi Kur'an govorio o mojoj stvari, već sam se samo nadala da će

لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي شَيْءٌ قَالَتْ فَتَشْهَدُ ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي عَنْكَ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ كُنْتُ بَرِيئَةً فَسَيَبْرُئَكَ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتُ أَلَمْتُ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ ثُمَّ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَقَالَتهُ قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أَحْسُ مِنْهُ قَطْرَةً وَقُلْتُ لِأَبِي أَجِبْ عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَاللَّهِ مَا أَذْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لِأُمِّي أَجِيبِي عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِيمَا قَالَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا أَذْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثُهُ السَّنَّ لَا أَقْرَأُ كَثِيرًا مِنَ الْقُرْآنِ فَقُلْتُ إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّكُمْ سَمِعْتُمْ مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ وَوَقَرْتُ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي لَبَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي بِذَلِكَ وَلَئِنْ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي بَرِيئَةٌ لَتُصَدِّقُنِي وَاللَّهُ مَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ إِذْ قَالَ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ثُمَّ تَحَوَّلْتُ عَلَى فِرَاشِي وَأَنَا أَرْجُو أَنْ يُبَرِّتَنِي اللَّهُ وَلَكِنْ وَاللَّهِ مَا ظَنَنْتُ أَنْ يُنْزَلَ فِي شَأْنِي وَحْيًا وَلَا أَنَا أَحَقُّرُ فِي نَفْسِي مِنْ أَنْ يُتَكَلَّمَ بِالْقُرْآنِ فِي أَمْرِي وَلَكِنِّي كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّتَنِي اللَّهُ فَوَاللَّهِ مَا رَأَمَ مَجْلِسَهُ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ حَتَّى أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيَ فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنَ الْبُرْحَاءِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِثْلُ الْجَمَانِ مِنَ الْعَرَقِ

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidjeti u snu da me Allah spašava kletve. I Allaha mi, dok on nije još ni maknuo sa svoga mjesta, a niti ko izašao od ukućana, ode mu Objava i obuže ga ono što ga obuzimaše od vrućine toliko da se iz njega spuštaše znoj kao biser u hladnom danu i kada se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, to rastupi, on se nasmija. Prva riječ koju je progovorio, bila je:

– Aiša, zahvali Allahu, Allah te već spasio (poslavši Objavu u kojoj se kaže da si nevina).

Potom mi moja majka reče: “Ustani do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

– Ne – rekla sam – ne prilazim mu niti zahvaljujem ikom osim Allahu. Tada je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista oni koji su počinili potvoru, jesu jedna grupa između vas...”¹

Kada je Allah objavio to o mojoj nevinosti Ebu-Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, reče, a on izdržavaše Mistaha b. Usasu, jer je bio s njim u srodstvu: “Neću na Mistaha nikada više ništa trošiti (zato) što je govorio ono o Aiši.”

Potom je Uzvišeni Allah objavio:

“Neka se vrli i bogati od vas ne zaklinju... On oprašta i milostiv je.”²

فِي يَوْمٍ شَاتٍ فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَضْحَكُ فَكَانَ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا أَنْ قَالَ لِي يَا عَائِشَةُ أَحْمَدِي اللَّهُ فَقَدْ بَرَأَكَ اللَّهُ فَقَالَتْ لِي أُمِّي قُومِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ وَلَا أَحْمَدُ إِلَّا اللَّهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا بَأْسَ بِالَّذِينَ أُنْزِلَ فِي هَذَا فِي بَرَاءَتِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحِ بْنِ أَثَاثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَاللَّهُ لَا أَنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ مَا قَالَ لِعَائِشَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَلَا يَأْتِلْ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لَأَحِبُّ أَنْ يَعْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحِ الَّذِي كَانَ يُجْرِي عَلَيْهِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْأَلُ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي فَقَالَ يَا زَيْنَبُ

¹ Prijevod ajeta 11. i 12. poglavlje En-Nur glasi: “Zaista oni koji su učinili potvoru (na Aišu) čine jednu skupinu od vas. Ne smatrajte to zlim za vas. Ne, to je dobro za vas. Svakom čovjeku od njih (koji su je potvorili pripada) grijeh koji je stekao, a onome od njih koji je primio (na se) veličinu njezinu (te potvore) pripada velika kazna.

Zašto – kada ste čuli – vjernici i vjernice – niste pomislili o sebi (vjernicima) dobro i rekli: “Ovo je samo potvora.”

Zašto nisu doveli na to četvericu svjedoka? Budući da nisu doveli svjedoke, oni su kod Allaha lašci.

I da vam nije Allahove dobrote i milosti na ovom i budućem svijetu, sigurno bi vas zadesila velika kazna zbog onoga u što ste zagazili.

Kada ste potvoru prenosili svojim jezicima i govorili svojim ustima ono što niste znali, i to ste smatrali neznatnim, a to je kod Allaha veliko.

Zašto niste, kada ste čuli, rekli: “Nama ne dolikuje da ovako što kažemo.” Neka je Tebi (Allahu) slava! Ovo je velika potvora.”

Allah vas savjetuje, da nikada ne ponovite sličnu stvar, ako ste vjernici.

I Allah vam objašnjava znakove. Allah sve zna i mudar je.

Zaista će oni koji vole da se raširi nevaljalstvo među vjernicima iskusiti bolnu kaznu na ovom i budućem svijetu. Allah zna, a vi ne znate.

I da vam nije Allahove dobrote i milosti, (i da nije) Allah milostiv i milosrdan (ubrzao bi vam kaznu).

² Cijeli prijevod 22. ajeta poglavlje En-Nur glasi:

“I neka se ne zaklinju čestiti i bogati od vas da neće dijeliti rodbini, bijednicima i iseljenicima na Allahovom

Tada je Ebu-Bekr Siddik rekao: “Svakako, Allaha mi, ja volim da mi Allah oprostí” i otpočeo davati Mistahu opet ono što mu je i prije davao.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitaše za moju stvar i Zejnebu bint Džahš, rekavši:

– Zejneba, šta znaš o onom što si čula?

– Allahov Poslaniče – rekla je ona – čuvam svoj sluh i svoj pogled (od laži), Allaha mi, o njoj znam samo dobro. Ona je – rekla je Zejneba – bila uzdignuta u slavi, pa ju je Allah sačuvao pobožnošću.

Pričao nam je – kaže Buharija – ovo isto Fulejh, prenoseći od Hišama b. Urve, on od Urve, ovaj od Aiše i Abdullaha b. Zubejra, a ovako prenio nam je – kaže Buharija – i Fulejh od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana i Jahjaa b. Seida, a oni od Kasima b. Muhammeda b. Ebu-Bekra.

DOVOLJNO JE ČOVJEKU DA NJEGOVU ČISTOĆU (VJERODOSTOJNOST) POTVRDI SAMO JEDAN ČOVJEK

Ebu-Džemila je rekao:

– Našao sam bačeno dijete, pa kada me vidio Omer, rekao je: “Nije se valjda ‘špiljica začepila’?”³ Kao da je sumnjao u mene pa je moj odbornik (kvartovski starješina) rekao: “To je dobar čovjek”, što je Omer potvrdio i rekao: “Idi, a izdržavanje djeteta spada na nas (državnu blagajnu)!”

2662. PRIČAO NAM JE Muhammed ibnu Selam, njega obavijestio Abdul-Vehhab, ovome pričao Halid Hazaa, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, on od svoga oca, koji je izjavio:

مَا عَلِمْتُ مَا رَأَيْتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْمِي
سَمْعِي وَبَصَرِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهَا إِلَّا خَيْرًا
قَالَتْ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي فَعَصَمَهَا اللَّهُ
بِالْوَرَعِ قَالَ وَحَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ
عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ مِثْلَهُ
قَالَ وَحَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ
وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
أَبِي بَكْرٍ مِثْلَهُ .

بَابُ إِذَا زَكَّى رَجُلٌ رَجُلًا كَفَّاهُ

وَقَالَ أَبُو جَمِيلَةَ وَجَدْتُ مَنْبُودًا فَلَمَّا رَأَيْتِي عُمَرَ
قَالَ عَسَى الْغَوِيُّرُ أَبُو سَا كَأَنَّهُ يَتَّهَمُنِي قَالَ عَرِيفِي
إِنَّهُ رَجُلٌ صَالِحٌ قَالَ كَذَّاكَ أَذْهَبَ وَعَلَيْنَا نَفَقَتُهُ .

٢٦٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْحَذَّاءُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَنَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ

putu; neka oprostite i neka prijedu (preko toga)! Zar vi ne volite da vam Allah oprostí? A Allah oprašta i milostiv je.”

3 Omer je izrekao ovu poslovicu jer je mislio da je Ebu-Džemilina namjera bila da Omer odredi djetetu primanje iz Bejtul-mala. Međutim, nakon što je drugi čovjek posvjedočio da mu to nije bila namjera, Omer je prihvatio to svjedočenje i onda odredio tom djetetu primanje iz državne blagajne. Spomenuti primjer je nastao zbog toga što su se neki ljudi našli u jednoj špilji, pa se njen ulaz obrušio i oni su u njoj ostali zatrpani. Uočljivo je da se ovaj primjer upotrebljava u slučaju neke teškoće, neke bezizlazne situacije. (prim. rec.)

– Jedan čovjek pohvalio je pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, drugog čovjeka pa on reče nekoliko puta: “Teško tebi, odsjekao si vrat svome drugu! Odsjekao si vrat svome drugu!” Zatim je rekao: “Ko od vas bude hvalio svoga brata, neka, svakako, kaže: Mislim da je takav i takav, a na Allaha spada njegov obračun i ni o kome ispred Allaha ne dajem svoj (konačani) sud. Mislim da je takav i takav”, ako on to zna o njemu.

POKUĐENO JE ČOVJEKU PRETJERANO NEKOGA HVALITI; NEKA KAŽE SAMO ONO ŠTO O NJEMU ZNA!

2663. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, ovome Isma'il b. Zekerijja, a njemu Burejd b. Abdullah prenoseći od Ebu-Burde, on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo jednog čovjeka kako hvali drugog čovjeka i pretjeruje u sovm hvaljenju, pa je rekao:
– Upropastili ste, odnosno presjekli ste leđa toga čovjeka!

PUNODOBNOST DJECE I NJIHOVO SVJEDOČENJE

Uzvišeni Allah kaže: “... A kada vaša djeca dostignu punodobnost, neka traže dozvolu (za ulazak)!”¹
Mugire je rekao: “Počeo sam polucirati kada sam imao dvanaest godina.”
Punodobnost žena nastupa prvom menstruacijom, na osnovu riječi Uzvišenog Allaha: “A one koje su izgubile nadu u menstruaciju...”²

عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ
قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ مِرَارًا ثُمَّ قَالَ مَنْ كَانَ
مِنْكُمْ مَادِحًا أَخَاهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فَلَانًا
وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلَا أَزْكِي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا أَحْسِبُهُ كَذَا
وَكَذَا إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْهُ .

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْأَطْنَابِ فِي الْمَدْحِ وَلْيَقُلْ مَا يَعْلَمُ

٢٦٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ
ابْنُ زَكَرِيَّا حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ
عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ
رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي مَدْحِهِ فَقَالَ
أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهْرَ الرَّجُلِ .

بَابُ بُلُوغِ الصَّبْيَانِ وَشَهَادَتِهِمْ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ
الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا وَقَالَ مُغِيرَةُ اخْتَلَمْتُ وَأَنَا
ابْنُ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً وَبُلُوغُ النِّسَاءِ فِي الْحَيْضِ
لِقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَاللَّائِي يَتَسَنَّ مِنْ الْمَحِيضِ
مِنْ نِسَائِكُمْ إِلَى قَوْلِهِ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ

1 Nastavak prijevoda 59. ajeta poglavlja En-Nur glasi:

“Kao što su tražili dozvolu oni (spomenuti) prije njih. Tako vam Allah objašnjava svoje znakove. Allah zna i mudar je.”

2 Cijeli prijevod 4-7. ajeta poglavlja Et-Talak glasi:

“A one od vaših žena koje su izgubile nadu u menstruaciju, ako padate u sumnju (njihova iddet), njihovo vrijeme (pričeka) je tri mjeseca, a i kod onih koje nemaju pranja. A kod nosećih je vrijeme čekanja do

A Hasan b. Salih kaže: “Upamtio sam jednu našu djevojku da je postala nena sa dvadeset i jednom godinom.”

2664. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Ebu-Usame, ovome Ubejdullah, kome je saopćio Nafi‘, a Nafi’u je Ibnu-Omer, radijallahu anhum, rekao da se on ponudio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, (za borbu) za vrijeme Bitke na Uhudu, a imao je četrnaest godina. On mi (kaže Ibni-Omer) nije dozvolio.

Poslije sam na Dan Hendeka bio ponuđen, a imao sam petnaest godina, pa mi je dozvolio.

Nafi‘ je kazao:

– Došao sam Omeru b. Abdul-Azizu kada je bio halifa i ispričao mu ovaj slučaj, a on reče: “To je uistinu granica između malodobnosti i punodobnosti muškarca, i pisao je svojim namjesnicima da odrede dijelove (vojne opskrbe) za onog koji je dostigao 15 godina (života).

2665. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome Safvan b. Sulejm prenoseći od Ataa b. Jesara, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, kako je on došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu rekao:

– Kupanje petkom je dužnost svakom punodobnom.

وَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ صَالِحٍ أَذْرَكْتُ جَارَةً لَنَا جَدَّةَ بِنْتِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ سَنَةً.

٢٦٦٤. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَرَضَهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجِزْنِي ثُمَّ عَرَضَنِي يَوْمَ الْخُنْدَقِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسِ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَازَنِي قَالَ نَافِعٌ فَقَدِمْتُ عَلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَهُوَ خَلِيفَةُ فَحَدَّثْتُهُ هَذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ إِنَّ هَذَا لَحَدٌّ بَيْنَ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ وَكَتَبَ إِلَى عَمَّالِهِ أَنْ يَفْرُضُوا لِمَنْ بَلَغَ خَمْسَ عَشْرَةَ.

٢٦٦٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ.

rođenja djeteta. Ko se (u tom) bude bojao Allaha, Allah će mu olakšati tu njegovu stvar.

To je Allahova Objava koju vam je objavio, pa ko se bude bojao Allaha, On će mu odstraniti njegova loša djela i povećati mu nagradu.

Nastanite ih (žene koje ste pustili, a nije im istekao iddet) tako, gdje i vi stanujete, prema svojim mogućnostima, i ne pravite im poteškoće, da biste ih prisilili (da izađu). Ako budu noseće, izdržavajte ih do porođaja. Ako vam budu dojile (dijete), platite im i sporazumijevajte se na lijep način. A ako budete otežavali (sporazumijevanje), dojit će mu ga druga.

Neka bogati daje od svoga bogatstva, a onaj koji je u oskudici, neka troši koliko mu je Allah dao. Allah zadužuje svakog samo onim što mu je dao. Allah će dati poslije tegobe olakšicu.”

SUDAČKO PITANJE TUŽITELJA PRIJE ZAKLETVE: “IMAŠ LI DOKAZ?”

2666, 2667. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Ebu-Mu‘avija prenoseći od A‘meša, on od Šekika, ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko učini zakletvu i u njoj što pogriješi (slaže) da bi njom ugrabio imovinu muslimana, susrest će Allaha, a On na njega ljut.”

Abdullah je izjavio da je Eš‘as b. Kajs rekao:

– Allaha mi, to je bilo radi mene. Između mene i jednog Jevreja bijaše zemlja i on mi nijekaše (vlasništvo), pa sam ga priveo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Imaš li dokaz?

– Ne – rekao sam – kaže Eš‘as.

– Potom – kaže Eš‘as – reče Jevreju: “Zakuni se!”

– Rekao sam – kaže opet Eš‘as – Allahov Poslaniče, a kada se on zakune, ode moja imovina!

Tada je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve neznatnu vrijednost, njih čeka bolna kazna.”

بَابُ سُؤَالِ الْحَاكِمِ الْمُدَّعِي هَلْ لَكَ بَيِّنَةٌ قَبْلَ الْيَمِينِ

٢٦٦٦-٢٦٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ قَالَ فَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ فِي وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا يَحْلِفُ وَيَذْهَبُ بِمَا لِي قَالَ فَانْزِلِ اللَّهَ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

ZAKLETVA SPADA NA OPTUŽENOG U MATERIJALNOM I KRIVIČNO- KAZNENIM PREDMETIMA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Treba ti dvojica svjedoka ili zakletva optuženog!”

Kutejbe je izjavio: Pričao nam je Sufjan, prenoseći od Ibnu-Šubrume:

– Govorio mi je Ebu-Zinad o svjedočenju svjedoka i zakletvi tužitelja pa sam kazao:

– Uzvišeni Allah kaže: “Uzmite da vam svjedoče dva svjedoka od muškaraca, pa ako ne budu bila dva muškarca, onda jedan muškarac i dvije žene, s kojima ste zadovoljni kao svjedocima. Ako jedna od njih dviju što zaboravi, podsjetit će je druga od njih...”

– Kada je dovoljno – rekoh – svjedočenje svjedoka i zakletve tužitelja, tada nije potrebno da jedna drugu podsjeća i šta će se činiti s napomenom te druge?

2668. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Nafi‘ b. Umer prenoseći od Ibnu-Ebi- Mulejke:

– Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, zapisao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dosudio zakletvu da spada na optuženog.¹

يَا أَيُّهَا الْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى
عَلَيْهِ فِي الْأَمْوَالِ وَالْحُدُودِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ وَقَالَ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ شُبْرُمَةَ كَلَّمَنِي أَبُو الزِّنَادِ فِي شَهَادَةِ الشَّاهِدِ وَيَمِينِ الْمُدَّعَى فَقُلْتُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى قُلْتُ إِذَا كَانَ يُكْتَفَى بِشَهَادَةِ شَاهِدٍ وَيَمِينِ الْمُدَّعَى فَمَا تَحْتَاجُ أَنْ تُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى مَا كَانَ يَصْنَعُ بِذِكْرِ هَذِهِ الْأُخْرَى .

٢٦٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَضَى بِالْيَمِينِ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ .

¹ Zakletva se parničarima daje na zahtjev protivne stranke. U četiri slučaja sudac može i bez zahtjeva jedne stranke ponuditi drugu stranku zakletvom i to:

- ako bi neko tražio neko pravo ostavine nečije i dokazao ga, sud će predložiti tužitelju zakletvu, da on nije to pravo osobno niti po drugom od umrlog naplatio, niti da je umrlog od te tražbine oslobodio, niti je svoju tražbinu protiv umrlog kome trećem ustupio, da nije ni od koga naplatio i da on nema zaloga od umrlog;
- kada neko potražuje neko svoje pravo u nekom dobru i to dokaže svojom tužbom, sud mu daje zakletvu, da on nije to dobro nikome prodao, niti poklonio, upravo da ga nije otudio;
- kada kupac hoće kupljeni predmet zbog mahane vratiti natrag, tražit će mu sud zakletvu da nije s predmetom bio zadovoljan čim je uvidio njegovu mahanu;
- kada se dosuđuje nekom pravo na prekup, sud će tražiti zakletvu od šefije da on nije to svoje pravo ukinuo.

Stranka u sporu prometnog ugovora zadužena zakletvom, ako tu zakletvu odbije izričito ili prešutno, sud donosi odluku na temelju odustajanja od prisege i ako bi se ta stranka htjela zakleti poslije osude, zahtjev joj se neće uvažiti.

Punovažno je polaganje zakletve ili njeno odbijanje nijemoga uobičajenim znacima nijemih lica (Medželle-i-ahkami šer‘ijje).

POGLAVLJE

بَاب

2669, 2670. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, koji je izjavio: Abdullah je rekao: “Ko učini zakletvu, želeći s njom steći neko pravo na (tuđu) imovinu, susrest će Allaha, a On na njega ljut. Potom je Uzvišeni Allah, potvrđujući to, objavio: “Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve... njih čeka bolna kazna.”

Poslije nam je izašao Eš'as b. Kajs i pitao:

– Šta vam je Ebu-Abdur-Rahman pričao?

Mi smo mu ispričali šta nam je kazao, a on reče:

– Istina je. Objavljen je radi mene. Između mene i jednog čovjeka bijaše spor za jednu stvar i parničili smo se kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa on reče: “Tvoja dva svjedoka ili njegova zakletva?”

– On će se dakle zakleti – rekoh mu – i nije ga više briga!

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko učini lažnu zakletvu, želeći s njom steći neko pravo (tuđe), susrest će Allaha, a On na njega ljut.”

Tada je Uzvišeni Allah objavio kao potvrdu tome gornji ajet.

KADA NEKO NEŠTO TVRDI
ILI KOGA POTVORI TREBA MU
NA TO TRAŽITI DOKAZ I DA KRENE
ZA TRAŽENJEM DOKAZA

2671. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibnu-Ebi-Adijj prenoseći od Hišama, ovome saopćio Ikrime prenoseći od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Hilal b. Umejje potvorio pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, svoju ženu (za blud) sa Šerikom b. Sehmaom, pa je

٢٦٦٩-٢٦٧٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ إِلَى عَذَابٍ أَلِيمٍ ثُمَّ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ خَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَحَدَّثَنَا بِهِمَا قَالَ فَقَالَ صَدَقَ لَفِي أَنْزَلْتُ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي شَيْءٍ فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُ إِذَا يَحْلِفُ وَلَا يُبَالِي فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ثُمَّ اقْتَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ .

بَاب إِذَا ادَّعَى أَوْ قَذَفَ
فَلَهُ أَنْ يَلْتَمِسَ الْبَيِّنَةَ وَيَنْطَلِقَ لِطَلَبِ الْبَيِّنَةِ

٢٦٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ قَذَفَ امْرَأَتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ بِشَرِيكِ ابْنِ سَخْمَاءَ

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Dokaz ili kazna po tvojim leđima?
- Allahov Poslaniče, reče on, kada neko od nas vidi na svojoj ženi čovjeka, hoće li krenuti da nađe dokaz (svjedoke)?, a on počeo opet govoriti: “dokaz ili kazna po tvojim leđima!”

Potom je Ibnu-Abbas spomenuo hadis o međusobnom proklinjanju.

ZAKLINJANJE POSLIJE IKINDIJE

2672. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Džerir b. Abdul-Hamid prenoseći od A‘meša, ovaj od Ebu-Saliha, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

- Tri su vrste ljudi s kojima Allah neće govoriti, pogledati ih i od grijeha očistiti i koje čeka bolna kazna (na Sudnjem danu):
- čovjek (ljudi) koji na putu ima suvišak vode, a od nje ništa ne dadne putniku;
- čovjek koji prodaje što drugom čovjeku samo radi ovozemaljskog interesa, pa ako mu plati ono što on hoće, izvršit će obećanje, u protivnom ne ispuni mu ga, i
- čovjek koji cijeni drugom čovjeku robu poslije ikindijske (pred mrak) i kune se (lažno) Allahom da je za nju dao toliko i toliko pa je kupac uzme.

فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَيِّنَةُ أَوْ حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا رَأَى أَحَدُنَا عَلَى امْرَأَتِهِ رَجُلًا يَنْطَلِقُ يَلْتَمِسُ الْبَيِّنَةَ فَجَعَلَ يَقُولُ الْبَيِّنَةَ وَإِلَّا حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَذَكَرَ حَدِيثَ اللَّعَانِ .

بَابُ الْيَمِينِ بَعْدَ الْعَصْرِ

٢٦٧٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةٌ لَا يَكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ رَجُلٌ عَلَى فُضْلٍ مَاءٍ بِطَرِيقٍ يَمْنَعُ مِنْهُ ابْنُ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ رَجُلًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا فَإِنْ أَعْطَاهُ مَا يُرِيدُ وَفَى لَهُ وَإِلَّا لَمْ يَفِ لَهُ وَرَجُلٌ سَاوَمَ رَجُلًا بِسِلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا كَذَا وَكَذَا فَأَخَذَهَا .

OPTUŽENI POLAŽE ZAKLETVU ODMAH KADA SE NJOM ZADUŽI I NE IDE S JEDNOG MJESTA NA DRUGO

Mervan je presudio Zejdu b. Sabitu da se zakune na minberu, pa je (ovaj) rekao: “Zaklet ću se na to na ovom svom mjestu!” i Zejd se stao tu zaklinjati, ali je odbio da se zakune na minberu pa se Mervan tome čudio.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Dva tvoja svjedoka ili njegova zakletva?”, a nije posebno označio jedno mjesto mimo drugo.

2673. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid prenoseći od A‘meša, on od Ebu-Vaila, ovaj od Ibnu-Mes‘uda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko učini zakletvu da njom ugrabi (tuđu) imovinu, susrest će Allaha, a On na njega ljut.”¹

UTRKIVANJE SVIJETA NA ZAKLETVU

2674. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Abdur-Rezzak, rekavši da ga je obavijestio Ma‘mer prenoseći od Hemmama, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio nekim ljudima zakletvu i oni se utrkiivali, pa je on naredio da se među njima za tu zakletvu izvlači kocka ko će se od njih zakleti.

**بَابُ يَحْلِفُ الْمُدَّعَى عَلَيْهِ حَيْثُمَا وَجِبَتْ
عَلَيْهِ الْيَمِينُ وَلَا يُصَرَّفُ مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى غَيْرِهِ**

قَضَى مَرْوَانُ بِالْيَمِينِ عَلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَلَى الْمَنْبَرِ فَقَالَ أَحْلِفْ لَهُ مَكَانِي فَجَعَلَ زَيْدٌ يَحْلِفُ وَأَبَى أَنْ يَحْلِفَ عَلَى الْمَنْبَرِ فَجَعَلَ مَرْوَانُ يَعْجَبُ مِنْهُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ فَلَمْ يُخْصَرْ مَكَانًا دُونَ مَكَانٍ .

٢٦٧٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالًا لِقِيَّ اللَّهِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ .

بَابُ إِذَا تَسَارَعَ قَوْمٌ فِي الْيَمِينِ

٢٦٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَرَضَ عَلَى قَوْمِ الْيَمِينِ فَأَسْرَعُوا فَأَمَرَ أَنْ يُسْهَمَ بَيْنَهُمْ فِي الْيَمِينِ أَتَيْتُهُمْ يَحْلِفُ .

¹ Kada tužitelj izjavi da nema svjedoka, pa bi kasnije htio dovesti svjedoke ili kaže: “Nemam drugog svjedoka osim toga i toga”, pa kasnije izjavi da ima i drugih svjedoka, to mu se neće uvažiti (Medželle-i-ahkami šer‘ijje).

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "ZAISTA ONI KOJI KUPUJU ZA ALLAHA (DATU) OBAVEZU I SVOJE ZAKLETVE NEZNATNE VRIJEDNOSTI..."²

2675. PRIČAO MI JE Ishak, da ga je obavijestio Jezid b. Harun, njega Avvam, kome je saopćio Ibrahim Ebu-Isma'il Sekseki, da je čuo Abdullaha b. Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, kako kaže:

– Jedan je čovjek postavio (izložio) svoju robu i zaklinjao se Allahom da je za nju dao onoliko koliko uistinu nije dao, pa je objavljeno: "Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve neznatne vrijednosti..."

Ibn-Ebi-Evfa kaže: "Ko se zaklinje, on je varalica i jede kamatu."

2676, 2677. PRIČAO NAM JE Bišr b. Halid, njemu Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Šu'be, ovaj od Sulejmana, on od Ebu-Vaila, ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko učini zakletvu lažno da bi ugrabio (tuđu) imovinu nekog čovjeka" ili je rekao: "... svoga brata, susrest će Allaha, a On na njega ljut." Kao potvrdu ovome Allah je u Kur'anu rekao: "Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve malu vrijednost..."

Kasnije me je susreo Eš'as i pitao:

- Šta vam je danas saopćio Abdullah?
- To i to – rekao sam.
- Objavljen je (taj ajet) mojim povodom – reče Eš'as.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا

٢٦٧٥. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ أَبُو إِسْمَاعِيلَ السَّكْسَكِيُّ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَقَامَ رَجُلٌ سِلْعَتَهُ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا مَا لَمْ يُعْطِهَا فَنَزَلَتْ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا وَقَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى النَّاجِشُ أَكَلُ رَبًّا خَائِنٌ.

٢٦٧٦-٢٦٧٧. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبًا لِيَقْتَطَعَ مَالَ رَجُلٍ أَوْ قَالَ أَخِيهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقَ ذَلِكَ فِي الْقُرْآنِ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى قَوْلِهِ عَذَابٌ أَلِيمٌ فَلَقِينِي الْأَشْعَثُ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ عَبْدُ اللَّهِ الْيَوْمَ قُلْتُ كَذَا وَكَذَا قَالَ فِي أَنْزَلَتْ.

² Cijeli prijevod 77. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:

"Zaista oni koji kupuju neznatnu korist za Allahovu obavezu i svoje zakletve, oni neće imati nikakva udjela na onom svijetu, niti će Allah s njima govoriti, niti će ih (blagonaklono) gledati na Sudnjem danu niti će ih očistiti (od grijeha). On će imati bolnu kaznu."

KAKO SE ZAKLINJE

Uzvišeni Allah je rekao: “Zaklinju vam se Allahom...”,¹ a Njegov je i govor: “... pa ti pristupe i zaklinjući se Allahom: Mi smo samo htjeli učiniti dobročinstvo i pomirenje.”²

Kaže se “Bilahi”, “Tallahi” i “Vallahi”, tj. “Allaha mi”, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “... i čovjek koji se zaklinje lažno Allahom poslije ikindije.”

2678. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, rekavši da mu je saopćio Malik prenoseći od svoga amidže Ebu-Suhejla b. Malika, on od svoga oca, da je čuo Talhu b. Ubejdullaha, radijallahu anhu, kako govori:

– Dođe Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i upita ga za islam, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori:

- Pet namaza u toku dana i noći.
- Spada li na mene još što osim toga? – upita čovjek.
- Ne, osim ako hoćeš što dobrovoljno – reče on.
- Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:
- Post ramazana.
- Jesam li dužan još što osim toga? – upita on.
- Ne, osim ako hoćeš što dobrovoljno – odgovori Alejhisselam.
- Potom je – kaže Talha – Allahov Poslanik,

بَابُ كَيْفَ يُسْتَخْلَفُ

قَالَ تَعَالَى يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ فَيَقْسِمَ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا يُقَالُ بِاللَّهِ وَتَالَهُ وَوَالَهُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَرَجُلٌ حَلَفَ بِاللَّهِ كَاذِبًا بَعْدَ الْعَصْرِ وَلَا يُخْلَفُ بِغَيْرِ اللَّهِ .

٢٦٧٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَمِّهِ أَبِي سَهْلٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُهُ عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمْسٌ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ فَقَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطُوعَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَصِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطُوعَ قَالَ وَذَكَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الزَّكَاةَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطُوعَ فَأَدْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا وَلَا أَنْقُصُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ .

1 Cijeli prijevod 63. ajeta Et-Tevbe poglavlja glasi:

“Oni vam se kunu Allahom da bi vas zadovoljili, a Allah i Njegov Poslanik imaju više prava da ga zadovolje, ako su oni vjernici.”

2 Cijeli prijevod 62. ajeta poglavlja En-Nisa glasi:

“Kako će im biti kada ih pogodi nesreća zbog onoga što su oni uradili pa ti pristupe, zaklinjući se Allahom i kažu: Mi smo samo htjeli učiniti dobročinstvo i pomirenje.”

sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo zekat, a on reče: “Spada li na mene još što osim toga?”

– Ne, osim ako hoćeš dobrovoljno – reče on.

– Potom se – kaže Talha – taj čovjek okrenuo govoreći:

“Allaha mi, na ovo ništa ne dodajem i ne oduzimam!”

– Spašen je ako istinu govori – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

2679. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu prenio Džuvejrije prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

– Ko se zaklinje, neka se zaklinje Allahom ili neka šuti!

KO DOPRINESE DOKAZ POSLIJE ZAKLETVE (OPTUŽENOG)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Možda neko od vas bolje dokaže svojim dokazom od drugog.”

Tavus, Ibrahim i Šurejh su izjavili: “Vjerodostojan dokaz punovažniji je od lažne zakletve.”

2680. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Hišama b. Urve, ovaj od svoga oca, on opet od Zejnebe, a ona od Ummu-Seleme, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Vi se sporite kod mene, a možda da neko od vas svojim dokazom bolje dokazuje od drugoga, pa kome dosudim neko pravo njegova brata na osnovu njegova govora (dokazivanja), dodijelio sam mu dio džehennemske vatre i neka ga ne uzima.

٢٦٧٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ قَالَ ذَكَرَ نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَضْمَتْ .

بَابُ مَنْ أَقَامَ الْبَيِّنَةَ بَعْدَ الْيَمِينِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَلْحَنُ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ وَقَالَ طَاوُسٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَشَرِيحُ الْبَيِّنَةِ الْعَادِلَةُ أَحَقُّ مِنَ الْيَمِينِ الْفَاجِرَةِ .

٢٦٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَلْحَنُ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا بِقَوْلِهِ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ فَلَا يَأْخُذْهَا .

KO JE NAREĐIVAO IZVRŠAVANJE OBEĆANJA

To je činio Hasan (Basrija), a spomenuo je (Allah) Isma'ila (rekavši): "Zaista je bio iskrenog obećanja."

Ibnu-Ešve' je presuđivao da se ispunjava obećanje, prenoseći to od Semure.

Misver b. Mahreme je rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je spomenuo i svoga zeta (Ebul-Asaa, ili svoga punca Ebu-Bekra), i rekao: "Obećao mi je i ispunio mi je."

Ebu-Abdullah je kazao:

– Vidio sam Ishaka b. Ibrahima kako (stav da je obaveza ispuniti obećanje) potkrepljuje hadisom Ibnu-Ešve'a (koji prenosi od Semure).

2681. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, on od Ibnu-Šihaba, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha, da ga je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, obavijestio, a njega Ebu-Sufjan, da mu je Herakle rekao:

"Pitao sam te šta vam on (Muhammed) naređuje?"

– Ti si tvrdio da vam naređuje (klanjanje) namaza, zekat, skromnost i izvršavanje ugovora, čuvanje povjerene stvari, a to je – rekao je Herakle – svojstvo svakog vjerovjesnika.

2682. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Isma'il b. Dža'fer prenoseći od Ebu-Suhejla b. Nafija b. Malika b. Ebu-Amira, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Tri su znaka dvoličnjaka: kada priča, kaže; kada mu se što povjeri, prevvari i kada što obeća, ne izvrši."

بَابُ مَنْ أَمَرَ بِإِنْجَازِ الْوَعْدِ

وَفَعَلَهُ الْحَسَنُ وَذَكَرَ إِسْمَاعِيلُ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَقَضَى ابْنُ الْأَشْوَعِ بِالْوَعْدِ وَذَكَرَ ذَلِكَ عَنْ سُمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ وَقَالَ الْمُسَوِّرُ بْنُ مَخْرَمَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَذَكَرَ صَهْرًا لَهُ قَالَ وَعَدَنِي فَوَفَى لِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَرَأَيْتُ إِسْحَاقَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ يَحْتَجُّ بِحَدِيثِ ابْنِ أَشْوَعٍ .

٢٦٨١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ابْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ أَنَّ هِرَاقْلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ مَاذَا يَأْمُرُكُمْ فَرَعَمْتَ أَنَّهُ أَمَرُكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقِ وَالْعَفَافِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ قَالَ وَهَذِهِ صِفَةُ نَبِيِّ .

٢٦٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سَهْلٍ نَافِعِ بْنِ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ .

2683. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega obavijestio Hišam prenoseći od Ibnu-Džurejdža, kojeg je obavijestio Amr b. Dinar prenoseći od Muhammeda b. Alija, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, došao je Ebu-Bekru (državni) dohodak od Alaa b. Hadremija (namjesnika Bahrejna) i Ebu-Bekr reče: Ko je imao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo potraživanje (dug) ili je imao od njega kakvo obećanje, neka nam dođe!”

– Tada sam – kaže Džabir – rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao mi je da će mi dati ovoliko, ovoliko i ovoliko i pružio svoje ruke tri puta, pa mi je Ebu-Bekr izbrojio u moju ruku pet stotina, zatim pet stotina i još pet stotina (dirhema).”

2684. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahman, njega obavijestio Seid b. Sulejman, da mu je pričao Mervan b. Šudža' prenoseći od Salima Eftasa, on od Seida b. Džubejra, koji je izjavio:

– Jedan Jevrej, stanovnik Hire, pitaše me: “Koja je od dva roka Musa ispunio?”

– Ne znam – rekao sam – dok ne odem “učenjaku Arapa” i ne upitam ga.

Tada sam otišao i pitao Ibnu-Abbasa, a on reče: “Ispunio je od njih dva, veći i draži (Šu'ajbu), jer kada je koji Allahov Poslanik što rekao, on je to i učinio.”¹

٢٦٨٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ لَمَّا مَاتَ النَّبِيُّ ﷺ جَاءَ أَبَا بَكْرٍ مَالٌ مِنْ قَبْلِ الْعَلَاءِ بْنِ الْخَضَرَمِيِّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ دَيْنٌ أَوْ كَانَتْ لَهُ قَبْلَهُ عِدَّةٌ فَلْيَأْتِنَا قَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ وَعَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُعْطِيَنِي هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَبَسَطَ يَدَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ جَابِرٌ فَعَدَّ فِي يَدَيَّ خَمْسَ مِائَةٍ ثُمَّ خَمْسَ مِائَةٍ ثُمَّ خَمْسَ مِائَةٍ.

٢٦٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ عَنْ سَالِمِ الْأَفْطَسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلَنِي يَهُودِيٌّ مِنْ أَهْلِ الْحِيرَةِ أَيَّ الْأَجَلَيْنِ قَضَى مُوسَى قُلْتُ لَا أَدْرِي حَتَّى أَقْدَمَ عَلَى حَبْرِ الْعَرَبِ فَاسْأَلُهُ فَقَدِمْتُ فَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ قَضَى أَكْثَرَهُمَا وَأَطْيَبَهُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَالَ فَعَلَ.

¹ O gornjem slučaju govori se u ajetima 22-28. poglavlja *El-Kasas* koji u prijevodu glase:

“I kada se (Musa) uputi prema Medjenu, reče: “Možda će me moj Gospodar uputiti Pravim putem.”

Nakon što je stigao od medjenske vode, nađe na njoj neke ljude kako napajaju (stoku). A osim njih nađe dvije žene kako zbijaju svoju stoku. Reče (Musa): “Šta je s vama?” Odgovoriše: “Mi ne možemo napojiti dok pastiri ne vrate (svoja stada), a otac nam je sijedi starac.”

Pa im je Musa napojio (stoku) okrenuo se u hlad i rekao: “Moj Gospodaru! Potrebna mi je blagodat koju ćeš mi udijeliti. Potom mu pristupi jedna od njih dviju idući stidno i reče: “Zaista, moj otac te zove da te nagradi što si nam napojio (stoku). A kada mu je došao (Šu'ajbu) i ispričao o događaju, reče (Šu'ajb): “Ne boj se! Spasio si se od silničkog naroda.”

Reče jedna od njih: “O moj oče, uzmi ga u najam! Zaista je najbolji kojeg ćeš uzeti u najam, jak i povjerljiv.”

OD IDOLOPOKLONIKA SE NEĆE TRAZITI SVJEDOČENJE A NI DRUGO ŠTO

Ša'bi je rekao:

– Nije dozvoljeno svjedočenje pristalica drugih vjera, jednih od njih protiv drugih, na temelju riječi Uzvišenog.¹

Ebu-Hurejra je prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

– Ne vjerujte pristalicama druge Knjige, a niti ih ugonite u laž! Kažite: “Vjerujemo Allaha i u ono što je objavljeno...”²

2685. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a on opet od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Skupino muslimana! Kako ćete pitati pristalice druge Knjige, a vaša Knjiga, objavljena Allahovom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sadrži najnovija obavještenja o Allahu; vi je čitate, nije iskrivljena, a Allah vam je kazao da su pristalice ranije Knjige ono što im je Allah propisao iskrivile

بَاب لَا يُسَالُ أَهْلُ الشِّرْكِ عَنِ الشَّهَادَةِ وَغَيْرِهَا

وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ أَهْلِ الْمِلَلِ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ لِقَوْلِهِ تَعَالَى فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلَا تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ الْآيَةُ .

٢٦٨٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ كَيْفَ تَسْأَلُونَ أَهْلَ الْكِتَابِ وَكِتَابُكَمُ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ أَحَدُتُ الْأَخْبَارَ بِاللَّهِ تَقْرَءُونَهُ لَمْ يُشَبَّ وَقَدْ حَدَّثَكُمْ اللَّهُ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ بَدَّلُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ

Reče (Šu'ajb): “Ja hoću da ti vjenčam jednu od ovih svojih dviju kćeri, da me služiš osam godina, a ako ispuniš deset, pa to je od tebe, a ja ti ne želim činiti poteškoće. Ti ćeš me naći (uvjeriti se), ako Bog da, da sam dobar čovjek.”

Odgovori (Musa): “To je između mene i tebe (ugovor). Koji god od ta dva roka ispunim, neće mi se prigovoriti, a Allah je jamac za ono što govorimo.”

1 Cijeli prijevod 67. ajeta poglavlja El-Maide glasi:

– Jevreji kažu: “Allahova je ruka stisnuta (škrta). Njihove su ruke stisnute i neka su prokleti zbog onoga što su govorili! Ne, Njegove su ruke pružene (otvorene). On dariva kako hoće. A ono što ti je objavljeno od Allaha, zaista će povećati kod mnogih od njih odmetništvo i nevjerovanje. Mi smo ubacili među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana. Kada oni potpale ratnu vatru, Allah je ugasi, a oni se trude na zemlji za smutnju. Allah ne voli smutljivce.”

2 Cijeli prijevod fragmentarno navedenog 136. i 137. ajeta poglavlja El-Bekare glasi:

Recite: “Mi vjerujemo u Allaha i ono što nam je objavljeno, i što je objavljeno Ibrahimu, Ismailu, Ishaku, Jakubu i potomcima (njihovim) i ono što je dato Musau i Isau i ono što je dato poslanicima od njihova Gospodara. Mi ne pravimo razlike između ijednog od njih i mi se Njemu predajemo. I ako oni budu vjerovali onako kao što ste vi vjerovali, tada su na Pravom putu. Ako oni okrenu leđa, oni se onda suprotstavljaju. Allah ti je dovoljna zaštita protiv njih. On (sve) čuje i (sve) zna.”

– Muslimani trebaju vjerovati sve poslanike Izraelićana i kršćana koji su dobivali Allahovu objavu. Zato je islam sveopća vjera ljudi. To je učenje islama iz perioda kada su Jevreji i kršćani nastojali svojim ujedinjenim snagama uništiti ga.

i izmijenile tu Knjigu svojim rukama i govorile: “Ovo je od Allaha da bi time kupili neznatnu vrijednost.” Zar ono što vam je došlo od znanja ne zabranjuje vam da ih pitate! Ne, Allaha mi, nismo od njih nikada vidjeli nikog da vas pita za ono što vam je objavljeno.

IZVLAČENJE KOCKE U PROBLEMATIČNIM POSLOVIMA

i riječi Uzvišenog Allaha: “... Kada su oni bacili svoja pera (kocku) koji će od njih uzeti Merjemu pod svoju zaštitu...”³

Ibnu-Abbas je rekao:

– Bacali su svoja pera u rijeku (kao vid žrijeba – kocke), pa su sva pera propala s riječnom strujom, a Zekerijjaovo pero je ostalo na površini vode i on ju je uzeo u zaštitu.

Uzvišeni Allah kaže: “... Pa su izvlačili strjelice (kocku) i on (Junus) je bio od onih koji su kockom označeni.”⁴

Ebu-Hurejra je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio je nekim ljudima zakletvu i oni su pohrlili, pa je on naredio da se među njima baci kocka ko će se od njih zakleti.

وَعَبَّرُوا بِأَيْدِيهِمُ الْكِتَابَ فَقَالُوا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أَفَلَا يَنْهَاكُمْ مَا جَاءَكُمْ مِنَ الْعِلْمِ عَنْ مُسَاءَلَتِهِمْ وَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا مِنْهُمْ رَجُلًا قَطُّ يَسْأَلُكُمْ عَنِ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ .

بَابُ الْقُرْعَةِ فِي الْمَشْكَلَاتِ

وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اقْتَرَعُوا فَجَرَتْ الْأَقْلَامُ مَعَ الْجَرِيَةِ وَعَالَ قَلَمُ زَكَرِيَّا الْجَرِيَةَ فَكَفَلَهَا زَكَرِيَّا وَقَوْلُهُ فَسَاهَمَ أَقْرَعَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ مِنَ الْمَشْهُومِينَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَرَضَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى قَوْمِ الْيَمِينِ فَاسْتَرْعَوْا فَأَمَرَ أَنْ يُسْهِمَ بَيْنَهُمْ أَيُّهُمْ يَخْلِفُ .

³ Cijeli prijevod 44. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:

“To su tajne vijesti. Mi ih tebi (Muhammede) objavljujemo. Ti nisi bio kod njih kada su oni bacili svoja pera (činili kocku), koji će od njih uzeti Merjemu pod svoju zaštitu. I ti nisi bio kod njih kada su se (o tome) svađali.”

⁴ Gornjim navodom aludira se na slučaj izložen u 139-148. ajeta poglavlja Es-Saffat koji u prijevodu glase:

“I zaista je Junus (jedan) od poslanika. Spomeni kada je pobjegao (od svoga naroda) do prepune lade, pa je bacao kocku (s lađarima) i on je bio od onih na koje je kocka pala (da bude bačen u more). Tada ga je proždrla jedna riba (kit), a on je korio (sebe) i da nije bio od onih koji ushićeno slave Allaha, ostao bi u njenoj utrobi do dana kada će (biti) proživljeni. Mi smo ga izbacili na pusto mjesto, a on (je bio) bolestan. I Mi smo dali da mu nikne bundeva. I Mi smo ga poslali (narodu) od stotinu hiljada ili više (ljudi). Pa su oni vjerovali i Mi smo im omogućili da uživaju do izvjesnog vremena.”

2686. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, a njemu Ša'bi, da je čuo Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Ko se ne čuva Allahovih granica (zabrana) i onaj koji u njih upada sličje ljudima koji bacaju kocku za (svoj smještaj) u lađu i neko od njih dospije u njen donji dio, a neko u njen gornji dio, pa oni u njenom donjem dijelu prolaze s vodom (koju su zahvaćali) pored onih u gornjem dijelu pa ih time (prolazom i vodom) uznemiruju, i neko uzme sjekiru i počne dubiti donji dio lađe pa mu ovi dođu i kažu: “Šta ti je?”

– Zbog mene ste bili uznemireni – odgovori im – a meni je potrebna voda.

Pa ako ga uzmu za ruke, spasit će njega, a spasit će i sebe, a ako ga ostave, upropastit će ga, a upropastit će i sebe.

2687. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija:

– Pričao mi je Haridže b. Zejd Ensari da je Ummu-Ala, jedna od njihovih žena, dala zakletvu vjernosti Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćila mu da je Osman b. Maz'un izvukao svoju strjelicu za stanovanje, kada su ensarije bacale kocku za nastanjivanje muhadžira, pa se Osman b. Maz'un – kaže Umme-Ala – nastanio kod nas. Poslije se on razbolio i mi smo ga njegovali sve dok nije umro, stavili smo ga u njegovu haljinu i došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ja rekoh: “Allah ti se smilovao, Ebu-Saibe. Imaš moje svjedočenje, Allah te je počastio.” Tada mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– A kako znaš da ga je Allah počastio?

– Ne znam – rekoh – žrtvovala bih za tebe i svoga oca i majku, Allahov Poslaniče.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

٢٦٨٦. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي الشَّعْبِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ الثُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَثَلُ الْمَذْهَبِ فِي حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَأَقِ فِيهَا مَثَلُ قَوْمٍ اسْتَهْمُوا سَفِينَةً فَصَارَ بَعْضُهُمْ فِي أَسْفَلِهَا وَصَارَ بَعْضُهُمْ فِي أَعْلَاهَا فَكَانَ الَّذِي فِي أَسْفَلِهَا يَمُرُّونَ بِالْمَاءِ عَلَى الَّذِينَ فِي أَعْلَاهَا فَتَأْذَوْنَ بِهِ فَاخَذَ فَأَسَا فَجَعَلَ يَنْقُرُ أَسْفَلَ السَّفِينَةِ فَاتَوَّهُ فَقَالُوا مَا لَكَ قَالَ تَأْذَيْتُمْ بِي وَلَا بُدَّ لِي مِنَ الْمَاءِ فَإِنْ أَخَذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَنْجَوْهُ وَنَجَّوْا أَنْفُسَهُمْ وَإِنْ تَرَكُوهُ أَهْلَكُوهُ وَأَهْلَكُوا أَنْفُسَهُمْ .

٢٦٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِمْ قَدْ بَايَعَتْ النَّبِيَّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ طَارَ لَهُ سَهْمُهُ فِي السُّكْنَى حِينَ أَقْرَعَتْ الْأَنْصَارُ سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَسَكَنَ عِنْدَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ فَاشْتَكَى فَمَرَضْنَاهُ حَتَّى إِذَا تُوفِّيَ وَجَعَلْنَاهُ فِي ثِيَابِهِ دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهِدَاتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّ اللَّهَ أَكْرَمَهُ فَقُلْتُ لَا أَدْرِي بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَّا عُثْمَانُ فَقَدْ جَاءَهُ وَاللَّهُ الْيَقِينُ وَإِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَاللَّهُ مَا أَدْرِي

– Što se tiče Osmana, njemu je, Allaha mi, došla smrt (jekin) i ja mu se, svakako, nadam dobru. Allaha mi, ja ne znam, a Allahov sam Poslanik, šta će se s njim učiniti!

– Allaha mi – rekla je Ummi-Ala – neću poslije njega nikada ni za koga garantovati.

– Ovo me – kaže Ummi-Ala – rastužilo pa sam zaspala i u snu mi se prikaza izvor Osmanov kako teče.

Potom sam otišla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćila mu, a on reče: “To su njegova djela.”

2688. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Junus prenoseći od Zuhrija, koga je, opet, obavijestio Urve prenoseći od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio na put, dao bi bacanje kocke među svojim ženama, pa čija bi strjelica izašla, ona bi s njima išla, a svakoj ženi od njih dodjeljivao je (svoj boravak) jedan dan i noć, samo je Sevda bint Zem‘a svoj dan i noć poklonila Aiši, supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, želeći time steći zadovoljstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

2689. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Da svijet zna šta ima za učenje ezana i u prvom redu (safu) zajedničkog klanjanja i kada ne bi našli drugog puta za to osim bacanja kocke, oni bi bacali kocku, da znaju šta je u ranom odlasku na namaze (ili samo na podne), utrkivali bi se na njega, a da znaju šta je u jaciji i sabahu dolazili bi da ih klanjaju makar i pužući.

وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِهِ قَالَتْ فَوَاللَّهِ لَا أَرْكِي أَحَدًا بَعْدَهُ أَبَدًا وَأَحْزَنَنِي ذَلِكَ قَالَتْ فَنِمْتُ فَأَرَيْتُ لِعُثْمَانَ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ذَاكَ عَمَلُهُ .

٢٦٨٨ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيُّهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا غَيْرَ أَنْ سَوْدَةَ بِنْتُ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ تَبْتَغِي بِذَلِكَ رِضًا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

٢٦٨٩ . حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهْمُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الصَّلَاةِ

IZMIRIVANJE (MIRENJE) LJUDI

ŠTA SE NAVODI O IZMIRIVANJU ZAVAĐENIH LJUDI

O riječima Uzvišenog Allaha: “Nema nikakva dobra u njihovim tajnim razgovorima, osim (ako) neko naredi (dijeljenje) sadake, ili (vršenje) dobra djela ili mirenje među ljudima. I ko to radi želeći steći Allahovo zadovoljstvo, dat ćemo mu veliku nagradu”¹; i o izlasku starješine sa svojim drugovima na (lice) mjesta da izmiri svijet.

2690. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim prenoseći od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da su neki ljudi od plemena Benu-Amr b. Avfimali između sebe neki spor pa im je izašao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s nekim od svojih drugova da ih izmiri. Tada je nastupilo vrijeme namaza, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije stigao. Potom je Bilal došao, proučio ezan za namaz, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bijaše još došao. Tada je Bilal ušao Ebu-Bekru i rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zadržao se, a vrijeme namaza je nastupilo, pa hoćeš li da imamiš svijetu (da budeš imam)?”

– Da, ako hoćeš – reče on.

Tada je Bilal proučio ikamet za namaz i Ebu-Bekr prošao naprijed. Potom je došao Vjerovjesnik,

بَابُ مَا جَاءَ فِي الإِصْلَاحِ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا) وَخُرُوجِ الْإِمَامِ إِلَى الْمَوَاضِعِ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ بِأَصْحَابِهِ .

٢٦٩٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَنَسًا مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ كَانَ بَيْنَهُمْ شَيْءٌ فَخَرَجَ إِلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ فِي أَنَسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ وَلَمْ يَأْتِ النَّبِيُّ ﷺ فَجَاءَ بِلَالٌ فَأَذَّنَ بِلَالٌ بِالصَّلَاةِ وَلَمْ يَأْتِ النَّبِيُّ ﷺ فَجَاءَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ حُبِسَ وَقَدْ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَهَلْ لَكَ أَنْ تَوُمَّ النَّاسَ فَقَالَ نَعَمْ إِنَّ شَيْئًا فَأَقَامَ الصَّلَاةَ فَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ يَمْشِي فِي الصُّفُوفِ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ فَأَخَذَ النَّاسَ بِالتَّصْفِيحِ حَتَّى أَكْثَرُوا

¹ En-Nisa, 114. ajet.

sallallahu alejhi ve sellem, išao kroz redove dok nije stigao u prvi red i svijet počeo pljeskati rukama, a Ebu-Bekr skoro da se nije htio ni okrenuti u namazu dok svijet nije s tim pretjerao. Tada se okrenu i vidje da je za njim Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. On mu pokaza svojom rukom da klanja kako (i klanja), a Ebu-Bekr podiže svoju ruku, zahvali Allahu i vrati se natraške iza njega dok nije stao u prvi saf (red).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je naprijed i sa svijetom klanjao (kao imam) i kada je završio namaz, okrenuo se svijetu i rekao:

– Ljudi! Kada vas nešto u namazu zadesi, vi udarate desnom rukom po poledini lijeve. To je pljeskanje samo žena. Koga što zadesi u njegovom namazu, neka kaže: “Subhanallah!”, tj. “Slavljen li si samo, Ti Allahu!” i ko ga god čuje, okrenut će mu se. Ebu-Bekre, šta te je omelo, kada sam ti pokazao (da klanjaš), da nisi svijetu klanjao?

– Ne priliči sinu Ebu-Kuhafe da klanja (kao imam) pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem – odgovori on.

2691. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, rekavši: Čuo sam od svoga oca da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rečeno je: Da dođeš Abdullahu b. Ubejju!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao magarca, pošao do njega pa su krenuli i muslimani i s njim išli, a bila je zemlja slanača. Kada mu je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, on reče:

– Idi od mene! Allaha mi, uznemiruje me smrad tvoga magarca!

Tada je jedan od ensarija rekao:

– Allaha mi, magarac Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sigurno je po mirisu bolji od tebe. To je rasrdilo jednog od Abdullahovih ljudi i oni se posvadaše. Svaki od njih dvojice

وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَكَادُ يَلْتَفِتُ فِي الصَّلَاةِ فَالْتَفَتَ فَإِذَا هُوَ بِالنَّبِيِّ ﷺ وَرَأَاهُ فَأَشَارَ إِلَيْهِ بِيَدِهِ فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ كَمَا هُوَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى وَرَأَاهُ حَتَّى دَخَلَ فِي الصَّفِّ وَتَقَدَّمَ النَّبِيُّ ﷺ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِذَا نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي صَلَاتِكُمْ أَخَذْتُمْ بِالتَّصْفِيحِ إِنَّمَا التَّصْفِيحُ لِلنِّسَاءِ مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَقُلْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ إِلَّا الْتَفَتَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ حِينَ أَشَرْتَ إِلَيْكَ لَمْ تُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٦٩١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ لَوْ أَتَيْتَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي قُحَافَةَ فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ وَرَكِبَ حِمَارًا فَانْطَلَقَ الْمُسْلِمُونَ يَمْشُونَ مَعَهُ وَهِيَ أَرْضٌ سَبِيخَةٌ فَلَمَّا أَتَاهُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ إِلَيْكَ عَنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ أَذَانِي نَسْنُ حِمَارِكَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ مِنْهُمْ وَاللَّهِ لَحِمَارُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَطْيَبُ رِيحًا مِنْكَ فَغَضِبَ لِعَبْدِ اللَّهِ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ فَسْتَمَهُ فَغَضِبَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَصْحَابُهُ فَكَانَ بَيْنَهُمَا ضَرْبٌ بِالْجَرِيدِ وَالْأَيْدِي وَالنَّعَالِ فَبَلَغَنَا أَنَّهَا أُنْزِلَتْ وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا .

rasrdio je drugove drugoga i među njima dođe do tuče granjem, obućom i rukama. Kasnije nam je saopćeno da je zbog toga objavljeno: "... Kada se dvije skupine muslimana potuku, izmirite ih...!"¹

NIJE LAŽAC KO MIRI SVIJET

2692. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, a on od Ibnu-Šihaba, da ga je obavijestio Humejd b. Abdur-Rahman, a njega njegova majka Ummu-Kulsum, kćerka Ukbe, kako je čula Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:
– Nije lažac ko miri svijet douškavajući (prenoseći) dobro, ili da kaže što dobro.

ZAPOVIJED STARJEŠINE SVOJIM DRUGOVIMA: "POĐITE S NAMA DA MIRIMO (ZAVAĐENE)!"

2693. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah, njemu Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi i Ishak b. Muhammed Fervi, a njima Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Ebu-Hazima, on od Saliha b. Sa'da, radijallahu anhu, da su se stanovnici Kubaa potukli i gadali kamenjem, pa kad je o tome bio obaviješten Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:
– Pođite s nama da ih izmirimo!

بَابُ لَيْسَ الْكَاذِبُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ

٢٦٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُمَّهُ أُمَّ كُلثُومَ بِنْتُ عُقْبَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَيْسَ الْكَاذِبُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْرًا أَوْ يَقُولُ خَيْرًا.

بَابُ قَوْلِ الْإِمَامِ لِأَصْحَابِهِ اذْهَبُوا بِنَا نَصْلِحْ

٢٦٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ وَإِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَوِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ قُبَاءٍ اقْتَتَلُوا حَتَّى تَرَامَوْا بِالْحِجَارَةِ فَأَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذَلِكَ فَقَالَ اذْهَبُوا بِنَا نَصْلِحْ بَيْنَهُمْ.

¹ Cijeli prijevod 9. i 10. ajeta poglavlja El-Hudžurat glasi:

"Ako dvije skupine vjernika (međusobno) zaratuju, izmirite ih, a ako jedna od njih (odbije izmirenje i) napadne onu drugu, onda ratujte protiv napadača dok se ne vrati Allahovoj zapovijedi, a ako se vrati, pravično ih izmirite i budite pravedni. Zaista, Allah voli pravedne. Muslimani su samo braća, pa mirite svoju braću i bojte se Allaha, da bi vam se smilovao."

– Sloga i monolitnost muslimana je osnov društvenog napretka i muslimani su dužni intervenirati u slučajevima nereda i razdora među svojim članovima.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "... AKO ONI IZMEĐU SEBE UČINE IZMIRENJE, PA MIR JE UPRAVO NAJBOLJI..."¹

2694. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je za (ajet): "Ako se žena bude bojala hrđava postupka ili zanemarivanja od svoga muža...", rekla:

– To je čovjek koji je uvidio kod svoje žene što mu se ne sviđa, kao što je starost ili što drugo, pa hoće da se s njom rastavi i ona kaže: "Zadrži me (ne rastavljajmo se), a opskrbljavaj me kako (i koliko) hoćeš!"

– Nema tu štete – kaže Aiša ako su njih dvoje u tome zadovoljni.

KADA SE (STRANKE) SPORAZUMIJU NA NEPRAVEDAN SPORAZUM, TAJ SPORAZUM NIJE PUNOVAŽAN

2695, 2696. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibnu-Ebu-Zi'b, ovome Zuhri prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha, a on od Ebu-Hurejre i Zejda b. Halida Džuhenijsa, radijallahu anhum, koji su izjavili:

– Došao je jedan beduin i rekao: "Allahov Poslaniče, sudi nam po Allahovoj Knjizi!" Potom je ustao njegov parničar i rekao: "Istinu je kazao. Sudi nam po Allahovoj Knjizi!"

Tada beduin reče:

– Moj sin bio je najamnik za toliko (najamnine) i učinio je blud s njegovom (gospodarevom) ženom pa su mi rekli: "Spada ti na sina kamenovanje."

Tada sam svoga sina od toga otkupio za stotinu bravčadi i jednom robinjicom. Kasnije sam pitao

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(أَنْ يَصَالِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ)

٢٦٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَإِنَّ امْرَأَةً خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا قَالَتْ هُوَ الرَّجُلُ يَرَى مِنْ امْرَأَتِهِ مَا لَا يُعْجِبُهُ كِبَرًا أَوْ غَيْرَهُ فَيُرِيدُ فِرَاقَهَا فَنَقُولُ أَمْسِكِي وَاقْسِمِي لِي مَا شِئْتَ قَالَتْ فَلَا بَأْسَ إِذَا تَرَضَيْتِ.

بَابُ إِذَا اضْطَلَحُوا

عَلَى صُلْحٍ جَوْرٍ فَالْصُّلْحُ مَرْدُودٌ

٢٦٩٥-٢٦٩٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ بَيْنَنَا بَكْتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ اقْضِ بَيْنَنَا بَكْتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَقَالُوا لِي عَلَى ابْنِكَ الرَّجْمُ فَفَدَيْتُ ابْنِي مِنْهُ بِمِائَةِ مِنَ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةً ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَقَالُوا إِنَّمَا عَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا قُضِيَ بَيْنَكُمَا

¹ Cijeli prijevod fragmentarno navedenog 128. ajeta En-Nisa poglavlja glasi:

"Ako se žene budu bojale hrđava postupka ili zanemarivanja od svoga muža, onda nisu grješne ako se izmire. Izmirenje je još najbolje. Duše su sklone škrtosti. Ako vi budete lijepo postupali i budete bogobožni, (bit ćete spašeni). Allah zaista zna šta vi radite."

učene (ashabe) pa su mi rekli:

– Na tvog sina spada samo stotinu udaraca (šiba) i protjerivanje iz mjesta (prekršaja) na jednu godinu. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zaista ću vam suditi po Allahovoj Knjizi: “Što se tiče robinjice i bravčadi, vraćaju se tebi, a na tvog sina spada stotinu udaraca i protjerivanje na jednu godinu. A što se tiče tebe, Unejsu – čovjek (iz plemena Eslem): Porani sutra do te žene i kamenuj je!”

Potom joj je Unejs otišao i kamenovao je.²

2697. PRIČAO NAM JE Ja'kub, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od svoga oca, on od Kasima b. Muhammeda, ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko u ovu našu stvar (vjeru) unese novinu koja u nju ne spada, ona se odbacuje.”

Ovo su prenijeli još Abdullah b. Dža'fer Mahremi i Abdul-Vahid b. Ebu-Avn od Seida b. Ibrahima.

بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ فَرُدَّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيْبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُنَيْسُ لِرَجُلٍ فَأَغْدُ عَلَى امْرَأَةٍ هَذَا فَأَرْجُهَا فَعَدَا عَلَيْهَا أُنَيْسٌ فَرَجَّهَا .

٢٦٩٧. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْمُخَرَّمِيُّ وَعَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَبِي عَوْنٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ .

2 Kada blud počini neoženjeno lice, udara mu se stotinu šiba, a potom internira iz mjesta učinjene preljube na jednu godinu po mišljenju Šafije, Ahmeda, Ishaka i još nekih njihovih savremenika, dok Malik i Evza'i smatraju da šibanje i interniranje spada na neoženjenog muškarca, a na neudatu ženu samo šibanje. Ibrahim Neha'i, Ebu-Hanife, Muhammed, Ebu-Jusuf i Zufer kažu: “Kada blud učini djevojka, udarit će joj se stotinu štapova, a interniranje i njegova dužina ovisi o stavu i odluci sudije.

Kazna se dosuđuje da krivca moralno popravi, a interniranje ga može još više demoralizirati.

Halifa Omer protjerao je iz Medine jednog osuđenika, koji se kasnije prebacio u neislamsku zemlju i napustio islam, pa se Omer zakleo da neće više nikome dosuditi tu kaznu.

Iz hadisa se može još zaključiti:

– sudac ne mora osobno prisustvovati izvršenju kazne nad osuđenikom;

– sudac mora biti sposoban u svojoj struci i osude izricati na osnovu nepobitnih dokaza. Osuda donesena bez dokaza je nezakonita i bezvrijedna. Nezakonito naplaćena kazna mora se stranci odmah vratiti;

– kamenovanjem za blud kažnjavaju se samo osobe koje su to učinile dok su u braku, i to kada blud dokažu četiri pouzdana svjedoka, da su posmatrajući spolni snošaj vidjeli međusobno uklapanje spolnih organa preljubnika ili optužena osoba spolni snošaj sama prizna pred sudom jedanput, po mišljenju Šafije, a četiri puta, po stavu Ibnu-Ebi-Lejlai i imama Ahmeda.

KAKO SE PIŠE UGOVOR O ONOME
O ČEMU SE SPORAZUMIJE TAJ I TAJ
SA TIM I TIM, A NE BUDE NAVEO
SVOJU PRIPADNOST SVOME PLEMENU
I SVOME RODU¹

2698. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be prenoseći od Ebu-Ishaka, koji je izjavio:

– Čuo sam Beraa b. Aziba, radijallahu anhum, kako je rekao: Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sklopio ugovor primirja s prisutnim (Kurejšijama) na Hudejbiji, Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, pisao je ugovor i u njemu napisao: “Muhammed, Allahov poslanik”, na što su idolopoklonici rekli:

– Ne piši: “Muhammed, Allahov poslanik!” Da te mi primamo za Poslanika, mi se ne bismo protiv tebe borili. – Tada je Alejhisselam rekao Aliji: “Izbriši to!”

– Neću ja to izbrisati – reče Alija.

Potom je to izbrisao sam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i sklopio s njima mirovni ugovor – da će on i njegovi drugovi ući (u Mekku) samo tri dana i da će u nju ući s oružjem samo u koricama. Poslije su ga pitali (ashabi) šta su to korice oružja, pa je on odgovorio: “Torbica s onim što je u njoj.”

بَابُ كَيْفَ يُكْتَبُ هَذَا مَا صَالِحٌ
فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ وَفُلَانُ بْنُ فُلَانٍ
وَإِنْ لَمْ يَنْسُبْهُ إِلَى قَبِيلَتِهِ أَوْ نَسَبِهِ

٢٦٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ
عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا صَالَحَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ أَهْلَ الْحَدِيثِ كَتَبَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ بَيْنَهُمْ
كِتَابًا فَكَتَبَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ
لَا تَكْتُبْ مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ كُنْتَ رَسُولًا لَمْ
نُقَاتِلْكَ فَقَالَ لِعَلِيٍّ ائْتِنِي فَقَالَ عَلِيٌّ مَا أَنَا بِالَّذِي
أَتَّخَذَهُ فَمَحَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ وَصَالَحَهُمْ عَلَى
أَنْ يَدْخُلَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَا يَدْخُلُوهَا
إِلَّا بِجُلْبَانِ السَّلَاحِ فَسَأَلُوهُ مَا جُلْبَانُ السَّلَاحِ
فَقَالَ الْقِرَابُ بِمَا فِيهِ .

¹ Ako stranke ugovora i svjedoci budu poznate i ugledne osobe, dovoljno je da kažu svoje ime i prezime, jer se one tim mogu razlikovati od drugih. Ako se radi o odsutnim ili umrlim licima, treba spomenuti imena njihovih otaca i djedova. Kada su zainteresovane stranke, a i predmet spora pri ruci, svjedok će pri svjedočenju na sve troje pokazati rukom i neće mu biti potrebno navesti imena otaca i djedova tih stranaka (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

2699. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio je u mjesecu zul-ka'detu obaviti umru i Mekelije nisu htjele da ga puste da uđe u Mekku sve dok se nije s njima sporazumio da će u njoj ostati samo tri dana i kada su pisali ugovor (knjigu) napisali su: “Ovo je ono što je odlučio Muhammed, Allahov poslanik.”

– Ne priznajemo to poslanstvo. Da mi priznajemo da si ti Allahov Poslanik, ne bismo ti se suprotstavljali. Ti si Muhammed, sin Abdullahov.

– Ja sam Allahov poslanik – rekao je on, a i Muhammed, sin Abdullahov.

Potom je rekao Aliji:

– Izbriši “Allahov Poslanik!”

– Ne, Boga mi – reče Alija – neću te nikada izbrisati!

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo knjigu i dao (po Aliji) napisati: “Ovo je ono što je odlučio Muhammed, sin Abdullahov, da će ući u Mekku s oružjem samo u koricama; da od njenog stanovništva, ako bi ga ko htio slijediti, neće niko (s njim) izaći, a da se neće nikome od njegovih drugova ko bude htio ostati u Mekki ometati.”

Kada su muslimani ušli (slijedeće godine) u Mekku i rok boravka prošao, došli su (idolopoklonici) Aliji i rekli:

– Reci svome drugu: “Izlazi od nas, jer je rok prošao!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao i muslimane je slijedila kćerka Hamzina (Umama, govoreći): “Amidža, moj amidža!”, pa ju je dohvatio Alija, uzeo za ruku i Fatimi rekao: “Drži kćerku svoga amidže!” i ona ju je podigla (na devu).²

٢٦٩٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدْعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَتَبُوا الْكِتَابَ كَتَبُوا هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا لَا نُقَرِّ بِهَا فَلَوْ نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا مَنَعْنَاكَ لَكِنْ أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ أَمَحُ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَحْمُوكَ أَبَدًا فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْكِتَابَ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَا يَدْخُلُ مَكَّةَ سِلَاحٍ إِلَّا فِي الْقِرَابِ وَأَنْ لَا يُخْرَجَ مِنْ أَهْلِهَا بِأَحَدٍ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَتَّبِعَهُ وَأَنْ لَا يَمْنَعَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَرَادَ أَنْ يُقِيمَ بِهَا فَلَمَّا دَخَلَهَا وَمَضَى الْأَجَلَ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا قُلْ لِصَاحِبِكَ اخْرُجْ عَنَّا فَقَدْ مَضَى الْأَجَلَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَتَبِعَتْهُمْ ابْنَةُ حَزْرَةَ يَا عَمُّ يَا عَمُّ فَتَنَّاوَلَهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ دُونَكَ ابْنَةُ عَمِّكَ حَمَلَتْهَا فَأَخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيُّ وَزَيْدٌ وَجَعَفَرٌ فَقَالَ عَلِيُّ أَنَا أَحَقُّ بِهَا وَهِيَ ابْنَةُ عَمِّي وَقَالَ جَعْفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا تَحْتِي وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ ﷺ لِحَالَتِهَا وَقَالَ الْحَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ وَقَالَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ جَعْفَرٌ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي وَقَالَ لَزَيْدٍ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا .

² Hamzina kćerka Umama nije vraćena natrag idolopoklonicima, jer u Hudejbijanskom ugovoru to nije bilo za žene uvjetovano.

Poslije se Alija za nju sporio sa Zejdom i Dža'ferom pa je Alija kazao:

– Ja sam joj najpreči, ona je kćerka moga amidže. Dža'fer je rekao: “Ona je kćerka moga amidže, a njena tetka po majci je moja supruga.”

Zejd je opet izjavio: “Ona je kćerka moga brata”, pa ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dosudio njenoj tetki po majci, rekavši:

– Tetka po majci je na mjestu majke.

Aliji je rekao: “Ti si od mene (moj), a ja sam od tebe.”

Dža'feru je kazao: “Sličiš mojoj fizionomiji i mojoj naravi.”

Zejdu je opet rekao: “Ti si naš brat i naš oslobođeni rob.”¹

MIROVNI UGOVOR S IDOLOPOKLONICIMA

O ovome je preneseno od Ebu-Sufjana, a Avf b. Malik prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

– Potom će biti mirovni ugovor između vas i žutokožaca (Bizantinaca).

O ovome je Sehl b. Hunejf rekao: “Vidio sam nas na dan Ebu-Džendela.” Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, još su prenijeli ovo Esma i Misver.

بَابُ الصُّلْحِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ

فِيهِ عَنْ أَبِي سَفْيَانَ وَقَالَ عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ تَكُونُ هُدْنَةً بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ وَفِيهِ سَهْلُ بْنُ حَنِيفٍ وَأَسْمَاءُ وَالْمِسْوَرُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Zejd ibnu Harise bio je rob Hatidže, radijallahu anha, koga je ona poklonila Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, kao dječaka, a on ga oslobodio i posinio, pa ga je svijet zvao Zejd b. Muhammed sve dok to nije derogirano Objavom: “Prezivajte se po imenima svojih očeva...” Kasnije je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izvršio bratimljenje između njega i Hamze. Aiša, radijallahu anha, kaže: “U kojoj je god vojni Zejd učestvovao, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, povjeravao mu je komandovanje. Poginuo je u borbi na Mu'ti, a da je ostao na životu iza Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bio bi izabran za halifu.”

U mjesecu zul-ka'detu 6. godine po Hidžri (628.) Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je u Mekku da obavi hadž. Na domaku Mekke idolopoklonici su ga zaustavili i on je poslao u Mekku Osmana b. Affana da s njima pregovara. Tada su Kurejšije poslali na Hudejbiju Suhejla b. Amra koji je sklopio s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, ugovor gore navedenih tačaka s važenjem od deset godina. Muslimani su se te godine imali vratiti natrag u Medinu, a iduće godine doći, obaviti hadž i zadržati se u Mekki najviše tri dana za koje će vrijeme Kurejšije napustiti Mekku.

Okolna plemena mogla su se po volji priključivati ili muslimanima ili Kurejšijama. Ovim ugovorom mnogi su muslimani bili nezadovoljni, ali im je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio i uvjerio ih da će on biti koristan za islamsku zajednicu, kako se to ubrzo i obistinilo.

2700. Musa b. Mes'ud je kazao da mu je prenio Sufjan b. Seid od Ebu-Ishaka, on od Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sklopio je mirovni ugovor s idolopoklonicima na Hudejbiji o tri stvari:

– da one koji mu od idolopoklonika dođu, vrati natrag njima, a da one od muslimana koji dođu njima, ne vraćaju natrag njemu;

– da u Mekku uđu slijedeće godine i u njoj ostanu tri dana, i

– da u Mekku sobom unesu od oružja samo sablju, luk i njima slično i to u koricama i u torbi (bisagama).

Kasnije je došao Ebu-Džendel, poskakujući u svojim okovima poput ptice (jarebice) i Muhammed, alejhis-selam, vratio im ga je.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

– Muemmel prenoseći (slučaj) od Sufjana nije spomenuo Ebu-Džendela. On je rekao: "... samo koricama."

2701. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi', njemu Surejdž b. Nu'man, a ovome Fulejh prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao (iz Medine) da obavi umru pa su se Kurejšije isprijecile između njega i Ka'be i on je zaklao svoj kurban i svoju glavu obrijao na Hudejbiji i tu sklopio s njima ugovor koji se sastojao u slijedećem: da obavi umru slijedeće godine; da sa sobom od oružja ponesu samo sablje i da će u njoj ostati samo koliko oni budu htjeli (Kurejšije).

Tako je Alejhisselam obavio umru slijedeće godine, ušao u Mekku, kako se s njima dogovorio i kada je u njoj proboravio tri dana, naredili su mu da izađe i on je izašao.

٢٧٠٠. وَقَالَ مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ صَالِحُ النَّبِيِّ ﷺ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عَلَى أَنْ مَنْ أَتَاهُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ رَدَّهِ إِلَيْهِمْ وَمَنْ أَتَاهُمْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يَرُدُّوهُ وَعَلَى أَنْ يَدْخُلَهَا مِنْ قَابِلٍ وَيُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَا يَدْخُلَهَا إِلَّا بِجُلْبَانِ السَّلَاحِ السَّيْفِ وَالْقَوْسِ وَنَحْوِهِ فَجَاءَ أَبُو جَنْدَلٍ يُجْبَلُ فِي قِيُودِهِ فَرَدَّهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لَمْ يَذْكُرْ مُؤَمَّلٌ عَنْ سُفْيَانَ أَبَا جَنْدَلٍ وَقَالَ إِلَّا بِجُلْبِ السَّلَاحِ .

٢٧٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا سُرَيْجُ ابْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ بِالْحُدَيْبِيَّةِ وَقَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يَعْتَمِرَ الْعَامَ الْمُقْبِلَ وَلَا يَحْمِلُ سِلَاحًا عَلَيْهِمْ إِلَّا سِوْفًا وَلَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا مَا أَحْبَبُوا فَاعْتَمَرَ مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَدَخَلَهَا كَمَا كَانَ صَالِحُهُمْ فَلَمَّا أَقَامَ بِهَا ثَلَاثًا أَمَرُوهُ أَنْ يَخْرُجَ فَخَرَجَ .

2702. PRIČAO NAM JE Musseded, njemu Bišr, ovome Jahja prenoseći od Bušejra b. Jesara, on od Sehla b. Ebu-Hasme, koji je rekao:

– Krenuli su Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes'ud b. Zejd ka Hajberu, a s njima (stanovnicima Hajbera) tada je (imao) mirovni ugovor.

NAGODBA O KRVARINI

2703. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah Ensari, a njemu Humejd, da mu je Enes saopćio da je Rubejji'a, a ona je kćerka Nadra, razbila sjekutić jednoj djevojci i oni su htjeli dati obeštećenje i željeli oprost pa oštećeni nisu to htjeli. Potom su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on im je naredio. Tada je Enes b. Nadr rekao:

– Allahov Poslaniče, zar da se prebije sjekutić Rubejji'i? Ne, tako mi Allaha, koji te je poslao s Istinom, neće joj se njen sjekutić prebiti!

Tada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Enese, po Allahovoj Knjizi je kissas (odmazda).”

Potom su se ljudi zadovoljili i oprostili, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Od Allahovih robova ima ih koji, kada preklinje Allaha, On mu ispuni njegovu molbu.”

El-Fezari dodaje, prenoseći od Humejda, a on od Enesa: “... Ljudi su bili zadovoljni i primili krvarinu (obeštećenje).”

٢٧٠٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بَشِيرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ زَيْدٍ إِلَى خَيْبَرَ وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ .

بَابُ الصُّلْحِ فِي الدِّيَةِ

٢٧٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ الرُّبَيْعَ وَهِيَ ابْنَةُ النَّضْرِ كَسَرَتْ ثَنِيَّةَ جَارِيَةٍ فَطَلَبُوا الْأَرْضَ وَطَلَبُوا الْعَفْوَ فَأَبَوْا فَأَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فَأَمَرَهُمْ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ أَتُكْسَرُ ثَنِيَّةُ الرُّبَيْعِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا تُكْسَرُ ثَنِيَّتُهَا فَقَالَ يَا أَنَسُ كِتَابُ اللَّهِ الْقِصَاصُ فَرَضِيَ الْقَوْمُ وَعَفَوْا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَا بَرَّةَ زَادَ الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ فَرَضِيَ الْقَوْمُ وَقَبِلُوا الْأَرْضَ .

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, O HASANU, SINU
ALIJINOM, RADIJALLAHU ANHUMA:
“OVAJ MOJ SIN JE PRVAK (GOSPODIN).
MOŽDA ĆE ALLAH NJEGOVIM
POSREDOVANJEM IZMIRITI DVIJE
VELIKE (ZAVAĐENE) SKUPINE.”

A i Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, kaže:
“... Pa izmirite ih!”

2704. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed,
njemu Sufjan prenoseći od Ebu-Musaa, koji je
izjavio:

– Čuo sam Hasana (Basriju) kako kaže: “Allaha mi,
krenuo je Hasan b. Ali prema Muaviji s nekoliko
vojnih odreda poput brda.”

Tada je ‘Amr b. As rekao: “Ja, stvarno, vidim odrede
i ne okrećem se dok se ne pobiju njeni vršnjaci.”
Potom mu Mu‘avija reče, a on je, Allaha mi, bio jedan
od dva (tada) najbolja čovjeka: “‘Amre, ako budu
ubijeni ovi i ovi ili oni i oni (njihovi), koga imam
(zadužiti) za poslove ljudi, koga imam za njihove
žene, koga imam za njihove nekretnine (i djecu)?”

Tada je Mu‘avija poslao Hasanu dva čovjeka od
Kurejšija iz plemena Benu-Abdu-Šems: Abdur-
Rahmana b. Semuru i Abdullaha b. Amira b.
Kurejza i rekao:

– Idite do toga čovjeka, izložite mu (situaciju),
recite mu i tražite od njega (miroljubivo rješenje)!
Potom su mu oni došli, ušli mu, razgovarali i rekli
mu (poruku) i tražili od njega (izmirenje), pa im je
Hasan b. Ali odgovorio:

“Mi smo sinovi Abdul-Muttaliba i pripada nam
ovo dobro (od zajednice) i zaista će ovaj narod s
prolijevanjem svoje krvi učiniti zlo.”

– Mu‘avija ti nudi – rekoše obojica – to i to, a traži
od tebe i pita te...

– Ko mi to jamči? – upitao je Hasan.

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ابْنِي هَذَا سَيِّدٍ

وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ

وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا .

٢٧٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ
اسْتَقْبَلَّ وَاللَّهِ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ مُعَاوِيَةَ بِكُتَائِبِ
أَمْثَالِ الْجِبَالِ فَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ إِنِّي لَأَرَى
كُتَائِبَ لَا تُؤَلِّي حَتَّى تَقْتُلَ أَقْرَانَهَا فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ
وَكَانَ وَاللَّهِ خَيْرَ الرَّجُلَيْنِ أَيَّ عَمْرُو إِنْ قَتَلَ هَؤُلَاءِ
هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ مَنْ لِي بِأُمُورِ النَّاسِ مَنْ لِي
بِنِسَائِهِمْ مَنْ لِي بِضَيْعَتِهِمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِ رَجُلَيْنِ مِنْ
قُرَيْشٍ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ
وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ بَنِ كُرَيْزٍ فَقَالَ أَذْهَبَا إِلَى هَذَا
الرَّجُلِ فَأَعْرِضَا عَلَيْهِ وَقُولَا لَهُ وَاطْلُبَا إِلَيْهِ فَأَتِيَاهُ
فَدَخَلَا عَلَيْهِ فَتَكَلَّمَا وَقَالَا لَهُ فَطَلُبَا إِلَيْهِ فَقَالَ لهما
الْحَسَنُ ابْنُ عَلِيٍّ إِنَّا بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَدْ أَصَبْنَا مِنْ
هَذَا الْمَالِ وَإِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ قَدْ عَاشَتْ فِي دِمَائِهَا
قَالَ فَإِنَّهُ يَعْرِضُ عَلَيْكَ كَذَا وَكَذَا وَيَطْلُبُ
إِلَيْكَ وَيَسْأَلُكَ قَالَ فَمَنْ لِي بِهِذَا قَالَ نَحْنُ لَكَ
بِهِ فَمَا سَأَلُهَا شَيْئًا إِلَّا قَالَ نَحْنُ لَكَ بِهِ فَصَالَحَهُ
فَقَالَ الْحَسَنُ وَلَقَدْ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرَةَ يَقُولُ رَأَيْتُ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمُنْبَرِ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى جَنْبِهِ

- Mi ti to jamčimo – odgovoriše oni.
- I što god im je Hasan tražio, oni su odgovarali: “Mi ti za to jamčimo.” I oni su se s njim izmirili.
- Kasnije je Hasan (Basrija) kazao:
 - Čuo sam Ebu-Bekra da kaže: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na minberu, a Hasan b. Ali pokraj njega i on se jednom okrenu svijetu, a drugi put Hasanu i reče:
 - Ovaj moj sin je prvak i možda će Allah njegovim posredovanjem izmiriti dvije velike (zavađene) skupine muslimana.
 - Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:
 - Rekao mi je Ali b. Abdullah: “Ovaj slučaj potvrdio je još i osobno čuvenje Hasana (Basrije) od Ebu-Bekra.”¹

DA LI ĆE STARJEŠINA UKAZATI NA IZMIRENJE?

2705. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebu-Uvejs, njemu njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Jahjaa b. Seida, ovaj od Ebur-Ridžala Muhammeda b. Abdur-Rahmana, da je njegova majka Amra bint Abdur-Rahman izjavila:
- Čula sam Aišu, radijallahu anha, kako govori: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je glas parničara na vratima. Uzdigli su svoje glasove, i kada bi jedan od njih dvojice tražio od drugog da mu smanji štogod (od duga) i ublaži (uvjete plaćanja), on odgovaraše: Allaha mi, neću (to) učiniti!”
 - Tada je izašao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:
 - Gdje je onaj što se toliko zaklinjaše Allahom, da neće učiniti dobročinstvo?
 - Ja sam (tu), Allahov Poslaniče! On ima pravo što mu je od toga draže.

وَهُوَ يُقْبَلُ عَلَى النَّاسِ مَرَّةً وَعَلَيْهِ أُخْرَى وَيَقُولُ
إِنَّ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ
فَتَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ
لِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِنَّمَا ثَبَتَ لَنَا سَمَاعُ الْحَسَنِ مِنْ
أَبِي بَكْرَةَ بِهَذَا الْحَدِيثِ .

بَابُ هَلْ يُشِيرُ الْإِمَامُ بِالْصُّلْحِ

٢٧٠٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ
حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
أَبِي الرَّجَالِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أُمَّهُ عَمْرَةَ
بِنْتَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا تَقُولُ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَوْتَ خُصُومٍ
بِالْبَابِ عَالِيَةِ أَصْوَاتِهِمَا وَإِذَا أَحَدُهُمَا يَسْتَوْضِعُ
الْآخَرَ وَيَسْتَرْفِقُهُ فِي شَيْءٍ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا
أَفْعَلُ فَخَرَجَ عَلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَيْنَ الْمُتَأَلَّى
عَلَى اللَّهِ لَا يَفْعَلُ الْمَعْرُوفَ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَلَهُ أَيُّ ذَلِكَ أَحَبُّ .

¹ Hasan, kao unuk Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, i uz to Kurejšija, smatraše da politička vlast pripada njemu, a s njom i odgovarajući lični dohoci. Muavija je preko svojih izaslanika obećao Hasanu pristojnu apanažu i cijelom njegovom rodu, na što je Hasan pristao, izmirio se s Muavijom i u njegovu korist odrekao se hilafeta.

2706. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Dža'fera b. Rebija, on od A'redža, koji je rekao:

– Pričao mi je Abdullah b. Ka'b b. Malik prenoseći od Ka'ba b. Malika, da je on imao kod Abdullaha b. Ebu-Hadreda Eslemija neko potraživanje (imovinu), pa ga je on susreo i tražio, tako da su podigli svoje glasove. Utom je pokraj njih naišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao:

– Ka'bu! – i pokazao mu svojom rukom kao da mu govoraše: “Polovinu!”

Tada je Ka'b uzeo od dužnika polovinu svoga potraživanja, a drugu polovinu ostavio (poklonio).²

VRIJEDNOST MIRENJA LJUDI I ZNAČAJ PRAVEDNOSTI MEĐU NJIMA

2707. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, da mu je saopćio Abdur-Rezak, njemu Ma'mer prenoseći od Hemmama, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Na svaki zglavak ljudi spada sadaka svakog dana u kome sunce izlazi, pa i pravedno postupati među svijetom je vrsta sadake.”³

٢٧٠٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ كَانَ لَهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حَدَرْدٍ الْأَسْلَمِيِّ مَالٌ فَلَقِيَهُ فَلَزِمَهُ حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَمَرَّ بِهِمَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ يَا كَعْبُ فَأَشَارَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يَقُولُ النِّصْفَ فَآخَذَ نِصْفَ مَا لَهُ عَلَيْهِ وَتَرَكَ نِصْفًا .

بَابُ فَضْلِ الْإِصْلَاحِ بَيْنَ النَّاسِ وَالْعَدْلِ بَيْنَهُمْ

٢٧٠٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُّ سَلَامَةٍ مِنْ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ النَّاسِ صَدَقَةٌ .

2 Iz hadisa se može zaključiti:

– poželjno je da uvjeti otplate duga dužniku budu što povoljniji, a da se pri isplati i sama glavnica duga snizi;
– musliman se ne smije zaklinjati da neće učiniti posao koji u svojoj suštini predstavlja dobročinstvo i plemenito djelo.

Po mišljenju Nevevija preporučljivo je takvu zakletvu prekršiti i otkupiti je postom u tri uzastopna dana ili klanjem kurbana u korist sirotinje;

– dužnik može zamoliti vjerovnika za sniženje iznosa duga i produženja roka isplate.

3 Kostu su osnov organizma čovjeka, temelj njegove stabilnosti i uvjet bolje aktivnosti, pa smo dužni na tome Allahu zahvaljivati i riječima i radom dobrih djela.

KADA STARJEŠINA UKAŽE NA POTREBU
NAGODBE, A STRANKA TO ODBIJE,
OSUDA JOJ SE IZRIČE PRAVEDNOM
ODLUKOM

2708. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Urve b. Zubejr, da je Zubejr zaista rekao kako se sporio s jednim čovjekom od ensarija, koji je bio prisutan na Bedru, pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, za jedan rukavac vode iz krša kojim su obojica natapali (zemlju) pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zubejre, natopi (sebi), a onda pusti (vodu) svome susjedu!

Potom se ensarija rasrdio i kazao: “Je li to, Allahov Poslaniče, zato što je on tvoj amidžić?”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao u cijelosti ispuniti pravo Zubejra, a prije toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao je Zubejru na jedan široko prihvatljiv stav i za njega i za ensariju.

Pošto je (kaže Zuhrija) ensarija naljutio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on je izričito presudom dao ispuniti Zubejru njegovo pravo.

Urva je rekao da je Zubejr izjavio:

– Allaha mi! Mislim da je samo zbog toga objavljen ovaj ajet: “... Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti pravi vjernici sve dok te ne uzmu za suca u svojim međusobnim sporovima...”

بَابُ إِذَا أَشَارَ الْإِمَامُ بِالصُّلْحِ
فَأَبَى حُكْمَ عَلَيْهِ بِالْحُكْمِ الْبَيِّنِ

٢٧٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الزُّبَيْرَ
كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّهُ خَاصِمَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَدْ
شَهِدَ بَدْرًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي شَرَاحٍ مِنَ الْحَرَّةِ
كَانَا يَسْقِيَانِ بِهِ كِلَاهُمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
لِلزُّبَيْرِ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أُرْسِلْ إِلَى جَارِكَ فَغَضِبَ
الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ كَانَ ابْنُ عَمَّتِكَ
فَقَتَلُونَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ اسْقِ ثُمَّ احْبِسْ
حَتَّى يَبْلُغَ الْجَدْرَ فَاسْتَوْعَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَيْثُ
حَقَّهُ لِلزُّبَيْرِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ ذَلِكَ أَشَارَ
عَلَى الزُّبَيْرِ بِرَأْيِ سَعَةٍ لَهُ وَلِلْأَنْصَارِيِّ فَلَمَّا أَحْفَظَ
الْأَنْصَارِيُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَوْعَى لِلزُّبَيْرِ حَقَّهُ
فِي صَرِيحِ الْحُكْمِ قَالَ عُرْوَةُ قَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ مَا
أَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ إِلَّا فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ
لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحْكَمُوا فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ .

NASUMIČNA NAGODBA DUŽNIKA (VJEROVNIKA) I NASLJEDNIKA

Ibni-Abbas je izjavio:

– Nema štete da se sudionici međusobno isključe: da ovaj uzme potraživanje, a ovaj (drugi) predmet (ostavitelja) i ako to kod jednog od njih propadne, drugi nema pravo potraživanja (naknade) od svoga druga.

2709. PRIČAOMIJE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ubejdullah prenoseći od Vehba b. Kejsana, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumā, koji je izjavio:

– Moj je otac umro, a na njemu ostao dug, pa sam predložio njegovim vjerovnicima da uzmu datule na ime onoga što je dužan. Oni to nisu htjeli smatrajući da one ne mogu pokriti sav dug. Kasnije sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu ispričao, a on reče:

“Kad ih obereš i staviš na gumno, javit ćeš Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.” Potom je on došao, a s njim još Ebu-Bekr i Omer, sjeo na gumno i molio beričet, a onda rekao: “Pozovi svoje vjerovnike i izmiri im (dugovanja)!”

I nisam nijednog izostavio, kome je moj otac bio dužan, a da mu nisam isplatio dug, meni je još preostalo 13 veskova,¹ i to sedam bolje vrste i šest slabije, odnosno šest bolje i sedam slabije, pa sam došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u doba akšam-namaza i to mu kazao, a on se nasmija i reče:

– Idi Ebu-Bekru i Omeru i (to) im saopći!

– Pa mi smo znali – rekli su oni – da će to tako biti, čim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio ono što je učinio.

Hišam je prenio od Vehba, on od Džabira: “... u (doba) ikindija-namaza”, a nije spomenuo

بَابُ الصَّلْحِ بَيْنَ الْغُرَمَاءِ

وَأَصْحَابِ الْمِيرَاثِ وَالْمُجَازَفَةِ فِي ذَلِكَ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَتَخَارَجَ الشَّرِيكَانِ فَيَأْخُذَ هَذَا دَيْنًا وَهَذَا عَيْنًا فَإِنْ تَوَيَّ لَاحِدَهُمَا لَمْ يَرْجِعْ عَلَى صَاحِبِهِ .

٢٧٠٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تَوَيَّ أَبِي وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَعَرَضْتُ عَلَى غُرَمَائِهِ أَنْ يَأْخُذُوا التَّمْرَ بِمَا عَلَيْهِ فَأَبَوْا وَلَمْ يَرَوْا أَنْ فِيهِ وَفَاءٌ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِذَا جَدَدْتُهُ فَوَضَعْتُهُ فِي الْمِرْيَدِ آذَنْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَجَلَسَ عَلَيْهِ وَدَعَا بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ غُرَمَاءَكَ فَأَوْفِهِمْ فَمَا تَرَكَتُ أَحَدًا لَهُ عَلَى أَبِي دَيْنٍ إِلَّا قَضَيْتُهُ وَفَضَلَ ثَلَاثَةُ عَشَرَ وَسَقًا سَبْعَةَ عَجْوَةٍ وَسِتَّةَ لَوْنٍ أَوْ سِتَّةَ عَجْوَةٍ وَسَبْعَةَ لَوْنٍ فَوَافَيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمَغْرِبَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَضَحِكَ فَقَالَ إِنَّتِ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ فَأَخْبِرُهُمَا فَقَالَا لَقَدْ عَلِمْنَا إِذْ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا صَنَعَ أَنْ سَيَكُونُ ذَلِكَ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ صَلَاةَ الْعَصْرِ وَلَمْ يَذْكُرْ أَبَا بَكْرٍ وَلَا ضَحِكَ وَقَالَ وَتَرَكَ أَبِي عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ وَسَقًا دَيْنًا وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ صَلَاةَ الظُّهْرِ .

¹ Vesk, mjera za težinu, iznosi 60 sā'a ili 199 kg i 20 dkg.

Ebu-Bekra, niti da se Alejhisselam nasmijao i da je Džabir b. Abdullah izjavio: “Moj otac ostavio je na sebi dug od trideset veskova...”

Ibnu-Ishak je prenio od Vehba, a on od Džabira: “... u (doba) podne-namaza...”

NAGODBA ZA DUG I STVARI

2710. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Usman b. Umer, njega obavijestio Junus – a Lejs je kazao: “Pričao mi je Junus” – prenoseći od Ibnu-Šihaba, koga je obavijestio Abdullah b. Malik, a njega Ka'b b. Malik, da je on od Ibnu-Ebu-Hadreda tražio u džamiji naplatu duga koji mu je on dugovao u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da su digli svoje glasove toliko da ih je čuo i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio u svojoj sobi.

Tada im je izašao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkrio zastor (na vratima) svoje sobe, zovnuo Ka'ba b. Malika, rekavši:

– Ka'bu!

– Odazivam ti se, Allahov Poslaniče! – odgovorio je Ka'b.

Potom je Alejhisselam pokazao svojom rukom da spusti polovinu, na što je Ka'b rekao:

– Već sam (to) učinio, Allahov Poslaniče.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

– Ustani (Ebu-Hadrede) i isplati mu!¹

بَابُ الصُّلْحِ بِالْذَّيْنِ وَالْعَيْنِ

٢٧١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ
حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ
تَقَاضَى ابْنُ أَبِي حَذْرَدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي عَهْدِ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا
حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ فِي بَيْتٍ
فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ
سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَنَادَى كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ فَقَالَ
يَا كَعْبُ فَقَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَشَارَ
بِيَدِهِ أَنْ ضَعِ الشَّطْرَ فَقَالَ كَعْبُ قَدْ فَعَلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُمْ فَأَقْضِهِ .

¹ Nagodba je privolom stranaka sklopljen ugovor koji otklanja prijepor, a sklapa se ponudom i prihvatom. Nagodba može biti iz priznanja tuženog, iz poricanja tuženog i nagodba, iz šutnje tuženog.

Ko sklapa neku nagodbu ili se ne odriče svoga prava u cijelosti ili djelimično, mora biti dorastao. Zbog toga nije valjana nagodba ludog, slaboumnog, zbog starosti i nedoraslog, nesposobnog za rasuđivanje, a valjana je nagodba nedoraslog, ovlaštenog na raspolaganje, ako nije za njegov očevitno štetna.

Ako bi se tutor nedoraslog nagodio o nekoj tražbini, nagodba je valjana, ako nema od tog očevitne štete za nedoraslog, a nije valjana, ako je očevitno štetna za malodobnog. Tako, naprimjer, ako neko tuži malodobnog za jednu svotu novca i otac nedoraslog nagodi se tako, da plati tražbinu s novcem nedoraslog, nagodba je valjana, ako tužitelj ima dokaz, a ako ga nema, nagodba nije valjana. Ako nedorasli ima neko potraživanje (dug) od drugoga, pa se njegov otac nagodi, otpustivši neku svotu i snizi iznos tražbine, nagodba nije valjana, ako postoji dokaz za tražbinu, a ako nema dokaza, nagodba je valjana.

Odreknuće (oproštenje) od tražbine nedoraslog, ludog i slaboumnog od starosti nije valjano (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشُّرُوطِ

UVJETI

ŠTA JE DOZVOLJENO OD UVJETA
PRI PRIMANJU ISLAMA, PROPISIMA
(PRI OBLIGACIJAMA I POSLOVANJU)
I PRISEZANJU

2711, 2712. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

– Saopćio mi je Urve b. Zubejr rekavši da je čuo Mervana i Misvera b. Mahremea, radijallahu anhumu, kada su izjavili, prenoseći od drugova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Kada je Suhejl b. Amr pisao (Hudejbijanski) ugovor, tada je Suhejl b. Amr u njemu uvjetovao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

“Ko god ti od nas bude došao, pa makar bio musliman, ti ćeš ga nama vratiti i nama ga izdati.” Pravovjerni to nisu voljeli i ljutili su se, a Suhejl nije htio ništa drugo nego samo to, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i sklopio s njim ugovor na to i vratio Ebu-Džendela natrag njegovom ocu Suhejbu b. Amru. I ko god mu je od ljudi došao u tom vremenu, on ga je vratio natrag, pa makar i bio musliman.

Dolazile su, kao izbjeglice, i muslimanke. Od onih koje su tada došle Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila je i djevojka Ummu-Kulsum, kćerka Ukbe b. Ebi-Mu‘ajta. Poslije su došli njeni ukućani i tražili od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da im je vrati, ali je on nije njima vratio,

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الشُّرُوطِ
فِي الْإِسْلَامِ وَالْأَحْكَامِ وَالْمُلَابَّغَةِ

٢٧١١-٢٧١٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرَةَ بْنَ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُخْبِرَانِ عَنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَمَّا كَاتَبَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو يَوْمَئِذٍ كَانَ فِيهَا اشْتَرَطَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا أَحَدٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا وَخَلَّيْتَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ فَكَّرَهُ الْمُؤْمِنُونَ ذَلِكَ وَامْتَعَضُوا مِنْهُ وَأَبَى سُهَيْلُ إِلَّا ذَلِكَ فَكَاتَبَهُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى ذَلِكَ فَردَّ يَوْمَئِذٍ أَبَا جَنْدَلٍ إِلَى أَبِيهِ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو وَلَمْ يَأْتِهِ أَحَدٌ مِنَ الرِّجَالِ إِلَّا رَدَّهُ فِي تِلْكَ الْمُدَّةِ وَإِنْ كَانَ مُسْلِمًا وَجَاءَتْ الْمُؤْمِنَاتُ مَهَاجِرَاتٍ وَكَانَتْ أُمُّ كُلثُومٍ بِنْتُ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ مِمَّنْ خَرَجَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ عَاتِقٌ فَجَاءَ أَهْلُهَا يَسْأَلُونَ النَّبِيَّ ﷺ أَنْ يَرْجِعَهَا إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَرْجِعْهَا إِلَيْهِمْ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِنَّ

jer je Allah za takve (žene) objavio: "... Kada vam dođu vjernice kao iseljenice, provjerite ih, a Allah najbolje zna njihovo vjerovanje..." pa do Allahovih riječi: "... a niti su oni dozvoljeni njima..."¹

Urve je rekao: Saopćila mi je Aiša: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispitivaše ih na osnovu ovog ajeta: "Vjernici, kada vam dođu vjernice kao iseljenice, ispitivajte ih..." (ajet) do riječi: "... Zaista On oprašta i milostiv je."

2713. Urve je još izjavio: Aiša je rekla: "Koja je god od njih priznala ovaj uvjet, njoj bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Prihvatam tvoju prisegu, riječima koje bi joj on izgovorio."

– Allaha mi, u ovom prisezanju njegova se ruka nije nikada dotakla ruke nijedne žene i on uzimaše zakletvu vjernosti islamu od njih samo svojim riječima.

إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ
أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ إِلَى قَوْلِهِ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ .

٢٧١٣. قَالَ عُرْوَةُ فَأَخْبَرْتَنِي عَائِشَةُ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَمْتَحِنُهُنَّ بِهَذِهِ الْآيَةِ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ
فَامْتَحِنُوهُنَّ إِلَى غَفُورٍ رَحِيمٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ
فَمَنْ أَقْرَبَ بِهَذَا الشَّرْطِ مِنْهُنَّ قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
قَدْ بَايَعْتُكَ كَلَامًا يُكَلِّمُهَا بِهِ وَاللَّهُ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ
امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ وَمَا بَايَعُهُنَّ إِلَّا بِقَوْلِهِ .

1 Potpuni prijevod 10-12. ajeta poglavlja El-Mumtehane, na koje se Aiša poziva, glasi: "Pravovjernici, kada vam dođu pravovjernice kao iseljenice, provjerite ih, a Allah najbolje zna njihovo vjerovanje. Ako ih znate kao vjernice, ne vraćajte ih nevjernicima. One nisu dozvoljene njima (nevjernicima), niti su oni dozvoljeni njima vjernicima. Podajte im (nevjernicima) ono što su oni dali (na ime bračnih darova tim vjernicima). Nije vam grijeh da ih vjenčate sebi, kada im date njihove ženidbene nagrade. Ne držite u braku žene idolopoklonice. Tražite ono što ste dali (kao bračne darove), a neka i oni (nevjernici) traže što su dali (kao bračne darove). To je Allahov sud. On sudi među vama, a Allah je sveznajući i mudar.

Ako vam izmakne nešto (od ženidbenih darova) vaših žena (koje su se vratile) nevjernicima, pa dođe red na vas (da vi dajete nevjernicima), tada podajte onima što su im otišle žene onoliko koliko su oni dali (na ime ženidbenih darova) i bojte se Allaha u koga vi vjerujete!"

– Prema izjavi Ibnu-Abbasa raskinulo je brak sa svojim muževima muslimanima svega šest žena, jer su željele ostati u idolopoklonstvu, i to:

Ummi-Hakim, kćerka Ebu-Sufjana, a supruga Ijada b. Šeddada; Fatima, kćerka Ebu-Umejje b. Mugire, sestra Ummu-Seleme, svojevremeno udata za Omera b. Hattaba i kada je Omer iselio iz Mekke u Medinu, ona je ostala u Mekki i vratila se idolopoklonstvu; Buru', kćerka Ukbe, supruga Šemasa b. Osmana; Abda, kćerka Abdul-Uzzaa, a supruga 'Amra b. Vudda; Hind, kćerka Ebu-Džehla b. Hišama, supruga Hišama b. Asa i Kulsum, kćerka Džervela, supruga Omera b. Hattaba, koja se nije htjela s Omerom preseliti iz Mekke u Medinu, već je ostala u Mekki i ispovijedala vjeru svoje sredine.

Muslimanke, izbjegle iz Mekke u Medinu, zaklinjale su se pred Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, da su to učinile iz vjerskih pobuda i obavezivale su na uvjete navedene u 12. ajetu poglavlja El-Mumtehane, koje u prijevodu glasi:

"Vjerovjesniče, kada ti dođu pravovjernice da ti se obavežu, da neće pripisivati Allahu ništa (druga), da neće krasti, da neće činiti blud, da neće ubijati svoju djecu i da neće lagati, vršit će potvoru s onim što je između njihovih ruku i nogu (što im je u njihovim matericama), da ti neće biti nepokorne u vršenju dužnosti prema Allahu – primi njihovu obavezu i moli Allaha da im oprost. Zaista, Allah oprašta i milostiv je."

– Po prihvatanju navedenih obaveza Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio bi posudu s vodom, stavio u nju svoju ruku, a potom i islamizirana žena. To je bilo simbolično čestitanje novoislamiziranim ženama.

2714. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Zijada b. Ilakaa, koji je rekao:

– Čuo sam Džerira, radijallahu anhu, gdje kaže: “Položio sam zakletvu vjernosti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je uvjetovao: I iskreno dobro misliti svakom muslimanu.”

2715. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Isma'ila kome je pričao Kajs b. Ebu-Hazim prenoseći od Džerira b. Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

“Obavezao sam se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na obavljanje namaza, dijeljenje zekata i iskreno dobro misliti svakom muslimanu.”

PRODAVANJE OPLOĐENIH PALMI

2716. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Malik prenoseći od Nafija, (on) od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko proda palme koje su se već otrijebile (oplodile), njihov plod pripada prodavcu, osim ako ga kupac ne uvjetuje sebi.

UVJETI U KUPOPRODAJI

2717. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve, da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila da je Berira došla Aiši, da joj pomogne u njenom otkupu (za oslobođenje), a ona nije od svoga otkupa još ništa platila.

– Vрати se svojim gospodarima! – reče Aiša – pa ako hoće da isplatim za tebe tvoju otkupninu i patronat nad tobom bude moj, učinit ću.

٢٧١٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَاشْتَرَطَ عَلَيَّ وَالنُّصْحَ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

٢٧١٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

بَابُ إِذَا بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرِتْ وَلَمْ يَشْتَرِ الثَّمَرَةَ

٢٧١٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرِتْ فَثَمَرُهَا لِلْبَّاعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِ الْمُبْتَاعُ .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْبَيْعِ

٢٧١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ عَائِشَةَ تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ ارْجِعِي إِلَى أَهْلِكَ فَإِنْ أَحْبَبُوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكَ كِتَابَتُكَ وَيَكُونَ وَلَاؤُكَ لِي فَعَلْتُ فَذَكَرْتُ

Berira je to saopćila svojim gospodarima, a oni su odbili i rekli: “Ako hoće da računa na tebe, neka to uradi, a patronat nad tobom ostaje nama.”

Aiša je to kazala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Na to joj on reče: “Kupi je i oslobodi, a patronat pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

DOZVOLJENO JE DA PRODAVAC JAHACE (ŽIVOTINJE) UVJETUJE JAHANJE ISTE DO JEDNOG ODREĐENOG MJESTA

2718. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja, rekavši: Čuo sam Amira, gdje govori:

“Pričao mi je Džabir da je on putovao na svom devcu, koji je već bio malaksao. Tada je naišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udario ga i blagoslovio i on je (od tada) išao tako da ne izađe niko kao on. Poslije je Alejhisselam rekao:

– Prodaj mi ga za jednu vekijju (oku)!

– Ne – odgovorio sam.

Potom je on opet rekao: “Prodaj mi ga za vekijju (oku)!”¹

Tada sam mu ga prodao i uvjetovao da jašem na njemu do svojih ukućana.

Kada smo stigli (u Medinu), doveo sam mu devca i on mi isplati njegovu vrijednost. Potom sam se okrenuo, a on ga pusti za mnom i reče: “Neću uzeti tvoga devca! Uzmi ovog svog devca, on je tvoje dobro!”

Šu'be je prenio od Mugire, on od Amra, ovaj od Džabira: “... Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio mi je pršljenove njegovih leđa (jahanje) do Medine.”

Ishak je prenio od Džerira, a on od Mugire:

“... pa sam mu ga prodao s tim, da mi pripadaju pršljenovi njegovih leđa dok ne stignem u Medinu.”

ذَلِكَ بَرِيرَةٌ إِلَى أَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ عَلَيْكَ فَلْتَفْعَلْ وَيَكُون لَنَا وَلَاؤُكَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهَا ابْتَاعِي فَأَعْتِقِي فَإِنَّهَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

بَاب إِذَا اشْتَرَطَ الْبَائِعُ

ظَهَرَ الدَّائِمَةُ إِلَى مَكَانٍ مُسَمًّى جَازَ

٢٧١٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَسِيرُ عَلَى جَمَلٍ لَهُ قَدْ أَعْيَا فَمَرَّ النَّبِيُّ ﷺ فَضَرَبَهُ فَدَعَا لَهُ فَسَارَ بِسَيْرٍ لَيْسَ بِسَيْرٍ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ بَعْثِي بِوَقِيَّةٍ قُلْتُ لَا ثُمَّ قَالَ بَعْثِي بِوَقِيَّةٍ فَبَعَثَهُ فَاسْتَشْنَيْتُ خِمْلَانَهُ إِلَى أَهْلِي فَلَمَّا قَدِمْنَا أَتَيْتُهُ بِالْجَمَلِ وَنَقَدَنِي ثَمَنَهُ ثُمَّ انْصَرَفْتُ فَأَرْسَلَ عَلَى إِثْرِي قَالَ مَا كُنْتُ لِأَخْذِ جَمَلِكَ فَخَذَ جَمَلَكَ ذَلِكَ فَهُوَ مَالُكَ قَالَ شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَابِرٍ أَفْقَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ إِسْحَاقُ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ مُغِيرَةَ فَبَعَثَهُ عَلَى أَنَّ لِي فَقَارَ ظَهْرِهِ حَتَّى أَبْلُغَ الْمَدِينَةَ وَقَالَ عَطَاءٌ وَغَيْرُهُ لَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ شَرَطَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ جَابِرٍ وَلَكَ ظَهْرُهُ حَتَّى تَرْجِعَ وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَفْقَرْنَاكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ تَبْلَغُ عَلَيْهِ إِلَى أَهْلِكَ وَقَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ وَابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبٍ

¹ Vekijja (oka) je imala svoju vremensku i lokalnu novčanu vrijednost. U Egiptu vrijedila je 12 dirhema, u Damasku 50, u Halepu 60, a u nekim krajevima Rimske imperije 150, pa i 1.000 dirhema.

Ata i drugi su rekli: "... do Medine tvoja su njegova leđa."

Muhammed b. Munkedir prenio je od Džabira: "... Džabir je uvjetovao njegova leđa (jahanje) do Medine."

Zejd b. Eslem prenio je od Džabira: "... tvoja su njegova leđa dok se ne vratiš (ukućanima)."

Zubejr od Džabira prenosi: "... dajemo ti pršljenove njegovih leđa do Medine."

A'meš je kazao prenoseći od Salima, on od Džabira: "... idi na njemu do svoje obitelji!"

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: "Uvjetovanje je izražavano na više načina, što je kod mene ispravnije."

Ubejdullah i Ibnu-Ishak su prenijeli od Vehba, a on od Džabira: "Kupio ga je Vejrovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za jednu vekijju (oku)."

Vehba (u drugom nizu prenosilaca) slijedi Zejd b. Eslem, prenoseći od Džabira.

Ibnu-Džurejdž prenosi od Ataa i od još nekih, a oni od Džabira: "Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ga je za četiri zlatnika, a to je jedna vekijja (oka), računajući zlatnik po deset dirhema."

Mugire, prenoseći slučaj od Ša'bija, a on od Džabire, te Ibnu-Munkedir i Ebu-Zubejr od Džabira ne spominju cijenu (devca).

A'meš je prenio od Salima, on od Džabira:

"... za vekijju (oku) zlata..."

Ebu-Ishak je prenio od Salima, on od Džabira:

"... za dvije stotine dirhema..."

Davud b. Kajs prenosi od Ubejdullaha b. Miksema, a on od Džabira: "... Kupio ga je na putu za Tebuk."

Mislim da je rekao: "... za četiri oke."

Ebu-Nadre je prenio od Džabira: "... Kupio ga je za dvadeset zlatnika..."

Ša'bi kaže: "za jednu vekijju (oku)" izražavano je na više načina, a i uvjetovanje na više načina i to je – kaže Ebu-Abdullah (Buharija) – kod mene najispravnije.

عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ النَّبِيُّ ﷺ بِوَقِيَّةٍ وَتَابَعَهُ زَيْدُ ابْنُ أَسْلَمَ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ وَغَيْرِهِ عَنْ جَابِرٍ أَخَذَتْهُ بِأَرْبَعَةِ دَنَانِيرَ وَهَذَا يَكُونُ وَقِيَّةً عَلَى حِسَابِ الدِّينَارِ بَعَشْرَةَ دَرَاهِمَ وَلَمْ يُبَيِّنِ الثَّمَنَ مُغِيرَةُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ وَابْنِ الْمُنْكَدِرِ وَأَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ سَلَمٍ عَنْ جَابِرٍ وَقِيَّةٌ ذَهَبٍ وَقَالَ أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ سَلَمٍ عَنْ جَابِرٍ بِمِائَتِي دِرْهَمٍ وَقَالَ دَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مِقْسَمٍ عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ بِطَرِيقِ تَبُوكَ أَحْسَبُهُ قَالَ بِأَرْبَعِ أَوَاقٍ وَقَالَ أَبُو نَضْرَةَ عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ بِعِشْرِينَ دِينَارًا وَقَوْلُ الشَّعْبِيِّ بِوَقِيَّةٍ أَكْثَرُ الْإِشْرَاطِ أَكْثَرُ وَأَصَحُّ عِنْدِي قَالَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ .

UVJETI U MEĐUSOBNOM POSLOVANJU

2719. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb, a njemu priča Ebu-Zinad penoseći od A'redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Ensarije su rekli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Podijeli između nas i naše braće (mhadžira) naše palmovike!”

– Ne – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Potom su ensarije rekli: “Ispomagat ćete nam u teretu (obrađivanja) i učinit ćemo vas dioničarima u plodu.”

– Čusmo i pokoravamo se – odgovorili su muhadžiri.

2720. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu prenio Džuvejrija b. Esma prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber Jevrejima da ga obrađuju i siju i oni su imali polovinu od njegovih prinosa.

UVJETI U ŽENIDBENOM DARU
PRI SKLAPANJU BRAKA

Omer (b. Hattab) kaže: “Postavljanjem uvjeta (koje je obavezno ispuniti) prestaju (neka prava i nastaju neke obaveze) i ti imaš ono što si uvjetovao.” Misver je izjavio:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je spomenuo svoga zeta,¹ pohvalio ga u njegovim tazbinskim odnosima i lijepo to učinio i izjavio: “Pričao mi je, vjerovao mi, obećavao mi i (to) mi ispunjavao.”

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْمُعَامَلَةِ

٢٧١٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَقْسِمُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا النَّخِيلَ قَالَ لَا فَقَالَ تَكْفُونَا الْمَثُونَةَ وَنُشْرِكُكُمْ فِي الثَّمَرَةِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا .

٢٧٢٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ ابْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْمَهْرِ عِنْدَ عُقْدَةِ النِّكَاحِ

وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِنَّ مَقَاطِعَ الْحُقُوقِ عِنْدَ الشُّرُوطِ وَلَكَ مَا شَرَطْتَ وَقَالَ الْمِسْوَرُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ ذَكَرَ صَهْرًا لَهُ فَأَتْنِي عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي وَصَدَّقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَّى لِي .

¹ Riječ je o Ebul-Āsu, mužu Zejnebe, kćerke Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, koji je zarobljen u Bici na Bedru i oslobođen bez otkupnine na prijedlog Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

2721. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Jezid b. Ebu-Habib prenoseći od Ebul-Hajra, on od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je kazao: “Najpreči od uvjeta da se izvrši jeste ugovoreni bračni dar s kojim su vam dozvoljeni spolni organi supruge.”

UVJETI U ZEMLJORADNJI

2722. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Ibnu-Ujejne, ovome Jahja b. Seid, koji je izjavio da je čuo sam Hanzalu Zurekija, a on Rafija b. Hadidža, radijallahu anhu, kako kaže: “Mi smo se ensarije većinom bavili zemljoradnjom, pa smo davali zemlju i pod zakup (kesim) i nekada dohodak dadne ovaj (dio njive), a ovaj (drugi) ne dadne, pa nam je to zabranjeno, a nije nam to bilo zabranjeno (činiti) za novac.”

UVJETI KOJE NIJE DOZVOLJENO POSTAVLJATI PRI SKLAPANJU BRAKA

2723. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej, ovome Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Građanin neće prodavati (proizvode) u ime seljaka – proizvođača; nemojte “napucavati” cijenu robe (ne želeći je kupiti, već samo obmanuti druge); neka niko ne nudi veću cijenu u trgovanju svoga brata (drugog čovjeka, kada je ovaj već kupio nešto); neka niko ne prosi ženu koju je već neko isprosio, i neka žena ne traži puštanje svoje sestre (druge žene ili inoće) samo da bi “izvrnula njenu posudu” (raskinula brak).

٢٧٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْمُزَارَعَةِ

٢٧٢٢. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ حَنْظَلَةَ الزُّرَقِيَّ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كُنَّا أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ حَقْلًا فَكُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ قُرْبًا أَخْرَجَتْ هَذِهِ وَلَمْ تُخْرِجْ ذِهِ فَهِنَا عَنْ ذَلِكَ وَلَمْ نُنَّهَ عَنِ الْوَرِقِ .

بَابُ مَا لَا يَجُوزُ مِنَ الشُّرُوطِ فِي النِّكَاحِ

٢٧٢٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَزِيدَنَّ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يُحْطَبَنَّ عَلَى خِطْبَتِهِ وَلَا تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَكْفِيَ إِنَاءَهَا .

UVJETI KOJE NIJE DOZVOLJENO POSTAVLJATI U KAZNAMA

2724, 2725. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes'uda, a on od Ebu-Hurejre i Zejda b. Halida Džuhena, radijallahu anhum, da su obojica izjavili:

– Jedan nomad došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, zaklinjem te Allahom da mi sudiš samo po Allahovoj Knjizi!

Potom je drugi parničar rekao, a on je od njega bio razumniji:

– Da, sudi nam po Allahovoj Knjizi!

– Dozvoli mi (riječ) – reče nomad!

– Govori! – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Moj sin je – kazao je on – bio kod ovog nadničar (najamnik) i učinio je blud s njegovom ženom. Saopćeno mi je da na mog sina spada kamenovanje i ja sam ga od toga otkupio za stotinu ovaca i jednom robinjicom. Kasnije sam pitao učene, pa su mi rekli da na mog sina spada samo stotinu udaraca (šibanjem) i izgnanstvo (iz mjesta) godinu dana, a da kamenovanje spada na tu ženu.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Tako mi Onoga u Čijoj je moći moja duša, presudit ću vam po Allahovoj Knjizi: Robinjica i stado vraća ti se, a na tvoga sina spada stotinu udaraca i interniranje na godinu dana.

– Uvejsu, porani sutra do te žene, pa ako ona prizna (blud), kamenuj je!

Uvejs joj je sutra poranio – kaže prenosilac – i ona je blud priznala, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio i ona je kamenovana.

بَابُ الشُّرُوطِ الَّتِي لَا تُحِلُّ فِي الْحُدُودِ

٢٧٢٤-٢٧٢٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُمَا قَالَا إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَعْرَابِ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْشُدْكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ لِي بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْخَضَمُ الْآخَرُ وَهُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ نَعَمْ فَأَقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأَذِنَ لِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُلْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِأَمْرَأَتِهِ وَإِنِّي أَخْبَرْتُ أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَأَقْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَوَلِيدَةٍ فَسَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّهَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَنَّ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا الرَّجْمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا أَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ رَدٌّ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ اغْدُ يَا أُتَيْسُ إِلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَأَرْجُمُهَا قَالَ فَعَدَا عَلَيْهَا فَأَعْتَرَفَتْ فَأَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَجِمَتْ .

ONO ŠTO SE NE DOZVOLJAVA ZA ROBA UGOVORENOG OTKUPA KADA JE ON ZADOVOLJAN DA SE OSLOBODI KUPOPRODAJOM

2726. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Abdul-Vahid b. Ejmen Mekki, da je njegov otac rekao:

– Ušao sam Aiši, radijallahu anha, a ona reče: Uđe mi Berira, a ona je ugovorila svoje oslobođenje otkupom, i reče: “Majko pravovjernih, kupi me, jer me moji gospodari prodaju, i onda me oslobodi!”

– Dobro – rekla je Aiša.

Poslije je Berira kazala: “Moji gospodari neće da me prodaju, dok ne uvjetuju sebi patronat nada mnom.”

– Nemam ja potrebe za tobom – odgovorila je Aiša.

To je čuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ili mu je preneseno, pa je upitao:

“Šta je s Berirom?”

Zatim je rekao: “Kupi je i oslobodi je, a neka oni uvjetuju šta hoće!”

– Potom sam je – kaže Aiša – kupila i oslobodila, a njeni gospodari uvjetovali patronat nad njom sebi, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

“Patronat pripada onom ko je roba oslobodio, pa makar ga prodavac uvjetovao sebi stotinu puta.”

UVJETI PRI RASKIDANJU BRAKA

Ibnu-Musejjeb, Hasan (Basri) i Ata su izjavili:

– Kada (čovjek) izgovori prvo (riječ) “puštanje” ili ga odgodi, najpreči mu je njegov uvjet.¹

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنْ شُرُوطِ امْلَكَاتٍ إِذَا رَضِيَ بِالْبَيْعِ عَلَى أَنْ يُعْتَقَ

٢٧٢٦. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ الْمَكِّيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى بَرِيرَةَ وَهِيَ مُكَاتَبَةٌ فَقَالَتْ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ اشْتَرِينِي فَإِنْ أَهْلِي يَبِيعُونِي فَأَعْتِقْنِي قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ إِنْ أَهْلِي لَا يَبِيعُونِي حَتَّى يَشْتَرُطُوا وَلَا تَنِي قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيكَ فَسَمِعَ ذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ بَلَغَهُ فَقَالَ مَا شَأْنُ بَرِيرَةَ فَقَالَ اشْتَرَيْهَا فَأَعْتِقْهَا وَلْيَشْتَرُطُوا مَا شَاءُوا قَالَتْ فَاشْتَرَيْتُهَا فَأَعْتَقْتُهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَا عَمَّا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَإِنْ اشْتَرَطُوا مِائَةَ شَرْطٍ.

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الطَّلَاقِ

وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَالْحَسَنُ وَعَطَاءٌ إِنْ بَدَأَ بِالطَّلَاقِ أَوْ آخَرَ فَهُوَ أَحَقُّ بِشَرْطِهِ.

¹ Svejedno je, kazao muž supruzi: “Puštena si, ako uđeš u kuću toga i toga”, ili “Ako uđeš u kuću toga i toga, puštena si.”

2727. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'are, njemu prenio Šu'be od Adijja b. Sabita, a on od Ebu-Hazima, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je predusretati (proizvođače pred gradom), mještaninu prodavati (ucjenom) seljakov proizvod, ženi da uvjetuje (muškarcu) raskid braka s njenom sestrom (po vjeri ili drugom ženom), čovjeku da ne nudi veću cijenu (kada kupuje) nego što je ponudio njegov brat i zabranio napucavanje cijene (robi) i zadržavanje mlijeka u vimenu kravljem (pred prodaju).

Muhammed b. Ar'aru (u drugom nizu prenosilaca) slijede Mu'az i Abdus-Samed, prenoseći (hadis) od Šu'be.

Gunder i Abdur-Rahman su rekli:

“... Zabranjeno je...”

Adem (b. Ebu-Ijas) je kazao:

“... Zabranjeno nam je...”

A Nadr i Hadždžadž b. Minhal su izjavili:

“... Zabranio sam je...”

USMENI UVJETI SA SVIJETOM

2728. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega obavijestio Hišam, a ovoga Ibnu-Džurejdž, rekavši:

– Obavijestio me je Ja'la b. Muslim i Amr b. Dinar, prenoseći od Seida b. Džubejra, dodajući svaki od njih dvojice (ponešto na izjavu) svoga druga, a i jedan drugi osim njih, rekavši da ga je čuo kako priča prenoseći od Seida b. Džubejra, da je rekao: “Zaista smo bili kod Ibni-Abbasa i on reče: Prenio mi je Ubejj b. Ka'b:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Musa (drug Hidrov) je Allahov poslanik.”

٢٧٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ التَّلْقِي وَأَنْ يَبْتَاعَ الْمُهَاجِرُ لِلْأَعْرَابِيِّ وَأَنْ تَشْتَرِطَ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا وَأَنْ يَسْتَأْمَ الرَّجُلُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ وَنَهَى عَنِ النَّجْشِ وَعَنِ التَّضْرِيَةِ تَابِعَهُ مُعَاذُ وَعَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ غُنْدَرٌ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ نَهَى وَقَالَ آدَمُ نُهَيْنَا وَقَالَ النَّضْرُ وَحَجَّاجُ ابْنُ مِنْهَالٍ نَهَى .

بَابُ الشُّرُوطِ مَعَ النَّاسِ بِالْقَوْلِ

٢٧٢٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَغَيْرُهُمَا قَدْ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ إِنَّا لَعِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي بْنُ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُوسَى رَسُولُ اللَّهِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا كَانَتْ الْأُولَى نِسْيَانًا وَالْوُسْطَى شَرْطًا وَالثَّالِثَةُ عَمْدًا

Potom je spomenuo slučaj da je Hidr rekao:

– Zar ti nisam rekao, da se nećeš moći strpjeti sa mnom?

Prvo pitanje (Musaovo) bilo je iz zaborava, drugo uvjetno, a treće namjerno.

Musa je rekao: “Ne prekoravaj me zbog toga što sam zaboravio i nemoj me teretiti teškoćom u mom poslu!” (da nešto od tebe naučim).

Kasnije su susreli jednog dječaka i Hidr ga ubije.

Poslije su krenuli dalje i našli jedan zid koji se htio srušiti i on ga ispravi.

Ibnu-Abbas, umjesto teksta Kur’ana (“Veraehum melikun”, tj. “Iza njih bijaše jedan vladar...”) učeše: “Emamehum melikun”, tj. “Ispred njih bijaše jedan vladar...”¹

UVJETI U PATRONATU

2729. PRIČAO NAM JE Isma’il, njemu Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Aiše, koja je izjavila:

– Došla mi je Berira i rekla: “Ugovorila sam sa svojim gospodarima da se otkupim za devet evaka, i to po jednu ukijju svake godine, pa pomози mi!”

– Ako hoćeš da im to pripremim, a patronat nad tobom da bude moj, učinit ću – rekla je Aiša.

Tada je Berira otišla svojim gospodarima i kazala im, ali oni nisu na to pristali.

Poslije je ona opet došla kod njih (Aiši), a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedaše, i rekla: “Ja sam im ono izložila, a(al) oni neće nego da patronat bude samo njihov.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je to, a Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Aiša je obavijestila, pa je rekao:

– Uzmi je, a patronat im uvjetuj sebi, jer patronat pripada samo onome ko je roba oslobodio.

Tada je Aiša (to) učinila, a Allahov Poslanik,

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا لَقِيََا غَلَامًا فَقَتَلَهُ فَأَنْطَلَقَا فَوَجَدَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَرَأَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ.

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْوَلَاءِ

٢٧٢٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَاءَتْنِي بَرِيرَةُ فَقَالَتْ كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ أُوقِيَّةً فَأَعِينِينِي فَقَالَتْ إِنْ أَحْبَبُوا أَنْ أَعِدَّهَا لَهُمْ وَيَكُونُوا لِي فَعَلْتُ فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَقَالَتْ لَهُمْ فَأَبَوْا عَلَيْهَا فَجَاءَتْ مِنْ عِنْدِهِمْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْوَلَاءُ لَهُمْ فَسَمِعَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ خُذِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمُ الْوَلَاءَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ فَفَعَلَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ

¹ Susret Musaa, alejhis-selam, s Hidrom izložen je u prvom tomu, poglavlja Nauka, hadis broj 78.

sallallahu alejhi ve sellem, kasnije je ustao među svijetom, zahvalio Allahu i rekao:

– Šta je ljudima pa stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Svaki uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, jeste nevaljao, pa makar bilo i stotinu uvjeta. Allahova je odluka najpreča, a Allahov uvjet najjači. A patronat pripada samo onome ko je roba oslobodio.

**KADA (VLASNIK ZEMLJE) U UGOVORU
O OBRADI ZEMLJE UVJETUJE:
“ODSTRANIT ĆU TE KADA BUDEM HTIO”**

2730. PRIČAO NAM JE Ebu-Ahmed Merrar b. Hammuvijeh, njemu Muhammed b. Jahja Ebu-Gassan Kinani, ovoga obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, koji je rekao:

– Kada su stanovnici Hajbera razbili (iščašili) zglavak ruke Abdullahu b. Omeru, Omer je ustao i između ostalog rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Jevrejima Hajber da rade na svojim imanjima i rekao: Zadržavamo vas, koliko vas bude Allah htio zadržati.”

Abdullah b. Omer izašao je tamo do svoga imanja, pa je napadnut (na spavanju) noću, razbijeni su zglavci njegovih ruku i nogu, a mi nemamo tamo neprijatelja osim njih. Oni su naši neprijatelji. Zadaju nam brigu i uviđam njihovo protjerivanje.”

Kada se Omer na to odlučio, došao mu je jedan iz plemena Ebul-Hakika i rekao:

– Vladaru pravovjernih, zar ćeš nas protjerati, a Muhammed nas je zadržao, ostavio da radimo na imanjima i to nam uvjetovao?

– Misliš li da sam ja zaboravio? – upitao je Omer – izjavu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Šta će biti s tobom, kada budeš protjeran iz Hajbera? Tvoje će mlade deve iz noći u noć s tobom žurno ići.”

وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ قَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ وَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَغْتَقَ .

بَابُ إِذَا اشْتَرَطَ فِي الْمِزَارَعَةِ إِذَا شِئْتَ اخْرِجْتُكَ

٢٧٣٠. حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مَرَّارُ بْنُ حُمَيْهٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَبُو غَسَّانَ الْكِنَانِيُّ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا فَدَعَ أَهْلُ خَيْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَامَ عُمَرُ خَطِيبًا فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عَامِلَ يَهُودَ خَيْبَرَ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَقَالَ نَقَرُكُمْ مَا أَقَرَّكُمْ اللَّهُ وَإِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ خَرَجَ إِلَى مَالِهِ هُنَاكَ فَعُدِي عَلَيْهِ مِنَ اللَّيْلِ فَفَدَعَتْ يَدَاهُ وَرَجُلَاهُ وَلَيْسَ لَنَا هُنَاكَ عَدُوٌّ غَيْرُهُمْ هُمْ عَدُونَا وَتَهَمَّتْنَا وَقَدْ رَأَيْتَ إِجْلَاءَهُمْ فَلَمَّا أَجْمَعَ عُمَرُ عَلَى ذَلِكَ آتَاهُ أَحَدُ بَنِي أَبِي الْحَقِيقِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَتُخْرِجُنَا وَقَدْ أَقَرَّنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَعَامَلْنَا عَلَى الْأَمْوَالِ وَشَرَطَ ذَلِكَ لَنَا فَقَالَ عُمَرُ أَظَنَنْتَ أَنِّي نَسِيتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ بَكَ إِذَا أُخْرِجْتَ مِنْ خَيْبَرَ تَعْدُو بِكَ قُلُوبُكَ لَيْلَةً بَعْدَ لَيْلَةٍ فَقَالَ كَانَتْ هَذِهِ هَزِيلَةً مِنْ أَبِي الْقَاسِمِ قَالَ كَذَبْتَ يَا عَدُوَّ اللَّهِ فَأَجْلَاهُمْ عُمَرُ وَأَعْطَاهُمْ قِيمَةَ مَا كَانَ لَهُمْ مِنَ الثَّمَرِ مَالًا وَإِبِلًا وَعُغْرُوضًا مِنْ أَقْتَابٍ وَحِبَالٍ وَغَيْرِ ذَلِكَ

– To je bila šala za Ebul-Kasima – rekao je on.
– Lažeš, Allahov neprijatelju! – rekao je Omer.
Potom ih je Omer protjerao, davši im vrijednost imovine što su je imali od ploda, deve, pokretninu, sedla, užeta i ostalo.
Hammad b. Seleme prenio je ovo od Ubejdullaha i mislim – kaže Hammad – da ga je Seleme prenio od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, on od Omera, a ovaj opet od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hammad ga je skratio.

UVJETI U BORBI I U NAGODBI SA STANOVNIŠTVOM NEISLAMSKJE DRŽAVE I PISANJE TIH UVJETA

2731, 2732. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, ovoga obavijestio Ma'mer, njega Zuhrij, a ovoga Urve b. Zubejr prenoseći od Misvera b. Mahreme i Mervana, potvrđujući svaki od njih dvojice priču svoga druga, da su rekli:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je (iz Medine) u vrijeme Hudejbije i kada su prešli dio puta, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Halid b. Velid je u Gamimu s izvidnicom kurejšijskih konjanika pa držite se desno!”

I, Allaha mi, Halid za njih nije saznao, dok oni nisu bili već u crnoj prašini vojske, pa je krenuo trčeći da upozori Kurejšije.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, išao je i kada je bio u Senijjetu, što se spuštaše prema njima, kleknula mu je deva, pa je svijet govorio: “Stoj! Stoj!”, i on je tu malo ostao.

Potom su ashabi rekli:

– Kasva je kleknula! Kasva je kleknula! Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kasva nije (samovoljno) kleknula. To nije njen običaj, nego ju je zadržao Onaj koji je zadržao slona (Ebrehova)” i još dodao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, oni neće ništa tražiti, što će

رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ أَحْسِبُهُ عَنْ نَافِعٍ
عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اخْتَصَرَهُ .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْجِهَادِ وَالْمُصَالَحَةِ مَعَ أَهْلِ الْحَرْبِ وَكِتَابَةُ الشُّرُوطِ

٢٧٣١-٢٧٣٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ أَخْبَرَنِي
الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ
الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ
مِنْهُمَا حَدِيثَ صَاحِبِهِ قَالَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
زَمَنَ الْحُدَيْبِيَّةِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ
قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ بِالْغَمِيمِ فِي
خَيْلٍ لِقُرَيْشٍ طَلِيعَةٌ فَخُذُوا ذَاتَ الْيَمِينِ فَوَاللَّهِ
مَا شَعَرَ بِهِمْ خَالِدٌ حَتَّى إِذَا هُمْ بِقَتَرَةِ الْجَيْشِ
فَانْطَلَقَ يَرْكُضُ نَذِيرًا لِقُرَيْشٍ وَسَارَ النَّبِيُّ ﷺ
حَتَّى إِذَا كَانَ بِالشَّيْثَةِ الَّتِي يُهْبِطُ عَلَيْهِمْ مِنْهَا
بَرَكَتٌ بِهِ رَاحِلَتُهُ فَقَالَ النَّاسُ حَلْ حَلْ فَالْحَتَّ
فَقَالُوا خَلَّاتِ الْقُصُوءُ خَلَّاتِ الْقُصُوءُ

veličati Allahove svetinje, a da im ja to neću dati.” Potom ju je (odatile) odbio, ona se podigla i skrenula od njih – kaže prenosilac – dok se nije spustila nakraj Hudejbije na Samedu – zdencu s malo vode, koju je svijet pomalo grabio i svijet ga nije napustio dok ga nisu iscrpili i pritužili se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na žed, pa je on izvukao strijelu iz svoga tobolca i naredio im da je stave u zdenac.

I, Boga mi, stalno im je voda izvirala za napajanje sve dok se nisu od njega vratili. I dok su tu oni bili, dođe im Budejl b. Verka el-Huza’i s jednom grupom svojih ljudi iz plemena Huzaa, a oni su tajili iskreno dobro mišljenje prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od stanovnika Tihame, i reče:

– Ja sam ostavio Ka’ba b. Lu’ejja i Amira b. Lu’ejja i oni su odsjeli kod brojno nepresušivih voda Hudejbije, a s njima su deve muzare (s devčadi) i žene s dojenčadi. Oni će se s tobom boriti i odbit će te od Ka’be.

– Nismo mi došli – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – ni radi kakve borbe, nego smo krenuli da obavimo umru. Kurejšije je rat već iscrpio i osiromašio, pa ako hoće produžiti će im vrijeme (primirja) i bit će slobodan put između mene i toga svijeta, pa ako to prevlada kod njih i oni htjednu ući u ono u što je svijet ušao, uradit će, a ako to ne prevlada kod njih samo zato što su već brojno iskupljeni i ako to ne htjednu, tako mi Onoga u Čijoj je moći moja duša, borit ću se s njima za ovu stvar, dok mi se ne rastavi moj vrat, ili Allah ne dadne da se sprovede Njegova zapovijed.

Potom je Budejl rekao:

– Prenijet ću im što si rekao.

– Tada je on – kaže prenosilac – otišao, došao Kurejšijama i rekao:

“Mi smo vam došli od onoga čovjeka (Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem). Čuli smo ga šta govori,

فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا خَلَّاتِ الْقُصُوءُ وَمَا ذَاكَ لَهَا بِخُلُقٍ وَلَكِنْ حَبَسَهَا حَابِسُ الْفِيلِ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَسْأَلُونِي خُطَّةَ يُعْظَمُونَ فِيهَا حُرْمَاتِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَيْتُهُمْ إِيَّاهَا ثُمَّ زَجَرَهَا فَوَثَبَتْ قَالَ فَعَدَلَ عَنْهُمْ حَتَّى نَزَلَ بِأَقْصَى الْحُدَيْبِيَّةِ عَلَى تَمَدٍ قَلِيلٍ الْمَاءِ يَتَبَرَّضُهُ النَّاسُ تَبَرُّضًا فَلَمْ يُلَبِّثُهُ النَّاسُ حَتَّى نَزَحُوهُ وَشَكِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعَطَشُ فَانْتَرَعَ سَهْمًا مِنْ كِنَانَتِهِ ثُمَّ أَمَرَهُمْ أَنْ يَجْعَلُوهُ فِيهِ فَوَاللَّهِ مَا زَالَ يَجِيئُ لَهُمُ بِالرَّيِّ حَتَّى صَدَرُوا عَنْهُ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ جَاءَ بُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ الْخُزَاعِيِّ فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِهِ مِنْ خُزَاعَةَ وَكَانُوا عِيَّةَ نُصْحٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَهْلِ تِهَامَةٍ فَقَالَ إِنِّي تَرَكْتُ كَعْبَ بْنَ لُؤَيٍّ وَعَامِرَ بْنَ لُؤَيٍّ نَزَلُوا أَعْدَادَ مِيَاهِ الْحُدَيْبِيَّةِ وَمَعَهُمُ الْعُودُ الْمَطَافِيلُ وَهُمْ مُقَاتِلُونَ وَصَادُوكَ عَنِ الْبَيْتِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا لَمْ نَجِئْ لِقِتَالِ أَحَدٍ وَلَكِنَّا جِئْنَا مُعْتَمِرِينَ وَإِنْ قُرَيْشًا قَدْ نَهَكْتَهُمُ الْحَرْبُ وَأَضْرَتْ بِهِمْ فَإِنْ شَاءُوا مَا دَدْتَهُمْ مُدَّةً وَيُخْلُوا بَيْنِي وَبَيْنَ النَّاسِ فَإِنْ أَظْهَرُوا فَإِنْ شَاءُوا أَنْ يَدْخُلُوا فِيمَا دَخَلَ فِيهِ النَّاسُ فَعَلُوا وَإِلَّا فَقَدْ جِئُوا وَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا قَاتِلَنَّهُمْ عَلَى أَمْرِي هَذَا

pa ako hoćete da vam to izložimo, učinit ćemo?”
 “Nije nam potrebno” – rekli su glupi između njih
 – “da nam se išta od njega saopćava”, dok su
 pametni od njih rekli: “Daj to što si čuo!”

– Čuo sam ga da govori to i to – reče Budejl. Potom
 im je ispričao ono što je Vjerovjesnik, sallallahu
 alejhi ve sellem, rekao.

Tada je ustao Urve b. Mes'ud i rekao:

- Ljudi, niste li vi roditelji?
- Svakako – odgovoriše oni.
- Niste li vi i djeca (sinovi)?
- Svakako – odgovoriše (prisutni).
- Sumnjate li u mene? – upitao je on.
- Ne – odgovorili su.
- Zar ne znate – reče on – da sam ja pozvao u
 pomoć stanovništvo Ukaza i pošto su mi se povukli
 (odustali), doveo sam vam svoje ukućane, svoju
 djecu i onoga ko mi se pokorio?
- Svakako – odgovorili su.
- Zaista vam taj nudi – reče Urve – liniju pravog
 puta. Primite je i pustite me da mu odem!
- Idi mu! – rekoše (prisutni).

Potom je on razgovarao s Vjerovjesnikom,
 sallallahu alejhi ve sellem, i Vjerovjesnik,
 sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je isto što je
 kazao Budejlu, na što je Urve odgovorio:

- Muhammede, ne misliš li da iskorijeniš stvar
 svoga naroda? Jesi li čuo ikoga od Arapa prije
 tebe da je uništio svoje ukućane, pa da ti budeš
 drugi? Allaha mi, ne vidim nijednog uglednika, a
 ne vidim ni običnog svijeta, sposobnog, a da neće
 pobjeći i ostaviti te.

Tada mu je Ebu-Bekr rekao:

- Siši klitoris (dražicu) Lata!¹ Zar ćemo mi od
 njega pobjeći i ostaviti ga?!
- Ko je ovaj? – upita Urve.

حَتَّى تَنْفَرِدَ سَالِفَتِي وَلَيُنْفِذَنَّ اللَّهُ
 أَمْرَهُ فَقَالَ بُدَيْلٌ سَابَلُغُهُمْ مَا تَقُولُ قَالَ فَاَنْطَلَقَ
 حَتَّى أَتَى قُرَيْشًا قَالَ إِنَّا قَدْ جِئْنَاكُمْ مِنْ هَذَا
 الرَّجُلِ وَسَمِعْنَاهُ يَقُولُ قَوْلًا فَإِنْ شِئْتُمْ أَنْ
 نَعْرِضَهُ عَلَيْكُمْ فَعَلْنَا فَقَالَ سَفَهَاؤُهُمْ لَا حَاجَةَ
 لَنَا أَنْ تُخْبِرَنَا عَنْهُ بِشَيْءٍ وَقَالَ ذُوو الرِّأْيِ مِنْهُمْ
 هَاتِ مَا سَمِعْتَهُ يَقُولُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ كَذًا
 وَكَذَا فَحَدَّثْتُهُمْ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَامَ عُرْوَةُ بْنُ
 مَسْعُودٍ فَقَالَ أَيُّ قَوْمِ الْأُسْتُم بِالْوَالِدِ قَالُوا بَلَى
 قَالَ أَوَلَسْتُ بِالْوَلَدِ قَالُوا بَلَى قَالَ فَهَلْ تَتَّهَمُونِي
 قَالُوا لَا قَالَ الْأُسْتُم تَعْلَمُونَ أَنِّي اسْتَنْفَرْتُ أَهْلَ
 عُكَاظَ فَلَمَّا بَلَغُوا عَلَيَّ جِئْتُكُمْ بِأَهْلِي وَوَلَدِي
 وَمَنْ أَطَاعَنِي قَالُوا بَلَى قَالَ فَإِنْ هَذَا قَدْ عَرَضَ
 لَكُمْ خُطَّةَ رُشْدٍ اقْبَلُوهَا وَدَعُونِي آتِيهِ قَالُوا أَتَيْتِهِ
 فَاتَاهُ فَجَعَلَ يَكْلُمُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ نَحْوًا
 مِنْ قَوْلِهِ لِبُدَيْلٍ فَقَالَ عُرْوَةُ عِنْدَ ذَلِكَ أَيُّ مُحَمَّدٍ
 أَرَأَيْتَ إِنْ اسْتَأَصَلْتَ أَمْرَ قَوْمِكَ هَلْ سَمِعْتَ
 بِأَحَدٍ مِنَ الْعَرَبِ اجْتَاكَ أَهْلُهُ قَبْلَكَ وَإِنْ تَكُنِ
 الْأُخْرَى فَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أَرَى وُجُوهًا وَإِنِّي لَا أَرَى
 أَوْشَابًا مِنَ النَّاسِ خَلِيقًا أَنْ يَفِرُّوا وَيَدْعُوكَ

¹ Ovu izreku Ebu-Bekr je pozajmio od Arapa koji su je upotrebljavali kada bi se posvađali, s tim da su spominjali majku svoga protivnika, umjesto Lata. Lat je inače bio kip kojeg su oni obožavali; na ovu izreku navela ga je ljutnja, koju su kod njega oni izazvali kada su rekli da će se muslimani razbježati i ostaviti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (prim. rec.)

- Ebu-Bekr – rekoše.
- Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da nije poštovanja koje ti imaš kod mene, ne bih ti nikako preko toga prešao i sigurno bih ti odgovorio – reče Urve.
- Potom je – kaže prenosilac – nastavio razgovarati s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kada god što govoraše uzео bi Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, za bradu, a Mugire b. Šu‘be stajаše iznad glave Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sa sabljom pod kacigom i kada bi god Urve spustio svoju ruku na bradu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Mugire bi ga udario po ruci donjim dijelom korica sablje i rekao mu: “Makni svoju ruku od brade Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”
- Tada je Urve podigao svoju glavu i pitao: “Ko je ovaj?”
- Mugire b. Šu‘be – odgovorili su (prisutni).
- Izdajico, nisam li ti pomogao u tvojoj izdaji! Mugire je u predislamsko doba bio u društvu grupe ljudi (plemena Sekif), pobio ih i uzео njihovu imovinu, potom došao u Medinu i primio islam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao: “Što se tiče islamiziranja, primam, a što se tiče imovine, s tim nemam ništa.”
- Zatim je Urve gledao svojim očima drugove Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:
 - Boga mi, nije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispljuvao pljuvačku, a da ona nije pala na dlan kojeg čovjeka od njih i on s njom potrao svoje lice i svoju kožu; a kada im je što naredio, utrkivali su se (na izvršavanju) njegove zapovijedi; kada je uzimao abdest skoro da su se htjeli tući za vodu od njegova abdesta, a kada bi govorio, spuštali su kod njega svoje glasove i iz poštivanja prema njemu nisu ga gledali oštrim pogledom.
- Potom se Urve vratio svojim drugovima i rekao:
 - Narode, Boga mi, bio sam u delegaciji kod vladara: bio sam u delegaciji kod bizantijskog,

فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ امْصُصْ بِبَطْرِ اللَّاتِ
 أَنْحَنُ نَفْرُ عَنْهُ وَنَدَعُهُ فَقَالَ مَنْ ذَا قَالُوا أَبُو بَكْرٍ
 قَالَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا يَدُكَ كَانَتْ لَكَ
 عِنْدِي لَمْ أَجْزِكَ بِهَا لِأَجْبُتَكَ قَالَ وَجَعَلَ يُكَلِّمُ
 النَّبِيَّ ﷺ فَكَلَّمَا تَكَلَّمَ أَخَذَ بِلِحْيَتِهِ وَالْمُغِيرَةُ بْنُ
 شُعْبَةَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِ النَّبِيِّ ﷺ وَمَعَهُ السَّيْفُ
 وَعَلَيْهِ الْمَغْفَرُ فَكَلَّمَا أَهْوَى عُرْوَةً بِيَدِهِ إِلَى لِحْيَةِ
 النَّبِيِّ ﷺ ضَرَبَ يَدَهُ بِنَعْلِ السَّيْفِ وَقَالَ لَهُ آخِرُ
 يَدِكَ عَنْ لِحْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَفَعَ عُرْوَةً رَأْسَهُ
 فَقَالَ مَنْ هَذَا قَالُوا الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَقَالَ أَيُّ
 غَدَرٍ أَلَسْتُ أَسْعَى فِي غَدْرَتِكَ وَكَانَ الْمُغِيرَةُ
 صَحْبَ قَوْمًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَتَلَهُمْ وَأَخَذَ أَمْوَالَهُمْ
 ثُمَّ جَاءَ فَأَسْلَمَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَا الْإِسْلَامُ
 فَأَقْبَلُ وَأَمَا الْمَالُ فَلَسْتُ مِنْهُ فِي شَيْءٍ ثُمَّ إِنَّ
 عُرْوَةَ جَعَلَ يَرْمُقُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ بِعَيْنَيْهِ قَالَ
 فَوَاللَّهِ مَا تَنَحَّمُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَحَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ
 فِي كَفِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَذَلِكَ بِهَا وَجْهُهُ وَجِلْدُهُ
 وَإِذَا أَمَرُهُمْ ابْتَدَرُوا أَمْرَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ كَادُوا
 يَقْتَتِلُونَ عَلَى وَضُوئِهِ وَإِذَا تَكَلَّمَ خَفَضُوا
 أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ وَمَا يُحِدُونَ إِلَيْهِ النَّظَرَ تَعْظِيمًا لَهُ
 فَرَجَعَ عُرْوَةً إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيُّ قَوْمٍ وَاللَّهِ
 لَقَدْ وَفَدْتُ عَلَى الْمُلُوكِ وَوَفَدْتُ عَلَى قَيْصَرَ

perzijskog i etiopskog vladara. Boga mi, nisam nikada vidio nijednog vladara, da ga njegovi drugovi poštivaju onoliko, koliko poštivaju Muhammedovi drugovi Muhammeda. Boga mi, nije ispljuvao nijednu pljuvačku, a da ona nije pala na dlan kojeg od njih i on je razmazao po svome licu i svojoj koži, a kada im je što naredio, oni su se utrkiivali na njegovu zapovijed; kada je uzimao abdest, skoro da su se htjeli tući za vodu od njegova abdesta, a kada je što govorio, spuštali su kod njega svoje glasove i iz poštovanja prema njemu nisu ga gledali oštrim pogledom.

On vam nudi Pravi put i primite ga!

Potom je rekao čovjek iz (plemena) Benu-Kinane:

“Pustite me da mu odem!”

– Idi mu! – rekoše.

Kada se on približio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim drugovima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

– Ovo je taj i taj. On je iz jednog naroda (plemena) koji poštuju deve (za žrtvovanje kod Ka'be) i pošaljite ih po njemu!

Tada su mu one poslate i svijet je počeo izgovarati telbiju. Kada je on to vidio, uzviknuo je: “Subhanallah, ne dolikuje ovima da se odvrte od (posjete) Ka'be!” I tada se vratio svojim drugovima i reče:

“Vidio sam deve (za žrtvovanje kod Ka'be) s obješenim đerdanima i označenim (za žrtvovanje) i ne smatram da ih treba odbiti od Ka'be.”

Zatim je ustao jedan od njih kome je ime Mikrez b. Kajs i rekao:

“Pustite me da mu odem!”

– Idi mu! – rekli su.

I kada im se približio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “To je Mikrez. On je čovjek izdajica.”

Potom je počeo razgovarati s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i dok mu još tako

وَكِسْرَى وَالنَّجَاشِيَّ وَاللَّهِ إِنَّ رَأَيْتَ مَلِكًا قَطُّ
يُعَظَّمُهُ أَصْحَابُهُ مَا يُعَظَّمُ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ
مُحَمَّدًا وَاللَّهِ إِنَّ تَنَحُّمَ نُخَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ فِي كَفِّ
رَجُلٍ مِنْهُمْ فَذَلِكَ بِهَا وَجْهُهُ وَجِلْدُهُ وَإِذَا
أَمَرَهُمْ ابْتَدَرُوا أَمْرَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ كَادُوا يَقْتَتِلُونَ
عَلَى وَضُوئِهِ وَإِذَا تَكَلَّمَ خَفَضُوا أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ
وَمَا يُحِدُّونَ إِلَيْهِ النَّظَرَ تَعْظِيمًا لَهُ وَإِنَّهُ قَدْ عَرَضَ
عَلَيْكُمْ خُطَّةَ رُشْدٍ فَاقْبَلُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي
كِنَانَةَ دَعَوْنِي آتِيهِ فَقَالُوا آتِيهِ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى
النَّبِيِّ ﷺ وَأَصْحَابِهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذَا
فُلَانٌ وَهُوَ مِنْ قَوْمٍ يُعَظَّمُونَ الْبُذْنَ فَابْعَثُوهُ لَهُ
فَبَعِثَتْ لَهُ وَاسْتَقْبَلَهُ النَّاسُ يُلَبُّونَ فَلَمَّا رَأَى
ذَلِكَ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا يَنْبَغِي لِهَؤُلَاءِ أَنْ
يُصَدُّوا عَنِ الْبَيْتِ فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ قَالَ
رَأَيْتُ الْبُذْنَ قَدْ قُلِدَتْ وَأُشْعِرَتْ فَمَا أَرَى أَنْ
يُصَدُّوا عَنِ الْبَيْتِ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ
مِكْرَزُ بْنُ حَفْصٍ فَقَالَ دَعَوْنِي آتِيهِ فَقَالُوا آتِيهِ
فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَذَا مِكْرَزُ
وَهُوَ رَجُلٌ فَاجِرٌ فَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ ﷺ فَبَيْنَمَا
هُوَ يُكَلِّمُهُ إِذْ جَاءَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ مَعْمَرُ
فَأَخْبَرَنِي أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّهُ لَمَّا جَاءَ
سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَقَدْ سَهَّلَ لَكُمْ

govoraše, dođe Suhejl b. Amr.

– Prenio mi je – kaže Ma‘mer – Ejub od Ikrime: “Kada je Suhejl b. Amr došao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Olakšana vam je vaša stvar!’”

Ma‘mer je kazao, da je Zuhrija u svom pričanju iznio:

“Potom dođe Suhejl b. Amr i reče: ‘Daj, piši između nas i vas ugovor!’”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao pisara¹ i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Piši: “U ime Allaha, Sveopćeg Dobročinitelja, Milostivog!”

– Što se tiče “Sveopćeg Dobročinitelja” – rekao je Suhejl – Boga mi, ja ne znam ko je On, nego piši: “U ime Tvoga imena, Bože naš!, kao što si pisao.”

Tada su muslimani rekli:

– Boga mi, nećemo pisati nego samo (riječima): “U ime Allaha, Sveopćeg Dobročinitelja, Milostivog!”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Piši: “U ime Tvoga imena, Bože naš!”, a onda dodao: “Ovo je ono na što se odlučio Muhammed, Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na što je Suhejl rekao: “Boga mi, da mi (hoćemo da) priznamo da si ti Allahov poslanik, ne bismo te odbijali od Ka‘be i ne bismo se protiv tebe borili, nego piši: Muhammed, sin Abdullahov.”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Boga mi, ja sam, uistinu, Allahov Poslanik, pa makar me vi utjerivali u laž.

– Piši: “Muhammed, sin Abdullahov.”

Ovo je, kaže Zuhri, njegovo (ranije) aludiranje: “Neće od mene tražiti nikakav pravac kojim će

مِنْ أَمْرِكُمْ قَالَ مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فِي حَدِيثِهِ
فَجَاءَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو فَقَالَ هَاتِ اكْتُبْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ كِتَابًا فَدَعَا النَّبِيَّ ﷺ الْكَاتِبَ فَقَالَ النَّبِيُّ
ﷺ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ سُهَيْلٌ أَمَا
الرَّحْمَنُ فَوَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا هُوَ وَلَكِنْ اكْتُبْ
بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ كَمَا كُنْتَ تَكْتُبُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ
وَاللَّهِ لَا نَكْتُبُهَا إِلَّا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اكْتُبْ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ ثُمَّ قَالَ هَذَا
مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ سُهَيْلٌ
وَاللَّهِ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا صَدَدْنَاكَ
عَنِ الْبَيْتِ وَلَا قَاتَلْنَاكَ وَلَكِنْ اكْتُبْ مُحَمَّدُ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَاللَّهِ إِنِّي لَرَسُولُ اللَّهِ وَإِنْ
كَذَّبْتُمُونِي اكْتُبْ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ الزُّهْرِيُّ
وَذَلِكَ لِقَوْلِهِ لَا يَسْأَلُونِي خُطَّةَ يُعْظَمُونَ فِيهَا
حُرْمَاتِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَيْتُهُمْ إِيَّاهَا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ
ﷺ عَلَى أَنْ تَخْلُوا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَتَطُوفَ بِهِ
فَقَالَ سُهَيْلٌ وَاللَّهِ لَا تَتَحَدَّثُ الْعَرَبُ أَنَا أَخَذْنَا
ضُبُطَةً وَلَكِنْ ذَلِكَ مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَكَتَبَ
فَقَالَ سُهَيْلٌ وَعَلَى أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا رَجُلٌ وَإِنْ
كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا قَالَ الْمُسْلِمُونَ
سُبْحَانَ اللَّهِ كَيْفَ يُرَدُّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَقَدْ جَاءَ

¹ Ugovor je pisao Alija b. Ebu-Talib.

uveličavati Allahove svetinje, a da im neću to dati.” Zatim mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– ... na to da nam se do Ka'be dade slobodan put pa da je obiđemo.

– Boga mi, ne – rekao je Suhejl – Arapi će pričati da smo bili prisiljeni, nego to (učinite) slijedeće godine i tako je (pisar) napisao.

Potom je Suhejl rekao:

– ... i na to da ti od nas neće doći nijedan muškarac, pa makar bio na tvojoj vjeri, a da ga nećeš nama vratiti.

– Neka je slavljen Allah! – rekli su muslimani. Kako će se vratiti idolopoklonicima, a došao kao musliman?

Utom je ušao polahko u svojim okovima Ebu-Džendel b. Suhejl b. Amr, a izašao je s gornje strane Mekke i bacio se iza muslimana.

– Muhammede! – rekao je Suhejl – ovo je prvi na koga si se ti obavezao, da ćeš mi ga vratiti.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nismo mi još završili ugovor.”

– Boga mi – reče Suhejl – s tobom, dakle, ne pregovaram nikada ništa!

– Prelazi ti meni na ugovor! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Ja ti ga ne nastavljam – odgovorio je Suhejl.

– Svakako – dodao je Mikrez – pravi ga!

– Ja ga ne nastavljam! – rekao je (opet) Suhejl.

– Naprotiv – reče Mikrez – nastavljamo ti ga.

Tada je Ebu-Džendel kazao: “Skupino muslimana, zar ću biti vraćen idolopoklonicima, a došao sam kao musliman? Zar ne znate na što sam sve udarao? Bio sam zbog Allaha kažnjavao teškom kaznom.

Omer b. Hattab je izjavio:

– Tada sam se obratio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Nisi li ti, uistinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Svakako – rekao je on.

– Nismo li mi na Istini, a naš neprijatelj na neistini?

مُسْلِمًا فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ أَبُو جَنْدَلِ بْنُ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرِو يَرْسُفُ فِي قَيْودِهِ وَقَدْ خَرَجَ مِنْ أَسْفَلِ مَكَّةَ حَتَّى رَمَى بِنَفْسِهِ بَيْنَ أَظْهُرِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ سُهَيْلٌ هَذَا يَا مُحَمَّدُ أَوَّلُ مَا أَقَاضِيكَ عَلَيْهِ أَنْ تَرُدَّهُ إِلَيَّ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّا لَمْ نَقْضِ الْكِتَابَ بَعْدُ قَالَ فَوَاللَّهِ إِذَا لَمْ أَصَالِحْكَ عَلَى شَيْءٍ أَبَدًا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَجِزْهُ لِي قَالَ مَا أَنَا بِمُجِيزِهِ لَكَ قَالَ بَلَى فَاَفْعَلْ قَالَ مَا أَنَا بِفَاعِلٍ قَالَ مَكْرُزٌ بَلْ قَدْ أَجَزْنَاهُ لَكَ قَالَ أَبُو جَنْدَلِ أَيُّ مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ أُرِدُّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَقَدْ جِئْتُ مُسْلِمًا أَلَا تَرَوْنَ مَا قَدْ لَقِيتُ وَكَانَ قَدْ عَذَّبَ عَذَابًا شَدِيدًا فِي اللَّهِ قَالَ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَاتَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ أَلَسْتَ نَبِيَّ اللَّهِ حَقًّا قَالَ بَلَى قُلْتُ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَعَدُّونَا عَلَى الْبَاطِلِ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَلِمَ نُعْطِي الدِّيْنَ فِي دِينِنَا إِذَا قَالَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَلَسْتُ أَعْصِيهِ وَهُوَ نَاصِرِي قُلْتُ أَوَلَيْسَ كُنْتَ تُحَدِّثُنَا أَنَا سَنَاتِي الْبَيْتَ فَنَطُوفُ بِهِ قَالَ بَلَى فَأَخْبَرْتُكَ أَنَا نَأْتِيهِ الْعَامَ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُطَوِّفٌ بِهِ قَالَ فَاتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَيْسَ هَذَا نَبِيَّ اللَّهِ حَقًّا قَالَ بَلَى قُلْتُ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَعَدُّونَا عَلَى الْبَاطِلِ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَلِمَ نُعْطِي

- upitao sam.
- Svakako – rekao je on.
- Pa zašto se onda podajemo nevrijednom zbog naše vjere?
- Tada je on odgovorio:
- “Ja sam Allahov Poslanik. Ja mu se ne suprotstavljam i On je moj pomagač.”
- A zar nam nisi govorio – rekao sam – da ćemo doći do Ka’be i obići je?
- Svakako – rekao je Alejhisselam. – Saopćio sam ti da ćemo joj doći ove godine.
- Ne – rekao sam.
- Pa ti ćeš – reče Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – uistinu doći i obići je.
- Tada sam – kaže Omer – došao Ebu-Bekru i rekao: “Ebu-Bekre, zar on nije, uistinu, Allahov Poslanik?”
- Svakako – reče on.
- Zar mi nismo na Istini, a naš neprijatelj na neistini? – upitao sam.
- Svakako – odgovori on.
- Pa zašto se onda podajemo nevrijednom zbog naše vjere?
- Čovječe – reče Ebu-Bekr: “On je, uistinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On ne griješi prema svome Gospodaru. On je Njegov pomagač i drži se Njegove zapovijedi. Allaha mi, on je na Istini.
- Nije li nam – rekao sam – pričao, da ćemo otići do Ka’be i obići je?
- Svakako – kazao je on.
- A je li ti rekao, da ćeš joj doći ove godine, a to ne bi? – rekoh.
- Ti ćeš joj, uistinu, doći – reče Ebu-Bekr – obići ćeš je.
- Zuhri je izjavio da je Omer kasnije rekao: “Poslije sam zbog toga (istupa) radio mnogo (dobra djela).”
- Pošto je Alejhisselam dovršio ugovor, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Zuhri

الدِّنِّيَّةَ فِي دِينِنَا إِذَا قَالَ أَيُّهَا الرَّجُلُ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَيْسَ يَعْصِي رَبَّهُ وَهُوَ نَاصِرُهُ فَاسْتَمْسِكْ بِغُرْزِهِ فَوَاللَّهِ إِنَّهُ عَلَى الْحَقِّ قُلْتُ أَلَيْسَ كَانَ يُحَدِّثُنَا أَنَا سَنَاتِي النَّبِيِّتِ وَنَطُوفُ بِهِ قَالَ بَلَى أَفَأَخْبَرُكَ أَنَّكَ تَأْتِيهِ الْعَامَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُطَوِّفٌ بِهِ قَالَ الزُّهْرِيُّ قَالَ عُمَرُ فَعَمِلْتُ لِذَلِكَ أَعْمَالًا قَالَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قَضِيَّةِ الْكِتَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَصْحَابِهِ قَوْمُوا فَانْحَرُوا ثُمَّ احْلِقُوا قَالَ فَوَاللَّهِ مَا قَامَ مِنْهُمْ رَجُلٌ حَتَّى قَالَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا لَمْ يَقُمْ مِنْهُمْ أَحَدٌ دَخَلَ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَذَكَرَ لَهَا مَا لَقِيَ مِنَ النَّاسِ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَتُحِبُّ ذَلِكَ أَخْرُجْ ثُمَّ لَا تُكَلِّمْ أَحَدًا مِنْهُمْ كَلِمَةً حَتَّى تَنْحَرَ بُذْنَكَ وَتَدْعُو حَالِقَكَ فَيَحْلِقَكَ فَخَرَجَ فَلَمْ يُكَلِّمْ أَحَدًا مِنْهُمْ حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ نَحَرَ بُذْنَهُ وَدَعَا حَالِقَهُ فَحَلَقَهُ فَلَمَّا رَأَوْا ذَلِكَ قَامُوا فَانْحَرُوا وَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَحْلِقُ بَعْضًا حَتَّى كَادَ بَعْضُهُمْ يَقْتُلُ بَعْضًا غَمًّا ثُمَّ جَاءَهُ نِسْوَةٌ مُؤْمِنَاتٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَاْمْتَحِنُوهُنَّ حَتَّى بَلَغَ بَعْضُ الْكَوَاغِرِ فَطَلَّقَ عُمَرُ يَوْمَئِذٍ امْرَأَتَيْنِ كَانَتَا لَهُ فِي الشَّرْكِ فَتَزَوَّجَ إِحْدَاهُمَا مُعَاوِيَةَ بْنَ

– reče svojim drugovima:

“Ustanite i zakoljite kurbane i onda se obrijte!”

– Boga mi – rekao je Zuhri – nijedan čovjek od njih nije ustao dok nije to kazao tri puta. I pošto nije niko od njih ustao, on je ušao Ummi-Selemi i spomenuo joj što (mu) se dogodilo kod svijeta, a Ummi-Selema je kazala: “Allahov Poslaniče, želiš li to, izađi i ne govori ni s kim od njih nijedne riječi dok ne zakolješ svoje deve i ne zovneš svoga bricu pa da te obrije.”

Tada je on izašao i nije ni s kim od njih govorio dok nije to učinio: zaklao svoje deve, pozvao svoga bricu i on ga obrijao.

Kada je to svijet vidio, ustao je, poklao deve i jedni druge počeli brijati, tako da su jedni druge skoro htjeli tući od tuge.

Poslije su Alejhisselamu došle neke žene muslimanke, pa je Uzvišeni Allah objavio: “Vjernici, kada vam dođu vjernice, kao iseljenice, ispitajte ih...” pa do: “... u braku idolopoklonice.”¹

Tada je Omer pustio dvije svoje žene, koje su bile u idolopoklonstvu i jednu od njih dviju vjenčao je Mu'avija b. Ebi-Sufjan, a drugu Safvan b. Umejje.

Poslije se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio u Medinu, pa mu je došao Ebu- Besir, čovjek od Kurejšija, a bio je musliman, i Kurejšije su poslale dvojicu ljudi da ga zatraže.

– Drži se ugovora! – rekli su – koga si nam dao.

Tada ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, predao toj dvojici ljudi i oni su ga odveli i kada su stigli u Zul-Hulejfu, odsjeli su da pojedu nešto datula što su ih imali.

Potom je Ebu-Besir rekao jednom od njih dvojice: “O ti i ti, Boga mi, smatram tu tvoju sablju dobrom!” Tada ju je on izvukao i rekao: “Da, Boga

أَبِي سُفْيَانَ وَالْأُخْرَى صَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ ثُمَّ رَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ فَجَاءَهُ أَبُو بَصِيرٍ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَهُوَ مُسْلِمٌ فَأَرْسَلُوا فِي طَلْبِهِ رَجُلَيْنِ فَقَالُوا الْعَهْدَ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا فَدَفَعَهُ إِلَى الرَّجُلَيْنِ فَخَرَجَا بِهِ حَتَّى بَلَغَا ذَا الْحَلِيفَةِ فَنَزَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْ تَمَرٍ لَهُمْ فَقَالَ أَبُو بَصِيرٍ لِأَحَدِ الرَّجُلَيْنِ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى سَيْفَكَ هَذَا يَا فَلَانُ جَيِّدًا فَاسْتَلَّهُ الْآخَرُ فَقَالَ أَجَلُ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَجَيِّدٌ لَقَدْ جَرَّبْتُ بِهِ ثُمَّ جَرَّبْتُ فَقَالَ أَبُو بَصِيرٍ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْهِ فَأَمَكَنَهُ مِنْهُ فَضْرَبَهُ حَتَّى بَرَدَ وَفَرَ الْآخَرُ حَتَّى أَتَى الْمَدِينَةَ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ يَعْدُو فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ رَأَاهُ لَقَدْ رَأَى هَذَا ذُعْرًا فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَتَلَ وَاللَّهِ صَاحِبِي وَإِنِّي لَمَقْتُولٌ فَجَاءَهُ أَبُو بَصِيرٍ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ وَاللَّهِ أَوْفَى اللَّهِ ذِمَّتَكَ قَدْ رَدَدْتَنِي إِلَيْهِمْ ثُمَّ أَنْجَانِي اللَّهُ مِنْهُمْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَيْلُ أُمِّهِ مِسْعَرُ حَرْبٍ لَوْ كَانَ لَهُ أَحَدٌ فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ عَرَفَ أَنَّهُ سِيرُودُهُ إِلَيْهِمْ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى سَيْفَ الْبَحْرِ قَالَ وَيَنْفَلْتُ مِنْهُمْ أَبُو جَنْدَلِ بْنُ سُهَيْلٍ فَلَحِقَ بِأَبِي بَصِيرٍ فَجَعَلَ لَا يَخْرُجُ مِنْ قُرَيْشٍ رَجُلٌ قَدْ أَسْلَمَ إِلَّا لَحِقَ بِأَبِي بَصِيرٍ حَتَّى اجْتَمَعَتْ مِنْهُمْ

¹ Cijeli prijevod djelimično navedenog 10. ajeta poglavlja El-Mumtehane naveden je u poglavlju: O uvjetima, kada ih je dozvoljeno postavljati.

mi! Ona je stvarno dobra i njom sam već vježbao i uvježbao se.”

Zatim je Ebu-Besir kazao:

– Pokaži mi da je vidim! I on ju je od njega čvrsto uzeo (smjestio) i udario ga da se i ohladio (umro) a drugi pobjegao, došao u Medinu i jureći ušao u džamiju i kada ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, rekao je: “To je prestravljen (čovjek)!”

Pošto se približio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Boga mi, moj je drug ubijen, a sigurno ću biti i ja ubijen!”

Tada je došao Ebu-Besir i kazao:

– Allahov Poslaniče, Boga mi, Allah ti je dao da si ispunio svoju šticieničku obavezu. Vratio si me njima, a Alah me je od njih spasio!

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kuku njegovoj majci! To je sredstvo raspirivanja rata, ako ubijeni ikoga ima.”

Kada je to Ebu-Besir čuo, saznao je da će ga Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, njima vratiti, pa je izašao i došao do morske obale.

– I Ebu-Džendel b. Suhejl se – kaže prenosilac – okrenuo od njih i priključio se Ebu-Basiru.

Tako je svaki čovjek koji je primio islam pobjegao od Kurejšija, priključio se Ebu-Besiru i tako se od njih prikupila jedna velika skupina. I Boga mi, kada god su čuli za kakav karavan Kurejšija da je izašao za Šam, oni su ga predusreli, ljude poubijali, a imovinu im oduzeli.

Potom su Kurejšije poslali (Ebu-Sufjana) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, zaklinjući ga Bogom i rodbinskom vezom, samo da im pošalje (svoju zabranu), a onaj koji mu dođe (od njih), on je siguran. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posalo (zapovijed), na što je Uzvišeni Allah objavio: “On je Onaj koji je odbio (povukao) njihove ruke od vas, a vaše ruke od njih unutar u Mekki, nakon što vam je dao pobjedu nad njima...”, pa do kraja (ajeta): “...

عَصَابَةٌ فَوَاللَّهِ مَا يَسْمَعُونَ بَعِيرٍ خَرَجَتْ لِقُرَيْشٍ
إِلَى الشَّامِ إِلَّا اغْتَرَضُوا لَهَا فَقَتَلُوهُمْ وَأَخَذُوا
أَمْوَالَهُمْ فَأَرْسَلْتُ قُرَيْشَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ تَنَاشِدُهُ
بِاللَّهِ وَالرَّحِمِ لَمَّا أُرْسِلَ فَمَنْ أَتَاهُ فَهُوَ آمِنٌ
فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَهُوَ
الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ
مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ حَتَّى بَلَغَ
الْحَمِيَّةَ حِمَاةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَتْ حِمِيَّتُهُمْ أَنَّهُمْ لَمْ
يَقْرَأُوا أَنَّهُ نَبِيُّ اللَّهِ وَلَمْ يَقْرَأُوا بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ وَحَالُوا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْبَيْتِ
قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَعَرَّةُ الْعُرِّ الْجَرَبُ تَزِيلُوا تَمِيزُوا
وَحَمِيَّتُ الْقَوْمِ مَنَعَتْهُمْ حِمَاةَ وَاحِمِيَّتِ الْحِمَى
جَعَلَتْهُ حِمَى لَا يُدْخَلُ وَاحِمِيَّتِ الْحَدِيدِ وَاحِمِيَّتِ
الرَّجُلِ إِذَا أَغْضَبَتْهُ إِحْمَاءٌ .

pojavio se ponos i to neznabožački ponos...”¹

Njihov ponos bio je u tome što nisu priznali da je Muhammed, Allahov poslanik i što nisu pristali na tekst (ugovora): “U ime Allaha, Sveopćeg Dobročinitelja, Milostivog!”, i što su se ispriječili između muslimana i Ka’be.

2733. Ukajl je, prenoseći od Zuhrija, rekao da je Urve izjavio:

– Saopćila mi je Aiša da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispitivao žene (iseljenice) i saopćio nam je da je on, kada je Uzvišeni Allah objavio da vrate idolopoklonicima ono (bračnog dara) što su ga oni dali onim svojim ženama koje su izbjegle (iz Mekke) i kada je presudio muslimanima da ne drže u braku žene idolopoklonice – Omer je (odmah) pustio svoje dvije žene: Kurejbu, kćerku Ebu-Ubejja i kćerku Džervele Huza’ija, pa je Kurejbu vjenčao Muavija b. Ebu-Sufjan, a drugu je vjenčao Ebu-Džehm.

Pošto idolopoklonici nisu htjeli pristati da dodaju ono što su muslimani dali (od bračnog dara) svojim (nekadašnjim) suprugama, Uzvišeni Allah je objavio: “Ako vam štogod (od bračnog dara) vaših (bivših) žena izmakne nevjernicima pa dođe red na vas (da dajete)...”

“El-Akbu! jeste ono što muslimani daju onim idolopoklonicima čija je žena izbjegla (muslimanima u Medinu).

Tada je još naredio, da se (bračni dar) daje onima od muslimana čije su žene otišle, onoliko koliko

٢٧٣٣. وَقَالَ عُقَيْلٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ فَأَخْبَرْتَنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَمْتَحِنُهُنَّ وَبَلَّغَنَا أَنَّهُ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَرُدُّوا إِلَى الْمُشْرِكِينَ مَا أَنْفَقُوا عَلَى مَنْ هَاجَرَ مِنْ أَزْوَاجِهِمْ وَحَكَمَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَنْ لَا يُمَسِّكُوا بِعَصَمِ الْكُوفَرِ أَنْ عُمَرَ طَلَّقَ امْرَأَتَيْنِ قَرِيبَةَ بِنْتَ أَبِي أُمَيَّةَ وَابْنَةَ جَرْوَلِ الْخُزَاعِيِّ فَتَزَوَّجَ قَرِيبَةَ مُعَاوِيَةَ وَتَزَوَّجَ الْآخَرَى أَبُو جَهْمٍ فَلَمَّا أَبَى الْكُفَّارُ أَنْ يُقْرِئُوا بِأَدَاءِ مَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقِبْتُمْ وَالْعَقْبُ مَا يُؤَدِّي الْمُسْلِمُونَ إِلَى مَنْ هَاجَرَتْ امْرَأَتُهُ مِنَ الْكُفَّارِ فَأَمَرَ أَنْ يُعْطَى مَنْ ذَهَبَ لَهُ زَوْجٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مَا أَنْفَقَ مِنْ صَدَاقٍ نِسَاءَ الْكُفَّارِ اللَّائِي هَاجَرْنَ وَمَا نَعْلَمُ أَنَّ أَحَدًا مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ ارْتَدَّتْ بَعْدَ إِيْمَانِهَا وَبَلَّغَنَا أَنَّ أَبَا بَصِيرٍ بَنَ أَسِيدَ الثَّقَفِيِّ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ

¹ Cijeli prijevod fragmentarno navedenih ajeta 24-26. poglavlja El-Feth glasi:

“On je Onaj koji je odbio (sustegao) njihove ruke od vas i vaše ruke od njih unutar Mekke, nakon što vam je dao pobjedu nad njima. Allah vidi sve što vi radite. To su oni koji ne vjeruju i vas sprečavaju od Mesdžidul-Harama (Ka’be) i (sprečavaju zavjetovanu) žrtvu određenu da stigne na svoje mjesto. A da nije (u Mekki) vjernika i vjernica, koje vi ne znate (pa) da ih ne pregazite, zbog čega bi vas i ne znajući pogodila neugodnost (dao bih vam dozvolu za oslobađanje Mekke). (To je zato) da Allah uvede u Svoju milost koga hoće. Da su vjernici (u Mekki) izdvojeni, Mi bismo kaznili one između njih koji ne vjeruju, bolnom kaznom.

(Sjetite se) kada se u srcima nevjernika pojavio ponos i to neznabožački ponos, a Allah je ubacio u srca Poslanika i vjernika Svoju smirenost i obavezao ih riječju bogobožnosti (kelimei-šehadetom), a svakako su oni imali najviše prava na nju i dostojni su je. Zaista Allah zna sve.”

je on dao bračnog dara ženama idolopoklonicima; onima koje su pobjegle (u Mekku), ali mi ne znamo nijedne od iseljenica (iz Mekke u Medinu) da se vratila (u idolopoklonstvo) nakon svoga (prihvatanja) vjerovanja (islama).

A preneseno nam je (kaže Zuhrija) da je Ebu-Besir b. Esed es-Sekafi došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao vjernik izbjeglica u vrijeme (mirovnog ugovora, pa da je Ahnes b. Šerik pisao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i tražio mu Ebu-Basira i tada spomenuo cijeli slučaj.

UVJETI PRILIKOM ZAJMA

2734. Lejs je rekao: Pričao mi je Dža'fer b. Rebi' prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka koji je zatražio od nekog Izraelićanina da mu pozajmi hiljadu zlatnika i on mu ih je vratio do imenovanog (ugovorenog) roka. Ibni-Omer i Ata, radijallahu anhuma, rekli su: "Zajam je dozvoljen, kada mu se odredi rok (isplate).

ROB OSLOBOĐEN UGOVORENIM OTKUPOM I UVJETI KOJI SE NE DOZVOLJAVAJU, KOJI SU U SUPROTNOSTI BOŽIJOJ KNJIZI

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, rekao je za roba oslobođenog ugovorenim otkupom: "Uvjeti roba i gospodara, među njima su (punovažni)."

A Ibnu-Omer, ili Omer, radijallahu anhuma, kaže: "Svaki uvjet suprotan Allahovoj Knjizi bezvrijedan je, pa makar se uvjetovao stotinu puta."

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: "(To) se prenosi od obojice: od Omera i od Ibnu-Omera."

مُؤْمِنًا مُهَاجِرًا فِي الْمَدَّةِ فَكَتَبَ الْأَخْنَسُ بْنُ شَرِيْقٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَسْأَلُهُ أَبَا بَصِيرٍ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْقَرْضِ

٢٧٣٤. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَ رَجُلًا سَأَلَ ﷺ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ بِعُضَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسَلِّفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى .
وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَعَطَاءٌ إِذَا أَجَلَهُ فِي الْقَرْضِ جَازَ .

بَابُ امْلِكَاتِبِ وَمَا لَا يَحِلُّ مِنْ الشُّرُوطِ الَّتِي تُخَالِفُ كِتَابَ اللَّهِ

وَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي الْمَلِكَاتِبِ شُرُوطُهُمْ بَيْنَهُمْ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَوْ عُمَرُ كُلُّ شَرْطٍ خَالَفَ كِتَابَ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَيُقَالُ عَنْ كِلَيْهِمَا عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عُمَرَ .

2735. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Jahje, on od Amre, ona od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila, da joj je došla Berira i tražila od nje materijalnu pomoć za svoj otkup, pa joj je ona rekla:

– Ako hoćeš, dat ću (iznos) tvome gospodaru, a da patronat bude moj?

I kada je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ona mu je to spomenula, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Kupi je i oslobodi je, a patronat pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

Kasnije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao na minber i rekao: “Šta je ljudima pa stavljaju uvjete, kojih nema u Allahovoj Knjizi! Ko sebi uvjetuje nešto što nema u Allahovoj Knjizi, to mu ne pripada, pa makar to sebi uvjetovao i stotinu puta.”

**ŠTA JE U OČITOVANJU DOZVOLJENO
UVJETOVATI I UZIMATI I UVJETI KOJI
SU MEĐU SVIJETOM UOBIČAJENI I KADA
NEKO KAŽE: “STOTINU, IZUZIMAJUĆI
JEDAN ILI DVA”**

Ibnu-Avn prenosi od Ibnu-Sirina, da je jedan čovjek rekao svome najamniku: “Uvedi svoju devu, pa ako ona ne ode s tobom toga i toga dana, imat ćeš stotinu dirhema i on nije izašao.”

Šurejh je rekao: “Ko sam sebi stavi neki uvjet dobrovoljno, bez sile, on mu je obavezan.”

Ejjub od Ibnu-Sirina prenosi:

– Jedan čovjek je prodao neku hranu i rekao (kupcu): “Ako ti ne dođeš u srijedu, nema između mene i tebe nikakve kupoprodaje”, i on mu nije došao.

Šurejh je kasnije kupcu rekao: “Ti si iznevjerio i osudio ga (presudio je protiv njega).”

٢٧٣٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَتَتْهَا بَرِيرَةُ تَسْأَلُهَا فِي كِتَابَتِهَا فَقَالَتْ إِنَّ شَيْتَ أَعْطَيْتُ أَهْلَكَ وَيَكُونُ الْوَلَاءُ لِي فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَكَرْتُهُ ذَلِكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ابْتِاعِيهَا فَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْتَرُطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ .

**بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الْإِشْتِرَاطِ
وَالْتَّنَادِ فِي الْأَقْرَارِ وَالشُّرُوطِ الَّتِي يَتَعَارَفُهَا
النَّاسُ بَيْنَهُمْ وَإِذَا قَالَ مِائَةً إِلَّا وَاحِدَةً أَوْ ثَنَتَيْنِ**

وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ رَجُلٌ لِكَرِيهِ أَرْحَلْ رِكَابَكَ فَإِنْ لَمْ أَرْحَلْ مَعَكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا فَلَكَ مِائَةُ دِرْهَمٍ فَلَمْ يَخْرُجْ فَقَالَ شَرِيحٌ مَنْ شَرَطَ عَلَى نَفْسِهِ طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ فَهُوَ عَلَيْهِ وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ إِنَّ رَجُلًا بَاعَ طَعَامًا وَقَالَ إِنْ لَمْ آتِكَ الْأَرْبَعَاءُ فَلَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَيْعٌ فَلَمْ يَجِئْ فَقَالَ شَرِيحٌ لِلْمُشْتَرِي أَنْتَ أَخْلَفْتَ فَقَضَى عَلَيْهِ .

2736. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb, ovome priča Ebu-Zinad prenoseći od A'redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah ima devedeset devet imena, stotinu izuzimajući jedno, i ko ih sva spominje i shodno njima djeluje, ući će u Džennet.”

UVJETI PRI UVAKUFLJENJU

2737. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari, ovome Ibnu-Avn, rekavši:

– saopćio mi je Nafi', prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, da je Omeru b. Hattabu dopala neka zemlja u Hajberu, pa je on došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, tražeći za nju savjet i rekao: “Allahov Poslaniče, dobio sam zemlju u Hajberu i nema mi draže imovine od nje, pa šta mi naređuješ za nju?”

– Ako hoćeš – rekao je Alejhisselam – uvakufi je u osnovi, a (prihod) podijeli!

– Tada ju je Omer – kaže Nafi' – uvakufio (uvjetujući): da se ne može prodati, ne može pokloniti i ne može naslijediti, a da se (prihod njen) dijeli siromasima, rodbini, za otkup robovima, na Allahovom putu, putniku (bez materijalnih sredstava), gostu i da onome ko s tim upravlja nije grijeh da od toga jede, umjereno (po običaju) i da drugog nahrani, ne gomilajući time (sebi) imetak.

– Ibnu-Avn je izjavio: Ovo sam ispričao Ibnu-Sirinu, a on reče: “... samo da time ne skuplja sebi imetak.”

٢٧٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ.

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْوَقْفِ

٢٧٣٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَصَابَ أَرْضًا بِخَيْبَرَ فَآتَى النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَأْمِرُهُ فِيهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ أَرْضًا بِخَيْبَرَ لَمْ أَصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ عِنْدِي مِنْهُ فَمَا تَأْمُرُ بِهِ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا قَالَ فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ أَنَّهُ لَا يَبَاعُ وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ وَتَصَدَّقَ بِهَا فِي الْفُقَرَاءِ وَفِي الْقُرْبَى وَفِي الرِّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالضَّيْفِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ وَيُطْعِمَ غَيْرَ مَتَمَوْلٍ قَالَ فَحَدَّثْتُ بِهِ ابْنَ سِيرِينَ فَقَالَ غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا.

SADRŽAJ:

UMRA

O obaveznosti 'umre i njenoj vrijednosti.....	5
Obavljanje 'umre prije hadža	6
Koliko je 'umri obavio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?	7
Obavljanje 'umre u ramazanu.....	10
O 'umri prilikom konačenja na Muhassabu i nekom drugom mjestu	10
'Umra iz Ten'ima	12
Obavljanje 'umre neposredno poslije obavljanja hadža bez pripremljenog kurbana	13
Nagrada za 'umru je prema (uloženom) trudu.....	14
Da li je mu'temiru, ako obavi tavaf za 'umru i vrati se kući, to dovoljno i za oprosni tavaf?	15
Čovjek čini u 'umri ono što čini u hadžu.....	16
Kada se mu'temir oslobađa ihrama	17
Šta (hadžija) izgovara kada se vraća s hadža ili 'umre i (ratnik) iz borbe.....	20
O dočeku hadžija i trojici na devi	20
O dolasku (kući) jutrom.....	21
O ulasku u kuću predvečer.....	21
Kada (čovjek) stigne u grad noću, neće ući svojim ukućanima	21
O onom koji je najurio svoju devu kada je stigao u grad (Medinu)	21
Riječi Uzvišenog Allaha: "Dolazite kućama na njihova vrata"	22
Putovanje je dio patnje (azaba).....	23
Kada putniku oteža putovanje, požurit će svojim ukućanima	23

SPRIJEČENI HADŽIJA

Poglavlja o onom koji je spriječen da obavi hadž; o kazni zbog lova	25
Kada mu'temir bude spriječen (od 'umre).....	25
O spriječenosti u obavljanju hadža.....	27
O klanju kurbana prije brijanja u spriječenom hadžu	28
O onom koji je rekao: "Spriječeni od hadža nije dužan da ga obavi naknadno"	28
Riječi Uzvišenog Allaha: "Ko od vas bude bolestan ili bude imao smetnju u glavi, otkup (mu) je post, milostinja ili kurban..."	30
Riječi Uzvišenog Allaha: "Ili milostinju"	31
Hrana (siromaha) na ime otkupa je pola sa'a.....	32
Pod pojmom en-nusuk (spomenutom u ranije navedenom ajetu) misli se na ovcu – kurban.....	32
Riječi Uzvišenog Allaha: "... tada nema spolnog općenja..."	33
Riječi Uzvišenog Allaha: "... nema ispada (griješnja) ni prepirke za vrijeme hadža..."	34

KAZNA ZA LOV

Kazna za lov i slično.....	35
Muhrimu je dozvoljeno jesti lov koji je ulovio onaj ko nije u ihramu	36
Kada muhrimi ugledaju lovljenu divljač pa se nasmiju, a onaj koji nije u ihramu to shvati.....	37
Onaj ko je u ihramu ne pomaže onom koji nije u ihramu u lovljenju	38
Onaj koji je u ihramu neće pokazivati na lovinu kako bi je onaj što nije u ihramu ulovio	39
Kada (osoba bez ihrama) pokloni živog divljeg magarca hadžiji koji je u ihramu, neće ga primiti	40
Životinje koje hadžija dok je i u ihramu može ubiti.....	41
Drveće u haremu se ne siječe	43
Lov harema ne rastjeruje se	45
Borba u Mekki nije dozvoljena	45
O hidžami (puštanju krvi) hadžiji dok je u ihramu	46
O vjenčanju hadžije u ihramu.....	47
Šta se od mirisa zabranjuje hadžiji i hadžinici dok su u ihramima	48
O kupanju hadžije dok je u ihramu	49
O muhrimovom oblačenju mestava kada ne nađe obuću.....	50
Kada muhrim ne nađe donji ogrtač neka obuče gaće	50
O muhrimovom nošenju oružja.....	51
O ulasku u Harem i Mekku bez ihrama.....	51
Kada hadžija stupi u ihram ne poznajući (propise) i na njemu (ostane) košulja	53
O muhrimu koji umre na Arefatu.....	54
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije naredio da se za njega obavi ostatak (obreda) hadža.....	54
O postupku s muhrimom kada umre.....	55
O obavljanju hadža i zavjeta za umrlog	55
O obavljanju hadža za onog ko se ne može ustaliti na jahaćoj životinji.....	56
O hadžu žene za muškarca.....	57
O hadžu djece	57
O hadžu žena	59
O onom koji se zavjetovao otići pješice do Ka'be (na hadž)	61

ODLIKE (FADILETI) MEDINE

O haremu Medine.....	63
O odlici Medine i da ona stvarno udaljava (od sebe) zao svijet.....	65
Medina je Taba (divan grad)	66
O kamenjarima Medine.....	66
O onom koji se okrene od Medine	67
Pravovjernici (ispravno vjerovanje) će se skupiti (skloniti) u Medinu	68
O grijehu onoga ko spletkari Medinelijama	68
O utvrdama Medine	69
U Medinu neće ući Dedžal.....	69
Medina odstranjuje ološ (nevaljalce)	71
P o g l a v l j e	72

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao je da se okolica Medine napušta.....	72
P o g l a v l j e.....	73

POST

Dužnost pošćenja ramazana.....	75
Važnost posta.....	77
Post briše grijehe.....	78
Postačima pripadaju (džennetska vrata) "rejjan".....	79
Da li se kaže ramazan ili mjesec ramazan i mišljenje da je i jedno i drugo dozvoljeno.....	80
Pošćenje ramazana s uvjerenjem da je taj post obligatan, računajući (na Allahovu nagradu).....	82
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji u ramazanu.....	83
Neostavljanje lažnog govora i postupanje po njemu za vrijeme posta.....	83
Da li postač, kada bude grđen, treba reći: "Ja postim!".....	84
Post onoga koji se boji sebi (svom moralu) od neženjenosti (ledičnosti).....	84
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada vidite mlađak (ramazana) postite, a kada ga vidite (drugi put) prestanite postiti!".....	85
Dva bajramska mjeseca se ne umanjuju.....	87
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Mi ne pišemo i ne računamo".....	88
Ramazan se ne može nikako unaprijed pomaknuti pošćenjem jednog ili dva dana.....	88
Riječi Uzvišenog Allaha: "Dozvoljeno vam je da se u svakoj noći posta približavate svojim ženama. One su vaša odjeća, a vi ste njihova odjeća (zaštita).....	89
Riječi Uzvišenog Allaha: "... i jedite i pijte dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca od zore, zatim nastavite post do noći...!".....	90
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Neka vas nipošto ne ometa ezan Bilala od vašeg sehura (noćnog ručka)".....	91
Odgadanje sehura (do pred zoru).....	91
Koliko je vrijeme između sehura i sabahskog namaza.....	91
Blagoslovljenost sehura, ali on nije obavezan.....	92
Donošenje odluke za post u toku dana.....	93
O postaču koji osvane džunub.....	94
O međusobnom doticaju postača (i žene).....	95
O postačevom ljubljenju (svoje žene).....	96
Kupanje postača.....	97
Kada postač iz zaborava (nešto) pojede ili popije.....	98
O postačevom korištenju sirovog i suhog misvaka.....	99
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada (neko od vas) uzima abdest, neka vodom ispere šupljinu svoga nosa!".....	100
Spolno općenje postača obdan u ramazanu.....	101
Ako postač preko dana uz ramazan spolno opći, a nema ništa (dati na ime otkupa), pa mu se dadne materijalna pomoć, neka se njome otkupi.....	102
Da li onaj ko je spolno općio uz ramazan može od otkupnine nahriniti svoje ukućane ako su oni potrebiti?.....	103
O puštanju krvi i povraćanju onoga ko posti.....	104

Pošćenje i nepošćenje na putu.....	106
Kada musliman posti nekoliko dana ramazana i onda krene na put...?!	108
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, onome kome se pravio hlad: "Nije (prava) pobožnost postiti na putu kada prigrije"	109
Ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu jedan drugog korili zbog poščćenja i (ili) nepošććenja (na putu)	109
Onaj koji za vrijeme putovanja (javno) nije postio da ga svijet vidi.....	110
"A na one koji ga (teško) podnose je otkup (fid'ja)..."	110
Kada se obavlja napašććanje ramazana	111
Žena s menstruacijom ostavlja post i namaz.....	112
O onom ko je umro, a ostao mu u obavezi post (ramazana).....	113
Kada je onome ko posti dozvoljeno iftariti	115
Postać iftari vodom i (ili) nećim drugim što mu je lahko pribaviti	116
O žurenju s iftarom.....	117
Kada postać uz ramazan iftari (misleći da je pao mrak), a zatim se sunce ukaže	117
Post djece	118
Spajanje posta (poščćenje od iftara do iftara), pokuđenost pretjerivanja i izjava: "Noću nema poščćenja"	119
Primjerno kašnjanje onoga ko je mnogo spajao post (dana i noći).....	120
Produženje posta do sehura	121
O onom koji je zakleo svoga brata da bi on dobrovoljni post prekinuo i nije smatrao da ga je dužan napostiti, ako mu je to bilo prikladnije	122
O postu u (mjesecu) šabanu.....	123
O postu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovom nepošććenju	124
Pravo gosta u postu.....	126
Obaveza prema tijelu za vrijeme posta	126
O postu cijelog vremena (života)	127
Pravo ćlanova uže porodice u postu (kuće ćlanaćina)	128
O poščćenju jednog dana, a nepošććenju jednog dana	129
Post Davuda, alejhis-selam.....	129
O poščćenju bijelih dana: trinaestog, ćetrnaestog i petnaestog dana svakog hidžretskog mjeseca	131
Ko je posjetio prijatelje i nije kod njih prekinuo post	131
Post krajem svakog mjeseca	132
O postu petkom; kada osoba osvane posteći petak, dužna je omrsiti se	133
Da li se za post odrećuje neki dan (u sedmici).....	135
O postu na dan stajanja na Arefatu	135
O postu na dan Ramazanskog bajrama	136
O postu na dan klanja kurbana.....	137
O postu na drugi i treći dan Kurban-bajrama	138
O postu dana Ašure (deseti dan muharrema)	139

TERAVIJA

Vrijednost provođenja (noći) ramazana u pobožnosti (namazu).....	143
--	-----

LEJLETUL-KADR

Vrijednost (noći) "Lejletul-kadra" i riječi Uzvišenog Allaha:	147
Istraživanje Lejletul-kadra u zadnjih sedam noći (ramazana)	148
Istraživanje Lejletul-kadra u neparnih zadnjih deset noći ramazana.....	149
Iščekivanje preciznog znanja o Lejletul-kadru zbog prepiranja ljudi	151
Dobra djela u zadnjih deset dana ramazana	152

ITIKAF

Itikaf zadnjih deset dana (ramazana) i itikaf u svim džamijama	153
Žena s menstruacijom može češljati onoga ko je u itikafu	154
Onaj ko je u itikafu, ne ulazi u svoju kuću osim samo radi naročite potrebe	155
Pranje onoga ko je u itikafu.....	155
Itikaf (u džamiji) noću.....	156
Itikaf žena (u džamiji).....	156
O šatorima u džamiji	157
Da li osoba koja je u itikafu može izlaziti na vrata džamije radi svojih potreba?	157
O itikafu i izlasku Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dvadesetog (dana) ujutro	158
Boravljenje u itikafu žene s izvanmenstrualnim odljevom krvi.....	159
Ženino posjećivanje muža dok je on u itikafu.....	159
Hoće li (čovjek) odbiti sumnju od sebe dok je u itikafu?.....	160
Izlazak iz itikafa ujutro.....	161
Itikaf (u džamiji) u ševvalu	161
Mišljenje da ne treba postiti kada se je u itikafu (u mjesecima van ramazana).....	162
Primanje islama nakon zavjetovanja u predislamsko doba da će se boraviti u itikafu	163
Itikaf u džamiji u srednjoj dekadi ramazana.....	163
Ko je htio biti u itikafu, pa se predomislio da izađe	163
Onaj ko je u itikafu može promoliti svoju glavu u stan radi pranja (kose)	164

KUPOPRODAJA

Ono što je navedeno o riječima Uzvišenog Allaha:.....	165
Šta je dozvoljeno (halal) jasno je, a šta je zabranjeno (haram) jasno je, a između njih ima sumnjivih (nejasnih) poslova	169
Objašnjenje sumnjivih poslova.....	170
O sumnjivim poslovima kojih se treba kloniti.....	172
O onom koji pričinjavanja i slično nije smatrao sumnjivim činima.....	173
Riječi Uzvišenog Allaha: "A kada vide trgovinu i zabavu pohrle k njoj"... ..	173
Stjecanje imetka, ne vodeći računa odakle i kako	174
O trgovini po kopnu	174
O izlasku za trgovinom	175

Trgovina na moru.....	176
“Kada vide trgovinu ili zabavu odu k njoj...”	177
Riječi Uzvišenog Allaha: “Dijelite od lijepih stvari koje ste (pošteno) zaradili...”	178
Povećanje opskrbe.....	178
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, kupovanje na veresiju (kredit)	179
O čovjekovoj zaradi i njegovom radu	180
Prijaznost i blagost pri kupovanju i prodavanju i traženje svoga prava na uljudan način.....	182
Davanje (robe) i bogatom na priček	182
Davanje robe siromašnome na priček.....	183
Neskrivanje i pokazivanje (mahana robe) i iskrenost (u kupoprodaji)	184
Prodavanje smiješanih datula	185
O mesaru (kasapu)	185
O onome što umanjuje napredak u trgovini: laž i skrivanje mahane (robe)	186
Riječi Uzvišenog Allaha: “O vjernici, ne jedite mnogostruke kamate na kamate! Bojte se Allaha, pa ćete biti spašeni!”	187
O onom koji jede kamatu, svjedoči za nju i koji je zapisuje (obračunava)	187
Zabrana (plaćanja vjerovniku) kamate.....	188
“Allah umanjuje kamatu, a uvećava sadake, Allah ne voli nijednog nevjernika (grješnika)”	190
Zabrana (lažnog) zaklinjanja pri prodaji	190
O zlatarima (kovačima).....	191
Spominjanje kovača i talioca željeza	192
Spominjanje krojača	193
Spominjanje tkača i vezioca	193
O stolaru	194
Kupovanje potrepština lično.....	195
Kupovanje jahaćih životinja i magaraca; da li je odluka valjana ako neko kudi takvu jahaću životinju ili devca prije nego što prodavac s nje sjaše?.....	195
O trgovima (vašarima) iz predislamskog doba na koje je svijet išao i u doba islama	197
O kupovanju jogunaste (bolesne) ili šugave deve	198
O prodavanju oružja u vrijeme nereda i u drugim situacijama	199
O prodavcu mirisa i trgovanju mošusom.....	199
O onome ko pušta krv.....	200
O trgovanju robom čije je nošenje pokuđeno muškarcima i ženama	200
Vlasnik robe najpreči je da kaže cijenu.....	201
Kada je dozvoljeno pravo izbora (prihvatanja ili odbijanja kupoprodajnog ugovora)?	202
Je li dozvoljena kupoprodaja kada nije određeno vrijeme izbora (prihvatanja ili odbijanja ugovora)?	203
Kupoprodavci imaju pravo izbora dok se nisu rastali.....	203
Kada jedna od kupoprodajnih stranaka da pravo izbora ugovora drugoj stranci po obavljenoj kupoprodaji, ta je kupoprodaja punovažna.....	204
Je li kupoprodaja dozvoljena kada prodavac uvjetuje izbor?.....	205

Kupovanje i poklanjanje istodobno nečega (drugome) prije rastavljanja od prodavca, ako prodavac to ne ospori kupcu; otkupljivanje roba i njegovo oslobađanje od otkupitelja ..	206
Osuda varanja u trgovini.....	207
O onome što je spomenuto o trgovima	208
O prezrenosti galamljenja na pijaci (trgu).....	211
Vaganje je obaveza prodavca i svakog koji nešto daje.....	212
O onome što je poželjno prilikom mjerenja	213
O blagoslovu u Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, mjerama (sa' u i muddu)	214
O onome što je spomenuto u vezi s prodavanjem hrane i njenim zadržavanjem radi špekulacije njome	214
O preprodavanju hrane (robe) prije preuzimanja i o prodavanju onoga što nije kod tebe	216
O onome ko je smatrao, kada kupi hranu đuture, da ne prodaje prije nego je smjesti u svoje prebivalište (kuću), i o kazni ako to ne uradi	217
Kada neko kupi robu ili životinju i ostavi je kod prodavca ili kupac umre prije nego kupoprodajni predmet preuzme	217
Ne nadmeće se na kupoprodaju svoga brata (muslimana) niti daje cijena nad cijenu svoga brata (kupca) dok on to ne dozvoli ili ostavi (kupoprodaju)	219
O prodaji licitacijom.....	220
O napucavanju (pri kupoprodaji) (i krivom zaklinjanju) i onom koji je rekao: "Takva kupoprodaja nije dozvoljena"	220
O trgovanju uz neizvjesnost i o kupoprodaji mladunčeta od mladunčeta koje je još u utrobi deve	221
Kupoprodaja opipom robe	221
O kupoprodaji bacanjem robe kupcu	222
Prodavaču (mlijeka) je zabranjeno da sakuplja mlijeko (u vimenu) deve, krave i (ili) bravčeta i ostale stoke	223
Ako (kupac) hoće vratiti stoku s nepomuženim mlijekom, za njeno pomuženo mlijeko (daje) sa' datula (kao naknadu).....	225
O trgovanju robom – bludnikom.....	226
O otkupljivanju i prodaji žena (robinja).....	227
Da li građanin može prodati bilo šta beduinovo bez naknade, i da li mu u tome može samo pomoći ili ga nasavjetovati?.....	228
O onom koji je osuđivao da građanin prodaje beduinov proizvod za plaću.....	229
Građanin ne treba posredno u ime beduina vršiti kupoprodaju.....	229
O zabrani presretanja karavandžija i o tome da je kupoprodaja takvog odbijena (ništetna).....	230
O krajnjoj granici presretanja	231
Postavljanje nedozvoljenih uvjeta prilikom kupoprodaje	232
O zamjenjivanju datula za datule.....	233
O zamjenjivanju suhog grožđa za suho grožđe i hrane za hranu	234
O zamjenjivanju ječma za ječam.....	235
O zamjenjivanju zlata za zlato	235
O zamjeni srebra za srebro.....	236
O zamjeni dinara (zlatnika) za dinar (zlatnik) uz priček jedne stranke	236

Zamjena srebra za zlato na priček	237
Kupovanje zlata za srebro iz ruke u ruku	237
O "muzabeni"	238
O prodaji ploda na krošnjama palme za zlato i (ili) srebro	239
Objašnjenje izraza "araja"	241
Prodaja plodova prije nego se pokaže njihova zrelost	242
Prodavanje ploda palme prije nego sazri	243
Kada neko proda plod prije nego je on sazrio pa ga potom zadesi neka nesreća, to je na štetu prodavaoca	244
Kupovanje hrane uz odgođeni rok plaćanja (na kredit)	245
Zamjena slabije datule za bolje	245
Prodaja otrijebljenih (oplođenih) palmi i zemljišta zasijanog ili datog pod zakup	246
Prodaja usjeva za hranu (žito) šupljom mjerom	247
Prodaja (stabla) palmi	247
Prodavanje dok je zeleno (voća i žita)	247
Prodavanje i jedenje srčike (s vrha) palme	248
O onima koji su smatrali da se poslovi u gradovima sprovode onako kako je to među svijetom uobičajeno; u trgovanju, zakupu, mjerenju, vaganju, i shodno njihovoj praksi prema njihovim namjerama i njihovim poznatim pravcima	249
Prodavanje suvlasnika svome suvlasniku	250
Kupoprodaja zajedničke još nepodijeljene zemlje, kuća i (drugih) stvari	251
Kupovanje nekome nečega bez njegove dozvole čime se on kasnije zadovolji	251
Trgovanje s idolopoklonicima i stanovnicima "Daru harba"	253
Kupovanje roba od stanovnika "Daru harba"; o njegovom poklanjanju i oslobađanju	253
O kožama krepanih životinja prije nego se uštave	256
Ubijanje svinja	257
Ne topi se loj krepane životinje i ne prodaje mast iz njene kosti	257
Kupoprodaja slika (likova) u kojima (dok su živa) nema duše i čime se od toga mekruh baviti	258
Zabrana trgovanja alkoholom	259
Grijech onoga ko proda slobodna čovjeka	259
Zamjenjivanje robova i životinja za životinje na priček	260
Prodavanje robova	260
Prodaja roba kome je njegov gospodar obećao slobodu poslije svoje smrti	261
Može li čovjek putovati s robinjom prije nego se uvjeri da nije trudna (tako što dobije menstruaciju)	262
Kupoprodaja krepanih životinja i kipova	264
Unovčenje psa	264

PLAĆANJE UNAPRIJED

Plaćanje kupoprodajnog predmeta unaprijed u slučaju mjerenja određenom poznatom šupljom mjerom.....	267
Plaćanje unaprijed predmeta kupoprodaje u slučaju određene poznate mjere vaganjem.....	268
Davanje novca prodavaocu unaprijed za kupoprodajni predmet koji on kod sebe nikako nema.....	269
Plaćanje ploda palme unaprijed	271
Jamstvo kod plaćanja unaprijed	272
Zalog kod plaćanja unaprijed	272
Plaćanje unaprijed valjano je uz tačno određen rok (predaje kupoprodajnog predmeta)	272
Plaćanje unaprijed mladunceta deve dok ga ona nije još ni donijela na svijet.....	274

PRAVO PREČE KUPNJE

Pravo preče kupnje odnosi se samo na ono što nije još podijeljeno, a kada se uspostave granice, nema prava preče kupnje.....	275
Vlasnik imovine dužan je prije prodaje ponuditi je onom ko ima pravo preče kupnje	275
Koji se od više susjeda smatra najbližim?.....	277

NAJAM-ZAKUP

Unajmljivanje dobrog čovjeka	279
Čuvanje stada na Kararitu	280
Uzimanje u najam idolopoklonika u nuždi i (ili) kada nema muslimana	280
Kada neko najmi radnika da mu uradi posao poslije tri dana ili poslije jednog mjeseca ili jedne godine, dozvoljeno je, a uvjet koji su postavili svaki od njih vrijedi sve do dolaska ugovorenog roka.....	281
Uzimanje najamnika u ratnom pohodu.....	281
Unajmljivanje radnika na određeni rok bez jasnog određivanja posla	282
Dozvoljeno je najmiti radnika da ispravi zid koji će se srušiti	283
Unajmljivanje radnika na pola dana	283
Unajmljivanje radnika koji ostavi svoju (zasluženu) zaradu kojom počne raspolagati poslodavac pa je uveća, ili o raspolaganju tuđom imovinom i ostvarivanju viška u njoj	286
Ko se unajmi da nosi teret na svojim leđima, pa tu zaradu učini milostinjom i o zaradi nosača	288
Plaća posredniku u kupoprodaji određenih predmeta.....	288
Može li se čovjek (musliman) zaposliti kod idolopoklonika u neislamskoj zemlji.....	289
Ono što se da za iscjeljivanje po arapskim plemenima učenjem kur'anske Fatihe	290
Namet roba i preispitivanje (visine) obaveznih dažbina robinja	292
Dohodak onoga koji pušta krv.....	292
O onom koji je govorio gospodarima roba da mu olakšaju što od njegovog nameta.....	293
Zarada prostitutke i robinja	293
O zakupu mužjaka (devcu, jarcu, ovnu, volu) za oplodnju.....	294
Zakupljivanje zemljišta i smrt jedne od stranaka	294

PRENOS DUGOVA

O prenosima dugova (uputama), o upućivanju vjerovnika na drugog; i može li upućivač uputu povući	297
Kada se vjerovnik uputi na bogatog, on nema pravo odbijanja upute.....	298
Dozvoljeno je da se dug umrlog prenese na drugog	299

JAMČENJE

Jamčenje u zajmu i dugovima za osobe i za drugo što osim njih.....	301
Riječi Uzvišenog Allaha: "A onima kojima ste se obavezali, podajte im njihov dio!"	304
Ko jamči za dug umrlog, nema pravo odustati od jamstva.....	305
O zaštiti Ebu-Bekra u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovom ugovoru	306
Dug (i njegove posljedice)	309

PUNOMOĆ

Opunomoćenje (poslovnog) partnera u raspodjeli i nečemu drugom.....	311
Dozvoljeno je da musliman opunomoći nemuslimana u neislamskoj ili islamskoj zemlji.....	312
Opunomoćenje u mijenjanju novca i onome što se vaga	313
Dozvoljeno je da pastir ili opunomoćnik zakolje ovcu koju vidi da će uginuti, odnosno da nešto što se pokvari – popravi	314
Dozvoljeno je opunomoćenje prisutnog i odsutnog	315
Opunomoćenje za isplatu dugova.....	315
Dozvoljeno je da neko pokloni nešto narodnom zastupniku ili njihovom zagovorniku.....	316
Kada čovjek opunomoći nekoga da nešto dadne, a ne objasni mu koliko će dati, pa on dadne po onom kako to običava svijet.....	318
Ovlaštenje rukovodiocu od neke žene za sklapanje braka.....	319
Dozvoljeno je da neko opunomoći jednog čovjeka i da taj nešto izostavi, pa mu opunomoćitelj to kasnije odobri; ili da punomoćnik nešto nekome pozajmi do određenog roka.....	320
Odbija se kupoprodaja punomoćnika kada on proda nešto nezakonito	322
Punomoć u vakufu i u njegovom rashodu, te o tome da povjerenik može nahraniti svoga prijateja, a i on će se po uobičajenosti hraniti	323
Punomoć u šerijatskim kaznama	323
Punomoć u upravljanju devama za kurban i lična briga (nadzor).....	324
Kada čovjek kaže svom opunomoćeniku: "Radi posao kako ti je Allah ukazao!" I on odgovori: "Čuo sam šta si rekao"	324
Punomoć povjereniku za čuvanje	325
Blagajne i tome slično.....	325

OBRADIVANJE ZEMLJE

Vrijednost obrađivanja zemlje i sadenja voćaka kada od toga bude štogod pojedeno	327
O posljedicama zaokupljenosti poljoprivrednim alatima od kojih se treba čuvati i prelaženja u tome preko propisane granice.....	328
Nabavljanje psa za usjev.....	328
Korištenje goveda za oranje	329
Kada neko kaže: "Pomozi mi obraditi palmovik ili drugo što i bit ćeš mi ortak u njegovom plodu"	330
O sječi stabla i palmovika	330
P o g l a v l j e	331
Obrada zemlje napola i tome slično	331
Kada pri obrađivanju zemlje pod zakup nisu uvjetovane godine.....	332
P o g l a v l j e	333
Obrađivanje zemlje s jevrejima	333
Uvjeti koji nisu poželjni u obrađivanju zemlje zakupom	333
Ako neko obradi zemlju kapitalom drugih bez njihovog odobrenja, hoće li i oni imati korist?.....	334
Vakufi ashaba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zemlja haradžska i kako su davali da se zasijava i obrađuje	336
Ko oživi (kultiviše) ničiju zapuštenu zemlju, njegova je!.....	336
P o g l a v l j e	337
Kada gospodar zemlje kaže: "Zadržavam te dok te zadržava Allah" ne spominjući rok kojim će obojica biti zadovoljni	338
Drugovi Vjerovjesnika, sallallahualejhi ve sellem, ispomagali su jedni druge oko zasijavanja i plodova.....	339
Zakup zemlje za zlato i srebro	341
P o g l a v l j e	341
O sadenju voćaka	342

NAPAJANJE I NAVODNJAVANJE

Napajanje i navodnjavanje.....	345
Napajanje	345
O napajanju i o onima koji su smatrali da je dozvoljeno vodu učiniti sadakom, poklonom ili oporukom, bila ona odijeljena ili neodijeljena.....	345
O onom koji je rekao: "Vlasnik vode ima prioritet na nju sve dok se ne napije"	347
Ko iskopa bunar u svom imanju, ne daje obeštećenje	348
Parničenje zbog bunara i presuda o njemu	348
Grijech sprečavanja vode putniku	349
Zaustavljanje rijeka	350
Gornji dio se natapa prije donjeg.....	351
Gornji dio natapa se do članka	351
Nagrada za napajanje vodom.....	352
O onom koji je smatrao da vlasnik bunara ili mješčića ima najviše pravo na vodu u njima	353
Ničije zemljište pripada samo Allahu	

i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem	355
Napajanje svijeta i stoke na rijekama	355
Prodavanje drva i trave (sijena)	357
O parcelama	358
Propisivanje (dodjeljivanje) parcela (zemlje)	359
Muženje deve kod vode	359
Čovjek ima pravo prolaza u bašču ili palmovik i pravo reda (u iskorištavanju vode)	360

ZAJAM, OTPLATA DUGOVA, KURATELA (OGRANIČENJE) I STEČAJ

Ko kupi nešto na kredit, a za to nema novaca ili ih nema kod sebe.....	363
O onom ko je uzeo imetke svijeta, namjeravajući da ih plati ili da ih uništi.....	364
Isplata duga.....	364
Potraživanje isplate na lijep način.....	366
Da li će se dati (deva) starija od one pozajmljene	367
Lijepo isplaćivanje duga.....	367
Kada neko za otplatu duga ustupi stvar ili za datule dade vjerovniku nasumice druge datule ili nešto drugo	369
O onome ko se utjecao Allahu od duga.....	370
Klanjanje dženaze dužniku.....	370
Nasilje je da bogat odugovlači isplatu duga	371
Ko ima pravo potraživanja, ima i pravo riječi.....	371
Kada neko nađe svoju imovinu kod stečajca, datu na prodaju, u zajam ili pohranu, on na nju ima najviše pravo	372
O onom ko je odgodio isplatu vjerovniku do sutra ili dalje i nije to smatrao namjernim otezanjem.....	372
Posredovanje za sniženje duga	374
O zabrani uništavanja (tuđe) imovine; o ograničavanju pravne sposobnosti u tom slučaju; o zabrani varanja.....	375
Rob je čuvar imovine svoga gospodara i on radi samo po njegovom odobrenju.....	376

SPOROVI

Šta se spominje o privođenju stranke i parničanju između muslimana i jevreja	377
Riječi jednih parničara o drugim	380
Protjerivanje grešnika i smutljivaca iz kuće kada se za njih sazna	382
Ovlašten oporukom može iznijeti mišljenje umrlog.....	382
Osiguranje je (neophodno) od onoga čije se štete (čovjek) boji	383
Vežanje i zatvaranje u haremu (Ka'be).....	383
Ustrajnost u potraživanju duga	384
Naplaćivanje duga	384

NAĐENA STVAR

Kada vlasnik nađene stvari saopći koji je njen znak, predat će mu se.....	385
O odlutaloj devi.....	386
O izgubljenom bravčetu.....	387
Kada se ne pronade vlasnik nađene stvari ni poslije jedne godine, ona pripada nalazniku....	387
Kada neko nađe na moru (na vodi) drvo, bič ili njemu slično (uzima ga)	388
Kada neko nađe na putu datulu.....	389
Kako Mekelije objavljuju nađenu stvar	389
Tuda stoka ne muze se bez odobrenja (vlasnika)	391
Kada vlasnik izgubljene stvari dođe poslije jedne godine, vratit će mu je nalaznik, jer je ona kod njega samo u pohrani.....	391
Nalaznik uzima nađenu stvar, a ne ostavlja je da propadne ili da je uzme neko ko nije dostojan	392
Obznanjivanje nađene stvari ne predavajući je predstavniku vlasti	393
P o g l a v l j e	393

ZALOG

O zalogu kad se je kod kuće	435
Zalaganje svoga oklopa	436
Zalaganje oružja	436
Zalaganje jahaće i životinje za mužu	437
Zalaganje kod jevreja i drugih (osim njih).....	438
Kada se zalagodavac i zalogoprimac i njima slični ne slažu (u čemu) na tužitelja je dokazivanje (prava), a na tuženog zaklinjanje	???

OSLOBAĐANJE ROBA

O oslobađanju roba i vrijednosti ovoga (čina).....	441
O robu koji se Allahu lijepo moli i svome gospodaru iskreno misli dobro	455
O pokuđenosti odugovlačenja s oslobađanjem roba i riječima: “... moj rob i moja robinja...”	456
Kada čovjeku nje gov sluga donese (njegovo) jelo	459
Rob je čuvar imovine svoga gospodara.....	459
Kada neko udara roba neka izbjegava lice.....	460

ROB UGOVORENOG OTKUPA

O grijehu onoga koji potvori svoga roba	461
O robu ugovorenog otkupa, njegovim ratama i rati svake godine i riječima Uzvišenog:	461
Uvjeti koji se dozvoljavaju pri ugovaranju otkupa roba i o onom koji je postavio uvjet koga nema u Allahovoj knjizi	463
To prenosi Omer od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.....	463
Rob ugovorenog otkupa može tražiti materijalnu pomoć i od svijeta moliti (pomoć)	464
Prodaja roba ugovorenog otkupa kada je i on zadovoljan tom prodajom	465
Kada rob ugovorenog otkupa kaže nekom: “Otkupi me i oslobodi!”, pa ga on zbog toga i otkupi	466

POKLON, VRIJEDNOST TOGA I PODSTREKIVANJE NA DARIVANJE

Vrijednosti darivanja	467
Mali poklon	468
Ko je tražio poklon od svojih drugova	468
Traženje napitka	469
Primanja poklonjenog dijela lovine	470
Primanje poklona	471
Ko je činio poklon svome drugu, i trudio se da to čini dok se on nalazi kod neke svoje supruge, a ne kod drugih	473
Poklon koji se ne odbija	476
Ko je smatrao da je dozvoljeno pokloniti nešto što je odsutno	476
Naknada za poklon	477
Poklon djetetu	477
Traženje od drugih da svjedoče pri poklonu	478
Mužev poklon svojoj ženi i ženin poklon svome mužu	479
Dozvoljeno je da žena da poklon nekome drugom mimo svoga muža, pa i da oslobodi roba, kada ima muža, pod uvjetom da nije neuračunljiva, a ako je neuračunljiva, to nije dozvoljeno	480
Od koga se počinje s poklonom?	482
Ko nije htio primiti poklon zbog nekog razloga	482
Kada neko da dar ili ga samo obeća, pa umre prije nego ga da onome kome je obećao	483
Kako se vrši primopredaja roba i stvari	484
Kada neko da poklon drugom i on ga primi ne rekavši "primih (ga)"	485
Kada neko svoje potraživanje (dug) pokloni čovjeku – dužniku	486
Poklon pojedinca grupi (društvu)	487
O poklonu primljenom, neprimljenom, označenom (detaljno) i neoznačenom	487
Kada grupa pokloni nešto narodu	489
Davanje poklona nekom kad je u društvu svojih drugova	490
Dozvoljeno je pokloniti devu čovjeku koji je već jaše	491
Poklon koji je mekruh oblačiti	491
Primanje poklona od idolopoklonika	493
Poklon idolopoklonicima	495
Nije nikome dozvoljeno da opozove svoj poklon i sadaku	496
P o g l a v l j e	497
Što je rečeno o poklonu doživotnog korištenja i o poklonu na doživotno uživanje pod uvjetom da vlasništvo bude preživjelog	498
Posuđivanje od drugoga konja, životinje i nečeg drugog	499
Posuđivanje mladoj pri svadbi	499
Vrijednost davanja životinje za mužu	499
Kada neko kaže: "Dajem ti da te služi ova djevojka", kako je to svijet uobičajio reći, dozvoljeno je	502
Ako neko dadne čovjeku konja (da ide u borbu), to postaje doživotni poklon i učinjena sadaka (i nema opoziva)	503

SVJEDOČENJA

O tome šta se navodi da je onaj ko podigne tužbu dužan podastrijeti dokaz.....	505
Kada čovjek svjedoči o nečijoj ispravnosti i kaže: "Znamo (o njemu) samo dobro", ili kaže: "Znam samo dobro."	506
Svjedočenje osobe koja krije potpuno svjedočenje	507
Kada svjedoči jedan ili više svjedoka a drugi kažu: "Mi to ne znamo", sudi se prema izjavi onoga koji je svjedočio	508
O pravednosti svjedoka.....	510
Koliki je broj osoba dovoljan za utvrđivanje nečije ispravnosti?	510
Svjedočenje o porijeklu, općepoznatom zadajanju i o nečijoj davnašnjoj smrti	512
Svjedočenje klevetnika, kradljivca i bludnika.....	514
Kada se neko uzme za svjedoka, on neće svjedočiti nepravedno.....	516
Što je rečeno o lažnom svjedočenju i o skrivanju svjedočenja.....	518
Svjedočenje slijepca, njegova pravna sposobnost, njegovo ženjenje i njegovo vjenčavanje drugih, njegova kupoprodaja i prihvatanje njegovog učenja ezana i drugog (kao ikameta i imamljenja), te o tome što se raspoznaje po glasovima.....	519
Svjedočenje žena	521
Svjedočenje robinja i robova.....	521
Svjedočenje dojilje.....	522
Potvrđivanje jednih žena o ispravnosti drugih žena	523
Dovoljno je čovjeku da njegovu čistoću (vjerodostojnost) potvrdi samo jedan čovjek.....	529
Pokuđeno je čovjeku pretjerano nekoga hvaliti; neka kaže samo ono što o njemu zna!	530
Punodobnost djece i njihovo svjedočenje	530
Sudačko pitanje tužitelja prije zakletve: "Imaš li dokaz?"	532
Zakletva spada na optuženog u materijalnom i krivično-kaznenim predmetima.....	532
Kada neko nešto tvrdi ili koga potvori treba mu na to tražiti dokaz i da krene za traženjem dokaza	534
Zaklinjanje poslije ikindije	535
Optuženi polaže zakletvu odmah kada se njom zaduži i ne ide s jednog mjesta na drugo.....	536
Utrkivanje svijeta na zakletvu.....	536
Riječi Uzvišenog Allaha: "... zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve neznatne vrijednosti..."	552
Ko doprinese dokaz poslije zakletve (optuženog)	539
Ko je naređivao izvršavanje obećanja	540
Od idolopoklonika se neće tražiti svjedočenje a niti drugo što	542
Izvlačenje kocke u problematičnim poslovima	543

IZMIRIVANJE (MIRENJE) LJUDI

Šta se navodi o izmirivanju zavađenih ljudi.....	547
Nije lažac ko miri svijet.....	549
Zapovijed starješine svojim drugovima: "Podite s nama da mirimo (zavađene)!"	549
Riječi Uzvišenog Allaha: "... ako oni između sebe učine izmirenje, pa mir je upravo najbolji..."	550

Kada se (stranke) sporazumiju na nepravedan sporazum, taj sporazum nije punovažan.....	550
Kako se piše ugovor o onome o čemu se sporazumije taj i taj sa tim i tim, a ne bude naveo svoju pripadnost svome plemenu i svome rodu.....	552
Mirovni ugovor s idolopoklonicima.....	554
Nagodba o krvarini.....	556
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o Hasanu, sinu Alijinom, radijallahu anhumu: "Ovaj moj sin je prvak (gospodin). Možda će Allah njegovim posredovanjem izmiriti dvije velike (zavađene) skupine.".....	557
Da li će starješina ukazati na izmirenje?.....	558
Vrijednost mirenja ljudi i značaj pravednosti među njima.....	559
Kada starješina ukaže na potrebu nagodbe, a stranka to odbije, osuda joj se izriče pravednom odlukom.....	560
Nasumična nagodba dužnika (vjerovnika) i nasljednika.....	561
Nagodba za dug i stvari.....	562

UVJETI

Šta je dozvoljeno od uvjeta pri primanju islama, propisima (pri obligacijama i poslovanju) i prisezanju.....	565
Prodavanje oplodjenih palmi.....	567
Uvjeti u kupoprodaji.....	567
Dozvoljeno je da prodavac jahaće (životinje) uvjetuje jahanje iste do jednog određenog mjesta.....	566
Uvjeti u međusobnom poslovanju.....	568
Uvjeti u ženidbenom daru pri sklapanju braka.....	568
Uvjeti u zemljoradnji.....	569
Uvjeti koje nije dozvoljeno postavljati pri sklapanju braka	569
Uvjeti koje nije dozvoljeno postavljati u kaznama	570
Ono što se ne dozvoljava za roba ugovorenog otkupa kada je on zadovoljan da se oslobodi kupoprodajom	571
Uvjeti pri raskidanju braka.....	571
Usmeni uvjeti sa svijetom.....	572
Uvjeti u patronatu.....	573
Kada (vlasnik zemlje) u ugovoru o obradi zemlje uvjetuje: "Odstranit ću te kada budem htio"	574
Uvjeti u borbi i u nagodbi sa stanovništvom neislamske države i pisanje tih uvjeta	575
Uvjeti prilikom zajma.....	586
Rob oslobođen ugovorenim otkupom i uvjeti koji se ne dozvoljavaju, koji su u suprotnosti Božijoj Knjizi	586
Šta je u očitovanju dozvoljeno uvjetovati i uzimati i uvjeti koji su među svijetom uobičajeni i kada neko kaže: "Stotinu, izuzimajući jedan ili dva"	587
Uvjeti pri uvakufljenju.....	588

